DEMOKRATİK KOMÜNAL TOPLUM MANİFESTOSU

SUNUM

Demokratik Komünal Toplum Manifestosu, görevlendirilen bir Komisyon tarafından, Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın 27 Şubat 2025 tarihli Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı ve Manifestosu esas alınarak ve farklı tarihlerdeki diğer değerlendirmelerinden de yararlanılarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla Manifestodaki görüşler esas olarak Önder Abdullah Öcalan'a aittir. Ancak hazırlayan komisyon derlemeyi yaparken Önder Abdullah Öcalan'ın görüşlerini doğru ve yeterli yansıtmada hata yapmış veya eksikliğe düşmüş olabilir. Elbette bu tür olası durumların esas sorumlusu hazırlayan komisyon olmaktadır. Bu durumun Önder Abdullah Öcalan'ın yaşadığı ağır tecrit koşullarından kaynaklandığı bilinmektedir. Her okuyucunun bu gerçeği dikkate alacağına inanıyoruz.

Böyle de olsa Demokratik Komünal Toplum Manifestosu'nun devletçi uygarlık ve kapitalist modernite sisteminin yarattığı toplumsal sorunlara ciddi demokratik çözümler önerdiği, yeni ve iddialı teorik tezler ileri sürdüğü, başta kadınlar, gençler ve emekçiler olmak üzere küresel kapitalist modernite sistemi tarafından ezilen tüm kesimlere kurtuluş yolunu gösterdiği açıktır. İnsanlığı felâketlere sürükleyen kapitalist modernite sistemine alternatif yeni bir demokratik komünal toplum yaşamının mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan yeni bir dünya arayanlara, kadın özgürlüğüne dayalı yeni bir yaşamın peşinde koşanlara, özgür ve eşit yaşam aşıklarına, demokratik sosyalizmi kendinden başlatarak yaşamak isteyenlere, tüm gerçek sosyalist ve komünalistlere kılavuzluk edecek içeriğe sahiptir.

İnsanlığın barış, demokrasi, özgürlük ve eşitlik yürüyüşüne hizmet etmesi dileğiyle okuyucuya sunuyoruz!..

HAZIRLIK KOMİSYONU
OCAK 2026

DEMOKRATİK KOMÜNAL TOPLUM MANİFESTOSU

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ
Birinci Bölüm
DOĞA VE ANLAM
1-Doğanın Diyalektiği
2-İlişkisel Diyalektik
3-İnsan
4-İnsan Eko-Sosyal Bir Varlıktır
İkinci Bölüm
TOPLUMSAL DOĞA VE SORUNSALLIK
1-Toplumsal Doğa Kavramsallaştırması
2-Toplumsallaşma Etik (Ahlaki) Ve Politiktir
3-Toplumsallaşmada İlk Sorunsallaşma Ve Kadın Gerçeği
4-Kastik Sistem

Üçüncü Bölüm
TARİHSEL TOPLUMDA KOMÜN VE DEVLET İKİLEMİ

1-Kastik Toplumsal Katil
2-Kastik Katil Anlaşılmadan Sosyoloji Yapılamaz
3-Kastik Katilin Saldırısı ve Kadının Eve Kapatılması

4-Klandan Komüne Ezilenlerin Direnişi
5-Kabile Bir Savunma Örgütüdür
6-Marksizm'e Yönelik Sınıf Eleştirisi
7-Aristokratik Dönem
a) Aristokrasinin Tunç Savaş Arabaları
b) Aristokratik Sistemin İdeolojik Formülasyonu
8-Eksen Çağı
9-Atina Demokrasisi
Dördüncü Bölüm
MODERNİTE
1-Modernite Tüm İnsanlık Değerlerinin Avrupa'daki Yükselişidir
2-Kapitalizm ve Reel-Sosyalizm
3-Kapitalist Modernite Ve Mahşerin Üç Atlısı
A-Kapitalizm
B- Endüstriyalizm
C-Ulus-Devlet
4-Demokratik Modernite
A-Demokratik Komünal Toplum (Ahlaki ve Politik Toplum)
B-Eko-Endüstriyel Toplum
C-Demokratik Konfederalist Toplum (Demokratik Ulus)
Beşinci Bölüm
ORTADOĞU SORUNSALLIĞI VE DEMOKRATİK MODERNİTE ÇÖZÜMÜ
1-Evrensel Tarih ve Ortadoğu
2-Evrensel Tarih ve Klan-Kabile Direnişleri
3-Devletçi Uygarlık Sisteminde Dinsel Direniş
A-Zerdüştî Gelenek
B-İbrahimi Dinin Çıkışı
C-Hristiyanlık
D-İslamiyet
a) Karşı-İslam'ın Gelişimi
b) Ehlibeyt ve Hariciler
c) İslam Dünyasında Hegemonyanın Türk ve Fars Elitlerine Geçmesi
4-Kapitalist Modernite ve Ortadoğu
5-Çözüm Bekleyen Bazı Tarihi-Güncel Çelişkiler
6-Bölgenin Yeniden Dizayn Çabaları ve Üçüncü Dünya Savaşı
7-Demokratik Modernite Çözümü
Altıncı Bölüm
KÜRT VE KÜRDİSTAN GERÇEĞİ
1-Kürt Varlığı ve Zamanı
2-Tarihin Merkezinde Kürt ve Kürdistan Gerçekliği
3- Eksen Çağında Kürtler
4- Arap Tarihinde Örtük Olan Kürt Tarihi
5-Tarihte Kürt-Türk İlişkileri
6- Kürt Gerçeği
7- Kürt Dirilişi
Yedinci Bölüm
PKK'NİN TARİHTEKİ YERİ VE ROLÜ
1-PKK ile Kürt Varlığına Geçiş
2-PKK İnkârcılığa Karşı Kürtlüğü Diriltme ve Kesinleştirme Hareketidir
3-PKK ve Modernite
4-PKK'nin Kazanımları
Sekizinci Bölüm
YENİ DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ VE GÖREVLERİ
1-Program
a) Siyasi Hedefler
b) Sosyal Hedefler
c) Ortadoğu'da Kürt Sorunu Ve Demokratik Entegrasyon Çözümü
d) Kürtler Arası Birlik
e) Ortadoğu'da Toplumsal Kriz ve Demokratik Modernite Çözümü
f) Enternasyonalist Hedefler
2-Strateji ve Taktikler
SONUÇ

GİRİŞ

Toplum, insan türünün var olma ve yaşama biçimidir. Belli bir niceliğe bağlı olarak değil, yaşam ihtiyacını karşılayan ortak anlayış, kültürel değerler ve yaratım gücünden oluşur. Dolayısıyla etik (ahlaki) ve politiktir. Toplumsallaşma Afrika Rifi'nde başlamış, Toros-Zagros kavisinde gerçeklik kazanmıştır.

İnsan türü, fizik doğanın en kırılgan ve zayıf varlığıdır. Aynı zamanda fizik olduğu kadar metafizik de olabilen tek varlığıdır. Bu özellikleri nedeniyle toplum olarak yaşamak durumundadır. Kısaca doğanın eko-sosyal varlığı olarak tanımlanabilir.

Şüphesiz toplumun kök hücresi klandır. Klan anacıl toplumdur ve dayılar, teyzeler ve çocuklar gibi yakın kan bağına dayalı oluşan 'kom'dur. Uzun bir uğraştan sonra insanı maymungillerden ayrıştıranın anacıl toplum olduğu gerçeği açıktır. Tarihsel toplum yaşamının %98 gibi çok uzun bir dönemi klan yaşamıyla geçmiştir.

Komün, toplumun var oluş tarzıdır, anacıl toplumun dil ve kültürünü ifade eden kavramdır. 'Toplum komünaldir' deyimi bütünselliği, yani diyalektik birliği ifade etmek için kullanılır. Klandan çıkma tüm kabile ve aşiretleşmeler, eksen çağındaki büyük kandaş olmayan ideolojik gruplaşmalar (Zagroslardaki dini-felsefi Zerdüştlük, İyonya'da olgunlaşan felsefe, Hindistan'daki Budacılık, Çin'deki Taoculuk ve Konfüçyüsçülük, Tek tanrılı dinler), ortaçağda dindeki yarılmalar (İslam'da Tarikatçılık, Hristiyanlıkta Manastırcılık), Yeniçağ'daki ütopistler komünalite içinde değerlendirilebilir.

Anacıl klan toplumunda sorunsallık, erkek avcı kulübünün oluşmasıyla başlar. Klan toplumu, erkek avcı kulübü ile anacıl komün yaşamı olarak yarılmaya uğrar. Barbarlığın üst aşamasında erkek avcı kulübü anacıl komün yaşamına karşı harekete geçer. Söz konusu bu saldırı, günümüze kadar gelen toplumsal sorunun başlangıcıdır. Erkek avcı kulübü kastik toplumsal katile dönüşerek söz konusu saldırıyı devam ettirir ve büyütür.

Anacıl toplumun kastik katil yarılması uygarlığın temelidir. Diyalektik birlik ve mücadele gereği, kastik katil sistem her alanda saldırılarını artırırken, anacıl komün toplumu da bunlara karşı direnir. Bu temeldeki en şiddetli mücadele neolitik dönemde yaşanır. Kastik katil her şeye hâkim olmak isterken, anacıl toplum yarattığı değerleri korumak için direnir. Sonuçta ana-tanrıça sistemi kaybederken, kastik toplumsal katil iktidar ve devlet sistemini yaratır.

M.Ö. 15000 yıllarında başlayan bu yarılma M.Ö. 3000 yıllarında kastik katilin iktidar ve devlete dönüşmesiyle yeni bir aşamaya ulaşır. Devletleşme Sümer'de kentleşme ve sınıflaşmaya dayalı olarak gerçekleşir. Aristokratik sınıflaşma bu sürece öncülük eder ve yeni dönemin kastik katili haline gelir. Tüm gücüyle komün toplumsallığını zayıflatmaya ve daha çok baskı ve sömürü altına almaya çalışır. Bunda başarılı olabilmek için, kadın üzerindeki erkek egemenliğini sürekli derinleştirmeyi gerekli görür. Toplumsal yarılma artık komün ve devlet ikilemine, çelişki ve çatışmasına oturmuş demektir.

İktidar ve devlet olarak örgütlenen tekelci yeni kastik katilin derinleşen ve yayılan saldırılarına karşı komünal toplum değerleri de her alanda çok ciddi bir direniş yürütür. Söz konusu bu direniş eksen çağında Zagroslardan Çin'e, Hindistan'dan Yunanistan'a kadar her alanda çok önemli bir düzey kazanıp bazı başarılar elde etse de sonuçta artan saldırılar karşısında yenilgiye uğramaktan kurtulamaz. Komün toplumsallığı üstte devlet, altta aile tarafından kapana kıstırılmış gibidir. Bunlar aralarında komünü sürekli eritirler.

Bilindiği gibi, son kastik katil rejim, son iktidar ve devlet olarak kapitalist modernite sistemidir. Erkek avcı kulübünün kastik katil sistem olarak temellendirdiği ve aristokrasinin de bunu iktidar ve devlet sistemi haline getirdiği bu yapıyı, burjuvazi her bakımdan tekelleştirerek küresel hegemonik bir karaktere ve düzeye kavuşturmuştur. Kuşkusuz genelde zor ve özelde de ulus-devlet zoru olmadan, kapitalizm gibi insanlığın sonunu getirebilecek bir kastik katil rejimin, bu denli geçerli, meşru ve neredeyse yegâne insanlık hali olduğunu kabul ettirmesi asla mümkün olamazdı.

Elbette son beş yüz yıllık kapitalist modernite sisteminin de kendi içinde kat ettiği aşamaları olmuştur. Doğuş ve gelişme döneminin kapitalizmi ile çöküş döneminin kapitalizmi her bakımdan aynı özellikleri barındırmamaktadır. Reel-sosyalizmin çöküşü ardından son 35 yılda geliştirdiği Üçüncü Dünya Savaşı ile neredeyse yer küreyi tehdit eder hale gelmiştir. Enerji kaynakları ve yolları üzerindeki kıyasıya mücadele, farklı devletler ve tekel grupları arasındaki rekabet ve savaş, yaşanan tehdit ve tehlikeyi çok daha önemli kılmaktadır. Bu konuda çok hızlı yaşanan bilimsel-teknik gelişmeler de tehlikenin boyutunu çok daha fazla artırmaktadır.

Mevcut durumda azami kâr ve artı-değer sömürüsü bir avuç tekelcinin çıkarı doğrultusunda dizginlenemez ve kontrol edilemez hale gelmiştir. Endüstriyalizmin doğal kaynaklara dönük saldırısı, sömürüyü de aşarak, adeta söz konusu kaynakları tümden yok edici düzeye ulaşmıştır. Ulus-devletin topluma saldırısı, bireyi devletleştirme ve devleti tüm topluma yayma bakımından

benzeri görülmemiş bir düzeydedir. Kapitalist modernite sistemi, mahşerin üç atlısıyla toplumun ve doğanın sonunu hazırlar gibidir.

Günümüzde bu sistemde yaşanan kriz durumu genel ve süreklidir; artık şu ya da bu alanda veya şu ya da bu düzeyde bir kriz durumundan söz edilememektedir. Yaşanan Üçüncü Dünya Savaşı bunun en açık kanıtıdır. Dikkat edilirse, artık dünya savaşları birkaç yılla sınırlı değildir; Üçüncü Dünya Savaşı 35 yıldır devam etmektedir ve hala sonunun nereye varacağı da kestirilememektedir. Dahası söz konusu savaşın ekonomik, siyasi ve askeri boyutu yanında ideolojik boyutu da sürekli ve keskin hale gelmiştir. Kastik katil rejim, artık daimî bir kriz yönetimi gibidir ve bu temelde özel savaşı her alanda daha da geliştirip derinleştirerek ömrünü devam ettirmeye çalışmaktadır.

Bugünün kastik katil rejimini, geçmişin baskı ve sömürü sistemleriyle karıştırmamak gerekir. Dolayısıyla geçmişin sınıf ayrışması ve mücadelesi de bugün olduğu gibi değerlendirilemez. Eskisi gibi bir sınıf sömürüsü ve mücadelesinin belirleyiciliğinden söz edilemez. Kapitalist kastik katil rejim, doğayı ve toplumu sadece sömürmekle sınırlı kalmıyor, adeta yok ediyor; komünal toplum varlığını aşındırıcı ve zayıflatıcı rol oynamanın ötesinde tüm komünal toplum varlığını yok edici bir toplum kırım saldırısı yürütüyor.

Kuşkusuz söz konusu doğa ve toplum kırımı en açık bir biçimde kadın kırımında kendini göstermektedir. Aslında günümüz kapitalizminde erkek egemen zihniyet ve sistem zirve yapmış durumdadır. Söz konusu egemenlik, başta devlet ve aile olmak üzere yaşamın her alanında vardır ve de örgütlüdür. Kadına dönük sömürü ve saldırı sadece bazı yaşam alanlarıyla sınırlı değildir; tersine kadın ruh, duygu, düşünce ve beden olarak her alanda hedeflenmektedir. Kadın en ucuz elde edilen ve en çok kazandıran meta haline getirilmiştir. Kadın bedeni en etkili reklam aracına dönüştürülmüştür. Söz konusu gerçekliğin maskelenebilmesi için de "bireysel özgürlük" kisvesi altında her türlü yalan ve aldatma geliştirilmektedir. Komünal toplumun savunulmasındaki öncülüğü ve belirleyiciliği iyi bilindiği için, her türlü kırım en fazla ve katmerli olarak kadın üzerinde uygulanmaktadır. Kapitalist modernite liberalizminin cinsiyetçi, milliyetçi, dinci ve bilimci saldırıları en çok kadını hedeflemektedir.

Aslında kapitalist modernite baştan beri kriz üreten, kriz yaşayan bir sistemdir. 1800'lerin sonlarında ve 1929'da büyük krizler yaşamıştır. Dünya savaşları bu krizlerin hem sonucu hem de aşılması arayışları olmuştur. Bu ve benzeri büyük veya orta ölçekli devrevi krizleri sistem kendi içinde aşma girişimleri göstermişse de başarılı olamamıştır. 1970'ler itibariyle de sürekliliği olan sistemik bir krize girmiştir. Sistemik kriz, sistemin kendi yapılanışından kaynaklanan bir krizdir, kapitalist modernitenin üzerinde yapılandığı felsefi-düşünsel, bilimsel, ekonomik, politik sütunların çökmesiyle gündeme gelen bir krizdir. Reel-sosyalist deneyimin başarısızlığını da ilan eden 1968 Gençlik Devrim Hareketi, sağ ve sol veçheleriyle sistemin çöküşünü görünür kılmıştır.

1990 başında Sovyetler Birliği yıkılınca, Batı dünyasında "Sosyalizm kaybetti, liberalizm kazandı ve ilanihaye yaşayacak" görüşü propaganda edilerek zafer sloganları atıldı, "Tarihin sonu" teorileri geliştirildi. Oysa daha 1990'lar bitmeden dünyanın farklı bölgelerinde (Asya vb.) patlak veren ekonomik krizlerin sonuçları, durumun öyle olmadığını, liberal kapitalist sistemin de çöküşle yüz yüze olduğunu gösterdi. Üstelik bu, sosyalizm tehdidi olmadan gelişen bir çöküş potansiyeliydi.

Krizi aşma girişimi olarak ortaya atılan küreselleşme politikasıyla sistem kendisini ekonomik-politik bakımlardan restore etmeye, sömürü sistemini yenileyerek sunmaya çalıştı. 1980'lerde hız verilen bu politika, 1990'larda Sovyetlerin yıkılışının da etkisiyle zirve yaptı. 1990'lı yıllarda sayısız kitap-gazete yayınlanarak küreselleşme övgüleri yapıldı. Fakat milenyumun arifesinde başta Asya olmak üzere patlak veren ekonomik krizler, küreselleşme siyasetinin sınırlarına dayandığını ve gidişatının felakete doğru olduğunu gözler önüne serdi. Nitekim sonrasında da krizler durmadı.

Küreselleşme, kapitalist sömürüyü ve yoksullaşmayı derinleştirdi, Asya-Afrika toplumları başta olmak üzere, dünyanın her yerinde büyük ekonomik yıkımlara, sefaletlere yol açtı. Avrupa'da da 'refah devleti', 'sosyal devlet' gibi kamusal hizmet ve sosyal güvenceleri ön planda tutan görece demokratik politikalara son verdi. Ulus-devlet hükümetleri küresel şirketlerin maaşlı memurlarına dönüştürüldü. Küresel şirketler güç kazandıkça, belki bazı Batı devletleri de güçlendi ama Batı'daki emekçi toplum sosyal güvence ve refah kaybı yaşadı, halkların emekleri daha yoğun sömürüldü, yeraltı-yerüstü zenginliklerine pervasızca el konuldu.

Küreselleşme, üstten geliştirilen bir politika olduğu için engel oluşturan unsurların ortadan kaldırılmasını dayattı. Dünyanın pek çok bölgesini savaş alanına dönüştürdü, ekonomik sefaletlere yol açtı, doğayı tahrip ederek ekolojik yıkımların önünü açtı. Milyonlarca insan doğdukları toprakları, kültürlerini terk etmek zorunda bırakıldı ve göçmen gündemi oluştu. Küreselleşmenin mimarı olan Batı dünyası, yarattığı bu sonuçlar karşısında dehşete düştü. Göçmen korkusu ve karşıtlığı ekonomik-sosyal refah kaybıyla buluşunca, Batı dünyasında içe kapanmacı, milliyetçi eğilimler gelişti, politik alanda popülist-milliyetçi liderler türedi ve taraftar da buldular.

Bütün bunlar çözüm yerine sorunu derinleştiren çırpınışlardır. Avrupa, faşist rejimlerin acısını yaşamış bir coğrafyadır. Buna rağmen böyle eğilimlere meyletmeleri çözümsüzlüğün sonucudur. Günümüz itibariyle kapitalist modernite krizi sürekli derinleşiyor. Bu nedenle küresel, bölgesel, ulusal düzeyde yaşanan sorunlar çözülemiyor. 1990'lardan bu yana Ortadoğu'da yaşanan savaş, çatışma hali ve sorunların giderek tümden çözümsüz kalması bu

krizin sonucudur. Sistemik kriz aşılmadığı müddetçe bölgesel ve yerel sorunlara da çözüm üretilemez. Mevcut haliyle de sistemin yaşadığı krizi kendi gücüyle aşma imkânları tükenmiş gibidir. Gerisi bu denli ağır bir krizi yaşayan kapitalist modernite sistemini aşacak yeni demokratik gelişmelere kalmıştır. Söz konusu büyük tehlikelerden insanlığı ancak böyle alternatif gelişmeler kurtarabilir.

20. yüzyılın başında kapitalist sistemi çözümleyen sosyalistler, "Ya sosyalizm ya barbarlık!" diyerek, insanlığın geleceği açısından kapitalizmin mutlaka aşılması gereken bir tehlike haline geldiğini ortaya koymuşlardır. Bu tespit, söz konusu yüzyılın ilk çeyreğinde büyük bir sosyalist hamle ortaya çıkarmış ve bu durum Rusya'da Ekim 1917 Devrimiyle sonuçlanmış olsa da öngörüldüğü gibi bir Avrupa Devrimi düzeyine ulaşamamıştır. İkinci Dünya Savaşı sonunda Çin ve Doğu Avrupa gibi alanlarda yaşanan gelişmeler siyasi ve askeri bakımdan sosyalist hareketi bir dünya sistemi haline getirmiş; ABD-Sovyet bloklaşması temelinde yaşanan ve adına soğuk savaş denen mücadele sonunda Sovyetler Birliği esas olarak iç nedenleriyle 1990'ların başında çözülüp çökmüştür.

Geçen yüzyılda kapitalizme karşı farklı akımlar biçiminde yürütülen sosyalist mücadele yanında feminist ve ekolojist hareketler de belli ölçüde gelişme göstermiştir. Daha çok sosyalist hareketle iç içe olan bu akımlar da bazı yönleriyle kapitalizmi teşhir etmişlerse de istenen ve gereken başarıyı gösterememişlerdir. Esas olarak da reel-sosyalizmin çözülüşüyle birlikte çok ciddi bir zayıflamayı ve dağılmayı yaşamışlardır.

Ekim 1917 Rus Devrimi ve reel-sosyalist sistemin oluşumu küresel düzeyde emekçi kesimlerde ve ezilen halklarda çok büyük bir umut ve güven ortaya çıkarmıştır. Artık kapitalist baskı ve sömürü sisteminin aşılacağı inancı güçlü bir biçimde oluşmuştur. Marks, Engels ve Lenin gibi önderlerin düşünceleri küresel düzeyde yayılmış, var olan dinleri bile aşan bir kitleselliğe ulaşmıştır. Fakat tüm bunların tersi olarak, 1990'ların başında reelsosyalizmin çözülüşü de tüm dünyada aynı oranda bir karamsarlığı, umutsuzluğu ve kaçışı ortaya çıkarmıştır. Bu durum, kendi içinde çok ciddi çelişkiler yaşasa da kapitalist modernite sistemini önemli düzeyde umutlandırmıştır. Son 35 yıllık süreç biraz da bunlar temelinde yaşanmaktadır.

Kuşkusuz reel-sosyalizmin çözülüş ve çöküş nedenleri üzerinde önemli bir düşünme ve tartışma düzeyi söz konusudur. Bu konuda bazı yeni düşünceler geliştirilmeye çalışılsa da bunları reel-sosyalizmi aşacak ve kapitalizme alternatif hale gelecek bir bütünlüğe ulaştırma ve yeni teorik kuramlar oluşturma pek gerçekleşmemiştir. Daha çok sosyalizmden kaçış eğilimi ile dogmatik yaklaşımlar hâkim olmuştur. Bir bölüm aşırı liberalize olup düzene karışırken, dogmatik yaklaşım da pratik karşılığı olmayan bazı teorik ilkeleri tekrarlayarak etkisiz hale gelmiştir.

Reel-sosyalizmin çözülüşüne dair baştan itibaren en ciddi, eleştirel ve yaratıcı yaklaşım gösteren Önder Abdullah Öcalan olmuştur. Her türlü sosyalizmden kaçış eğilimini "Sosyalizmden kuşku duymak, insandan, onun sosyal varlığından kuşku duymaktır" ve "Sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır" diyerek eleştirmiş, geliştirdiği yeni kavram ve düşüncelerle de örgütü yürütmeye çalışmıştır. Uluslararası komplo ardından, komplonun nedenleri ve aşılma yolları üzerine yoğunlaşmalarını aynı zamanda reel-sosyalizmin çözülüşünün nedenleri üzerine eleştiri ve değerlendirmelerle de birleştirerek tarihi önemde bir zihniyet devrimini kendi şahsında gerçekleştirmiştir.

Önder Abdullah Öcalan, reel-sosyalizme dair ilk bütünlüklü değerlendirmelerini **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygarlığa** adlı savunmasında yapmıştır. Bunları da yeterli görmeyerek, "İdeolojik bunalım yaşıyoruz" deyip PKK'nin adının değiştirilmesini gündeme getirmiştir. Ardından yoğunlaşmalarını daha da derinleştirerek, **Bir Halkı Savunmak** başlıklı savunmasında paradigma değişimini ortaya koymuştur. PKK'yi iktidar odaklı ve devlet eksenli bir parti olmaktan çıkartarak, PKK'nin yeniden inşasını "Demokratik, Ekolojik ve Kadın Özgürlükçü Toplum" paradigması temelinde yeniden gündemleştirmiştir. Daha sonra söz konusu paradigmayı, kapitalist modernitenin alternatifi olarak "Demokratik Modernite Kuramı" biçiminde geniş izaha ve çözümlemeye kavuşturmuştur. **Özgürlük Sosyolojisi** adlı savunmasında "Kapitalist Moderniteye Karşı Demokratik Modernite" başlığı altında kapitalist modernitenin kapitalizm, endüstriyalizm ve ulus-devlet boyutlarına karşı demokratik moderniteyi ahlaki-politik toplum, eko-ekonomik toplum ve demokratik konfederalist toplum boyutlarıyla tanımlamıştır. Böylece çöküş nedenleriyle birlikte reel-sosyalizmi her bakımdan aşarak, kapitalist moderniteye karşı ezilenlerin kurtuluşu için çözüm yolları gösteren yeni bir demokratik sosyalist teori, program ve strateji ortaya koymuştur.

Önder Abdullah Öcalan'ın **Demokratik Modernite Kuramı**, ulaştığı her yerde başta kadınlar ve gençler olmak üzere tüm emekçiler ve ezilen halklar tarafından müthiş bir ilgi ve heyecanla karşılanmakta, kapitalizmin bunalttığı herkeste yeni bir umut yaratmaktadır. Yeniden sosyalizm tartışmaları ve yeni enternasyonal arayışları da bu temelde gündeme gelmektedir. Demokratik modernite çizgisi ve demokratik ulus çözümü, reel-sosyalizm yıkıntılarından kurtulmanın kilidi olarak görülmektedir.

Şüphesiz demokratik modernite alternatifinin Ortadoğu'dan doğup gelişmesi son derece anlamlı ve de anlaşılırdır. Çünkü Ortadoğu, anacıl komünal toplumun beşiği olduğu gibi, kastik katil yarılmasının ve devletçi sistem haline gelmesinin de merkezidir. Yani uygarlığın doğup geliştiği esas coğrafya Ortadoğu'dur. Avrupa modernitesi, başta bu uygarlık olmak üzere dünyanın dört bir yanındaki gelişmelerin Avrupa'ya taşınmasıyla ortaya çıkmış, kapitalist sistem bu modernite değerlerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemiştir. Dolayısıyla

kapitalist moderniteye karşı demokratik modernite alternatifini geliştirebilecek en güçlü kültürel birikim Ortadoğu coğrafyasında vardır.

Diğer yandan, kapitalist modernitenin en krizli dönemi olan Üçüncü Dünya Savaşı'nın merkezileştiği alan da Ortadoğu olmaktadır. Bu savaş temelinde yeni bir enerji yolu oluşturulmaya çalışılırken, aynı zamanda İbrahimi Anlaşmaya bağlı olarak Ortadoğu'da İsrail hegemonyası da geliştirilmek istenmektedir. Suudi Arabistan ile Mısır'ı da yanına alarak İsrail'i bölgesel hegemonik güç yapmayı hedefleyen bu süreç, Ortadoğu'daki tarihi Fars ve Türk hegemonyasını kırıp, bu güçleri ikinci sınıf güç konumuna düşürmeyi öngörmektedir. Bütün bunlar da Ortadoğu'daki çelişki ve çatışmayı yoğun ve derin kılmakta, bölgede son yüzyıldır inkâr ve imha altında tutulan Kürtlerin konumunu öne çıkartmaktadır.

Fırat ve Dicle'nin suladığı Mezopotamya'nın, anacıl komün toplumunun merkezi olduğu gibi, uygarlıksal gelişmenin de ortasında yer aldığı bilinmektedir. Bu nedenle Kürdistan, uygarlık tarihi boyunca sürekli savaş alanı olmuş, işgal ve istilalara maruz kalmıştır. Hurrilerden bu yana sürekli bu coğrafyada yaşayan Kürt orijinli topluluklar, toplumsal gelişmeye ve uygarlığa önemli bir güç kattıkları gibi, kendilerini sürekli bu savaş ve istila durumuna göre yarı göçebe kabile ve aşiret toplulukları olarak örgütlemişler ve esas olarak da dağa dayalı bir öz savunma ile güvenliklerini sağlamışlardır.

Kürtlerin tarihi, esas olarak Avrupa kapitalizmi karşısında gerileyen Osmanlı merkezi yönetiminin 19. yüzyılın başından itibaren Kürdistan'a yönelmesiyle baş aşağı gitmeye başlamıştır. Kürt beylik direnişlerini yenilgiye uğratan Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşında yenilip parçalanmasıyla Kürdistan da dört parçaya bölünmüştür. Osmanlı enkazı üzerinde doğan ve esas olarak Kürtler ile Sovyetler Birliği'nden güç alan Kemalist Hareketin, İngiltere ve Fransa ile 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan'da devlet olma karşılığında Kürdistan'ın bölünmesini ve Kürtlerin inkârını öngören anlaşmayı imzalaması, Kürtlerin baş aşağı gidiş tarihini inkâr ve imha düzeyine getirmiştir. Bu temelde 1925-40 dönemindeki Kürt direnişlerinin de ezilmesiyle Kürdistan tam bir soykırım kıskacına alınmıştır.

Bir anlamda bu duruma tepki olarak 1973 tarihinden itibaren doğup gelişen PKK Hareketi, dayatılan soykırıma karşı Kürt halkının öz savunma bilincini ve eylemini ortaya çıkarmıştır. 12 Eylül 1980 faşist-askeri darbesine karşı geliştirdiği Zindan Direnişi ve 15 Ağustos 1984 Gerilla Hamlesiyle 1990 başında halk serhildanlarını ortaya çıkarmış ve Ulusal Diriliş Devrimini gerçekleştirerek inkâr ve imha sürecine alınmış olan Kürt varlığını açığa çıkartıp genelde kabulünü sağlayarak kesinleştirmiştir. 1993'ten itibaren kesinleşen varlığı özgürleştirmek için yürüttüğü mücadelede engellerle karşılaşıp ağır tekrarı, birçok hata ve eksikliği yaşamıştır. Bu değişememe ve çözümsüzlüğün de zemin sunduğu uluslararası komplo saldırısıyla karşılaşmış, Önder Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği Demokratik Modernite Paradigmasıyla önemli bir değişim ve dönüşüm yaşayıp kendini çözüm gücü haline getirmeye çalışmıştır.

Tüm bu çabaların yeterli olmadığını gören Önder Abdullah Öcalan, 7 Ekim 2023 Gazze Savaşının Türkiye üzerindeki siyasi ve askeri etkilerini değerlendirerek, 27 Şubat 2025 tarihli **Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı** ile PKK'nin feshini ve silahlı mücadele stratejisinin sona erdirilmesini gündemleştirmiştir. 5-7 Mayıs 2025 tarihinde 12. Kongresini toplayan PKK de söz konusu çağrıyı karara dönüştürerek, ömrünü tamamlayan PKK'yi ve silahlı mücadele stratejisini sona erdirmiştir. Demokratik Modernite teorisi, demokratik toplum programı ve demokratik siyaset stratejisini esas alan Kürdistan Demokratik Komünler Birliği temelinde yeni bir çıkış yapabilmek için PKK'yi tarihe mal etmiştir. Demokratik ulus çizgisinde Kürt varlığını özgür yaşar kılmak, her alanda demokratik komün örgütlülüğünü geliştirerek mümkün olacaktır.

Ortadoğu'da kapitalist modernite alternatifi olan demokratik modernite gelişimine Önder Abdullah Öcalan tarafından aydınlatılan ve örgütlenen Kürtlerin öncülük etmesi gayet önemli ve anlamlıdır. Çünkü kapitalist sistemin en çok ezdiği Ortadoğu'da en çok ezilen de Kürt halkıdır. Bir şey kaybedildiği yerde bulunur ve her şey kendi kökleri üzerinde yeşerir. Komünal toplumsallığın kökü Kürdistan'dır ve bu yaşam en çok Kürdistan'da kaybettirilmiştir. Kaybedileni bulan ve hakikati açığa bu temelde çıkartan da Demokratik Modernite Kuramıyla Önder Abdullah Öcalan'dır. Aslında çözüm teorik ve stratejik olarak bulunmuştur; gerisi bunların pratiğe geçirilmesi, örgüte ve eyleme dönüştürülmesi olmaktadır.

Açık ki 20. yüzyılın başında sosyalistlerin ifade ettiği "Ya sosyalizm ya barbarlık" tespiti, gerçek anlamda doğa, toplum ve kadın kırımı haline gelmiş olan günümüz çöküş dönemi kapitalizmi için çok daha fazla geçerlidir. Eğer yüz yıl önce kapitalist modernite sistemi aşılmış olsaydı toplumsallık bu kadar parçalanmayacak, komünal ve kolektif yaşam bu kadar darbe yemeyecekti. Kapitalist modernite bireyciliği ve maddiyatçılığı bu kadar gelişip yayılmayacak, komünal toplum yaşamı bu kadar eritilmeyecekti. Kriz ve kaos bu kadar derinleşmeyecek, doğa ve toplum varlığını bu düzeyde tehdit eder olmayacaktı.

Belli ki kanserleşmiş olan kapitalist modernite sistemini aşacak teori ve pratik günümüzde de geliştirilemezse, o zaman bütün bu felâketler daha çok büyüyecek, insanlık adeta bir kıyametle yüz yüze gelecektir. Kuşkusuz bu felâket sisteminin aşılması da en başta zihniyet alanında gerçekleşmek durumundadır. Çünkü bütün bu kriz ve kaos durumu esas olarak zihniyette yaşanmakta, mevcut pozitivist sosyoloji krizin kaynağını oluşturmaktadır. Mevcut sosyolojiler burjuvaziyi allayıp pullayarak iktidar yapmak için üretilmişlerdir. Buna karşı yeni bir entelektüel devrimi geliştirmek ve yaymak, zihniyet ve vicdan devrimi temelinde hakikat devrimi yoluna girmek en öncelikli görev olmaktadır. Yeni sosyalizm eski komünalizmi canlandırmalı, sırttaki hançeri çıkarma çabası hançersiz etik ve politik toplumu hedeflemelidir.

Kürdistan'da yaşanan değişim ve dönüşüm, yine bu temelde gerçekleşmekte olan yeni çıkış, ulusal olduğu kadar bölgesel ve küreseldir de. Bölge halklarının demokratik konfederal birliğini hedeflediği gibi, küresel düzeyde de komünal enternasyonalin oluşturulmasını hedeflemektedir. Kuşkusuz hiçbir şey kendiliğinden ve mücadelesiz gerçekleşmeyecektir. Yaratıcı tarz ve kazanımcı üslupla yürütülecek mücadele her zaman ve her yerde öngörülen gelişmeleri mutlaka yaratacaktır.

Bunlar çerçevesinde gereken değerlendirmeler ve teorik analizler çok daha geniş olarak sekiz ana bölüm halinde aşağıda yapılacaktır. Bu bölümler Doğa ve Anlam, Toplumsal Doğa ve Sorunsallık, Tarihsel Toplumda Komün ve Devlet İkilemi, Modernite, Ortadoğu Sorunsallığı ve Demokratik Modernite Çözümü, Kürdistan ve Kürt Gerçeği, PKK'nin Tarihteki Yeri ve Rolü, Yeni Dönemin Özellikleri ve Görevleri biçimindeki ana başlıklardan oluşacaktır.

Birinci Bölüm
DOĞA VE ANLAM

1-Doğanın Diyalektiği

Anlam evvela bir "varlık" gerektirir. Varlıktan bağımsız bir anlam düşünülemez. Biz doğayı zihinsel tasarımlarımız üzerinden tanırız, ama bu tasarımlarımız da doğaya dair gözlem ve deneyimlerimize dayanırlar. Bu tanımlamayla dahi varlık, anlam, düşünce gibi farklı etkenler, söz konusu diyalektiğin bileşenleri olarak ön plana çıkarlar.

Öncelikle kabul etmek gerekir ki "doğa" ve "anlam" kavramlarının yan yana, iç içe kullanılması çok alışılmış değildir. Modern sosyal bilim aklına göre doğa, fizik doğadır ve pozitif bilimlerin konusudur. Anlam ise sosyolojiktir ve en fazla sosyal bilimlere konu olabilir. O da belli koşullara bağlı olarak. Dolayısıyla bu algıya göre doğa ve anlam ayrı dünyaların kelimeleridirler. Bu algı, insan zihninin doğal ve toplumsal gerçeklikten koparılarak ona yabancılaşmış olmasının hem sonucu hem de göstergesidir. Bilindiği gibi modernite öncesinde doğanın insan şekillenmesinde önemli bir rolü olduğuna inanılıyorken, modernite, insan şekillenmesinde doğayı değil çevreyi ön plana çıkardı ve eğitimle, kültür politikalarıyla insanı yeniden şekillendirme yoluna gitti.

Doğa ve anlam kavramları iç içedir. Zira anlam, fizik ve biyolojik evrimin bir ürünüdür. Doğanın bu evrimi olmazsa insandan, dolayısıyla düşünce ve anlamdan bahsedilemezdi. Doğa ve anlam ilişkisi hayatidir. Doğanın işleyiş diyalektiğini ve evrim dinamiklerini doğru kavrayamayan insan, kendi varlığındaki, varlığının doğal diyalektiği içindeki yerini de doğru kavrayamaz. Friedrich Engels "Doğanın Diyalektiği" üzerine derinliğine düşünmüş, yazmış ve böylece tarihte önemli rol oynayan düşünce gücünü temellendiren en önemli konulardan birini oluşturmuştur. Engels, bu yoğunlaşmalarından çok etkili bir analiz metodolojisi üretmiştir.

Marksist ideolojiyi temellendiren iki ana kuram olduğu bilinir. Biri tarihsel materyalizmdir. Bu, tarih ve toplum analiziyle ilgili kuramdır, yaratıcısı Marks'tır. Diğer kuram ise diyalektik materyalizmdir, bu kuramı geliştiren ise Engels'tir. Diyalektik materyalizm özünde bir varlık ve bilgi teorisidir. Diyalektik materyalizm varlığın, dolayısıyla bilginin temelinin madde olduğunu, maddenin statik değil hareketli bir yapıda olduğunu, değiştiğini ve bu değişimin de diyalektik temelde işlediğini söyler. Dolayısıyla diyalektik materyalizm, hem madde hareketinin hem de bununla bağlantılı olarak düşüncenin diyalektik yapılar temelinde işlediğini savunur. Dikkat çekmek istediğimiz önemli nokta, bu çıkarımların doğanın diyalektiği veya dilinin incelenmesiyle ulaşılmış çıkarımlar olmalarıdır.

Marksist diyalektik anlayışın dayandığı bilimsel temeller aşılmıştır. Varlığın ontolojik temeli olarak maddenin kabul edilmiş olması o günün bilimsel verileri ışığında anlaşılırdır. Bugün ulaşılan veriler bu kabulü boşa düşürmüştür. Çelişkinin kendisine değil, ama karakterine dair kimi değişimlere dikkat çekilebilir. Burada önemli olan şey Engels'in "Doğanın Diyalektiği" üzerine yoğunlaşmasının yarattığı düşünsel sıçramadır. Engels'in,
Lewis Henry Morgan'ın "Eski Toplum" çalışmasıyla çokça ilgilenmiş olmasının da "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" konusunda yazmasının da bu farkındalıkla ilgili olduğu göz ardı edilemez bir gerçekliktir.

Bugün bilim ve felsefe dünyasında "doğa" denilen şeyin ne olduğu ve nasıl oluştuğuna dair sorulara verilecek cevaplar önemlidir. Her şey hikayesiyle birlikte vardır ve onunla anlam kazanır. Doğa en genel anlamda fizik evrenin, kendisi dışında herhangi bir ikinci yapı inşası içermeyen hali olarak tanımlanabilir. Varlık olarak insanı da içerebilen ama bildiğimiz anlamda politik yapılanma ve toplumsal kültürleşmeyi içermeyen hal olarak da düşünülebilir. Toplum, doğanın içinde ve ona bağlı gelişir. Ama ikinci bir doğa olarak.

Bilim, insanlı evrenin yaratılma anı olarak kabul edilen ve Big Bang diye ifadeye kavuşturulmuş büyük patlamanın yaklaşık 13.8 milyar yıl önce gerçekleştiği noktasında ortaklaşır. Big Bang çok çok küçük, mikro bir alanda yoğunlaşmış sonsuz enerjinin patlamasıdır. Enerjinin yoğunluğu ve patlamayla birlikte inanılmaz düzeyde hızlı bir enerji yayılımı dolayısıyla mikro alanın genişlemesi sonucu makro bir alan oluşmuştur. Mikro bir zaman

aralığında oluşan bu genişleyen makro alana evren adı verilir. Bugün bile evrenin hala genişlemeye devam ettiğini savunan bilim insanları var. Kimileri de daralmaya başlamış olma ihtimali üzerinde durur ve bu konudaki tartışma hala sürer.

Bu teoriye göre ilk evrede oluşan evrende madde olarak sadece kuarklar ve gluonlar gibi temel parçacıklar vardı. Saniyeden çok daha kısa bir zamanda genişleme yavaşlarken ve sıcaklıklar düşerken kuark ve gluonlar birleşerek proton ve nötronları oluşturdu. Birkaç dakika sonra sıcaklık daha da düşerek yaklaşık bir milyar dereceye erişti. Protonların büyük kısmı hidrojen çekirdekleri olarak bağımsız kaldı. Bir kısım proton ve nötron birleşerek döteryum ve helyum çekirdeklerini oluşturdu. Bu sürecin sonunda pozitif yüklü protonlar, negatif yüklü elektronları çekerek ilk atomları oluşturdu. İşte bu basit atomlar yıldızların yapı taşlarıdırlar. Başka bir deyişle yıldızlar bu basit atomlardan oluşmuştur.

Atom fikri ilkçağda basit, soyut bir kavram şeklinde ortaya çıktı. Zamanla atomların doğası çözümlendi. Bugün ise yaşam atom bilimi olmadan düşünülemez hale geldi. Radyo, TV, bilgisayar gibi gündelik yaşamda kullanılan pek çok araç gereç bu bilim sayesindedir.

Atomlardan yıldızların ve galaksilerin oluşması, büyük patlamadan yüz milyonlarca yıl sonradır. Güneş sistemi ve dünyanın oluşumu ise dokuz milyar yıl sonradır. Peki bu nasıl gerçekleşti? Evren genişlerken madde uzaya eşit şekilde dağıldı. Fakat madde yoğunluğunda küçük düzensizlikler baş gösterince, kütle çekimi devreye girdi ve bu durum bazı bölgelerde daha çok madde-enerji birikimine yol açtı. Bu şekilde büyük oranda hidrojen ve helyum içeren gaz bulutları oluştu. Yıldızlar işte bu nebula denen gaz bulutlarından doğdular. Bir nebuladan daha büyük bölgeler, kütle çekimi nedeniyle bu gaz bulutlarını kendi üzerlerine çekmeye başlayabilirler. Bu bölgeler zamanla hidrojenin helyuma dönüşerek büyük miktarda ısı ve ışık ürettiği tepkimeler olan nükleer füzyonları tetikleyebilir. Güneş de dahil olmak üzere yıldızların bu kadar yoğun bir parlaklık arz etmelerinin nedeni bu tepkime patlamalarıdır. Kütle çekimi daha yoğun gaz bölgeleri meydana getirerek yıldızları oluşturduğu gibi, yıldızları bir yörüngede, dengede tutarak galaksiler de oluşturur.

Yunan filozoflarının, maddenin en küçük yapı taşı olarak tanımladıkları atomların dahi oluşum süreci, görüldüğü üzere zaman almıştır. Öncesinde kuarkların ve atomaltı parçacıkların oluşumları vardır. Fizik doğanın evrimi, samanyolunun oluşumu, güneş sistemi içinde dünya ve dünyanın kendi serüveni, canlıların oluş ve evrimi gibi çok yönlü irdeleme gerektiren konular üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmak konumuz sınırlarını çok çok aşar.

Biz daha çok doğayı, doğanın dilini, diyalektiğini irdelemeye çalışmaktayız. Bilindiği gibi Newton'un zirvesini teşkil ettiği klasik bilim bize cansız, ruhsuz ve ölü bir evren anlayışı sunmaktaydı. Einstein ünlü $E = mc^2$ formülüyle madde ve enerjinin özünde aynı şey olduğunu, aynı gerçekliğin farklı ifadeleri olduğunu ortaya koyunca, ölü evren anlayışı tarihe gömüldü. Ve anlaşıldı ki evren ölü değil canlıdır. Gerçekten de enerjinin akıcılığı, yaratımı düşünülünce evrenin canlı olduğunu kavrayamamak mümkün değildir. Canlı evren anlayışı sadece maddi dünyaya değil, her şeye dair düşüncemizi değiştirmeye zorladı bizi.

Kuantum fiziği ölü evren anlayışını yıktı, evrenin canlı olduğunu kanıtladı. İlk düşünüş biçimi olan animizm de özünde canlılıktır. 'Anime' ruh demektir. Bu düşünce, doğada bulunan her şeye, bir can, bir ruh atfeder. Doğadan kopmamış olan ve doğayı hissederek yaşayan insan bilimle değil içgüdü veya sezgi yoluyla doğanın canlı olduğunu bilmekteydi. Ki bu oldukça çarpıcıdır. Newton gibi bir bilim insanının keşifleri 200-300 yıl boyunca insanı evrene karşı kör etti. Bilim köreltici de olabilmektedir demek ki.

Evren canlı ise bu nasıl bir canlılıktır? Bu arayış bilimi atomaltı parçacık incelemelerine, kuantum fiziğine, mikro-makro evren analizlerine, karmaşıklık teorilerine götürdü. Sonuçta doğaya ve evrene dair bilgi ve bakış açımızın değişmesi, anlam dünyamızı değiştirdi. Evrene, doğaya, topluma, insana bakışımız, yeni ufuklar kazandı.

Doğu düşüncesinde de pek çok benzer şey var. Bilimin bugün ispatladığı şeyleri Doğu düşünürleri 2-3 bin yıl önce sezgi ve içgörüyle fark etmiş gibidirler. Doğu düşüncesini bir de bugünün bilimsel devrimleriyle birlikte okumak ilginç, öğretici veriler sunar.

Canlılık nedir, nasıl oluşmuştur? Canlı varlıkların doğuşu adeta bir mucize gibi görünür insana. İnsan oluşumunun, yaratımının tanrılara havale edilmiş olmasının bu kadar taraftar bulması bu mucizevi görünümden kaynaklanmış olabilir. Ama aslında doğanın evrimi incelenirse, mucize olmadığı görülür. Bir mucize varsa, evrenin diyalektiğindedir. Doğanın kendisi hareket halindedir, canlıdır, diyalektiktir ve esas olan dönüşümdür. Anlaşılması gereken şey bunun nasıl gerçekleştiğidir. Asıl olan dönüşüm diyalektiğinin yakalanmasıdır.

Tarihte ilk kez Charles Darwin 1859 yılında yayımladığı "Türlerin Kökeni" adlı kitabında jeolojik verileri de ortaya koyarak bitkilerin ve hayvanların yeryüzünde oluş ve dağılımlarının doğal seçilim yoluyla evrimleşerek zamanla oluştuğunu ileri sürdü. Teorisi verilere dayandığı ve zamanın ruhuna uygun olduğu için inandırıcıydı, tuttu. Zaman, bilimin revaçta olduğu bir zamandı. Sonrasında Darwin "İnsanın Türeyişi" adlı çalışmasıyla Türlerin Kökeni'nde geliştirdiği düşüncesini insan evrimine uyarladı. Başka bir deyişle bitki ve hayvanların evrimine ilişkin incelemesini insan evrimine uyarladı.

O zamana kadar insan daha çok kutsal kitapların referanslarına göre değerlendirilmişti. Bu nedenle Darwin şiddetli tepkilerle de karşılaştı. Darwin'in evrim teorisinde sonrasında da eleştiri konusu yapılan doğal seçilim yasası gibi pek çok sorunlu yön olabilir, vardır. Bu teorinin kapitalist sistemle bağı olduğu da çok açıktır. Nitekim kapitalistler evrim teorisini kendi çıkarları

için iyi kullandılar. Ama tüm bunlara rağmen Darwin, tarihi bir dönüm noktasını teşkil eder. Söz konusu olan, dinsel dogmalara dayalı düşünüşten bilimsel-rasyonel düşünüşe geçiştir.

Canlılık konusuna eğilirken göz ardı edilmemesi gereken önemli bir boyut da ölümdür. Canlılık, cansızlıkla veya ölümle iç içedir. Doğadaki değişim-dönüşüm sürekli olarak bir şeylerin aşılması anlamına gelir. Yaratım ve yıkım iç içedir. Bu bağlamda canlılığa anlam veren, mana katan şey de ölümdür.

Teoriye göre önce tek hücreli canlılar vardı, sonra çeşitlenme, türleşme gelişti. Yeni hücre dizilişleri oluştu, yeni türler oluştu ve nihayet canlılar şekillendi. İnsan da bir hücre dizilişi, hücreler örgütlenmesi olarak düşünülebilir. En karmaşık hücre diziliş ve bileşkesi de insan beyninde vücuda gelendir. İnsan beyninde trilyonlarca hücre bulunur. Bu hücre diziliş ve ilişkileri, müthiş bir enerji üretimi sağlıyor. Beyin ölümü denilen de bu hücrelerin ilişki ve enerji üretimlerini sonlandırmaları olmalı. Demek ki canlılık sadece hücre dizilimi ile ilgili değil, bunların ilişkisiyle üretilen bir tür enerji hali oluyor.

21. yüzyılda hücre yapısına dair ayrıntılı bir araştırma yapılmış. Bu araştırmada, her an insan beyninde ve vücudunda milyonlarca hücrenin doğduğu, milyonlarcasının da öldüğü belirtilir. Doğum ile ölümün, canlılık ile yok oluşun hücre dünyasında birlikte gerçekleştiği ortaya konulur. Araştırmaya göre doğan her hücre diğer hücrelerle iletişim ve bağ kurma yeteneği ve kapasitesi ile doğar. Hücreler bu potansiyellerini kullanıp diğer hücrelerle bağ, kombinasyon oluşturabilirlerse yaşayabilirler. Fakat ilişki kuramaz veya kurmazlarsa, kendi üzerine çöküp ölürler. Üstelik hücrelerin öteki hücrelerle bağ kurmak için sonsuz bir zamanları da yok. Zamanları sınırlı. Doğrusu belirli bir zamanları vardır. Ya bu zaman dilimi içinde diğer hücrelerle ilişki-bağ oluşturarak yaşayacak ya da ölüp yok olacaklardır.

Demek ki sorun sadece hücre dizilişleri, hatta varlıkları değil, hücrelerin yaşayabilmesi, ilişkiye, daha doğrusu örgütlenmeye bağlı gelişir. Hücrenin bu özelliğinin insan sosyolojisiyle bir bağı olabilir mi? Belki de insanın sosyal bir varlık olmasının, toplum dışında yaşayamamasının nedenlerinden biri insan hücresinin, genetiğinin bu özelliğidir. Üzerinde düşünmeye değer bir konudur.

Anlam konusuna geçmeden önce anlam üretme merkezi olarak beyin yapısı ve evrimine dair bazı vurgular yapmak yararlı olacaktır. İnsan beyni yaşamsal, duygusal ve düşünsel fonksiyonları bulunan sinir sistemi merkezidir. Bu fonksiyonların her biri beynin bir bölgesi tarafından karşılanır ve beyin bu işlevleri zamanla kazanır. Ki bu evrimsel bir gelişimdir.

Beynin ilk katmanında, ilk gelişen kısmı yaşamsal beyindir. Buna "alt beyin", "eski beyin", "dürtüsel beyin", "sürüngen beyni", "ilkel beyin" gibi isimler de verilir. Dürtüsel beyin klasik canlı fonksiyonlarını düzenler: Beden ısısı, kalp atımı, solunum, dolaşım ve boşaltım sistemleri bu kapsamdadır. Bu beyin yaşamla, yaşamda kalma dürtüsüyle ilgilidir.

Beynin ikinci katmanı duygusal beyindir. Bu beyin sadece memelilerde bulunur. Bu nedenle adına memeli beyni de denir. Limbik beyindir. Beynin birinci katmanında beliren kararların duygusal şekillenmesini ve duyumsal bilgi ile yönlendirilmesini sağlar. Dost ve düşman ayrımı yapabilecek bir belleğe sahiptir. O nedenle eğitilebilir.

Üçüncü katmanda düşünsel beyin vardır. Bu beyin ayırt edicidir. Çünkü sadece insanda vardır. Temel niteliği soyutlamadır. Şöyle söylenebilir: Birinci katmanda alınmış, ikinci katmanda duyularla şekillenmiş ve yön kazanmış olan kararları üçüncü katman hem denetler hem de ifadeye kavuşturur. Bu nedenle birinci katmana göre üçüncü katman karar değil kararsızlık merkezidir. Bir karar ne kadar hızlı alınırsa düşünsel beyin o kadar devre dışı kalmış demektir.

Yaşamsal konularda sürüngen beyni daha atak ve önde olsa da diğer beyinler tarafından dengelenir. Beynin işleyiş diyalektiği bakımından limbik sistem denilen duygusal veya orta beyin kritik bir işleve sahiptir. Memeli beyni dediğimiz bu beyin kendi başına işlediği gibi üstünde bulunan düşünsel beyin ve altında bulunan sürüngen beyinle de ilişki içindedir. Daha doğru bir ifadeyle ilişkiselliğin sistemidir.

Beyin vücuda alınan glikozun %25'ini, oksijenin %20'sini kullanır; kan dolaşımının %18'ini kendisine çeker. Beyin evriminin gerisinde düşünce gücünü geliştirme dürtüsü veya amacı yoktur. Temel dürtü yaşamı süreklileştirmek ve bedeni canlı tutmaktır. 500 milyon yıllık bir geçmişi vardır. İnsanın beyin katmanı ise 200 bin yaşındadır. Beyinde ortalama 100 milyar nöron bulunur, bunun 80 milyarı beyincik denilen sürüngen beyinde bulunur. Bu nöronların görevi bedenin canlı kalmasını sağlamaktır. Bu 80 milyar nöronun hareketi toplam enerjinin %8'ini harcar. Düşünen beyin ve limbik sistemi oluşturan 20 milyar nöron ise enerjinin %17'sini kullanır. Bu enerji, nöronlar arasındaki düşünmeyle oluşan ve sinaps denilen milyarlarca iletişim yolunda harcanır.

Sürüngen beyni dediğimiz eski beyin ölmez, yorulmaz, dinlenmez, sürekli dinamik ve atiktir, ataktadır. Eski beyin %83 oranında görerek öğrenir. Gördüğüne inanır. Devamlılık özelliği yoktur. Başa ve sona dikkat eder. Kısa, basit somut şeyleri öğrenir, akılda tutar. Ona iyi gelen ve kötü gelen şeyleri ayırt edebilir. Dost ve düşman ayrımı vardır. Yaşamda kalmakla ilgili beslenme, korunma, üreme gibi özellikleri kontrol eder, yönlendirir. Burada en önemli nokta beyin işleyişinin karakteridir.

Beyin tıpkı canlılar gibi tarihsel süreç içinde adım adım evrimleşmiş ve farklı bölümlere sahip bir sinir sistemidir. Fakat sürüngen, memeli ve düşünce beyni olarak ayrılan beyin bölümleri aynı sistemin ilişkisel bileşenleridirler ve birlikte ilişkisel diyalektik temelinde işlerler. Duygusal beyinden kopuk bir analitik beyin düşünülemez. Düşünülse bile bu insan beyni olamaz,

makine beyni olabilir ancak. Yapay zekada duygusal zekâ olmayabilir. Gerçi duyguların da öğretilebildiği yapay zekâ geliştirme deneyimleri de oluşturulmaya çalışılmaktadır. Özetle yapay zekada entelektüel beyin, duygusal beyinden kopuk olabilir, ki öyledir zaten. Fakat insan için böyle bir beyin yoktur. İnsan beyni hem biyolojik bakımdan hem de işleyiş bakımından diyalektiktir.

Diyalektik Kürtçede hala kullandığımız iki rakamının karşılığı olan "du" kelime kökünden gelir. "Du" Avrupa'da "diya" olur, kökü Aryencedir. Zerdüştlükteki karanlıkaydınlık ikilemi de diyalektik düşünceye felsefi bir temel sunmuştur. Avrupa bunları almış, farklı anlatımlara kavuşturmuştur. Diyalektik, esas olarak doğadan gelir. Engels'in "Doğanın Diyalektiği" tanımlaması bu nedenle öğreticidir. Toplumsal diyalektik de doğa diyalektiğinden bağımsız değildir. Özgünlükleri olan ama onunla bağ içinde gelişen bir diyalektiktir bu. Bu noktada Hegel felsefesi önemlidir. Hegel'de anlam, dolayısıyla toplum ön plana çıkar. "Tin'in Fenomenolojisi" doğa ve anlam olarak tercüme edilebilir, yorumlanabilir.

Doğanın, diyalektiğin çelişkili karakteri var. Felsefede tez, anti-tez, sentez olarak ifade bulur. Hegel'deki tez, anti-tez de bu doğanın diyalektiğidir. Hegel böyle söyler, Engels de 'çelişki' der. Hatta Engels bu çelişkiyi, karşıtlığı 'yok etme' olarak anlar. Marksizm'deki bu sınıf kavgasının, sınıf mücadelesinin tez, anti-tez olarak temeli Hegel'de atılır. Hegel bunları tez, anti-tez olarak işler. Burada Marks, "sınıf çelişkisi" der, "Tarih sınıfların mücadelesidir" der. Bunun belli bir anlamı vardır fakat bunu aşırıya vardırır. Aşırıya vardırması proletaryanın burjuvaziyi yok etmesine dair öngörüsüdür. Bunun için proletarya diktatörlüğünü esas alır ve teorisine uygular. Böyle bir komünizm ideali ortaya çıkar.

"Tarih sınıfların mücadelesidir" teorisi yerine bir teori geliştireceğiz. Yapılan düzeltme veya diyalektik değişiklik şudur: Bir sınıfın başka bir sınıfı yok etmesi ne evrende var ne de toplumda. Diyalektik böyle yorumlanamaz. Stalin böyle yorumladığı için kendi vatandaşlarından milyonlarcasını öldürdü. Mao kültür devrimini yaptı, o da başarısız oldu. Çünkü doğada, evrende böyle bir şey yoktur. Bir dönüşüm olayı vardır ve çelişkili bir dönüşümdür söz konusu olan. Tabii ki dönüşüm çelişkiyle olabilir. Çelişki devreye girmeyince dönüşüm olmaz. İşte sıcak-soğuk konusu. Korkunç bir sıcak çekirdek var, korkunç bir soğuk doğa var. Çok açık iki zıt uç. Halen devam ettiği belirtilen meşhur bir evren hikâyesi de böyledir.

Evrenin genişlemesi görüşü var. Büyük bir durgunluk, büyük bir soğuklukla evrenin sona ereceğine dair de bir teori var. Kimisi belli bir dönemden sonra içteki enerji azaldığı için, genişlemeyi mümkün kılan enerji patlamasının duracağını söyler. Kara deliklerin enerjisi tükenince, bu sefer tersinden bir kapanma olayının meydana geleceği, genişlemenin duracağı, daralmanın başlayacağı ve ilk patlamanın gerçekleşmesinden önceki gibi büyük bir büzülme yaşanacağı ve çöküş olacağı yönünde görüşler vardır.

Şöyle bir soru da sorulabilir; acaba öyle bir aşama mı yaşıyoruz? Genel tespitler genişlemenin halen devam ettiğini söyler. Çökme sürecinin henüz başlamadığı ancak başlayabileceği söylenmektedir. Böyle bir evren anlayışı da var. İkisi de maddenin kapanmacı, büzülmeye yatkın oluşuna dayanır. Zaten enerji büzülünce madde olur. O parçacık temelinde bir büyüme de sağlar. Soğuma yayılınca sürekli madde parçacıkları doğar. Ve o parçacıklar enerjiyi iter. Enerji var olduğu için büyük bir kaynak oluşur. Kimi yıldızlar, galaksiler meydana gelir. Bu sefer galaksiler birbirini itmeye başlar. Bu halen durmamış. Burada kilit soru şu: Enerji bitince ne olacak? Cevap da "Her şey bitecek, her şey sönecek. Büyük bir soğuk evren meydana gelecek" şeklindedir.

Buna karşılık bizim söyleyeceğimiz şudur: Eğer böyle bir şey doğru olsaydı, şimdiye kadar çoktan olmuş olurdu. Eğer böyle bir olasılık olsaydı, şimdi böyle bir evren olmazdı. Eğer şimdi böyle bir evrende yaşıyorsak belki çökme teorisine, genişleme teorisine anlam verilebilir. Ama büyük durgunlaşma teorisi doğru olsaydı, zaten bir öncesizlik var, o öncesizliğin belli bir aşamasında bu durgunluk meydana gelebilirdi. Böyle bir durgunluk olasılığı olsaydı, bu çoktan gerçekleşirdi. Ve biz olmazdık, güneşimiz olmazdı, canlılar olmazdı. Dolayısıyla bu öncesizlik ilkesini göz önüne getirdiğimizde bunun yanlış olması gerekir. Genişleme düşünülebilir, daralma çökme de olabilir, ancak bu tez pek kanıtlı olamayacağa benzemektedir.

Özcesi bunlar yarım teorilerdir. Bir şeyler açıklanmaktadır ama belki de evren böyle değildir. Nitekim "karanlık madde" ve "karanlık enerji" kavramları var. Galaksileri ayakta tutan, karanlık madde ile karanlık enerjidir. Bunların ne olduğu bilinmez. Bir diğer şey söylenir; bu görünen evren %6'sıdır, görünmeyen evren %94. Ki o da karanlık enerji ve karanlık maddedir. Onu da henüz hiç kimse tanımlayamamaktadır.

Materyalist dünya görüşü ve mevcut evren anlayışlarının her şeyi izah edemediği bu gelişmelerle birlikte anlaşılmıştır. Daha çok düşünmek gerektiği açıktır. Araştırmalar geliştikçe yeni sırların kendini göstereceği de öngörülebilir. Ortaya çıkacak en küçük bir parçacık her şey anlamına da gelebilir. Böyle birçok görüşün ortaya çıkması da sırlarla dolu düşünceyi teşvik eder. Biz de dogmaların esiri olmadan düşünmeye devam edelim.

İnsanlaşmayı mümkün kılan şey soyutlama yapabilen analitik beyindir. İnsanlaşma veya toplumsallaşma analitik beynin ürettiği anlam üzerinden varlık kazanır. Dikkat edelim, doğa canlı bir oluştur, diyalektik bir yaratımla sürekli yenilenen, çeşitlenen bir nitelik arz eder. Ki bu akış insanın biyolojik evrimine ve beyin yapısının şekillenmesine kadar varır. Bu evrimin ürünü olan insan doğaya dönerek, onun diyalektiğini inceleyerek kendisini tanımaya, anlamlandırmaya çalışır. O halde insanı, doğanın kendi üzerine düşünme hali olarak tanımlayamaz mıyız? Anlam,

toplumsallaşmanın kurucu faktörü, ontolojik temelidir. Anlam her şeyden önce bir olguya göndermede bulunur. Dolayısıyla bir varlık gerektirir.

Varlık, felsefi düşüncenin başladığı andan itibaren değişmeyen bir tartışma konusudur. Hangi şeyler vardır, var olmak nedir, varlık bir fiil hali olarak görülebilir mi, bir şeyin var olduğunu nasıl söyleyebiliriz? Görünürde basit ama gerçekte son derece karmaşık olan ve benzeri devasa sorular etrafında yürüyen bir tartışmadır bu. Bu tartışma varoluşçu filozoflarda, özellikle de Heidegger'de oldukça derin bir hal alır. Leibniz, Bergson, Deleuze gibi filozoflar da oluş felsefesiyle ufuk açıcı analizleriyle ön plana çıkarlar.

Anlam kavramı da varlık kavramına benzer biçimde, hatta belki de daha ağır şekilde felsefenin zorlu tartışma konularından biri olagelmiştir. Anlam kavramını zorlaştıran pek çok etken olmakla birlikte, olguyla anlam arasındaki ilişki önemlidir. Zira olgu ile anlam arasında algı vardır ve algı, gerçekliği eğip bükme potansiyeli taşır. Biz, gerçeklikler de diyebileceğimiz olgular hakkında kavramlar yoluyla ve dil üzerinden düşünürüz. Fakat kavramlar üzerinden tanımladığımız şey gerçekliğin tamamını içermeyip olgunun kendisini bize bir sunuş biçimiyle sınırlı kalabilir. Çoğunlukla da sınırlı kalır. Ayrıca her şey her an değişir, dönüşür, yenilenir. Bu da olgunun gerçekliğiyle onu ifade etmeye çalışan kavram arasında bir mesafe yaratır. Ve bu seyir uzayıp gider.

Bu ve benzeri zorluklarına rağmen, anlam üretmede, gerçekliği kavramlar üzerinden soyutlama ve kavramsallaştırma dışında bir yol yoktur. Fakat kavram-anlam-gerçeklik arasındaki ilişkiye dair farkındalık da çok önemli ve gereklidir. Aksi takdirde kavramlar bizi gerçeklikten ve anlamdan uzaklaştırabilir de. Anlam ise toplumsallaşmanın kurucu unsurudur.

Doğanın anlamı onun diyalektiğindedir ama 'anlam'dan bir mutlaklık kastımız yok. "Gini katsayısı" denilen ekonomik bir kavram vardır. "0" ile "1" arası bir değerden söz edilir. "0"a gelince mutlak eşitlik "1"e doğru gelince mutlak eşitsizlik oluşur. Mutlak "0" da mümkün değil, mutlak "1" de. "1" ve "0" sanal kavramlardır. Mutlak anlam, mutlak geist veya mutlak anlamsızlık düşünülebilir ama gerçekleşemez. "1" ve "0" kavramları bunu ifade eder.

Kuantum fiziğinde 'belirsizlik ilkesi' adı verilen bir ilke var. Bu ilkenin özelliği şudur: Bir olgunun hızını kesin olarak bilirsen konumunu; konumunu kesin olarak bilirsen hızını bilemezsin. Hız için yapılan ölçüm olgunun konumunu etkiler. Tersi de geçerlidir. Mutlak bilgi, dolayısıyla mutlak anlam diye bir şey yoktur. Bilinirlik bilinmezlikle birliktedir. Bilginin olduğu yerde belirsizlik de olacak. Bir şeyi bilirsen mutlaka bir şeyi de bilemezsin. Mutlak canlılık ve mutlak ölümlülük olamaz.

İşte meşhur Schrödinger'in kedisi deneyi buna örnektir. Bu deneyin mantığa getirdiği yenilik nedir? 'Kutudaki kedi canlı mıdır, ölü müdür?' sorusuna karşılık 'Ya ölüdür ya da canlıdır' denilemez. Doğru cevap 'hem canlı hem de ölüdür' şeklindedir. Canlılık ölümü gerektirir, ölüm de canlılığı gerektirir. Ölünün olduğu yerde canlı, canlının olduğu yerde de ölü olacaktır. Evrende olup biten her şey işte bu "hem-hem de" ilkesine göre olur. "Ya-ya da" anlayışı yerine "hem-hem de" anlayışına dayalı paradoksal bakış hakikate daha yakın durmaktadır.

Doğa diyalektiğinde özne-nesne ilişkisi veya dengesi konusunda ne söylenebilir? Elbette doğada denge de olacak, kutuplar da. Ve bunlar devinim, çatışma halindedir. Çatışma, denge veya eşitlik halleri olabilir. Fakat sözü edilen mutlak eşitlik değildir, mutlak denge de yoktur. Mutlaklık olsa, evren olmaz, olamaz. Diyalektikten, diyalektik düşünceden söz etmekteyiz. Diyalektik düşünce zordur, hassastır, altın tartan terazinin kefesi gibidir, sallanır durur ama dengeyi bir türlü bulamaz, çok hassastır. Evrenin ritmi de böyledir. Mutlak denge yoktur. Mutlak denge olsaydı bu gördüğümüz çeşitlilik, çoğullaşma ve farklılık olmazdı, biz olmazdık. Bu gördüğümüz zengin farklılıklar, muhteşem evren açılımı, diyalektik için ifade ettiğimiz dengesizlik ile imkân dahiline girmiş olur.

Gini katsayısı örneğinde dikkat çektiğimiz temelde, mutlak eşitliği aramak mutlak durgunluk aramak demektir. Mutlak eşitlik mutlak aynılıktır. Mutlak eşitlikte evren durur, yaşam olmaz. Evren devinim içindedir, açılır, genişler. Açılmasının nedeni farklılaşma eğilimi olabilir mi? Yoğunlaşmış enerji patlamasıyla birlikte parçacıklar oluşmuştur. Güneşimiz milyonlarca yıldızdan bir tanesidir. Güneş sistemi içindeki gezegenlerden de sadece dünyamızda yaşam vardır. Bu yaşam küçücük bir hücreyle ortaya çıkmış, bu küçücük hücre milyonlarca canlıya kaynaklık etmiştir. Bitkisel, hayvansal canlılar içinde milyonlarca tür oluşmuş durumdadır. İnsan da bu türlerden bir tanesidir.

Bir farklılaşma var. Farklılaşmaya zorlayan bir dinamik var. Farklılaşma türleşme demektir. Her tür yeni türleşmelere yol açar. Bütün bunları sağlayan evrendeki diyalektiktir. Farklılık var olmak zorundadır, farklılık olmadan hiçbir gelişme ve yaşam olmaz. Farklılık olacak ki gelişme olsun. Evren ancak farklılaşma yoluyla var olabilir, aksi düşünülemez.

2-İlişkisel Diyalektik

Doğa ve anlam ilişkisinde üç temel kavram öne çıkar; doğanın diyalektiği, biyolojik evrim ve düşünce. Doğayı anlamak için öncesi ve sonrasıyla Big Bang denilen büyük patlamayı anlamak gerekir. Tabii en önemlisi de düşüncedir. Düşünce beyinle bağlantılıdır. Beynin bir köşesinde elektriklenme olur, hatta duyguları da yönlendirir. Duygular canlılık anlamına gelir. Düşünce ve canlılık oldukça birbirine bağlıdır. Duygulu olan, düşünceli olur. Düşünceli olan duygulu olur. Duygu ve düşünce arasındaki bağı da anlamak mümkün. Ama mahiyetine ilişkin henüz kesin bir bakış oluşmuş değil. Biraz sırlı bir ifade gibi duruyor. Bu sırlar üzerine yoğunlaşmak gerekir. Dindarlar, bilimciler, filozoflar için bu elzemdir. Kendine güvenen din

insanı, bilim insanı ve filozoflar bu büyük sırları anlamaya ve ifşa etmeye devam etmelidir. İnsan her zaman "acaba bunları nasıl anlayabilirim" diye kendine sormalı, bunlar üzerine düşünmelidir. Tam izahı olamaz ama düşünsel ve ruhsal derinlikleri anlamaya götürebilir. En azından bu kaba materyalist düşünceler ve köksüz dini dogmaların insanı kadük bırakmasının, düşüncelerinin insanı dumura uğratmasının önüne geçebilir. Bu da çok değerli bir sonuçtur. Madde ya da din kişiyi tatmin etmiyorsa, işte bu sırlı alanlara çalışmak en değerlisidir. İşte bunu bir ilke olarak gündemimizin başına almamızın nedeni budur ve değeri de anlaşılmalıdır.

"Ben ve öteki" için de benzer bir söylem geliştirmek mümkün. Burada tüm evrene, doğaya hatta her şeye öteki deriz. Burada benlik oluşumu incelemeye değer. Fransızlar çok bilimci oldukları için böyle bir "ben" ve "özne" kavramı geliştirmişler. Descartes özneyi esas alır. Daha sonra Fransız bilimciliği bunu felsefeye kadar götürür. Özne sadece insanla ilgili değildir. Özne daha genel bir kavramdır. Bir olgular dünyası ya da fenomenler dünyası değerIendirilirken, özne daha çok enerjiye yakın duran bir kavramdır. Özne "ben" daha çok enerjinin mümkün kıldığı bir kavramdır, enerji tarafı ağır basar. "Öteki"nin ise doğa tarafı, maddi tarafı, olgular tarafı ağır basar. Bunu insana indirgediğimizde şu sonuç ortaya çıkar: En aktif insan veya özne, 'ben'i güçlü olan, öznesi güçlü olan insan önder olur. Önder toplum olur, önder ulus olur, önder sınıf olur, önder vali olur. Bunların hepsi özne kategorisine girebilir. Bu da enerjiyle ve anlamla bağlantılıdır. Yani değişik bir yorumdur. Doğa ve anlamın diyalektiği bir Fransız yorumu gibidir.

Diyalektik bağlamında ilişkisellik üzerinde durmak gerekir. Bütün evren tarihi boyunca enerji maddeye dönüşür, madde de enerjiye dönüşür. Bunun adı ilişkiselliktir. Bu olmazsa olmazdır. Hatta 'tanrı parçacığı' diye parçacık tespit edilmiştir ki, bu tanrı parçacığı ilişkiler tarihinde temeldir. Buna "higgs parçacığı" adı verilmiş. İğne ucu kadar yoğunlaşmış bir enerji olarak tarif edilir.

Bu oluş halinde yer çekimi ilkesi devreye girer. Atomda zayıf kuvvetler ve şiddetli kuvvetler diye bir ayrım var. Atom dünyası bu iki kuvvet tarafından düzenlenir. Çekim düzeni ise moleküller arası gelişen bir çekimdir. İşte, ilişki denilen şey bu değiş-tokuş hikâyesidir; enerjiden maddeye dönüş. Psikolojide de böyle izah edilir, hatta sosyolojide de toplumsal doğaya kadar gelir. Üçüncü doğa diye bir doğa da tarif edilir. Ama hepsi bu gelişmenin sonucudur.

Diyalektik denilen şey bir bağdır. Zaten evrensel bütünlük de bağ olmadan olmaz. Hiçbir evren parçacığı diğerinden bağımsız değildir. Buna dolanıklık ilkesi denir. Herhangi bir küçük parçacık evrenin neresinde olursa olsun, ondaki bir değişiklik, evrenin öteki ucunda aynen ortaya çıkar. Tanrının birliği, Allah'ın birliği denilen de biraz budur. Orada her şey birleşir, aynılaşır, ilahlaşır. Birbirine bağlıdır ve evrendeki bağlılık böyle bir şeydir. Allah'ın her şeyin temeli olduğunu belirtmek de bu manadadır. Küçük bir parçacık her şeyi etkiler. Dolanıklık ilkesi akla uygundur. Beyindeki bütün gelişmeler diyalektiktir. Beyin hücresindeki bu kumanda merkezi, bütün duygular, görme, dokunma ve hepsi, bu hücredeki duyarga ile ilgilidir, ona da "dendrit" denir. Birbirleri ile iç içe geçmişlerdir. Bağdır, ilişkidir. Zaten 'tek başına parçacık' fikri yanlış. Tek başına bağımsız boşlukta yüzen böyle bir evren yok. Birbiriyle bağlantılı olmayan tek bir parçacık dahi yok.

Doğa canlıdır. Sürekli değişim dönüşüm var, evrim var. Peki doğanın işleyiş dili nedir? Değişim ve dönüşüm sonucunda gelişen olguların gerçekliğine ve karakterine dair ne söylenebilir? Doğanın diline kulak verip gelişim seyrine bakıldığında oluş halinin ilişkisel karakterde olduğu giderek daha iyi anlaşılmaktadır. Evrenin bir çeşitlenme-türleşme temelinde gelişimi de bununla bağlantılıdır. Türleşme geliştikçe zengin ilişki olasılıkları oluştuğu için yaşam ve gelişim diyalektiği hızlanır. Bu diyalektik hızlandıkça türleşme daha da geliştiğinden; yeni ve daha karmaşık sistemler oluşur. Kuantum fiziği, kaos teoremleri gerçekliğin bu karakterini görmemizde, anlamamızda ufuk açıcı rol oynadı, oynamaktadır.

Atomaltı parçacık hareketlerinden, atomlardan, moleküler yapılara geçişlere kadar evrende, doğada tüm gerçekleşmeler ilişkisellik temelinde vücuda gelmişlerdir. Biyolojik alanda da kısaca yer verdiğimiz son araştırmalar, hücre diziliş ve yapılanmalarının ve daha önemlisi, hücrelerin canlılığının var kalmasının ilişkiselliğe bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla ilişkisellik sadece fizik evren veya doğada değil, biyolojik ve toplumsal alanda da karakteristik özelliktir.

Şunu önemle belirtelim; ilişkisellik derken diyalektik düşünce tarzına veda etmiş olmayız. Bilakis ilişkisel diyalektik dediğimiz şey, klasik diyalektik anlayışın sınırlılıklarını yeni bilimsel, felsefi gelişmeler paralelinde aşma formülasyonudur. Başka bir deyişle derinleşmiş diyalektiktir. Doğanın, evrenin ve toplumun dili ilişkisellik olduğundan, bakış açısı, analiz ve değerlendirme tarzı da buna göre olmalı ve gözden geçirilmelidir. Olgunun ilişkisel olarak tanımlanması ona dair her tür analizin bu karakteri gözetmek zorunda olmasını koşullar. Zira olgu ilişkisel ise, onun gerçekliğinin anlaşılması, ilişkiye dahil olan özneler ile bunlar arasındaki ilişkinin görünmesini şart kılar. Olgunun derinliğine kavranmasına imkân sunan bu metodolojik tutum, olgunun verili halini arz eden sonuca veya tek yönüne değil, bileşenlere bakar. İlişkisel bakış ve analiz ilişkiye odaklanır. İlişki ise farklı bileşenlerin etkileşimi ile oluşan bir bağlamdır ve anlaşılması için ilişkiye taraf öznelerin rolünün görülmesini şart kılar.

Bu bakış ve analiz tarzını bağlamsal bakış olarak da tanımlayabiliriz. İlişki bir bağlamdır. Bağlamsal analizde bağlam geneli ifade ederken bağlamı oluşturan etkenler, bileşenler ise ayrı ayrı tikellikleri ifade ederler. Dolayısıyla bağlamsal analiz tikel-evrensel diyalektiğini de içerir. Her bileşen birer tikel olarak bağlam ile ilişki içinde değerlendirilir. Bu bakış açısına göre her bileşen, bağlamı etkilediği gibi ondan etkilenir de. Değişim diyalektiği tek yönlü değildir, olmaz.

İlişkiselliğe dayalı bağlamsal bakış ve analiz tarzı modern felsefeler tarafından ikici bir temele oturtulan klasik özne-nesne ayrımını da aşan bir felsefi arka plana sahiptir. Zira ilişkiye tesir eden her bileşen eş zamanlı olarak bağlamın hem öznesi hem nesnesidir. Birbirini yok eden çelişkiye dayalı diyalektik bakış açılarının da sınırlılıkları böylece aşılmış olur.

3-İnsan

İlişkisel diyalektik bakış ve bağlamsal analiz tarzını en iyi örnekleyecek olan insan tanımlamasıdır. İnsana dair tanımlama, benimsenen felsefi ideolojik dünya görüşünün de en iyi göstergesi, turnusol kağıdıdır.

Dikkat edelim; idealist dünya görüşü insanı idealar üzerinden tanımlar. Materyalist dünya görüşü de madde üzerinden tanımlar. Oysa insan ne sadece maddi varlığa indirgenebilir ne de idealistçe manevi varlığa. Daha da önemlisi, insan maddi ve manevi yönlerinin toplamından müteşekkil bir yapı olarak da tanımlanamaz. İnsanı maddi ve manevi varlıkların toplamı olarak gören bakış açısı, idealist ve materyalist bakış açılarındaki darlıkları aşmaya çalışan ama özünde mekanik bir bakıştır. Bu tanımlama hem idealist ve hem de materyalist görüş tanımlamalarını kabul eder ve onların mekanik toplamından bir sonuca ulaşır.

İlişkisel diyalektik bakış veya bağlamsal analiz insanı tanımlarken maddi-manevi yönlerini birbirinden ayrıştırmaz. Bakış açısı ayrıştırmaya izin vermez. Ayrıştırılamayan toplanamaz da. İnsan maddi ve manevi yönleri bulunan özgün bir oluştur; fakat insanın maneviyatı maddi varlığının, genel deyişle sinir sistemi, beyin ve anlam üretme kapasitesinin evriminin sonucudur. Aynı biçimde insan bir anlam dünyası oluşturup maneviyatını geliştirdikçe maddi varlığı da değişim-dönüşüme uğramış, yeniden şekillenmiştir. Dolayısıyla insanın maddi yönü de manevi yönünün şekillendirici etkisi altındadır.

Kuantum fiziği gerçekliğin doğasını tanımlarken "madde ve madde olmayan" der. Başka bir ifadeyle gerçekliğin doğası madde ve madde olmayandır ve bunlar aynı gerçekliğin birbirinden ayrıştırılamaz birleşenleridir. İnsan da tıpkı bu ilişkisellikte olduğu gibi maddi ve manevi ilişkisellikten müteşekkil bir yapıdır. Bu mekanik bir toplam değildir, birbiri içinde yuvalanmış, birbirini üreten, yaratan gerçekliğin farklı görünümleridir.

Anlam ancak anlamsızlık olduğunda mümkündür. Anlamsızlığın olmadığı yerde anlam olmaz. Anlam anlamsızlığa göre ölçülür. Kürt meselesi de böyledir. Kürt meselesindeki büyük anlamsızlık Önder Abdullah Öcalan'ın büyük anlam üretimine vesile olmuştur. Çok büyük bir anlamsızlık, bir örtü, bir belirsizlik olduğu için büyük bir anlam üretilmiş ve anlamsızlık perdesi yırtılmıştır. Tarihsel ve güncel olarak bütün belirsizliklere neşter atılmış, büyük bir anlam patlaması ortaya çıkmıştır. Bugün yaşanan da bu anlam patlamasının yeni bir boyutudur.

Felsefi olarak "ben" ve "öteki" kavramları Fransız ideolojisi kapsamındadır. Tabii ki bunların tanımlanması önem taşır. Burada yapılabilecek katkı bilime dayalı olarak gerek doğa gerek diyalektiğe dair bir yorum geliştirebilmekle ilgilidir. Aradan en az iki yüz yıla yakın bir zaman geçmiş, bu konuda büyük bir bilimsel mesafe kat edilmiştir. Bir izafiyet teorisi ve kuantum teorisi var. Ve biyolojide, kimyada büyük bilimsel dönüşüm var. Tabii aynı zamanda sosyal bilimde muazzam bir mesafe kat edilmiştir. Hegel'in "Doğa ve Anlam" ile "Tinin Fenomenolojisi" çalışmaları halen güncelliğini korumaktadır. Hegel öyle geçmişte kalmış bir filozof değildir. Bu, İslam teolojisine nasıl uygulanabilir? İslam teolojisi ve tinin fenomenolojisi dediğimiz şey acaba bir paralellik ifade etmekte midir? Hz. Muhammed İslam felsefesinin temelini atarken biçtiği anlam da Hegel diyalektiğinin bir ön biçimidir. Hz. Muhammed'in büyük uğraş verdiği tanrının tekliğini anlatan "tevhid ilkesi" Tinin Fenomenolojisi'nin bir taslağıdır. Bu konuda ulaşılan en çarpıcı ve önemli sonuç budur. Tevhid ilkesi halen bütün Müslümanlarca hem inanılır hem de uygulanır. Tinin Fenomenolojisi de Almanlar için bir imandır. Bunları bir araya getirince, geçerli olan ilkenin hem dini hem felsefi, tarihi olduğu kadar güncel ve hatta geleneksel bir ilke olduğu anlaşılır.

Allah kavramına ilişkin doksan dokuz sıfat sayılır. Allah kavramına yüklenen doksan dokuz sıfat, Hegel'in Tinin Fenomenolojisi'nin muazzam dökümüdür. Bu anlamda Hz. Muhammed bir proto-filozoftur. Bir din peygamberinden ziyade bir proto-filozof olarak da anlaşılabilir. Ali Şeriati buna benzer bazı yorumlar geliştirmek istedi. Buna yönelik bir sosyoloji geliştirmesi isabetlidir. İran'da da böyle yoğunlaşmalar, felsefi açılımlar var. Buna Molla Sadra da dâhildir. Gerek Molla Sadra gerek Ali Şeriati, Hz. Muhammed'i böyle bir felsefi akla dayandırarak açıklamak isterler. Bu yanlış değil, doğrudur. Zaten İran'da bu mollaların bir modern yönetim gücü olmaları da İslam'ı böyle bir yoruma tabii tutmalarından kaynaklanmaktadır. İran İslam Cumhuriyeti bunun somut ifadesidir. Bu anlam nitelemeleri daha da açımlanabilir. Tevhid ilkesi iman şartıdır. 'Başka ilah yoktur' der. Her şeye de "Bismillah" diyerek Allah'ın adıyla başlar. Bunlar temel yaşam kalıplarıdır.

Hz. Muhammed'in tanrı algı ve tanımlamasına bakalım. "Allah her şeyin yaratıcısıdır. Her yerde hazır ve nazırdır. Size şah damarınızdan daha yakındır. Allah görünmezdir…" Bu şekilde devam eden tüm cümlelerin başına enerji kavramı konulduğunda, tüm cümlelerin anlamı enerjiye uyar. Hz. Muhammed İslamiyet'in mutlak öznesi-yaratıcısı olarak Allah imgesi adı altında enerjiyi esas almış gibidir. Muhammed'in yaratıcı gücü tanımlaması ile kuantum fiziğinin enerji tanımının uyuşması çok ilginç ve çarpıcıdır. Demek ki Allah bir enerji yoğunluğudur. Enerjinin yoğun nüfuz etmediği hiçbir şey yoktur. Enerjinin bittiği an, her şey biter. Enerjinin bitmesi de düşünülemez. Enerjinin görünmez bir karakteri, tanımı var. O da Muhammedî Allah'a çok yakın. Görünmezdir ama her şeye hükmeder. Muhammed'deki algı, sezgi yoluyla hakikate yakınlaşmak

şeklinde tezahür etmiş gibidir. Sosyolojik bir analiz bu paralelliği rahatlıkla kurabilir. Biraz dikkat ve ilişkisel diyalektik bakış bunları görmeye yeter. Bunun şimdiye kadar fark edilmemiş olması da ilginçtir ve bu da başka bir dogmatizmden kaynaklanır. "Konu din ise dogmadan başka bir şey bulamazsınız" yaklaşımı bilimsellik değildir, tersine katı dogmatikliktir. Allah'ın bir enerji olarak tanımlanması önemli bir yeniliktir. İyi düşünen biri görür ki, Hz. Muhammed'in kastettiği evrensel tindir, evrensel enerjidir. Muhammed'in bu felsefi derinliğe ne kadar vakıf olduğu, evrensel enerji konusunu ne kadar fark ettiği, felsefi veya sosyolojik düşündüğü ve bu temelde putları kırdığı konusu araştırmaya değer.

Sühreverdi, Hz. Muhammed için "ışık peygamberi" der. Molla Sadra biraz daha geliştirir. İran'da bu düşünce güçlüdür. Gazali çizgisi aslında bunun önünü kapatır. Sühreverdi'nin katledilmesi de Gazali düşüncesinin olumsuz sonuçlarından biridir. Sühreverdi bir Kürt olan Selahaddin Eyyubi tarafından katledilir. Sühreverdi aslında Zerdüşti geleneği geliştirir. Zerdüşti öğretiyi felsefe haline getirir. Onun yaptığı, Zerdüşti öğretinin felsefi savunmasıdır. Başarılı bir tasavvufçudur, epeyce etkili de olur. Fakat Gazali eğilimindeki katı, tutucu mollalar onu ihbar eder ve öldürürler. Öz budur.

Katı, tutucu düşünme zaman içinde biraz geliştiğinde dinsel dogmaya dönüşür. Buna duygusal düşünme biçimi de denilebilir. Kürtler de tamamen duygusal düşünme biçiminde düşünürler, ki buna orta beyin aşamasında düşünmek de diyebiliriz. Dinsel dogma ötesi bir felsefe yoktur Kürtlerde. Olan da Sühreverdi şahsında katledilmiştir. Bugün karşısında mücadele yürütülen de bu düşünce biçimidir.

İnsan evrenin küçük bir maketidir. 13.8 milyar yıllık bir tarih insanda özetlenmiştir. Bütün bilimsel veriler bunu gösterir. İnsan bu yönden bir evrendir, hatta orta evren denir. Aslında hem kuantumik evrende hem de öteki doğada her şey insanda özetlenmiştir. Hz. Muhammed insanın türeyişini de fark etmiş ve "Eşref-i mahlûkat" demiş insan için. İnsanın yaratılanlar içinde bir farkı olduğunu anlamış, ki bu doğrudur. Darwinciler "herhangi bir varlık" der. Ama insan herhangi bir varlık değildir, farklı bir varlıktır. Hz. Muhammed'in bu felsefi değerlendirmesi belki de Darwin analizinden daha üstündür. Üslubu ve düşünce dünyasını ortaya çıkartan tek varlıktır insandır. Halen bunu aşan bir varlık yoktur.

Almanya'daki Tinin Fenomenolojisi ise bunu biraz daha bilime yakınlaştırmıştır. Hegel'in temel konumu bilimle din arasındaki o büyük boşluğu doldurmasıdır. Bu bizim kendi yorumumuzdur. Hegel'in tarihsel konumu, başta Hristiyanlık olmak üzere genelde din ve bilim arasındaki büyük boşluğu doldurmuş olmasından ileri gelir. Bu çok zor bir iştir ve Hegel bunu en iyi başaran filozoftur. Zaten Hegel'e "modern çağın peygamberi" denilmesi de kaynağını buradan alır. Modern çağın ve modernitenin peygamberidir. Hem filozoftur hem peygamberdir. Tin kavramını Arapça'ya veya İslam'a çevirirsek Allah demektir. Kesin özü bu. Tinin fenomenolojisi, doğa haline gelmiş, görünür olmuş ruh-enerji-anlamdır. Diğer bir deyişle doğanın anlamıdır. Hz. Muhammed de Allah'ın doksan dokuz sıfatı ile aynı şeyi söylemektedir.

Burada bir varlık var. Biz bugün her şeyi enerji ile izah etmekteyiz. Hz. Muhammed onu Allah'la izah eder. Allah da bir enerjidir. Hz. Muhammed'in Allah'ı bir enerji olarak adlandırması kesin doğrudur. "Allah bize şah damarımızdan daha yakındır" sözü ancak enerji kavramıyla açıklanabilir. Bunu nasıl sezdiğini bilemeyiz ama bunun enerjiyle açıklanması doğrudur. Herkes "Allah var mıdır, yok mudur" der; Allah enerji anlamında var ve maddeleştirilemez. Denilir ki "Allah hiçbir şeye benzemez." Bu da çok isabetli bir nitelemedir. Enerji her şeyin bağlı olduğu bir olgudur. Enerji olmadan madde de olmaz. Hem Platon'da hem Hz. Muhammed'de madde önemsiz bir ikinci doğadır. Platon'da idealar esastır. Aristo "form" diyerek Platon'u tamamlamıştır.

Aristo'nun felsefesi form ve özne temellidir. Bir de entelektüel ilkesi vardır. Onunla anlamı ifade etmek ister. Aristo'da bir maddeyi harekete geçiren ruh anlamında "entelekhia" kavramını ele alır, ki bu enerjidir. Aristo, dinamizmi sağlayan enerjinin farkına varmıştır. Aristo'nun da bu kavrama katkısı böyledir. Platon'da tin esastır. İdea tin demektir. Hz. Muhammed'in bunu toplumsallaştırması ve bir sosyoloji haline getirmesi enteresandır. Felsefeyle kalmaz, sosyoloji haline getirir. Şeriat adıyla yaşanacak toplumsal yasalar sistemini ortaya çıkarır ve "Buna göre yaşayacaksınız, inanacaksınız" der. Kendisi de en iyi uygulayan gerçek mümindir. Bu türden bir toplumsallaştırması vardır.

Ortadoğu toplumlarında "geist" mı denir, "Allah" mı denir, "felsefe" mi denir, ne dense de böyle bir felsefi alt yapı vardır. İslam, gücünü biraz bu tinin toplumsal hale getirilmesinden alır. Bu, İslam'a büyük bir atılım gücü vermiş. İslam'ın halen ayakta kalması biraz buna bağlıdır. Böyle bir felsefi temeli var. Diğer dinler buna benzer ilkesel temellere sahip olmadığından İslam karşısında yenilirler. İslam'ın yenilgisi de herhangi bir din tarafından değildir. İslam bilimle yenilgiye uğratılmıştır. İslam'ın Hristiyanlık karşısında mutlak üstünlüğü vardır. Balkanlardan Viyana'ya kadar İslam'ın ezici üstünlüğü söz konusudur. Avrupa, her çağın bilim kırıntısını almış ve bir bilimsel zihniyet yaratmıştır. Bilimsel gelişme 17. yüzyıldadır, 18. yüzyılda patlama yapar, 19. yüzyılda da sanayi devrimiyle birlikte dünya hegemonu haline gelir. İslam, Osmanlılar şahsında Anadolu içlerine kadar geri itilir. İber Yarımadası'ndan da itilir ve Afrika'ya atılır. Şu anda da tüm İslam dünyası birleşse, bir İsrail kadar olmaz. Demek ki bilimsel hegemonik üstünlük, İslam'ın idealara dayalı imanını yerle bir etmiştir. Artık iman yetmez, bilim üstünlük sağlamıştır.

Konu başlığı bağlamında insan tanımını yaparsak şöyle diyebiliriz: İnsan beyin yapısı ve diğer temel organlarıyla müthiş bir organizasyonel varlıktır. Beyin trilyon değerinde hücre ve

uzantılarının kurduğu ilişkilerle bir varlık haline gelmiştir. İnsanı her bakımdan yöneten bir organdır. Madde bile denilemez, çünkü düşünceyle dolu beyinde hücreler ve uzantıları var; iç içe geçmişler ve düşünce üretirler. Gözle görülmeyen, tarifi bile yapılamamış bir düşüncenin varlığından söz etmekteyiz. Düşüncenin madde ötesi olduğu bilinir; fotoğrafı çekilemez, ispatlanamaz. Halen düşüncenin ne olduğuna dair bir tanımlama yok. Descartes'in "düşünüyorum, öyleyse varım" sözü var ve kendi varlığını düşünmeye dayandırır. Varlık düşünceyi gerekli kılar. O halde parçacığa dayalı izahı gözden geçirmek gerekir. En önemlisi de organizasyonel anlatıma giderek buna yüksek değer biçilmesi gerekir. Bundan dolayı "düşünüyorum öyleyse varım" sözünden ziyade "Ne kadar örgütlüysen, o kadar varsın" formülü insan hakikatini anlatmada daha isabetlidir.

Kürt pratiğini de hatta Önderlik gerçekliğini ve örgütsel varlığı da bu kavram altında özetleyebiliriz. Ne kadar örgütlüysen o kadar varsın. Bizzat Kürt dokusunu tanımlamaya çalışırken biz bunu gördük; örgütlendiğimiz oranda var olduk; örgütümüz dağıtıldığı oranda yok ediliriz. Örgütlenmenin, varlığı mümkün kıldığı aşikardır. Kürt denilen bir şeyin var olması için, örgütlü olması gerekir. Örgütlü olmaktan çıkınca hiçlik, çöplük meydana gelir. Alman toplumundaki örgütlülük müthiş bir varlık kazanmıştır. Kürt gerçeğinde ise bir organizasyonun varlığı-yokluğu belli değildir. Demek ki atomdan, molekül ve insan beynindeki bağlantılara kadar bu organizasyona dayalı bakış açısı insanın hakikat payı yüksek bir tanımını ortaya koymaktadır.

Toplumsal doğanın tanımıyla bu düşünce tarzının ilişkisi nedir? Simgesellik insan türüyle bağlantılıdır. Mimetik bilinç biçiminin simgesellikle bağlantısı yoktur. Simgesellik bağlamında yapılan her şey kültürdür. Çakıl taşını işler, değnek yapar, hareket eder. Burada bir düşünce vardır ve düşüncenin varlığı sayesinde farklılık gelişmektedir. Düşünür, yürür, hayaller kurar. İnsanın sadece simgesel düşünceyle yaptığı işlere kültür diyebiliriz. Peki, bunun yasalarla ne ilişkisi var? Adı üstünde simgesel düşünce, hayal, tasarım ve planlama içeren düşüncedir. Burada yasa yoktur, yasanın varlığından söz etmek mümkün değildir.

Fizik ve kimyada tam yasa geçerli olabilir. Kaldı ki, fizik dünyada bile, atom üstü evrende yasa vardır ama atom altı evrende, kuantum dünyasında belirsizlik durumu hâkimdir. Belirsizlik ilkesi yasa dinlemez. Kuantum dünyasında yasayla çelişen şeyler var. Bu nedenle Einstein, Bohr, Heisenberg bu konuda tartışırlar. Einstein kanun arayışındadır. Diğerleri ise öyle bir kanun-yasa olmayabileceğini düşünürler. Hatta bir parçacık çifti çarpıştığında yok olur. "En kısa süre" denilen şey burada saklıdır. Parçacıklar var olur, yok olur ve bu kimlik değişimi kuantum dünyasında sürekli tekrarlanır. Bunlar Tanrı parçacığı sınırında gerçekleşir. Parça enerjiye, enerji parçaya durmadan dönüşür. Bu, evrendeki muazzam çeşitliliği gösterir. Hz. Muhammed'in tanrı anlayışında da evren her an yaratılır. "Tanrı her yerde hazır ve nazırdır" tespiti bunu anlatır. Bunlar kesinlikle kuantum fiziğiyle ilişkili tanımlardır. Bu tarz tanrı anlayışı, ancak kuantum ile izah edilebilir.

Kültür insan yaratımıdır, esnektir. Bu durum birinci doğayı ortadan kaldırmaz. Biyolojik, fiziksel, kimyasal ve kuantumik dünyayı da içeren dünyadır. Dolayısıyla oradaki her şey insanda da vardır. Kültürlerin yaratımında genetik izahlar yapılır. Yavruların ana-babalarına benzemesi genlerle izah edilir. Buna genetik dizilimin aktarılması denebilir. Örneğin aslandan aslan, tilkiden tilki, çakaldan çakal doğar. Bu anlaşılırdır ve genlerle izah edilebilir bir durumdur. KüItürde ise bu yoktur. Kültürde genetik üreme, genlerle üreme olmaz. "Kürt kültürü" derken, kendine özgü bir şey anlatılır. Böyle nesilden nesile aktarılan kültürel öğelere, kültür parçacıkları veya kültürel atomlar da diyebiliriz.

4-İnsan Eko-Sosyal Bir Varlıktır

İlişkisel bakışa göre insan tanımlaması sadece insanın maddi-manevi yönlerinin ilişkiselliğine dayalı olamaz. İnsanın maddi-manevi yönlerinin ilişkiselliği, insan gerçekliğinin temel karakteristiğini oluşturan ilişkiselliklerden sadece biridir. İnsan gerçekliğini daha iyi kavrayıp kavramı yerli yerine oturtacak bir tanımlama, bir adım daha derinleşip ontolojik kaynaklara inmekle imkân dahiline girebilir.

Modern sosyal bilimlerin insan tanımlamaları irdelendiğinde insanın, "düşünen varlık", "alet yapan varlık", "ölümlü olan ama ölümsüzlüğe heves eden varlık", "kültürleşen varlık" ya da "politik hayvan" gibi belirlemelerle tanımlandığı görülür. Böylece insanın doğadaki diğer canlılardan farkı ortaya konulmaya çalışılır. Fakat insanı ekolojik bir varlık olarak tanımlayan bir analizle karşılaşmak zordur. Hatta denilebilir ki modern düşünce dünyasında insanlaşma doğadan, ekolojiden kopuş ile tanımlanır. Bu düşünceye göre insan doğadan ne kadar koparsa o kadar insanlaşır.

İnsanlaşmayı doğadan kopuşla tanımlayan akıl insana, topluma, doğaya yabancılaşmış sapkın akıldır. Modern akıl bu yönüyle temelden sorunludur. Aydınlanma kodlu bu akıl, insanın ve doğanın diyalektiğine yabancı, egemenlikçi kültürün ürünü bir akıldır.

İnsan sıklıkla 'sosyal bir varlık' olarak tanımlanır. Bu tanımlama, sosyaliteyi insanlar arasındaki ilişkilerle sınırlı kavradığı için eksiktir. Sosyaliteyi hatta sosyalizmi daraltır. İnsan, sosyal olmadan önce ekolojik bir varlıktır. Ve bu ontolojik bir özellik arz ettiğinden aşılabilecek bir şey değildir. Başka bir ifadeyle insan sosyalitesi, ekolojik karakterden bağımsız değildir.

İnsanın maddi varlığının doğal evrimin ürünü olduğu çok açık bir hakikattir. Sinir sistemi, beyin gibi düşünce ve anlam üretme kapasitesinin gelişimi de dahil, insan maddi varlık olarak

doğa evriminin bir sonucudur. İnsanın doğa olmadan yaşayamaması bundandır. İnsan olmasa da doğa pekâlâ yaşar, ama doğa olmadan insan yaşayamaz. O halde insan sadece doğal evrimin bir ürünü değil, aynı zamanda yaşamı doğaya bağlı kalmaya devam eden bir varlıktır. İnsan için doğadan kopuş olamaz. Olur ise "insan" söz konusu olmaz.

Özetle insan her şeyden önce ekolojik bir varlıktır. İnsanın sosyal niteliğini sağlayan düşünce gücü ve anlam üretme kapasitesi de insanın ekolojik-maddi varlık olması üzerinden gelişmiştir. Bu noktada düşüncenin gelişimine dair çok kritik bir hususun altını çizelim. İnsanın sinir sistemi ve beyni, düşünce ve dolayısıyla anlam üretme yoluyla doğadan koparak sosyalleşmesi için gelişmemiştir. Sinir sistemi ve beyin yapısının gelişiminin gerisindeki dürtü yaşamsaldır. İnsan türü doğadan kopmak için değil, bilakis doğa içinde, doğa ile birlikte yaşayabilmek, var kalabilmek için sinir sistemi ve beynini geliştirmiştir. Düşüncenin gelişimi bunun sonucudur.

Tüm bu verilerin işaret ettiği açık gerçeklik, insanın eko-sosyal bir varlık olduğudur. İnsan gerçekliğinin temelini bu ilişkisellik sağlar. İnsanın eko-sosyal bir oluş olarak tanımlanmasında eko birinci doğadır, sosyal kavramı da ikinci doğayı anlatır. İnsan ekososyal bir varlık olarak doğa ve toplum arasındaki köprüdür. Bir ayağı birinci doğada, bir ayağı ikinci doğadadır. Sağlıklı bir sosyalitenin yeniden tesisi, toplumsal ve ekolojik gerçeklikten kopmuş olan bu köprünün yeniden tesisiyle mümkündür. İnsan sosyalitesinin en temel koşulu ekolojik gerçekliği ihtiva etme zorunluluğudur. Başka bir deyişle ekolojik olması, insan için bir tercih değil, varoluşsal zorunluluktur. Doğa, eko-sosyal bir varlık olarak insan üzerinden ikinci doğaya, öz deyişle toplumsallaşmaya yol alır.

İkinci Bölüm
TOPLUMSAL DOĞA VE SORUNSALLIK

1-Toplumsal Doğa Kavramsallaştırması

"Toplumsal doğa" kavramsallaştırması, toplumun kendine has belli ilke ve ölçüler etrafında şekillenen bir yapı olduğuna işaret eder. Dolayısıyla bu tabir, toplumsala dair örtük kabullere dayanır. Biz toplumsal doğa kavramsallaştırmasına giderken toplumun öncelikle birinci doğaya bağlı olduğuna ve birinci doğanın bir bileşeni olarak geliştiğine işaret etmiş oluruz. Bu, insanı eko-sosyal bir oluş olarak tanımlamış olmamızın da hem nedeni hem sonucudur.

'Toplumun doğası nedir' diye sorarak devam edelim. Toplumun doğası, diğer deyişle ekolojik yönü, fizik doğa durumu ve diyalektiğidir. Sosyal yönü ise insan aklı ve iradesiyle şekillenip gelişen, kendine has özellikleriyle birinci doğadan farklılaşan özgün karakteriyle ikinci doğadır.

Toplumsallaşma özünde insanın kendi doğasıyla buluşması, onu yeniden yaratması eylemidir. Bu nedenle de gerisinde doğal evrim, canlıların oluş ve gelişim tarihi, bitki ve hayvanlara doğru türleşme, sinir sistemi, beyin oluşumu gibi bir oluş hikayesi taşır. Bu hikâye toplumsallaşma eyleminin doğru tanımlanarak anlaşılması için hayati bir önemdedir.
Diyalektik oluş kendi içinde ani sıçramalar, geri dönüşler, hız ve azalışlar içerir, fakat kesin ve kati kopuşlara izin vermez.

Toplum sadece bir araya gelen insanlardan müteşekkil bir oluş değildir. Toplum, bir araya gelen insanların ürettiği ve etrafında ortaklaşarak kendilerini kolektivite üzerinden gerçekleştirdikleri bir değerler sistemidir. Tüm toplumsal oluş ve yapılanmaların kurucu, taşıyıcı, geliştirici unsuru anlamdır. Toplumun kendinden başka öznesi yoktur. Toplum oluşun öznesi de nesnesi de toplumun kendisidir. Ve bu oluş ucu açık bir karakter arz eder. Başka bir ifadeyle toplum kurulan, yıkılan ve yeniden kurulan bir fiil halidir.

Nihayetinde bu toplumsal doğayı insan oluşturur. Toplumsal doğa, insan türünün etrafında oluşan bir gerçekliktir. Hayvanlar da topluluk halinde yaşar, ancak hayvanlar alemi ayrıdır. Hayvanlarda mimetik bir yapılanma vardır, içgüdülerle ve taklitle çalışırlar. Evet, insanda da içgüdü ve taklitçi eğilim var. Söz konusu taklitçi eğilim hayvansal aşamadan kalmadır. Beynin en alt tabakası hayvandan kalmadır. Eski beyin içgüdüden sorumludur. Mitik düşünce ise mimetik düşünceyi aşar. Onun da beyinde temsili, orta beyin dediğimiz kısımdır. İnsan, onun sorumluluğunda insan olur. Mitik düşüncenin geliştiği insan, aslında orta beyinle yaratılan insandır. Tabii bunlar hep iç içedir. Öyle bıçakla keser gibi kesilmez ve basamak basamak yükselmez. Hepsi iç içe olan müthiş bir evren var.

Peki, insan türünde toplumsal doğanın oluşturulmasından kim sorumlu olur? İşte burada kadın cinsi devreye girer. Daha da dikkat çeken bir şey, erillik-dişiliğin nasıl meydana geldiğidir. Bilebildiğimiz kadarıyla önceki varlıklar tek hücrelidir, mitoz bölünme temelinde her hücre ikiye bölünerek çoğalır. Bir'den iki çıkar. Böyle bir çoğalma biçimi bilinir. Henüz ortada eril-dişil diye bir ayrım yoktur. Ve bu milyonlarca yıl devam eder. Canlının dişil ve eril olarak ikiye bölünmesinin 300 milyon yıl öncesine dayandığı belirtilmektedir. Böyle bir dişileril bölünmenin neden gerçekleştiği sorusuna verilecek yanıt ise, doğanın diyalektiği olacaktır.

Her şey ikilemlidir. Enerjiden madde nasıl doğdu, parçacıklar nasıl farklılaştı? Evet, atomda da parçacıklar var, parçacıklar olmasa atom zaten olmaz. Madde enerjiye nasıl dönüşür? O

görünen şeyler, yıldızlar maddeleşmiş enerjidir. Einstein'ın formülünün önemi, burada konunun anlaşılmasını mümkün kılmasından gelir. Dişil-eril olayı da bunun bir uzantısıdır. Evrendeki gelişmeye aykırı bir şey değil. Onun bir uzantısı olarak, artık yavaş yavaş tek varlıkta ikilem yerine ayrı varlıkların birleşmesi gerçekleşir. 'Bir' ikiye bölünür, dişil ve eril varlık oluşur, tekrar birleşerek de iki 'bir'i oluşturur. Giderek derinleşmiş bir eril, derinleşmiş bir dişil varlık gelişir.

Burada kadının rolüne değinmek anlamlıdır. Dişil-eril ayrımı mucizevi bir şey değildir, doğanın diyalektiği gereğidir. Üstünlük arz eden bir ayrım değildir. Dişil olmak bir üstünlük değil veya eril olmak kutsallık değildir. Bunlar özel bir sonuç çıkarılacak olgular değildir. Doğanın diyalektiği gereği bunlar olacak, olur. Nitekim buna farklılaşma dedik. Farklılaşma olmazsa yaşam olmaz. Yaşamın anlamı farklılaşmayla bağlantılıdır. Doğa seni ikiye ayırsa bu ikiye ayrılmayı bir özgürlük imkânı, bir farklılık olarak göreceksin. O farklılığın anlamı var; dişilin de anlamı var, erilin de. Toplumda da bu vücut bulmuştur, mühim olan bunları karşıt hale getirmemektir. **Karşıt hale getirmek ise sorunun başlangıcıdır.**

İnsan soyunun doğadan kopuşu ve toplumsallaşması da böyledir. Antropolojik incelemelere bakılırsa insan soyu ilk süreçlerde doğada topluluk halinde yaşayan diğer hayvanlardan farklı değildir. Klan tarzı yaşamın ilk halleri büyük oranda bu tarzdadır. Toplumsallık geliştikçe insanla doğa arasındaki ilişki yeni bir niteliğe kavuşmaya başlar.

Toplum, insanlardan müteşekkil bir yapı olarak görülür. Bir açıdan doğru, fakat toplum sadece insanların nicel olarak bir araya gelmesiyle oluşan bir yapı değildir. Toplum bir araya gelen insanların oluşturduğu anlam ve imgelem üzerinden varlık kazanan bir yapıdır. İnsanların bir araya gelişleri fizik koşuldur. Anlam ise toplumsallaşmayı karakterize eden, ona nitelik kazandıran unsurdur. Dolayısıyla toplumsallaşma eyleminde anlam, kurucu unsur ve ontolojik temeldir.

Soru işaretini biraz daha derine yerleştirip soralım: Toplumun ontolojik temelini oluşturan anlam nedir, nasıl oluşur, bir şey neye göre 'anlamlı' veya 'anlamsız' olarak tanımlanır? Bu sorular, üzerine derin düşünülmesi ve çok yönlü irdelenmesi gereken önemli konuları içerir.

Anlam bir ihtiyaçtan doğar. Gerisindeki, en dip katmanındaki neden ise yaşamda kalmaktır. İnsan için anlamlı olan şey, yaşaması için gerekli olan şeydir. Tüm canlılar gibi insan için de temel dürtüler önem sırasına göre beslenmek, korunmak ve üremek olarak sıralanır. Bunları karşılayan, karşılanmasını kolaylaştıran, düzene sokan her şey anlamlıdır. Avın avlanmasını, yemişin toplanmasını kolaylaştıran her bilgi ve bulgu anlamlıdır. İkinci adım olarak bedensel, yaşamsal ihtiyaçlardan sonra anlamsal bakımdan kültür gelir. Başka bir deyişle, beden doyduktan sonra ruhun doyması için anlam dünyasında ihtiyaç duyulan şeylere sıra gelir. Anlam ilk insan için kutsallıktır, kutsallıkla iç içe geçmiştir. Anlam atfedilen her şey doğrudan yaşamla, yaşamın sürdürülebilirliğiyle ilgilidir. Güneşin, suyun, hayvanların, toprağın, ekmeğin ve buğdayın pek çok kültürde kutsal görülmesi boşuna değildir.

Anlam kavramının diğer önemli bir özelliği ise ilişkisel bir öz ihtiva etmesidir. Anlamak bir 'şey'i anlamakla ilgilidir ve anlamlandırılan şeyle bir 'ilişki' gerektirir. Bu özelliğinden dolayı da insanlar arasında bir anlaşma-ortaklaşma alanı yaratır. Bir anlam, imgelem yaratımı olmadan insanlar bir arada olsalar bile toplumsallaşamazlar.

İlk toplumsallaşma formu olan klan örgütlenmesi bu doğrultuda öğreticidir. Klanın etrafında örüldüğü anlam, totemdir. Her klanın bir totemi vardır. Totem, klanın hem inancı hem anlam dünyası hem de kimliğidir. Klan insanı son derece basit yaşar, basit düşünür. Klan kolektif bir yapıdır, komünal yaşar, klanda bireyleşme yoktur. Ama bütün bunlara rağmen klan insanı bir anlam dünyası yaratma ihtiyacı duyar. Anlam dünyası da son derece basittir, sadedir. Klanın totem olarak belirlediği şey, klan yaşamı için değerli görülen bir av hayvanı, bir meyve ağacı ya da ana olmaktadır. Basit ama anlam taşıması itibariyle yaşamsaldır.

Burada anlamın ilişkisel niteliği, ilişkilendiren ve ilişkiye doğrultu kazandıran yönü kadar önemli bir yönü de yaşamla olan bağıdır. Eski Doğu düşüncesinde, Doğu bilgeliğinde bilginin değeri o bilginin yaşama dokunmasıyla ilgilidir. Yaşamı teğet geçen, ona dokunmayan, yaşam için yararı olmayan bilginin hiçbir değeri yoktur. Bu, toplum doğasının anlam ile ilişkisinden kaynaklanan ve zayıflayarak da olsa günümüze kadar devam eden bir bilgi anlayışıdır.

Michel Foucault gibi düşünürler bilginin iktidar olduğu yönlü analizlerde bulunurlar. Bu analizler bir yönüyle anlaşılırdır. İnsanlar doğadan, özgür toplumsallaşmadan koparak iktidar peşine düştükçe, bilgiyi de bu yönlü kullanmışlardır. Avcıların avlarını tuzağa düşürmek için edindikleri bilginin insan ve doğa için de devreye konulması bu kapsamda düşünülebilir. Özcesi insan toplumsallıktan koparak yozlaştıkça, bilgi de yozlaştırılır, anlam da. Fakat bilgi özünde yaşamsaldır, toplumsaldır. Toplumsallığın gücünü ifade eder. Onun topluma karşı bir silaha dönüştürülmesi iktidar oyunudur.

Toplumsallaşma anlam üzerinden şekillenir. Anlam üreten ve insanın ayırt edici özelliği olan ise düşüncedir. İnsan düşüncesinin evrimi, aynı zamanda anlamlaşma üzerinden insanlaşma, toplumsallaşma serüvenidir. Tıpkı sinir sisteminin, beynin evrimi gibi, insan düşüncesi de basitten karmaşığa bir seyir izlemiştir. Ve her düşünce tarzının bir toplumsallaşma formu, ekonomi-politik karşılığı vardır. Düşüncenin, anlamın yaşam bağı derken bunu kast etmekteyiz.

Düşüncenin içinden geçtiği evrelere kısaca bakalım.

A-) Mimetik Düşünce: Literatürde yeri olsa da bunun bildiğimiz manada bir düşünce hali ifade ettiğini söylemek zordur. Önemi, insanlaşma sürecine geçişin aklını ifade etmesinden ileri gelir. Mimetik akıl, güdüler sınırındaki akıldır, ilkel akıldır, dürtüseldir. Açlık, korunma, üreme

gibi tüm hayvanlarda bulunan asli yaşam itkilerine göre işler. Bu zihin deneyimseldir. Ama basit bir deneyimselliktir bu. Temel yöntemi taklittir, taklide dayalı öğrenmedir. Sadece gördüğünü, gördüğü kadar algılar ve taklit etmek üzere hafızaya alır. Bu, insanların henüz hayvan türünden bütünüyle ayrışmadığı zamanın aklıdır. Mimetik akıl ilkeldir ama yok olmaz. Modern insanda da vardır. Bu kavram sanat alanında da kullanılır. Mimetik sanat anlayışı sanatın zaten doğada var olduğunu, sanat diye yapılanın ise onu taklit etmek olduğunu savlayan görüştür.

B-) Mitik Düşünce: Mit özünde simgedir. Mitik düşünce simgelere dayalı düşünme olarak tanımlanabilir. Bu insanlaşma, toplumsallaşma tarihinde devrimden öte bir eşiktir. Dönüşüm diyalektiğinin kendisidir. Toplumsallaşmayı mümkün kılan, soyutlamaya dayalı ilk düşünce mitolojik düşüncedir. Mitolojik düşünce ilk soyut düşünce formu olması ve çok uzun zamanlar boyunca insan zihnine yön veren bir düşünce sistemi arz etmesi hasebiyle kendisinden sonra gelen felsefi, dinsel, bilimsel düşünüş biçimlerine de önemli etkilerde bulunmuştur. Bu anlamda bugünkü düşünce dünyasında da mitolojik düşünce kodlarının izleri olduğu göz ardı edilmemelidir.

Mitolojik düşünce, insanlık tarihinde en uzun süre başat etkinlikte olmuş düşünce formudur. Klan kültüründeki en basit totemden tutalım son derece karmaşık, tarihsel toplumsal haller arz eden Sümer-Akad, Med-Pers, Yunan-Batı mitolojilerine kadar çok geniş yelpazede etkileri görülebilecek bir düşünüş halidir. Totemciliği mitolojik düşünüşten ayrı gören kimi analizler olabilir ama totem simgesel düşünüşe geçişi ifade eden bir simgedir. Mitolojik düşünce, insanların klan şeklinde geliştirdikleri ilk örgütlenme serüveninden tutalım kabile, aşiret yapılanmalarına, neolitik sürece ve hatta Sümerler gibi devletleşme süreçlerine kadar başat olan bir düşünce formudur. Bu yönüyle mitolojik düşünce, katılaşmamış, mutlak politik otorite ve iktidarlara tabi kılınmamış ve görece özgür toplumsallığın zihnini oluşturur.

Mitolojik düşünce rasyonaliteden uzak bir düşünüş olarak görülebilir. Evet duygusal, tepkisel yönleri ön plandadır; ama bu, rasyonel olmadıkları anlamına gelmez. Mitolojiler de tıpkı dinler ve bilim gibi birer yaradılış efsanesi geliştirirler. Son derece basit de olsa birer mantık örgüsüne kavuşturulmuş yaratılış efsaneleridir bunlar. Belirsizlik insan için dayanılmazdır. Bu nedenle, "ben kimim, neyim, nereden geldim, nereye gidiyorum" soruları beslenme gibi en temel ihtiyacını gideren her insanın varoluşsal anlam arayışı olarak somutlaşır. Cevaplar evrim süresince değişir ama sorular bakidir. Mitolojik düşüncenin önemli bir özelliği de düz çizgisel ya da köşeli değil esnek bir yapıya sahip olmasıdır. Mitolojinin dili de bu esnekliğe paralel olarak şiirseldir. Doğa ile içi içe doğanın hüküm sürdüğü bir yaşamın düşünüş ve dilidir. Esnekliği ve akıcılığından dolayı da özgür düşünceye yakındır.

C-) Dinsel Düşünce: Mitolojik düşüncenin kalıplara dökülmesi, dogmalaşması olarak tanımlanabilir. Şu anda temel düşünce biçimi dinsel düşüncedir. Mitolojik düşüncedeki esnek, akışkan, dinamik yön, dinde dondurulmuş düşünce kalıplarına dönüşür. Şiirsel dil, emreden dil kiplerine dönüşür. Düşüncenin böyle dondurulması, dilin keskin emir kiplerine dönüştürülmesi anlamsız değildir. Bu dönüşüm esas olarak toplumsal örgütlenme alanıyla ilgilidir. Toplumsal örgütlenmeler nicel ve nitel olarak büyüyüp karmaşıklaştıkça, oluşan yeni sosyolojik gerçekliği kavrayacak bir toplumsal akla da ihtiyaç duyulur. Bu anlamda din, merkezileşen iktidar temelinde yeniden örgütlenen toplumsallığın aklıdır. Merkezileşen iktidar temelinde yeniden örgütlenen toplumsallığın düşünsel, ideolojik, meşrulaştırıcı temelidir. Dolayısıyla tanrı ve din simgeleri altında örgütlenen, tekçi yeni iktidar ve ona biat eden toplumdur.

Dinsel düşünce, yaşamı kutsal olan-kutsal olmayan şeklinde bir ayrıma oturtur. Kutsallık aynı zamanda tasarlanmış ve uygulanmak istenen toplum modelini, iktidarı meşrulaştırma argümantasyonudur. Dinsel düşünce, yaradılıştan ölüme, yaşamın her alanına dair ayrıntılı sözler kurar, ölçüler belirler. Amaç geliştirilmek istenen iktidar çıkarları doğrultusunda toplumu kontrolde tutmak ve disipline etmektir.

Dinsel dokunun insan düşüncesine kattığı şey sistemli düşünme yöntemidir. Dini toplumların disiplinli yaşamının gerisinde bu sistemli düşünce vardır. Verdiği zarar ise, sistemleştirmeyle bağlantılı gelişen dogmatizmdir. Din, sorgulayan, soru soran, arayan insan zihnini dumura uğratır. Din her şeyin en doğrusunu iddia etmekten de öte, dikte eder. Tanrı kelamı özgür irade ve özgür düşünceye nokta koyar.

Dinsel düşüncenin kalıcılığını, varlığını, canlılığını günümüze kadar sürdürebilmiş olmasının psikolojiyle ilgili bir yönü vardır. İnanç, insanın psikolojik olarak belirsizlikten kurtulup bir güce tutunması yönüyle çok temel bir ihtiyacı karşılar. İnsan belirsizlik içinde yaşayamaz. Dinsel düşünce insana varoluşsal bir anlama tutunarak yaşama imkânı verir. Dinsel düşüncenin dogmatik ve benzeri yönleri nedeniyle yarattığı devasa bilgi-bilimsel boşlukların tümünün yerine inanç ikame edilir. Düşüncenin, düşünmenin daha genel anlamda dinsel bilginin yetmediği yerde inanç devreye girer. Bilinç ve bilimsellik düzeyi zayıf toplumlarda dinsel düşüncenin güçlü ve derin olması tesadüf değildir.

Tıpkı mitolojik düşüncenin dinsel düşünceyi etkilemesi gibi, dinsel düşünce de bilimsel düşünceyi ve daha genel anlamda toplumsal düşünce ve algıları köklü biçimde etkilemiştir ve halen etkilemeye devam etmektedir.

D-) Bilimsel Düşünce: Bilimsel düşüncenin tarihi, taşa şekil veren ilk el ve zihin ilişkisine kadar götürülebilir. Fakat genel anlamda bilimsel düşünce ya da bilim çağı derken anlatılmak

istenen, modern bilimle ilgilidir. Bu da Bacon'la başlayıp Newton'la zirveleşen bilim ve felsefe anlayışıdır.

Modern bilim, deney ve gözlem gibi metotlarla ölçülebilen ve olgulara dayanan bilgi üretim sistemidir. Bilimsel verilerle yasalar oluşturulur; bu yasalara evrensellik, nesnellik gibi sıfatlar atfedilerek bunlar üzerinden analizlere gidilir. Fizik, kimya, biyoloji gibi tüm alanlar aynı pozitif bilim metotlarıyla bilgi üretir. Modern sosyal bilimler de bu pozitif bilim ölçülerini olduğu gibi alıp toplumsal alana uyarlar, adına da bilim der.

Bilimsel düşünce, dinsel dogmalara ve metafizik kabullere dayalı dogmatik düşünce biçimini yıkmıştır. Bu, düşünce dünyası için büyük bir devrimdir. Bilimsel düşüncenin ortaçağ karanlığını aydınlatan ve aşan bir düşünce olarak tanımlanması da bu devrimsel yönüyle ilgilidir. Bilimsel devrimle birlikte teknolojide, sanayide büyük atılımlar, yenilikler gelişince üretim sistemi devrimsel sıçrama yaşamıştır. Makineleşmeye dayalı üretim, toplumsal ekonomik sistemi temelinden değiştirmiştir. Modern ulus-devlet ve kapitalist ekonomi sisteminin üzerinden şekillendiği ekonomi-politik bu şekilde oluşmuştur. Bilimsel düşünceye dayalı pozitivist-determinist felsefeler ile bu felsefeler üzerine şekillendirilen sosyal bilimlere dair çokça eleştiriler olmuştur. Pozitivist-determinist felsefeler de kimi yönleriyle dinsel düşünceyi yankılarlar. Dinde belirleyici olan tanrının yerini yasa alır. Tanrının yerini yasa alır ama belirlenimcilik olduğu gibi devam eder, öz değişmez. İdealist putlar yerine materyalist seküler putlar ikame edilir. Bu nedenle 'pozitivizm en büyük putçuluktur' demekteyiz.

Klasik bilim halen makro düzlemde geçerliliğini korusa da kuantum fiziği bu yasaların mikro evrende geçersiz olduğunu ortaya sermiş, daha önemlisi bilimsel yasa kriterlerine dair ufkumuzu önemli oranda yenilemiştir. Bilim dünyasında bu yönlü bir paradigmal değişim yaşanmış ve yaşanmaktadır. Bunun farkında olmak bilimsellik tanımımızı doğru yapmak için gereklidir.

Fakat klasik-modern bilim de olsa kuantum da olsa bilimsel bilgiye yaklaşımda bir parça kuşku payı bırakmak önemlidir. Tüm zaman ve zeminler için mutlak bilgi, mutlak doğru gibi bir şey yoktur ve böyle bir yaklaşım bilimselliğe de aykırıdır. Akan ve aktıkça değişip dönüşen bir doğa söz konusudur. Bilim, bilimsel düşünce elbette önemlidir. Kuantum, kaos teoremleri ufuk açıcıdır. Her durumda bir kuşku payı ile yaklaşmak bilimsel sosyolojik ihtiyaçtır. Ve unutulmamalıdır ki, her tür bilgi son tahlilde insan zihninin ürünüdür. Dolayısıyla sosyolojiktir ve bu karakteri bilginin mutlak nesnelliği iddiasını reddeder.

E-) Felsefi Düşünce: Felsefi düşünce insan düşüncesinin gelişim basamaklarından herhangi birine yerleştirilemez, bir zaman dilimiyle de sınırlandırılamaz. Felsefe varlıkla ilgilidir ve "varlık nedir" ya da "Ben kimim" diye soran ilk insandan bu yana bu düşünüş biçimi vardır. Bilimler de varlığı inceler, ona dair sorular sorar. Ama bilimler varlığın herhangi bir yönüyle ilgili sorular sorarlar. Felsefenin temel farkı, varlığın kendisiyle ilgili olmasıdır. Felsefe, varlığın varlığı ile birlikte dünya ve yaşam hakkındaki insan bilgilerini de hem oluşturur hem de sorgular.

Felsefe akla dayanır. İki temel özelliği vardır: Sistemlidir ve eleştireldir. Felsefi düşünce iyi cevaplardan çok derinlikli sorularla yol alan sorgulayıcı, eleştirel bir düşünce biçimidir. Felsefi düşünüş, düşünce sistemlerinin temellerini ve bununla ilgili problemleri eleştirel analize tabi tutar. Daha çok önerme, doğruluk-yanlışlık, fonksiyon, gönderim, zorunluluk gibi kavramlarla uğraşır.

Felsefenin pozitif bilimlerden bir farkı da konu kapsamı ile ilgilidir. Bilim, olanı konu alarak incelerken; felsefe, olanın sınırlarını tanımaz, olması gerekenle ilgilenir. Bu yönüyle felsefi düşünüş, hakikat arayışçılığı kadar ahlaki öz de içeren bir düşünce biçimi olarak tanımlanabilir. Akli muhakeme dışında bir dayanağı olmadığı için de son derece esnek ve yaratıcıdır.

Felsefe tarihinin genellikle Yunanlılarla başlatılması bilinçli bir çarpıtmadır. Yunan kültürünün felsefede bir eşik oluşturduğu doğrudur, fakat Yunan düşüncesi, dinsel düşünüş bakımından Mısır'dan, felsefi düşünüş bakımından da Medya'dan yararlanmıştır. Bunu ifade ederken 'felsefenin kaynağı Medlerdir' demekteyiz, başlangıç olarak sunulan Yunan felsefesine dair bir saptamada bulunmaktayız.

İlk Yunan filozofları doğa felsefecileri olarak da bilinen Thales, Anaksimenes, Anaksimandros gibi düşünürlerdir. Thales Miletosludur. Mısır'ı, Medya'yı gezmiştir. Ege kıyılarında şekillenen Yunan felsefesi Ortadoğu'dan beslenmiştir. Medya'da Zerdüştlük yarı yarıya felsefedir. Aydınlık-karanlık arasındaki mücadeleye dayandırılan bu düşünce özünde diyalektiktir. Yunanlılar bu görüşleri alıp geliştirmişlerdir. Platon, felsefe tarihinin dâhilerindendir. Öncesinde Thales ve diğerleri doğa konularıyla ilgilenmiştir. Herakleitos 'her şey değişir' derken diyalektiğin farkındadır ve felsefesi önemlidir. Sokrates, toplumla ilgili konularla uğraşmıştır. Platon'un ise etkisi çok daha güçlüdür. İdealar felsefesini geliştirmiştir. Sonra Yunan felsefesinin zirvesi olan Aristo gelir. Geliştirdiği mantık ve felsefi argümantasyon felsefeye yüzyıllarca yön vermiştir. Aristo aynı zamanda İskender'in de hocasıdır ve İskender'in büyük askeri başarıları filozof hocasının öğretilerinden bağımsız düşünülemez.

Modern çağın felsefe dâhilerinin başında Hegel gelir. Diyalektik düşünce Hegel öncesinde de var. Zerdüştlük buna örnektir. Fakat Hegel, fenomenolojiyle doğanın diyalektiğine yeni bir açılım kazandırır. Engels 'Doğanın Diyalektiği'nde ulaştığı sonuçları toplum bilimlere uyarlamaya yönelir ve son derece başarılı bir felsefi toplum analizine ulaşır. Marksizm'in toplumda bu kadar güçlü bir karşılık bulmasının nedeni Engels'in geliştirdiği bu diyalektiktir. Günümüze doğru geldikçe Heidegger gibi düşünürlerle devam eden Alman felsefe geleneği, Frankfurt Ekolu, daha da yakın zamanda özne sorunsalı, ben-öteki gibi açılımlarıyla Fransız filozofları vardır.

İnsanın düşünce serüveni bu şekilde özetlenebilir. Mimetik, mitik, dinsel, bilimsel, felsefi düşünceler şeklinde irdelediğimiz düşünce biçimlerinin taşıdıkları özgün kodlar vardır. Burada önemle belirtmek gerekir ki bu düşünce biçimlerinin tümü iç içedir. Birbirlerinden tümüyle ayrıştırılamazlar. Düşünce diyalektiktir, onun Doğulu ya da Batılı olanı, bilimsel ya da felsefi olanı aynı bağlamın bileşenidirler. Biz bugün de mimetik aklı kullanmaktayız. Mitolojilerden öğrenmekteyiz ve önemli olan düşüncenin bu diyalektiğine dair farkındalıktır. Düşünce diyalektiği yitirildiği anda ve oranda yabancılaşır. Toplumsallaşma anlamlaşma ise eğer, yabancılaşmış düşünce insanı toplumsal doğadan uzaklaştırır.

2-Toplumsallaşma Etik (Ahlaki) Ve Politiktir

Bilim dünyasında yasa, bilimselliğin ve nesnelliğin ölçüsüdür. Klasik bilimde yasa, tartışılmaz bir kabul olarak addedilir. Bilim yasası aynı tanrı kelamı gibi sorgulanamazdır, o zaten deney ve gözlemle ispatlanmıştır. Doğruluğu ispatlanmış bir ölçüye karşı koymak akıl dışıdır, kabul edilir değildir.

Birinci doğa durumunda, fizik dünyada bilimsel yasa halinin geçerli olduğu kabul edilebilir. Gerçekten de yerçekimi bir olgudur. Dalından kopan elma yere düşer. Yer çekimi yasası açık bir gerçekliktir. Hareket ve kimyasal oluşla ilgili yasalar gerçektir.

Kuantum bilimi doğa durumunda dahi özellikle mikro dünyada yasallık halinin mutlaklığa oturtulamayacağı gibi pek çok yenilik kazandırdı ufkumuza. Doğa durumunda dahi katı yasalara dayalı bilimsellik anlayışı her zaman geçerli değildir.

Modern sosyal bilimler pozitif bilim yasalarını olduğu gibi topluma uyarlayabileceğini söyler ve uyarlamaya çalışır. Buna göre toplum, birinci doğadaki herhangi bir maddi varlığa indirgenmiş olur. Bu perspektife göre toplumsal refah ve özgürlük için toplumun pozitif bilim ölçülerine göre yeniden düzenlenmesi gerekir. Bu anlayış, toplum için en iyisini bildiği iddiasında olduğu için de onu üstten, toplumsal mühendislikler yoluyla yeniden düzenlemeye çalışır. Başaramayınca bu kez ulus-devlet modelinde olduğu gibi dayatmayla, zorla, şiddetle yeni ve tek kimliklendirme yoluna gidilir. Böylece toplumun etik-politik ilkesini, heterojen karakterini, anlam üreten farklılıklarını bilim adına yok ederler. Sosyal bilim adı altında, toplumsallık yok edilir. Modern sosyal bilimler bu anlamda bilimsel olmaktan çok ideolojik birer yapıdır. Görevleri toplumu kapitalist ulus-devlet modeline göre örgütlemektir. Amaç toplumsal özgürlük ve toplum yararı değildir; toplumu yıkıma uğratacak anlamsız, kimliksiz, kolay sömürülebilir bir kitleye dönüştürmektir.

Toplumsal düzlemde de kimi ölçüler vardır. Ahlaki-politik ilke, heterojen karakter ve anlam dünyası bunlardandır. İnsanı maddi-manevi bütünlükte bir oluş olarak tanımladık. Fakat toplum düşünce-anlam üzerinden varlık kazanan, çok farklı insan ve kimliklerin oluşturduğu, diğer deyişle çok özneli, kompleks ve esnek bir yapıdır. Temel olarak da toplum, doğada olduğu gibi kalan bir olgu değildir, yapılandırılmıştır, değişime açıktır. Dahası değişimle var olabilecek bir yapıdır.

Birinci doğanın yasaları toplumsal doğada da geçerli olabilir mi? Birinci doğadaki yasaların varlığı tartışmaya değer bir konudur. Toplumsal doğa içinse yasalar eğilim haline gelir. Marks'ın en temel hatası, Darwin'in biyolojide bulduğu evrim yasalarını hızla topluma uyarlamasıydı. Marks "Toplumda da yasalar var" dedi, adını da "diyalektik-tarihsel materyalist yasa" koydu. Oysa toplumda yasa değil, eğilim vardır. Eğilim, yasa demek değildir. Toplumda geçerli eğilimler olabilir ama yasalar olamaz. Toplum insan zihnine dayalıdır. İnsan zihninde katı yasalar yoktur, eğilimler ve düşünceler vardır. İşte bu nedenle düşünce özgürlüğünü en çok kabul eden toplumlar, en sağlıklı toplumlardır.

Pozitivizm bir nevi Marks'ın da dayandığı sosyolojidir. Pozitivizm "metafiziği aşıyorum" der; metafizik karşıtıdır. O da toplumu bilimin kanunlarıyla tarif eder. "Doğadaki kanunlar, toplumda da geçerlidir" der; bu Marks'ta da Durkheim'da da vardır. Metafizik yaklaşımlara göre pozitivizm büyük bir gelişmedir. Ancak pozitivizmin aşırılaşmış hali de kendini göstermiştir, ki bu da çok tehlikelidir, faşizme ve sahte bir komünizme kadar götürür.

İnsanın birinci doğa bağlamında türeyişi vardır. İnsan birinci doğa maddesinde ortaya çıkar. Aslında toplumsal doğa da bunu izah eder. İnsan toplumu yaratır, toplum da insanı. Toplumsal doğaya dayalı temel zihniyetler ikinci doğanın konusudur. İkinci doğada yasalar yoktur. Temel niteliksel fark, ikinci doğada yasa değil eğilim olduğudur.

Sosyolojinin yeniden tanımlanması tamamen üçüncü doğaya dayalı gelişebilecek bir konudur. İnsan metafizik olur mu? Bu da ikinci ve üçüncü doğa ile bağlantılıdır. İnsanın metafiziksiz olmayacağı tartışmasız bir konudur. Buna etik, sanat, hatta bilim de dahildir. Bilim ve metafiziğin konusu çarpıcıdır. Bilim tamamen doğayı yansıttığı, izah ettiği kanısındadır. Metafizik ise bir kurgudur. Aslında metafizik düşünce kurgusal bir düşüncedir. Bilimsel düşünce ise adı üzerinde kurgusal düşüncenin tersidir.

Toplum, katı yasalara göre işlemez, dolayısıyla katı yasalara göre değerlendirilemez. Toplumsal düzlemde, yasalardan çok eğilimler rol oynar. Yasallık halinden bahsedilecekse bu ancak esnek bir yasallık olarak düşünülebilir. Hiçbir yasa, konu edindiği olgunun gerçekliğini görmezden gelemez. Toplum, çok bileşenli kompleks ve esnek bir yapısal karaktere sahipse, bunu katı yasalara indirgemek bilimsellik olmaz. Bu yönüyle modern sosyal bilimciler, din insanlarından daha dogmatiktirler, bu nedenle modern putçuluk yapmaktan öteye gidemezler.

Fizik doğanın yasaları toplumsala uyarlanamaz. Toplumsal düzlemde yasallık hali esnektir. Esnek olması toplumsal oluşun karakteri gereğidir. Aksi bir durum veya dayatma ne adına yapılırsa yapılsın, özgür toplumsallaşmaya zarar verir.

İnsan, doğadan düşünce gücüyle farklılaşır ve düşünce gücüyle yarattığı anlam örüntüleri ile de toplumsallaşır. Anlam ve imgelem üretimi bu yönüyle toplumsallaşmanın temelini oluşturur. Peki nedir bu anlam, anlam üretiminin yaşamsal karşılığı nedir? Bu sorunun cevabı, birlikte yaşamanın gerekleri üzerine düşünülerek verilebilir. Birlikte yaşamak ortak değer ve sorumluluklara dair bir konsensüsü şart kılar. Bu konsensüsü ifade eden çerçeve de etik ve politiktir. Bunlar toplumu oluşturan tüm bileşenlerin kabul-retlerini içeren anlam örüntüleridir. Bu etik-politik ölçü, insan yaşamının manevi yönünü, birliğini, ortak bilinç ve psikolojisini oluşturmakla sınırlı kalmaz, aynı zamanda yaşamın pratik gereklerini karşılama tarzına, başka deyişle ekonomik-politik etkinliğe de yön verir. Ortak yaşam, kolektif karar mekanizmaları ve kolektif üretim-tüketim sistemleri gerektirir ki bunlar politik niteliğin göstergeleridir.

Demek ki toplum etik ve politik olmadan düşünülemez. Bu kavramların içinin nasıl dolabileceği nüans düzeyinde değişiklikler arz edebilir. Ama her zaman ve her yerde geçerlidirler. O nedenle toplumun temel ilkesi etik ve politik ilke olarak ortaya konabilir.

Bu noktada göz ardı edilmemesi gereken, yine ilişkisel diyalektiktir. Ahlak-etik ile ekonomi-politik birbirlerinden ayrıştırılamayacak bir ilişkisellik arz ederler. Birbirleri içinde yuvalanır, birbirleriyle var olurlar. Anlam, ahlak, ekonomi ve politika gibi kavramların tümü arz ettikleri ilişkisellik üzerinden bizi toplumun doğasına dair başka bir hakikate götürürler. İlişkisellik, farklı öznelerin dahil oluğu bir bağlamdır. Başka bir ifadeyle farklı varlıklar, farklı kimlikler, eş deyişle farklı özneler olmazsa anlamdan da politikadan da ahlaktan da bahsetmek mümkün olamaz.

Şuraya varıyoruz: Toplum farklı insan ve kimliklerden oluşan heterojen ve ucu açık bir oluştur. Farklılık toplumsallaşma için zorunlu ilkedir. Sosyal farklılıklar olmazsa ortak değer, ahlak ya da anlamın hiçbir değeri olmaz. Dahası farklı kimlik ve özneler olmazsa, toplum olmaz. Olsa olsa sürü olabilir. Bu nedenle topluma aynılığın dayatılması faşizmdir. Hatta faşizm de değildir, aynılık toplum için insanlık dışılaşmadır, sürüleşmedir.

Özgür toplumsal doğa, etik-politik dokusunu koruyan, farklılıklarını birlik ve ortak çıkarlar içinde tutan, her kimlik veya özneye kendisini geliştirme imkânı sunan kamu ilişkileri bağlamıdır. O halde bu ölçü ve ilkelerin veya bunlardan herhangi birinin ihlal edilmesini veya yokluğunu biz toplumsal sorun veya sorunsallık olarak tanımlayabiliriz.

3-Toplumsallaşmada İlk Sorunsallaşma Ve Kadın Gerçeği

Toplumsal doğanın kadın ağırlıklı olduğu bilinmektedir. Doğum kadında gerçekleşir, kadın kendi emeğiyle toplumu oluşturur, toplumsal doğanın kurucusu olur. Tanrıça düşüncesi erkeğin doğumdaki rolünü bilmemesinden ve doğumun kadında gerçekleşmesinden kaynağını alır, kadının toplum kurucu rolüyle gelişir. Tarihsel oluş ve gelişmeleri bugünün kavram ve bakış açısıyla anlamak mümkün olmaz. Doğru bir okuma için zaman, mekân ve kültür ilişkisini göz ardı etmemeliyiz. Arkeolojik kazılarda bulunan ve en eski zamana tarihlenen heykelciklerin kadın figürleri olması tesadüf değildir. Bu, kadının ilk toplumsallaşmadaki yerine, rolüne işaret eden bir veridir. Heykelciklerin hemen hepsi aynı perspektifle yapılmıştır: İri göbekli, iri göğüslü ve üreme organını öne çıkaran bir perspektif esas alınmıştır. Bu temalar kadının doğuran ve besleyen ana olma yönüne işaret eden yaşamsal özelliklerdir.

Şu durumda kadının doğuran, hayat veren ‘kutsal’ bir varlık olarak görülmesi, doğurma ve besleme ile ilgili organlarının ön plana çıkması anlaşılırdır. Kutsallık, içerdiği anlamsal boyutları nedeniyle toplumsallaşmada çok kritik önemde bir yere sahiptir. Fakat kadının ilk toplumsallaşmadaki rolü salt doğurganlığıyla sınırlı değildir. Nereden bakılırsa bakılsın ilk toplumsallaşmanın ana-çocuk arasında geliştiği, tartışmasız bir hakikattir. Dokuz ay çocuğu karnında taşıyan, doğurduktan sonra da bedeninden damıttığı sütü ile besleyen ve tüm çocukluk süreci boyunca koruyan ve kollayan da kadındır. Çocuğa hayatta kalmayı öğreten, onun için gerekli bilgileri veren, onu eğiten ve topluma katılmasını sağlayan kadındır. “Babalık” diye bir kurum yoktur. Bu durum da gözetilince anacıl klan yaşamında kadının eğitici, öğretici, toplumsallaştırıcı rolünün ömür boyu nitelik değiştirerek devam ettiği düşünülebilir. Erkek bu toplumsallaşmanın dışında değildir ama merkezinde de değildir. Çeperlerindedir, rolü ikincildir.

İş bölümünün erkekleri avcılığa, kadınları bitki ve küçük hayvan toplayıcılığına sevk ettiği çokça anlatılır. Kategorik olarak tüm toplumlarda böyle olduğu söylenemez. Zira çok iyi avcı kadınların olduğu topluluklar da keşfedilmiştir veya tersi de vardır. Fakat genellikle böyle bir ayrışma olduğu da doğrudur. Yerine göre klandan ayrı ya da dönem dönem uzak kalmayı da gerektiren avcılığın, iş bölümünde erkeğin payına düşmesi anlaşılırdır.

Bir taraftan toplayıcılık, diğer taraftan klan yaşamının sürekli içinde ve başında olma hem bilgelik hem doğa ilişkisi hem de insan ilişkileri açısından kadının toplumsallaşmanın kurucu unsuru haline gelmesine imkân sunar, hatta bunu dayatır. Kadın kendi etrafında bir dil geliştirir, kültür oluşturur ve toplumsallık üretir. Kadın bu anlamda yaşamla, yaşatmakla ilgili bir motivasyon içinde kültürleşir.

Klan örgütlenmesinde erkek, toplumsallaşmanın merkezinde değil çeperlerinde yer alır. İş bölümünde erkeğe de daha çok avcılık düşer. Avcılık kendine has koşulları olan bir iştir. Av için bazen uzun yollara gidilir. Geceleri av bölgelerinde konaklamayı gerektirir. En önemlisi de avcılık öldürmeye dayanır. İlk avcıların algısında bu “yaşamak için öldürmek” şeklinde yer alır,

meşrudur, ahlakidir. Avlanmak için silah gerekir, silahları geliştirmek gerekir. Oyun kurmak ve tuzak hazırlamak gerekir. Büyük hayvanları avlamak için çok kişinin dahil olduğu planlamalar gerekir. Bu da sadece erkeklerden müteşekkil bir dünya demektir. Uzun yollarda konaklamalarda birlikte kalmak, birlikte plan yapmak gibi işler bir erkek kulübünün oluşmasına yol açar. Bu tarz üretim, ilişki ve yaşamın on binlerce yıl sürdüğü düşünülünce bunun nasıl alışkanlıklar, zihin ve kültür yaratabileceği kendiliğinden anlaşılırdır. Avcı erkeğin özel bazı birlikleri vardır, hayvanları vurur, başarılı olursa şölen yapar. Bu temelde birkaç ahbap çavuştan oluşan erkek kardeşliği diye bir kulüp oluşur.

Erkek böylece öldürme strateji ve taktiklerine, gelişmiş silahlara, kas gücüne ve öldürmeyi normal gören bir psikolojiye sahip olur. Tüm bunlar toplumsallık için potansiyel bir risk oluşturur aynı zamanda. Karahantepe'de erkek cinselliğini her bakımdan yücelten çıplak figürler vardır ve bunlar kayalara oyulmuştur. Erkek "Artık ben hâkimim, sen değilsin!" der. Büyük ölçüde orada kadın cinsine karşı bir üstünlük kültürü, erkek-tanrı kültürü doğmuş. Burada bir cinsten intikam alınmış, cins kırımı yapılmış. Karahantepe'deki kültür onu yansıtır. Bu heykellerin cins kırım kalıntısı olma ihtimali son derece yüksektir. Fakat ondan önceki binlerce yıl kadın merkezli tanrıça dini başat kültürdür.

12 bin yıllık bir geçmişi olan Göbeklitepe'deki buluntularda erkeğin cinsel organı çok ön plana çıkarılır, hatta kutsanır, yerden göğe doğru yükseltilerek, yeryüzü ve gökyüzünün hâkimi ilan edilir. Kadın doğurganlığından alınan kutsallık erkeğin cinsel organına devredilmiş gibidir. Göbeklitepe'de kadına dair figürler yoktur. Kadın daha çok toprakla özdeşleştirilmiş ve hiçleştirilmiş gibidir. Tepenin göbekli olması, bu göbeğe çakılı figürler kadının toprakla özdeşleştirildiğini anlatır.

Erkek için tarihin bu noktasında durumun özeti şudur: Avcılıkla gelen öldürme gücü, teknikleri ve stratejiler ile bunlara uygun bir kültür ve akıl vardır. Şimdi buna kutsallığın ele geçirilmesi de eklenir. Göbeklitepe simgeselliği, bu kalıntıların tarihlenmesi öncesinde erkekliğin kutsallaştırıldığını, erkek etrafında ve ona tabi bir yapı oluşturulduğunu gösterir. Buradaki yapılar, kadına ve ana kadın klanına tepki sonucu ortaya çıkmıştır. Erkek bu simgesellikle kadına "kutsal olan sen değilsin, benim" demiş olur. Ve böylece o zamana kadar kadına atfedilmiş olan kutsallık ele geçirilmiş, kadın eliyle-emeğiyle gelişmiş olan toplumsallık da erkek egemenliğine alınmış olur.

Kadın soylu toplumsallaşma kültürü de erkek egemenliğine geçiş de ilk olarak Mezopotamya'da yaşanmıştır. Geçiş dönemine dair kadın-erkek arasındaki mücadele bu nedenle en iyi Mezopotamya mitolojilerinde konu edilmiş ve işlenmiştir.

İnanna-Enki miti, bunların en bilinenidir. Enki, erkek egemenliğini temsil eden kurnaz Eridu tanrısıdır. Kurnaz ve hırsız Enki, kadına ait toplumsal değerleri gasp edince Uruk tanrıçası İnanna mücadeleye girişir. Me, toplumsal yasadır. İnanna Enki'ye "Sen benim Me'lerimi çaldın" der, onları geri almaya çalışır. Kadının bu direnişi etrafında oluşan mücadele, Babil'le kadar sürer ve Enuma Eliş destanına da yansır. Toplumsal değerlerin kadından çalınması süreci Tevrat'la da devam eder. Tevrat da Babil'de yazılmıştır. İbraniler, Göbeklitepe erkek kültürünü Urfa'dan alıp Babil'e götürür. Bu kültür oradan da Mekke ve Kudüs'e taşınır. Kültür ve tarih 15 bin yıl önce buradan, bu taşlı tepelerden Aşağı Mezopotamya'ya, Uruk, Ur, Babil, Eridu'ya; oralardan Mısır'a, İndus vadilerine, Harappa'ya gider.

Tarihin akışının bu şekilde olduğu artık netleşmiştir. Demek ki, "Tanrıça MA kültürü" denilen konu, pek yabana atılacak bir konu değildir. Bu konuda birçok şey yazılıp çizilir ama başarılı bir anlatım yakalanamaz. Ancak böyle bir sosyolojik dil bunu izah edebilir. Sosyolojik dil anlatımda bir imkân sağlar. Tarihte ilklerden söz edilir. Hem ana kadın eksenli klan kültürünün, hem de erkek egemenlikli kültürün merkezi bu coğrafyadır. Doğuş burada gerçekleşir. Hatta miladi yıllara kadar da merkez burasıdır. Amerika, Avrupa, Asya yoktur, merkez burasıdır.

Kadına karşı en büyük savaş Yunan mitolojisi ile başlatılır. Bunun sembolik bir anlatımı var. Büyük bir kırılma yaşanmıştır. M.Ö. 1000 – M.Ö. 500 dönemi, Zeus'un hâkimiyet dönemidir. Zeus ne kadar kadın bulursa el atar, onlara tecavüz eder. Bu tarz masallar anlatıp da özünü anlatmamak bir hayli düşündürücüdür. Sahte bir sosyoloji için her şey yapılmış. Bu durum hakikat peşinde olunmadığını ortaya koymaktadır.

Tarihteki ilk kırılma ve ilk toplumsal ilke ihlali kadın-erkek ilişkisinde yaşanır. Esas sorunsallık, toplumda eril-dişil öğenin çatışmasıyla başlar. Son 30 bin yıldaki o tanrıça figürleri, kadın tanrıça çağının yaşandığını gösterir. Bütün Avrasya'dan Batı Avrupa'ya, Ortadoğu'dan Afrika'ya kadar böyle bir dönemin yaşandığı tespit edilmiştir. Peki, tanrıçalık ne anlama gelir? İnsan türü olarak kadındaki doğum değişiktir, iyi anlamak gerekir. Bütün incelemeler şunu gösterir; bitkilerin çoğalması, ilk hücrenin bölünmesi kolay gerçekleşir. Hayvanlarda yavru doğar ve yirmi dört saat içinde ayağa kalkar. Bazıları uzun, bazıları kısa sürelidir ama kolay bir doğum, kolay büyüme vardır. Fakat insan türüne geldiğimizde enteresan bir durum yaşanır, doğum zor gerçekleşir ve insan yavrusu beş-altı yıl ana desteği olmadan yalnız yaşayamaz. Hayvandaki yirmi dört saat, insanda yedi yıla kadar çıkar. Bu durum ananın etrafında bir toplumsallık gerektirir. Erkeğin ne olduğu belli değil. Yavrunun erkekle ilişkisi diye bir olgu yok ortada. Kadın ile erkek ilk defa nasıl karşılaştılar? İnsanda da, hayvanda da cinsel güdü var. Cinsellik güdüsü, açlık gibi temel güdülerdendir. Güdüler bilinçtir, canlılık işaretidir. Açlık hissi olmazsa doyum olmaz, dolayısıyla yaşam olmaz; cinsel güdü olmazsa üreme olmaz, üreme olmayınca yaşam olmaz. Doğuran ana bellidir ancak baba yoktur, babalık kurumu yoktur. Hatta

cinsellik kiminle kurulmuş, nasıl kurulmuş konusunda bir bilinç de yoktur, sadece bir güdü vardır.

Kültür insan türünde ortaya çıkan bir bilinçtir. Çocuğu doğuran kadın olduğundan kültür önce kadın etrafında gelişir. Daha sonra tek tanrılı dinlerde de "Havva Âdem'in kaburga kemiğinden yaratılmıştır." denilir. Sümer mitolojisinde de bu bölüm uzunca anlatılır. Yahudiler de bunu Tevrat'a koymuştur. Tevrat'tan da Kuran'a geçmiştir. Doğuran kadın çocuğu büyütüp beslemek zorundadır ve beslemek için de bitki, tohum ve küçük hayvan toplayıcılığı yapmak zorundadır. O da muazzam emek ve çaba gerektirir. Yaklaşık bir-iki milyonluk tarihten bahsetmekteyiz. Bu emek serüveni Afrika kıtasında Rif Vadisi'nde başlamış, daha sonra Ortadoğu'da yoğunlaşmıştır. Gerçek kültürleşme ise Toros-Zagros vadilerinde gerçekleşir. İnsan burada insan olur, kadın burada toplum kurucu ana kadın olur. Kadın çocuğu doğurmuştur ve büyütür. Aynı anadan olan ve birlikte büyüyen kız veya erkek çocuklar nasıl birbirlerini tanırlarsa, ana kadın da kardeşlerini ve bir-iki tane dayı-teyze gibi kandaşlarını tanır. Bununla bir kültür başlar, 7 kişilik, 10 veya 15 kişilik bir topluluk oluşur. Sayının 20'yi geçmediği bu topluluğun bir arada yaşaması klanı oluşturur.

Klan, toplumsallaşma tarihinin ilk örgütlenme formudur. Klan, ana etrafında oluşan bir kültürdür. Gırtlak yapısı elverişli hale gelince, yaklaşık 300 bin yıllık geçmişi olan dil denilen olay da oluşur, işaret dilinden simgesel dile geçiş gerçekleşir. Mitik düşünce ve simgesel dil de sonuçta Verimli Hilal dediğimiz bu coğrafyada ortaya çıkar. Klan ilkesi, var olmak ve yaşamak için ya karşı klanı yok etmek ya da son an'a kadar direnmek şeklinde yaşamsallaşır. Yüz binlerce yıl boyunca bu ilke esas alınır. Muazzam bir kültürel patlama halinde bir uygarlığa dönüşür. Köy-kent, onunla birlikte devlet-sınıf gelişir.

Göbeklitepe devletli uygarlığın doğuş yeridir. Göbeklitepe bir uygarlıktır; hem de binlerce yıl süren, çok geniş bir coğrafyaya yayılan bir uygarlıktır. Çok köklüdür ve devletli uygarlığın doğuş yeridir. İnsan kurban etme ve neolitiğe zorlama, onların eseridir. İnsanların klanlar tarzında yaşadığı bu dönemde erkeklerin köle olarak kullanılmasını, kadınların Karacadağ eteklerinde üretime koşulmasını sağlarlar. Kadın köleliği o zamana kadar gider. O dönem anlaşılmadan, kadının köleleşmesinin nasıl geliştiği anlaşılamaz. Neolitiğe geçiş öyle sanıldığı ve söylendiği gibi gönüllü ya da doğal süreçlerin sonucu olarak gerçekleşmez. Tümüyle kastın zoruyla gerçekleşen bir durumdur, bir karşı devrimdir. Hiç kimse özgür, refah yüklü yaşamı terk edip böyle zorlu bir yaşamı tercih etmez. Göçebeler istediği zaman bitki ve hayvan çeşitleriyle hem de beslenmek için çok az çalışarak ihtiyacını doğadan karşılayabilir. O nedenle yerleşik yaşama, tarıma geçiş bolluk, bereket-verim nedeniyle gönüllülük temelinde değil, zorlamayla gerçekleşir. Göbeklitepe'deki dikilitaşlar daha sonra, Mekke'deki kabile tanrılarına dönüşür. Göbeklitepe, tarihteki ilk erkek kutsallaştırmasının mekânı ve mabedidir. Kâbe'deki putlar, Göbeklitepe'deki putların yozlaşmış versiyonlarıdır.

Toplumsal doğa kadın etrafında gelişmiştir. Kadın etrafındaki toplumsal doğa, Sümer toplumuna kadar, M.Ö. 2000 yıllarına kadar başat kültürdür. Başat bir kültür olarak Ana Tanrıça kavramı ortaya çıkar. Heykelciklere, hala var olan tapınak kalıntılarına yansımıştır. Yaratım tanrısal bir iştir. Kadının yaratımı, tanrıça yaratımıdır. Böyle bir dönemin yaşanmış olduğu ortaya çıkar. Batı Avrupa'dan Sibirya'ya, Ortadoğu'dan Anadolu'ya kadar bu figürler her taraftan çıkar. Bu figürler bir tanrıça tapımının varlığına işaret eder. Burada erkek hiç yoktur. Kadın her şeyin adını koyar, ana olarak çocuklarına bakar, onları besler. Burada belirleyici olan anadır. Her şeyi doğurandır. Düşünce dille mümkündür; düşünce dili, dil de düşünceyi geliştirir. Dili yaratan da ana kadındır. Dolayısıyla yaratıcı varlık ana-tanrıçadır. Bu gelişmeler Mezopotamya'da ortaya çıkar. İlk tapınaklar kadın eksenli tanrıça tapınaklarıdır. Bu tapınaklar yeni toplumun inşasında başat bir rol oynar. Tanrıça tapınakları hem kutsal hem yaratıcı mekânlardır. Kadının tanrıçalıktan fahişeliğe sürüklenişi veya tanrıça kültüründen fahişe kültürüne geçişi tarihte çok önemli bir yer tutar.

Gılgamış, Babil Enuma Eliş gibi mitolojik destanlarda çok açık anlatımlar var. Dolayısıyla vardığımız sonuç, kadın merkezli bir toplumsallaşmanın var olduğudur. Bir de dişil ve eril öğelerin tutuculaşmasına dayalı sorunsallaşma var. Bunun da temeli burada çok güçlü atılmış. Bütün arkeolojik kanıtlar hayvan ve bitki evcilleşmesinin bu topraklarda başlamış olduğunu gösterir. Marks'ın zamanında bu yönlü araştırmalar olmadığından ve Sümer toplumu araştırmaları daha ortaya çıkmadığından onu suçlayamayız. Marks, tarihi sınıflarla başlatır. Oysa sorunsallığın başlangıcı sınıflaşmayla gerçekleşmez, dolayısıyla tarih de sınıfsallaşmayla başlamaz. Tarih, kadın toplumsallığı etrafında gelişir. Sorunsallık da uygarlıkla, kentin doğuşuyla sonuçlanır ve burada da kadının damgası vardır.

Uruk ilk kent devletidir, ilk sınıftır. Gılgamış destanı bunun bütün ipuçlarını verir. Büyük bir savaş olduğu için destanlaşmıştır. İnsanlığın ilk yazılı destanıdır ve bu ilk içinde de yüzlerce ilk vardır. İşte sınıf yaratımı, devlet yaratımı ve erk yaratımı tarihin seyrini değiştiren etkili başlangıçlardır. Oysa Uruk kentinin kurucu tanrıçası İnanna'dır. Ninhursag "Ninna" kelimesi de oradan gelir. Dolayısıyla bu kadın merkezli tanrıçalık, tanrıça dini, kadın toplumsallaşması temelinde yükselişi ifade eder.

Tanrıça yerini erkek tanrıya bırakmak istemez, kendisiyle "kutsal birleşme" yapan erkeğin öldürülmesini sağlar. Araştırmalar "Kutsal evliliğin bir gereğidir" diye yazar. Bu kutsallık kadın tanrıça dini temelindedir. Ana tanrıça, evlilik yoluyla kendisi şahsındaki tanrıça kimliğine denk erkek eksenli bir erk ya da erkek tanrı oluşmasını istemez. Dumuzzi, İnanna'nın sevgilisidir ama sevgilisi de olsa onu öldürüp yerin altına gönderir. Kural böyledir. Kadın yerini bir erkek tanrıya

bırakırsa başına ne geleceğini bilir. Nitekim Babil Destanı'nda bunun gerçekleştiğini görürüz. Tanrıça İnanna M.Ö. 4000'lerde Uruk sitesinde mutlak bir güç iken, mutlak tanrıçalığın ve kutsal evliliğin bütün görkemi sürerken, Gılgamış köşe bucak kaçmaya çalışır. Kutsallığı o derece gelişmiş ki Gılgamış gibi biri titrer.

Bereket törenlerinde açık bir cinsellik töreni de var. Mitoloji, bu kutsal evlilikleri görkemli bir tören olarak tarif eder. Ve o birleşmeyi gerçekleştiren güçlü erkek ertesi gün öldürülür. Gılgamış'ın ölümsüzlük arayışı bununla ilgilidir. Erkek canını kurtarmak ister. Uruk sitesi tanrıçasının o dine göre bir sürü erkek rahipleri var. Tanrıça dediğimiz, bir kadın yönetici var, tapınakta ona bağlı rahipleri var, içlerinden istediğini alır, onunla kutsal evliliği yapar, ertesi gün de erkek kurban edilir.

Gılgamış kurban edileceğini bildiği için kaçar, "beni seçme" der. Birinci ve ikinci kaçış planı var. Anlaşılan odur ki her seferinde yakalanıp getirilir. Ama destanda açıkça belirtilmeyen ancak çarpıcı bir gerçeklik yaşanınca canı bağışlanır. Nasıl bağışlandığı belli değildir, araştırmak gerekir. Canının bağışlanması tarihsel seyir açısından büyük bir olay olduğu için Gılgamış destanı vücut bulur. Gılgamış'ın farkı, artık öldürülen bir erkek olmaktan çıkmasıdır. Öldürülen bir erkek olmaktan çıktıktan sonra bu destan vücut bulur. Taşlara kazınır, tuğlalara yazılır ve bugüne kadar gelen bir erkeklik çağını başlatır.

M.Ö. 4000'Ierden M.Ö. 2000'Iere, Babil hükümranlık dönemine kadar başat kültür olma durumu yavaş yavaş erkeğe geçer. Erkek bu yüce kadın tapınağını alır. Gılgamış Enkidu'ya bir fahişeyi gönderir. Enkidu büyük ihtimalle o dağlardaki proto-Kürt olmaktadır. Bir destandır ama bir fahişe üzerinden erkeği elde etme kültürü de anlatılmaktadır. Kadını allayıp pullarlar. En seçme kadınların yer aldığı tapınak erkeğin hâkimiyetine girdikten sonra geneleve dönüştürülür. Uruk sitesinde bir kadın tapınağı var, bunu günümüzün genelevine benzetebiliriz. Tapınaktan geneleve bir dönüşüm söz konusudur. O dönem adı "Musakattin" konulmuş ve işte bu, erkeğe dayalı toplumsallaşmadır. Halen de öyle olduğu her durumda kendini belli etmektedir.

Destanda Enkidu Zagroslardan getirilen en az Gılgamış kadar güçlü adam olarak muazzam övgülerle anlatılır. Hatta o olmadan Gılgamış yaşayamaz. Kenti koruyan bir adamdır. Ölünce Gılgamış da kendini öldü sayar. "Nasıl öldün, nasıl başına bu felaket geldi" der. Kadın tapınağı musakattine dönüşmüş, bir kadın yoluyla dağdaki adamın kontrolü ele geçirilmiştir. Gılgamış artık krallığa geçer. Hatta hem tanrı hem kral olur. Kendine bağlı bir erkek ordusu oluşturmak için nasıl ki Kürtlerden asker devşirilirse, bu yolla dağlıyı götürüp tapınak fahişesiyle birleştirirler. Adam iki-üç günde darmadağın olur. "Bir daha asla dağa çıkmam" der. O gün bu gündür toplumu baştan çıkaran, kadını fahişeleştiren, erkeği de en kötü duruma sokan bu kurumun temeli böyle atılmıştır. Gılgamış destanının özü de budur.

Ataerkil-erkek tanrı çözümlenmiştir. Mühim olan burada tanrıça kültüründen erkek-tanrı kültürüne nasıl gelindiğidir. Babil Destanı ve Tevrat'ın müthiş anlatımı önemlidir. Korkunç bir erkek egemenliği sözkonusudur. İncil'de anlatılanlar var, Meryem var, Kuran'da söylenenler var ama kökü de buradadır. Sosyolojide bilimsel görüşe ağırlık verilirse, bunları söylemek mümkün olabilir. Bunun sonucunda ruh-madde, bu dünya-öte dünya ayrımı gelişmiştir. O da buradaki kültürle bağıntılıdır. Afrika'dan bir şeyler bilinerek gelinmiştir fakat simgesel dil burada patlama yapmıştır. Bunun somut ifadesi de tanrıça-tanrı kültürleridir. Bizde hala çok güçlü olan madde-mana, ruh-beden ayrımı burada gerçekleşir.

Sorunsallık konusu özünde kadın ve sorunsallık ana başlığı altında incelenebilir. Etkisi yoğun yaşandığından bu gerçeklik inkâra gelmez. Erkek nasıl erkekleşti? Tanrıça ana kültürü nasıl erkek tanrı dinine dönüştü? Kadın tanrıçalık çağı ardından kastik katil tarafından kadının cins kırıma uğratılarak kadın üzerinde cinsiyet sömürüsünün geliştirilmesi ve kastik sistemin kurulması süreçleri yaşanır. İşte Tevrat'ta yeri var, Yahudilikte de ev-aile denilen olgunun kökü Tevrat'tadır. Tevrat'a bakalım, kadının nasıl eve kapatıldığı anlatılır? Eve kapatılmanın temelini Zerdüşt atmıştır, Yahudiler bunu Babil'de Zerdüşt'ten alırlar. Kutsal aile kurumunun temeli böyle atılır. Eve kapatılma ve evlenme aynı anlama gelir. Kadın, gelin sıfatıyla allanıp pullanıp eve kapatılır. İncil'de rahip-rahibe olarak yeri var. İslam'da ise harem kurumu Muaviye'de ve ardından Osmanlı'da zirve yapmıştır.

Tüm bu anlatımların özü, toplumsal sorunsallığın cins iş bölümünden kaynaklandığını göstermektedir. Cinsler arası iş bölümü belli bir aşamadan sonra çatallanır. Nedir bu? Bir tanrıça kültürü gelişir. Hem maddi hem manevi anlamda oldukça güçlü bir kültürdür. Uzun yıllar sürer, hiç hafife almamak gerekir. Avcı kulübü de benzer tarzda erkek ağırlıklı bir kültürün gelişimine yol açar. Durmadan hayvan avlayarak kendini besler. Avcı erkeğin işi gücü avlanmak. Bu durum bir alışkanlık, bir kişilik, bir kültür yaratır. Belli bir aşamadan sonra ana etrafındaki o birikim göz kamaştırır. Bitki bol, kadın biriktirmiş, kulübesi var, çocukları etrafında çalıştırır. Genç bazı erkekler klanın korumasını yapar. Bu erkek baba değil "dayı" kimliğindeki erkektir ve o da anaya bağlı bir kandaşlıktır. Bir de teyze var. Belli bir olgunluk aşamasına ulaşınca avcı kulüp de yanı başında; hatta neredeyse iç içeler. Anacıl toplum üstünlük kazanınca erkeğin oluşturduğu avcı kulübü sıkışır. Fazla av kalmamış veya istese de fazla üretemez. Etle beslenmede zorluklar yaşar. Bir de avcı kulübü öldürerek çalışır. Günümüzde bunlar ulus-ordularına dönüşmüştür. Öldürme araçları ve taktikleri oradan gelir. Bunlar kastik katil niteliktedir. Her gün hayvan öldürür. Çok et yer, tekniği gelişir; öldürme teknikleri olağanüstü güçlenmesini sağlar. Öldüren güçlüdür. Hele bir kulüp, bir kast oldu mu, kutsal ve dokunulmaz olur. Kast, eşitsizliğin hukuksal zeminde onaylandığı toplumlardır. Kastik katil "mutlak sahip, mutlak efendi" olandır.

Devrimsel bir gelişme olarak görülen neolitik toplumun içinde, erkek avcı kulübünün büyük bir karşı-devrim hamlesiyle kadının köleleştirilmesine kadar giden yolu açtığını ve bir cinsiyet savaşını başlattığını şimdi daha iyi görmekteyiz. Gordon Childe'ın anlattığı gibi olmadığı ortaya çıkar. Neolitiğin gerçekleşebilmesi için kesinlikle kastik katillerden oluşan avcı kulübünün saldırısına ihtiyaç var. Avcı-kastik kulüp ana kadın öncülüklü klan toplumsallığına darbe yapmadan, karşı-devrim yapmadan böyle bir neolitik toplum oluşamaz. Buna en iyi örnek Göbeklitepe'dir. Bir kastik kültür olmadan Göbeklitepe ve Karahantepe inşa edilemez. Karahantepe gibi bir şeyi ancak kutsallaşmış erkek, tanrısallaşmış ata kültürü yapabilir. Başka türlüsü mümkün değildir.

Kadın bitki toplar. Erkek avlanır, canlıyı öldürür. Savaş bir canlıyı öldürmektir. Hayvan öldürmek cinayettir. Kadının bitki tohumları etrafında toplumsallığı oluşturması bambaşka bir olaydır. Birisi şu andaki katliamcı topluma dönüştü, birisi hala toplumu ayakta tutmaya çalışır. Dolayısıyla toplumu ayakta tutma kültürü kadın etrafında gelişen bir sosyolojiye dayanır. Savaşı esas alan, ganimeti esas alan toplum, erkek ağırlıklı toplumdur. Onun işi gücü artık değerdir. Bir artık değer imkânı oluşmaya başlarsa, kadının etrafında bir bitki toplama, bir besin artırımı olursa erkek buna göz diker. Erkek, hayvan da avlar, ama bir de kadının topladığı besinlere el koyar. Hem besine el koyar hem kadına el koyar. Hikâye böyle başlar.

Erkek bu avcı kulübüne ve avcılık deneyimine dayanarak kadın toplumsallığına saldırır. İşte sorun öyle başlar. Çok yaygındır, Urfa başta olmak üzere görülür. Güçlü erkek, evlilik olayı ile her gün öldürür. Yaygındır ve canı sıkıldı mı kadını öldürür. Bugün kent-köy ayrımı yoktur. Urfa-İstanbul ayrımı da yoktur. Belki İstanbul'da daha fazladır. Mevcut aile sorununun bu düzeyde olması bu evlenmelerden ve evlilik biçiminden kaynaklanır. Kutsal aile hikâyedir. Öyle kutsal aile falan yoktur. Eve kapatılan kadın muazzam bir kölelik atmosferine alınmaktadır. Bu kadın dayanamaz, patlar, erkek de vurur. Gazeteler bunun haberleriyle doludur. Binde bir kadın vurmaz ama yüzde doksan dokuz erkek kadını vurur. Kim inkâr edebilir? İkiyüzlülük yapmaya gerek yoktur, her şey ortadadır.

Sonuç olarak sorunsallık buradan, kadın ve erkeğin değişen rollerinden doğar, sınıfsallıktan doğmaz. Temel bir sorundur. Gılgameş destanında ipuçlarını aradık, Sümer toplumunda temellerini aradık. İşte daha sonraki o devlet, kent ve sınıf ayrımında zirve yaptı. Tevrat'ta ve Kuran'da da dolu örnekler vardır. Göbeklitepe'nin üstünün kapatılması da bir erkek eylemi olabilir. Bir düşünce olarak belirtebiliriz ki, bu, erkek egemenliğinin bir oyunu da olabilir. Göbeklitepe yaygın bir kültürdür. Dicle ve Fırat arasında 200'ü aşkın kalıntı var. Karahantepe'de erkek üstünlüğü bir cinsel organ üstünlüğü düzeyinde bariz yansıtılmıştır. Bu erkek heykelleri Hindistan'a ve Mısır'a da taşınır. Kadın etrafında gelişen en az 30 bin yıllık bir toplumsallıktan bir erkek üstünlüğüne geçiş vardır.

Yukarı Mezopotamya'nın flora ve faunası çok zengindir. Karacadağ etrafı böyledir. Arpa ve buğday, Karacadağ etrafında kültüre alınır. Koyun ve keçi burada evcilleştirilmeye alınır. Yağmur alan bir bölgedir. Dünyanın diğer yerlerinde bu çok sınırlıdır. Burada yağmur ve toprak müthiş uyum göstermektedir. Ve böyle bir bitki ve hayvan zenginliği de üretim patlamasını ortaya çıkarır. Bitki ve hayvan boldur. İstediğin kadar avcı da, istediğin kadar toplayıcı da olabilirsin. Burada kadın etrafında toplayıcılık gelişirken, erkek etrafında da avcılık gelişir. Sonuçta da çatışma çıkar. Erkek avcıdır ve elinde silah vardır. Çatışma obsidyenle, çakmak taşıyla olur. Silahlar Göbeklitepe etrafında hala vardır. Obsidyen keskin bir silahtır ve en kıymetli ticaret aracıdır. Bu keskin bıçak erkeğin elinde bir avcı aletidir ve onunla herkesi keser. Kadın bu üstünlük karşısında yenilir. Adam beş on tane ahbaptan oluşan küçük bir kulüptür. Elinde obsidyen bıçağı var, nereye giderse öldürür.

Bu bölümde bizim için önemli olan toplumsal ilk iş bölümü veya erkek-kadın ayrımıdır. Bu kavramı daha da genişletmek önemli olabilir. Hatta üzerinde felsefe bile yapılabilir. Toplumsal doğanın kadın ağırlıklı olduğu bilinir. Öyle gelişmesi gerekir, çünkü doğum olayı var. Doğuş genetikle izah edilse bile önemlidir. Farklı bir doğuş gelişir burada. O da şu: Gerek iki ayak ayrışımı gerek fiziksel ayrımların gelişimi, doğum olayını giderek sorunsal hale getirir. Diğer varlıklarda böyle bir sorunsallık olayı yok. Eril-dişil öğe üç yüz milyon yıl önce ayrışmış. Bitki türlerinde de bu vardır. İnsan türüne gelindiğinde bu ayrışma niteliksel bir fark olarak karşımıza çıkar. İnsanın ayağa kalkmasıyla ve simgesel düşünceyle tür kesinleşir, giderek fizik doğadan farklılaşır. Kadın kendi eliyle toplumu oluşturur, toplumsal doğanın kurucusu olur.

Ana kadın etrafında oluşan klan ilk topluluktur. Dolayısıyla toplumsallaşma, kadın yapımıdır. Nitekim bütün klan topluluklarına baktığımızda bunun örneklerini görebiliriz. Brezilya ormanlarında, Endonezya ormanlarında örneklerini görmek mümkün. Hatta Anadolu'da bile bunun örnekleri vardır. Problem şurada: Kadın toplumu kurar, inşa edip geliştirir, değer oluşturur ama doğum zorlukları, beslenme zorunlulukları giderek kendini dayatır. Ses giderek dile dönüşecek, işte o toplayıcılar giderek adlandırmalar yapacak, dil kurallarını ortaya çıkaracak; özcesi dil de ana etkisi altında gelişecek. Erkek henüz bunun uzağındadır. Dil topluluğu geliştirir ve büyütür. Sesler kelime olduğunda birbiriyle anlaşabilme olanağı gelişir ve bu da grubu büyütür. Ana soylu toplum, milyonlarca yıl geçmişi olan bir toplumdur.

Avcı kulübü köleliğin temelini teşkil etmiş, başta kadın olmak üzere, yaratılan değerlere el koymaya başlamıştır. Avcı kulübü neden kadına el koyar? Kadın hem bir cinsel obje, hem de toplayıcıdır. Bir de çocukları vardır ve kadın çocuklarına da toplayıcılık dersi verir. Kadın kendi etrafında sürekli bir zenginlik üretir. Kadına ve yaratımlarına el koyma, egemenliğine alma erkek kulübesinin işidir. Erkek kulübesinin de bir başkanı var. En iyi avcı kulüp başkanıdır, reistir. Her

şey reise bağlıdır. Reis çok etkilidir, adamları bizzat kendisi örgütlemiş. Örgütlediği adamlar da her şeye el koyabilir. Kadına da böyle el atar. Ve kadının tutsaklığı böyle başlar. Bilim insanlarının bunu görüp değerlendirememesi büyük eksikliktir.

Toplumsallaşmada sorunsallık konusu tarihi doğru okumanın da temelini oluşturur. Marksist kuram, tarih ve toplum analizlerinde temel çelişki ve sorunsalı sınıf çelişkisi olarak kabul eder. Buna göre toplumsal eşitlik ve özgürlük sınıf çelişkisiyle bozulmuş, sömürü ve egemenlikçi sisteme geçilmiştir. Sınıf çelişkisi temelli tarih-toplum analizi çokça eleştiriye tabi tutulmuştur, tutulabilir. Ancak, tarihsel araştırmaların ortaya koyduğu verilere göre sınıf çelişkisinden çok daha önce toplumsal özgürlük ahlakına aykırı bir sömürü ilişkisi gelişmiştir. Bu da cins kırımıyla geliştirilen cins sömürüsü veya kadının sömürülmesidir. Bunu söylemek sınıf çelişkisinin önemini azaltmaz. Sadece sınıf çelişkisinin ilk ve tek çelişki olmadığını ortaya koyar.

Sorunsallık konusuna el atarken, şimdiye kadar belirttiklerimiz başlangıç için bir temel oluşturabilir. Sorunsallığın temeli Marks'ta sınıf ayrımına dayanır. Ancak doğrusu, sorunsallığın temelinin cins ayrımı olduğudur. Sorunsallık sınıfa değil, cins ayrımına dayalı bir kültürden gelir. Sınıf ayrımından çok öncesinden başlayan cinsiyet temelli bir çelişki söz konusudur. Kadın üretimine dayalı "ilkel" komünal klan toplumu ile erkeğin avcı toplumu arasındaki çatışmadan kaynaklanan bir problem doğar. Açık bir durumdur ancak sosyolojide böyle bir anlatım yoktur.

Toplumsal bağlamda sorunsallık tespitinin dayanması gereken ilke, özgür toplumsallık ölçüleridir. Bunlar anlam, farklılıkların korunması temelindeki heterojen nitelik ve ahlakipolitik ilkedir. Eşitlik, adalet, özgürlük gibi değerler bu ölçülere ilişkindir. Zira ahlaki olmak, eşitlikçi adil tutumu şart kılar. Politik karakter, özgür eylemselleşme ve katılıma dayalı toplumsallaşmadır.

Sorulması gereken soru şudur: Özgür toplumsallığın bu dokusu ne zaman, nasıl bozulmuştur? Cinsiyetler farklı ama eşittir. Kadın toplumsallaşmanın asli unsurudur. Toplum kadının emekleri, değerleri üzerinde yapılanmıştır. Kadının bu yaratımlarının gasp edilmesi, onun toplumsal özne konumunu, farklılığını, katılımını engellemektedir. Kadın yaratımlarının gasp edilmesi ve cinsiyet sömürüsü iki yönlüdür. Kadın yaratımlarının gasp edilmesiyle oluşan kültürel sömürü kadının insan kimliğine, toplum kurucu rolüne ve varlığına yönelir. Cinsel sömürü ise kadının cinselliğine, bedenine yönelir. Kadına dönük saldırı onun kutsallık dünyasından dışlanmasıyla başlar. Sonra toplumsal yaşamdan dışlanır ve cinsellik alanına kapatılır. Ana soylu toplumda doğurganlık üzerinden yüceltilen, kutsanan kadın cinselliği, erkek eliyle kadının zindanına dönüştürülmüş olur. Bu, özgür toplumsallığın, etik-politik toplum dokusunun çok yönlü yok edilmesidir. Bu nedenle toplumsal tarihten çıkarılması gereken ders açıktır: Toplumsal tarihte ilk çelişki kadın ve erkeğe dayalı iş bölümünden doğan çelişkidir, ilk sömürü de kadın üzerindeki sömürüdür.

Anacıl klanda ananın kardeşi olarak dayı etkilidir. Bugün de Kürdistan'da dayı ve teyzelerin daha fazla tanınması, yakın hissedilmesi özünde bu anacıl toplum özelliğinin korunmasındandır. Bu karşı devrimde anacıl klan toplumu büyük bir darbe alır. Elinden hem ilk değerler alınır hem de çocuklar. Sonuçta kadın köle gibi çalıştırılır. Bunu önlemek için kadın, kutsal birleşme töreni sonrası erkeği öldürür. Bunun özü şudur: Başına gelecekleri bilen kadın, sevgilisi bile olsa kutsallaştırma eylemiyle öldürür. Bu felaketin başına gelmemesi için öldürmesi gerekir. Tarihsel materyalizm budur. Bizim Marksizm'den alabileceğimiz en faydalı düşünce budur. Diyalektik materyalizm bunu böyle açıklar.

Erkek, kadının bu etkinliğine Sümer toplumunda son verir. Kadının köleleştirilmesi ile geçiş tamamlanır. Bu geçiş sağlandıktan sonra Babil yaratılış destanı denilen Enuma Eliş destanında bu çok çarpıcı görülmektedir. Buradaki destanların içeriğini din haline getiren İbrani toplumudur. İbrani toplumu Enuma Eliş destanını almış Tevrat'a dönüştürmüştür. Destanın İbrani kabilesinde geçirdiği dönüşüm hem manevi hem de maddi dönüşümdür. Tevrat'tan da İncil doğar, Kuran doğar. Bunu da kimse yadsıyamaz. Sonuç kadının eve kapatılmasıdır. Büyük ihtimalle Zerdüşt buna büyük bir katkıda bulunur. Fallokrasi yaşanır. Erkek kendi cinsel organını kutsar, tanrı yerine koyar. Halen Hindistan'da yaşanmaktadır. "Sadece ben değil cinsel organım da tanrıdır ve sen tapacaksın" der. Ve nitekim kitaba da öyle geçmiş, Tevrat'ta açık anlatılmıştır.

Mühim olan bu dönemin öncesinde yaşanan kadın tanrıça sistemi ve bu işin kavramsallaştırılmasıdır. Kavramsallaştırılma kısmı işi din haline getirir. Sonraki aşama mülkiyet aşamasıdır. Kaldı ki evdeki durumda böyle eve kapatılma, tehlikeli bir ideolojidir, büyük bir sorundur. Toplumda asıl sorun budur. Bu, sınıfı doğurur, devleti doğurur. Ki erkek bunların hepsini yapar. Erkek aristokratik 'devrim' yapar, burjuva 'devrimi' yapar ama hepsi kadının köleliği etrafındadır. Devlet haline geldikten sonra erkeği dizginleyecek başka bir güç yoktur. Devlet erkek damgalıdır ve sınırsız gücü ifade eder.

Kürdistan'da kadın özgürlüğünün temeli Önder Abdullah Öcalan tarafından atılmış ve kadınlara saygının bir gereği olarak, "özgürlük önce düşüncede başlamalı" sözü temel düstur olarak belirlenmiştir. Mevcut durumda kadının her tarafı bağlanmıştır. Hangi erkeğe giderse gitsin, evlilik temelinde yola çıktığından ve mülkiyet duygusu çok etkili olduğundan eşitlik sağlanmış olmaktan çok uzak olunmaktadır. Kadın bu ilişkiler içinde mutlaka bir yerde erkeğin darbesine maruz kalacaktır. Ayrılsa bile tek başına nasıl yaşayacağı temel sorun haline gelmiştir. Ekonomiyi yaratan kadın şimdi nan'a muhtaç, erkeğin eline muhtaçtır. Erkek çalışmadığında kadın aç kalmaktadır. Hâlbuki ekonomiyi yaratan kadındır. Ekonomi Helence bir kelimedir, "Ev geçimi-ev yasası" anlamına gelir ve bu kadının işidir. Yakın çağda kadının ekonomiyle ilişkisi

sıfırlanmıştır. Şu anda kadının elinde herhangi bir ekonomi kalmamıştır. Ekonomi şu anda şirketlerin, erkeklerin mutlak egemenliğindedir.

Erkek egemenliğine ekonomik geçiş Batı kökenlidir. Daha önce ortaçağda hatta ilkçağda kadının elinde epey ekonomi var. Ama kapitalizmde o imkân tamamen ortadan kalkar. Ekonomi şirketlerin eline geçer. Para ile finans şirketleri erkek tekelindedir. Kadının para üzerinde, ekonomi üzerinde hiçbir ağırlığı olmadığı gibi, kadın bütünüyle erkeğe bağlanmıştır. Paranın, bütün tekniğin, merkezi bilimin hepsi erkeğin elindedir.

Kadın ne hale gelmiş? İşte ona "kafeste öten bülbül" veya "erkeğin evdeki süsü" denilebilir. Kadın bedeni şu anda sadece bir mülkiyet konusu değildir; kapitalizmin hizmetinde, saçından tut bacaklarına, ruhuna, sesine kadar tüm varlığı mülkiyet konusudur. Reklam kadın bedeni üzerinden yürütülmektedir ki bu dehşet vericidir. Kadın, kendi bedenine sahip çıkmalıdır. Erkeğin bütünüyle denetlediği beden, kadının kendisinin bedenidir. Kadının bütün sınırını, her şeyinin saatini erkek belirlemiş. Erkek para vermezse kadın aç kalır.

Tabloyu daha da karanlık hale getirmeye gerek yoktur. Önder Abdullah Öcalan "Sosyalizm kadının özgürleşmesinden geçer" der. Oysa hiçbir sosyalist devrimci öncü, kadın özgürleşmesini ve kadınla özgür temelde ilişkilenmeyi yaşamsallaştırmamış, hatta bunun kuramını da oluşturmamıştır. Ne yazık ki sosyal bilim bugüne değin böyleydi. Bir din gibi tapınılması ve öncülerinin de peygamber gibi ele alınması da sosyalist mücadelelere büyük kaybettirmiştir. Şimdi yapılmaya çalışılan tahlillerle söz konusu durum aşılmaya çalışılmaktadır. Marks, Lenin, Mao, Stalin bu temelde incelenmelidir. Lenin bu konuda büyük çaba sahibidir, onu suçlamıyoruz. Stalin kadını mülkleştirir, eve kapatır, öldürmese de ölmekten beter eder. Önder Abdullah Öcalan'ın geliştirdiği "Erkeği Öldürmek" çözümlemesi ise tüm bunlara bir cevap olurken, tarihsel toplumu doğru ele alışta da önemli bir adım olmuştur.

Kadını öldüren canidir. Bir caniden sosyalist çıkmaz. Özgür düşünme imkânı çok önemlidir. İnsanı insan yapan en önemli özellik, özgürlük düşüncesidir. Kadını da biraz ayakta tutan odur. Eğer özgürlük düşüncesi kadının elinden giderse, kadın biter. Dolayısıyla bu yeni çıkış; yeni sosyalizm, yeni Kürt varlığı, yeni Kürt kimliği, Kürt özgürlüğü bu temelde gelişir. Hem uygarlık eleştirisi hem modernite eleştirisi hem kadın köleliği eleştirisi Apocu Harekette büyük bir gelişme göstermektedir. Sosyalizme en önemli katkı da budur.

4-Kastik Sistem

Avcılığın erkekler arasında bir yaşam alışkanlığı ve kültür geliştirdiği bilinmektedir. Avcı erkeklerin av süreçlerinde birlikte geçirdikleri zaman ve iş birliği sonucunda bir tür ilişki kulübü gelişmiştir. Cins kırımında ve cinsiyet sömürüsünde rol oynayan da işte bu avcı erkek kültürüdür. Bu yapı bedensel kas gücü, öldürme bilgi ve teknolojisi ile birlikte örgütlü hareket etme bakımından zamanla güçlenmiştir. Erkeğin kadına yönelik saldırısıyla cins kırım gerçekleştirilmiştir. Kadın kutsallık alanından dışlanıp erkek cinsi kutsallaştırıldıktan sonra erkek avcı için maddi güç ile kutsallık birleşmiş olur. Bu, erkek kulübünün hem güçlü ve öldürücü hem kutsal olması demektir. Bu ideolojik ve maddi gücün bileşimiyle tarihte ilk kez yeni bir yapı oluşur ve bu yapı giderek toplumdan ayrışır. İşte buna kastik katil veya kastik yapı diyoruz.

Kast kavramı ile anlatmayı amaçladığımız "dokunulmaz olan, kutsal varlık"tır. Hem kutsal hem de güçlü olduğu için dokunulamazdır. Bu kastik katil yapı sadece kadını sömürgeleştirmez. Kastik katil yapı için kadın ilk hedef, ilk sömürü alanıdır. Ama giderek tüm topluluk içinde güç kazanır. Kadını sömürdüğü gibi, topluluğu da sömürmeye başlar. Kadın sömürüsü bu yönüyle de bir model oluşturur. Ve kastik katil, topluma istediği her şeyi yaptırır. Gücünden sual olunmaz.

Kast, sınıftan daha katı, geçirimsiz bir yapıdır. Sınıf ilişkileri geçişken olabilmektedir, kişi sınıf atlayabilir ama kastik sistemin sınırları katıdır, geçişi kabul etmez. Sadece Hindistan örneğine bakılması dahi bugüne ulaşan haliyle de olsa aradaki farkı görünür kılar. Kastik katil sistem zamanla değişimlerden geçmiştir. Gerek düşünsel-felsefi sorgulamalar, gerekse aristokrasi gibi yeni politik iktidar modellerinin gelişmesi bir dönüşümü zorunlu kılmıştır.

Kastik sistem iki ana unsurun ilişkiselliği üzerinden temellenir: Kutsallık atfedilen eril ideoloji ve çıplak zor gücü. Sistemsel anlamda her tür sömürü ve egemenlik ilişkisinin gerisinde bu yapı vardır. Bu yapının örgütlenmesi, Göbeklitepe öncesine uzanır. Bu tarz bir kastik yapı olmadan Göbeklitepe gibi bir mimari mümkün olmazdı. Göbeklitepe'de zorla işe koşturulan çok fazla sayıda insanın varlığı açıktır. Bu zorlamanın gerisinde, yaratılan bu kutsallığın önemli rolü vardır. Ancak o kutsallığa fiziksel bir zorun eşlik ettiği kesin gibidir. Aynı durum Mısır piramitleri için de geçerlidir. Biz bunu kastik katil sistem olarak tanımlamaktayız.

Şimdiye kadar pek çok çevre tarafından devrimsel bir gelişme olarak değerlendirilen Neolitik yaşamın da aslında kastik sistemin zora dayalı olarak geliştirdiği bir sistem olduğu böylece netleşmiştir. Neolitik, bu yönüyle kadın sömürüsünün de sistem kazanmasının yolunu açıyor. Tarihin seyrinin Gordon Childe'ın anlattığı gibi olmadığı da açıktır. Ana kadın eksenli toplumsallaşmaya karşı avcı erkek ve kastik sistem karşı-devrim yapmadan o kadar geniş çaplı insan emeğine dayanan neolitik devrim yapılamazdı. Biz de bunu zamanında göremedik. Aslında yeterince açıktır, insanlar gönüllü biçimde o kadar emek sarfiyatına ve bir yere bağımlı yaşama geçemezler. O zaman toplayıcılıkla, hatta avcılıkla geçinmek mümkün, mevcut koşullar inanılmaz şekilde hem özgür hem rahat yaşamaya olanak sunar. Bitki, meyve toplayarak, ekerek, biçerek ve hatta avcılık yaparak insan daha özgür ve sıkıntıya düşmeden yaşayabilir. Açıkçası

kendiliğinden, dolayısıyla severek, isteyerek neolitiğe geçilmemiştir. İnsanlar gezgin topluluklar halinde özgür, eşit yaşıyorken bir toprağa kölece yerleşmek işkencedir. Toprağa bağlı yaşam çok zor bir yaşamdır. Büyük bir baskı olmadan bir kulübeye kapanmaya imkân yoktur. Birileri mutlaka insanları döver de oraya kapatır. Toplama kampı gibi bir yere ancak zorla kapanılabilir. İşte burada cinsiyet ayrımına dayalı işbölümü, sorumlu tutulması gereken tek kuvvettir. Sorunların temelinde de cinsiyet ayrımına dayalı iş bölümü var. Toplumsal sorunsallık böyle doğmuş olur.

Neolitiğin sadece büyük bir devrim olarak tanımlanması anlatılarında Batı kültürünün etkisi olabilir. Marks'tan, İngiliz ekonomi-politiğinden etkilenmeler de aynı kökenden gelmektedir. Dikkatli okumalar ve derinlikli tarih araştırmaları yapıldığında bu dönemin kölelikle bağı anlaşılmaktadır. Ancak birçok anlatıda Batı kültürünün yarattığı zihinsel esaret bunu engellemiştir.

Sümer destanlarında tarihi başlatan anlatımlar var. Bunlar ilk yazılı metinlerdir. İnsana birçok şeyi anlatırlar. Tek tanrılı din kitapları bunlarla doludur. İşte "nasıl eve kapatacaksın, günde ne kadar tokat atacaksın, nasıl vuracaksın, nasıl kıracaksın" gibi şeylerle doludur.
Ancak Marks dâhil, sosyalistlerde kadına dair böyle bir anlatımın olmaması, tarihin hiçbir çelişki yokmuş gibi ele alınması büyük bir eksikliktir. Tarihin cinsiyet ayrımına dayalı çelişki temelinde çatallaşması ve toplumsal sorunsallığın başlamasına dair çözümleme Önder Abdullah Öcalan'ın tarihsel sosyoloji yaklaşımının bir sonucudur.

Sonuç olarak, **toplumsal sorunun kaynağı sınıf mücadelesi değil, devletin doğuşuyla veya devletten önce başlayan kent-köy ayrımı değil; aristokrasi ve burjuvaziden de çok önce başlayan cinse dayalı eşitsizlik ve ondan doğan çatışmadır.** Anacıl toplumdan erkek egemenlikli topluma doğru bir geçiş toplumundan söz edilebilir. Geçiş toplumu Sümer mitolojisinde açıkça anlatılır. Yine üç tek tanrılı dinde, Hinduizm'de, Konfüçyüsçülük'te, hatta Yunan yarı-din yarı-felsefe trajedilerinde anlatılır. Köleliğin çıkışı buraya dayandırılabilir. Kimileri için uygarlık yazıyla başlar. Evet, yazının temelinde dil var, dilin temelinde sanat var denilebilir. Yazıyı erkek geliştirmiş olabilir ama onun objeleri kadın tarafından yaratılmıştır. Erkek, mülkiyeti geliştirirken teknik güce daha fazla ihtiyaç duyar. Tapınaklarda köle sayımı, kölelere verilecek yiyecekler, nereye ne kadar köle gönderileceği gibi teknik amaçlı konular için yazıya ihtiyaç duyulur. Yazı kutsal değil, teknik amaçlı bir aygıttır ve sömürüye bağlı gelişmiştir.

Kastın sınıftan, devletten farkı, tartışılamaz ve sorgulanamaz bir otorite olmasıdır. Dikkat edilirse Hindistan'da halen kastlar asla birbirlerine karışamazlar; aşırı katılıktan dolayı birinden diğerine geçiş olmaz. Sınıf öyle değildir. Sınıf atlamak mümkündür ancak kastta bu durum mümkün değildir. Kast aslında tanrı kavramının da temelidir. "Tanrı sorgulanamaz" sözü kastik ayrımdan gelir. Erkek, güdülerini doyurmak ve kadının yaratımlarına el koymak için kadını köleleştirdiğinde mutlak hâkim olur. O zaman kölelik insanın hiç bilmediği, hiç başına gelmemiş bir felaket olur ve bu anlamda bir ilktir. Kadının başına soykırımdan beter bir felaket gelir. Bundan sonra kadına dönük olarak söylenen "sen eksiksin, senin haddine mi düşmüş" söylemleri kaynağını kastik bölünmeden alır. "Eksiksin, konuşamazsın" denir. Zaten konuşsa da kimse fazla değer vermez. Kadın da ağlamaklı konuşur. Eskiden tanrıça dili olan kadın dili, artık eksik, yaramaz, yetmez, aleyhte bir dil haline gelir. Daha da vahimi, sanata yansıma biçimi, kadının giderek cinsel bir objeye dönüşmesidir. Kadın bir av nesnesi olarak görülür. Günümüzde kadın tam bir oyun nesnesi, oyuncak haline getirilmiştir. Dili tam bir kölenin dilidir. Eski ana-tanrıça dili başat bir dildir. Dilin yaratıcısı kadın böyle olabilir mi? Ama kölelik altında o kadar ezilip büzülmüş ki, erkeğin izni ölçüsünde sesini çıkarabilir.

Bugün kadının durumu nedir? Kadın bugün büyük oranda erkeğin eğlence nesnesi haline getirilmiş durumdadır. Burnuna, kulağına, boynuna, bileğine birer halka takılmıştır ve bunlar kölelik halkalarıdır. Tüm halkalar kölelik zincirinin birer parçasıdır. Bin yıllardan beri böyle yapıldığı için olağan görülmeye başlanır. Kadın da bunları gönüllü bir şekilde taşıyacak hale getirilmiştir. Kadın artık önemli oranda bir cinsel objedir. Dili, rengi, biçimi, kültürü, kimliği yok edilmiş; cinsel obje kurgusuna göre yeniden şekillendirilmiştir. Avrupa'da kadın nesnelliğinin üretimi liberal çağ, özgürlük çağı denilen bir süreçte derinleşir. Feminist akımlar bu kuşatılmışlığı aşamamıştır. Ekonominin, dilin ve birçok toplumsal ihtiyacın yaratıcısı kadın olmasına rağmen, dili çarpık-çurpuktur, ekonomideki yeri sıfırlanmıştır. Öz savunmadan söz etmek dahi mümkün değildir. Bu, tarihsel-toplumsal seyrin bir sonucudur; kesinlikle doğal bir sonuç değildir. Kölelik gönüllü hale getirilmiştir. Şu anda kadına sorulsa, hepsi bu köleliği çok doğal görür ve aksini söyleyene kulak vermez. Bunun böyle olduğunu düşünmek bile istemezler. Katil zaten unutulmuştur. Kadının o özgür günleri, tanrıça yaratımları İnanna zamanında kalmıştır.

Bununla birlikte bizim daha önce Neolitiğe dair yaptığımız değerlendirmelerin tümüyle yanlış olduğu anlamı çıkmaz bundan. Neolitik dönem, toplumsal dönüşümü hızlandıran devrimsel bir süreçtir. Kadın-erkek eşitliği henüz tümüyle ortadan kalkmamıştır, kadının ekonomi ve toplumsallaşmada yeri önemlidir. Dolayısıyla Neolitik döneme dair yeni söylenenler, önceki değerlendirmeleri tamamlamıştır.

Kısaca, tarihsel-toplumsal sorunsallığın ilk hali ve temeli kadının köleleştirilmesi ve sömürülmesidir. Bu sömürü, ana soylu toplumsal kültürden kastik katil yapıya dayalı erkek egemenlikli iktidar sistemine geçişin temelini oluşturur. Bundan sonrası kadın şahsında toplumsallığın baş aşağı gidiş sürecidir. Kadın şahsında tüm toplumsal değerler yozlaştırılır. Erkek egemenlikli kültürde erkek yükseltilir, yüceltilir; kadına ve kadın etrafında gelişen

değerlere el konulur. Özü budur. Bu hakikati açığa çıkarmaya kadınlar bile tenezzül etmez veya kimisi bu gerçekle yüzleşmekten rahatsız olur. Ancak doğru olan, erkek egemenlikli kültürü çocukluktan itibaren sorgulamak ve çocukluk hayallerine bağlı kalmaktır.

Sorunsallığın temeli budur. Bir kişi çok kitap okuyabilir, çok bilinçli bir sosyolog da olabilir. Ancak böyle bir kölelikten çıkışla özgürlüğe adım atılabilir. Bu da özgürlük tutkularının fazla olmasını gerektirir. Özgürleşmenin ilkesel değeri vardır ve ilkenin kapitalizmle, sosyalizmle ilişkisi de önemlidir. Şayet anti-kapitalist olmak istiyorsan temeline bunu koyacaksın; sosyalist olmak istiyorsan bu ilkeyi esas alacaksın. Başka türlü antikapitalist, sosyalist olunamaz. Toplumsallığın bugününü görmek istiyorsan kadınların içine sürüklendikleri duruma bakacaksın. Çünkü kadın şahsında yok edilen, hiçleştirilen ve nesneleştirilen, toplumdur. Zira kadın toplumun kendisidir.

Üçüncü Bölüm
TARİHSEL TOPLUMDA KOMÜN VE DEVLET İKİLEMİ

1-Kastik Toplumsal Katil

Tarih sınıf savaşımları tarihi değil, komün-devlet savaşımları tarihidir. Tarihin böyle olduğuna dair hayli birikim vardır ki bu oldukça anlamlıdır. Sınıf savaşı teorisi, teori ve pratiğiyle tamamen başarısızlığa uğramıştır. Reel-sosyalizm bunun somut örneği olmaktadır. Bu yönüyle sosyalizm uğruna mücadele eden komünarların kanı olduğu gibi yerdedir. Ama arayışlar da sürmektedir.

Kapitalizm canavarı gelinen aşamada toplumun yüzde doksanını oluşturan ezilenleri 'atık' ilan etmekte; kenefe, çöplüğe atmaktadır. Bu çok büyük bir problemdir. Artık mesele sömürülme, baskı altında olma değil; insanlık dışı konuma atılmadır ki, bu insanlığın tükendiği, bittiği nokta anlamına gelmektedir. Bunu yapan kapitalizm canavarına 'dur' demek için ise reel-sosyalizmin yarattığı krizden doğru çıkış yapmak gerekmektedir. Tüm çabamız bunu tarihsel temelleriyle analiz etmek ve hakikati ortaya çıkarmak içindir.

İkinci doğanın temel sorunsallığı, ana kadın etrafında oluşan toplumsallığın erkek egemen kastik katil gruplar tarafından saldırıya uğramasıyla ortaya çıkan tarihsel yarılmadır. Bu yarılmayla toplum büyük bir sorunsallıkla yüz yüze kalmıştır. Bu büyük sorun insanlığı bir çatallanmaya, yol ağzına getirmiştir. İki kol ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri kastik katilin dayattığı korkunç 'toplumsallık' olur. Diğer kol ise kastik canavara karşı temeli komün olan direniş kolu olur. Bu ayrışma nedeniyle tarih boyunca komün ile kastik katilin ardılları arasında korkunç bir savaşım yaşanmıştır. Göbeklitepe'de (Xirabreşk) ortaya çıkan arkeolojik bulgular, tarihin bu temelde yeniden yazılmasını gerektirmektedir.

Uygarlıksal gelişim anlamında çok merkezlilik tezi doğru değildir. Tüm kanıtlar tek merkezden bir gelişimin olduğunu göstermektedir. Göbeklitepe buluntuları bunu kanıtlamaktadır. Göbeklitepe buluntuları bir uygarlıksal duruma işaret eder. Burası Homo Sapiens türünün evrimleşip insanlaşma yolunda ciddi mesafeler kaydettiği coğrafyanın bir parçasıdır. Göbeklitepe'deki gelişmeler, orijinal köleliğin doğuşuna da işaret eder. Yamyamlık döneminin aşılması dönemi de denebilir. Başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere insanın köleleştirilmeye, zorla çalıştırılmaya başlanması sürecidir. Kastın gelişip olgunlaştığı ve sistem haline geldiği yer Göbeklitepe'dir. Kast ise köleliğin, eşitsizliğin hukuksal zeminde onaylandığı toplumlardır. Sınıfın, devletin, kentin kaynağı bu kastik gruptur.

Göbeklitepe kastik toplumun gerçekleştirdiği bir tapınak kültürüdür. Bu kültürün açığa çıkan birinci örneği Göbeklitepe'dir. Bunun etrafında şimdilik tespit edilen yüzü aşkın tapınak bulunmaktadır. Bu, M.Ö. 15000-8000 arasına tarihlenen büyük bir uygarlıktır. Buna 'Kastik Toplumsal Katil' diyebiliriz. Bu kastik katil öncelikle kadını, giderek çocukları ve elinin ulaştığı her yerde insanlığı kaskatı bir kölelik sistemine çekmektedir. Tartışamaz, konuşamaz, dili olmayan bir köle karanlığıdır yaratılan. Toplumu böyle bir karanlık içinde tutarak tapınaklarını yükseltmektedir.

İlk köleleştirme, kadın ve çocukları üretime koşma, erkeklerin tapınak yapımında kullanımı buradadır. Köle-sahip düşüncesinin, tanrı-kul ikileminin, yaratıcılık kuramının da kaynağı burasıdır. 'Mutlak sahip, mutlak efendi' düşüncesi ve inancı bu kastın işidir. Bugün halen 'kadın ve çocuk sahipsiz olamaz' fikri de o dönemden kalmadır. Dönemin üretim aletlerinin hammaddelerinden olan obsidyen ve çakmak taşı bu grubun tekelindedir. Bu taş aletlerle Göbeklitepe'de dikili taşları yaparlar. Avcı kastı, mitoloji-din-tanrı anlayışının da yaratıcılarıdır. Kulluk-tanrısallık zihniyetinin kaynağı Göbeklitepe'dir. Brahmanlar, Sümer rahipleri bunların devamıdır. Aryen aristokratları da bu kastın devamı olarak görülmelidir. Avcı-kast grubu toplumsal örgütlenme bağlamında klandan kabileye, göçebelikten yerleşikliğe geçişi sağlar. Göbeklitepe'de yaşanan, avcı kast grubunun karşı-devrimidir.

Kast grubu yamyamlık sürecini kölelik sürecine dönüştürerek Göbeklitepe sistemini geliştirir. Öldürmek yerine köle gibi kullanmanın daha faydalı olduğunu düşünür. Yanı sıra emek üzerindeki hâkimiyetini kalıcılaştırmak için 'kutsal'ı geliştirir. Artık kast sınıfı 'kutsal' bir özellik edinir, öyle görülmeye başlanır ve kul-tanrı ilişkisinin en ciddi adımı böylelikle atılır. Carl Schmitt, politikanın teolojinin devamı olduğunu ve teolojiden çıktığını savunur. Halbuki tarihteki gelişim bunun tersidir. Özellikle Göbeklitepe'deki kalıntılar bunu ispatlar. Kastın mitolojiye, tanrılara böyle alan açması tümüyle politik sebeplerden kaynaklıdır. O dönem politika yapmanın dili, argümanı ise mitolojidir.

Göbeklitepe'deki devasa 'T' tipi taş sütunları yapmak, belli bir düzen içerisinde dikmek, bir mimari yapı açığa çıkartmak, büyük bir organizasyon gerektirmektedir. Burada büyük ölçekli taş işçiliği söz konusudur. Çember şeklinde dizilen 'T' biçimli taş sütunlar, o civardaki taş ocaklarından çıkarılmaktadır. Bu taşları biçimlendirme, taşıma, yerleştirme çok sayıda insanın çalıştırılmasını gerektirmektedir. 'T' şekilli, monolitik, yüksekliği altı metre civarında ve yaklaşık yirmi ton ağırlığındaki bu taşların, uzun vadeli planlama ve işgücü üzerinde mutlak hâkimiyet olmadan yapılması mümkün değildir. Hele ki o dönemin teknik imkânları, aletleri düşünüldüğünde bu durum daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu temelde kastik yapının baskıya dayalı kurumsal bir organizasyona sahip olduğu söylenebilir. Erkeklerden oluşan avcı kulübü, zorbalığa dayalı bir kasta dönüşerek bu organizasyonu yönetmiş olmalıdır. Açık ki Göbeklitepe'yi inşa ettiren, bu kadar çok insanın bir düzen içerisinde çalıştırılmasını sağlayan ve bu yapıları kullanan topluluğun sıradan bir grup olduğu söylenemez. 'T' tipi taş sütunlar üzerinde yer alan figürlerin de bir anlamı ve amacı olmalıdır. Kastın kutsallaştırıldığı öğeler barındırması muhtemeldir. Bu figürler, kastı yücelten sembollerdir. Bazı figürlerde ellerin önde birleştirilmiş olması da dikkat çekmektedir. Bütün belirtiler bu sistemin, ana kadın etrafında şekillenen klan toplumsallığına karşı konumlandığını göstermektedir. Devlet, sınıf, uygarlık temelli toplumun burada şekillendiği görülmektedir. Tapınak tarzı bu yapı, kutsallaştırılan kast ile erkek egemen toplumsal sistemin dizayn edildiği bir merkezdir.

Mısır piramitleri, hala anlaşılmayan sırlarıyla yükselen tapınaklar, kral-tanrı mezarları ve Avrasya'daki örnekler de benzerdir. Bu tapınaklar insanın mutlak köleliği üzerinde yükselmiştir. Bunun başka türlü izahı mümkün değildir. Zaten arkeoloji bu tapınakların yanı başında çok sayıda insan kemiğinin bulunduğunu göstermektedir. Belli ki bu kemik kalıntıları kurban edilenlere aittir. Piramitlerin mutlak köle emeği üzerinde yükseldiği zaten bilinmektedir. Böyle bir zorbalık ise ancak kastik katilin işi olabilir.

Tarihin bu karanlık noktasında yamyamlık kastik katil için çok yaygın bir geçim tarzı, geçim ekonomisidir. İspanyol kâşiflerin M.S. 1500'lerde Azteklerde karşılaştığı gerçeklerden birisi de buydu. Yamyamlık o döneme kadar gelen bir gelenek olarak yaşanır. Yılda yirmi bine yakın insanın kurban edildiği gerçeği ortaya çıkmıştır. İnsanlık tarihinde hem de tapınaklarda yükseltilen böyle bir evre vardır. Bu her şeye mutlak hâkim olan bir despotluktur. Kendini tanrılaştırma anlamındadır. Kastik katil kendisine kutsallık atfeder. Artık kastik katil erişilmez, dokunulmaz ve karşı çıkılamaz olandır. Günümüzde bile Hindistan'da kast sistemi hala geçerlidir. Lübnan'da Fenikelilerden kalan, yine Asya'da ve Endonezya'da da benzer izler vardır. Bu kastik toplumsal katil, insanlığa en büyük darbedir.

Siddartha Gautama (Budha), "Sırtında hançer varken evreni, dünyayı, aileyi, şöyle kutsamışsın, yorumlamışsın, hayaller kurmuşsun, bunların hiçbir değeri yok. Yapacağın tek şey sırtındaki hançeri çıkartmaktır" derken oldukça doğru bir tespit yapmaktadır. Fakat Budha bunun sosyolojisini yapacak durumda değildir. Sosyolojinin aydınlığa kavuşması için kastik katilin dayattığı bu toplumsal yarılmayı tespit etmesi gerekirdi. Hatta sosyalizm toplumsal tarih değerlendirmesine bu kastik toplumsal katili tanımlayarak başlamalıdır. Sosyoloji mi yapılacak, bu durumda yapılması gereken ilk iş kastik katili tanımlamak olmalıdır. Budha'nın buna dikkat çekmesi harikuladedir. Bu, sosyalizmin de temel ilkesi haline getirilmek durumundadır. Sosyalizm öncelikle kastik toplumsal gerçekliğe dokunmalı, onu aydınlatmalı ve onun kalıntıları ile savaşmalıdır. İleride göstereceğimiz gibi mevcut kapitalizm kastik katilin son aşamasıdır.

2-Kastik Katil Anlaşılmadan Sosyoloji Yapılamaz

Avcı kulübündeki erkek, hayvan öldüre öldüre kendisini bir katil haline getirir. Baskınlar düzenleyerek ana kadın etrafında oluşan klanı talan eder, hatta insanları da avlayarak geçimini sağlar. Zamanla yamyamlık yapmak yerine kadınları bir cinsel obje olarak kullanır, çocukları ise kendi toplumsallığını büyütmek için köleleştirir. Ona göre artık öldürmek yerine kadın ve çocukları kullanmak daha verimlidir. Çünkü bunlar iyi toplayıcı, iyi inşacı, iyi tapınak yapıcısı, iyi buğday-arpa ekicisidir. Tıpkı hemen kesip yemek yerine hayvanların sütünü sağmayı, onlardan yeni yavrular elde etmeyi verimli gördükleri gibi, kadın ve çocukları da alıkoyarak köleleştirmeyi daha verimli görürler. İşte kadın köleliği o zamana kadar gider. O dönem anlaşılmadan, kadının köleleşmesinin nasıl geliştiği anlaşılamaz. Neolitiğe (düzenli tarıma ve yerleşik yaşama) geçiş de öyle sanıldığı ve söylendiği gibi gerçekleşmemiştir. Neolitiğe geçiş asla gönüllü ve isteyerek olmamıştır. Ayrıca neolitiğin yayılışıyla ilgili öyle söylendiği gibi, "toprak verimliydi, zengin ve garantili bir yaşam ortaya çıktı, üretici bir yaşama rızayla geçildi" biçimindeki ifade ve tespitler doğru değildir. Neolitiğe geçiş tümüyle zora, baskıya dayalı gerçekleşmiştir. Kastın köleleştirici saldırısı ve şiddeti etkince kullanması neticesinde Neolitiğe

geçildi. Avcı-toplayıcı yaşamdaki topluluklar çok kısa bir zamanda beslenme ihtiyacını doğadan karşılayabiliyordu. Zengin bir tarzda çeşitli besinlerle beslenebiliyorlardı. Özgürce hareket edebiliyorlardı. Yerleşik yaşamdaki hastalıklar yoktu. Boş zaman sahibiydiler. Neolitiğe geçiş kadar, Neolitik yayılma da zora ve baskıya dayalı olan kastik yayılmanın eseridir. O nedenle yerleşik yaşama, düzenli tarıma geçiş gönüllülük, bolluk, bereket-verim nedeniyle değil, zorlamayla gerçekleşir. İnsanın kurban edilmesinin kaynağı burada aranmalıdır.

Bunun sosyolojik yorumunun böyle olduğu açıktır. Nitekim bu süreci zayıf ve sistematik olmaktan uzak olsa da böyle yorumlayan bilim insanları vardır ki kendilerine teşekkür etmek gerekir. Demek ki, Budha'nın da belirttiği gibi insanın sırtına öyle bir hançer saplanmış ki bunu görmeden toplumsal tarihi doğru anlamak mümkün olmaz.

Kastik katilin dehşet saçan pratiği karşısında başta kadın olmak üzere toplum dehşete kapılmıştır, şaşkındır. Köleden günümüzün proleterine, köylüsüne kadar her birinde bu şaşkınlık hala görülmektedir. Çünkü kastik katilin egemenliğine karşı çıkmanın cezası anında ölümdür. Kastik katil, kuş avlar gibi klanları avlar, yediğini yer, gerisini de köle yapar. Köleleştirdiği kadınlar hem süt sağar hem bitki toplar. Bir de kastik katil kadının efendisi haline gelir. 'Kocalık', 'ataerkillik' kavramları da böyle ortaya çıkar. Günümüzde kocaya mutlak bağlılık hala esastır. 'Karı' 'koca' olan erkeğe bağlılıktan biraz sıyrıldı mı hemen katledilir. Yaşanan kadın cinayetleri kastik katil zihniyetinin kalıntılarıdır. Bu canavarlık ta o zamandan gelmektedir.

Erkek avcı kulübü hayvanlarda bile olmayan bir yamyamlığı kendi türüne karşı geliştirir. Özel ve kanlı birlikler haline gelirler. Çeşitli renklere ve kıyafetlere bürünürler. Günümüzde bazı birlikler suratlarına acayip şekiller çizerler. Bunlar hep kastik katillerden kalmadır. Osmanlı'da da "Deliler Birliği" var, tuhaf kıyafetler giyerler. Çok özel bir kastik gruptur ve dehşet saçmaktadır. Bu birlik Avrupa'da belirdiğinde herkes korkudan titrer. Meşhurdur, İtalyanlarda 'mamma mia' (Ana geldiler!) diye bir tabir vardır. Kastik grubun tarihin derinliklerinden günümüze kadar gelen böyle izleri bulunmaktadır. Bugün işi gücü öldürmek olan ve bundan başka bir şey düşünmeyen kontralar, çeteler, mafyalar kastik katilin sokaktaki artıklarıdır.

Kastik katilin mirası günümüzde bir atom bombası dehşetiyle bütün bir insanlığı yok edebilir. Bunlar normal midir? Budha'nın dediği gibi, sırtında hançer dururken neyi tartışabilir, neyi konuşabilirsin? Bu kastik katil anlaşılmadan, bırakalım sosyalizmi kurmayı sosyoloji de yapılamaz, ahlaktan ve hatta dinden de söz edilemez. Orta yerde kastik katil var ve bu katil halledilmeden bilim de yapılamaz.

Tarihi yazı ile başlatmak elbette yanlıştır. Çünkü yazıdan önce de insan ve onun toplumsal yaşamı, tarihsel toplum gerçekliği vardır. Bu yönüyle yazıdan öncesi de sonrası da tarihtir. Israrla dikkat çekmek istediğimiz ise, tarihsel toplum gelişiminde toplumsal sorunsallığın başlangıç noktasının ne olduğu hususudur. İktidarcı-devletçi sistem tarihinin de başlangıcı anlamına gelen toplumsal sorunsallık kastik katil ile başlamıştır. Erkek egemenlikçi, iktidarcıdevletçi sistemin tarihini kastik katille başlatmak hem sosyolojinin hem ona bağlı sosyalizmin ana kaynağı olmalıdır. Hatta sosyal bilimlerin temeli olmak durumundadır. Kastik katilin ortaya çıkışı, toplumsal gelişimde ilk büyük kırılmadır. Bu çıkış, anacıl toplumda büyük kırılma yaratır. Belki de tarihin en büyük karşı-devrimidir. Kastik katil çıkışından sonraki 'tarih nedir' sorusuna verilecek cevap şudur: Tarih, kastik katilin toplumu yarması, toplumu büyük kölelik sistematiği altına alması hem onun düşünce sistemine hem de pratik yaşamına müdahale etmesi ile ona karşı tarihsel toplumun komün temelli direniş tarihidir.

Tarihi bu şekilde ele almak önemlidir, çünkü emekçilerin, özgürlükçülerin, ezilenlerin başlarına ne felaket gelmişse, bu kastik gruptan gelmiştir. Evet, şimşek çakar insan ölür. Yanardağ patlar, insan kül altında kalıp ölür. Deprem olur insan ölür. Yağmur yağmaz, kuraklık kıtlık olur, insan ölür. Doğal hastalıklar, virüsler, bakteriler insanı öldürebilir. Bunların tümü birinci doğaya dayalı olup toplumu tehdit eder. Bu doğa olaylarını anlamak ve bunların toplum yaşamına olan olumsuz etkilerini azaltmak için fizik, kimya, biyoloji gelişebilir. Bilim, insan fiziğinin nasıl olduğunu, nasıl koku aldığını, nasıl gördüğünü; kalbinin, başının, üreme organlarının, kemiklerinin nasıl olduğunu fizik, kimya, biyoloji hatta kısmen psikoloji aracılığıyla inceleyebilir, anlatabilir. Bu konuda pek bir sorun yaşanmamaktadır. Ancak iş sosyolojiye geldiğinde her şey farklı ele alınmalıdır.

"Toplumsal sorun" ya da ikinci doğadaki sorunsallığı aydınlatmaya çalışmaktayız. Esas sorunsallık kastik katilin ortaya çıkmasıyla başlar. Budha'nın deyişiyle bunun dışında hiçbir şeyle ilgilenilemez. Öyle bir hançer saplanmış ki zaten anında köle kesiliyorsun. En büyük sorun budur. Ortaya çıkardığı kadın mutlak köledir. Daha sonra haremler cariyelerle doldurulmuştur. Bu, tam bir dehşet halidir. Kölelerin canlı kalması bir mucizedir, çünkü daha önce yemektedirler, yani yamyamlık yapmaktadırlar.

İnsan türü aslana, kaplana karşı belli bir savunma geliştirmiştir. Hastalıklara karşı şifacılar yetiştirmiştir. Bunlara karşı insan değişik şekillerde kendini savunmayı ve var etmeyi bilmiştir. Dahası bu tür saldırılar ve sorunlar insanî sınırda kabul edilebilir, karşılanabilir. Ama karşılanamayan tek şey kastik katil eylemidir.

Kastik katil sistemin kalıntıları bunu göstermektedir. Bahsedilen dönem, altı bin yıldan az olmamak üzere yaşanan bir çağdır. Avcı kulübü çok önceden Afrika'da başlamış, sonrasında kastik katil sistem olarak bütün dünyaya yayılmış ve damgasını vurmuştur. Son aşaması kapitalizm ve onun ulus devleti olacaktır. Şimdiye kadar bütün bilimler, felsefeler bu tanımı dışlamıştır. Çünkü bilgi gücün yanındadır. Bilgi despotluğun, kastik katilin emrinde olduğundan hiçbirisi ona laf bile söyleyememektedir. Tek kelimelik bile doğruyu söyleyecek gücü yoktur.

Bunun kökeni, kastik katilin elçiliğini yapan rahiplere kadar götürülebilir. Sümer ve Mısır rahipleri tanrı kralların, Firavunların emrindedir. Firavun onlara, onlar Firavuna ihtiyaç duyar. Nemrut onları, onlar Nemrut'u yaşatır.

3-Kastik Katilin Saldırısı ve Kadının Eve Kapatılması

Kadının eve kapatılması, komünün tasfiyesiyle ilgilidir. Kastik katil kendisini tanrı-kral ilan etmiş, anacıl topluma savaş açmış, tanrıça tapınağını da 'musakattin'e yani geneleve dönüştürmüştür. Anacıl kadın komünü, kastik katile karşı direnir, ancak Zerdüşt ve İbrahimi gelenek, kadını kömünden koparark özel eve kapatır. İbrani kabilesinde bu çok çarpıcıdır. Tevrat'ta kadını aşağılayan çok sayıda ifade vardır. Kastik katil kadını köleleştirirken, aristokrasi ise kadını hareme kapatır. Harem, aristokrasinin işidir, kadını cariyeleştirir. Kadının başka şansı yoktur: Ya cariyedir ya da köle. Kadın bunlara karşı tek başına direnemez. Hypatia böyle bir direniş sergiler, ama linç edilmekten kurtulamaz.

Kadın tarihi ve ideolojisi ile ilgilenenler bunları araştırmalıdır. Tarihi kazanmak için komünal kadını açığa çıkarmak gerekmektedir. Peki, bu nasıl gerçekleşecek, komünal kadın haline nasıl gelinecektir? Açık ki kadın "karılık" formunu erkek de "babalık-erkeklikkocalık" formunu kazıyıp atmalıdır. Bunun yapılması halinde büyük devrimsel fırtınalar kopar. Çocuğu mülk gibi sahiplenmek de terk edilmek durumundadır. Çocuklar kömünündür. Platon bunu 'Devlet' kitabında işlemektedir. En iyi kızları ve erkekleri alıp onlardan doğan çocukları devlet için yetiştirecektir. Tabii Hitler de bunu dener, ama yöntem ve amaç yanlıştır. Çare mülkiyet anlamında evliliği tasfiye etmektir.

Kadın özünde mülk değildir, özgür bir varlıktır. Ancak kadın şu haliyle bir mülktür. Toplum nazarında birilerinin kızı ya da karısıdır. Kadın bunu silemez, silmeye kalkıştığında bu defa kendisine 'kötü kadın' gözüyle bakarlar. Bir kız güya evlilik çağı geldiğinde evlenmemişse, "evde kalmış" derler. Anası üzülür, "kızımın başını bağlayamadık", "alıcısı çıkmadı" der. Ah vah edilir, "zavallı ne yapacak, kocası yok, çocuğu yok, kim bakacak?" denilir. Dahası adı kötüye çıkabilir, fahişe muamelesi görebilir.

Ataerkil ideolojinin felakete yol açtığı görülmektedir. Cinsellik, çocuk, baba gibi olgular tamamen inkâr edilmemektedir. Ancak bütün umudunu bir erkek çocuğa bağlayan kadınların ve erkeklerin sayısı hiç de az değildir. "Baba olmazsam erkek olmam" diyen bir sürü hasta, psikopat erkek vardır. Anti-komünalizm budur. Böyle bir anacılık ve babacılık üzerinden komün öldürülmüştür. Günümüzde çocuk açısından bir canavara dönüşmüş aile örnekleri oldukça yaygın şekilde bulunmaktadır. Küçücük çocukların başına aileleri tarafından nelerin getirildiği görülmektedir. Bunların tümü kastik katilin günümüze taşan kalıntılarıdır.

Komün gerçeği ise farklıdır. Komünal toplumun öncü gücü kadındır. Ana-tanrıça toplumu ilk toplumdur. İnsanın temel niteliği, toplumsal bir varlık oluşudur. Toplumsallık komünaliteyle gelişir, zihinsel durumla ilişkilidir. Toplumsallığın sorunsallaşması cinsiyet temellidir. Avcı kulübünün veya egemen kliğin, ana-tanrıça merkezli klanı ikiye yarması, toplumsal sorunsallığın başlangıcıdır. Bir yanda kent, sınıf, devlete dayalı egemen güç varken, öte yanda kırsalda, dağda, çölde direnen ezilen kesimler vardır ki bunlar komünler ve direnen özgür klan ve kabilelerdir.

Önemli olan komünü geliştirmektir ve günümüzde komünü geliştirirken de tarihsel gerçekliği temelinde ele almak gerekir. Açık ki bu tarz bir çalışma 'Güneş Ülkesi' kadar değerli olur. Anacıl klan zamanlarındaki öncülük bugün güncellenmelidir. Örneğin Rojava'da Jinwar adlı bir köy komünü kurulmuş. Nedir Jinwar deneyimi? Zorda kalmış, erkek zulmünden, hakaretinden bıkmış, dinlenmek isteyen, artık erkeklik hikâyelerine alet olmak istemeyen kadınların yeri! Çünkü zulme uğrayan, hakaret gören kadın çoktur. Kadınların evde hava alacakları yer bile yoktur. Aileden ayrı yaşayan, kocadan boşanan, hakarete uğrayan, hasta vb. ne kadar kadın varsa komünleştirmek gerekmektedir. Bu konuda radikal yaklaşım zorunludur.

Bu temelde bugün kurulacak komünler de tarihsel bağlamıyla bütünlük içinde olmalıdır. Komün kurulurken kadının anacıl klan dönemindeki gibi toplum kurucu unsur olarak ele alınması gerekir. Kadının komün içindeki rolü başat olmalıdır. Bu doğrultuda komün inşası konusunda güncele değinmek gerekirse de şunları belirtebiliriz: Komünler öz güce dayanır, bunun için de projeler geliştirmek gerekmektedir. Komün kurmak adına dışarıdan uzman ekip getirmeye yer yoktur. Yedi yaşından itibaren kız çocukları başta olmak üzere çocukların ve toplumun eğitimine ihtiyaç vardır. Komün eğitimiyle kadın ve erkek 'kara ölüm, namus davaları, cinayetler…' çemberinden çıkar. Ruhsal ve zihinsel olarak donanım kazanılır, komün kişiliği edinilir. Aile kadını değil, komün kadını haline gelinir. Erkek de komünün eşit erkeği olur. Giderek komün buraya doğru gider, aile de komünün olur. Kendine yeten, öz güce dayanan bir örgütlülük düzeyi ancak böyle gerçekleşir.

Sosyalist kişi komünaldir, komünalisttir. Onun ilk işi komünü örgütlemektir. Çünkü toplumsallığın özü komündür. Spor, eğitim, kültür, çevre, sosyal alan, ekonomi, sanat ve her alanda farklı komünler kurulmak durumundadır. Her şey, her adım, her politika komün eksenli geliştirilmelidir; çünkü komün temel paradigmadır ve çekirdek düşüncedir. Bu da ciddi bir birikim, düşünsel güç, felsefe ve etik gerektirir. Bu hususta üç temel ilkesel tutum olmalıdır: Demokrasi, özgürlük ve sosyalistlik. Komün ancak bu sayede geliştirilebilir.

Komün öz-yönetime dayalı federatif ilişkiler ağını gerektirir. Komün demokrasisiz olmaz. Demokratikliği kendini yönetmesinden gelir. Komün demokrasisi sosyalizmdir, demokratik ulus da sosyalist ulustur. Halkın ulusal toplum olması gerçekte demokratik ulus haline gelmesidir.

Proleterya diktatörlüğü kavramı sorunludur. Çünkü diktatörlük zor demektir. Burada radikal bir ayrım yapılmaktadır. Demokrasi yönetimi devralmak değildir. Kurulacak komün demokratik, yani kendi kendini yönetir olmak durumundadır.

Devlet-iktidar ile yönetim farklıdır. Bu anlaşılmadan reel-sosyalizm çözümlemesi doğru yapılamaz. Reel-sosyalizm çözümü 'iktidar fethi' olarak görür. Anarşistler buna şiddetle karşı çıkar. Anarşistler mutlak iktidar ve devlet karşıtıdır. Ama nihayetinde bu iki ekol de yenilmiştir. Çünkü iktidar erkeğe hastır. Erkek devlet gerçekliği vardır. Otorite kavramı ise ehven-i şerdir. Kadın da erkek de otorite haline gelebilir. Ancak en doğru olanı 'yönetim' kavramıdır. Bu kavram nötr bir kavram olmanın yanı sıra daha bilimseldir. Toplumla ilişkide yönetim kavramı daha pozitiftir. Toplumu iktidar veya devlet ile çözümlemeye çalışmak hata yaptırır. Komünal demokraside kuşkusuz yönetim ilkesi olacaktır. Ama bu asla iktidar olmamalıdır. Yönetim öncülük eder. Bitkisel alemde bile yönetimin bir karşılığı vardır. Bütün canlılarda doğuran hücre vardır. Örneğin hidrojen atomu yönetim atomudur. Diğer elementler onun kat sayısıdır. Toplumda da böyledir. Yavrular anacıl yönetimle büyür. İnsan dili yönetim aracıdır ve böyle doğar. İktidar ve devlet doğunca kadının yönetim gücü yok olur. Değer doğurucusu kadın, erkeğin uzantısı olur. Halbuki yönetim kök hücre ile ilgilidir. Komünün bir iç disiplini ve demokrasisi vardır. Eşitler içinde tecrübesi ve hizmetiyle önde geleni vardır. Burada şefliğe, sekreterliğe yer yoktur.

Komün sadece yönetim de değildir. Yaşamın sorunlarını çözmek için geliştirilmesi gereken bir örgütlenme biçimi olduğu kadar bir enerji, yaşam tarzıdır.

Komün matruşka gibidir. Örneğin bir kent meclisi oranın genel komünüdür. En alta doğru on kişilik komünler olabilir. Böylece bir kentte binlerce komün kurmak, örgütlenmek ve komünal yaşam için gereklidir.

Komün üretken bir kavramdır. İdeolojisi kadar ekonomisi de olmak durumundadır. Komün ekonominin serasıdır. Her komünün üretim-tüketim alanları olmak durumundadır.

Komünün zihniyeti demokratik ulustur. Demokratik ulusun beden hücresi komündür. Bunda farklı milliyet, cins, tabaka yer alır. Toplumsal farklılıklar komünal birlik yasalarında tanınır. Komün ne ailecilik ne de devletçiliktir. Demokratik Toplum Komünü, komünler komünüdür.

Klan komününden günümüz komününe tüm komünaliteler kadın eksenlidir. Kadının kurduğu tüm toplumlar komünaldir. Kadınlar ilk klan toplumundan beri komünaliteyi başarandır. O nedenle güncelde kadın ağırlıklı komün geliştirilmelidir. Komünsüz özgür kadın olunamayacağı anlaşılmalıdır. Yaşamın olmazsa olmaz değeri komündür. Kadını yaşatacak olan da komünal yaşamdır. Bu yaşamın özü de Zagroslarda vardır. Tanrıça İnanna, Tanrıça Ma sistemidir. Binlerce şehidin anısı, sayısız özgür yaşam komününün kurulmasıyla canlandırılabilir.

Toplum şu an komünsüz olduğu için işsiz ve başı boş hale gelmiştir. Erkekleri örgütsüz ve kahveden çıkmaz durumdadır. Halbuki 'ne kadar örgütlülük o kadar varlık' demektir! Örgüt olmaktan çıkmak, varlık sorunu yaşamak demektir. Varlık sorunlarını çözmüş toplumlar örgütlü toplumlardır. Kürt olgusunu tamamlayacak olan örgütlülüktür. Bunun için de büyük dönüşüm geçirmek gerekmektedir. Komün tarihimize sahip çıkıp onu modernize edeceğiz.

4-Klandan Komüne Ezilenlerin Direnişi

Açığa kavuşturulması gereken bir husus da toplum-komün ilişkisi olmaktadır. Komündevlet yarılmasından önce klan toplumu vardır ki buna 'anacıl toplum' denir. Anacıl toplum son otuz bin yılda epey ilerlemiş ve gelişmiştir. Klan toplumu farklı coğrafya ve kültürlerde değişik şekillerde adlandırılabilir ama her yerde toplumsal yapısı aynıdır. Klan 20-30 kişiden oluşur, anacıldır, toplumsal duyarlılığı yüksektir ve müthiş toplayıcıdır. Bitkilerle beslenir, küçük hayvanları avlar ve yumurta toplarlar.

Tarihte çok uzun bir süre böyle bir dönem yaşanmıştır ve bu halen de yaşanmaktadır. Bu, anacıl toplumdur. Ana doğurur, besler. Anacıl toplumda kız ve erkek çocuklar var, çocukların teyzeleri ve dayıları var, hala yaşıyorsa nine var. Ve bu toplum yarılır. Kastik katil, anacıl klandaki dayıyı öldürür, diğerlerini ise yer, yamyamlık yapar. Sonrasında onları yemek yerine çalıştırılmalarını verimli gördüğünden köleleştirir. Kadını yeni köleler doğurması ve çalışması için köle yapar. Bu dönem henüz baba-kocanın olmadığı bir dönemdir. Daha aile kurumu yoktur. Kastik katil açısından başlangıçta eş-koca, aile vb. kavramsallaştırmalar olmadığı gibi, erkek kulübünün böyle bir zihniyeti de yoktur. Kastik katil bunları aile olduğundan değil, köle olarak kullanmak için yanında tutmaktadır. Kölecilik zihniyeti, köle yaşam tarzı böyle olmak durumundadır. Zagros dağlarındaki kültür, Zerdüşt ile aileyi doğurur, İbrahim ise kutsal aileyi geliştirir. Aile kavramı tek tanrılı dinlere dayalı gelişir ve özellikle de Tevrat'ın temel özelliği haline gelir.

Burada dikkat çekilmesi gereken konu, klan toplumunun yarılmasıdır. Kadının başına gelen mutlak köleliktir. Köleleştirilmekten kurtulmak isteyenler ise dağa çıkar, kabile olur. Tarihi de bellidir; büyük yarılma M.Ö. 10000 civarında Göbeklitepe etrafında bir uygarlık haline gelmiştir. Coğrafya florası ve faunası ile bu sisteme son derece elverişlidir. Tarihi kalıntılar, arkeolojik buluntular bunu doğrulamaktadır.

Kabilelerin yaklaşık olarak M.Ö. 12000'li yıllarda doğduğu söylenir ki bu tarih doğrudur. Kabile aslında komündür. Kastik katil giderek devletleşince komünal kabileler de savunma alanlarına çekilirler. Bu bambaşka bir toplumun gelişimi demektir.

Dikkat edelim öyle bildiğimiz anlamda bir sınıf yoktur. Zaten klandan sınıf doğmaz. Köleye de sınıf denilemez. Temel çelişki komün ile kast arasındaki çelişkidir. Sınıf denilen şey aristokrasiden başlar günümüze kadar devam eder. Sınıf esas olarak kastın maskesiz halidir. Kast maskeli yamyamlığın adıdır. Sınıf ise kastın maskeyi çıkartıp süslü-püslü elbise giyinen yeni halidir. Kastik grup köye veya tarıma dayalı sınıfsallaşma sonucu aristokrasiye dönüşürken, şehirdeki sınıfsallaşması burjuvaziye dönüşür. Sümer'de bunun ilk adımları atılırken esas olarak Atina şehir devletinde burjuvazi gelişir ve Atina en ideal şehir modeli olur. Kast grubu, aristokrasi ve burjuvazi, bizim çözümlemeye çalıştığımız temel unsurlardır.

Kast Göbeklitepe'de ortaya çıktı, ardından bunun siyasallaşan, devletleşen biçimi aristokrasi oldu ve nihayet önce Attika, Kartaca, Girit gibi yerlerde gelişip Rönesans sonrası Batı'da iktidara gelen tüccar burjuvazisi oldu. Kastın elinde obsidyen ve çakmaktaşı kültürü varken, aristokrasinin elinde bakır ve kalaydan oluşan tunç tekniği var ve bunlarla iki tekerlekli savaş arabalarını, mızrak, balta, kalkan, ok ve yay ile en ileri tekniği elde ederek dünyanın dört bir yanına yayılır. Tunç atlı arabalar ve tunç silahlar kendi döneminin tankları gibidir. Burjuvazi ise bilim ve tekniğin gücünü arkasına alarak kapitalist sistemi kurar.

Gerçeklik böyleyken, ne yazık ki Marks tarihi sınıf savaşımıyla başlatma hatasına düşmüştür. İşçi denilen de aslında bir köledir. Peki, bu köle hiçbir devrim yapmış mıdır? Hayır, yapmamıştır. Marks buna bir devrim bahşetmek ister. 'İşçi sınıfı uyanacak, sayısı büyüyecek ve bir devrim yapacak' diye düşünmüştür. Ama böyle bir devrim gerçekleşmemiştir. Devrimi yapanların çoğu burjuvaziden gelen ailelerin çocuklarıdır. Marks bir avukatın oğludur, Lenin de bir orta burjuva ailenin çocuğudur, Mao da öyledir. Yani işçi sınıfının, sınıf olarak örgütlenip yaptığı tek bir devrim yoktur. Bu bir ütopyadır, hayali bir görüştür ve gerçeği yoktur. Hem ilkçağ hem de ortaçağda çok yaygın bir köle topluluğu vardır. Başlangıçta da köle kadınlar ve çocuklar vardır ama bunlara sınıf denilemez. Bunlar erkek kastik katilin eki, uzantısı olarak varlar. Onlar kastik katilin organları, cinsel objeleri, işlerini yapan köleleridir. Tapınak inşa eder, üretim yaparlar. Herhangi bir hakları şurada kalsın, yaşamları bile efendinin elindedir. Mısır'da Firavunlar kölelere midelerini çalıştıracak kadar gıda verirler. Kölelerin tek işi günün yirmi dört saati çalışmaktır.

Peki, sınıf yoksa ne vardır? Kastik katil sisteme karşı direnen komünler vardır. Kabileye sınıf denilemez, kabile bir komündür. Kürtçe komün "kombûn" demektir. "Kombûn" ise topluluk, toplanma demektir. Köyler hala "kom" diye anılır. "Kombûn" etimolojik olarak savunma ve öz savunma topluluğu anlamını karşılayan bir kelimedir.

Burada önemli bir gelişme vardır. Klan toplumundan kastik katil toplumuna şeklinde seyreden bir yarılma vardır. Devamla kastik katilden yazılı tarih diyebileceğimiz bir devletçi uygarlık oluşur. Burjuva kökenli yazarlar şehirleşmeyi esas alarak buna uygarlık demiştir, oysa uygarlık gerçekte kastik katilin yerleşikliğe geçişidir. Uygarlık denilen, yükselen tapınaklar ve bunun etrafında gelişen ekonomi, dil, yazı, sanat, ihramlar ve benzerleridir. Yani kastik katilin kenti ve onun etrafındaki köleci toplum. Sümer tapınaklarının bütün üyeleri işçi köledir. Rahip tapınakta uydurma bir üst kat yaratmış ve orada tanrı bulunur. Rahibin tanrı dediği gerçekte kastik katilin elebaşıdır. Kendisi ise onun altında ve bildiğimiz peygamber rolündedir. Yukarıda tanrı, orta katta rahipler varken, zigguratların alt katında da odalar dolusu köle bulunur. Köleler kanallar açar, buğday eker. Sonuç böyle bir ekonomi oluşturur. Yazılı tarih dediğimiz Sümer toplumu doğru incelenirse baştan aşağı böyle olduğu görülecektir.

Peki, bu kölelerin dışında bir toplum var mıdır? Evet, vardır. Gılgamış Destanı'nda 'vahşi' diye anlatılan toplum vardır. Bu destanın geçtiği yer Uruk kentidir. Zagros'ta, Dicle ve Zap'ın ötesindeki bölgede 'vahşi' diye tanımlanan kabileler vardır. Bu kabilelerin Humbaba adlı bir öncüsü bulunur. İlk işbirlikçi kişilik olan Enkidu Kral Gılgamış'ı ikna edip o öncüyü öldürmek ister. Aslında ovadakilerin köleleştirilmesi tamamlandığı için dağdakileri de köleleştirmek isterler. Bu bilinen ilk savaşın, daha doğrusu ilk çelişkinin destanlara geçmiş hali olur. Sınıf savaşı denilen şeyin özü de bu ikilem olmaktadır. Bu ikilem, ilk olarak bu topraklarda başlamıştır. Nasıl oluştuğu ve nasıl geliştiğine dair kanıtlar bulunmaktadır. İşin tuhafı, bu gelişmenin bugün ismi bile tarihten silinmiş, ülkesi kendi mensupları tarafından bile inkâra uğramış proto-Kürt toplum üzerinden yaşanmasıdır. Bu üzerinde çokça durulması gereken garip bir çelişkidir.

5-Kabile Bir Savunma Örgütüdür

Kalıntılar kastik katil sistemin tarihte çok uzun süre yaşadığını ve dünyanın her tarafında izlerinin görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu kalıntıların üstü ise ağır bir toprak tabakayla kapatılmıştır. Üstünün bu şekilde kapatılmış olması, çok ciddi bir eylemin olduğunu göstermektedir. En az altı bin yıl süren büyük bir sistemdir. Yani başlangıcı, gelişmesi ve sonu vardır.

Kastik katil sistemin gelişimiyle geriye insanlık adına bir şey kalmış mıdır? Önemli olan da bu olmaktadır. Gerçek ikilem, gerçek tarih ve gerçek savaş böyle başlar. Kastik sistem örgütlenir, kendini inşa eder ve karşısında durulması ise çok zordur. Peki, o zaman ana kadın etrafında oluşan klanlar ne yapmaktadır? Açık ki düz yerlerde, ovalarda kendilerini savunamazlar, ama henüz erişilmeyen dağlık alanlara ve daha yükseklere çıkarlar. Savunmaya elverişli yerlere çekilirler ve kastik katile karşı bazı savunma aletleri ve yöntemleri geliştirirler. En önemlisi de ulaşılamayan dağ doruklarında kabile oluşumuna giderler. Kabileleri oluşum kökenleri itibariyle birer savunma örgütü olarak düşünmek gerekir. Etnisite, kabile ve aşiret yapıları esas olarak bu

köleleştirici saldırılara karşı temel direniş birimleri-yapılarıdır. İlk siyasal birimler olup, özgürlüğü koruyucu, özgür yaşama bağlı klanların öz savunma birimleridir. İdeolojileri de öz savunma temellidir.

Kabile bir savunma örgütüdür. Kabile toplumunun derin izlerini hala taşıdığımız halde kabilelerin bu özelliğini görmememiz ancak körlükle izah edilebilir. Bu kadar toplumu anlamaya çalış, kabilenin bir savunma örgütü olduğunu anlama!

Etnolojik incelemeler kabile örgütlenmesinin esasında bir savunma örgütü olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bunun da temeli bu coğrafyada atılmıştır. Bu gerçeklik hem kutsal kitaplarda hem de tarihte geçer. Verimli Hilal'de, yani Orta ve Yukarı Mezopotamya'da temeli atılmıştır. Sümerler, Asurlar, Yunanlar buraya adlar takar. Büyük uygarlık yaratıcıları olduklarından adlandırmayı da onlar yapar.

Asurlar kastik katilin son temsilcileridir. Asur saraylarında yapılanlar, Ninova kalıntıları dehşet vericidir. Kellelerden kaleler inşa etmeyi önce onlar gerçekleştirir. Uruk kralı Gılgamış'tan beri avladıkları ise Nairi kabileleri şimdiki Botan kabileleridir ve ProtoKürtlerdir. Nairiler bir konfederasyondur: Botan kabile konfederasyonu. Bu konfederasyonla yüzlerce yıl Asur saldırılarına karşı direnirler. Asur'a karşı Medlerin de üç yüz yıllık bir savunması vardır. Medlerin bir konfederasyon olduğu artık herkes tarafından kabul edilmektedir. Yine Van merkezli Urartu Devleti, Asurlarla üç yüz yıl kadar savaşır. Asur kastik katillerine karşı kabile tarzı bir araya geliş tamamen bir Kürt savunması örneğidir. Daha da önemlisi Medler Ninova'da Asur'a son ölümcül darbeyi M.Ö. 612 yılında indirir. Buradaki savaşı yürüten, Nairi Konfederasyonu ve Med Konfederasyonu şeklindeki kabile konfederasyonlarıdır. Büyük bir öz savunma örneğidir. Kabileye dayalı bu öz savunma sistemi 20. yüzyıla kadar gelmiştir. Seyit Rıza ve Şêx Sait de savunmalarını bu temelde yapmışlardır. Tüm bunlar son derece açık gerçeklerdir. Kendi tarihini doğru yorumlayamamaktan dolayı bunun ne kadar sistematik olduğunun görülmemesi meseledir.

Kürtler olarak "Bizde niye işçi sınıfı oluşmamış, bu büyük gerilik. Burjuvamız niye yok, bu da büyük bir gerilik" diye söylendik. Oysa kastik katilin oluştuğu günden beri savunma kabileleri halinde ayakta kalmışız ve halen Kürtlük kabilelerle ayaktadır. Kürt olarak ovaya indiğinde Araplaşıyorsun, Samileşiyorsun, kuzeye çıktığında da karanlığa gömülüyorsun. Ayakta kalışın tek ifadesi, başarılı kabile savunmasını gerçekleştirmektir. Nitekim gerçekleştiriyorlar.

Hurriler epeyce tecrübe biriktirmiş, müthiş kabile savaşçılarıdır. Enki için "Sümerlerin kurnaz tanrısı" lakabı vardır. O bir egemen despot tanımlamasıdır, ama doğrudur. Kurnazlık Enki'nin en temel özelliğidir. Yazılı belgelerden birinde "Hurrilerin kurnaz tilkisi"nden bahsedilir. Demek ki Hurriler yazılı belgelere geçecek kadar kurnaz imiş. Hepsi de kastik unsur olan Akad, Babil, Asurlara karşı bu şekilde savunma geliştirirler. Savaşırlar, mecburen Hurriler de kurnaz tilki haline gelir. Bilindiği gibi tilki kolay av olmaz, çok kurnaz yöntemlerle kendisini yaşatır. Bu da Hurrilerin bir özelliğiymiş.

Özetle kastik katile karşı etnik, kabile temelli bir öz savunma vardır ve bu bizim gibi bir toplumun temel gerçeği olarak ortaya çıkmaktadır.

6-Marksizm'e Yönelik Sınıf Eleştirisi

"Tarih sınıf savaşımı tarihi değil, komün ve devlet savaşımıdır" dedik. Bunu sosyalizmin de temel ilkesi haline getirmek zorundayız. Sosyalizm öncelikle kastik toplumsal gerçekliğe dokunmalı, onu aydınlatmalı, onun kalıntıları ile savaşmalıdır. Nitekim görmekteyiz ki, mevcut kapitalizm de kastik katilin son aşaması olmaktadır. Kapitalizm bırakalım verimli bir ekonomiyi, üretim güçleri ve ilişkilerini geliştirmeyi, öyle bir dünya yaratmış ki, insan için "atık" kavramı kullanılmaktadır. Çok açık ki toplum sadece tehdit altında değildir, tüketilmiştir. Nitekim bazı filozoflar da "insanlığın ölümü" tespitini yapmaktadır. Başta M. Foucault olmak üzere, bazı düşünürler 'tanrının ölümü' tespitlerinin ötesine geçerek tanrıinsan ilişkisi bağlamında insanın ölümünü ilan ederler. Foucault'a göre kapitalizmle birlikte insan ölür. Oldukça önemli bir tespit olduğuna kuşku yoktur. Sosyalizm yenilenecekse bu kavram üzerinden yenilenmelidir. İnsanın yeniden dirilişinin nasıl mümkün olacağı, antikapitalist toplumun ki bunun adı sosyalizmdir, nasıl kurulacağı sorularına tarihi hakikatler ışığında yanıt bulunmalıdır.

Marks kapitalizmin bilimsel bir olgu olduğunu, bilimsel olarak incelenebileceğini söyler. Evet, kapitalizmi kötüler, ona pek çok canavarlık atfeder, ama sonuçta onun ileri bir çağ olduğunu belirtir. Kapitalizmi kendi dönemine kadarki en ileri ve sosyalizme geçiş için de gerekli bir toplumsal aşama olarak görür. Dolayısıyla burada köklü bir eleştiri ve kopuş yapmak gerekmektedir. Nitekim reel-sosyalizmin kendisi de bu kopuşu yapmıştır. Böyle bir sosyalizmin sosyalizm olamayacağını, kendi pratiğinde ortaya çıkarmıştır. Unutulmaması gerekir ki, yanlış teşhis hiçbir hastayı kurtaramaz. Mucizeler de gösterilse teşhis yanlış yapılırsa hasta ölür; çünkü teşhis hatalıdır. Marks'ın da yaptığı toplumsal teşhis hatalıdır. Marks Kapital kitabının yerine kastik katil toplumu yazmalıydı. İsmini Kapital değil de böyle koysaydı, farklı sonuçlara ulaşır, geliştirdiği farklı bir sosyalizm olurdu. O zaman dünya da böyle bir dünya olmazdı.

Tarihsel materyalizm "tarih sınıf savaşımları tarihidir" der. Ama ortada bir kastik katil toplum var. Bu hususta Marks suçlanmamalıdır, çünkü o dönem günümüzdeki gibi bir arkeoloji henüz yoktur. Marks bilimin verilerine göre hareket etmeyi esas almıştır. Ancak Marks'ın kendi döneminin verileri temelinde dar ve yetersiz bir sosyoloji yaptığı söylenebilir.

Kapital kitabı yoluyla adım atmak ister ama sonunu getiremez. Başarısız olur. Çünkü ulus devlete dair pek bir şey söylememiştir. Elbette ki iyi niyetinden kuşku duyulamaz ama kölelik gerçekliği köklü şekilde anlaşılmadığı ve aşılamadığı için temelini attığı sosyalizm de maalesef başarılı olamaz. Klan-kabile toplumundaki kadınlar nasıl köleleştirildiyse ve sadece malzeme olarak bu sisteme hizmet ettirildiyseler, Marks'ın da açtığı yol kapitale yaradı. Bu anlamıyla 'Kapital', kapitale yaradı. 'Kapital' gerçekten kapital oldu hem de Marks'ın komünizm ütopyası üzerinden. Reel-sosyalizm ise yüz yıl boyunca kapitalizmi ayakta tutan bir ekol oldu.

Marks'ta burjuvazininkine benzeyen bir proletarya diktatörlüğü vardır. Lenin'de bu 'sosyalist devlet' halini alır ve Stalin'de ise uygulamasını bulur. Lenin ve Mao demokrasiyi geliştirmeyi başaramazlar. Çin'de Deng Chiao Ping dört dörtlük bir kapitalist devlet kurar. Stalin de aynı şekilde dört dörtlük devlet kapitalizmi kurar ve demokrasi hayat bulamaz.

Marks 1858'de Ferdinand Lassalle ve Engels için yazdığı mektuplarda şu kitapları yazmayı istediğini belirtir: 1- Sermaye 2- Toprak mülkiyeti 3- Ücretli emek 4- Devlet 5Uluslararası ticaret 6- Dünya pazarı.

Bu altı kitaptan birincisi **Kapital**'dir. Birinci kitabın birinci cildini ancak 1867'de bitirir. Yazımı düşünülen bu kitapların ikinci ve üçüncü serisini Engels düzenler. Marks kalan ciltler için bırakalım vakit bulmayı bu kitapların taslaklarını bile hazırlamamıştır. Bu da sosyalizmi ve Marksizmi eksikli kılmıştır. Çünkü külliyatı oluşturacak ve yazımı düşünülen kitaplar yazılmamıştır. Böylelikle yapılması gereken hayati önemdeki pek çok analiz yapılmamıştır. Marks yaşamında bunları tamamlayamaz. Lenin Devlet ve Devrim'i yazmıştır, ancak işin içinden tam çıkamamıştır. "Uçurum, uçurum" diye hep söylenmiştir. Nitekim 1922'de o uçurum, Lenin'in sonu olacaktır. Mao da "kültür devrimi" demiş, onunla işleri başaracağını düşünmüştür. Sonuç Deng Chiao Ping'in kapitalist 'devrimi' olmuştur.

Gerçekte 'kastik' değerIendirmesi hem Platon'da hem de Marks'ta vardır. Ama buna tam ağırlık vermemişlerdir. Bu da tümden unuttuklarından değil, önemini kavrayıp ona göre ciddi sosyolojik, siyasal ve tarihsel bir analiz yapmamalarından kaynaklanmıştır.

Tarihsel topluma diğer kitaplarda ise zaten pek yer verilmez. Bu son derece anlaşılırdır, çünkü yer vermeleri halinde aynada kendi gerçekliklerini göreceklerdir. Bilim gücün, sarayların, egemenlerin ve iktidarın hizmetindedir. Böyle bir bilimden de herhalde hayırlı bir şey beklenemez. Bilim adamı mutlak köle haline getirilmiştir ve egemen onun hizmetiyle ayakta durur. İlkçağdan günümüze kadar bilim gücün hizmetindedir. Güç bilimi, bilim de gücü doğurur. Gerçeklik bu olunca, akademi sanki böyle bir şey yokmuş gibi tek kelime etmemektedir. Etse de bir ayrıntı veya parantez içi bilgi gibi bahseder. Ama görüldüğü gibi gerçek çok farklıdır. Toplumsal tarihte kocaman bir yamyamlık çağı vardır. Urfa'da yamyamlığın uygulandığı pek çok tepede kendini görünür kılan 15 bin yıllık bir tarih vardır.

Marks döneminde insanlık geçmişine ilişkin böyle bir bilgi yoktur. Çünkü henüz arkeoloji bu düzeyde gelişmemiştir. Marks daha sonra Morgan'ın kitaplarını okur, Rus toplumunu inceler, "Primitif kabileler, sosyalizme temel teşkil edebilir" der. Gerçekte Marks, ömrünün sonlarında kimi hata ve yetersizliklerinin farkına varıp bunları düzeltmek ister. Birçok karalama defter tutar, notlar alır. Paris Komünü'nden sonra komün kelimesine ağırlık vermeye başlar, hem de devlet ve komün ayrımını yaparak. Büyük bir özveriyle ömrünün sonuna kadar çalışır. Burada yapmaya çalıştığımız, Marks'a karşıtlık olarak yorumlanamaz. Tam tersine Marksizm'i canlandırmaya çalışmaktır. Büyük komünal savaşımın üyesi olunduğundan bu yapılmaktadır.

Tarihsel toplumsal gerçekliklerin ortaya çıkardığı hakikate göre, tarih sınıf savaşımına değil, kastik toplumsal katil ile savunmacı komünler savaşımına dayanır. Kendi toplumumuzdan, Proto-Kürtlerin kastik katile ve devlete karşı halâ kalıntıları yaygınca görülen savunma direnişlerini bu yüzden örnek olarak verdik.

7-Aristokratik Dönem

'Neolitik Devrim' kavramlaştırmasının babası olan G. ChiIde "Tarihte Neler Oldu?" isimli kitabında Avrupa'da hem neolitiği hem de uygarlığın başlangıcını araştırırken, bazı çelişkiler yakalar. "Aristokrasi nereden doğdu?" sorusuna cevap arama ihtiyacı duyar.

Tezini oluştururken, ortaya çıkan soruların peşine düşer. Aristokrasi Tuna'nın ovalık kısmında ortaya çıkmış olabilir mi, diye sorar. Ulaştığı cevap, aristokrasiyi doğuracak koşulların Avrupa'da olmadığı yönünde olur. Avrupa'da geç bir neolitik dönem yaşanır. Bir göçmen grubu olan Keltler vardır ama onların da merkezi ve doğuş yeri orası değildir. Keltler esas olarak Aryen göçlerinin Batı'ya taşan kısmını oluşturur. G. Childe bu defa Karadeniz'in kuzeyine, İskitlerin yaşadığı bölgeye yoğunlaşır. Aristokrasinin önce ovalık olan Ukrayna'da doğmuş olabileceğini düşünür. Ancak Ukrayna'nın da aristokrasiyi ortaya çıkaracak bir yoğunlaşmayı yaşamadığı sonucuna varır. Bu defa Kuzey Kafkasya'ya yönelir, ancak orada da aristokrasiyi doğuracak kadar bir yoğunluk bulamaz. Ömrünün sonlarında Güney Kafkasya'nın, yani Zagros-Toros sistemi dediğimiz yerin aristokrasinin doğduğu mekân olabileceği fikrine ulaşır.

Yunanlar ise Medya'daki bu sistemi, Zagros-Toros kabileleriyle yürüttükleri savaşların sonucunda ve çok sonradan öğrenirler. Kısmen Mısır'da, büyük oranda da Medya'da yaşanan deneyimlerin sonuçlarını alıp teorileştirirler.

Mezopotamya'da neolitik devrim dışında bir de tunç devri gelişmiştir. Tunçtan silah, alet edevatın bulunması bu durumu kanıtlamaktadır. Aristokratik yapı için de tunç silahlar önemli bir rol oynar. Tunç silahlar aristokratik sistemi yaratır. Atlı arabalar dönemi bugünün tank sistemi

gibidir. Atlı, silahlı arabalar oluştu mu, kimse o gücün önünde duramaz. Bu da ağırlıklı olarak Yukarı Mezopotamya çıkışlı bir gelişmedir. Mezopotamya coğrafyası bu gelişmeler için her bakımdan elverişlidir. Günümüzde bile temel zenginlik kaynakları buradadır. Sınıfsal, toplumsal gelişmelere burası kaynaklık etmektedir.

Tunç devri neolitik dönemin sonlarına doğru tunç teknolojisi temelinde gelişir. Toprağı kazma işlemi, tekerlek gibi teknik alet ve beceriler, bu dönemdeki ilerlemenin kapsamını göstermesi bakımından önemlidir. Her ne kadar tekerleğin bulunuşu geçmişe dayansa da bu dönemde atlı savaş arabalarında kullanılması sonucunda, önemli bir teknik üstünlük elde edilmiş olur. Çakmak taşı ve obsidyenden silahlar yerine tunç silahlar, tekerlekli ve önüne at bağlanmış savaş arabası çok etkili hale gelir. Günümüzde tankların, uçak teknolojisinin savaşların kaderini değiştirmesi gibi, o dönemde de bu teknikler savaşın kaderini değiştirmektedir. Mısır sarayları Mitannilerden habire atlı araba ve silah almak isterler. Mısırlılar ile Mitanniler arasında atlı savaş arabası ve altın değiş tokuşunun yoğunca yapıldığı anlaşılmaktadır. Yine Nefertiti örneğinde olduğu gibi saraya gelin gitmenin de etkili olduğu, dönemin yazıtlarında anlatılır.

a) Aristokrasinin Tunç Savaş Arabaları

Çin'e, İrlanda'ya kadar gidebilmek arabayı gerektirir. Günümüzde uçakların hızlı uçuşunun küresel sisteme dünyayı fethetme imkânını vermesi gibi. Teknik bu kadar belirleyicidir. Aristokratik sınıf bu teknik temelinde doğar. Tunç kap kacaklar, çanak-çömlek haline getirilir. Bunlar Urartularda da çok gelişkindir. Bundan önce obsidyen temelli bir teknik gelişmişken, bu dönemde çok değerli madenler olan altın, gümüş ve tunçtan aletlerin gelişmesine tanıklık ederiz.

Aristokratik sistem tarihte "tunç devrimi" diye geçer. Tunç döneminde belli bir aristokratik kesim, silahlanma imkânı elde eder. Bunlar küçük bir gruptan ziyade tunç silahlarla savaşan adamlardır. Bu sistem biraz devleti çağrıştırır. Tunç devrimiyle birlikte bir yandan toprak daha derinliğine sürülebilirken, diğer yandan saban ve taşıt araçları geliştirilir. En belirleyici teknik ise atlı savaş arabasıdır. Bu savaş arabaları müthiş bir üstünlük sağlar. Tunç savaş arabaları M.Ö. 2000'lerde tarih sahnesine çıkar ve büyük bir rol oynar. M.Ö. 3000'lerden itibaren gelişen aristokrasinin ekonomik, siyasi ve askeri olarak tam üstünlük sağladığı bir aristokrasi çağını yaşatır. Bu büyük bir olaydır. Aristokratik gelenek deyip geçmemek gerek. Bu kastik bir oluşumdur. Buna tanrı-krallar dönemi denir. Sümerlerde Birinci, İkinci, Üçüncü Hanedanlar Dönemi böyledir; Mısır'da 15. Hanedana kadar hepsi tanrı-kraldır. Benzeri Hindistan ve Çin'de de vardır.

Tunç savaş arabalılar M.Ö. 1700'lerde Mısır'a geçip orayı tamamen ele geçirirler. M.Ö. 1700-1600'lerde Hindistan'a giden Aryenler eskiye ait ne varsa hepsini silip süpürürler. Çin'de M.Ö. 1600-1500'lere ait araba kalıntıları bulunmuş olup bunların dışarıdan getirildiği anlaşılmaktadır. Tunç savaş arabalıları burada Shang Hanedanlığını oluşturmuşlardır. Son Sümer uygarlığı olan Babil'i M.Ö. 1600'lerde yerle bir ederler. Anadolu'da da Hititler aynısını yapar, onların da tarihi yine M.Ö. 1700 ile 1600 civarıdır. Atina'da Yunanlar M.Ö. 1200'lerde 'dem'lerde tipik aristokrasinin temelini atarlar. Latinler İtalya yarımadasında, Keltler İspanya yarımadasında, İrlanda ve İngiltere adalarında benzer bir gelişmeye yol açarlar. Bunların tümü aristokratik alt üst oluşların yaşandığının kanıtıdır. Bu büyük değişimler Afrika, Asya ve Avrupa'ya damgasını vurmuştur. Bu, bütünlüklü bir gelişmedir ve takriben M.Ö. 2000'lerde başlar ve M.Ö. 1000 yıllarına kadar etkili olur. Ondan önceki dönem tanrı krallar çağıdır ve bu çağın yaratıcısı kastik tabakadır.

M.Ö. 1700-1600'de Mısır'a Hiksoslar, Anadolu'ya Hititler, Suriye'ye Mitanniler, Mezopotamya'nın büyük bir bölümüne ve Babil'e Kassitler, Yunanistan'a Mikenler,
Hindistan'a Ariler ideolojik bir yapı olan kendi tanrıları ile birlikte gider ve yerleşirler. Çin'e Shang kolu, Avrupa'ya Keltler gider. Avrupa uygarlığını yaratan da Keltlerdir. Aryen aristokrasisi dalgalar halinde Kuzey Hindistan'dan, Çin'den Avrupa'nın Atlas Okyanusu kıyılarına kadar her tarafı fetheder. Tüm bu aristokratik işgal ve yayılma hareketini Aryenlerin lehine başarıya götüren iki tekerlekli at arabası, tunç silahlar ve bunları yetkince kullanan bir aristokratik savaşçı topluluğun varlığıdır. Bu sürece tunç savaş arabalı aristokratik dönem demekteyiz.

Anacıl toplum aristokratik yapı ile ölümcül darbe yer. Mitolojilerde de bu süreç anlatılır. Babil yaratılış mitolojisinde Marduk'un ana-tanrıçayı nasıl parçaladığı anlatılır. Etimolojik olarak Marduk Kurmanci'deki 'merdo', Kırmançki'deki 'merde' ile aynı köke sahiptir. Babil'de en büyük tanrı Merdanus veya Marduk'tur. Bu mitolojik destanın tarihi M.Ö. 1600'dür. Bu Kassitlerin Babil'i yönettikleri tarihtir. Marduk da proto-Kürt orijinli bir kelimedir. Mer eşittir erkek, merdo eşittir erkeklik, yiğitlik anlamına gelir. Marduk tanrı mitolojisi Hindistan'a kadar yayılır. Sankritçe'de de böyle kavramlar vardır ki kökeni Aryencedir.

Aristokratik dönem böyle bir devinim oluşturur. Hem kadında hem erkekte bir dönüşüme yol açar. Aristokratik sistemle birlikte artık erkek hâkimiyeti kesinlik kazanır. Tanrıça artık ikinci plana düşmüştür. Kadın-tanrıça kavramı silinir, yerine erkek-tanrı kavramı geçer. Kadın tanrıça olmaktan çıkar, saray kadınına düşüş yaşar. Bu düşüş uygarlık tarihi boyunca da devam eder.

Aristokratik dönemdeki saray kadını, Zerdüşt'ün öncülük ettiği tek tanrılı dinlerle beraber eve kapatılır. Eve kapatma -ki evlilik kavramı da buradan gelir- böyle doğar. Zerdüştlükte aile büyük bir gelişmedir. Daha sonra tek tanrılı dinlerde Hz. İbrahim bunu geliştirir. Zerdüştlük Hurri kökeni ve geleneği ile M.Ö. 3000'e dayandırılabilir. M.Ö. 1500 ile beraber İbrahim bunu dinsel

bir temele kavuşturur. Bildiğimiz ailenin böylece temeli atılır ve geliştirilir. İbrahimi dinin ilk ortaya çıkışı ve gelişimi sürecinde Yakup, İshak Mısır saraylarına aile olarak yerleşir.

Bu süreçlerde kadında da büyük dönüşüm olur ki bu dönüşüm aile ile sonuçlanır. Aristokratik dönemle doğan aile kurumu M.Ö. 2000'lerde doruğa ulaşır ve dünyanın dört bir yanına yayılır. M.Ö. 2000-1500 arası bir dönemde küresel bir gelişim yaşar. Tüm bunlar arkeolojik kazılar ve araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Bu döneme ait alet-edevat, arabalar bunları anlatır.

b) Aristokratik Sistemin İdeolojik Formülasyonu

Elçilik kurumu giderek devreye girer. Tanrılar varsa, onların mesajlarını iletecek elçilere de ihtiyaç duyulur. İbrahimi dinlerin temeli bu kurumdur. Aristokratik sınıf elçilik kurumunu yaratmakla "Tamam, siz tanrı olabilirsiniz, ama bize de elçilik vereceksiniz" der. Rahip tabakası da tanrının elçisi olarak tanımlanır. Bu durum Hristiyanlıkta ve İslamiyet'te halen bu şekilde devam etmektedir. Papa tanrının elçisidir; İslam peygamberi tanrı elçisi olarak doğmuştur.

Aristokratik tabaka elçilik kurumu sayesinde kendisini tanrı ilan etmez ama onun elçisi olarak en yüksek payeyi ele geçirmiş olur. Bu önemlidir. Daha önceleri insanlar kastik katilin dışkısından, kaburga kemiğinden, şurasından burasından yaratılırdı. Olimpos'ta da aynı mitolojik öyküler değişik temalarla devam eder. Burada da titanlar yardımcı gruptur ve bir nevi aristokrasinin temsilcisidir.

Elçilik kurumu, Babil toplumunda büyük bir hamle yaptıktan sonra gelişir. Babil'de rahipler kasttan elçiler tabakasına dönüşür. Rahipler tanrı yardımcısıdır, tanrı da üst odadaki kişidir ve tanrıyla görüşmeleri yalnızca o yapar. Yunan'da bu, despot olur. Doğa kuvvetlerine biçtikleri anlam da tanrısaldır. Güneş tanrısı, ay tanrısı, yıldız topluluğu birer tanrı olarak cisimleşir. Güneş Mezopotamya'da 'Roj' iken Mısır'da Amon-Ra olarak tanrılaşır, rahip de onun yardımcısı haline gelir. İşte bu, aristokrasiyi ifade eder. Tamamen ideolojiktir. Aristokrasinin ideolojik çerçevede rahiplik kurumunu biraz geliştirmesi, elçi-bilge gibi anlam karşılığı olan niteliklere ihtiyaç duymasındandır. Tarihsel gerçeklikte de gözlemlenebilen bu olgu, en çok da Ortadoğu'nun dinselliğinde görülebilir. Bu kapsamda İbrahim'in konumu çok belirgindir. Tanrıya yalvarışının üzerinde durmak gerekir. Yalvardığı tanrı Firavun'dur. Mısır'da Firavun'un hâkimiyeti vardır. Oğlu İsmail'i kurban olarak sunmak ister. O dönemde yıllık olarak herkes bir çocuğunu kurban etmek zorundadır ve İsmail de köledir. Bu gelenek Kartaca'ya kadar gelmiştir. Yılda binlerce çocuk kurban edilir. İbrahim yalvarır, yakarır, o da köle sayılır. Sara, Hacer ve İsmail'in bugünkü Kâbe'ye gidişi belki de kastik katilden kurtulmak içindir. Ancak Arap yarımadasına giderek kurtulurlar. Bu bir dönemin hikâyesidir.

İbrahim'in kendisi de aristokratik sistemin sonucudur. İsrail kelimesi 'tanrıyla güreş' anlamına gelir. 'El' tanrı, 'isra' ise güreştir. İsrail'in etimolojisi böyledir. Demek ki tanrıyla güreşecek kadar içli dışlılar. Tanrı ise Firavun'dur. Musa'nın Firavun ile nasıl savaştığını, Kızıldeniz'i nasıl geçtiğini Kutsal Kitap genişçe anlatır. Yine Yusuf peygamberin saraydaki hikâyeleri oldukça çarpıcıdır.

Burada bir elçilik geleneği tarih sahnesine çıkmaktadır. İbrahim peygamber, peygamberlerin atasıdır: Yusuf, Yakup, Musa, İsa, Muhammed ile devam eder. Bütün bu peygamberler İbrahimi geleneğin peygamberleridir. Din aristokratik sistemin ideolojik karşılığı anlamına gelirken, aristokrasinin tabaka olarak doğuşu ise dinin sosyal temelidir. Bu yönüyle din aristokrasiyle başlar. Onun temel dayanağı elçilik kurumu iken, sosyal anlamı ise bu tabakanın kastik grubun yardımcısı olmasıdır. Aristokrasi kastik gruptan doğar. Kastik grup aristokrasi ile sınıfsallaşır ve siyasi varlığını devletleştirir. Yani devletleşme aristokrasiyle başlar. Çin'den Mısır'a, Mezopotamya'dan her yere kastik çağdan aristokratik çağa geçişte elçilik devreye girer. Zerdüştlükte de İbrahimi dinlerde de bu böyledir. Zerdüştlük ve İbrahimi din arasında ise din kardeşliği bulunur. Bilimsel olarak da kanıtlanabilen bir gerçeklik olarak Tevrat yüzde elli Zerdüştlükten alınmıştır. M.Ö. 500 civarında Babil'de bu durum gerçekleşmiştir.

8-Eksen Çağı

Kastik katil ya da tanrı-krallar topluluğu Mezopotamya, Hindistan, Çin ve Avrupa'da ortaya çıkan ve yine buralarda vücut bulan sistemi ifade eder. Bu topluluğun çözülüşü de yine bu topraklarda gerçekleşmiştir. Bu topraklar aynı zamanda kentlerin ve komünlerin de geliştiği topraklardır. Kastik uygarlık büyük bir gelişme olarak tarih sahnesine çıkarken, onun karşıtları da gelişip ona karşı direnirler. Peki, kimdir bu karşıtlar?

> Eksen çağı bu kastik, aristokratik yapıya büyük bir itirazdır, eleştiridir. Dinsel-mitsel yanları olsa bile toplumcu ve hakikati hedefleyen yönü reel-sosyalist teoriye nazaran küçümsenemez bir boyuttadır.

Zerdüşt geleneği kastik sisteme karşı böyle bir direniştir. Zerdüşt'ü de dar veya tutucu bir tarzda yorumlamamak gerekir. Tarihsel sosyolojide oynadığı ilerici rolü nedeniyle Zerdüşt direniş geleneğinden bahsetmekteyiz. Bu demokratik, komünal bir gelenektir. Zerdüştlük Zagros sistematiğine dayalı olup izleri hala çok güçlü şekilde yaşanan bir gelenektir. Zerdüşt geleneğinin kastik sistem karşısında nasıl direndiği araştırılmaya değer bir konudur.

Zerdüştî gelenekten birkaç versiyon doğar ki bu çok önemli bir gelişmedir. Peygamber olarak Zerdüşt'ün M.Ö. 500'lü yıllarda yaşadığı öngörülmektedir. M.Ö. 500'Ierde Çin'de Konfüçyüs devlet sisteminde büyük reformlar yapar. M.Ö. 500'lerde Hindistan'da Budha yepyeni bir ahlaki öğreti olarak gelişmeye başlar. Budha ideolojisi kastik sisteme karşı ahlaki direnişte büyük bir

devrim yapar. M.Ö. 500'lerde Sokrates kastik sistemin yarattığı ideolojik argümanlara karşı felsefi temellerdeki bir direnişin adıdır. Sokratik felsefi gelenekten birçok büyük akım ortaya çıkar. Bunların kaynağı da Ortadoğu'daki Zerdüşti gelenektir. Zerdüşti ideolojiden ilk olarak Tevrat doğar. Tevrat'ı Zerdüşti gelenekte yaşanan büyük bir değişim ve reform olarak ele almak en doğru yaklaşım olacaktır.

Komünalitenin ciddi bir geçmişi vardır. Zagros-Toros dağ sisteminde yaygın bir aşiret federasyonlaşması gerçekleşmiştir. Med-Nairi konfederasyonları da komünlerin komünü biçiminde gelişim halindedir. Bu da aristokrasiyle birlikte gelişen bir durumdur. Daha önceki primitif komünler ve kabileler, kabile konfederasyonlarıyla büyük gelişim sağlar. Bu dönemi de aristokrasinin doğuşuna paralel evrilen bir dönem olarak değerIendirmek gerekir. Nasıl ki aristokrasi mitolojiyi bir tarafa bırakıp ideoloji olarak dini esas almışsa, komünalite de gelişim döneminde esas olarak Zerdüşt çizgisinde kendisini ifade eder. Zerdüştlük bir din değil yarı yarıya felsefedir. M.Ö. 1000'lerde somut halini alıp yaşam bulan bir inançtır. M.Ö. 1500'lerde aristokrasinin zirve yaptığı yıllarda gelişme ihtimali olsa da esas gelişmesini Med Konfederasyonu'nda sağlar.

Medler ile Pers aristokrasisi arasında yaşanan çatışmaların özü 'demokrasi mi krallık mı?' ikilemine dayanır. Devletleşme ile komünleşme arasındaki bu tartışmanın en belirgin ifadesi ise Astiyages ile Harpagos arasındaki savaş ve burada yaşanan tarihi kırılma anıdır. Tarihimiz açısından bu oldukça önemlidir. Devletleşmek isteyen eğilim ile konfederasyon eğiliminin çatışması yaşanır. Kyros geleneği Elam geleneği olup Sümer bölgesinden gelmedir. Kyros devletleşme eğiliminin başını çeker. Harpagos'un ihaneti ile bu çatışma Kyros lehine sonuçlanır. Astiyages konfederasyon reisi olması nedeniyle devletleşmeyi reddedince, Harpagos tarafından iç ihanete uğrar. Astiyages'in meşhur sözü Herodot tarihinde geçer. Astiyages Harpagos'a der ki: "Bre alçak madem konfederasyonu yıktın, bari benim yerime sen geçseydin. Kölemiz olan Kyros'a teslim edeceğine bari bir Medliyi getirseydin. Bu ihaneti neden yaptın?" O günden bugüne Kürt ihaneti işler. O gün bugündür, Kürt aşiretleri içinde Harpagos olma geleneği devam etmektedir. Bugün de birkaç tane Harpagos ismi sayılabilir. Kürtlerin en azgın düşmanlarının bu Harpagos geleneği içinden çıkması enteresandır. Önder Abdullah Öcalan bunları 'Judenrat Komitesi' olarak tanımlar. Hepsi aynı tayfadır. Bu durum, tarihte bunların ihanetine uğrayan toplumumuzda büyük kırılmalar yaratmıştır.

Eksen Çağı olarak tanımladığımız bu çağda beş büyük komünal ideoloji çıkış yapar. Merkezi konumu Zerdüştlük teşkil eder. Onu takiben Çin'de Lao Tse, Hindistan'da Budha, Yahudi ideolojisi ve Yunanistan'da Sokrates felsefesi gelir. Bu beş çıkış da komün temelli çıkışlardır.

Eksen çağındaki bu beş kol komünal ve komünistik çıkışlardır. Lao Tse komünaliteyi temsil ederken, Konfüçyüs devletleştirir. Orada bir komün tarihi, komünalite vardır. Lao Tse ezilenlerin gerçek komünalitesini geliştirir. Konfüçyüs ise aristokratlaştırıp devlet ideolojisi haline getirir. Greklerde gerçek komünalist Sokrates'tir. Platon, Sokrates'ten aldıklarını aristokrasiye 'Devlet' yapıtıyla sunar. 'Devlet' yapıtı devlet ideolojisidir. Konfüçyüs büyük bir devlet revizyonistidir. Şu andaki Çin, Konfüçyüsçülüğü oynamaktadır. Konfüçyüs kasttan devlete geçişi sağlatır. Tıpkı Platon'un daha sonraları yapacağı gibi. Yahudilikte de Süleyman-Davut baştan sona devletçi iken Samuel müthiş bir komünalisttir. Yahudi gelenekteki bu ilk bölünme saraylarda başlar. Yusuf sarayda Firavun'un yanında iken Yakup'un diğer oğulları komünalisttir. Yusuf Peygamber İbrani kabilesini ikiye böler. Bundan sonra ise Musa-Harun dönemi gelir. O da oldukça çarpıcıdır. Davut ve Süleyman devlet geleneğini, Samuel ile diğer peygamberler ise komünal geleneği temsil ederler. Bu ikilemler tarihsel kırılmayı ifade eder.

Klasik kölelik çağının çöküşü M.Ö. 500'de başlar, Roma'nın çöküşüyle biter. Bu geçiş süreci bin yılı kapsar. Böylelikle kölelikten feodalizme geçilir; klasik kölelik çağı sona erer ve bildiğimiz serflik dönemi başlar.

Peygamberler geleneği komünalisttir. Hz. Muhammed primitif komüncüdür. Hz. Muhammed'in büyüklüğü, tek tanrılı dini gelenek bakımından son büyük komünalist olmasından gelir. Klasik köleliği sona erdirmiştir. Afrika ve Arabistan'da kabileler toplumsal gelişim önünde artık engel haline gelmiştir. Muhammed bu engeli büyük umut ve ilhamla kaldırır. Muhammed'in Mekke dönemi propaganda, Medine dönemi ise komünleşme dönemidir. Bu İslam komünüdür. Avrupa'da da belediyelere komün denir. Onun başlangıcı Muhammed Medinesi'dir. Dikkat edelim, Muhammed yanındaki müminler grubu ile ortak yaşar. Bunlara Eshab-ı Kiram denir. Muhammedî Muhacirin, muazzam bir komünal gruptur; hep birlikte yaşarlar. Bu demokrasisi de olan bir komündür. Medine Sözleşmesi bir komün sözleşmesi ve demokrasi taslağıdır. Bunu Ebu Süfyan ve Muaviye bozar; çünkü onlarınki saltanatçı yaklaşımdır. Yani karşı-İslam'dır. Ali Şeriati biraz anlatmaya çalışmıştır, ancak komünalist zihniyette olmadığı için zayıf kalmıştır.

Medlerdeki demokrasi tartışmaları, Komünalitenin değişim ve dönüşümü, M.Ö. 500'Ierde ciddi tartışmaların, çatışmaların somut konusudur. Bu gelişmelerin odağında Zerdüşt kişiliği vardır. O Hindistan'dan Çin'e, Mısır'dan Yunan'a ciddi etkiler yaratır. İdeoloji ve felsefeyi zorlar. Felsefesi ile demokratik tartışma arasında güçlü bir ilişki vardır. Hepsini toparlarsak komünalitede büyük bir ideolojik devrim bulunur.

Persler Zerdüştlüğü imparatorluk için kullanır. Kambises'in Mısır'a gitmesinden sonra oluşan boşluktan yararlanarak Mag rahipleri kaybettikleri iktidarı tekrar ele geçirir. Bu, imparatorlukta yaşanan yedi yıllık bir ara dönemdir. Darius seferden döndükten sonra Yediler Grubu'nu imha ederken Zerdüştlüğü kullanır. Sonuçta imparatorluk ikiye bölünür; resmi Zerdüşt dini Perslerin ideolojisi olurken, gayri-resmi Zerdüştlük komünalitenin ideolojisi olarak kalır.

İşte bu, Kürtlerin geleneksel ideolojik temeli olur. Halen Dersim'de, Bingöl'de, Xorasan'da kalıntıları yaşanan inanışların ideolojik temeli budur.

Zerdüşt ile aynı tarihlerde ortaya çıkan Budha daha çarpıcıdır. Budha Hint dininde büyük bir devrim yapar. Kesinlikle bir komün hareketidir. Hindistan'da ve Çin'de ortaya çıkan inançları ve toplumun tarihini belirlemiştir. Budizm bir kabilenin ideolojisi olmaması bakımından bir ilktir. Bu nedenle farklı kabilelerden herkesin benimsediği bir ideoloji haline gelir. Felsefeye yakın bir ideoloji olduğundan etki gücü de fazladır.

Budacılık, halk Zerdüştlüğü ve Yunan felsefesi komün ideolojileridir. Hem de çok şiddetli bir tartışmayla kendilerini ortaya koymuşlardır. Burada başlayan komünalite-devlet ikilemi, günümüze kadar gelir.

Avrupa ortaçağı bunun sonucudur. Avrupa'da ortaçağ komünaliteyle başlar. Avrupa en çok Ortadoğu'yu kendine temel yapmıştır. Atina ve Roma da ideolojik inançlarının temelini Ortadoğu'dan almıştır. Roma buna hukuku dâhil eder, aristokrasinin dini karakterdeki ideolojisini hukuka dönüştürür. Babil'deki Hammurabi Kanunları gibi. Ancak Roma'daki aristokrasi hukukudur. Paganlar tipik komünlerdir ve ortaçağda Avrupa komünleri temelinde canlanırlar. Ondan sonra bir aristokratik çağ yaşanır.

Zerdüşt'ten Sokrates'e, Lao Tse'den Budha'ya geliştirilen felsefe komün felsefesi, komün ideolojisidir. Ama aristokrasi tarafından bu felsefe dinselleştirilir. Bu dinselleştirmeye karşı direniş sonucunda bu felsefe ortaçağa atlar. Bu yönüyle ortaçağ oldukça önemli bir komünleşme dönemidir.

Bu gelişmeler Ortadoğu merkezlidir, kök burasıdır. G. Childe neolitiği bulmuştur, ancak Mezopotamya'da olup biteni tam açıklayamamış ve onun kaynağının Zagros-Toros etekleri olduğunu tespit edememiştir. Aşağı Mezopotamya önemlidir, ama Orta ve Yukarı Mezopotamya Aşağı Mezopotamya'yı besleyen yerdir. Nil kıyısında böyle bir gelişme olmaz, çünkü Nil'in etrafı çöldür. Ne fauna ne de flora buna müsaittir. Basra deltasında ise bitki yeşermez, fakat burası sulamaya elverişlidir. Sümerler Basra deltasında kanal açarlar, Yukarı Mezopotamya'dan getirdikleri buğdayı ekip bire yüz ürün alınca, artık-değerde bir patlama yaratırlar. İnanna'nın "ME'lerim" dediklerinin hepsi Zagros-Toroslardan getirilir. Bu bölgenin flora ve faunası güçlü, çok sayıda hayvan ve bitki türü vardır. Karacadağ etekleri bu konuda belirleyici merkezdir. Arpa, buğday, koyun, keçi gibi temel besin kaynaklarının hepsi de burada mevcuttur.

Çin'den Hindistan'a, Ortadoğu'dan Yunanistan'a kadar geniş bir coğrafi alanda M.Ö. 500'lerde büyük bir kırılma gerçekleşir. Zerdüşt, Lao Tse, Budha, Yahudi ideolojisi ve Sokrates felsefesi şahsında, komünalite ideolojisine kavuşur. Bu çok önemli olup tam devrimsel bir gelişmedir. Daha önce komünler, kabileler vardır ama ideolojileri yoktur. Komün, ideolojisine kavuşur. Peygamberlik geleneği de komün ideolojisini temsil eder. Muhammed bir komünalisttir. Zaten Kuran çıktığında kendisine, "sen şairsin" derler. Bir geleneğe de dönüş yaparlar. Çünkü komünalitenin şiiridir. Bu çözümlememiz tarihsel sosyoloji yapmak anlamına gelir ki önemlidir. Bu, komünalite ideolojisinin ilk defa ilan edilmesidir.

Hristiyanlık tamamen komünaldir. İlk üç yüz yıl belki de hiçbir dinde yaşanmamış düzeyde bir komünalite vardır. Manastır, kilise komündür, meclistir. Halen Orta Anadolu'da kalıntıları bulunmaktadır. Belki de Hristiyanlık kadar komünalist olan bir din yoktur. Onda önce aristokrasi sonra da burjuvazi yarılma yapar; Katoliklikle yozlaştırılır, Protestan Kalvinizmle de reform adı altında komünalitenin dağıtılması yaşanır. Böylelikle devlet ideolojisi haline gelir. Roma'nın yıkılışından sonra da Papa imparator olur.

Zerdüşt Nietzsche'nin de dikkatini çeker. Kendisini "Zerdüşt'ün çömezi" olarak tanıtır. Almanlar da birçok özelliklerini buradan alır. Marks'a tepki duyanların hepsi Nietzsche geleneğindendir. Varoluşçu Sartre dâhil, Marks'ın eksikliğini tamamlamak isterler. Yine hepsi de anti-Hegelcidir.

Denebilir ki Eksen Çağı'nın beş ekolünün yarattığı kırılma karşısında Marks'ın yarattığı kırılma çok küçük kalır. Sosyalizm tarihinde ütopik sosyalizmden bilimsel sosyalizme doğru bir kırılma yaşanır. Bu, küçük bir kırılmadır. En kapsamlı, en geniş kırılma beş ekolün etrafında gerçekleşen komünalizmdir. Hepsi de komünalisttir, yaşamları da öyledir. Tarihsel sosyoloji bunu büyük anlamda açıklığa kavuşturmaktadır.

Yunan düşüncesi Mısır ile Zerdüşt geleneğinin bir sentezidir. Batı düşüncesi bunu biraz daha geliştirir. Batı düşüncesi Hermes düşüncesi ile Zerdüşt düşüncesinin sentezidir. Atina Mısır'dan ve Medya'dan alıp kendi sentezini yapar. Rönesans ve Aydınlanma dönemleri bunu daha da geliştirerek Batı biliminin temellerini atar. Bilim ve felsefe oradan çıkar.

9-Atina Demokrasisi

Aristokratik gelişimin kast ile ilişkisi nedir? Yunanlarda aristokrasi çok sonraları gerçekleşir. Yunanlar Medya'daki bu sistemi Zagros-Toros kabileleriyle yürüttükleri savaşların sonucunda öğrenirler. Kısmen Mısır'da, büyük oranda da Medya'da yaşanan deneyimlerin sonuçlarını alıp teorileştirirler.

Bu tarihsel süreçte Yunan katkısı önemlidir. Yunanlar aristokratik yapıyı ve sonrasındaki gelişmeleri Mısır'da, Mezopotamya'da ve İskitlerde izlerler, fakat farklı bir yorum geliştirirler. Yunanlarda kastik bir şey yoktur ama dışarıdan oraya giden Mikenlerde vardır. Akalar dönemi ise kısmen bir uygarlık olarak yorumlanabilir. Girit'teki Minos Uygarlığı da kastik bir uygarlıktır. Kastik uygarlığın Mikenlerden sonraki en son temsilcisi ise Akalar olmaktadır. Homeros bunu

destanlarında anlatır. Homeros'un anlattıkları Gılgamış destanının üçüncü versiyonudur. İkinci versiyonu ise Hititlerdedir. Bu üç versiyonun kökeni de Gılgamış destanıdır.

Yunanlar ise İskitlerin, Medya'nın, Fenikelilerin ve en önemlisi de Mısır'ın birikimini alırlar. İonya Batı Ege'de çok önemli bir merkezdir. Yine Atina demokrasisi çok önemli bir merkezdir. Aslında gerçekleşen, Atina'da kast sisteminden demokrasiye geçiştir. Kastik Miken kalıntılarının temsilcisi ise Sparta'dır. Sparta döneminin kastıdır. Atina toplumu kasta direnir ve Sparta'ya karşı 'Otuz Yıl Savaşlarını (M.Ö. 431-404)' verir. 'Peloponez Savaşları' olarak bildiğimiz bu savaş, Sparta kast sistemine karşı Atina'nın demokrasi savaşıdır. Bu yıllar Sokrates ve Platon'un da yaşadığı yıllardır.

Medleri yenen Persler de Atina kapılarına dayanmıştır. Persler büyük bir kültür olarak Ege'ye ve kıyılarına yayılmış durumdadır. M.Ö. 500'Ier Pers kralı Kiros'un dönemidir. Mısır da o dönem bir kastik topluluktur. M.Ö. 525 yılında Persler Mısır'ı istila ettiklerinde hala bir kastik egemenlik devam etmektedir. Bu savaşların hepsi Atina'ya da yansır ve Yunanlarda büyük kırılmaya yol açar. Atinalılar tartışırlar: "Acaba biz Med kabilelerinin demokratik sistemini mi esas alacağız, yoksa Mısır, Babil saraylarında sürdürülen kastik tarzı mı?" Yunan uygarlığında kastik Miken kalıntıları da devam ettiğinden son derece çelişkili bir durum yaşanır.

Batı Ege üretken bir alandır. Atina toplumu, deniz yolu ticareti ve tarımın kesiştiği bir coğrafyada farklı bir toplum olarak şekillenir. Öncesinden Sümer Basra Körfezi'ndeki, Mısır da Nil Vadisi'ndeki bataklığa dayanmıştı. Sparta bir kara şehriyken, Atina bir liman ve deniz şehridir. Ege adalarının hepsi suya dayanır. Gediz, Büyük Menderes çevresi ise bir ırmak kültürü yaratır.

Sonuç olarak burada üçüncü tarihi kopuş gerçekleşir. Bunun da ana kaynağı Toros-Zagros sistemidir. Bütün uygarlıkların ana kaynağı burasıdır. Yukarı Mezopotamya'da gelişen neolitik devrim ve onun karşı-devrimi Aşağı Mezopotamya'ya, Güney'e inerek Sümer sistemini doğurur. Hint yarımadasında Harappa ve İndus Vadisi'ndeki uygarlıksal gelişmeler de buradaki ana kaynaktan yayılmıştır.

Önemli bir nokta da şudur; Yunanlar sistematik olarak aldıkları Medya modelinin içine devleti yerleştirmişlerdir. Bugün kullandığımız devlet kavramı aşağı yukarı o dönemde somut bir teoriye dönüşür. Platon'un kitabında anlattığı devlet modeli de budur.

Platon 'Devlet' diye bir kitap yazar. Siyaset derslerinde hala okutulan bu kitapta Platon Mısır'ı inceleyerek kastik sisteme ve onun zihniyetine karşı farklı bir zihniyet oluşturmak ister.

İonya'da doğayı bilimsel temellerde inceleyen Doğa Filozofları varken, Atina'da Sokrates felsefi düşüncenin Yunan'daki temellerini atar. Sokrates, Platon'u doğuran kişidir. Sokrates çok güçlü bir felsefi geleneği başlatan kişidir. Bu güçlü felsefi geleneği başlatırken etkilendiği kaynaklar, Medya ve Mısır ağırlıklıdır. Sokrates felsefi düşünceyi sistematize eden ilk kişi olarak, aynı zamanda kendisinin ölümüne yol açan bir süreci de başlatmış olur. Atina o zaman Med demokrasisinin bir kopyası olarak ortaya çıkar. Platon aristokratik devleti yazarken, Mısır kast sistemini inceleyerek Mısır'ı aşacak bir devlet modeli üzerine yoğunlaşır. Atina esas reformunu, Mısır'daki kastik sistem eleştirisi ile yapar.

Kölelik Atina'da zirveleşirken, köleci devlet de aynı şekilde Atina'da zirve yapar. Atina'da doğan demokrasi ise kastik devlet sistemi karşısında yenilir. Sokrates'in öldürülmesi bu gelişmenin trajik sonuçlarından birisidir. Demokrasinin yenildiği Atina devleti bir köle devleti olarak gelişir, ama asıl köle devleti Roma'dır. Roma aynı zamanda ilkçağın son köle devletidir.

Atina'da devlet tam teşekküllü olarak karşımıza çıkar. Platon'un 'Devlet' kitabının önemi buradan gelir. İncelenmeye değerdir. Devletin nasıl oluşturulması ve yönetilmesi gerektiğine ilişkin cevaplar oluşturur. Devlet sisteminin yöneticisi olarak 'filozof-kral' ve 'kral-filozof' ilk olarak bu süreçte öne çıkar. Platon'un bu sistemi kastik katil yönetim tarzını aşan bir devlet sistemidir.

Bu aşamanın büyük filozofu ise esas olarak Sokrates'tir. Sokrates kastik katilden aristokratik sisteme geçişteki ara dönemde felsefi düşüncenin temellerini atar. Platon ise düşüncelerini Sokrates'ten alsa da tamamen aristokratik devletin teorisini geliştirir. Sokrates büyük bir arayış içindedir. Felsefesini "Kimsin sen? Nereden geliyorsun?" gibi sorular üzerine oturtması çok önemlidir. Tamamen toplumu çözümler. Bazıları onu aristokrasiye mal etmek ister, ama öyle değildir. Sokrates kastik kırılma ile devlet arası bir geçiş filozofudur. Başarılı bir filozof olarak tarihte hak ettiği yeri de bulmuştur. Ama sağladığı gelişme Atina toplumu bağlamındadır.

Atina demokrasisi deneyimi hala bütün siyaset derslerinde tartışılır. Hannah Arendt'in en çok beğendiği ve esas aldığı demokrasi deneyimi Atina'dır. Arendt bu demokrasiyi yere göğe sığdıramaz ki bunda da haklıdır. Üzerinde düşünüldüğünde anlaşılmaktadır ki Atina demokrasisi denilen şey, kastik toplum ile devlet arasındaki ara dönemi ifade eder. Daha da derinliğine bakarsak, komünalite ile kastik toplum arasındaki geçiş toplumudur. Atina demokrasisi aynı zamanda komündür. Nitekim 'Dem' adı verilen on komüne dayanır. 'Dem'ler kabiledir ve Atina nüfusu, etrafındaki bu on kabileye dayanır. Diğer yandan da Sparta vardır. Atina kast sistemine çok yakın, aristokratlaşmış Sparta'ya direnir. Aslında direnen 'dem'lerdir. Bu bir geçiş sürecidir. Perikles bu sürecin en önemli yöneticisi olarak Atina'nın en değerli temsilcisidir. O, ilk demokrasinin demokratik lideridir.

Atina'da komüne dayalı olan sistem yarı yarıya bir demokrasidir. Tipik bir geçiş toplumudur. Bir yanda komüne dayalı bir demokrasi, diğer yanda ise aristokrasiye dayalı bir yönetim vardır. Bundan dolayı tarihe büyük bir iz ve tartışma bırakır. Platon sağlam bir aristokratik devlet

modelini ortaya çıkartır. Filozof-kral ve kral-filozof devlet modeli bunun yansımasıdır. Aristo bunu daha da ayrıntılı anlatır. Bu tartışmalar son olarak Batı'ya taşırılır. Batı'da Atina'nın mirası üzerinden 'burjuva demokrasisi' diye bir kavram üretilir. Bugün dünya siyasal sistemine egemen olan da Atina döneminden kalan mirastır. Avrupa demokrasi diye Atina'yı esas alır, ancak Atina'da yaşanan tam bir demokrasi deneyimi değildir.

'Dem' Atina etrafındaki bir arazinin, coğrafi bölgenin adıdır. Atina etrafında on tane dem bölgesi var. 'Dem'lerin temsilcileri Atina'ya gelip yönetimi oluştururlar. Bu, kabile yönetimidir. Her dem bir kabiledir. Aristokrasi var. Spartalılar da var. Dem'in temsilcileri ile aristokrasi mücadele eder, sonuçta aristokrasi kazanır, komün, yani halk kaybeder. Arendt'in "çok ilgi çekici, muhteşem" dediği budur. Burada aristokrasi ile komünün bir çatışması var. Medya'da da aynı çatışma yaşanır. Medya'daki çatışma, Pers aristokrasisi ile Med halkı arasındadır. Harpagos'un ihaneti sonucunda Pers aristokrasisi hâkim olur. Atina'da da aynı durum var ve komünler tasfiye edilir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Avrupa ortaçağı büyük ölçüde komündür. Avrupa'da burjuvazinin yükselişiyle oradaki komünler de tasfiye edilir. Fransa Devriminde 'baldırı çıplaklar' denilenler Paris Komünü'nü kurmuştur. Rusya'da da 'Sovyetler' vardır. Belediyeler aslında komünlerden kalmadır. Ama onlar da Paris Komünü de Sovyetler de bastırılmıştır.

Tarihte 3 temel şiddet-terör biçimi vardır:

İlki, kastik terördür. Klanların komünal niteliğini dağıtıp, kendi çıkarlarına göre bir topluluk formu geliştirmeleri için terörü en çıplak ve acımasız biçimiyle kullanırlar. Tarıma geçişi, yerleşik yaşamı zora başvurarak gerçekleştirirler. O tapınaklarda insanları zorla çalıştırırlar. Gerekli gördüklerinde insanları kurban ederler. Zaten ilk devletlerin tümünün kuruluşunda insan kurbanı vardır. Bu bir kural olarak tüm devlet organizasyonlarında işletilmiştir. Kastın insanlığın beynine, yüreğine ve emeğine çöküşü Göbeklitepe'den başlar, günümüze kadar da var olmayı sürdürür. Terörü en amansız biçimde kullanan kesimdir. "Tanrı can alır, can verir" söylemi bile kasta, kastın niteliğine işaret eder.

İkincisi M.Ö. 3000 yıllarından itibaren zirveye çıkan aristokratik terördür. Önce köye daha sonra tüm dünyaya bu terör sayesinde yayılıp hükümranlık kurar. Bu kesim, yaptıklarına teolojiyle meşruiyet kazandırmaya çalışır. En etkili silah ve teknolojiye sahip olduğu için terörü acımasızca ve dehşet verici bir tarzda yaygın bir şekilde kullanır.

Üçüncüsü, bu aristokratik yapıya karşı büyük bir itiraz olarak çıkan Eksen Çağı'ndan sonra gelişen kent-soyluların veya burjuvaların dayandığı temel zihniyet biçimidir. Bu, toplumun tamamının büyük bir cendereye alındığı, terörün en kapsamlı ve en incelikli tarzda insana, doğaya, diğer canlılara karşı kullanıldığı dönemdir.

Bu temelde kastik sistem içinde birinci kırılmayı aristokrasi, ikincisini ise burjuvazi yaratır. Burjuva yoktan var olmaz, aristokrasiden çıkar. Aristokrasi burjuvalaşır. Gelişimleri iç içedir. Bu durum, Amsterdam ve Londra'da gerçekleşir. Serfler ortadan kaldırılır, işçiye dönüşürler. Daha verimli bir sömürü düzenine geçilir.

Rusya'da Mir'ler birer komündür. Marks'a "Mir'den direkt sosyalizme geçebilir miyiz?" diye sorulur. Marks buna olumlu bakar. Bu çarpıcıdır. Kapitalizmi yaşamadan da Mir'den sosyalizme geçiş olabileceğini belirtir. Marks'ın tespiti doğru ama eksiktir. Sınıfı aşamamıştır, bu durumu da sınıf eksenli ele almıştır. Engels bir şeyler geliştirme çabasında olur ama başaramaz. Kropotkin Lenin'e Sovyetleri dağıtmaması için adeta yalvarır. Ama Lenin devlete yönelir, Sovyetleri dağıtır. Stalin'in boğuştuğu köylüler de bunlardır. Tıpkı monarşinin komüncüleri yok etmesi gibi.

Dördüncü Bölüm
MODERNİTE

Avrupa merkezli sosyal bilimler hakikatin alternatif yollarını iki temel yöntemle âdeta imkânsızlaştırırlar: Bunlardan birincisi, monist evrenselci yaklaşımdır. Hakikat her zaman 'bir'e indirgenmektedir. İkincisi, sınırsız göreci yöntemdir. Herkesin kendine göre bir hakikatinin var olduğu söylenirken, özünde hakikatin olmadığı ifade edilmeye çalışılmaktadır. Her iki yöntemin de indirgemecilikte birleştikleri açıktır. Gerek evrenselci 'bircilik' gerekse göreci 'tekillik', hakikati 'tek'e indirgemektir ve Avrupa merkezli sosyal bilimlerin hakikati araştırma metotlarındaki hegemonik karakterlerini açıkça yansıtmaktadır.

Bu yöntemlerin arka planında, kadına dayalı komünün kastik katil tarafından darbelenmesiyle başlayan ilk egemenlik nüvesinin oluşturduğu uygarlık tekelciliği vardır. Göbeklitepe çevresinde şekillenen bu zihniyet, Sümer rahiplerinin en büyük tanrı olarak 'En'i inşa ettikleri dönemlere kadar gelir. Sümer tanrısı 'En' yüceltilerek, yükselen hiyerarşi ve şehir-sınıf-devlet tekelciliği meşrulaştırılır, toplumsal zihniyete egemen kılınır. Yunan felsefesindeki ilk neden, en büyük icat olarak tanrı hep aynı kaynaktan gelmektedir. Platon ve Aristo'da tanrı

anlayışı bu yöndedir. Tek tanrılı dinlerde 'En'in büründüğü biçim, âlemlerin tanrısı olan 'Allah'tır. Roma'nın yükselişinde karşımıza 'Jüpiter' olarak çıkar. Tanrı-krallık ve imparatorluk rejimleri, inşa edildikleri her toplumun üstünde dinî veya mitolojik kavramlarla meşrulaştırılmaya, ideolojik hegemonya inşa edilmeye çalışılır. Zira bu yönlü bir zihni hegemonya olmadan, bu rejimlerin kalıcı olmaları zordur.

Çağ anlamına gelen modernite kavramını açıklarken, bu yöntem ve hakikat oluşumunu dikkate almak son derece gerekli ve öğreticidir. Kelime moda sözcüğünden gelir. Nasıl ki moda söz konusu olduğunda modaya konu olan olgunun etkisinden kendini kurtarmak zorlaşmaktaysa, zihniyeti hâkim moderniteden azade kılmak da zordur. Etkisi öyle güçlüdür ki, ona göre olunduğunda sistem içinde varoluş hissiyatı tamamlanmış sayılır. Bu, modernitenin yarattığı ideolojik hegemonya ile ilgilidir.

Sümer modernitesinden Roma modernitesine kadar, hatta daha önceleri ve sonralarına ilişkin pek çok modernite örneği bulunmaktadır. Yukarı Mezopotamya modernitesinin zaman ve kapsam bakımından belki de en gösterişli örnekler sunduğunu arkeolojik kayıtlardan öğrenmekteyiz. Nietzsche'nin modernite eleştirisi önemlidir. Dinselliğin modernite eleştirileri ise, ancak kendi moderniteleri açısından anlam taşır. Michel Foucault'nun modernitenin insanın ölümüyle sonuçlandığı ideası önemli olmakla birlikte yetersizdir. Reel-sosyalizm ise, farklı idealarına rağmen, teorik ve pratik olarak hiçbir zaman farklı bir modernite olmayı düşünmemiştir.

Tekli evrensel modernite anlayışına karşı alternatif bir yaklaşım getirmeyi ve farklı olasılıkları, dolayısıyla özgür düşünebilmeyi sağlamayı amaçlamaktayız. Hâkim modernitenin alternatifi daima vardır, tüm bastırma ve örtbas etme çabalarına rağmen varlığını sürdürmüştür, diyalektik ikilemin karşı ucu olarak tüm kapsamı ve biçimleriyle varoluşunu devam ettirmiştir. Hem toplumun tarihsel-toplum niteliği dikkate alındığında, hem de klanlar, aşiretler, kabileler, kavimler, dinsel cemaatler gibi toplulukların tarihi âdeta taşıran hareketleri göz önüne getirildiğinde bu toplulukları 'barbar' veya 'dinsel gericilik' olarak adlandırmaktan ziyade "Demokratik Uygarlık" olarak adlandırmak en doğrusudur.

Uygarlıksal gelişme insanlık tarihiyle ilgilidir. Uygarlık demek insanlaşma, toplumsallaşma demektir. Devletli uygarlık ise bir sapmadır. Biz bu nedenle uygarlık analizinde demokratik uygarlık ile devletli uygarlık ayrımına gitmekteyiz. Devletli uygarlık kastik katil sistemle başlayıp Sümerlerle form kazanarak günümüze kadar gelen devlet-iktidar eksenli uygarlıktır. Demokratik uygarlık ise ilk toplumsallaşma formu olan klan-komün kültüründen başlayıp günümüze kadar varlığını sürdüren komünal-toplumsal değerleri ifade eder. Bugün egemen sistem tarafından ezilen cinsiyet, sömürülen kimlikler, kültürler, emekçiler vb. demokratik uygarlığın bileşenleridir.

1-Modernite Tüm İnsanlık Değerlerinin Avrupa'daki Yükselişidir

Modernite, tarihin Batı Avrupa'da 16. yüzyılla beraber büyüyen kısmıdır, 16. yüzyıldan günümüze kadar Batı Avrupa merkezli gelişen uygarlıktır. Bu uygarlığın üç temel öğesi vardır: Rönesans, Reformasyon, Aydınlanma. Ortadoğu'daki hegemonya bu kavramlar çerçevesinde Batı Avrupa tarafından devralınmıştır. Batı Avrupa İslam çağını sona erdirerek bir yandan Endülüs'teki İslam'ı fiziki olarak tasfiye eder, diğer yandan da Osmanlı'ya karşı Karlofça Anlaşması ile 18. yüzyılın başlarında Osmanlı'yı Viyana kapısından Balkanlara ve Anadolu'ya doğru geriletir. Sonuç, Avrupa merkezli modernitenin kesinleşmesidir. Çağ artık Batı Avrupa veya doğrudan Avrupa çağıdır. Yeniden doğuş anlamındaki Rönesans, dinde Reform, bilim ve felsefi devrim denilen Aydınlanma çağı ile modernite şekillenir.

Avrupa modernitesi şehirleşme, endüstrileşme, teknikleşme, bilim ve aydınlanmanın hepsini içerir, ama asla kapitalizmi içermez. Moderniteyi kapitalizm ve burjuvazi kavramlarıyla aynılaştırmak ciddi bir anlam karmaşasına yol açar. Tüm diğer kavramlar ana kavramlar tarafından saptırılarak karmaşık hale getirildiğinden sosyal bilimler alanı büyük bir keşmekeşe dönüştürülmüştür. Bu karmaşayı ortadan kaldırmak için bu kavramları yeniden tanımlamak gerekir.

Modernite kapitalizm değildir ve burjuvazi ile eşitlenemez. Modernite, insanlık tarihinin bütün birikimlerinin Avrupa'daki bölümüdür. Dikkat edilirse Batı Avrupa'daki modernite tüm insanlık tarihini yeniden yazdı, hem de bilimsel yanı ağır basan felsefeyi kurgulayarak. Hatta tüm felsefeleri özetleyerek, tekniği yeniden özümseyerek, muazzam bir büyümeyle ve bilimi yeniden bir paradigma temeline kavuşturarak büyük bir açılım sağladı.

Kapitalizm ve piyasa ilişkisi çarpıtılarak birbirine indirgenmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, kapitalizm pazar-piyasa değildir, sosyalist pazar diye bir gerçeklik vardır. Burjuvaziyi oluşturan tüm unsurlar kastik yapıyı ifade etmez, bundan dolayı da kapitalizm burjuvazi değildir. Küçük burjuvazi dediğimiz zanaatkâr, esnaf, küçük mülk sahipleri, bürokrasi gibi kesimler kapitalizmin kastik unsurları olarak tanımlanamazlar. Burada önemli olan, kastik katillerin nasıl sınıflaştıklarıdır. Kastik unsurun kendini sınıflaştırmasında ve kurumsallaştırmasında büyük bir hile var. Bu küçük oligarşik güruh dünya nüfusunun %1'i olup gelirin %99'unu alan kesimdir. Bu durum her şeyi ifade eder, ancak sosyoloji bunu tanımlamaz. Burada yaptığımız, kastik yapıyı tanıma kavuşturarak sınıf olgusunu doğru çözümlemektir.

Platon da kastik unsurun aristokrasi adı altında vücut bulduğunu veya kastik izlerin aristokraside var olduğunu fark etmiştir. Sorulması gereken soru "Kastik unsur aristokrasiye nasıl

dönüşür?" sorusudur. Platon bu soruya 'Devlet' kitabıyla yanıt verir. Kastın aristokrasiye dönüştüğünü, kastik yönetim yerine devlet yönetiminin inşa edildiğini ortaya koyar. Bu ayrımlar çok önemlidir. Reel-sosyalizm sınıf ve proletarya kavramlarını çokça kullandı, ama bu kavramlar gerçeğin izahatında zayıf kalmıştır. Frankfurt Okulu sınıfçılık konusunda çeşitli haklı eleştiriler geliştirmiştir. Bu manifesto ile geliştirilen yeni kavram seti hem pratiğe yansıyacak hem de tarihsel olarak yaşanan muğlaklığı ortadan kaldıracaktır. Gramsci ve Negri'nin çözemediği, çağın filozoflarından Zizek'in ve Badiou'nun çözüm aradığı sorunlara yeni kavram setiyle yanıt oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Kapitalist kastik burjuvazi toplumu komünaliteden devraldı. Bu nedenle ortaçağdaki komün de eşittir burjuvazi değildir. Hatta ondan sonra Avrupa'da gelişen sivil toplum, eşittir burjuvazi değildir; tam tersine halktır ve giderek bu halktan bir uluslaşma ortaya çıkmıştır. Henüz ortada bir burjuvazi ve kapitalizm yoktur. Zaten reel-sosyalizmin yaptığı en önemli hata, ulusun doğuşunu tamamen burjuvaziye mal edip ulusu kapitalist sistemin bir yaratımı olarak düşünmesidir. Ulus, modernitenin bir kavramıdır, burjuvazinin yarattığı bir kavram değildir. Burjuvazi gerçek komünal özellikleri parçalar, çarpıtır ve toplumsal eşitsizlikleri gizler. Burjuvazinin ulus anlayışı, sömürü ilişkisini gizleyen ideolojik bir araç temelindedir. "Ortak çıkarlar" söylemiyle toplumu aldatmaya çalışır. Demek ki ulus eşittir burjuvazi değildir, tam tersine burjuvazi ulusu çarpıtır. Kapitalizm bunu faşizme kadar taşır.

Ulus, modern dönemin toplumudur. Modernitenin toplumsal formasyonu ulus toplumu şeklindedir. Ulusun ortaçağ formu milliyettir. Ortadoğu'da milliyetin gelişmesi İslam devrimi ile olmuştur. Kabile toplumundan ümmete, diğer deyişle milliyete geçiş İslamiyet'ledir. Arapça'da "millet" "din" demektir, bir anlamda kastedilen İslam'dır. Ortaçağda Muhammedî çıkış sürecinden 16. yüzyıIa kadar yaklaşık bin yıllık hegemonik çağda dünyanın büyük bir kısmına ümmetçilik hâkim olmuştur. Başta Araplar olmak üzere Türkler, Kürtler, Farslar, Çin ve Avrupa'ya kadar bu toplumsal form damgasını vurmuştur. Özcesi milliyetler çağı başlamıştır.

Milliyetten ulusa geçiş Avrupa uygarlığının eseridir. Avrupa uygarlığı 16. yüzyıIdan itibaren hegemonik karakter kazanan bir toplum biçimidir. Milliyetten ulusa dönüşen yeni toplumsal formun ekonomisi, bilimi, duyguları, edebiyatı ve felsefesi ağırlıklı olarak Avrupa'da gelişmiştir. Örneğin Hegel büyük bir açılım sağlamıştır. Edebiyattaki yansımalarını en iyi haliyle Rus edebiyatında görürüz. Uluslar kendi edebiyatlarını yazmaya başlar. Tıpkı ulus gibi, pazar da eşittir kapitalizm değildir, dolayısıyla edebiyat gibi burjuvazinin eseri değildir. Pazar ekonomisini toplumsal doğanın başlangıcına kadar götürebiliriz. Bu gelişmeler içinde ulus doğmuştur. Dolayısıyla bunu burjuvaziyle, kapitalizmle eşitlemenin büyük bir yanlışlık olduğu ortaya çıkmıştır. Bu kavramsallaştırmayla birlikte kapitalist moderniteye geçilir.

Avrupa modernitesi ile ayrıştırdığımız kapitalist modernitenin doğuşunu uygarlığın doğuşuna dayandırabiliriz. Uygarlığı doğuran alan Toros-Zagros etekleridir, ama beşiklik eden coğrafya Aşağı Mezopotamya'dır. Devletli uygarlığın ilk büyük temsilcisi Sümerlerdir. Uygarlık esas patlamayı Aşağı Mezopotamya'da yapmıştır. En önemlisi devletleşme Aşağı Mezopotamya'da gerçekleşmiştir, ama onu doğuran tüm unsurlar Toros-Zagros eteklerinde hazırlanmıştır.

İlkçağ önemli oranda Sümer etkisi taşır. Sümerlerin de Göbeklitepe kültürünün etkisini taşıdığı açıktır. Bu kültür aynı zamanda devletli uygarlığın başlangıcıdır. Yazıdan tekerleğe, sulamadan kent, sınıf ve devlete kadar ne kadarı Sümer ne kadarı Göbeklitepe kültürünün yaratımıdır, bunlar tartışılmaya değerdir. Göbeklitepe kültürü ortalama M.Ö. 15000-12000 yıllarına dayanır. Uygarlığın Sümer aşaması M.Ö. 5000-4000'lere dayanır ve klasik uygarlık çağının başlangıcı sayılan Med-Pers döneminde sona erer. Bir başka ifadeyle, Göbeklitepe ve Sümerler antik çağ uygarlığı olurken Med-Persler klasik çağ uygarlığına geçişin başlangıcını ifade eder. Antik çağ uygarlığı, Med-Perslerin M.Ö. 612'de Asurları yıkmasıyla sona erer. İki uygarlık arasındaki temel fark, antik çağ uygarlığı büyük oranda kastik yapının damgasını taşıyan tanrı-kral sistemine dayanırken, Med-Pers uygarlığı ise aristokrasinin damga vurduğu uygarlıktır. Med-Pers İmparatorluğu, İskender önderliğindeki Grek uygarlığının Hindistan'a kadar olan alanları işgaliyle sona erer.

Uygarlığın ilkçağ aşaması oldukça önemlidir ve bu aşama da uygarlığın doğuş yeri olan Mezopotamya'dan taşınmıştır. Bunun bir de Mısır, Hindistan, Girit, Hitit, Kelt, İskit ve Çin kolları vardır. İlkçağ uygarlığının en az 3000 yıllık tarihi vardır. İlkçağ uygarlığının kastik özellikleri belirgindir. M.Ö. 3000-2000 yıllarında esasta bir karşı devrim olan "aristokratik sistem" ortaya çıkar. Kastik uygarlığın ve neolitiğin Toros-Zagros eteklerinde doğması gibi aristokratik sistemin de kaynağı Toros-Zagros etekleridir. Bu da Mezopotamya ağırlıklı büyük tarihi başlatan, çıkıştan kopuşu sağlayan devrimdir. Uygarlıktaki çıkışı ve kopuşu yaratan, Grek yarımadasındaki o bildiğimiz felsefi devrimi yapan büyük filozof Aristo'nun bizzat yetiştirdiği Büyük İskender'dir. Granikos Savaşı'ndan Hindistan'daki son savaşına kadar da Büyük İskender'in bu çabası devam eder.

Ardından bir geçiş süreci yaşanır. Bu sürece Helen süreci denir. Doğu-Batı medeniyetlerinin karışmasını ifade eder. İskender yaptığı işin o kadar bilincindedir ki, on bin Helen askerini on bin Pers kadınıyla evlendirir. Kendisi de benzer evlilik yapar. Helen dönemi bir geçiş aşamasıdır ve Doğu-Batı sentezi olarak işlev görür. Helen uygarlığı yaklaşık üç yüzyıl sürer ve Batı yükselişi başlar. Roma bu yükselişi bin yıl devam ettirir.

Roma bugünkü Batı medeniyetinin bütün temel taşlarını döşemiştir. Rönesans, bugünkü İtalya öncülüğünde Batı Avrupa'da gelişir. Buna Cenova, Venedik ve Floransa öncülük eder. Daha sonra Amsterdam'a taşınır; son olarak 1500'Ierde Londra'ya taşınır. Böylece Atlas Okyanusu kıyısında yeşeren bir uygarlık haline gelir. Kısmen Doğu Akdeniz'de, ağırlıklı olarak da Batı Avrupa'da somutlaşır. Daha önce Mısır'da, İndus vadisinde, Mezopotamya'da Dicle-Fırat havzasında ve Basra Körfezi'ndeki uygarlıkların gelişimi gibi Batı Avrupa'da da gelişme şansı bulur, M.S.1500'Ierde de kesinleşir.

Peki, Batı Avrupa uygarlığını besleyen kaynaklar nelerdir?

Unutmamak gerekir ki, Doğu uygarlığının bütün mirası Batı'ya, diğer deyişle Avrupa kıtasına taşınmıştır. Örneğin meşhur seyyah Marco Polo 1270'Ierde Çin'e gitmiş, Çin hanedanına vezirlik yapmış ve oradan aldıklarını da İtalya'ya getirmiştir. Benzer seyyahlar Anadolu ve Mezopotamya'da çokça gezmişler, buradan aldıklarını İtalya'ya taşımışlardır. Haçlı Seferleri de benzer bir rol oynamıştır. Teknikten denizcilik yöntemlerine kadar, bilimden şehirleşmeye, ekonomiden felsefeye hatta dine kadar Ortadoğu'da ne varsa Batı'ya taşımışlardır.

Hristiyanlık bir Ortadoğu dinidir. Musevilerin Roma ile yaygın bir ticari alışverişleri olmuştur. Hatta Müslümanlar 700'lerden itibaren yaklaşık 750 yıl İspanya'nın Endülüs bölgesinde bir uygarlık yaratmışlardır. Avrupa direkt Endülüs'ten yararlanır. Tüm uygarlık değerleri Anadolu Selçuklu ve Osmanlı üzerinden Balkanlara kadar Avrupa'ya taşınmıştır. Cengizhan, Karadeniz üzerinden Polonya'ya, oradan Avrupa'ya taşımıştır. Avrupa'daki birçok uygarlık yaratımı tamamen Doğu'dan taşınmıştır.

Ortadoğu'dan Avrupa'ya taşınan uygarlık sisteminin en güçlü dayanaklarından biri İslam uygarlığıdır. İslam uygarlığı bir medenileşmedir. Medine, Arapçada kent demektir. Bugünkü Medine'nin adı İslamiyet'ten önce Yesrib'tir. Arap yarımadasındaki medenileşmeyi yükselişe çıkardığı için Yesrib'in adı Medine olarak değiştirilmiştir. Bu da Arapları dönemin öncüsü kılar. Bu çağ, ilkçağ ile yeniçağ arasında bir köprü rolü oynar. Adına da ortaçağ denir. Ortaçağ kesin İslam imzalıdır. M.S. 600'den 1.600'lere kadar yaklaşık bin yıl, küresel çapta İslam'ın damgasını taşır. Bu bir aşamadır. Hz. Muhammed'in dini yönünden felsefi yönüne kadar doğru çözümlenmesi önemlidir. İslam dini ilkçağlardan Hristiyanlık ve Museviliğe kadar tüm dönemlerin hepsinin bir sentezidir. Peygamberin kendisinin söylediği "Ben, son peygamberim" sözlerinin anlamı şudur: Din çağı bitiyor. Ve dinin bittiği, dinsel dönemin noktalandığı yerde İslam vardır. Son peygamber de Hz. Muhammed oluyor.

Gerçekte dini düşünce ve dini uygarlık dönemi kapanır. Dini uygarlığın en yüksek aşaması Şam merkezli Muaviye önderliğindeki Emeviler sürecidir. Aynı zamanda İslam'da felsefe çağının da yükselişe geçtiğinden söz edilebilir. İslam, İbrahimî dinlerin son hamlesidir. Muaviye önderliğinde yükselişe geçen İslam 1492'de İspanya'da sona erer. Benzer bir durum Osmanlı için de geçerlidir. İslam Osmanlı ile ömrünü uzatmak istemiştir. Osmanlı'nın Viyana önlerindeki yenilgisi aslında İslam'ın yenilgisidir. Ve bunu sağlayan ise Batı modernitesidir. Nasıl ki ilkçağ, Yunan felsefesi, silah teknolojisi ve bilim ile kapatıldıysa; Batı'daki bilim ve felsefe de İslam'dan esinlenen Hristiyanlığı reformdan geçirerek İslam ortaçağını kapatmıştır. Nietzsche "Tanrı öldü" derken anlatmak istediği tek tanrı düşüncesinin ölümüdür. Ve sonuç İslam'ın yenilgisidir. Bunu sağlayan da felsefi düşünce, bilimsel üstünlük ve tekniktir.

Uygarlığın birinci dönüşümü Ortadoğu'nun, ikinci dönüşümü Atina ve Roma'nın yaptığı dönüşümdür. Üçüncü büyük dönüşüm özellikle İslam üzerinden devraldıkları kültürü yenileyip büyük bir dönüşüme uğratmaları neticesinde Batı uygarlığının doğuşu ile yaşanır. Buna da "modernite" demekteyiz.

2-Kapitalizm ve Reel-Sosyalizm

Kapitalist modernite Hollanda ve İngiltere'nin öncülük ettiği çete faaliyetidir, soygunculuk ve talancılıktır. Gambot denilen İngiliz korsan gemileriyle, deniz yoluyla İngiltere'ye sermaye taşır, bu da kapitalizm dediğimiz sistemi doğurur. Tarihe baktığımız zaman 16.yüzyıIdan günümüze kadar üstünlüğü elinde tutan sistem olduğunu görürüz. AngloSakson sistemi dediğimiz çeteciliğin talancılığı, günümüzde bile devam etmektedir. Dikkat edilirse bu bir soygun ve talan düzenidir. Fakat kendini meşrulaştırmak için modernite kılıfına bürünmüştür. Modern çağın meşruiyet kılıfı ile kendini kaplamıştır. Doğarken kendisini adeta modernite doğmuş gibi yansıtır. Kapitalist çete, modernitenin maskelerini takınmıştır. Rönesans, reformasyon ve aydınlanma süreçlerini maske olarak kullanmış ve kendini gizlemiştir. Talancı olmadığını, tam tersine rönesansı, reformu ve aydınlanmayı yarattığını iddia etmiştir. Özü öyle olmamasına rağmen maskesini konuşturmuştur.

Kapitalizm önceki bölümlerde ele alınan kastik katil sistemin güncel halidir. Bu da hem çok iddialıdır hem de tartışılması gereken bir tespittir. 'Kastik unsur M.Ö. 15000'lerde Göbeklitepe'de mi örgüt haline gelerek kendi uygarlığını yarattı?' sorusu araştırılmaya değer bir konudur. Kastın izleri ortadadır. Hindistan'dan Çin'e, oradan Amerika'ya her tarafta bu kastik katilin izleri vardır.

Sümer, Mısır ve Çin'i, Göbeklitepe sonrası gelişen dönemin bir devamı olarak değerlendirmek lazım. Göbeklitepe ve sonrasında yaşananlar Sümer ve Mısır'da yazıya, sisteme, şehir devletine dönüşmüştür. Bunlara gereğinden fazla bir rol biçilmemelidir. Aristokratik hamlenin son aşaması Greko-Romen aşamasıdır. Çok büyük, önemli ve etkili bir aşamadır.

Felsefik düşünce tarzının ve aklın gelişmesiyle birlikte akla dayalı devletin geliştirilmesi olarak ele alınabilir. Kastik zihniyete dayalı devlet anlayışının aşılmasıdır. Dicle-Fırat kıyılarında bu kastik yapı binlerce yıl yaşadı. Nil deltasında en az üç bin yıl yaşadı. Çin'de M.Ö. 1500'lerden M.Ö. 500'Iere kadar yaşadı. Hindistan'da da aynı durum söz konusu ve halen kastik izler varlığını korumaktadır.

İlk uygarlığın doğduğu sistem de Sümer kralları da hanedan da kastiktir. Bu öyle bir yapıdır ki birisi öldüğünde, kendisiyle birlikte bütün refakatçileri onunla yer altına gömülür. Ünlü arkeolog Samuel Kramer "Ur" sitesinde kazı yapmış ve bu kazılar neticesinde; kral ölünce maiyetinin de onunla birlikte gömüldüğünü görmüştür. Cariyelerin hepsi canlı canlı kralın yanı başına gömülür. Öyle ki bu mezarda kralın arabası bile vardır. Arkeolog bunları görünce dehşete kapılır, düşünün diri diri gömülen 600, 700 kişilik bir maiyet! İşte, kralın uzantısı olarak görülenler kral öldüğü zaman onunla birlikte diri diri mezara gömülür. Kastik katil dediğimiz yapı budur, böyle bir sistemdir. Maiyetinin canı var mı, yok mu hiç önemli değil, değerli değil. Onlar kralın bir parçası. Hiçbiri de öyle, "canım acıyor" demez, diyemez. Osmanlı saraylarındaki kardeş katilliği de bununla ilgilidir. Padişah oğlunu bile öldürür. Üçüncü Mehmet, oğlu ve çoğu çocuk olan iktidar adayı 18 akrabasını hiç gözünü kırpmadan öldürtür. Kanuni Süleyman, şehzade Mustafa'yı acımasızca öldürür. Tüm bunlar kastik katil uygulamalarıdır.

Toros-Zagros eteklerindeki aristokrasinin doğuşu çok ilginçtir. Biz de bu konuya ilgi duyup araştırdık, gördük ki aristokrasi de neolitiğin doğduğu yerde Toros-Zagros'un iç eteklerinde ya da üstündeki tepelerde doğmuş. Bugün bile bunun izlerini görmekteyiz. Peki, kasttan sınıf türediği zaman ne olur? Bu soruya aristokratik sistemle cevap verilebilir. Evet, aristokrasi tarihsel bir kurumlaşma, bir yenilik, ama çok iyi bilmekteyiz ki bunların ataları da hep kastik katil, tanrı kral. Nereye bakarsak bakalım bunu görürüz.

Neden kastik yapılar aristokrat sınıfı olma ihtiyacı duydular? Birinci neden nüfuslarının çoğalması, ikincisi olanak ve zenginliklerin artmasıdır. Kasta elit de diyebiliriz. Aslında elit kavramıyla bizzat kast anlatılmak istenmiştir. Meşhur "Seçkinler" teorisinin yazarı V. Paretto, elit kavramı üzerinden tarihsel anlatı yapar ve "Tarih elitlerin kendi arasındaki çatışmasıdır" der. Sınıf savaşımı yerine, elit savaşımı kavramını getirir ki bize göre de bu daha doğrudur. Ama tabii bizim gibi böyle kastik katil demez, elit diyerek yüceltir, farkımız budur. Marks nasıl sınıfı yücelttiyse, o da eliti yüceltir.

Elit halen var, kapitalizmde bu çok belirgindir ama temelini biraz eşelersen bir katiller grubunu ancak ortaya çıkartabilirsin. Burada şu soruya da cevap vermek gerekir: Sınıf ile kast arasındaki farkı nasıl anlamalıyız? Tarihsel sosyolojinin yanıt bulması gereken bu sorunun cevabı tartışmaya açıktır. Kast, katı kurallara dayalı, esnek olmayan, tanrısal güce dayanarak kendisini yapılandıran, çıplak zor ve şiddetle ortaya çıkan, kaskatı bir hiyerarşik ilişki biçimine dayanan yapıdır. Kasttan çok sonra ama yine kastik yapıdan doğan sınıf ise daha esnek, geçirgen, norm kazanmış bir yapıdır. Eğer tarih bu sosyolojik gerçeklikten uzak ele alınıp sınıflar savaşımı olarak tanımlanırsa, toplumsal gerçekliğin üstüne perde çekilmiş olunur.

Bu hataya en fazla düşen de Marks olmuştur. Marks tarihte kastik yapıyı yeterince görememiş ve sınıf tanımını da tarihsel gerçekliğe oturtamamıştır. Marksist teoride çokça dillendirilen "Artı değer", "ücret, rant" gibi kavramlar İngiliz ekonomi-politiğinin icatlarıdır. Burada yapılan gaspı, tecavüzü, sömürüyü bilimsel kavramlarla meşrulaştırmadır. Bizim sorun yaptığımız da budur. Kapitalizm gasp, talan, sömürü, yağma, savaşlarla doğdu. Ulusdevlet başından sonuna kadar savaş demektir. Savaşla doğmayan, savaşla yıkılmayan tek bir ulus-devlet yok gibidir. Ulus-devlet baştan ayağa şiddet ürünüdür ve şiddeti meslek edinen dar kesime de elit adı verilir. Oysa o da bir kastik unsurdur. Söz konusu elitler şiddete başvurmaksızın ayakta dahi kalamayacağından modern kastik katil, sömürü kapasitesini askeri yöntemlerle arttırır. Sosyologların bu tarihsel hakikati doğru görememeleriyse hayret verici bir durumdur. Bu yaklaşım iktidar-bilgi hiyerarşisiyle bağlantılıdır. Bu hiyerarşiye göre 'bilgi güçtür, bilgi gücün yanında olur, ona hizmet eder.' Bugün de kapitalist modernite ölçeğinde böyledir. Akademiye kim sahipse, bilginin sahibi de odur.

Aristokrasi ve kast farkını nasıl ortaya koyacağız? Aristokrasi, kasta nazaran daha organize bir kurumlaşma ve yaygın bir tabakalaşmayı temsil eder. Kastik katil grubu gizli, maskeli ve vurucudur. Bir de yamyamlığa daha yakındır. Aristokraside yamyamlık yoktur ama kastik unsurlar yamyamlık yapar. Kastiklerin böyle canavarlıkları da söz konusudur. Bir de elit denir ancak her çağın kendi elitleri vardır. Kast ile elit tamamen özdeş değildir. Entelektüeller de birer elittirler; hanedanlar, sağlıkçılar, eğitimciler de elit olabilir. O açıdan elit kavramı yetersiz kalır. Doğru kavramı geliştirerek adını sermaye değil de kastik katil topluluk veya kastik topluluğu olarak tartışmaya açmaktayız. Bu konunun birçok tartışmaya yol açacağı kesindir. Sosyologların, özelde de Marksistlerin konuya dair tartışmaları önemli olacaktır.

Toplumu toplum olmaktan çıkaran tüm sorunların kaynağı kastik yapıdır. Marks bunu kapitalist sermayeye bağlar. "Çelişkileri açığa vuruyorum" demesine rağmen, bu tarihsel gerçeği örtbas etmiş, hatta politikadan soyutlayarak anlatmıştır. Elbette bunu bilmeden yapmıştır. Anarşistler de bunu söylemiştir ve hiç de haksız değildirler. Bu anlatımın daha da gelişmesi, tarihsel materyalizmin böyle bir anlatıma kavuşması gerekli ve anlamlıdır.

Bir kapitalisti düşünelim, gece gündüz ne yapar? Savaşı büyük oranda onlar planlar ve başlatır. Birinci Dünya Savaşı, kapitalizmin yaşadığı bunalımın ve sermayenin dar boğazının bir sonucudur. 1929 bunalımı ve diğer savaşlarda yaşandığı gibi. Sosyoloji bunu izah etmelidir. Tarihsel sosyoloji yaparak, tarihsel gerçekliğe hakikat kazandırmaktayız. Budha der ki

“sırtındaki hançeri çıkartmadan, farklı bir şeyle ilgilenemezsin.” Bizim sosyolojimiz de bunun gibidir. Kastik katilin toplumun sırtına sapladığı hançeri çıkartmadan hiçbir toplumsal sorun çözülemez. Zaten sosyoloji toplumla ilgili her şeyi yazamaz ve buna imkân da yoktur. Mevcut sosyolojiye ilginin geliştirilmeyişi de bununla ilgilidir. Toplumla ilgili çok şey anlatırlar ama özünde hiçbir şey anlatılmaz.

Kastik katil baştan sona her şeyi yapan güçtür. Bu tanım istismara da açıktır, ancak bilinçli olarak bu kavramı sürekli tekrarlıyoruz ve kavramın sınıfla bağını kurmaktayız. Sınıf gerçeği var, ama o da kastın daha da kurumlaşmış, canilikleri çok olan, uygarlaşmış ve kurumsal halidir. Bu nedenle aristokratik ‘devrim’ çok önemlidir. Aristokrasinin oluşması bütün ilk ve ortaçağdaki motorun oluşmasıdır. “Sınıf savaşı” tespiti yanlış değil, ancak izah etmekten uzaktır. Kastik unsur, aristokrasi şahsında biçim değiştirmiş ve kendisini kamufle etmiştir. Aristokrasi kastın tarihsel birikimine dayanarak onu farklı kılıp genişletir. Bu sınıf, kastın daha tehlikeli, daha genel hükmetme biçimi haline gelir. Kastik gruptan bağımsız gelişmez.

Bu aristokratik sistem dünya çapında köklü olarak yayıldı, birçok toplumsal gerçeklik de yarattı. Tek tanrılı din, tunç silahları, iki tekerlekli atlı savaş arabası gibi savaş teknolojisinden günümüze kadarki birçok gelişme aristokratik dönemin eseridir. Kendi kölesi olarak serf de gelişti. Tabii bunların hepsi büyük gelişmelere ve savaşlara yol açtı. Kastik katil bir avcı gibidir, aristokrasi de bunu kurumlaştırmış hem ideolojisini hem de uygulamasını geliştirmiştir.

Aristokrasinin içinde örtülü kastik zihniyet ve irade var. Esas olarak aristokrasi kastik katilin yeni halidir. Kastik katili güncel haliyle tanımlamaya ve nitelendirmeye çalışmaktayız. Kastik katilin güncel olanının da bir katil olma ihtimali yüksektir. İstisnalar olabilir ancak özü tarihin başlangıcından beri böyledir. Avcı kulübünden beri süregelen, bitmeyen ve tarihin tüm dönemlerine damgasını vurmuş olan bir dehşet var. Başka türlü savaşları izah edemezsiniz, bunca talanı, bu korkunç köleliği, kadınların mevcut halini anlatamazsınız. Bu çaresiz halkı, köylüyü, serfi, proleterleri anlatamazsınız. Tüm bunlar ancak bu kastik katil adlandırmasıyla ve yorumuyla izah edilebilir. Tarih boyunca yaşanan savaşları göz önüne getirin; hiçbir hayvan türünde böyle bir savaş ve talan yoktur.

Marks bunu, tarihin bir ilerlemesi biçiminde anlatır, oysa bu bir ilerleme değildir. Bu, katil grubun toplumu derinden yarması hem de büyük bir cinayet halinde yarmasıdır. Dinde bile Habil-Kabil meselesi ile yer alır. Dinler, bu gerçeği böyle anlatmak ister. Din kastik katil yorumunu daha açık anlatır. Tek tanrılı dinler, bu gerçeğe gözünü kapatmamıştır. Tek tanrılı dinlerde peygamberlik kurumu yüceltilir, bu yolla kastik katil de sınırlandırılmaya çalışılır. Yine de din, kastik katili yeterince sınırlandırmayı başaramaz, sadece reforme eder. Ama insanlar bunu unutmaz. Halen peygamber deyip dururlar. Musa’sı, Yusuf’u, Yakup’u, Hermes’i bunların hepsi Mısır saraylarındaki peygamberlerdir ve yaptıkları en temel şey firavunu sınırlamaktır. Aristokrasinin yüceltilmesinin kastik unsuru sınırlandırma amacı taşıdığının bir göstergesi de budur.

Kapitalist kastik katilin nasıl ortaya çıktığı açıklığa kavuşturulmalıdır. İngiltere adası, önce bir korsanlar adası olduğundan buradan kastik bir grubun kapitalistleştiği, en iyi teknolojiyi kullandığı açıktır. Korsanlar hep ada içinde hareket eder, bir de en gelişkin silah tekniği bunların elindedir ve bunların ikisi de İngiltere’de var. Bu kapitalizm modern sınıf denilen burjuvaziden türer. Nasıl aristokrasi kastik katillerden türemişse, burjuvazi de biraz aristokrasiden, ama asıl olarak örtülü kastik katillerden türemiştir. Burjuvazi de yaratıcı bir sınıf değildir. Bu teknik ve bilimsel başarılar, burjuva işi değildir. Burjuvazi örtülü kastik katillerden türemiştir. Marks’ın burjuva öyküsü, bakış açılarını oldukça ters çevirmiştir, çarpıtmıştır. Genelde kapitalizmi bilimselleştirir; özelde de ‘sınıfı’ ve ‘artı değeri’ bilim olarak adlandırır. Bu yaklaşımın korsanı ve katili örtbas etmek olduğu ve bilimsellik adına İngiliz ekonomi-politiğinin tuzağına düşmek anlamına geldiği açıktır. Önder Abdullah Öcalan’ın dile getirdiği ‘bilimcilik bir hastalıktır’ tespiti bu doğrultuda ele alınmayı gerektirir.

Eleştiriyi buradan yapınca, bu kapitalist güruh biraz daha doğru tanımlanacaktır. Marks’ın yaptığı gibi işte ‘sermaye birikimi’, Lenin’in yaptığı gibi ‘son aşama emperyalizm’ adlandırmaları artık fazla açıklayıcı değildir. Ulus-devleti, bunun için birinci sıraya koyduk. Bu kastik katilin ulus-devlete ihtiyaç duyması çok öğreticidir. Bu defa kastik katil kendini ulus-devlet kılıfıyla sahnelemiştir ve bu sahnelemesi de sonuç almıştır. Beş yüz yıldan beri büyük bir ahtapot gibi gelişmesi, ulus-devlet haliyle mümkün olmuştur.

Ulus-devletle modernite arasında sıkı bir ilişki var. Kapitalist modernite kavramı tam burada yanlış anlaşılmamalı; neredeyse elverişli sıfat haline gelen ‘modern kapitalist sınıf’ veya ‘kapitalist modernite’ adlandırmasını biz de çok kullandık, fakat kapitalistler için en uygun sıfat ‘kastik katil’dir. Modern de olabilirler ancak bu kastik katil sıfatını ortadan kaldırmaz. Katiller normal kıyafet giyerek toplumun içinde dolaşırlar, bunlar da öyledir. Modern kapitalizmin şimdiye kadar böyle anlatılmaması, modernlik örtüsünün bilim insanları üzerinde de ne kadar etkili olduğunu gösterir. Kastik katillerin entelektüelleri kendi saraylarına bağlaması incelemeye değerdir. Dolayısıyla kapitalist modernite kavramını bu yorum temelinde kabul etmeliyiz. Marks’ın düştüğü hataya düşmemek için kapitalist modernite kavramını çerçevesini doğru çizerek kullanmaktayız.

Dicle-Fırat havzasında yaşanan karşı-devrim niteliğindeki aristokratik sistem, kastik yapıda bir kopuş yarattı. Ki, kastik yapının doğduğu alan bu coğrafyadır. Aristokratik sistemle kastik yapı burada dönüşüme zorlanmıştır. Pers İmparatorluğu döneminde kastik yapının kalıntıları halen sürse bile, Greklerdeki felsefi devrimin ardından gelişen devlet teorisinin etkisiyle rasyonel

ve aristokratik bir devlet modeli ortaya çıktı. Kapitalizmin ve burjuvazinin ilk izleri burada da vardır. Ancak beşikten dışarıya doğru yeni bir yayılma, kayma durumu söz konusudur. Bu gelişmeler İslam Ortaçağını tamamen etkisine almıştır. Ticaret, bilim, devlet düşüncesi, şehirleşme, denizcilik ve diğer tüm gelişmeler Batı'ya taşınmıştır. Burada bir sentez yapılır ve bu sentez moderniteye yol açar; kapitalizm ise bunun içini oyar.

Tüm bunlar kastik katilin tarihsel seyrinde rol oynamıştır. Roma imparatorları önemli oranda kastik niteliklere sahiptir. Sezar ve İskender'in kendilerine insan mı yoksa tanrı mı denilmesi gerektiği konusunda bir karar verememeleri de kastik ideolojinin uç örneğidir. Sezar tanrılaştırılır, ki zaten muhafazakârlık da öyle bir şeydir. Moğollar büyük oranda kasttır. Rus çarları ve Çin imparatorları da kastiktir. Afrika'da da kastik rejimler az değildir. Amerika kıtasındaki İnkaların kastik oldukları çok nettir. İnsan kurban ederler. Yılda 20 bin insanı kurban ettikleri söylenir, ki bu bir kast uygulamasıdır.

İslam kastik yapıya darbe vurmuştur. İslami çıkış, anti-kastiktir. Yunan ve Roma da kalıntısı olsa bile anti-kastiktir. Kurucularında kastik nitelikler olsa da alt yapı, bilim, siyaset, felsefe gelişkin olduğu için kast ideolojisi olan tanrı-kral kültünü yıkmıştır. Hz. Muhammed zaten bu devrimi yapmıştır. "Kimse tanrı sıfatına ortak olamaz" demiştir. Kastik yapıya en şiddetli darbeyi vurmuştur. Tanrıya şirk koşmak mutlak ölüm demektir. Hz. Muhammed'e göre tartışılamaz tek yasa budur. Bu hem kastın etkisini taşır hem de kastı yok eder. Tanrı tamamen soyuttur, görünmez. Hatta kendisini tanrı-kral ilan edeni derhal tasfiye eder. Tanrıkral anlayışına öldürücü darbeyi indiren İslamiyet'tir. Bu açıdan kastik zihniyette büyük bir kırılmayı yaratır.

Kastın kalıntıları Batı kapitalistleridir. On beş bin yıllık yamyamlıktan türeme bir kastın son temsilcileri Batı kapitalizmidir. Öyle "yaratıcı kapitalistler" olarak yaftalanması hikâyedir. Marks bu konuda büyük hata yapmıştır ve biz bunu eleştirmekteyiz. Kapitalisti bilimi, sanayiyi, devleti geliştiren bir yaratıcı gibi tarif etmek yerine, kastik katilin son temsilcisi olarak tanımlamak daha doğrudur.

Kastik toplumsal katillerin son örnekleri kapitalistlerdir. Onlar katildir. Kapitalistlerin ilk öncüleri İngilizlerdir. İngiliz kapitalistleri Gambotlarla korsanlık yaparak sermaye biriktirirler. İlk sermayeleri bu şekilde Gambotlarla talancılık yaparak İngiltere adasına taşırlar ve hızla kendini bir sınıfa dönüştürürler. Bu sınıfın adı da resmi burjuvazidir. Aslında her çağda kendini bir sınıfa dönüştürmeyi başarmıştır. Bunlar korsan; yarı-kastik katil yapılardır. Karşılaştıklarını öldürüp servetine el koyarlar. Diğer yöntemleri de araziyi "çitleme" yöntemiyle köylülerin yaşam alanlarına el koymak şeklindedir. Bu şekilde elde ettikleri toprakları zorla işletirler. Topraktan koparılan köylüler ise onlar için buralarda dokumacılık, çobanlık benzeri işlerde çalışmak zorunda bırakılır. Dokumacılık geleneksel bir yöntem iken, kapitalistler buna el koyup bir sermaye birikimi aracına dönüştürürler. Yoksa dokumacılık tekniği burada icat edilmiş değildir, dokumacılık tekniği çağlar öncesinden beri bilinmektedir.

Bu kapitalistler zor gücüyle uygarlık üretim ve değerlerini gasp etmişlerdir. Bir uygarlıksal gelişme var, ancak moderniteyi ve rönesansı kapitalizm yaratmadı, kapitalizm onları gasp etti. Gerçek budur. Reformasyonu kapitalistler değil, din adamları olan rahipler yaptı. Luther, Münzer, Kalvin gibi öncüler kapitalist değil, rahip ve komünalisttirler. Dinsel açıdan moderniteye yolu açan da bunlardır. Bilimsel-ideolojik icatlar, bilimsel keşifler kapitalizme ait değildir; neredeyse tümü yoksul esnaf ve bilim insanlarının çabasıyla ortaya çıkmıştır.

Devlet ve ulus-devlet yükselir, savaşlarda ateşli silahların kullanımı hızlanır; en önemlisi de yeni bir devlet modeli geliştirilir. Çok yüksek sesle söyleyebiliriz ki, Batı medeniyeti ulusdevletle başlar. Ulus-devlet olmadan kapitalizm başaramazdı. Bizim ulaştığımız sonuç; kapitalizm ulus-devleti doğurmaz, ulus-devlet kapitalizmi doğurur. Ulus-devlet modernitenin etrafında gelişen bir olgudur. Avrupa komünlerinin sivil topluma, sivil toplumun da ulusdevlete dönüşümüyle ortaya çıkmıştır. Kapitalistler bunu da gasp etmiş, tekelleştirmiş ve faşizme kadar götürmüştür. Maalesef Stalin şahsında sosyalizm kasta kurban edilmiştir. Ulusdevlet yeterince anlaşılamamıştır. Oysa ulus-devlet gibi bir güç yoğunlaşması, bir güç tekeli olmadan kapitalizm gibi bir canavarı hiçbir güç yaratamazdı.

Marksizm'e tam da buradan bir eleştiri geliştirmekteyiz. Marks'ın 'Devlet' adlı kitabı en başta yazması gerekirken bunun yerine Sermayeyi yazması bir hatadır. Sermaye ilkçağda da Sümerlerde de vardı. Yeni bir keşif değildir. Ama ulus-devlet ilk defa Batı ideolojisinin, ekonomisinin, tekniğinin ortaya çıkardığı bir siyasal modeldir. Ve o model kapitalizmi doğurmuştur.

Rusya'da da, Çin'de de kastik unsur sosyalizmi dıştan değil, maalesef içten gasp edip bitirdi. Yıkılışının temel nedeni budur. Stalin kastik bir unsurdur, çocukluğunda öyle eğitilmiştir, demokrasiyle ilgisi yoktur. Stalin'in 'güç-zor' gibi kavramlara sarılması onun kastik özellikleriyle ilgilidir. Bu felsefe sonuçta kast felsefesidir ve bitişe götürmüştür. Bugün bunu Rusya'da bile savunan kimse yoktur. Çin'in kapitalistleşmesi birkaç unsur tarafından sağlanmıştır. Sosyalizm içten ele geçirilmiştir. Bunların hepsi kastiktir, aristokratik dahi değildir. Rus çarları kastiktir ama etraflarında aristokratik unsurlar vardır. Avrupa'da da böyledir.

Sonuç olarak şu ifade edilebilir; nereden bakılırsa bakılsın, modernite yeni uygarlıktır. Sınıf, bilim ve iktidar-devlet temeli var. Fakat kısa sürede eski kastın uzantıları kapitalizm adı altında modernitenin içini boşaltıp kullanırlar. Kârı biriktirip kapitale dönüştürürler. Marks da maalesef bunu "ilerici, büyük gelişme" diye tanımlayarak inceleme konusu yapmıştır. Katile katil demesi gerekirken, kapitalizmin sistematiğini çözümlemeye çalışır ve kapitalizmin ekonomiyi ve tekniği geliştirdiğini söyler. Oysa niye bunları kapitalizme mal edelim? Gerçekte kapitalizm bunları

çalmış, gasp etmiştir. Herkesin elindekini almış, toprağına, birikimine el koymuştur. Bunların tümünü de savaşla yapmıştır. Kast cana kastederek varlık bulmuştur. Bu gerçeklik görülmeden sosyalizmin teorisi de sağlıklı yapılamaz.

Marks'ın hatası modernite ile kapitalizmi karıştırması, ikisinin arasında ayrım yapamamasıdır. Kapitalizm bilimi, Rönesans'ı, felsefeyi, sanatı yaratıyormuş gibi ele alır, oysa gerçek böyle değildir. Bu ele alış hem çok tehlikelidir hem de reel-sosyalizmin çöküşünün de nedenlerinden birisidir. Modernitenin başlangıcı Rönesanstır, diğer ayağı Reformasyondur. Reformasyon Hristiyanlığın Katolik biçiminin kökten bir değişime uğratılmasıdır. Üçüncü ayağı bilimsel ve felsefi devrimdir. Bu üç gelişmeyle her şey kökten değişir. Bunun sonuçları, "kapitalist ekonomidir."

Kapitalizm ekonomi gibi, sermaye gibi ortaya çıksa da özünde moderniteyi kendi içinde tüketir. Batı modernitesi şu anda dahi küreselдir. Kapitalizm onun içini boşaltmıştır. Marks bunu da görememiş ve karşı modernite oluşturmayı hedefleyerek bunu bir sisteme kavuşturamamıştır. Bize göre kapitalizm modernitenin içini oymuştur. Özellikle Rönesans'ı kendi çıkarları doğrultusunda değerIendirmiştir. Reformasyon, bilim ve felsefe kapitalizmin hizmetine koşulmuştur. Kapitalist unsurlar birer hırsız, talancı, yok edici canavar gibidir. Kapitalizm moderniteyi yaratmamış; aksine modernitenin içini boşaltmıştır.

Teorideki büyük yanlışlıkların kaynağını burada aramak gerekir. Marks da sonradan bu hatasının farkına varır. Paris Komünü'nden aldığı derslerle dönüşüm sağlamak ister ama başaramaz. Engels çaba gösterir, Lenin "Devlet ve Devrim" eseriyle bir şeyler yapmak ister. Sovyet deneyimi geliştirilir. Bütün eleştirilere rağmen içte ve dışta zafer kazansa da, "ben uçuruma geldim" der. Bunların tümü kastik yapıyı yanlış değerIendirmeyle bağlantılıdır. Reel-sosyalizmin çözülüş nedeni, kapitalizm analizinin sakat olmasıyla bağlantılıdır. Bunu aşmak zordur. Denemesi yapılmış ama başarılamamıştır. Sonuçta 70 yıl sonra yaşanan büyük çöküşle teorilerinin yetersizliği kendini ortaya koymuştur. Çin'de de benzer bir durum yaşandı. Kapitalizm doğru analiz edilemezse, bu sonuç kaçınılmazdır. Üstelik milyonlarca insanın feda olması pahasına bunlar yaşanır.

Kapitalistlerin, kastik katillerin son temsilcileri olduğuna dair en ufak bir şüphe yoktur. Burada moderniteyi biraz daha geliştirmek gerekir. Kapitalist modernitenin üçayaklı olduğunu belirttik. Birinci ayağı, toplumun yok edilmesidir. Kapitalist toplum olamaz. Tarihsel toplum kapitalizm tarafından yok edilmiştir. Yok edilen olgu toplum iken, nasıl kapitalist sıfatı toplum için kullanılabilir? Bu da Marksizm'in çözümsüzlüğünün ve reelsosyalizmin çöküşünün en önemli nedenidir. Gerek soykırım gerek savaşlar gerek çevre felaketleri gerek kanser uru gibi büyüyen kentler kapitalizmle ilişkilidir. Bunların hepsi toplumun durumunu ve yok edilişini ifade eder. Demek ki "kapitalist toplum" kavramı yerine, 'kapitalizmin anti-toplumdur' denebilir. Kapitalistin işi gücü toplumu dağıtmaktır. Klandan tutalım ulus-devlete kadar her şeyi dağıtır. Kapitalist, toplum içine yerleşmiş bir vampirdir. Ulus-devleti bir katil devlet haline getirir ve eğitim, ahlak, kültür, sanat alanları başta olmak üzere toplumun her türlü uğraş sahasının içini boşaltır. Dolayısıyla anti-toplumsaldır, hatta toplum kırımcıdır. Kapitalizm toplum değildir, toplum kırımcıdır, bir toplum jenositçisidir.

Tanımlamaları yaparken çok dikkatli, duyarlı olmak gerekir. "Kapitalist modernite" ifadesini bu tanımlamalar temelinde kayıt düşülerek kullanmak daha doğrudur. Kavram olarak "çağdaşlık" dediğimiz modernitenin üçayağını boşaltır, kendi katil, soykırımcı emellerini ona yükler. Buna modern demek yerine, vampir demek ve modernitenin altını oyarak kendini modernite içine yerleştirmiş bir olgu olarak görmek gerekir. İşin can alıcı kısmı burasıdır. Kapitalist sıfatını veren modernitenin kendisi değil, onun içindeki kurtçuktur. Ağacın içindeki kurt ağacı kemirir ve sonuçta onu çürüterek yok eder. Modernite iyi bir şey, fakat içine giren kapitalist kurtçuk onu kemirerek sonuçta düşürdü. Şu anda modernite can çekişmektedir. "Kapitalist modernite" derken de işte bunu kastetmekteyiz. Her taraftan dökülür. En başta Avrupa'da, kapitalist merkezlerde. Finans kapital bunun son manevrasıydı. 19.yüzyıl endüstri ayağını devreye sokarak büyük bir çıkış yaptıysa da bu da doğa katliamına dönüşerek toplumun altını oydu. Günümüzde de finans kapital modernitenin altını oydu. Şimdi de işte yapay zekâ gibi yeni teknolojiler, değerli madenler, nadir elementler vesaire diyerek en kâr getiren ve toprağın kalanını da yok eden bir sistem geliştirilmektedir. Toprak diye bir şey bırakılmamakta, bir avuç altın için bir dağ yok edilmektedir.

Kapitalist modernitenin ikinci ayağı endüstriyalizmdir. Endüstriyalizm kapitalizmi de onun ulus-devletini de doğuran tekniktir. Dikkat çekmek istediğimiz asıl vahim konu, çok kâr getirdiği için endüstriyalizmin çevreyi yok etmesine göz yumulmasıdır. Çevre felaketi bütün sınıf çelişkilerinin önüne geçti. Böyle devam ederse dünya bir çöplük haline gelecektir. Şu anda en büyük tehlike iklim felaketinden beklenmektedir. Bundan da kastik kapitalist sorumludur. Onu teşvik eden endüstriyi böyle geliştirmektedir. Geliştirilmekte olan yapay zekânın neredeyse insanı gereksiz hale getireceği belirtilmektedir. Yapay zekânın ürettiği insan, doğal insanın canına okuyacak. Bu da endüstriyalizmle bağlantılıdır. Atom, nükleer ve diğer envai çeşit silahları saymıyoruz bile. En önemlisi de bu plastikler meselesidir. Okyanusları dolduran plastikler artık toplumun yediği içtiği her şeyin içine karışmış, bütün deniz canlılarının midesi plastikle dolmuştur. Bu durum artarak devam etmektedir. Her taraf çöplük olmuş. Bir evde günlük olarak çöpe atılan plastiklerin toplamı dahi bir semtin tamamını dolduracak kadar çoktur. Yapılan ekolojik eylemler de bu tehlikeyi durdurmaya yetmemektedir. Endüstriyalizme ilişkin söylenecek şey çoktur. Yeraltını yok etti, yeryüzünü yok etti, havayı karbondioksit ile doldurdu,

okyanuslar çöp doldu. Şehirler kanserojen bir etki salgılamaya devam etmektedir. Kastik katilin kâr kanunu karşısında hiç kimse duramamaktadır. Bunun yanında sanat-kültür alanı, sosyal yaşam da tümden tehlike altındadır. Ulus-devlet modernitesi soykırımı yaratmıştır. Endüstriyalizm çevreye karşı, ulusdevlet de insana karşı soykırım suçunu işlemeye devam etmektedir.

Kapitalist modernitenin üçüncü ayağı ulus-devlet, bugünkü Batı modernitesinin belirgin ve belirleyici ayağıdır. Ulus-devlet diğer devlet biçimlerinden ayrılır. Ulus-devletin ilkçağın köle devletinden veya ortaçağın serf devletinden, diğer bir deyişle hanedan devletinden, kişi devleti denebilecek olan tanrı-kral devletinden, aristokratik devletten ayrılan yanları vardır. Aristokratik devletin teorisini Yunanlar yapmıştır. Aristokratik devlet bir devrimle kastik sistem veya kastik otoritenin yerine geçmiştir. Kast tanrı-kraldır, aristokratlar ise tanrının yardımcılarıdır. İçinde bolca kastik unsurlar bulunsa da yeni devlet hanedan devletidir, sınıf devletidir.

Uygarlığın Batı'daki Rönesans, Reformasyon ve bilim temelli dönüşümü bir Batı uygarlığını karşımıza çıkarır. 1500'Ierde bu durum tam anlamıyla somutlaşır. Bunun adı da ulus-devlet olur. Ulus-devletin ortaya çıkışı, tanrı-kral devletinin, hanedan devletinin, din devletinin, hatta mitolojik devletin aşılmasıdır. Hepsi aynı şeyi ifade eder ve filozofu da Hegel'dir.

Hegel bunun bilincini geliştiren ve aynı zamanda peygamberi olan bir filozoftur. Nasıl ki ortaçağ devletinin gerçek peygamberi ve filozofu Hz. Muhammed ise, modern devletin peygamberi de Hegel'dir ve bunun hakkını da vermiştir. Hegel'in devlet felsefesi ulusdevletle birlikte yaşamaktadır. Onun analizi, Grek kent devletinden Napolyon İmparatorluğuna kadar tüm iktidarsal düşünce ve yapıları kapsar. Özellikle Napolyon'u "Yer yüzüne inen tanrı" olarak tanımlaması hayli öğreticidir. Özünde tanrısallaştırdığı ulusdevlettir. Bu, tanrısallığın günümüzde ulus-devlet şahsında yaşadığı doruk aşamasıdır. Bu felsefeyle hesaplaşmak demokratik modernite güçlerinin temel görev ve sorumluluklarındandır. Ulus-devletin aşılması bu felsefeyle doğru hesaplaşmakla mümkündür.

İlkçağ devletinin peygamberi ve ideoloğu Platon'dur. Modern çağda ise Hegel ulusdevletin filozofudur. Nedir bunun temel özelliği? Hanedan devleti yok, din devleti yok, şahsultan devleti yok, kral devleti yok, çar devleti yoktur. Hepsi gitmiştir. Bunun karşısında yönetimi altına aldığı toplumun bütün bireylerinin mensubu, yurttaşı sayıldığı ulus-devlet vardır. Ulus-devlet tanımı da buradan ileri gelir. Ne kadar vatandaş varsa, hepsi devletin üyesidir. Ulus farklı, devlet farklıdır. Ulus-devlet ise ikisinin birleştirilmesinin adıdır. Ulusun ne kadar mensubu varsa hepsi devletin de üyesidir. Tabii aynı ulustan olmayan çok sayıda kişi de vardır. Bunlar da devletin üyesi sayıldığından devletin adı "ulus-devlet" olur.

Osmanlı devleti ağırlıklı olarak Osmanlı hanedanını ilgilendirirdi. Hanedan üyeleri devletin üyeleriydi. Yeniçeriler devletin hizmetçisi ve kölesiydiler. "Yeniçeri", yeni kul, yeni köle demekti. Yeni devlet ise farklıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu hatırlayalım. Bütün vatandaşlar bu devletin vatandaşı olarak kabul edildi, ama hepsi "Türk" olarak tanımlandı. "Biz ulus-devlet olduk, diğerleri de bizim gibi olacak" denildi. Kürt sorunu denilen durum da bu anlayış ve yaklaşımdan doğdu.

Bir de ümmet tanımı vardır. Ümmet bütün ırkları ve milliyetleri kapsar. Türk ulusdevletinde böyle bir şey de yoktur. Diğer ırk ve milliyetler inkâr edilince sonuçta ümmet anlayışına dayalı iktidarlar oluşturulması gündeme getirildi. Bugünkü iktidarın böyle bir ideolojik temeli var. Ve bu olduğu gibi Kürt sorununa yansıdı. Bu, ulus-devlet ideolojisinden çıkma arayışıdır. Boşnak, Arnavut, Çerkes olan herkesin "Türk" sayılması, tanımda yetersizlik olduğunu gösterir. Kürtler ise nüfusu fazla ve eski bir uygarlık mensubu olduklarından kendilerine Türk denilmesini kabul etmemişlerdir. Ulus-devletçiler "sen bir Türk'sün ve öyle kabul et" derler. Buna da "Türk Kürdü" ya da "Kürt kökenli Türk" derler. Bilindiği gibi bu yaklaşım da kabul görmedi. Büyük bir uygarlık kültürü nasıl olur da kendini inkâr eder? Kürt insanına Türk demekle Kürt insanının Türkleşmeyeceğini son elli yıllık mücadele açıkça ortaya koymuştur.

Ulus-devlet daha sonra doğacak olan kapitalizm için esastır. Bunun anlaşılmaması hayret uyandırmaktadır. Kapitalizm gelişebilmek için zor aygıtı olarak ulus-devlete ihtiyaç duyar. Kapitalizm gibi vurguncu bir sistemi eski devlet yapılanmalarının yürütmesi zordur. Çok geniş bir zor aygıtı lazımdır. Bir tek kapitalist, bir tek çar, bir tek tanrı-kral yoktur; çok sayıdadırlar. Bin tane devlet olmaz; olsa olsa birkaç tane ulus-devlet olabilir, o da güç tekeline sahip olmayı gerekli kılar.

Çağdaş devlet Alman, İtalyan, Fransız, İngiliz gibi uluslara bölünmüştür. Devlet artık kişilerle değil uluslarla anılmaktadır. Buna ihtiyaç duyulur. Ulusların doğuşu dahi ihtiyaçtan kaynaklanır. Söz konusu edilen kapitalistin-sermayedarın ihtiyacıdır. Vurgunu yapmak isteyenler bunlardır. Vurgun yapmak da güç gerektirir. Osmanlı, hanedan adına denedi. Mustafa Kemal ise çıkıp "ulus adına savaşıyorum" dedi, ulus olarak örgütlendiğinden halifeyi, Osmanlı'yı ve Kürt feodalleri yendi. Avrupa'da da öyle oldu. Lenin de ulus-devlet ideolojisiyle Rus çarını yendi, fakat sosyalist olduğundan darbeyi reel-sosyalizm yedi.

Faşizm ve sosyalizm konusuna biraz değinmek gerekir. Bu amaçla sosyalist devrim, sosyalist ideoloji, sosyalist gerçekleşme, sosyalist realizasyon ve toplamda sosyalizm ile faşizm ilişkisini ele almak gerekir. Sovyetler bunu başlattı. Hatta Paris Komünü o dönemin burjuvazisini çok ürküttü. Kaynağını burada aramalıyız. Faşizmin çıkışının esas nedeni budur. Sosyalizm bir seçenek olarak yaşamda belirdiğinde faşizm devreye girer. Sosyalizm seçeneği doğduğunda kastik katilin kapitalist temsilcileri sistem arayışına girer, ortaya çıkan sistemin adı faşizm olur. Başlangıçta gerek duymazlar çünkü karşılarında bir tehdit görmezler. İngiltere adasında

yaşananlar buna örnektir. Korsanlık, faşizmi gerektirmez. Korsanlar ya köylüleri kovarak ya da çitleme yoluyla köylülerin yaşam alanlarına el koyarak zor yoluyla toprakları işletir, köylüleri de işçileştirirler. Karşılarında bir tehdit olmadığından bu da faşizmi gerektirmez. Faşizm, ciddi ve ölümcül olarak sistemi tehdit eden durumlar söz konusu olduğunda veya bunalımlar boy verdiğinde, talan tarzı sömürülerle kastik kapitalist katillerin sistemi sürdürülemez duruma geldiğinde ve esas olarak sosyalizmin gerçekleşme tehlikesi belirdiğinde gündeme gelir.

Faşizmin simgesi bilindiği gibi "balta"dır. Roma çağındaki baltalı askerlerden esinlenildiği açıktır. Faşizm baltayla insan öldürmeyi meşrulaştıran bir sistemdir. Baltayla insanı biçer, dehşet saçar. Kelime oradan gelir. Adı Nazi veya başka bir şey olabilir, fakat özü aynıdır. Neden faşizmin Birinci Dünya Savaşı sonrası devreye girdiği konusu doğru anlaşılması gereken bir konudur. Bilindiği gibi, Birinci Dünya Savaşı sürerken Sovyet sistemi doğdu. Kapitalizmin şefi ve hegemon gücü olan İngiltere Mustafa Kemal ile ittifak yaptı, İran Şahıyla ve Afganistan'la ittifak yaptı, Çin'de Çan Kay Şek ile ittifak yaparak onu destekledi ve Mao'ya karşı savaştırdı. Japonya faşist bir ülke olarak doğdu, en az Alman faşizmi kadar bir Japon faşizmi vardır. Tüm bunlar İngiltere'nin Sovyetler temelinde gelişen sosyalist gelişmeye dayalı 'tehlike'yi engellemek için desteklediği ve ortaya çıkardığı rejimlerdir. Endonezya'da bir sosyalist kalkışma vardı ve en güçlü Komünist Parti oradaydı, ancak bir gecede beş yüz bin komünist katledildi. Suharto adlı general, bir gecede bu kadar komünist insanı katletti. Endonezya'daki faşizm böyle doğdu. Nereye bakarsak bakalım, Sovyetler tüm umutlarını Alman devrimine bağlamışlardı. Sovyetlerin kalıcı bir sosyalist sistem kurması, Almanya'da dört gözle bekledikleri devrime bağlı olarak ele alınmaktaydı. Bu konu Lenin'in yazılarında ortaya konulmaktadır. Proto-faşizmin 1919'da Rosa Luxemburg başta olmak üzere sosalist devrimcilere neler yaptığı bilinmektedir. Rusya'da devrim olmuş, sosyalist sistem gelişecek, sosyalizm bir seçenek olarak gündeme gelecek ve Almanya'da Rosa öncülüğünde sosyalist devrim gerçekleşecektir. Demek ki faşizm, kastik kapitalist katil için sosyalist sistem tehlikesi büyüyünce devreye konulmuştur.

Aslında Marks, söz konusu kapitalist tehlikeyi görür. Ütopik sosyalistler de bunu görürler. Yine sömürgeleştirilen halklar da bunu görürler. Ama hiçbiri yeterince direnemez. Kastik katil hepsini ayarlar; bilim üzerinden, sanat üzerinden hepsini etkisizleştirir. Aslında Marks çok ciddi bir karşı koyuşu gerçekleştirir. Kapital'e bu gözle bakmak gerekir. Önemli olduğu için iki yüzyıldır bir etkinlik kurmuştur. Ama sonuçta kapitalist modernite onun da içini oydu ve kendine uydurdu. Maalesef iki büyük sosyalist devrim olan Rus ve Çin merkezli devrimler, günümüzde kapitalizme can veren önde gelen ülkeler arasındadırlar. Şu anda kapitalizmi Amerika, İngiltere değil, bunlar ayakta tutmaktadır. Sosyalizmin altı bu kadar oyulmuş ve kapitalizmin hizmetine koşulmuştur.

Bir hususa daha dikkat çekmek gerekir. Marks'ın kendisi bile mahşerin üç atlısından biri olan ulus-devlete dair bir şey söylememiş, endüstriyalizmi göklere çıkarmış, eleştirmemiş, büyük ilerici güç olarak ifade etmiş, "kapitalist toplum" diye bir kavram üretmiş, "ekonomik altyapı", "ideolojik üstyapı" diye bölümlemiş. Kapitalizmi ilerici bir aşama olarak insanlığın önüne koymuştur. Hatta "sosyalizm Batı Avrupa'da doğacak" denilerek, Marksist sosyalizmin Batı Avrupa'da zafere koşacağı müjdesi verilmiştir. Mao da "bu zafer sömürgelerde de olabilir, geri kalmış ülkelerde de olabilir" diyerek sosyalizmi oralara taşımıştır. Sonuç, Mao'nun da kurduğu sosyalizm olmamış, adeta Çin'e hem kapitalizmi taşımış hem de kastik katilin sosyalizm adı altında Asya kıtasında yayılmasına da öncülük etmiştir. Enteresan bir sonuçtur ki, sosyalizm için bu kadar konuşan bir Çin Komünist Partisi ve Mao, kapitalizmin en büyük sözcüsü durumuna düştü. Ve bunu yapanın da Deng Chiao Ping gibi Mao'nun en yakınındaki çalışma arkadaşı olması büyük bir ironidir. Bugün Çin ve Rus kapitalizmi olmasa Amerika'nın ayakta kalması mümkün değildir. Amerika, onlardan aldığı rantla kapitalizmi yürütmek istemektedir.

1990'Iı yıllarda Önder Abdullah Öcalan'ın yükselttiği "Sosyalizmde ısrar insan olmakta Isrardır" sloganı bu tarihi gerçeği ifade etmektedir. Sosyalizm konusunda dile getirilen "Buralarda sosyalizm olmaz, diğer yerlerde olabilir" sözünün tersi doğrulanmaktadır. Ancak kapitalizmin en gelişmediği, en problemli olduğu yerlerde, bizim gibi kendini tam bulamamış, kapitalizmi hiç tanımamış veya kapitalizmin amatörü olan topraklarda sosyalizmin geliştiği de görülmektedir.

Bu ülkelerde kapitalist modernitenin sacayaklarına hiç değinmeden ve kapitalizmi de yücelterek bir sosyalist devrim teorisi uygulandı. Lenin ve Mao bunu uyguladı. Sonuç felaket oldu. Lenin, zaferi elde etmiş ve iç savaşı kazanmış olsa da "uçurumdayım" dedi. Olan, sosyalizme en büyük darbeyi vurmaydı ve bu sözler, bu gerçeğin ifadesi oldu. Hem de zafer kazanılan yerde, bizzat kendi önderliklerinin ağzıyla. Tuhaftır, uçurumdan kurtulmak için NEP'i uyguladı, geçici bir kapitalist program icat edip onunla uçurumdan kurtulmayı seçti. Lenin, Sovyetler Birliği'nin ekonomisini çöküşten kurtarmak için NEP adıyla yeni ekonomi politikası ortaya koysa da "Bundan sonra bir sosyalist inşa savaşımı vereceğiz" diyerek hakikate de dikkat çekti. Ancak ömrü yetmeyip hayatını kaybedince, Stalin NEP'i alıp tüm Rusya'ya uyguladı. Mao "kapitalizm kazanmasın, haydi gençler kültür devrimine" dedi. Sonuçta devlet kapitalizmi diye bir sistem icat edildi ve bunun da sosyalizmi getirdiği yer ortadadır. Bundan bir ders çıkarılabilir. Buna reel-sosyalizmin çıkışı ve sonuçları diyelim. Bilinmektedir, Çin'de de, Vietnam'da da sosyalist sistem iç nedenlerle çöktü. Şu anda en büyük milyarderler Vietnam'dan çıkmaktadır. Küba'nın bir adı var ancak kendisinin varlığı belirgin değildir. Temel sakat olduğu için, çelişkilerini nasıl izah edeceğini netleştirmediği için, sonuç felaket olmuştur.

Kapitalizmde kavramlar çok kirletilmiş bir haldedir. Liberalizm de bu kavramlardan biridir ve çok kafa karıştırıcı hale getirilmiştir. Liberalizmin kelime manası bireysel özgürlüktür. Bu kavram kulağa hoş gelse de kolektivitenin bu kadar tahrip ve inkâr edilmesi de liberalizmin sahtekârlığı nedeniyledir. Görünüşte liberalizme karşı çıkılmaması gerekir. Ancak kapitalist kavramlarla ele alındığı için sorunsallaşmaktadır. Aslında kapitalizm eşittir liberalizm değildir. Kapitalist liberalizm, çetenin kamuflajıdır. Liberalizm özünde nötr bir kavramdır. Özgürlükçülük bağlamında sosyalizm liberalizme, liberalizm de sosyalizme daha uygundur. Sosyalizm demokrasiye daha yakındır. Liberal demokrasi, kapitalizm veya burjuva demokrasisi değildir. Bu bağlamda kavramı doğru kullanmak lazım. Liberalizm sistem ayrımı yapmaksızın, her sistemin kullanabileceği bir özgürlükçülük olarak ifade edilebilir. Kapitalizm özünde özgürlük bağlamındaki liberalizme terstir. Kapitalizm vurgunculuktur, sömürüdür, çeteciliktir, modern köleliktir, faşizmdir. Kapitalist kast oligarşiktir, azınlıktır. Silahlar kullanılmadığı halde şiddete ve zora dayanmak faşizmdir. Şiddete başvurmayan, bir hukuk devleti ile yürütülen bir sisteme faşist diyemeyiz. Buna "burjuva demokrasisi", oligarşi denilebilir ancak radikal demokrasi veya gerçek demokrasi demek de uygun değildir. Kapitalizm demokrasinin antisidir, demokrasi karşıtıdır, komünalitenin demokratik niteliğini alır, özünü boşaltır ve sistemin hâkim gücü olan kastın üzerini örten bir baskı aracı olur. Kapitalizmde demokrasi biçimsel bir niteliğe dönüşür.

Kapitalist modernite, mahşerin üç atlısını sürdürebilmek için liberalizm ideolojisini geliştirmiştir. Liberalizm esasta bir karşı-devrim projesi olarak geliştirilmiş ve devrimleri, toplumu kuşatıp onları radikal toplumcu özden uzaklaştırmayı hedeflemiştir. Demokrasi karşıtı bir tutumla demokrasinin adını sahiplenir, sömürüyü normalleştirip dokunulmaz kılmak amacıyla toplumsal kitlenin desteğiyle kendini ve çıkarlarını korumak için, demokrasiyi liberalizme indirger. Demokrasi demosun yönetimidir ancak liberalizm bunu biçimsel bir şekle sokar, özden boşaltır, şekilsel bir eşitlik dile getirir. Liberal haklar ekonomik eşitsizliği gizler. Ortaya çıkan özgürlükçü, eşitlikçi, komünal ve demokratik alternatifler de katliamla bastırılır. Liberalizm sayesinde kast kendisini ve sistemini ideolojik bir maske ardına gizler.

3-Kapitalist Modernite Ve Mahşerin Üç Atlısı

Biz kapitalist moderniteyi mahşerin üç atlısı üzerinden tanımlıyoruz: Kapitalizm, endüstriyalizm ve ulus-devlet. 16.yüzyıldan itibaren vücut bulan bu yapı kapitalist moderniteyi oluşturmaktadır. Sosyalizm söz konusu üçlünün alternatifi olarak ortaya çıkmalıydı, fakat sadece kapitalizme karşı sosyalist analiz ve mücadele gündeme alındı, o da geliştirilemedi. Mevcut şekliyle bir bildiriyle, **Komünist Manifesto** ile sınırlı kaldığından geliştirilemezdi de. Anti kapitalizm üzerinden bir sosyalizm analizi vardır ve bu analiz de eksiklikler barındırmaktadır. Bu sosyalist teorinin, moderniteyi analizde bir başvuru kaynağı olma kapasitesi çok sınırlıdır; hatta bu teori onun bir parçasıdır, modernite sınırlarından çıkamamıştır.

Çağımızın sorunu, kapitalist modernitenin üç mahşer atlısıyla insanlığı mahşere sürüklemesidir. Kapitalist sömürünün şu anda vardığı düzey vahşet sınırlarındadır. Kapitalist sömürü gezegenimizi bir kanser uru gibi kaplamıştır. Ulus-devlet ise onun vurucu gücüdür. Ulus-devlet sisteminde ulus, askeri toplum haline gelir. Bu sistemin temelinde şiddet ve savaş vardır. Ulus-devlet, savaş toplumunun sistemidir. Ve bu savaşlarda her seferinde milyonlarca insan katledilir.

Marks'ta endüstriyalizm çözümlemesi ve eleştirisi yok düzeyindedir. Endüstriyalizm olduğu gibi benimsenmiş, hatta göklere çıkarılmıştır. Bu büyük bir hatadır ve aynı zamanda stratejik bir eksiklik olduğundan kendisinden sonraki tüm dönemleri etkilemiştir. Yine Marks'ın ulus-devlete dair güçlü bir analizi olmadığından bu yönüyle de ciddi bir ideolojik boşluk bırakıldı. Marks sonradan bu eksik analizinin farkına vardı. Kapital'i yazma sürecinde üçüncü kitap devlet üzerine olacaktı, ömrü yetmedi. Marks'ta ulus-devleti çözümleme perspektifi eksik olduğundan yazsa da doğru yazması zordu.

Endüstriyalizm başta çevre olmak üzere yeraltı ve yerüstü yaşam kaynaklarını tüketerek ilerliyor. Bugün insanlık kendi yarattığı canavar tarafından yutulma sınırlarına dayandı. Endüstriyalizm toplumsal dokuyu değiştirdiği gibi, insan-doğa ilişkilerini de dönüşüme uğratmıştır. Endüstriyalizmi sadece barışçıl ekonomik temelli bir olgu olarak görmek de yanılgılıdır. Endüstriyalizm baştan beri savaş teknolojileri ile iç içe gelişmiştir. Ulus-devleti mümkün kılan da budur. Başka bir ifadeyle endüstri, teknoloji ve savaşın birleşmesi endüstriyalizmin temel özelliklerindendir. Gelişmiş ulus-devletin gelişmiş savaş teknolojilerine sahip olması tesadüf değildir.

Endüstriyel gelişmeyi nötr bir alan olarak ele alıp, moderniteye karşı mücadelede bu alanı görmezden gelen bir karşı mücadelenin başarı şansı yoktur, olamaz. Kapitalist Modernite durdurulamazsa ve böyle devam ederse gezegenin elli yıllık bir ömrünün kaldığı belirtilmektedir. Distopik bir olgudan değil gerçek bir mahşeri sondan bahsetmekteyiz. Marks bu tehlikeyi sezdi ve antisini koydu ama geliştiremedi. Marks altı kitap yazacaktı. Birinin ilk cildini yazdı, ancak onu da eksikli yazdı. Alt yapı, üst yapı konusu yanında sınıf temelli bir analizle sınırlı kaldı. Baş-ayak derken Hegel'in gerisine düştü. Engels'in çabası özünde biraz Marks'ı tamamlamayı amaçlamaktaydı. **Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Doğanın Diyalektiği, Tarihte Zorun Rolü** başlıklı araştırmalar yaptı, ama bunlar da yetmedi. Lenin, politika ve devlet analizi alanlarında tamamlayıcı olmaya çalıştı, O da tam başaramadı. Mao bu teoriyi sömürgelerin

kurtuluş mücadelelerine uyarlamaya çalıştı, ancak bütünlüklü bir sistem analizi ve alternatif çözüm geliştirmek yerine sınırlı ve eksik kaldı.

Mahşerin üç atlısı olarak kapitalizmi, ulus-devleti ve endüstriyalizmi tanımlamak kapitalist moderniteyi anlamak ve karşı mücadeleyi geliştirmek için gereklidir, aynı zamanda gerçek sosyal bilimin bir zorunluluğudur.

A-Kapitalizm

Avrupa merkezli sosyal bilimcilerin büyük bir kesimi kapitalizmin tarihte ilk defa Avrupa'da ortaya çıktığı görüşündedir. Avrupa'daki 16. yüzyıl sonrası uygarlığın tekilliğine ilişkin idea edilebilecek en önemli unsur, daha çok gelişkin olan para-sermaye niteliğidir. Para-sermaye tekeli bu yüzyıldan itibaren Avrupa'da hegemonyasını inşa etmeyi başarmıştır. Ancak para-sermayenin anayurdunun Avrupa, tarihinin de bu dönem olduğunu belirtmek açık ki mümkün değildir. Paraya benzer ilk eşyalar bu dönemden çok önce de vardı. İlkçağ konusunda araştırma yapan uzmanlar, obsidyen ve benzeri maddelerin para rolü oynayan ilk maddeler olduğunda hemfikirdir. Söz konusu maden ve eşyalar tarih boyunca hep biriktirilmişlerdir. Venedik, Amsterdam ve Londra'dan binlerce yıl önce, para-sermayeyi kullanmış çok sayıda Doğulu kent vardır.

Avrupa para-sermayesinde tekil olan, yükselişe geçişi ve ilk defa hegemonyasını kurmasıdır. Karl Marks, sermayenin bu tür hegemonyasını ve moderniteye damgasını vurmasını olumlu ve ilerici bir rol olarak değerlendirir. Immanuel Wallerstein bu hegemonyayı kafesten çıkan aslana benzetirken, rolünün olumlu olduğunu önemle belirtme gereğini duymaktadır. Hatta yeni hegemonyanın ortaya çıkış nedenlerini kilisenin ve krallıkların zayıf düşmesine ve Doğu'da gelişen Moğol istilasına bağlarken, büyük soru işaretleriyle karşı karşıya olduğunu âdeta itiraf eder gibidir. Sonuçta tarih için hiç de iyi bir seçenek olmadığı noktasına gelinmiştir. Para-sermayenin beş yüzyıllık egemenliğinin korkunç bilânçosunu ortaya koymaya gerek yoktur. Yalnız savaşların sayısını ve süresini, savaşlarda ölen ve yaralanan insan sayısını, ekonomik bunalımların yıkıcı sonuçlarını, işsizlik ve yoksullaşma oranlarını, en önemlisi de savaşların ekolojik felaketlerdeki payını göz önüne getirdiğimizde, nasıl bir hegemonya ile karşı karşıya olduğumuzu anlamamız zor olmayacaktır.

Modernitenin kapitalizmi doğurması düşünülemez; modernite, toplumsal doğanın kendine özgü çağı olarak yaşanır. Fakat kent-sınıf-devlet olarak baskı ve sömürü tekelleri oluştuktan sonra, dönemin yaşam tarzına damgalarını vurup kendilerine mal etmek isterler. Bu durumda çoğunlukla başarılı olduklarını kabul etmek gerekir. Olagelen, propagandanın başarısıdır. Koskoca bir çağ haramzadelere mal edilmiştir. Kapitalist modernite kavramını kullanırken, bu gerçeği daima göz önünde bulundurmak gerekir. Fakat toplumsal doğa hiçbir zaman tamamen kapitalizm veya başka bir tekelin rengini, varoluş tarzını kendi kimliği olarak benimsemez. Toplumsal doğaların kendilikler olarak bir baskıcı ve sömürücü tekel şebekesine dönüşmeleri teorik olarak da mümkün değildir. Kanıtladığımız üzere saf kapitalizm olmayacağı gibi, saf uygarlığın gerçekleşmesi de mümkün değildir. Sömürülecek ve yönetilecek bir toplum olmadan, şehir-sınıf-devlet sadece kendileri olarak yaşayamazlar, maddi yaşamlarını sürdüremezler. Ancak dönemin toplumsal doğasını istismar edebilir, buna damgalarını vurabilirler. Avrupa merkezli gelişen Rönesans, Reform ve Aydınlanma kapitalizme mal edilemez. Sermayedarlar ve iktidarlar Rönesansın yaratıcıları olmamıştır ama para ve iktidar gücüyle her zaman Rönesansa damgalarını vurmak istemiştir. Bunu başarırlarsa daha çok para ve iktidar sağlayacaklarını iyi bilirler.

Karşıt olarak, para-sermaye ve iktidarların hedefi olan toplum da çağın yaşam tarzına damgasını vurabilir. Bunun da birçok yolu ve örneği vardır. Toplumsal doğanın kendiliği de esas olarak bu yöne eğilimlidir. Sermaye tekelinin sömürü ve tahakkümünü günlük olarak yaşadığından toplum ezici olarak anti-kapitalisttir. Gençler, kadınlar, işsizler, sömürge halklar, birçok dinsel cemaat, emeği ile geçinen her topluluk, tarihsel toplumun ana kütlesi, diğer deyişle demos-halk çağın yaşam tarzına, modernitesine esas rengini veren kesimlerdir. Demokrasi bu kesimlerin kendilerini bizzat yönetmelerinin ifadesidir.

Bir modernitenin rengini belli edecek olan, karşıt kutupların ideaları, yapılanmaları, mücadeleleri ve başarı düzeyleridir. Tümüyle kapitalist veya demokratik olduğunu belirtmek, kabaca ve körce bir indirgemeciliğe düşmektir. Toplum söz konusu olduğunda 'tüm' kelimesini çok dikkatli kullanmak gerekir. Toplumsal doğa karmaşıktır ve hiçbir zaman tümüyle tek bir şeye, tek bir renge tekabül etmez. Unutmamak gerekir ki, çelişki farklılık gerektirir. Farklılık ise yaşamın anlamıdır. Çelişki, dolayısıyla farklılaşma durduğu an yaşam bitmiş demektir. Ölüm dahi yaşamın kanıtlanmasından başka bir anlam ifade etmez. Hep benzerlik aramak, karşıtlarını ezme amacı taşır, değilse yaşamı inkâr etmek olur. Faşizmin, kapitalist modernitenin tüm toplumsal farklılıkları tasfiye etme ve tek renge indirgeme çabası, yaşam karşıtlığını gösteren diğer kanıtlayıcı bir örnektir.

Halen genel anlamda kapitalizm bir ekonomi biçimi olarak ele alınmaktadır. Ekonomi toplumun temel var oluş etkinliklerinden biri olarak gelişmiştir. Yaratıcısı da ana kadındır. Bunun en belirgin göstergesi ise, anacıl toplumdur. Ana kadın etrafında gelişen ekonomi, komünal ve kolektiftir. Sömürücü ve talancı değildir. Dolayısıyla kapitalizm ekonomi değildir. Kapitalizm, kastik katilin ortaya çıkarttığı talan ve sömürünün sürdürücüsüdür. Gerçeklik böyle olmasına rağmen, İngiltere merkezli ekonomi-politik kapitalizmi en gelişmiş ekonomi biçimi olarak

tanımlayıp meşrulaştırmıştır. Bu bilim adı altında geliştirilmiş en büyük yanıltmadır. Tekelciliğin ve vurgunculuğun en vurucu gücü ekonomi adı altında meşrulaştırılmıştır. Kapitalizm tarihin en azami tekelleşmesidir. Bu tekelleşmenin ideolojik, askeri, hukuki, siyasi ve ulus devletçi-iktidarcı yönleri görülmeden kapitalizm tanımlanamaz. Kapitalizm kimi teşebbüsçü kişilerin kendi yetenekleri ve yaratıcılıklarıyla geliştirilmiş bir özel mülkiyet sistemi değildir. Kurumsal tekelleşme olmadan hiçbir teşebbüsçü kapitalizmi geliştiremez.

Kapitalizmi ekonomi olarak tanımlamaktan ziyade insanlığın başına getirilmiş en büyük dehşet olarak tanımlamak gerekir. Son beş yüz yıllık savaşların tümü dolaylı-dolaysız kapitalizmle bağlantılıdır. Yine kapitalist modernite döneminde geliştirilen bu savaşlarda öldürülen insan sayısı tarih boyunca geliştirilen savaşlarda öldürülen insan sayısını katbekat aşmıştır. Günümüzde sürdürülen Üçüncü Dünya Savaşı da kapitalist sömürüyle ilgilidir. Ayrıca kapitalizm sadece savaşlarla öldürmez, kanserojen bir sistem olarak her şeyiyle tüm canlıları yok eder. Kapitalist moderniteden önceki devletçi uygarlık sistemleri de kanserojen nitelikli olsa da kapitalizm kadar tüm bünyeyi tehdit eden nitelikte değildi. Kapitalizmin hiçbir dokusu, organı kansersiz değildir. Her dokusu ve organı kanserlidir ve kanserojen salgılamaktadır. Geliştirdiği kentler ve yaşam tarzı her an insanı öldürmektedir.

B- Endüstriyalizm

Endüstriyalizm, endüstrinin ideolojik mahiyet kazanmasını ifade eder. Ekolojik felaketler başta olmak üzere, günümüzde yaşanan modernitenin tüm hastalıklarının kökeninde insanın, doğanın, tarım ve köyün aleyhine gelişen, ayrıca geleneksel şehir zanaatçılığını da karşısına alan endüstricilik vardır. Endüstricilik sermaye tekellerinin ideolojisidir. Çağımızın 'modern' yaşam tarzı endüstriye misli görülmemiş düzeyde bağımlıdır. 19. yüzyıl başlarında İngiltere önderliğinde büyük endüstri devrimine bir hamle yaptırıldı. Bu durum modernitenin önemli bir farklılığı olmakla birlikte tekilliğini garanti etmez, sadece farkını ortaya koyar.

Kapitalist moderniteye karşı alternatif geliştirirken eleştiriye tabi tutulması ve aşılması gereken olgulardan biri de endüstriyalizmdir. Bunun için de ilkin yapılması gereken endüstri ile endüstriyalizmin birbirinden ayrıştırılmasıdır. Endüstrinin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın kendisinin organik bir parçası olan eli dışında herhangi bir aracı kullanmasıyla tekniğin ve endüstrinin tarihi de başlamıştır. Bilinebildiği kadarıyla ilk endüstri taştır. Daha sonra çanak-çömlek, tarım, dokumacılık, ulaşım vb. endüstri araçları geliştirilmiştir.

Endüstrinin endüstriyalizme dönüştürülme tarihi kastik katil ile başlamıştır. Kastik katilin tekniği anacıl topluma karşı savaş aracı olarak ve mülkiyetine alıp çıkarı temelinde kullanması endüstriyalizm tarihini başlatmıştır. Aristokratik sınıf bu geleneği devralıp adım adım endüstriyalizmi büyütmüştür. Aristokratik sınıf içinden çıkan kapitalist kastik burjuva da endüstriyalizmi günümüz niteliğine kavuşturmuştur.

Avrupa modernitesiyle birlikte endüstride de devrimsel gelişmeler yaşanmış, bir sanayi devrimi gerçekleşmiştir. Bu endüstri devrimini gerçekleştiren komünal toplum gerçekliğidir. Bilindiği gibi kapitalist modernite dönemine kadar toplumsal üretimle uğraşan, komünal toplumdur. Endüstriyel gelişme toplumsal üretim sürecinde kazanılan teknik bilgi-tecrübe sonucu ortaya çıkmıştır. Çıkrık, değirmen, buharlı motor vb. endüstriyel devrimler toplumsal üretimin sağladığı bilgi-tecrübe ile gerçekleşmiştir. Avrupa modernitesinde gerçekleşen endüstri devrimiyle kapitalist kastik burjuvazinin ilgisi yoktur.

Kastik burjuvazinin endüstriye ilgisi, endüstriyi egemenliği altına alma arzusunun sonucudur. Endüstriyalizm, endüstrinin toplumun hizmetinden çıkartılması ve anti-ekolojik kılınmasıdır. Endüstriyalizm, endüstriyel üretime dayalı bir ekonomik, sosyolojik yaşam inşası demektir. Endüstrinin ideolojikleştirilerek toplumsal yaşamın doğrultusunu belirleyen bir yapıya dönüştürülmesidir. Bu anlamıyla kapitalist kastik burjuvazinin ideolojik, siyasi, askeri ve sömürü gücüdür. Endüstriyalizm bu temelde anlaşılmadıkça tüm alternatif yaşam ve sistem arayışları boşa gidecektir. Çünkü kapitalist kastik burjuva endüstriyalizm mahşeri atlısıyla da ideolojik, siyasi ve askeri gücüyle hegemonyasını kalıcılaştırmıştır. Endüstriyalizm olmadan kapitalist kastik burjuvazinin hegemonyası mümkün değildir.

Hem ulus-devlet hem de kapitalizm endüstriyalizmle iç içe örgütlenmiş, yapılanmıştır. Ulus-devletin ve kapitalizmin askeri, siyasi ve sömürü gücü endüstriyalizme dayanmaktadır. Bu gerçeğin görülmesi için bilimciliğin ve teknolojinin kime ve neye hizmet ettiğini araştırmak yeterlidir. Kapitalist modernitede tüm bilimsel ve teknolojik araştırmalar ve üretim ulus-devlet ve kapitalizmi önceleyerek gerçekleşmektedir. Tüm yüksek teknoloji ulus-devletin askeri gücünün elindedir. Buna istihbarat da dahildir, çünkü istihbarat askeri bir alan olarak tanımlanmaktadır. Aynı şey kapitalizm için de geçerlidir. Kapitalist sömürü yüksek teknolojiyle gerçekleşmektedir. Üniversiteler, NASA ve CERN (Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi) gibi bilim-teknik araştırma merkezleri günün yirmi dört saati ulus-devlet ve kapitalizm için çalışmaktadırlar. Her ileri ve yüksek teknoloji öncelikle askeri alanda kullanılmaktadır.

Endüstriyalizmin bir anlamı da kâr amaçlı bilim ve tekniğin üretilmesi ve satılmasıdır. Kapitalist kastik burjuvazi büyük bir ideolojik hegemonik propagandayla bilimi ve tekniği toplumsal hizmet için üretiyormuş gibi sunmaktadır. Oysa gerçeklik tam tersidir. Kâr marjına tabi olmayan hiçbir bilimsel ve teknolojik üretim yoktur. Zaten bu durum günlük yaşamda en çarpıcı haliyle görülmektedir. "Hizmet" adı altında sunulan her bilimsel olgu, teknik ürün büyük meblağlar karşılığında alınmaktadır.

Bağlantılı olarak, endüstriyalizm günümüzde toplum üzerinde büyük bir baskı ve denetim aracı olarak kullanılmaktadır. Ulus-devletin eline verilen korkunç ve dehşetengiz askeri teknik güç tarihin en büyük baskı gücü olarak rol oynamaktadır. Uzay, iletişim ve bilişim teknolojileri toplumun takibi ve denetimi için kullanılmaktadır. Bilgisayardan internete, akıllı telefonlardan navigasyona kadar tüm teknoloji toplumun takibi ve denetimi için ulus-devletin hizmetindedir.

Endüstriyalizm özünde bir yıkım mekaniğidir. Tarihi araştırılırsa temelinde silah teknolojisinin olduğu görülecektir. Çünkü ulus-devlet bir savaş rejimidir, silah teknolojisine ihtiyaç duyar. O nedenle endüstriyalizmin savaş teknolojisini önceliediği göz ardı edilmemelidir. Bugün insanlığı yok oluşla yüz yüze getiren nükleer silah teknolojileri düşünülürse, endüstriyalizmin esas misyonu görülecektir. Endüstriyalizmin bu yıkıcı karakteri göz ardı edilmemelidir, çünkü tam bir toplum-kırım aracıdır.

Endüstriyalizm ile bağlantılı olarak en can alıcı sorunlardan biri de tarımı yok edilme noktasına getirmiş olmasıdır. Tarımın günümüzdeki durumu, toplumu yok olmakla yüz yüze bırakmıştır. Tarımın yok oluşu, toplumun yok oluşudur. Durum bu derece vahimdir. Giderek ekilebilir tarım alanı kalmamaktadır. Toprak artık büyük endüstriyalist şirketlerin elindedir. Söz konusu şirketler günümüzün korsanlarıdırlar. Neredeyse tüm verimli topraklara el koymuşlardır. El koymadıkları da kendi mafyatik sistemlerine bağlıdır. Tarım üzerinde kurulan endüstriyalist tekeller dünya tarımını yönetmektedir.

Bu tekeller kâr için toprağın ve tohumların genlerini değiştirerek toplumun sağlığına büyük darbe vurmaktadır. Neredeyse GDO'suz bir tarım ürünü kalmamıştır. Bu konuda bir çılgınlık başını almış gitmektedir. Havanın, suyun, denizlerin kirlenmesi, her geçen gün toprağın çölleşmesi, doğanın artık insan nüfusunu besleyemeyecek noktaya gelmesi endüstriyalizmle bağlantılıdır. Okyanuslarımız, denizlerimiz çöple doldu, bu durum artarak devam etmektedir. Şehirler ise birer kanserojen yuvası haline getirildi. Tüm belirtiler kutsal kitaplarda anlatılan kıyamete doğru gidildiğini göstermektedir. Böyle giderse büyük bir kıtlığın yaşanması kaçınılmazdır.

Endüstriyalizm, karakteristik olarak ekoloji karşıtlığı temelinde vücut bulmuş bir düşünce ve uygulamalar bütünü, sistemi olarak kavranmalıdır. Bilimsellik kılıfı altında endüstriyel teknik ve düşünce adına geliştirilmiş her şey sorgusuz sualsiz kabul edilmiştir. Aşırı üretim ve bağlantılı olarak tüketim toplumu doğanın dengesini bozmuştur. Yüksek teknoloji doğaya salınan gazlar atmosferin dokusunu bozmuş, küresel ısınmaya, küresel ısınma da kuraklık ve doğal afetlere yol açmıştır. Endüstriyalizmin insanlığı yüz yüze getirdiği nokta ekolojik yıkımdır.

Endüstriyalizm konusunda ciddiyetle ele alınması gereken bir husus da yapay zekâdır. Endüstriyalizm her gün yapay zekânın insan yaşamını ne kadar kolaylaştırdığının propagandasını yapmaktadır. Bu propagandayla yarattığı robotlaştırmayı gizlemektedir. İnsan zekâsı gibi muhteşem zekânın yarattığı yapay zekâ, insan zekâsı yerine ikame edilmektedir. Bilinmektedir ki, yapay zekâ yüklenici bir teknikten ibarettir. Ne yüklenirse ona göre işlev görür ve yüklenmeyen hiçbir şeyi yapmaz. Gerçeklik buyken, işin diğer kısmı kâr ve insanı gereksiz hale getirmektir. Oysa evrenin yarattığı muhteşem insan zekâsı vardır. Yapay zekânın endüstriyalizmin kâr marjını daha da yükseltmekten başka bir işlevi yoktur. Bunu belirtirken, toplumun tekniği kullanmaması gerektiği gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Aksine, toplum tekniği kullanmalıdır ama ekolojik topluma uygun olarak kullanmalıdır.

Endüstriyalizm, çoğunlukla nötr bir olgu olarak değerlendirilir. "Sorun o değil, onu kullanan egemen düşüncedir" denir. Marks bile endüstriyel gelişmeleri selamlamıştır. Fakat endüstriyalizm o kadar masum değildir. Bir yönüyle toplumu şekillendiricidir. Toplumun ekonomik, sosyolojik yapısını hatta düşünce gücünü oluşturur, yönlendirir. Sadece endüstri bağlantılı gelişen kentleşmelerin yarattığı sonuçları düşünmek, endüstriyalizmin yarattığı yıkımlara dair yeterince fikir verir. Endüstriyalizmin bu nedenlerle yeniden ve eleştirel temelde ele alınarak tanımlanması, gerekli tedbirler alınabilmesi için şarttır.

C-Ulus-Devlet

Ulus-devlet, kapitalizmin toplumu fethetme ve sömürgeleştirme eyleminin en temel araçsal formudur. Liberalizm kendini amaçlar bütünü-idealar toplamı olarak sunarken, ulusdevlet temel iktidar formu olarak anlam bulur. Toplumun kendi tarihinde rastladığı içte ve dışta en kapsamlı fethi ve sömürgeleştirilmesi, ulus-devlet formu olmadan gerçekleştirilemez. Ulus-devletin tarih içindeki farkı, tüm tekelleri iyi bir biçimde kendi kapsamında birleştirmiş olmasıdır. Ulus-devlet, sermayenin azami bütünlüğüdür ve gücünü de bu konumundan alır. Sermaye birikiminin en etkili aracı olması da bu konumundan gelir. Ulus-devlet örgütlenmesi, sermayenin devlet olarak örgütlenmesinin tipik ve en kestirme halidir. Ulus-devlet ile sosyalizm değil, ancak en has kapitalizm örgütlendirilebilir.

Buna rağmen, ulus-devlet tekilliğini devletin tarihsel formlarından koparark izah etmek mümkün değildir. Önceki tarihsel devlet formlarından farklılaşması ne denli gelişmiş olursa olsun, belirleyici olan iktidarın tarihsel birikimidir. Binlerce yıl en rafine tekel olarak süzülüp gelmiş olan iktidar birikimleri olmadan genelde devletler, özelde ulus-devletler oluşamaz.

Ulus-devlet sanıldığından daha fazla tanrısal kavramlarla yüklüdür, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar kutsanma törenlerine tabidir. Dayandığı ve imge seçtiği 'vatan', 'bayrak', 'üniterlik', 'bağımsızlık', 'kutsallık', 'ulusal marş, 'kahramanlık öyküleri' gibi kavramlar, tanrı-krallıklardakinden daha fazla tanrısal payeye sahiptir. Hiçbir devlet biçimi ulus-devlet kadar

ideolojik, hukuki, siyasi, ekonomik ve dinî zırhlara bürünmemiştir. Bunun temel nedeni, çok kalabalıklaşmış bir sivil-askeri bürokrasiye temel geçinme kapısı olmasıdır. Bürokrasi için devlet ölüm kalım meselesidir. Modernite, ulus-devlet, özellikle 'birlikçilik-üniterlik' ile tanrının birliği kavramı arasında da yakın bir ilişki vardır. Tarihte nasıl bazı kabileler ve kavimler tasfiye edilip hâkim kabile veya kavim içinde eritilip tekleştirilmişlerse, tanrıları da hâkim kabile ve kavim tanrısının içinde eritilip tekleştirilmiştir. Tanrı birliği kavramına bu sosyolojik gerçeklik içinde baktığımızda, anlamına daha kolay varırız. İçinde sömürgecilik, asimilasyon vardır.

Ulus-devlet üniterliğinin tarihi çok yoğun bir şekilde tanrısaldır. Tâbiiyetindeki toplumun tamamen silahsızlandırılması ve tüm silah tekelinin modern devlete aktarılması üniterliğe yol açarken, özünde gerçekleşen, müthiş bir sömürü ve sömürgecilik tekelciliğidir. Egemenlik teorisyenleri, bilimcilik adına modern devleti tanımlarken, kapitalist tekelciliğe en önemli hizmeti sunmuşlardır. "Toplumun huzuru" adı altında tüm silahların tekçi bir yapıda yoğunlaşması, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar toplumun politik güçten düşürülmesi, dolayısıyla ekonomik varlığından soyulması anlamına gelir. Devlet ve iktidar son tahlilde bir tekel olarak hareket edeceklerine göre, ellerinde bu kadar yoğunlaşmış silah gücüyle ele geçiremeyecekleri hiçbir toplumsal değer olamaz.

Ulus-devlet, tüm tekellerin ortak paydası olarak, toplumsal maddi kültürün gaspı, fethi ve sömürgeleştirilmesi üzerine kurulur; manevi kültürün asimilasyonunda da belirleyici rol oynar. Ulusal kültür adı altında çoğunlukla hâkim bir etnisite veya dinî cemaatin kültür normlarını resmileştirip, geriye kalan tüm kültürel varlıklara karşı savaş açar. Binlerce yıldan beri varlığını koruyan ne kadar din, etnisite, kavim, ulus, dil ve kültür varsa ya "Ulusal bütünlüğe zararlıdır" deyip zorla ya da maddi teşviklerle hepsinin sonunu hazırlar. Tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar dil, din, mezhep, etnik kabile ve aşiretlerle kavim ve uluslar bu politikanın, daha doğrusu soykırımın kurbanı olmuşlardır. Fiziki imha etme anlamına gelen maddi soykırımlar manevi soykırımların yanında devede kulak bile değildir. Binlerce yıldan beri süzülüp gelen dil ve kültür değerleri, grupları ile birlikte tam bir çılgınlıkla 'ulusal birlik' yaratma kutsal eylemi uğrunda kurban edilir.

Ulus-devlet, çoğulcu ve farklı siyasi oluşumlara olabildiğince kapalıdır. Bunun nedeni anlaşılırdır. Çoğulcu ve farklı siyasi oluşumlar, mevcut sınırlar dahilinde, tekelin sömürüsü önünde engel teşkil ederler. Doğası gereği, ahlaki ve politik toplum farklı bir siyasi oluşum, özellikle demokratik siyasi oluşumlarla varoluş kazanırsa, tekelcilerin alanı fena halde daralır. Egemenliğin paylaşılmazlığı, ülke bütünlüğü, üniter yapı gibi kavramlar ülke değerlerini halkla paylaşmamak amacıyla türetilmiştir. Manevi kültürün imhasında bile bu gerekçe temel rol oynar. Siyasal demokratik çoğulculuk hem özgürlük hem de farklılıklar temelinde eşitlik için en uygun rejim olduğu halde, bu doğrultudaki her eylem 'ülke bütünlüğünü ve rejimini tehlikeye düşüren' tehlikeli ve kanun dışı eylemmiş gibi yansıtılır.

Ulus-devlet, en çok işlediği millici kimlikle tarihte hegemonik gücün belki de en işbirlikçi temsilcisidir. Millici kisve altında dünya kapitalist sisteminin en sadık işbirlikçisidir. Hiçbir kurum ulus-devlet kadar hegemonik güce, dünya kapitalizminin merkezî gücüne bağımlı ve bu gücün hizmetkârı değildir. İç sömürgen olmaları bu karakterleri nedeniyledir. Bir ulusdevlet ne kadar milliyetçi geçiniyorsa, o kadar dünya sisteminin hegemonik gücüne hizmet ediyor demektir. Hegemonik gücün beş yüzyıldır özenle hazırlayıp biçimlendirdiği ve kendi eliyle sistemleştirdiği ulus-devletçiliği en millici devlet saymak, kapitalist dünya sisteminin müthiş hegemonik güç savaşlarından hiçbir şey anlamamak demektir.

Ulus-devlet topluma sızdırdığı ideolojik hegemonyada dört ideolojik formu iç içe ve eklektik olarak kullanmaktan çekinmez. Bunlar milliyetçilik, bilimcilik, cinsiyetçilik ve dinciliktir. Ulus-devlet, üstlendiği ticari, sanayi, finansal tekel ve iktidar tekelini ve sömürüyü gerçekleştirmek için hem zor'un en korkunç biçimi olan faşizmi kullanır hem de dört eklektik ideolojinin hegemonik kullanımını şart kılar. İdeolojik hegemonya olmadan faşist rejim sürdürülemez.

4-Demokratik Modernite

Biz kapitalist moderniteyi ve ona hizmet eden reel-sosyalizmi aşmak için yeni bir analiz ve alternatif bir sosyalist teori geliştirmeye çalıştık, adına da Demokratik Modernite dedik. Demokratik modernite adlandırması gerçekçidir ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt oluşturabilir. Modernitenin sacayakları olan kapitalizm yerine ahlaki ve politik toplumun en temel birimi olan komün-komünalite, endüstriyalizm yerine eko-ekonomi, ulus-devlet yerine demokratik ulus analizlerini geliştirdik. Bu üç alan analizinin ilişkiselliğinden oluşturduğumuz özgürlükçü toplum sistemimizi de Demokratik Modernite olarak tanımladık ve önemli toplumsal bir karşılık bulduğunu gördük.

Bu üç alanın da alt başlıkları var. Komünalitenin önemli bir parçası kadın özgürlüğüdür, ahlak ve politikadır. Bu sistemin bütünlüğünü Demokratik Modernite olarak tanımlamak doyurucudur. Dinlerdeki mahşer günü tanımlamaları sadece öte dünya için değil, bu dünya için de geçerlidir. Kapitalist modernite insanlığa mahşeri yaşatmaktadır. Kutsal kitapların bahsettiği tehlike bu olsa gerek. Bunu önlemesi gereken sosyalizm onu önlemek bir yana adeta onun taşıyıcısı, modernite canavarının yemi haline geldi. Sovyetler ve Çin bunun en açık örnekleridir. Çinli öncüler enteresan insanlardır. Kapitalizmi ve sosyalizmi birlikte uygulamaya çalıştılar. Olabilir, düşünülebilir ancak Çin uygulamada sosyalizmi kapitalizmin hizmetine soktu. Sonuç, kapitalizme hizmet ve onun ömrünü uzatmak oldu. Günümüzde Çin kapitalizmi Amerika ile bir

hegemonya mücadelesindedir. ABD buna şiddetle karşılık verebilir ki bu da nükleer savaş demektir. İşte mahşer budur. Einstein'ın ifadesiyle "olası bir Üçüncü dünya savaşı nükleer silahlarla olursa böyle bir savaşın sonucunda eğer birileri hala hayatta kalırsa Dördüncü Dünya savaşı taş ve sopalarla olur."

Dünya uygarlık sistemi on beş bin yıldır çare diye yüklendiği tüm maddi ve manevi kültür araçlarını tüketmiş gibidir. Savaş aracıyla artık fethedilecek ve yeniden ele geçirilecek bir yer yoktur. Vardır denilse bile, fethedilmesinin zararı kârından katbekat daha fazla olacaktır. Medya tekelleriyle sanal bir dünyada boğuntuya getirilen, köreltilen bir toplum ne kadar tepkisiz kılınırsa kılınsın, iktidar aygıtlarıyla gözeneklerine kadar ne denli denetim ve gözetime alınırsa alınsın, genelde on beş bin yıllık, özelde ise beş yüz yıllık dünya uygarlık ve modernite sistemi, zihniyet ve yapısal bunalımın en dip noktasındadır. Küresel ve hegemonik güç haline gelen finans kapitalizmi bunun en açık kanıtıdır. Çarkları finans kapitalizmi tarafından döndürülen dünya ise, bunalımdan kıvranan bir krizler dünyasıdır.

Nasıl ki kapitalizmin hegemonik çağı olarak kapitalist modernite klasik uygarlığın son beş yüzyılının özgün adlandırılması olarak düşünülüyorsa, demokratik modernite de demokratik uygarlığın son beş yüzyılının özgün adlandırılması olarak düşünülmelidir.

Demokratik modernite, kapitalist modernite şebekelerinin olduğu her alanda ve zamanda karşı kutup olarak yaşanmaktadır. Başarılı veya başarısız, özgürlük veya kölelik, benzerlik veya farklılık, eşitlikten uzak veya eşitliğe yakın, ekolojik ve feminist, anlam kazanmış veya kazanmamış, özcesi ahlaki ve politik toplum özelliğine yakın veya uzak olarak, demokratik modernite kapitalist modernitenin bağrında her zaman ve mekânda varoluş halindedir.

Demokratik modernite ikilem halinde resmi uygarlık oluştuğundan beri her yerde ve her zamanda vardır. Yapmaya çalıştığımız, resmi uygarlığın her mekânında ve zamanında var olan bu uygarlık biçimine, resmi olmayan demokratik uygarlığa hak ettiği değeri vermek, ana boyutlarında dikkat çekici açıklamalar geliştirmektir.

Demokratik modernite, değişimin meşru yolunu açık tutan bir sistem olma özelliğine sahiptir. Ahlaki ve politik değerinin yüksek olması, bu sistemik özüyle bağlantılıdır. Değişimin meşru yolu çok önemli olmakla birlikte basittir. Her toplum mensubu, nerede ve ne zaman olursa olsun, bu değişime katkıda bulunabilir. Klan toplumunu yaşayan bir mensubu ile Moskova veya New York'ta yaşayan bir mensubu değişime her an katkı yapma potansiyeline sahiptir. Bunun için büyük kutsal anlatılar gibi kahramanlık eylemleri de şart değildir. Tek şart, toplumsal doğanın temel varoluş hali olarak ahlaki ve politik düşünme ve davranma yeteneğini göstermektir; her bireyde asgari düzeyde de olsa var olduğuna emin olduğumuz bu yeteneği, erdemi ve fazileti işlevsel kılmaktır. Tarihsel toplum boyunca ortaya çıkmış, meşru değişim yolunu aydınlatmak için insanlık hafızasına mal edilen büyük ve kutsal anlatılar önemsiz değildir. Tersine, meşru değişimin yolu ideolojik ve maddi tekellerle kapatıldığından, bu anlatılara büyük rol düşer. Yine benzer biçimde kahramanlık eylemleri özgürlüğe giden yolda vazgeçilmez kutsal değer taşırlar. Mühim olan, demokratik modernitede değişimin tarihsel toplumun bütünsel çabaları olmadan sağlanamayacağını bilmektir. Önemli kişilikler ve örgütlenmelerin rolü inkâr edilemez. Ancak toplumun ahlaki ve politik dokularına mal edilmedikçe ve meşru yoldan geçilmedikçe, bu rol fazla anlam ifade etmeyecektir.

Meşru yollarla gerçekleşmeyen ve ahlaki-politik dokuya mal edilmeyen toplumsal gelişme olarak değişmeyi, toplumsal doğanın bir kendiliği olarak değerlendirmemek gerekir. Toplumlar yaratılmaz, yaşanır. Yaşamdan yaşama fark vardır. Daha özgürce, eşitçe ve demokratikçe yaşam olduğu gibi, dayanılmaz kölelik, eşitsizlik ve diktatörlük altında geçen yaşamlar da vardır, belki de daha çoktur. Demokratik modernite bu koşullar altında uygun yöntemlerle yaşamı daha özgür, eşit ve demokratik kılmanın zihniyet ve yapılanmasını ifade etmektedir. Son beş yüzyılda yaşanan demokratik özgürlük ve eşitlik mücadelelerinden çıkaracağımız dersler ışığında, içinden geçmekte olduğumuz küresel finans kapitalizminin hegemonyasındaki sistemik ve yapısal bunalım döneminde demokratik moderniteyi güçlendirmek ve güçlü yeniden inşalarla yenilemek mümkündür. Dolayısıyla demokratik modernitenin temel boyutları üzerine yoğunlaşmak ve aydınlanmak, bu yönlü çabalarımızı daha başarılı kılacaktır.

A-Demokratik Komünal Toplum (Ahlaki ve Politik Toplum)

Demokratik komünal toplum öz itibariyle ahlaki ve politik toplumdur. Ahlaki ve politik toplum bir yandan iyilik, mutluluk, doğruluk ve güzellik, diğer yandan özgürlük, eşitlik ve demokratiklikle olan özsel ilişkidedir. İyilik ve mutluluk ahlâkın özüdür. Doğruluk hakikatle ilgilidir. Hakikati ahlaki ve politik toplumun dışında aramak beyhudedir. Ahlaki ve politik olamayan, hakikati bulamaz. Güzellik ise, estetiğin amacıdır. Ahlaki ve politik toplum dışındaki güzellik, güzellik sayılmaz. Güzellik ahlaki ve politiktir. Hiçbir toplum ahlaki ve politik toplum kadar özgürlüğü, eşitliği ve demokrasiyi üretebilme, sağlayabilme gücünde değildir.

Hiçbir toplumda ahlâk ve politika tümüyle ortadan kaldırılamaz ama işlevleri son derece daraltılabilir. Kapitalist modernitede ulus-devlet tahakkümünde ahlâk ve politika en aza indirgenmiş, hatta yok edilme sınırlarına gelecek kadar daraltılmıştır. Kapitalist modernitede tek tip kültür oluşturmak ve vatandaş yetiştirmek için homojenleştirme adı altında değişim daraltılmış, biz-öteki ikilemine indirgenmiştir. Görünüşte modern toplum sınırsız bir değişimi yaşıyormuş gibi çok renkli bir görüntü sunulur. Bu, tamamen medyatiktir ve propaganda görüntüsü olmayı aşmamaktadır.

Ahlaki ve politik toplumun çağdaş modernite hali olan demokratik toplum, farklılıkları en geniş şekilde yaşayan toplumdur. Demokratik toplumda tek tip kültüre ve vatandaşlığa mahkûm kılınmadan, her toplumsal grup kendi öz kültürü ve kimliği etrafında oluşan farklılıklar temelinde bir arada yaşayabilir. Topluluklar kimlik farklılaşmasından siyasi farklılaşmaya kadar kendi potansiyellerini açığa çıkartıp aktif bir yaşama dönüştürebilir. Hiçbir toplulukta homojenleştirilme endişesi yoktur. Tek renklilik çirkinlik, sıkıcılık ve fakirlik olarak görülür. Çok renklilik ise, bağrında zenginlik, hoşgörü ve güzellik taşır. Bu koşullar altında eşitlik ve özgürlük daha çok sağlanmış olur. Ancak farklılığa dayanan eşitlik ve özgürlük değerlidir. Zaten ulus-devlet eliyle sağlanmış olan özgürlük ve eşitlik, dünyadaki tüm deneyimlerde de kanıtlandığı gibi, ancak tekeller içindir. İktidar ve sermaye tekelleri gerçek özgürlükler ve eşitlikleri vermezler. Özgürlükler ve eşitlikler ancak demokratik toplumun demokratik siyaset tarzıyla kazanılır, öz savunmayla korunur. Her birey ve grubun ödün vermeyeceği tek değer, ahlaki ve politik toplum olarak kalmaktaki ısrardır. Farklılık, eşitlik ve özgürlük için tek ve yeterli koşul, ahlaki ve politik toplumdur. Demokratik toplum bu tarihsel toplumun modern hali olarak kendini gittikçe daha çok kanıtlamaktadır.

Ahlaki toplum kapitalist modernite koşullarında tarihinin en daraltılmış, işlevsiz bırakılmış, kadük halini yaşar. Yine tarihin hiçbir döneminde görülmemiş biçimde ahlaki kurallar yerine hukuk kodları yerleştirilir. Burjuvazi sınıf olarak ahlakı kadükleştirip, kendi sınıf egemenliğini hukuk adı altında en ince ayrıntılarına kadar kodlayarak topluma dayatır. Ahlaki toplum yerine hukuki toplum ikame edilir. Burada çok önemli bir değişiklikle karşı karşıyayız. Tarihte de hukukileştirme çabalarına rastlanır. Ama hukuk hiçbir dönemde burjuva modernitesinde olduğu kadar ayrıntıya boğulmamıştır. Aslında gerçekleştirilen şey hukuk adı altında sınıf tekelciliğidir, hukuk tekelciliğini yaratmak demektir. Toplum gibi son derece karmaşık bir doğayı hukukla yönetmek mümkün değildir. Adil olmak kaydıyla toplumda hukukun yeri vardır; bu anlamıyla hukuk vazgeçilmezdir. Fakat pozitif hukuk adı altında devletçe topluma dayatılan hukuk adil hukuk değil, hukuka içerilmiş hâkim sınıf ve ulus tekelciliğidir, ulus-devlet kuralcılığıdır.

Modernitenin ulus-devletinin gözünde politik toplum kendi varlığına, birliğine ve bütünlüğüne karşı bir tehdittir. Hâlbuki toplumun varoluş hali olan politik unsuru daraltmanın da ötesinde, fiilen kullanılamaz hale getiren ulus-devlet idareciliği ve bürokratizmi, toplum üzerinde sadece Demokles'in kılıcı olarak durmaz, her saat toplumu doğrar. Çağımızın politik felsefesinin en temel sorunu bu gerçeklik olduğu gibi, faşizm olarak da pratikte yaşamın önündeki en büyük engeldir. Şunu belirtelim: Hitler şahsen yenildi ama sistemi zafer kazanmıştır. Ulus-devletçilik, politik toplumun ortadan kaldırılması anlamında Hitler faşizmi ile özdeştir. Hitler bunu katıksız biçimde başaran ilk kişi olmasa da, resmen ilan eden ve sahip çıkan kişidir.

Politik ilkesi olmayan, işletilmeyen veya ortadan kaldırılan toplum bir kadavradır; en iyi hali ise sömürge toplumu olarak ifade edilebilir. Bu nedenle demokratik toplumun politik ilkeye kazandırdığı işlerlik, hayati öneme sahiptir. Sistem olarak üstünlüğünün en temel kanıtıdır.

Uygarlık tarihi bir anlamda politik toplumun daraltılması ve işlevsiz bırakılarak kadükleştirilmesinin tarihidir. Toplumun sınıflaştırılması ancak sert geçen politik mücadelenin devlet lehine bastırılmasıyla mümkün olmuştur. Bu hususa çok dikkat edilmelidir. Sınıf mücadelesi sorunuyla en çok uğraşan Marksistler bile sınıflaşmanın doğasını doğru belirleyememişlerdir. Sınıflaşmayı bir erdem ve uygarlığın ilerleticisi olarak değerlendirmekten kendilerini alıkoyamamışlardır. Tarihin mutlaka kat edilmesi gereken bir aşamasıymış, bir köprüsel ilişkisiymiş gibi sınıflaşmayı tarihsel materyalizmin gereği saymışlardır. Uygarlık çözümlememizde, sınıflaşmayı politik ve ahlaki toplumun daraltılması ve işlevsizleştirilmesi olarak değerlendirdik; sınıflaşma geliştikçe toplumun daha çok iktidar ve devlet hegemonyasına geçtiğini önemle belirttik. Tarih bu anlamda sert bir sınıf mücadelesiyle geçmiştir. Ama sınıflaşmanın gerçekleştirilmesinin kendisi bir ilerleme, gelişme olmak şurada kalsın, tersine toplumsal bir gerileme ve düşüştür. Ahlaki olarak iyi değil, kötü bir gelişmedir. Sınıflaşmanın ilerleme için kaçınılmaz bir durak olduğunun iddia edilmesi, hele bunun Marksist bir ifade olarak belirlenmesi özgürlük mücadelesinde içine düşülen ciddi bir yanlışlıktır.

Politik toplumun en önemli özelliği sınıflaştırmaya karşı sürekli direnmesidir. Kendini en az sınıfsallaştıran toplum en iyi toplumdur. Politik mücadele ancak kendi toplumunu sınıflaştırmayarak, dolayısıyla kendini iktidar ve devlet aygıtlarının tek taraflı zoru altına sokmayarak başarısını kanıtlayabilir. Gırtlağına kadar iktidar ve devlet zorunu yaşayan toplumlarda, başarılı bir politik mücadeleden bahsetmek ciddi bir yanılgıdır. Kendini ya hiç iktidar ve iç-dış devlet zoru altına sokmamak ya da sert geçen bir mücadelenin ardından devlet ve iktidarla karşılıklı rızaya dayanan bir uzlaşmaya varmak, iktidar ve devleti tanımak bu temelde politik toplum için idealdir.

Demokratik modernite, toplum savunulduğu oranda, özgürlüğün de kazanılmasında tek çıkış yoludur. Demokratik siyasetle kendini bireyciliğe, ulus-devlete ve tekellere karşı savunan toplum, politik dokusunu işlevselleştirerek, kendini modern demokratik topluma dönüştürür. Modern demokratik toplum ise, tüm toplumsal işleri üzerinde düşünen, söz söyleyen ve kendini kararlaştırarak eyleme geçiren toplum olarak farklılaşmayı, çok kültürlülüğü, bu temelde eşitliği yaşamsallaştırarak üstünlüğünü kanıtlar. Böylelikle demokratik modernite sadece sınıfsal mücadeleyi doğru temelde vermekle kalmaz; aynı zamanda reel-sosyalizmin tarihsel trajik yanlışına düşüp yeni bir iktidar veya devlet yaratarak kendi toplumunu da boğmaz, bu tarihsel tuzağa düşmez. Ne kadar iktidarlaşır ve devletleşirse, sınıfsallığın da o oranda geliştiğinin,

dolayısıyla sınıfsal mücadelenin kaybedildiğinin farkındadır. Bu farkında olma, demokratik modernitenin temel özelliklerinden biri olarak belirlenebilmelidir.

Demokratik komünal toplum, demokratik modernitenin kapitalizme karşı direnişinin temel formudur. Tarihsel-toplumsal varoluş komün temellidir. Kapitalizm için toplum yoktur, birey vardır. Kapitalizmin toplum karşıtı karakterinin sonuçları toplumun yok edilip bireylerle sınırlı bir topluluğun oluşturulmasıdır. Liberalizmin dayandığı felsefenin temeli toplumun inkârıdır. Toplumu inkâr eden bir bireycilik anlayışı sorunludur. Bireye dayalı yanılsamalı bir özgürlük algısı yaratır. Oysa toplumsallık dışında bir birey olamaz. Birey ancak toplumsallıkla var olabilir. Bu nedenle toplumun inkâr edildiği bir düzlemde bırakalım birey özgürlüğünü, birey kimliğinden dahi bahsedilemez.

Buna karşın komün ise toplumun yapısal karakteridir. **Komün, toplumun var oluş tarzıdır; kök hücresidir.** Komün özde özgürlüğü, eşitliği içerdiği gibi, aynı zamanda demokratik bir niteliğe de sahiptir. Kapitalizm demokrasiyi yozlaştırıp toplum karşıtı bir araca indirgemeyi esas alır. Buna karşın komün demokrasiyle ayakta kalır. Demokratik toplum, klandan başlayarak günümüze kadar gelen toplumsal ilkelerin ve anacıl toplum özelliklerinin yeniden topluma hâkim hale getirilmesini hedefler. Toplumun kök hücresi komün ise, bugün de toplumsal varlığın yaşaması için yeniden bu kök hücrenin aktif hale getirilmesi gerekir. Demokratik toplum esas olarak özyönetime ve özsavunmaya dayanır. Komünalite, farklılıkları içeren, inanç veya etnik temelli ayrışmaları tercih etmeyen demokratik toplumsal sistemin adıdır.

Demokrasisiz sosyalizm olmaz. Sosyalizmin amaçladığı toplum eşit ve özgür toplumdur. Eşit ve özgür toplum demek, emeği ile geçinen halkın emeği ile kendi kendini yönetmesidir. Komün, ilk kurulurken demokratik olmalıdır. Demokrasi, yönetimi devraldıktan sonra inşa edilmez. Zaten "demo=halk" "krasi=yönetim" demektir. Halkın yönetimi ancak eşit ve özgür koşullarda mümkün olacağına göre, sosyalizm demokrasisiz olmaz. Eğer bir yerde demokrasi yoksa kesinlikle kapitalist oligarşi gelişir. Rusya ve Çin'de olan budur. "Liberal demokrasi" denilen tam bir maskedir. Kapitalist oligarşinin demokrasi ile ilgisi yoktur. Bir yerde komün varsa, orada demokrasi vardır, demokratik yönetim vardır. Bu, komünal demokrasidir. Ulus çapında olduğunda demokratik ulus olur. Bir birim olduğu zaman, komün demokrasisi olur, sosyalizm olur.

Demokratik ulusa sosyalist ulus da denebilir, hiçbir sakıncası yoktur. Halkın ulusal toplum olması, ulusun sosyalist olması, demokratik ulus olarak da ifade edilebilir. Demokrasinin tüm iyilikleri kapitalizme yakıştırılmaktadır. Bu bir safsatadır ve çok tehlikeli bir yaklaşımdır. Lenin "proleterya diktatörlüğü" tuzağına düştü. Burjuvazi zaten sınıf olarak belirsiz, ucu bucağı belli olmayan flu bir sınıftır. Stalin bu teori yüzünden "Kulakları temizliyoruz, sınıfı saflaştırıyoruz" diyerek milyonlarca köylüyü katletmişti. Rusça'da 'kulak' adı verilen varlıklı köylü kesimlerin katledilmesini sınıf mücadelesi olarak görmek sosyalizm değildir. Bu sınıf teorisi bize de bulaştı ve "sınıf içi hainler" tanımlaması kullanıldı. Bunlar son derece tehlikeli, muğlak ve sosyalizmin özü ile bağdaşmayan kavramlardır.

Komünü oluşturan unsurlar arasında özgünlükler korunmalıdır, fakat aşırı seviye farkı da olmamalıdır. Komünün tam oluşması için bu seviye farkının giderilmesi gerekir. Eşitsizlik söz konusu olduğunda özgür yaşam olmaz, refah ve huzur olmaz. Komünalist olmak da bu yaklaşımı gerektirir. Komünü oluşturamazsan demokratik yönetimi oluşturamazsın. Komünalite ile toplumsal sorunlara çözüm üretilebilir. Özyönetim olur, yayın grubu olur, mahalle birimi olur; burada önemli olan işlevselliktir. Bütün toplumsal çalışmalara komünle başlamak gerekir. Komünde her şey tartışılmalı, projelendirilmeli ve pratikleştirilmelidir. Mevcut iktidarın dahi komünal örgüt modeli ile örgütlendiği gerçeği görülürse, komün örgütlenmesinin önemi ve hayatiyeti daha iyi anlaşılır.

Kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısının karşısında komünal demokratik modernitenin özgürlükçü, toplumcu, demokratik üç atlısını hazırlamak, toplumsal sorunsallığa yanıt oluşturmak için gereklidir. Vahşi kapitalizmin dizginsizliği karşısında toplumu demokratik komünle savunmak varoluşsal bir gereklilik haline gelmiştir.

B-Eko-Endüstriyel Toplum

Demokratik modernitenin ekonomik ve endüstriyel boyutunun temeli ekolojiktir. 'Kapitalist ekonomi' kavramı bir propaganda oyunu ve safsatadır. Kapitalizm bir ekonomi biçimi değildir, ekonominin can düşmanıdır. Genelde uygarlık tekelleri, özelde kapitalist tekeller (tarım, ticaret, finans, iktidar ve ulus-devlet aygıtları) tarih boyunca tüm ekonomik çarpıtmaların, bunalımların, sorunların, açlık ve yoksulluğun, çevre felaketlerinin temel etkenidir. Bu temel etken üzerinde ayrıca her türden sosyal ve siyasal sınıflaşmalar, iktidarlar, aşırı kentleşme ve bundan kaynaklanan tüm hastalıklar, her tür dinsel, metafizik ve bilimci dogmalar içeren ideolojik saptırmalar, başta sanatın çarpıtılması olarak çirkinlikler, ahlaki yoksulluk ve bozulmalar olarak kötülükler yükselir. Kapitalist modernitenin son beş yüzyılı bu saptamalara ilişkin sayısız örnek sunmaktadır.

Demokratik modernitede ekonomi gerçek anlamına kavuşur. Hem zemin katın temel ihtiyaçları olarak kullanım değerlerini, en önemli ihtiyaçları giderme özelliğini, hem de gerçek bir piyasa-pazar ekonomisi olarak değişim değerini, metaların birbiriyle değişim oranları ortaya çıkaran anlamlı sistematik yapıyı ifade eder. Demokratik modernitede ekonomi, üzerinde kâr hesapları yapılan bir alan olmaktan çıkar. Sınıf ayrımına yol açmadan ve ekolojiye zarar

vermeden, temel ihtiyaçların nasıl ve hangi yöntemlerle en verimli şekilde karşılanacağı netleşir. Bir toplumsal eylem alanı olarak ekonomi gerçek anlamına kavuşur. Ahlaki ve politik toplumun hem üzerinde gelişeceği hem de geliştireceği temel faaliyet biçimi olarak anlam kazanır.

Demokratik modernitenin ekonomik boyutunda kullanım ve değişim değerlerinin endüstriyel ve ekolojik bütünlüğü esastır. Ekoloji sınırına ve temel ihtiyaçların karşılandığı sınıra dayanan endüstri, bu iki sınırı aşamaz. Bu durumda ortaya çıkacak endüstri ekoendüstridir. Ekolojik olmayan endüstri, ekonomik olmayan endüstridir. Ekoloji ile bağını yitiren endüstri, sürekli çevreyi yiyerek imha eden makineleşmiş bir canavardır. Temel ihtiyaçlar ekonomisiyle bağını yitiren bir endüstrinin kâr amacından başka bir değeri yoktur. Bu gerçeklerden dolayı eko-endüstri temel ilke durumundadır. Tüm ekonomik faaliyetlerin bağlı olması gereken ana ilkedir bu. Bu durumda ekonomik eylem gerçek anlamını bulur; işsizlik, fazla veya eksik üretim, az veya çok gelişmiş ülkeler ve bölgeler, köy-kent zıtlığı, sınıflar arasındaki uçurum, ekonomik bunalım ve savaşların toplumsal zemini de ortadan kalkmış olur.

İşsizlik tamamen kâr amaçlı ekonomik yapılanmanın çarpıklığının bir sonucudur. Demokratik modernitenin ekonomik boyutunda bu çarpıklığa yer yoktur. Kent ve köyün, tarım, zanaat ve endüstrinin birbirlerini beslemeye dayalı ilişkilerinin, yerini birbirlerini tasfiye eden ilişkilere bırakması, azami kâr kanununun vahim sonuçlarından bir başkasıdır. Köy ve tarım toplumu âdeta tasfiyenin eşiğine getirilirken, kent ve endüstri kanserojen bir büyüme sürecine girmiştir. Sadece ekonomi değil, tarihsel toplumun kendisi tasfiye ile yüz yüze bırakılmıştır. Azami kâr kanununa dayalı ekonominin bu tür çarpıtmalara uğratılması beraberinde sınıflaşmayı ve politik çatışmayı getirmiş; yerel, ulusal ve uluslararası her türlü savaşa yol açmıştır.

Demokratik modernite ekonomiyi bu karşı eğilimlerden kurtarır. Yaşam biçimiyle işsizliği ve yoksulluğu tanımayan, fazla veya eksik üretime yer vermeyen, az veya çok gelişmiş ülke ve bölge farklılıklarını asgariye indiren, köy-kent çelişkisini birbirini besleyen ilişkilere dönüştüren bir sistematiğe sahiptir. Demokratik modernite sistemi, endüstriyalizm ve kentleşmenin sadece köy ve tarımı değil, gerçek ve yaşanabilir boyutlardaki kent ve endüstriyi yutmasına da izin vermez. Bunun mekanizması demokratik modernitenin temel boyutlarında bütünsellik halinde verilidir. Tüm topluluklar ekonomik faaliyetlerinde ahlaki ve politik boyutla bağlantılı olarak, ekolojik ve endüstriyel unsurları bütünlük içinde ele alır.

Eko-ekonomi ve eko-endüstri tüm toplumsal faaliyetlerde göz önünde tutulur. Bu temelde sadece çevreyi yeniden onarmak ve tarımı canlandırmak, köyü en sağlıklı çevreye sahip yaşam alanına çevirmek için hazırlanacak projeler bile, tek başına tüm işsizliği ve yoksulluğu ortadan kaldırma potansiyeline sahiptir. İşsizlik, insanın doğasına aykırıdır. Bu kadar gelişmiş bir zekâya sahip insanoğlunun-kızının işsiz kalması, ancak insanın zorba eli ile mümkündür ve nitekim öyle olmaktadır. Bir karıncasının bile işsiz görünmediği doğa, nasıl en gelişmiş varoluşunu işsiz ve çaresiz bıraksın? İnsan pratiğinin harika ürünü olan teknoloji ve ona dayalı endüstri çağında yoksulluk neden kader olsun?

Ekonomi, tarih boyunca hep hassas bir konu olarak, ahlaki ve politik toplumun baş kaygısını teşkil etmiştir. İşin ucunda kıtlık, açlık, ölüm gibi toplumu topyekûn tehdit eden olgular vardır. Birikim gibi kâr da toplumlarca hiçbir zaman meşru kabul edilmemiş, hep kötülükler ve hırsızlıkların kaynağı olarak görülmüştür. Fırsat doğduğunda, bu birikimler devletçe müsadere edilmiştir. Böyle bir amaca bağlanarak ekonominin inşa edilemeyeceği çok açıktır. Zaten açıklandığı gibi, özü gereği ekonomi karşıtı bir faaliyet için ekonomiden bahsetmek çelişkinin ta kendisidir.

Bu çelişkiden kurtulmanın yegâne yolu, eko-topluluk ekonomisinin işlerlik kazanmasıdır. Binlerce eko-toplum koşullar temelinde kendini bir ekonomik birim olarak örgütleyebilir. Aileler arasında parçalana parçalana birim özelliğini kaybetmiş tarımsal toprakların, ekoendüstri ilkesi de göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi, çözümü çoktan ivedilik kazanmış bir sorundur. Tarımda eko-toplulukların oluşturulması demokratik modernitenin en esaslı ekonomik ilkelerinden biridir. Bununla bağlantılı olarak, serflik ve kölelikten kalma çiftlik tarzı tarımsal üretim de geçerliliğini yitirmiştir. Ekolojik ölçekte tarım birlikleri oluşturarak gerçekleştirilecek eko-topluluklar, köy modernitesinin de temelidir. Köy veya modern köy, bir eko-topluluk olarak, ekolojik ölçekli ekonomik birimler tarzında varoluşunu yeniden kazanabilir.

Şehirlerde de benzer eko-topluluklar oluşturulabilir. Kent planlamasında ekoloji eksenli ekonomi genel bütünlüğün bir parçası olarak düzenlenir. Kenti yutan bürokrasi olmaması gerektiği gibi, kenti yutan ekonomi de olamaz. Her kentin doğasına uygun ekonomi, kâr amaçlı olmayan, şehirdeki işsizliği ve yoksulluğu ortadan kaldırmayı hedefleyen optimal büyüklükteki birimler olarak örgütlendirilir. Şehrin nüfusu, yapı ve yeteneklerine uygun olarak, bu birimlere dağıtılabilir. Bu model, yerel ahlaki ve politik toplumun karar ve eylemini gerçekleştirdiği bir yapıdır. Ulusal, bölgesel, hatta uluslararası koşulları göz önüne getiren bir koordinasyon her zaman gereklidir. Ama bu durum kararın ve eylemin yerel toplumun inisiyatifinde olmasını ortadan kaldırmaz.

Ekonomi teknik bir altyapı sorunu değildir; toplumların temel varoluş yapısı olarak, toplumun tümünün görüş, tartışma, karar ve örgütsel eylemiyle, çalışmasıyla gerçekleştirilen bir faaliyettir. İnsanın ekonomiden kopartılması, bütün yabancılaştırılmaların temelidir. Bunun önlenmesi şart olduğu gibi, yegâne yolu da ekonomiyi tüm topluluklara mal etmekten geçer. Mutlaka topluluk eksenli, ekolojik ve verimlilik esaslarına bağlı olarak örgütlenmesi gereken ekonomi, toplumun temel varoluş koşuludur. Toplumdan, topluluklardan başka hiç kimse bu varoluş hakkına ne sahip olabilir ne de bu hakkı ortadan kaldırabilir. Birimler ister ticari, ister

sınaî, ister tarımsal, hatta sadece aracı rol oynamak kaydıyla ister finansal olsun, bu temel ilkelere uymak durumundadır. Devasa bir fabrikanın da, bir köy-tarım biriminin de temelinde bu ilkeler olmalıdır.

Demokratik modernitenin ikinci boyutu olan eko-endüstri, endüstriyalizme karşı geliştirilmektedir. Artık değer üretmek, tüm doğayı istismara açmak mevcut kapitalizmle bağlantılıdır. Endüstriyalizm, kapitalist vurgunculuğun en kirli yöntemidir. İlkçağlarda obsidyenle yapılırken, sonraki dönemlerde kılıçla yapılmıştır ve günümüzde de endüstriyalizmle yapılmaktadır. Kâr için büyük vurgun yapılır. Toplumun elindekini teknikle, yapay zekâ ve diğer tekniklerle, savaşlarla alır, doğayı tahrip eden tekniklerle kâr sağlar. Böyle bir endüstriyel kapitalist canavara karşı geliştirilmesi gereken ekonomi yöntemi "eko" ekonomidir, komün ekonomisidir. Böyle bir canavar kapitalist endüstrisiyle mi yaşanacak, yoksa ona karşı bir endüstriyle mi? Eko-endüstri genel ama doğru bir kavramdır. Çevreyi kirletmeyecek, ailenin geçimini sağlayacak bir ekonomiden bahsetmekteyiz. Ekonomi aile yasasıdır, mutfağı çalıştırma, idare etme sanatıdır. Ancak kadının elinde evi idare etmenin hiçbir olanağı kalmamıştır. Bunu yapan da kastik katillerdir. On beş bin yıl önce nasıl kadın köleyse bugün de köledir. Hem de reklamlarla pazarlanan bir köledir. Kadının vücudunun her yanı bu çeteyi beslemektedir. Ekonomi kadın işidir ama şimdi kadınla alakası kalmamıştır.

Demokratik modernitedeki ekonomik birimlerde mülkiyet önemini yitirir ve ikinci planda kalır. Mülkiyet ilkelere uygun tasarrufta bulunan topluluklara ait olacaktır. Ne aile ne de devlet mülkiyeti modern ekonomiye yanıt oluşturabilir. Hiyerarşik dönemden kalma devlete ve aileye özgü mülkiyet, kapitalist modernitede bile varlığını sürdüremez durumdadır. Hatta şirketler bile ekonomik gerekçelerin zorlaması nedeniyle gittikçe çalışanların ortak mülkiyetine girmektedir. Fakat yine de mülkiyet normlarını birbirlerinden kalın çizgilerle ayırmamak gerekir. Tıpkı iki uygarlık sistemi iç içe yaşadıkları gibi, mülkiyet sistemleri de uzun süre iç içeliğini koruyacaktır. Topluluk mülkiyetinde aile mülkiyeti varlığını koruduğu gibi, devletin varlığı da etkisini ve payını sürdürecektir. Önemli olan çevreye, üretkenliğe, işsizliğe yanıt olabilecek esnek mülkiyet normlarına açık olmaktır. Bireyin varlığına, özgürlüğüne, iyiliğine ve güzelliğine hizmet edecek her tasarruf, mülkiyet de olsa değerlidir. Fakat topluluksuz bu değerler oluşamayacağına göre, bu sorunları optimal sınırlar dahilinde çözmek yine en doğrusudur. Demokratik modernite, tarih boyunca komünal varlığını hiçbir zaman yitirmemiş topluluk temelli mülkiyeti, modern koşullarda yeniden ahlaki ve politik toplumun temeline yerleştirerek, tarihsel rolünü bu konuda da başarıyla oynayabilecek durumdadır.

C-Demokratik Konfederalist Toplum (Demokratik Ulus)

Kapitalist modernitenin temel devlet formu olan ulus-devletin demokratik modernitedeki karşılığını devlet olmayan siyasi yönetim biçimi olarak demokratik konfederalist sistem oluşturur. Devletler idare eder, demokrasiler yönetir. Devletler iktidara, demokrasiler kolektif rızaya dayanır. Devletlerde atama, demokrasilerde seçim esastır. Devletlerde zorunluluk, demokrasilerde gönüllülük esastır. Benzeri farklılıkları çoğaltmak mümkündür.

Demokratik konfederalizm, sanıldığı gibi günümüze özgü herhangi bir yönetim biçimi değildir; tarihte olanca ağırlığıyla yer bulan bir sistemdir. Tarih merkezî devletsel değil, konfederaldir. Devlet formu çok resmileştiği için tanınmıştır, fakat toplumsal yaşam konfederalizme daha yakındır.

Demokratik konfederalizm tekeli değil toplumu esas aldığı için mümkün olduğunca merkeziyetçilikten kaçınır. Homojen değildir, çok sayıda topluluktan, kurum ve farklılıktan oluşur. Aşırı merkeziyetçi bir yönetim, bu çokluklarda sık sık patlamalara yol açar. Tarihte bunun sayısız örnekleri vardır. Her topluluk, kurum ve farklılığın kendini yansıtmasına uygunluğu nedeniyle, demokratik konfederalizm daha çok yaşanır. Çok tanınmış bir sistem olmaması, resmi uygarlığın hegemonik yapısı ve ideolojisinden ötürüdür. Resmi olarak tanımlanmasa da, toplumlar tarihte esas olarak konfederaldir. Tüm aşiret, kabile, kavim yönetimleri, hep gevşek ilişkiler niteliğindeki konfederalizme izin verir. Aksi halde iç özerklikleri zedelenir. Her türlü kabile, aşiret ve kavim yönetimi, dinsel otoriteler, krallıklar, hatta cumhuriyet ve demokrasiler bir imparatorluk bünyesinde birleşebilirler. Bu anlamda en merkezî oldukları sanılan imparatorlukların bile bir nevi konfederalist olduğunu kavramak önemlidir. Merkezî yönetim modeli toplumun değil, tekelin gereksinim duyduğu bir idari modeldir.

Demokratik konfederalizm temel siyasi modeldir, ahlaki ve politik toplumun siyasi çatısıdır. Toplumsal doğanın homojen ve monolitik olmadığı tam kavranmadıkça, demokratik konfederalizmi anlamak güçleşir. Resmi modernitenin son beş yüz yıllık tarihi, çok etnisiteli, çok kültürlü, farklı siyasi oluşumlu ve öz savunmalı toplumun homojen ulus adına genellikle kültürel, zaman zaman fiziki soykırımlara tabi tutulmasının tarihidir. Demokratik konfederalizm, kapitalist modernitenin homojenleştirmesine karşı, öz savunmalı, çok etnisiteli, çok kültürlü ve farklı siyasi oluşumlarda ısrar tarihidir.

Karşıt modernite olarak kendini gittikçe daha görünür kılmak durumunda olan demokratik sistem, bu koşullar altında varoluşunu güçlendirirken, biçim sorunlarını başarıyla çözmekle karşı karşıyadır. Demokratik siyaset, demokratik konfederalizmin inşa tarzıdır. Demokratik siyaset, toplumun her kesimine ve kimliğine kendini ifade etme ve siyasi güç olma olanağını sunarken, politik toplumu da birlikte oluşturmuş olur. Politika devreye girmeden, devlet krizi çözümlenemez. Krizin kendisi politik toplumun yadsınmasından kaynaklanmaktadır.

Demokratik siyaset, günümüzde derinleşen devlet krizlerini aşmanın yegâne yoludur. Aksi halde daha da sıkı merkezî devlet arayışları sert kırılmalara uğramaktan kurtulamaz.

Bu etkenler bir kez daha demokratik konfederalizmin güçlü bir seçenek olarak gündemleştiğini göstermektedir. Kapitalist modernitenin kendi öz silahı olan ulus-devlete sarılarak kısa yoldan büyük toplumsal dönüşümleri gerçekleştireceğini sanan kişi ve hareketler, bu silahla kendilerini vurduklarını çok geç kavradılar. Sovyet Rusya deneyiminde başlangıçta revaçta olan konfederalizmin merkezî devlet adına hızla ortadan kaldırılması, reel-sosyalizmin çözülüşünün en temel nedenidir.

Demokratik konfederalizm, ulus-devlet sistematiğinden kaynaklanan olumsuzlukları aşma potansiyeline sahip olduğu gibi, toplumu politikleştirmenin de en uygun aracı konumundadır. Basittir ve uygulanabilir. Her topluluk, etnisite, kültür, dinî cemaat, entelektüel hareket, ekonomik birim birer politik birim olarak kendilerini özerkçe yapılandırıp ifade edebilir. Federe yapı veya özerklik, kendilik denilen kavramı bu çerçeve ve kapsamda değerlendirmek gerekir. Her kendiliğin yerelden küresele kadar konfederasyon oluşturma şansı vardır. Yerelin en temel öğesi, özgür tartışma ve karar hakkıdır. Her kendilik veya federe birim, katılımcı demokrasi olarak da kavramlaştırılan doğrudan demokrasiye uygulama şansı tanıması nedeniyle eşsizdir. Bütün gücünü doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğinden alır. Temel bir rolü olmasının gerekçesi de budur. Ulus-devlet doğrudan demokrasinin ne kadar inkârı ise, demokratik konfederalizm de tersine o kadar bu demokrasinin oluşturucu ve işlevselleştirici biçimi konumundadır.

Doğrudan katılımcı demokrasinin ana hücreleri olarak federe birimler, koşullar ve ihtiyaçlar gerekli kıldığı kadar konfedere birliklere dönüşme esnekliği bakımından da eşsiz ve idealdir. Doğrudan katılımcı demokrasiye dayalı birimleri esas almak kaydıyla, geliştirilecek her tür siyasi birlik demokratiktir. En yerelde doğrudan demokrasinin uygulandığı, yaşandığı birimden en küresel oluşuma kadar geliştirilen politik işlevselliğe demokratik siyaset demek mümkündür.

Dikkat edilmesi gereken bir husus da federe ve kendilik birimlerini çok zengin bir kapsamda düşünmektir. Bir köy veya şehrin bir mahallesinde bile konfedere birliklere ihtiyaç olacağını anlamak büyük önem taşır. Her köy veya mahalle rahatlıkla bir konfedere birlik olabilir. Örneğin köyün ekolojik biriminden (diğer deyişle federesinden) özgür kadın, öz savunma, gençlik, eğitim, folklor, sağlık, yardımlaşma ve ekonomi birimlerine kadar çok sayıda doğrudan demokrasi birimi köy çapında birleşmek durumundadır. Bu yeni birimler birimine de rahatlıkla konfedere birim veya birlik (federe birimlerin birimi) denilebilir. Aynı sistemi yerel, bölgesel, ulusal ve küresel seviyelere kadar taşırdığımızda, demokratik konfederalizmin ne kadar kapsayıcı bir sistem olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz. Demokratik modernitenin temel boyutlarından üçünün de birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu, konfederalizm sistematiği ile daha iyi anlamak mümkündür. Her boyut bu sistem içinde kendini tartışma, değerlendirme, kararlaştırma, yeniden yapılandırma ve eylemselleştirme potansiyeline sahip olduğu için, toplumsal doğanın tarihsel toplum gerçekliği ve bütünselliği de en iyi biçimde sağlanmış olur.

Toplumsal öz savunmayı da demokratik konfederal sistemde en iyi biçimde gerçekleştirmek mümkündür. Öz savunma, demokratik siyasetin bir kurumu olarak, konfederal sistem kapsamındadır. Tanım olarak öz savunma, demokratik siyasetin yoğunlaştırılmış ifadesidir.

Demokratik konfederalizm, ulus-devlet kaynaklı militaristleşmeyi ancak öz savunma aracı ile durdurabilir. Öz savunmadan yoksun toplumlar kimliklerini, politik özelliklerini ve demokratikleşmelerini yitirme tehlikesiyle yüz yüze kalırlar. Bu nedenle öz savunma boyutu toplumlar için basit bir askeri savunma olgusu değildir. Kimliklerini koruma, politikleşmelerini sağlama ve demokratikleşmelerini gerçekleştirme olgusuyla iç içedir. Toplum ancak kendini savunabilirse kimliğini koruduğundan, politikleşmesini sağladığından ve demokratik siyaset yapabildiğinden bahsedebilir. Bu gerçekler ışığında demokratik konfederalizm aynı zamanda bir öz savunma sistemi olarak boyutlanmak durumundadır. Tekellerin küresel hegemonik çağında ve bütün toplumu ulus-devlet biçiminde militaristleştirdiği koşullarda, demokratik modernite ancak tüm toplumu kapsayacak tarzda, tüm zaman ve mekân koşullarında öz savunma ve demokratik siyaset temelinde, konfederal ağlardan oluşan öz sistematiğiyle hegemonyaya karşılık verebilir. Ne kadar hegemonik şebeke olan ticari, finansal, sınaî, iktidar, ulus-devlet ve ideolojik tekel varsa, demokratik modernite de o kadar konfederal, öz savunma ve demokratik siyaset ağları geliştirmek durumundadır.

Ulus-devlet sistematiğiyle demokratik konfederalizm sistematiğinin ilkeli ve koşullu barışlarla olduğu kadar, bu koşullar ve ilkelerin çiğnenmesi durumunda öz savunma savaşımlarıyla birlikte yaşanacağını hesaba katan siyaset felsefesi ile stratejik ve taktik yaklaşımlar, tarihsel toplumun özgürlük, eşitlik ve demokratik yürüyüşüne daha uygundur.

Devlet amaçlı ulusla ulus amaçlı devlet mücadeleleri çağın kanlı gerçeğinin ana etkenidir. İktidar ve devletle ulusu buluşturmak modernite çağının sorunlarının ana kaynağıdır. Modernite çağının sorunlarını diktatörlüklerden ve hanedan devletlerinden kaynaklanan sorunlarla karşılaştırdığımızda, modernite çağında sorunların devlet ulusundan kaynaklandığını ve bu durumun ikisi arasındaki en büyük farkı oluşturduğunu görürüz. Sosyal bilimin en karmaşık konularından biri olan ulus-devlet, modernite karşıtı tüm sorunların çözümleyici aracı olan sihirli bir değnekmiş gibi sunulur. Özünde ise toplumsal sorunu bir iken bin yapar. Bunun nedeni de iktidar aygıtını toplumların kılcal damarlarına kadar yaymasıdır. İktidarın kendisi sorun üretir. Sermayenin zor biçiminde örgütlenmiş potansiyel karakterinden ötürü iktidar baskı ve sömürü yoluyla toplumsal sorun üretir. Ulus-devletin amaçladığı homojen ulus toplumu yapay ve şiddet

yüklü sahte eşit yurttaşlar inşa eder. Ulus devletteki yurttaş eşitliği, tüm uzuvların testereyle kesilip eşitlenmesiyle oluşturulur. Bu yurttaş, kanun lafzında eşittir ama hayatın her alanında birey ve kolektif varlık olarak azami eşitsizliği yaşar.

Kapitalist modernitenin ulus-devlet olarak örgütlenmesi ekonomik tekel olarak örgütlenmesinden daha baskıcı ve sömürücü rol oynar. Marksizmin ve genel olarak sosyolojinin ulus-devletin baskı ve sömürü ile bağlantısını görememesi veya ulus-devleti çok sıradan bir üstyapı kurumu olarak sunması temel bir eksiklik ve çarpıtmadır. Sınıf ve maddi sermaye tahlili ulus-devletten bağımsız yapıldığında, en bayat ve verimli bir toplumsal sonuç üretmeyecek olan soyut bir genelleme yapılmış olur. Reel-sosyalizmin başarısız olmasında bu soyutlamayla bağlantılı sonuçlar rol oynamıştır.

Kavram olarak ulus, klan, kabile ve akraba aşiretlerin kavim, halk veya milliyet biçimindeki oluşumlarından sonra gelen ve kendini en çok dil ve kültür benzerliğiyle karakterize eden toplum biçimlenişidir. Ulusal toplumlar kabile ve kavim toplumuna göre daha kapsayıcı ve geniş hacimli, bu nedenle de gevşek bağlarla birbirine bağlı insan topluluklarıdır. Ulusal toplum daha çok çağımızın bir olgusudur. Genel bir tanımı yapılırsa, 'ortak bir zihniyeti paylaşanların topluluğu' denilebilir. Bu anlamda ulusal toplum zihnen var olan bir olgudur; dolayısıyla soyut ve hayali bir varlıktır. Buna 'kültür temelinde tanımlanan ulus' da diyebiliriz, ki sosyolojik anlamda doğru olan da bu tanımdır.

Sınıf, cins, renk, etnisite, hatta farklı ulus kökenliliğine rağmen, en genelde ortak bir zihniyet ve kültür dünyasının oluşması, ulus olmak için yeterlidir. Bu genel tanımlı ulusu daha sofistike kılmak için devlet ulusu, hukuk ulusu, ekonomik ulus, asker-ulus (ordu-millet) türünden üretilen ve genel ulusu tahkim eden ulusçuluklar daha farklı kategorilerdir. Bunlara 'güç ulusu' demek de mümkündür. Güçlü ulus olmak kapitalist modernitenin temel bir ülküsüdür. Zira güçlü ulus sermaye ayrıcalığı, geniş pazar-sömürge imkânı ve emperyalizm üretir. Dolayısıyla bu tür tahkim edilmiş ulusları yegâne ulus modeli olarak görmemek, hatta şoven güç uluslarını sermayenin hizmetindeki uluslar olarak değerlendirmek önemlidir. Zaten sorun kaynağı oluşturmaları bu niteliklerinden ötürüdür. Kültür ulusundan üretilebilecek ama sömürü ve baskıyı gemleyen ve dışlayan ulus modeli demokratik ulus modelidir. Demokratik ulus özgürlüğe ve eşitliğe en yakın ulustur. Bu tanım gereği özgürlük ve eşitlik arayışı olan toplumların ideal ulus anlayışıdır.

Kapitalist modernitenin ve esinlendirdiği sosyolojinin demokratik ulus kategorisini işlememesi yapısallığı ve ideolojik hegemonyası gereğidir. Demokratik ulus sadece zihniyet ve kültür ortaklığıyla yetinmeyen, tüm üyelerini demokratik özerk kurumlarda birleştiren ve yöneten ulustur. Belirleyici olan yönü budur. Demokratik, özerk yönetim tarzı demokratik ulus olmanın başta gelen koşuludur. Bu yönüyle ulus-devletin alternatifidir. Devlet yönetimi yerine demokratik yönetim büyük bir özgürlük ve eşitlik imkânıdır. Liberal sosyoloji, ulusu esas olarak ya kurulmuş bir devletle ya da devlet kurmayı amaçlayan bir hareketle özdeşleştirir. Reel-sosyalizmin bile bu yönlü bir arayışta olması liberal ideolojinin gücünü gösterir.

Demokratik ulusun alternatif modernitesi demokratik modernitedir. Tekelcilikten kurtulmuş ekonomi, doğa ve insan dostu olan teknoloji ve çevreyle uyumu ifade eden ekoloji, demokratik modernitenin, dolayısıyla demokratik ulusun kurumsal temelidir.

Ulusal toplumlar için koşul olarak ileri sürülen ortak bir vatan ve pazar olguları, güçlü tahkim araçları olsalar da maddi birer unsur olarak ulusun belirleyici nitelikleri sayılmazlar. Vatan ve pazar devlet-ulusu için çok güçlü tahkim araçlarıdır. Vatan mülk olarak, pazar ise kârın gerçekleştiği alan olarak çok değerlidir. Demokratik ulusun vatan ve pazar anlayışı değişiktir. Ulus zihniyeti ve kültürü için büyük bir imkân olan Demokratik ulus vatanı değerli sayar; anısında yer almadığı bir zihniyet ve kültür düşünülemez. Fakat kapitalist modernitenin fetişleştirdiği ülke-vatan kavramını toplumdan öncelikli kılmasının kâr amaçlı olduğu unutulmamalıdır. Vatanı abartmamak da önemlidir. "Her şey vatan için" anlayışı faşist bir ulus anlayışından kaynaklanır. Anlamlı olan her şeyin özgür bir topluma ve demokratik bir ulusa adanmasıdır. Bunu da tapınç düzeyine getirmemek gerekir. Asıl olan, yaşamın değerli kılınmasıdır. Vatan bir ideal değildir, ulus ve birey yaşamı için sadece bir araçtır.

Devlet ulusu homojen toplum peşinde olduğu halde, demokratik ulus ağırlıklı olarak farklılıkları zenginlik olarak görür ve farklı kolektivitelerden oluşur. Yaşamın kendisi de zaten farklılıkla mümkündür. Robot insan yaratmak ulus-devletin nihai hedefidir. Tornadan çıkmış gibi tek tip vatandaş olmaya zorlayan ulus-devlet, bu yönüyle de yaşama terstir ve hiçliğe koşar. Demokratik ulusun vatandaşı, üyesi farklı olup bu farkını farklı topluluklardan alır. Kabile ve aşiret varlıkları da demokratik ulus için birer zenginliktir.

Dil, ulus olmak için kültür kadar önemli olmakla birlikte zorunlu bir şart değildir. Farklı dillerden olmak aynı ulustan olmaya engel teşkil etmez. Her ulusa bir devlet ne kadar gereksizse, her ulusa tek bir dil veya şive de gereksizdir. Ulusal dil gerekli olmakla birlikte, olmazsa olmaz bir şart değildir. Farklı dil ve lehçeleri de demokratik bir ulus için zenginlik saymak mümkündür. Fakat ulus-devlet katı bir biçimde tek dil dayatmasını esas alır. Çok dilliliğe, hele resmi çok dilliliğe kolay uygulama şansı vermez. Bu yönüyle hâkim ulus olmanın ayrıcalıklarından yararlanmaya çalışır.

Demokratik ulusun gelişemediği, ulus-devletçiliğin ise sorun çözemediği koşullarda bir uzlaşı ve anlayış olarak hukuk ulusundan bahsetmek mümkündür. Anayasal vatandaşlıkla kastedilen çözüm özünde hukuk ulusu temelindeki çözümdür. Anayasal güvenceye bağlanmış hukuki vatandaşlık ırk, etnisite ve milliyet ayrımını esas almaz. Bu tip özellikler hak doğurmaz.

Hukuk ulusu bu yönüyle gelişen bir kategoridir. Avrupa ulusları giderek milliyet uluslarından hukuk uluslarına evrilmektedir.

Demokratik uluslarda özerk yönetim, hukuk ulusunda haklar esastır. Ulus-devlette ise iktidar yönetimi belirleyicidir. En tehlikeli ulus tipi 'ordu-millet' zihniyeti ve kurumlaşmasıdır. Güçlü ulusu temsil eder gibi gözükse de, özünde içinde yaşanması en güç, hep görev dayatan ve faşizme varan bir zihniyet barındırır. Ekonomik ulus ulus-devlete yakın bir kategoridir. ABD, Japonya hatta Almanya gibi ekonomiye başat rol tanıyan ülkelerdeki bu ulus anlayışı Avrupa'nın geçmişinde daha güçlüydü. Sosyalist ulus kategorisi denenmek istendiyse de, pek başarılı olduğu söylenemez. Bu kısmen Küba'da rastladığımız ulus örneğidir. Fakat bu ulus örneği de ulus-devletin reel sosyalist biçimidir; özel kapitalist ağırlıklı ulus-devlet yerine, devlet kapitalizmi ağırlıklı ulus-devletin ikame edilmiş biçimidir.

Ulus teorisi söz konusu edildiğinde önemle kritiği yapılması gereken husus ulusun kutsallaştırılması ve tanrısallaştırılmasıdır. Kapitalist modernite geleneksel din ve tanrı yerine bizzat ulus-devlet tanrısallığını inşa etmiştir. Bu husus çok önemlidir. Milliyetçilik ideolojisini ulus-devletin dini olarak yorumlarsak, ulus-devletin kendisini de bu dinin tanrısı olarak kavrayabiliriz. Devletin kendisi modernite çağında ortaçağın hatta ilkçağın bütün tanrısallık kavramlarının özünü içerecek biçimde inşa edilmiştir. 'Laik devlet' denilen olgu ilk ve ortaçağ tanrısallıklarının tümüyle veya özde devlet olarak inşa edilmesi ve somutlaştırılmasıdır. Bu konuda hiç yanılmamak gerekir. Laik veya modern ulus-devlet cilasını kazıdığımızda, altından ortaçağ ve ilkçağın tanrısal devleti çıkar. Devlet ve tanrısallık arasında çok sıkı bir bağ vardır. Yükselen ilk ve ortaçağ monarkıyla tanrı kavramı arasında da çok sıkı bir ilişki vardır. Monark ortaçağdan sonra şahıs olarak etkinliğini yitirip monarşi kurumsallaşarak ulusal-devlete dönüştüğünde, tanrı-monark da yerini ulus-devlet tanrısına bırakmıştır. Dolayısıyla kutsallaştırılmış "vatan-ulus-pazar" kavramlarıyla birlikte ulus-devlet kurumlarının da benzer biçimde kutsallaştırılmasının temelinde kapitalist modernitenin azami kâr kazanmayı mümkün kılan ideolojik hegemonyası vardır. İdeolojik hegemonya ulusla ilgili bu kavramları dinselleştirdiği oranda azami kâr kanununu meşrulaştırır ve geçerli kılar.

Çağımızda 'tek bayrak', 'tek dil', 'tek vatan', 'tek devlet, 'üniter devlet' biçimindeki ulusdevlet sembolleri ve temel sloganlarının kulakları sağır edercesine haykırılması, farklı renkten bayrakların küçümsenmesi, zihniyet dünyasının monolitik hale getirilip sakatlanması, ulusal şovenizmin her gösteride özellikle spor ve sanat etkinliklerinde şahlandırılması hatta ritüel haline getirilmesi milliyetçilik dininin ibadetleri olarak yorumlanmalıdır. Aslında daha önceki çağların ibadetleri de aynı işlevi görür. Burada asıl hedef iktidar ve sömürü tekellerinin çıkarlarını gizleyerek ya da kutsayıp meşrulaştırarak geçerli kılmaktır. Ulus-devletle ilgili tüm örtbas edici ve abartıcı yaklaşım ve uygulamalar bu temel paradigma altında yorumlandığında, toplumsal gerçekliğin hakikati daha doğru kavranır.

Demokratik ulus tüm bu hastalıkları en az yaşayan ulus modelidir. Kendi yönetimini kutsallaştırmaz. Yönetim sade bir olgu olarak günlük yaşamın hizmetindedir. Gerekleri karşılandığında herkes bir memur olarak yönetici olabilir. Yöneticilik değerlidir ama kutsal değildir. Ulusal kimlik anlayışı açık uçludur; kapalı bir din üyeliği, müminliği gibi değildir. Bir ulusa mensup olmak ne bir ayrıcalık ne de bir kusurdur. Birden fazla ulusa mensup olunabilir. Daha doğrusu, iç içe geçmiş farklı ulusallıklar yaşanabilir. Hukuki ulusla demokratik ulus uzlaşırsa rahatlıkla birlikte yaşanabilir. "Vatan-bayrak-dil" değerli olmakla birlikte kutsal değildir. Ortak vatanı, dilleri ve bayrakları zıtlıklar yerine iç içe dostluklar biçiminde ve paylaşarak yaşamak mümkündür ve aynı zamanda tarihsel toplum yaşamının da bir gereğidir. Bütün bu özellikleriyle demokratik ulus olgusu kapitalist modernitenin çılgınlaştırıcı savaş aleti olan ulus-devletçiliğinin güçlü alternatifi olarak tarihteki yerini yeniden almaktadır.

Çözümleyici bir model olarak demokratik ulus modeli devlet ulusçuluğunun paramparça ettiği toplumsal ilişkileri yeniden demokratikleştirir; farklı kimlikleri uzlaşıcı, barışçı ve hoşgörülü kılar. Devlet ulusunun demokratik ulusa doğru evrilmesi muazzam kazanımları beraberinde getirir. Demokratik ulus modeli öncelikle şiddet yüklü toplumsal algıları doğru bir toplumsal bilinçle yumuşatıp akıllı ve duygulu, empatisi olan insan kılar, daha insancıl kılar. Şiddet içerilmiş sömürü ilişkilerini tümüyle ortadan kaldırmasa bile epeyce azaltarak, daha eşit ve özgür bir toplum olanağını ortaya çıkararak bunu gerçekleştirir. Sadece kendi içinde barışı ve hoşgörüyü geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda dışta diğer uluslara karşı da baskı ve sömürü yüklü yaklaşımları aşıp ortak çıkarları sinerjiye dönüştürerek bu misyonunu gerçekleştirir. Ulusal ve uluslararası kurumlar demokratik ulusun temel zihniyet ve kurumsal yapılanmasına göre yeniden inşa edildiğinde, yeni bir modernitenin, bu defa demokratik modernitenin sadece teorik değil uygulamadaki sonuçlarının da Rönesans niteliğinde olduğu, yeni bir doğuş olduğu kavranacaktır. Kapitalist modernitenin alternatifi demokratik modernitedir, demokratik modernitenin temelinde yatan demokratik ulustur; demokratik ulusun içinde ve dışında ördüğü de ekonomik, ekolojik ve barışçıl toplumdur.

Günümüzde içi boş veya boşaltılmış olan ulus-devletin kendisi, onun bölgesel ve küresel birlikleri ve özellikle BM yerine, üstün sorun çözümleyici özelliğiyle yeni demokratik ulusların hızla inşa edilmesi, demokratik ulusun sadece tekil ulus-devletin yerini alması veya dönüşümü olarak görülmemesi, AB gibi bölgesel ve küresel modellerinin de iç içe geliştirilmesi küresel finans kapital krizinden çıkışın en doğru, ahlaki ve politik yoludur.

Avrupa'da İkinci Dünya Savaşında yaşanan faşizm denemesi, moderniteyi homojen toplum projesini gözden geçirmeye zorlamıştır. Avrupa Birliği projesi ile alternatif olarak kültürel

çoğulculuğa dönüş yapılmıştır. Post-modernite özünde kültürel çoğulculuğu temel değer olarak paylaşmakla birlikte, kapitalist moderniteye alternatif olmaktan uzaktır. Resmi kültürel kimliğin dışında yaşayan tüm kültürler son tahlilde marjinalleştirilerek ya kendiliğinden ya dolaylı baskı ve kapitalist sömürü yöntemiyle ya da ulus-devletin resmi homojen toplum yaratma politikalarıyla tasfiye edilme ve soykırımla tükenme gerçeğiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Buna karşı durmanın en doğru yolu, kültürel varlığını korumak ve özgür kılmak için açık uçlu bir kültürel kimlik anlayışını benimsemek, bunu diğer kültürlerle sentezleyerek daha üst bir aşamada ortak yaşam projeleri geliştirmektir. Demokratik ulus, anayasal vatandaşlık, demokratik cumhuriyet, çoğulcu bir vatan ve kültür anlayışı bu tür projelerin belli başlı olanlarıdır. Demokratik siyaset, sivil toplum örgütlenmeleri ve demokratik özerklik yöntemleri bu projelerin temel uygulanma araçlarıdır. Hem geleneksel kültürlerin korunup özgürleştirilmesi hem de çağdaş kültürlerle bir sentez halinde yaşamaları için demokratik modernite çözümü hayati ihtiyaçtır. **Demokratik uluslaşmanın özelliklerini kısaca şöyle ortaya koyabiliriz: a**- Farklı ve çok katmanlı siyasi oluşumlara açıktır. Yatay ve dikey farklı siyasi oluşumlar mevcut toplumun karmaşık yapısı nedeniyle zorunludur. Merkezî, yerel ve bölgesel siyasi oluşumları denge içinde bir arada tutar. Her biri somut koşullara cevap verdiğinden, çoğulcu siyasi yapılar, toplumsal problemlerin en doğru çözüm yollarını bulmaya daha yakındır. İster ulus-devlet, ister cumhuriyet, ister burjuva demokrasileri biçiminde olsun, devlet gelenekleriyle demokratik entegrasyon temelinde ilkesel uzlaşmalara açıktır. İlkeli barış temelinde bir arada yaşayabilir.

b- Ahlaki ve politik topluma dayanır. Kapitalist, sosyalist, feodal, endüstriyalist,tüketimci, toplum mühendisliklerine dayalı benzer şablonist projeler içeren toplum biçimlerini kapitalist tekellerin kapsamında görür. Ekonomik, siyasi, ideolojik ve askerî tekeller toplumun bu temel doğasını kemirerek artı-değer, hatta toplumsal haraç peşinde koşan aygıtlardır. Devrim bile yeni toplum yaratamaz. Devrimler ancak toplumun aşındırılan, kadük bırakılan ahlaki ve politik dokusunu asıl işlevine kavuşturmak için başvurulan operasyonlar olarak olumlu rol oynayabilirler. Gerisini ahlaki ve politik toplumun özgür iradesi belirler.

c- Demokratik siyasete dayanır. Ulus-devletin katı merkezli, düz çizgili, bürokratikyönetim ve idare anlayışına karşılık, tüm toplumsal gruplar ve kültürel kimlikler kendilerini ifade eden siyasi oluşumlarla toplumun özyönetimini gerçekleştirirler. Çeşitli düzeylerde atamayla değil, seçimle başa gelen yöneticilerle işler görülür. Asıl olan meclisli, tartışmalı karar alma yeteneğidir. Başına buyruk yönetim geçersizdir. Genel merkezî koordinasyon kurulundan (meclis, komisyon, kongre) yerel kurullara kadar her grup ve kültürün bünyesine uygun, çok yapılı, farklılıklar içinde birlik arayan kurullar demetiyle toplumsal işlerin demokratik yönetimi ve denetimi gerçekleştirilir.

d- Öz savunmaya dayanır. Askeri tekel olarak değil, toplumun iç ve dış güvenlik ihtiyaçlarına göre demokratik organların sıkı kontrolü altında öz savunma birlikleri temel güçtür. Görevleri ahlaki ve politik toplumun özgür ve farklılıklar temelinde eşitlikçi karar yapısı olarak, demokratik siyaset iradesini geçerli kılmaktır. İçten ve dıştan bu iradeyi boşa çıkaran, engelleyen, yok eden güçlerin müdahalesini etkisiz kılmaktır. Birliklerin komuta yapısı hem demokratik siyaset organlarının hem de birlik üyelerinin çifte denetiminde olup, gerek görülürse karşılıklı öneri ve onaylamalarla rahatlıkla değiştirilebilir.

e- Genelde hegemonyacılığa, özelde ideolojik hegemonyacılığa yer yoktur. Demokratik uygarlıklarda ve modernitede hegemonik güçlere ve ideolojilerine hoşgörüyle bakılmaz. Farklı ifade ve demokratik yönetim sınırlarını aşınca, özyönetim ve ifade özgürlüğüyle etkisiz kılınırlar. Toplum işlerinin kolektif yönetiminde karşılıklı anlayış, farklı önerilere saygı ve demokratik karar esaslarına bağlılık şarttır. Farklı görüş ve ideolojiler arasında da çoğulculuk geçerlidir. Milliyetçi, dinci, pozitivist bilimci, cinsiyetçi ideolojilere ihtiyaç duymadığı gibi, hegemonya kurmaya da karşıdır. Toplumun ahlaki ve politik yapısını aşındırmadıkça, hegemonya peşinde koşmadıkça, her görüş, düşünce ve inanç serbestçe ifade edilme hakkına sahiptir.

f- Süper hegemonik gücün denetimi altındaki ulus-devletlerin BM'li birliklerine karşılık, demokratik konfederalizm ulusal toplumların Dünya Demokratik Konfederal Birliği'nden yanadır. Gerek sayısal gerekse niteliksel olarak, çok daha geniş toplulukları demokratik siyaset kriterlerince Dünya Demokratik Konfederasyonu'nda birleştirmek daha güvenlikli, barışçıl, ekolojik, adil ve üretimsel bir dünya için şarttır.

Tekrar da olsa belirtmek yerinde olur. Ulus-devlete karşı demokratik ulusu esas alıyoruz. Bunun anlamı şudur: Bir; ulus olacak ama devlet eliyle olmayacak. İki; devlet otoritesi modern ulusun olmazsa olmazıdır. Tüm ulus-devletler modern çağın uluslaşmasıdır. Ama zorla şiddetle, iktidarla, toplamda devlet eliyle bu uluslar oluşturulur. Ulusun içine iktidar girdiği zaman ulus-devlet olur. Ama içine demokrasi girdi mi demokratik ulus olur. Demokratik modernite çağdaşlık içinde oluşmuştur. Bu çağdaşlıktan bir kapitalist ulus bir de demokratik ulus doğar. Mesela İsviçre demokratik ulusa yakındır, fakat Almanlar tepeden tırnağa ulus devlettir. Özcesi bunların da dereceleri vardır. İskoçya bir demokratik ulustur. İngiltere bir ulus-devlet, ancak hem ulus-devlet var hem demokratik ulus. Bunlar bizim için de hayati olacak. Türkiye'de de böyle bir süreç olacak. Teoride ve pratikte bunun temelleri oluşturuluyor. İngiltere bu konuda hayli önemli bir örnektir.

Bu tespitlerle demokratik ulusun önü fazlasıyla açılmıştır. Hedef, Kürtleri demokratik ulus temelli sosyalizme ve de uluslaşmaya götürmektir. Şimdi dahi kendimize ulus dememiz biraz zordur, ancak pratikte geliştirilerek olabilir. Demokratik ulus "komünler komünü" olarak tanımlanacak ve devlete dayanmayacaktır. Türkiye veya diğer komşu ülkeler de bunu

tanıyacaklar. “Zorla seni Türk yaptım, zorla seni Arap yaptım, zorla seni Fars yaptım” demeyecekler. “Kürdistan’da senin de yerin var” diyeceğiz. “Sen de kendini örgütle, ben de kendimi örgütleyeceğim” diyeceğiz. Bazıları “böyle bir şey olabilir mi?” diyorlar; bizce olabilir. “Devlet + demokrasi” formülü ya da demokratik entegrasyon çözümü bunun en özlü ifadesi olmaktadır.

Sonuç olarak, kapitalist modernite ile demokratik modernite arasındaki farklılıklar ve karşıtlıklar sadece bir idea değildir, somutta iki ayrı dünyanın yaşandığını gösterir. Tarih boyunca diyalektik karşıtlıklar halinde bazen birbirleriyle amansızca savaşan, ama aralarında barışları da eksik olmayan bu iki dünya, günümüzde de benzer biçimde ilişki ve çelişkileriyle bazen çatışmakta bazen barışmaktadır. Sonucu entelektüel, politik ve ahlaki (etik) olarak mevcut sistemik yapısal bunalımdan doğru, iyi ve güzel çıkış yapanlar belirleyecektir.

Beşinci Bölüm
ORTADOĞU SORUNSALLIĞI VE DEMOKRATİK MODERNİTE ÇÖZÜMÜ

1-Evrensel Tarih ve Ortadoğu

Tarihi birey, olay, hanedan, ulus, devlet, sınıf ve ekonomi unsurları başta olmak üzere tekil unsurlarla indirgemeci bir tarzda çözümlemek, anlatı haline getirmek gerçeğin parçalanarak katledilmesine götürür. Kapitalist tekellerin ideolojik hegemonyası altında geliştirilen bu mitik anlatımlar ezici yönleriyle propaganda rolünü oynar. Şüphesiz tikel anlatımlar gerekli ve önemlidir. Bu konuda dar ekonomist sınıf yaklaşımını esas alanlardan hukuk ve ulusal devlet eksenli, üretim sistemli yaklaşım içinde olanlarına kadar çeşitli yöntemler tarihin bütünlüğünü vermekten uzaktır. Özellikle gittikçe yaygınlaşan pozitivist mikro tarih yöntemleri tam bir anlam katliamı rolüne bürünmüş gibidir. Tarih anlatı ve yöntemleri evrensel tarih akışıyla bütünleşmeden gerçeğin bütünlüklü kavranışına hizmet etmez. Bu kapsamda evrensel tarih içinde Ortadoğu bölümü, ancak evrensel anlatım içinde ifadesini bulabilir. Kendisi zaten evrenselin ana damarıdır.

Son Buzul Çağı’nın sona ermesi, toplumsal tarihin gelişiminde önemli bir kilometre taşıdır. Ortadoğu tarihinde özellikle Toros-Zagros dağ sisteminin etekleriyle o dönem çöl olmayan komşu bölgeleri insan türü için olağanüstü bir besin bolluğu, güvenlik ve üreme kolaylığı sunmaktadır. Bu üç etken insan türü için olağanüstü bir yaşam şansı sayılmaktadır. Doğu Afrika çıkışlı ve milyonlarca yıllık evrim süreci olan insan türünün Doğu Afrika’yı boydan boya geçen, Kızıldeniz’den, Doğu Akdeniz’in dağ eteklerinden Toroslara kadar varan Rif doğal bir yayılma hattı çizmektedir. Tespit edilebildiği kadarıyla en az bir milyon yıllık süreden beri bu yoldan Asya ve Avrupa’ya insan akışı olmuştur. Toros-Zagros kavisi bu yolculukta hep temel istasyon rolü oynamıştır.

Bu istasyonlarda kalıcılığı mümkün kılan koşullara erişilmesi insan türünün tarihinde patlamaya yol açmıştır ki bugün bu coğrafyaya Ortadoğu diyoruz. Bölge jeolojik, biyolojik ve toplumsal önemini bu tarihsel gerçeklikten almaktadır. Bu anlamıyla Ortadoğu herhangi bir coğrafya parçası değil, sahnesinde evrensel tarihin oynanacağı mekânı teşkil etmektedir.

Son buzul dönemi sonrasına kadar insan türünün 20-30 kişiden oluşan, birbirine benzeyen homojen küçük gruplar olan klan tipi örgütlenmeyi aşamadığı ortak bilimsel kanı olarak paylaşılmaktadır. Toplumun oluşumunda klan ana hücre rolündedir. Tıpkı canlıların oluşumunda ana hücrenin milyar yılı aşan çabası ile bitkisel ve hayvansal tiplerin oluşumuna geçilmesi gibi, klan toplumunun milyonlarca yıllık yaşam serüveni de heterojen topluma geçişi mümkün kılmıştır. Yarı-göçebe yaşayan, yerleşim alanlarında yarı konumlanan, aralarında hediyelik benzeri değiş tokuşlar bulunan, ortak bir tapınak ve ölülerini gömme mekânları yaratan, ortak dil kökenine dayanan kabile sistemleri evrensel tarihin en temel aşamalarından biridir.

> Evrensel tarih açısından tarihsel topluma asıl büyük mesafeyi aldırtan ise ‘simgesel dil’in ‘işaret dili’ yerine ikame edilmesidir. İnsanın simgesel dili, beden ve gırtlak yapısı nedeniyle büyük bir gelişim potansiyeline sahiptir. Düşünce devrimini mümkün kılacak olan bu simgesel dil olanağıdır. Büyük simgesel dil devriminin Toros-Zagros dağ sistemindeki jeobiyolojik yapıya dayalı geliştiği ve Hint-Avrupa grubu olarak da adlandırılan Aryenik kabile sistemindeki gruplarca oluşturulduğu tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik çalışmalarla kanıtlanmış bulunmaktadır. Yine Semitik toplulukların yaklaşık altı bin yıl öncesine kadar zengin bir bitki yapısına sahip, Büyük Sahra Çölü’nden Arabistan ve İran çöllerine kadar olan alanlarda Sami dil kökeni etrafında geniş bir ‘kabileler sistemi’ oluşturduklarına dair tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik bilgiler de mevcuttur.

Evrensel tarih bakımından temel aşamalardan biri Göbeklitepe ile başlayan ve sembolize edilen kastik sistemdir. Bu sistem tapınak ve köy oluşumlarında gelişmeler sağlayarak henüz açığa çıkarılmayı bekleyen geniş bir alana yayılır. M.Ö. 10000-7000 döneminde ‘çanak çömleksiz neolitik’ olarak değerlendirilen aşama da yine burada gerçekleşecektir. Bu dönemin

de başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere evrensel yayılma karakterinde gelişme sağladığını belirtmek gerekir. M.Ö. 7000'ler sonrasında gelişen 'çanak çömlekli neolitik' ise bir üst aşama olarak kent eşiğine kadar gelir. Aynı merkezi alandan hızlanan bir yayılmanın başta Mısır, Sümer, bugünkü Hindistan-Pakistan sınırlarındaki Pencab ile Türkistan'ın Amuderya ve Siriderya vadilerinde olmak üzere geniş bir jeo-biyolojik alanda proto-kent eşiğine kadar bir gelişmeye yol açtığı belirtilebilir.

Döneme göre bir nevi merkez-çevre sistemi ilk defa gözlemlenebilir bir küresel sistem oluşturmaktadır. Çin'den Avrupa'ya kadar, yani iki okyanus arasında bu kültürün başat rol oynadığı ikinci kuşak bir yayılmanın M.Ö. 4000-2000 döneminde yaygınlık kazandığını belirlemek evrensel tarih açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yönüyle küreselleşme sadece günümüzde yaşanan bir fenomen değildir. Sömürülü ve sömürüsüz şekillerde küreselleşme tarih boyu görülen temel gerçeklerdendir. Evrensel tarihten anlaşılması gereken husus bu olmalıdır. Hem maddi hem de manevi ortak bir kültürel oluşum ve küresel yayılım anlamlı bir tarih anlatımı için temeldir. Evrensel tarihten anlaşılması gereken, tüm toplumların düşündükleri ve pratikleştirdikleri benzer özne-nesne halkalarıdır. Başta ulus tarihleri olmak üzere tüm mikro tarih anlatımları eğer bu evrensel tarih içine oturtulmazlarsa, ancak öykü değerinde anlam ifade ederler.

Evrensel tarihi kavramadan parçalı toplum tarihlerini kavramak sadece eksik olmakla kalmayacak, mukayese olmadığından ötürü anlamsız da olacaktır. Klan gibi kabile de sistemik bir yapı olup evrensel özellikler taşır. Evrensel tarih anlatımına klan ve kabile sistemini eklemeden yorum yapmak sadece yanlışlıklarla dolu olmayacak, oldukça eksik de kalacaktır. Günümüzde ulusal tarih olmaksızın nasıl evrensel tarih anlatılamazsa, klansız ve kabilesiz evrensel ve tekil tarihler de anlatılamaz. Tarihi yazıyla başlatmaksa tamamen mitolojik bir tercihtir. Pozitivist-mitolojik dersek daha doğru olur.

Belirtilenler evrensel tarihin omurgasını Mezopotamya'nın oluşturduğunu göstermektedir. Mezopotamya ana kaynaklı ve en az on beş bin yılı aşkın süredir kesintisiz akıp gelen kastik sistemin temel tarih birimi olarak incelenmesi metodolojik öneme sahiptir. Kastik katilin kadın ve onun etrafında şekillenen topluma saldırısı ilk büyük diyalektik çelişki olacaktır. Tarih boyu görülen köle-efendi çelişkisi de bu temel çelişkiden kaynaklanacaktır. Evrensel tarihin akıp gelen kastik aşaması, hep bu çelişkiden kaynaklanan savaşlar ve bu savaşlarla birlikte kurulan devlet biçimlenişleriyle dolacak, tarih bir anlamda insan mezbahasına dönüşecektir.

Tekraren belirtmek gerekir ki, ilk anacıl toplumun çıktığı bu coğrafya, aynı zamanda ilk toplumsal sorunların da çıkış mekânıdır. İlk toplumsal sorunsallık kastik katilin kadını köleleştirmesi ile başlamıştır. Kadının köleleştirilmesi ise kadın öncülüklü anacıl toplumun köleleştirilmesidir. Kadının köleleştirilmesinin tüm toplumsal sorunların temeli olması kaynağını bu gerçeklikten almaktadır. Nitekim Ortadoğu'da çıkıp zamanla evrensel karakter kazanan kabile-etnisite-kavim sorunları, din-mezhep sorunları, kent ve çevre sorunu; sınıf, hiyerarşi, aile, iktidar ve devlet sorunu; toplumun ahlak-politika ve demokrasi sorunu, toplumun ekonomi ve ideoloji sorunu gibi insan toplumunun tümünü uğraştıran sorunlar kastik katilin kadına ve onun şahsında komünal yaşama saldırısından kaynaklanmıştır.

2-Evrensel Tarih ve Klan-Kabile Direnişleri

Toros-Zagros eteklerine dayalı toplumsal kültür hiçbir dönemde orijinalliğini tamamen kaybetmemiştir. Kendi içinden çıkan askeri ve siyasi, hatta rahipler gibi dinî hegemonlara da teslim olmamıştır. Toplumsal tarih olarak kalmaya devam etmiştir. Tarih boyunca dört taraftan uğradığı tüm istila dalgalarına karşı toplumsal varlığını sürdürebilmiştir. Bu kültürde âdeta iki âlem vardır. Birincisi toprağa ve tarihe derinliğine gömülü kabileler ve halkların toplumsal dünyası, ikincisi sayısız istilacı, sömürgeci, sömürücü ve imhacı güçlerin hegemonik iktidar kavgaları, savaşları ve devletleri dünyasıdır. Anlatmaya çalıştığımız husus evrensel tarih açısından günümüze kadar devam eden diyalektiksel gelişmenin iki dünya arasındaki kırmızı çizgisidir.

Sistemin ideolojik hegemonyası temelinde binlerce yıl incelte incelte, tekrarlaya tekrarlaya, en üsttekinden en alttaki kula kadar tüm toplumu sindirme çabalarına rağmen zulüm, zorbalık ve talan düzeni kendini tamamıyla örtbas etmeyi ve kabul ettirmeyi başaramamıştır. Sistem dışında kalmış ve sürekli sistemin talan ve köleleştirilme 'sefer'leriyle yüz yüze gelen kabile sisteminde yaşayan aşiretler ve kavimler isyan etmiş, bu isyan hareketleri süreç içinde tıpkı uygarlık sistemi gibi süreklilik kazanmıştır. Sistem bu hareketleri 'barbarlık' olarak damgalayıp mahkûm etmeye çalışmaktadır. Ancak bunun tersi doğrudur; uygarlık düzeni bir 'barbarlık makinesi'dir. İnsancıl yaşamdan kopmak istemeyen ise kabile-komün düzenidir.

Tarihsel olarak kendini görünür kılmayı başaran halklar olduğu kadar, halkların ezici çoğunluğunun bunu başaramadığını da özellikle belirtmek gerekir. Tarih gerçekte egemenlerin yazdığı gibi değildir. Gerçek tarih kendini gösteremeyenler ve yazdıramayanların tarihidir. Toplumun ezici çoğunluğunun emeği, direnişi, yaratışı, keşfi hep görünmez kılınmıştır. Bu bilinçli yapılan bir şeydir. Toplumsal kazanımlara el konulmuştur. Bu kazanımların gerçek sahipleri bilinmez kılınmış, yazılmamış ve yazdırılmamıştır. Özellikle kadının tarihi yazılmadığı gibi, yaratım ve icatlarına yer verilmemiştir. Kadının İnanna şahsında tek tek saydığı Me'lerine egemen erkek Enki tarafından el konmasını işleyen destan gerçek tarihin son destanı sayılabilir.

Etnisite, kabile, aşiret temelli direnişlerin yanı sıra gelişen ikinci eğilim, dinsel niteliği ağır basan ideolojik kökenli direnişlerdir. Bunlar aşiret temelinde olmayan, aşiret üstü hareketlerdir. Özellikle Mitracılık, Hristiyanlık, Yahudilik ve Manicilik etkili olmak isteyen akımlardır. Yine Êzidilik ayrı bir kol niteliğindedir. Bu hareketler de daha çok yoksulların saflarında etkili olan direniş kapsamındadır.

Bölge kültürü öznelik bakımından çevre olmayı hiç kabul etmemiş, bunu aklına bile getirmek istememiş, merkez kalmakta hep ısrarlı olmuştur. Mikro tarihimize bu evrensel bakış açısından baktığımızda hem onurun hem alçaklığın hem acının hem coşkunun hem komedinin hem trajedinin bin bir örneğini görmekte ve anlamakta zorluk çekmeyeceğiz. Kendi toplumsal doğamızı, onunla ayrılmaz bir bütün olan fizik, kimya ve biyolojik doğayı daha çok kavrayacak ve olumsuzlukları geriletmenin irade ve eylemine daha çok koşacağız.

3-Devletçi Uygarlık Sisteminde Dinsel Direniş

İnsan bireyi ve toplumu, zihniyet ve inanç bireyi ve toplumudur. Zihniyetsiz ve inançsız insan toplumu hiç olmamıştır. O halde zihniyet ve inanç öncelikli konulardır. Bu yönde başarılı olmadan toplum çalıştırılamaz. İdeolojik yaratımla bu öncelikli görev başarılır. Milyonlarca yıl süren klan döneminin ana tanrıça çağından, Göbeklitepe-Karahantepe ile ifadeye kavuşan fallokrasiye, yerdeki totemden gökteki tanrıya, her kabilenin tanrısından kent tanrısına, kentlerin birliğini temsilen yerin ve göğün genel tanrılarına doğru gerçekleşen dönüşüm, ideolojik yaratımla ilgilidir. Dönem düşünüş tarzı inançsal ve tanrısaldır. Tanrı kavramına biçilen anlam iki alandan beslenir: Birinci Doğa dediğimiz insan ve toplum dışındaki her şeyden doğan imgeler ile Toplumsal Doğaya ilişkin düşünce ve inançlar. Eski manevi kültür öğeleri buna öncülük eder. Yeni meşruiyet araçları yani mitoloji ve din unsurları bu kaynaklardan beslenerek, yeni toplumsal inşanın gereklerini ortaya koyar. Başarılı oluncaya kadar ideolojik faaliyet devam eder. Kabul görünce kurumlaştırılır, törenleştirilir, görevliler belirlenir, kurbanlar sunulur, tapınaklar inşa edilir. Bu işlerin tümü yeni verimli ve kârlı toplumu sürdürmek içindir. En, Enlil, Enki, Ninhursag, İnanna, İştar, Marduk ve devam edip giden panteondaki tanrılar ve tanrıçalar. Yapılan iş, toplumsal meşruiyeti sağlama amaçlıdır. Burada önemli olan ise eski ideolojik yapılanmanın yerine geçen yenisinin neyi temsil ettiği ve yansıttığıdır.

Aristokratik dönemin çok tanrılı anlayışından tek tanrıcılığa geçiş açık ki ideolojik kimlik hegemonyası geliştirme amaçlıdır. Tek tanrıcılığın gelişimi İbranilere mal edilse de tek tanrılı din Mısır'da zaten öncesinden ilan edilmişti. Sümerlerde, Babillerde, Asurlarda sırasıyla 'En', 'Marduk' ve 'Asur' en büyük tanrı unvanını çok önceleri almıştı. Bunlar etkisi ve otoritesi artan kralları ve krallık kurumunu yansıtan, simgeleştiren kavramlardır. Putlaştırma ve adına kült geliştirme, meşrulaştırma çabasının bir parçasıdır. Tüm uygarlıklarda benzer bir ideolojik hegemonya çabası vardır. Çok güçlü bir meşrulaştırma aracı oldukları için, her uygarlık bu yöntemi veya dini daha da görkemlileştirmeye çalışır. İbrani kabilesi veya kavminin de bu tarihsel gelenekten etkilenerek kendi küçük kavim krallığını meşrulaştırma çabası içinde olması, beklenen ve anlaşılır bir husustur. Söz konusu geleneğin İbranilerin payına düşen kısmıdır.

Mısır ve Sümer kralları kendilerini binlerce yıl tanrı-krallar olarak meşrulaştırmışlardı. Buna sistemli biçimde karşı çıkan İbrahimî gelenektir. İnsan-tanrı benzetmesine Grek kültüründe felsefeyle, Ortadoğu'da Zerdüşt geleneği ve İbrahimi dinlerle karşı çıkılmaktadır. Şüphesiz bu yaklaşımın arkasında büyük ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmeler vardır.

A-Zerdüştî Gelenek

Uygarlık sistemine karşıt ideolojiler arasında Zerdüştlüğün özel bir yeri ve anlamı vardır. Zerdüştî gelenek, Zagros dağ sisteminden, uygarlık sisteminin sinsi ideolojik hegemonyasına ahlaki toplumun direnişiyle yanıt vermek istedi. Çıkışı M.Ö. 3000'li yıllara dayandırılan Zerdüştî Hareket, bir orijinal hareket olmaktan çok, reform niteliğindedir. Aryen kabilelerin ortak tanrılarından en eski olanlarından olan Ahura Mazda geleneğinde reform yaptığı söylenebilir.

Ancak Aryenik kimliğin temel kültürü olmasına rağmen, Hristiyanlık ve İslamiyet karşısında kendini yenileyememiştir. Büyük isyan ve direnişler gösteren Mazdek, Hürrem ve Babek gibi ünlü komünalistler, alan ve karakter unsurları nedeniyle Zerdüştlüğün son temsillerinden sayılabilirler. Her üçü de hem çürümüş İran-Sasani monarşizmine hem de sefahat içindeki Abbasi sultanlarına karşı direnişleriyle kahramanlık simgesi olmuşlardır. Yine Manicilik üzerinde de önemli etkisi vardır. Demokratik komünal değerler adına Ortadoğu kültüründe sahip çıkılması ve beslenilmesi gereken ana damarlarından biri Zerdüşt geleneğidir.

B-İbrahimi Dinin Çıkışı

Zerdüştî gelenek gibi, İbrahimî dinler de uygarlığa karşı direnişte önemli bir yer tutar. İbrahimi çıkışın merkezinde Yahudi kabile ve kavimciliğinin tanrı ve din inşası vardır. İbrahimi dinlerce yapılan tarihsel çıkışın rolü, anti-uygarlıkçı kabile ve kavim direnişlerinin oynadıkları rol kadar önemlidir. Kabile çıkışlı olmalarına rağmen, özde sınıf hareketleri kapsamındadır. Devletçi uygarlık güçleri tarafından 'barbar' olarak değerlendirilen kabile ve kavimlerin direnişleri ve saldırıları daha çok dış kaynaklı, demokratik yanları ağır basan güçler ve direnişleri olarak yorumlanabilir. Buna karşılık genelde dinler, özelde İbrahimi dinler tarafından yapılan

çıkışlar kabile ve kavim özellikleri taşımakla birlikte, sınıfsal yanları ağır basan iç kaynaklı hareketlerdir. Her iki hareket kapitalist moderniteye karşı dıştan ulusal hareketlerle içten sınıfsal hareketleri çağrıştırır.

Evrensel tarihin en önemli süreci olarak değerlendirilmesi gereken merkezî uygarlık sistemine karşı sürekli direnen ve fırsat buldukça karşı saldırıya geçen İbrahimi dinlerin sınıfsal kapsamı karmaşıktır. En yoksul proleterden aristokrasiye kadar uzanan geniş bir yelpaze içinde hareket etmektedir. Sümer ve Mısır orijinleri itibariyle merkezî uygarlık sisteminin kendisini 'tanrısal çıkış' olarak sunması, itirazlarının en temel konusudur. İbrahimi ideolojik sistem olarak inşa edilen dinler, bu tanrı-krallar sisteminin tanrısallığını hep şüpheyle karşılamışlar ve bunların tanrı veya tanrısal olamayacaklarını çıkışlarının temel 'ideası' haline getirmişlerdir. Bu çıkışların en yalın ifadesi, 'insanların tanrı-tanrısal olamayacakları' biçimindedir. İnsanlar en iyisinden ancak tanrı elçileri (peygamberler) ve kulları olabilirler. Bundan fazlasını idea etmeleri en büyük günah konusudur. Bu temelde binlerce yıl bir ideolojik çalışma ve hegemonya savaşı yaşanmıştır. Bütün tarih yazım ve okumaları bu idea, çekişme ve savaşın izlerini taşımaktadır.

C-Hristiyanlık

Tarihte etnik temeli olmayan ilk ciddi sosyal hareketlerden en başta geleni olması itibariyle Hristiyanlığın çıkışı önem taşır. Çıkışında yeni bir uygarlık kurma değil, özgürleşme ve eşitlik çok daha ağır basar. Ortadoğu'da binlerce yıllık devletçi uygarlık sisteminde oluşan alt sınıf ve tabakalaşma sürecinin Roma İmparatorluğu'nda doruk noktasına varmasına bir tepki olarak gelişir. İbrahim ve Musa döneminde dinsel hareket sınıf özelliklerinden çok kabile, kavim özelliğini taşımaktaydı. İsevilik hem kabile ve kavim özelliklerinin üstünde hem de sistem dışına itilen tüm yoksullar ve işsizlerin yanı sıra tutsak edilmiş kabileler ve tarikatlar ile askerden ve köle çiftliklerinden kaçanların saflarına koştukları yeni bir sosyalleşme dinidir. Bir kabile veya devlet oluşturulmaz. Her kavim ve devletin bünyesinde komünal sosyal bir cemaat oluşturulur. Bu açıdan dikkate değerdir. Demokratik komünal yönü güçlü olmasına rağmen bu yöndeki gelişimi sınırlı kalmıştır. Başlangıçta güçlü olan bu yönü uygarlığa geçiş sürecinde ikinci plana düşmüştür. Ayrıca çıkıştan farklı olarak zamanla kavim milliyetçiliği doğrultusunda da evrim göstermiştir. Sınıf kapsamı, genişliği ve ideolojik içeriğiyle direnişe geçen Hristiyanlık, devletçi uygarlık sisteminin dönüşümünde büyük rol oynamıştır. Bölgenin iki büyük hegemon gücü olan Roma ve Sasanilerin ideolojik olarak içlerinin boşalmasında ve çöküşün eşiğine gelmelerinde önemli pay sahibidir. Zamanla uygarlık güçlerinin hizmetine girmesi, kendisi açısından olumlu olmamıştır. Onlara benzemeye çalışması, özünden uzaklaşmasına yol açmıştır. Kapitalizmin gelişmesindeki sorumluluğu ise küçümsenemez. Kendisini benimsemiş halkları İslamiyet'e karşı koruyamaması nedeniyle Ortadoğu tarihinin en olumsuz sayfalarının yazılmasındaki sorumluluğu da büyüktür.

D-İslamiyet

İslamiyet bir orta sınıf dini olarak şekillenir. Geleneksel katı paganist üst aristokrasi ile yeni orta sınıf tüccar arasında aynı katılıkta ideolojik ve giderek eylemsel bir çatışma yaşanmakta, kavga veya savaş verilmektedir. Muhammed'in Mekke döneminde daha çok ideolojik kavga verilir. Medine dönemi bu çıkışın gerektirdiği sosyal ve siyasal sözleşmenin düzenlendiği dönemdir. Yeni sözleşme yeni bir devlet taslağıdır.

Muhammed'in büyük ustalığı Sasani, Bizans ve Habeşistan uygarlıklarının Arabistan'daki Arap kabilelerini binlerce yıldan beri dört yandan nasıl sıkıştırdıklarını görebilmesi, sezebilmesi ve anlayabilmesidir. Ustalığının daha da önemli bir yanı, bu maddi gerçekliği muhteşem bir dinsel söylem ile manevi bir gerçekliğe, İslam'a dönüştürmesi ve bu ad altında kabile topluluklarını aynı ustalıkla eyleme geçirmesi yani savaştırmasıdır. İslami savaş, kendilerine sunulmuş tekelin manevi kokusuyla sarhoş olup coşmuş kabilelerin enerjilerini tarihsel sahneye dökmeleri, merkezî uygarlık alanlarına akıtmalarıdır. Nara, kılıç, kan, iman ve ganimetle!

Kabile yoksulları kutsal bir savaş yürüttüklerine dair müthiş inançlıdırlar. Allah uğruna savaştıklarından zerrece şüpheleri yoktur. Fakat tüm kabile aristokrasisi ve komuta kademesi için aynı şey söylenemez. Bunların büyük kesimi daha Hz. Muhammed hayattayken işin tekel kokusunu almış olup, Allah kısmının işin propagandası olduğunu bilmektedir. Zaten bunlar yeni devleti çok kısa bir süre içinde Emevi Hanedanlığı olarak ele geçireceklerdir.

Sümer panteonundaki tanrılar yeni devletin üst düzey sorumlularını açıkça yansıtıyordu. Düzenleme basit ve etkiliydi. O dönemdeki manevi kültür düzeyi için bu tür düzenleme yeterince inandırıcı ve meşruiyet sağlayıcıdır. Fakat Muhammed dönemindeki manevi kültür ve toplumsal zihniyet için, bu tür meşruiyetler için kaba tanrılar düzenlemesi yeterli olmaz. Nitekim Muhammed bu düzenlemeyi andıran Kâbe'deki putları İbrahim gibi sadece kırmakla kalmamış, toptan tasfiye etmiş ve onlara tapınmayı en büyük günah saymıştır. Cezası bu dünyada ölüm, öte dünyada ebedi cehennemlik olmaktır. Yeni tanrı yani Allah, Sümer ve Mısırlılardan beri süren panteonu tümden yasaklar. Bununla toplumun ne kazandığı ne kaybettiği hususu, üzerinde durmaya ve tartışmaya değerdir. Çok tanrılı toplum ve demokrasi ilişkisi ile tek tanrılı toplum ve monarşik diktatörlük ilişkisi karşılaştırılsa önemli sonuçlar ortaya çıkabilir.

Hz. Muhammed açısından da Allah kelimesi, kesin olarak toplumsal kimliğin topyekûn ifadesini karşılamaktadır. Buradan şuraya geliyoruz, Allah adına eylem boşuna bir kavram veya propaganda değildir, anlamı gerçekten kapsamlı olan bir pratiğin ifadesidir. Özellikle toplumsal doğa söz konusu olduğunda, Allah adına eylem kesinlikle 'toplumsal mücadele' demektir. İslamiyet'teki toplumsal mücadele tipik bir orta sınıf sosyal demokratlığıdır veya demokratik toplumu da kapsayan demokratik cumhuriyet mücadelesi gibidir.

Medine'nin ilk camisinde tamamen toplumsal sorunlar tartışılmaktadır. Cemaatteki herkes tüm temel toplumsal konularda görüş beyan etmekte ve hesap sormaktadır. Toplantıların bileşimi ve işleyişi demokratiktir. Kadınlar ve kölelerden, her kavim ve etnik gruptan insanlar toplantıya katılabilmekte, söz hakkı alabilmektedir. Örneğin, Bilal-i Habeşî Afrikalı siyahî bir köledir. Selman-i Farisî Fars kökenli bir sahabedir. Kadınlar erkeklerle ortak namaz kılmaktadır. Çıkışta cinsiyet ve kavim şovenizminin olmadığı açıktır. Yine sınıf ve kabile ayrımcılığı söz konusu değildir. İslam'ın başlangıçtaki demokratik katılımcılığı tartışma götürmez bir gerçekliktir. Ayrıca ilk cami toplantılarında olası yöneticiler, komutanlar belirlenmektedir. Adaletsizliklerin giderilmesi için çok sayıda karar alınmaktadır.

Zaten bu demokratik katılımcılık olmasa, o kadar kabilenin, yoksulun ve orta sınıf unsurunun hemen harekete geçmesi mümkün olmazdı. Hz. Muhammed'in örgütlenmesi zor temelinde değil, Allah aşkı adına geliştirilen bir örgütlenmedir. Savaşı da hakeza öyledir. Kapsamlı bir ideolojik, sosyal, ekonomik ve siyasal devrimin yürütüldüğü açıktır. Devrimin ideolojik örgüsünü sağlam kurma ve bunu toplumun her düzeyine aynı sağlamlıkla yayma, aşk derecesinde inanç ve bilinçle yürütme, 'Muhammed gerçekliği'nin öz tanımı olabilir.

Çok acı ve esef verici olan şey ise Muhammed gibi tarihsel bir şahsiyetin ardından, en alçak ihanetçilerden tutalım her türden münafık ve müraiye kadar sefil ve sefih kişiliklerin büyük sahtekârlıklarını 'İslamcılık' adı altında günümüze kadar sürdürebilme becerisini göstermiş olmalarıdır. Trajik olan ve mutlaka muamması çözülmesi gereken hadise budur.

a)Karşı-İslam'ın Gelişimi

Dört halife dönemi Kuran'ın ve hadislerin derlenmesi ve fetih hareketlerinin büyük hızla sürdürülmesiyle kendini hissettirir. Bu dönemde İslam'daki çatlak yeni başlamaktadır. Mekke'nin eski aristokrasisi henüz karşı-devrim hamlesi yapacak güçte değildir. İmam Ali'nin neden öncelikle halife olmadığı tartışılmaktadır. Bu tartışma giderek gelişecektir. Henüz saltanat emaresi yoktur. Cumhuriyete ve demokrasiye yakın bir dönem yaşanmaktadır.

Kureyş aristokrasisi Muaviye şahsında sadece demokratik İslam'dan intikam almakla yetinmez, Şam merkezli yeni saltanat rejimini, Emevileri hızla inşa eder. Artık İslam görüntüde ve ad olarak korunmakta, fakat özde büyük bir ihanete uğramış bulunmaktadır. 681'de Muhammed ailesinin geri kalan üyeleri İmam Hüseyin şahsında Kerbela'da yok edilecek, çocuk-kadın demeden imha edilerek acı bir intikam hareketi tamamlanmış olacaktır. Geriye kalan İslam değil, 'Karşı-İslam'dır.

Karşı-İslam konusu açık yorumlanmadıkça, tarih boyunca İslam adına yürütülen, yaşatılan hiçbir toplumsal hareketi doğru ve anlamlı yorumlamak mümkün olmayacaktır. İslam adına birçok gelenek ve tarikat ortaya çıkarılmıştır. Hatta Ehlibeyt adına 'Alevilik' ve 'Şialık' düzenlenmiştir. Ama tüm bunlar hâkim olan Karşı-İslam'ı yerinden edemeyecektir.

Karşı-İslam esas olarak Ortadoğu'da geleneksel devletçi uygarlık sistemine eklemlenme hareketidir; demokratik, tam devlet olmayan, bir nevi sosyal cumhuriyet olan İslam'ı bu temel değerlerine ihanet temelinde, yeni bir moment olarak binlerce yıllık geleneksel uygarlık fenomenlerinden biri haline getirmektir.

Abbasiler de Karşı-İslam'ın önemli duraklarından biri olarak rol oynayacaklardır. KarşıİslamI Ortadoğu'nun en büyük hegemonik gücü haline getireceklerdir. Bu dönemde başlayan ama tam sonuca vardırılamayan bir felsefe ve İslami teoloji hareketi vardır. Özgür akıl tartışması yapılmıştır. El Kindi, Farabi, İbn-i Razi, Cabir, İbn-i Sina ve İbn-i Rüşt isimleri önemlidir. Felsefe tartışmalarında kendi dönemlerinde (yaklaşık 800-1200) Avrupa'nın çok önündedirler. Bilimsel gelişmelerde de öndedirler.

Karşı-İslam olarak Arap İslam'ı Arapları dağınık kabile topluluğundan çıkarıp bir kavim (Kavm-i Necip = Soylu Kavim) haline getirmeyi başarmıştır. Hegemonik ve şoven bir kabileciliği de hep beraberinde taşımıştır. İslamcılığın bir nevi proto-faşizm biçimidir bu. Bu İslam'ın diğer adı da 'Sünni İslam'dır. Günümüzde sağ İslamcılığın yani modern Selefi İslam'ın radikal güçleri bu faşist gerçeği doğrulamaktadır. İslam'ın uygarlıkla bütünleşmesi, Hristiyanlığın doğuşundan üç yüz yıl sonra Doğu Roma'nın resmî ideolojisi olarak kabul edilmesini çağrıştırır. İslam'daki fark bu sürecin hızla gerçekleştirilmesidir. Üç yüz yıl değil, otuz yıl gibi bir süredir bu.

b) Ehlibeyt ve Hariciler

Uygarlıkla bütünleşme, doğal olarak İslam'da radikal bir bölünme olmaksızın gerçekleştirilemez. Hristiyanlıkta olduğu gibi, İslam'da da bu süreç yaygın yaşanmıştır. İktidar gücü olan kabile aristokrasisine karşı kabile yoksulları giderek ihanete uğradıklarını görerek çok köklü bir iç savaşa yöneleceklerdir. İlk örnek 'Hariciler' hareketidir. Muaviye-Ali çelişkisine tepki duyarak eyleme geçen ilk büyük fraksiyondur. Fraksiyonu oluşturanların tümü Bedevi'dir. Haricilerin hareketi anti-uygarlıksal yönüyle çok dikkat çekicidir. İslam'ın çıkışındaki ilkel demokrasinin, katılımcılığın elden gitmesine, iktidarlaşma ve devletleşme yönünde bir gelişmenin hâkim hale gelmesine tepki duyarak, eylem yapmışlardır. İslam bünyesinde

demokrasi-iktidar çekişmesinin en kayda değer göstergesi olması bakımından tarihî önemi büyüktür.

Ehlibeyt yani Muhammed ailesi Kerbela'daki katliamdan sonra bir daha belini doğrultamaz. On İki İmam Hareketi, İsmailî ve Fatimî Hareketleri, Ehlibeyt adına yola çıkmakla birlikte, Sünni İslam'ı iktidardan etmeyi başaramazlar. Daha çok İran'da, Anadolu ve Kuzey Afrika'da güçlenmeye çalışan bu eğilim, kısa süreli bazı devletler oluştursa da devrimci İslam'ı temsil edemez. İran kolları 16. yüzyıl başlarında 'Şia' adı altında resmi uygarlık gücü haline gelmeyi başarır. Fatımî Devleti (Kuzey Afrika'da) gibi bu devlet İslam'ı da Ehlibeyt içinde bir sağ sapmadır. Yoksullar Aleviliği benimser ve benzer diğer güçler olan Karmatiler, Murabitonlar ve Hasan Sabbahçılar daha radikal direnişçiler olarak iktidarlara karşı dikilmeyi sürdürürler.

c)İslam Dünyasında Hegemonyanın Türk ve Fars Elitlerine Geçmesi

Ortadoğu açısından 12. yüzyılın sonu kritik bir dönemeçtir. Ortadoğu ve İslam'ın kaderi bu dönemeci başarıyla aşıp aşmamasına bağlıdır. İslam tarihinde bu dönemece kadar olan süreyi Arap İslam'ı olarak değerlendirmek mümkündür.

12. yüzyıldan sonraki İslam uygarlığı ve demokratik muhalefeti Arap kavmiyeti temelinden çıkarak çok kavimli bir görünüm kazanır. Daha çok Türk kabile aristokratlarının başat rol oynadığı bir döneme geçilir. Günümüze kadar etkisi devam eden bu önemli süreç içinde sınıfsal ve etnik altüst oluşlar yaşanır.

Sırasıyla hegemonik gücü elinde bulunduran Arap ve Türk sultan ve emirlikleri döneminde, tarih Ermeniler, Asuriler ve Helenlerin aleyhinde çark etmeye başlar. Tarih kısmen Kürtler ve Farsların da aleyhine olur. Günümüze kadar Hristiyan halklar ve kültürleri, pek çok yöntemle Ortadoğu'da neredeyse tamamen tasfiye edilir. İlk ve ortaçağların maddi ve manevi kültür bakımından bu en gelişkin kültürlerinin tasfiyesi, Ortadoğu uygarlığının halklara en büyük ihaneti olmuştur. Ortadoğu'nun kültürel çölleşmesinde ve günümüzde krize girmesinde ve intihara sürüklenmesinde, bu tarihsel ve lanetli trajedinin belirleyici bir rolü vardır. Kürtler, Hristiyan halklar kadar fiziki tasfiyeye uğramazlar ama kültürel olarak onlardan daha kötü bir ihaneti yaşamak zorunda kalırlar. Kürtler halen bu ihaneti gırtlaklarına kadar yaşayan bir halktır.

Arap ve Türk İslam'ından sonra üçüncü önemli aristokratik iktidar elitini İran-Fars kökenliler oluşturur. Arap ve Türk Sünni İslam geleneğine karşı Ehlibeyt ve On İki İmam geleneğine bağlılık idea ve inancıyla oluşan İranî-Farisî muhalefet, Emevilerden beri hep hamle içinde olmuştur. Bürokrasisinde etkili olduğu Emevî ve Abbasî saltanatına karşı sık sık içten ve dıştan isyan etmekten geri durmamıştır. Birçok bölgesel iktidar deneyiminden sonra, 1501'de Şia resmen mezhep kabul edilerek, eski İran imparatorluk düzeni yenilenmeye çalışılmıştır. Türkmen kökenli Azeriler ve Şii Farisilerin önderliğinde gerçekleşen bu imparatorluk, özellikle Osmanlı Türk sultanlarıyla sık sık çatışmaya girişecektir. Bu çatışmalar her iki gücü de yıpratıp Avrupa hegemonyasının (16. – 19. yüzyıl) güçlenmesine yol açmıştır. Şia iktidarları kendilerini Sünni iktidarlara karşı konumlandırsa da bunları KarşıİslamŠın diğer bir biçimi olarak tanımlamak daha doğru olacaktır. Aralarındaki tek fark, Şia iktidarların Ehlibeyt'i, Alevi geleneğini daha çok istismar etmeleridir. Oysa Alevilik antiiktidarcı, anti-uygarlıkçı ve demokratik uygarlık olarak temsil edilmedikçe, adına geliştirilen her türlü iktidar yapılanması Karşı-İslam'ın diğer bir biçimi olmaktan başkaca anlam ifade edemez.

Saltanat İslam'ı döneminde dördüncü bir halk gücü olarak Kürtlerin rolü pek görünür değildir. Fakat İslam uleması içinde önemli bir yerleri vardır. Yine saraylarda etkili oldukları bilinmektedir. Emevî, Abbasî, Selçuklu, Osmanlı ve İranî saraylarda çok sayıda Kürt mirlik ve beyliğinin temsilinin yapıldığı bilinmektedir. Hem kişi olarak rol oynanmış hem de beylikler kurulmuştur. Eyyubiler, Selahaddin'le birlikte 1171-1260 döneminde Şam merkezli bir devlet tesis etmiştir. Kürt kökenli olmakla birlikte, Türk hanedanları gibi, asil Araplar gibi rol oynamaktan kendini alıkoyamamıştır. Mervani Hanedanı, Meyafarqîn merkezli bir hükümdarlık tesis etmiştir (990-1090). Bu oluşum daha sonra Türk hanedanlıkları tarafından tasfiye edilmiştir. Benzer birçok Kürt Beyliği daha oluşmuştur. Bitlis kökenli Şerefhanlar 1560'lara kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Kürt beylikleri daha çok Sünni geleneğe bağlı olduklarından, İran Safevi Şia saltanatına karşı İdris-i Bitlisî öncülüğünde Osmanlı sultanlarıyla ittifak etmişlerdir. Osmanlı saltanat sistemi içinde en geniş otonomiye mazhar olan Kürt Beyliklerinin durumu 19. yüzyıla gelindiğinde bozulmuştur. Bedirhan Bey İsyanıyla son kozlarını oynamışlar ve kaybetmişlerdir (1835-1860).

Kürt kabile yoksullaşmasının ürünü olarak oluşan Kürtlere Kurmanc denilmektedir. Kurmanc, kabile ilişkisi dağılmış, köy ve göçer hane halkına dönüşmüş Kürt'ü ifade eder. Alt tabakadır. Nesnel olarak Kürt kalabilmiştir. Üst tabaka işbirlikçi Kürt kesimi çoğunlukla yerel ulusun iktidar elitleriyle kısmen de ABD ve Avrupa hegemonik güçleriyle ilişki içinde, emekçi Kürt'ü dışlama temelinde kendini yaşatmaya çalışmaktadır. Bu gerçeklik Kürt olgusundaki sınıfsal ve ulusal mücadeleye damgasını vurmaktadır.

Bir bütün olarak 12. yüzyıldan 19. yüzyıl başlarına kadar İslam uygarlığının yaşadığı, başta ticari ve kültürel alanlar olmak üzere tüm olumlu değerlerini Avrupa'ya kaptırarak, içi boşalmış bir kabuk uygarlığına dönüşme halidir. Binlerce yıllık birikimler Avrupa'ya beş yüzyıl içinde taşındı. Hegemonik merkezî uygarlığın bu yer ve güç değişimi, tarihin en büyük dönüşümlerindendir. Dünya halen bu büyük dönüşümün artçı depremlerini yaşamaktadır.

4-Kapitalist Modernite ve Ortadoğu

Ortadoğu toplumu 19. ve 20. yüzyıl ile birlikte kapitalist modernite tarafından fethedilmiştir. Bu iki yüzyılda Ortadoğu'ya dış kaynaklı ulus-devlet taşınmıştır. Ulusdevletçilik, çokça sanıldığı gibi millici, ulusçu güçlerin bir yaratımı değildir. Tersine, İngiltere hegemonyacılığının dünya çapında uyguladığı 'böl-yönet' politikasının icat edilmiş etkili aracıdır. İngiltere imparatorluk olarak genişlerken rakip imparatorlukları ulus-devletçiklerle bölerek güçten düşürmüş ve parçalamıştır. Kapitalist modernitenin iktidar stratejisi de esas olarak bu tip devletleri gerektirmiştir. İngiltere bir taraftan Osmanlı İmparatorluğu ve İran Şahlığı'nın resmi elitleriyle bağını sürdürürken, öte yandan bu imparatorluklarla çelişkileri olan çeşitli azınlıklar, aşiretler ve mezheplerden küçük ulus-devletçi hareketlerle ideolojik ve pratik olarak ilişkilenmiş, onları desteklemiş ve gerektiğinde onların inşa edilmelerinde belirleyici güç olarak hareket etmiştir.

Son iki yüzyılda Ortadoğu iktidar açısından sadece hegemonik bağımlılık konusunda değil, bölgenin ulus-devletçiklerle parçalanmasında da derinliğine bir krizi yaşamıştır. Bu krizde Osmanlı İmparatorluğu çökertilmiş, yerine çok sayıda ulus-devletçik inşa edilmiştir.

Bu temelde Arap ulus-devletçiliği İngiltere İmparatorluğu'nun Hindistan yolunu denetim altında tutma, petrol kaynaklarına sahip olma ve Osmanlı İmparatorluğu'nu kontrol etme hesaplarına dayalı olarak geliştirilmiştir. Araplar yirmi iki devletçiğe bölünürken, yüzlerce kabile ve mezheple parçalanma hep gündemde tutulmuştur. Söz konusu ulus-devletçikler dünya kapitalist hegemonyacılığının temel ajan kurumları halindeyken, bu devletlerin millici geçinmeleri, kapitalist modernitenin iktidar tekniği gereğidir. Büyük Arap ulusunu ve kültürünü tüketen, İsrail'den çok, yirmi iki ulus-devletçiğin iktidar hesaplarıdır; bunların çılgın ve akıl almaz masraflarıdır. Halkları yerlerde sürünürken, bu iktidarlar Nemrutlar ve Firavunları gölgede bırakan her türlü ihtişamı sergilemekten çekinmemektedir. Onlara bu gücü veren ise, yeni seküler tanrı olan ulus-devletçikleridir. Eski tanrılarına bağlılıkları sahte ve sözdedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkim eliti olan Türkler Anadolu'da küçük bir ulus-devletle oyalanırken, Balkanlarda, Kafkaslarda ve Ortadoğu'da Türk ve Türkmen azınlığı kendi kaderine terk edilmiştir. Diğer Türki ulus-devletler ise AB-ABD himayesine ilaveten, Rusya'nın hegemonyası içinde varlık kazanmışlardır. Çekişme konusudurlar. Çok millici geçinmelerine rağmen, hegemonyasız ayakta durmaları zordur. Bölgesel krizden fazlasıyla pay alıp, kaotik potansiyele sahiptirler.

Ermeniler, Anadolu Rumları, Süryaniler, Pontuslular etnik temizlikle yerlerinden edilirken, binlerce yıllık mekân ve zaman kültürlerini yitirmekle karşı karşıya gelmişlerdir.

Yahudilerin hem halk hem de din olarak konumları, âdeta tarihlerini yeniden yaşatırcasına, bölgenin diğer çok önemli bir iktidar kaos dinamiği olarak rol oynamaktadır. Kapitalist modernitenin önde gelen bir inşa gücü olarak, bölgeye son iki yüz yıllık dönüşleri kaotik durumu derinleştirmiştir.

Bölgenin en eski halkı olan Kürtler hep kültürel soykırımın eşiğinde bırakılmıştır. Kürt halkı 'çıbanbaşı' konumunda ve böl-yönet politikasının sağlam kozu olarak hep elde tutulmuştur.

İran kendi içinde hep gergin hale getirilip yönetilmeye çalışılmıştır. Bu yetmiyormuş gibi, son tahlilde her ikisi de güdümlü işbirlikçi olan laik ve dinci yaşam tarzlarıyla İran'daki siyasi kaos daha da derinleştirilmiştir. İran modernistleri kapitalizm imalatı ulus-devlet putunu büyük ruhçuluk olarak 'İslam Cumhuriyeti' adıyla sunmaktan utanmayacak denli pişkindir. Güncel somutluğuyla kurumsal faşizm olan, krizin pençesinde debelenen ve küresel kapitalist sistemin zayıf karnını teşkil eden İran'ın daha kaotik ve varlık sorunu yaşadığı bir sürece girdiği görülmektedir.

Bölgenin inşa edilmiş irili ufaklı tüm devletlerinin ister millicilik ister dincilik adıyla olsun kapitalist modernitenin bayat ajanları, figüranları rolünden öteye rol oynamadıkları açıktır. Kısa tarihlerine bakıldığında, millici ve İslamcı devletlerin son iki yüzyılın emperyalizm imalatı olduklarını anlamakta güçlük çekilmeyecektir.

Ortadoğu'daki iktidar ve devlet krizleri hem tarihi hem de günceldir. Tarihi boyutu kastik sistemle, güncel boyutu ise zaten kastik katil sistemin son aşaması olan kapitalist moderniteyle bağını ortaya koyar. Kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık cilası nedeniyle sorunları tarihsel bağlamından kopuk ele almak ne kadar yanlış ise, sorunların tarihsel karakteri nedeniyle kapitalist modernitenin yaptığı eklemeleri görmemek de yanlıştır.

Kapitalizmin kendisi bölge toplumunun yapısında bilinmeyen ve tanınmayan bir olgu değildir. Kapitalizm binlerce yıldan beri kendini tüccar-tefeci kesim olarak göstermiştir. Bu kesim, iktidar ve tarım tekelleriyle sıkı ilişkisini hep korumuştur. Krizleri en çok istismar eden de bu kesimdir. Bütün kutsal dinler tarafından lanetlendiği gibi, komünal toplum düzenlerinin ahlaksız olarak yargılayıp kendilerinden uzak tuttukları yine bu kesimdir.

Kapitalist moderniteyle gelişen, bu kesimin gün yüzüne çıkmasıdır. Bu kesimlerin Avrupa'da kazandıkları sınıfsal meşruiyeti Ortadoğu'da da kazanmaları sosyal dengeleri zorlamıştır. Burjuva sınıf temsilciliği olarak İngiltere, bölgeye gelip işbirlikçilerini oluşturduğunda, hegemonik iktidar için çok önemli bir kesimi inşa etmiş olmaktadır. Batı modernitesini Ortadoğu'ya taşıyan, bürokrasiyle birlikte bu komprador kesim olmuştur. Kapitalist modernite sistemi, esas olarak bu iki işbirlikçi kesimle bölgeye yerleşmeye çalışmıştır. Ortadoğu toplumunda yabancılaşmayı en çok yaşayan bu kesimler, bunalımın sosyal boyutunu temsil etmektedir. Bunların bölge kültürüne taşıdıkları yabancılaştırıcı değerler sosyal bunalımı, kaosu geliştirmekten öte bir rol oynamaz.

Son iki yüz yılda ulus-devlet fideliğinde yetişen burjuvazi, bölgenin tarihsel toplum yapılanmasına yabancı bir aşı olmuştur. Ama vurulan aşı tutmamaktadır. Bundan ötürü de elindeki devlet aygıtını ve ekonomi üzerindeki tekellerini faşizan temelde kullanmaktan çekinmemekte; daha doğrusu, iktidarla süzülen bir sermaye tekeli olarak faşizme sığınmaktan başka çaresi kalmamaktadır. Dünyanın benzer diğer bölgelerinde ve Ortadoğu'da sermayenin bu niteliği ile ulus-devletin inşasındaki zorbalık, faşizmin esas özünü teşkil etmektedir. Faşizm, sermayenin ulus-devletle iç içe oluşumunun iktidar biçimi, iktidardan damlayan sermayenin ebesi olarak anlam kazanmaktadır.

Kısaca Batı modernitesinin Ortadoğu'ya kapitalizm, sermaye ve burjuvazi ihracı geleneksel toplumsal krizi ve kaotik durumu daha da derinleştirmiştir. Şüphesiz bir sosyal yaşam vardır. Fakat bu yaşam biraz da başı vurulmuş veya bazı organları koparılmış hayvanların debelenmesine benzemektedir.

Kapitalist modernitenin saldırısında ideolojik hegemonyanın rolünü görmemek büyük eksiklik olacaktır. 19. yüzyıl başlarına gelindiğinde Avrupa kapitalist modernitesi, hakikat algısı üzerinde ideolojik hegemonyasını çoktan kurmuştur. Ortadoğu'ya da hakikat algısındaki üstünlükle giriş yapmıştır. Önce misyonerler üzerinden bölgeyi yeniden keşfetmiştir. Ardından gezginler ve 'bilimsel araştırmacıların' bölge hakkındaki algılamaları 'oryantalizm' olarak bir düşünce ekolüne dönüştürülmüştür. Oryantalizm Batı Avrupa uygarlığının zihniyet hegemonyasıdır. 19. yüzyıldan itibaren Doğu zihniyeti bağımsızlığını giderek yitirir. Oryantalist düşünceler egemen kılınır. Doğulu aydınlar ve elitler de oryantalist düşüncenin egemenliğine girer. Milliyetçilik başta olmak üzere liberalizmin tüm düşünce versiyonları Doğu zihniyetini istila eder. Yeni İslamcı ve diğer dinî düşünce hareketleri bile oryantalist kalıplar temelinde gelişir.

20. yüzyılla birlikte gelişen ulus-devletçi hareketler özünde oryantalist düşüncenin ajan kurumları niteliğindedir. Ulus-devlet kurucuları, çokça iddia ettikleri gibi bağımsızlıkçı düşünce sahibi değildirler. Sol düşünce de dahil 20. yüzyılın bütün düşünce formları Ortadoğu'da oryantalizmin damgasını taşımaktadır. Sosyal bilim adına bölgeye uyarlanan düşüncelere her ne kadar evrensel bilim hakikatleri dense de özünde hepsi oryantalisttir. Kuşkusuz oryantalizm bu gücünü eski zihniyet kalıplarına göre hakikate çok daha yakın olmasından almaktadır.

Ne var ki, 20. yüzyılın sonlarında sistemin genel yapılanmasındaki bunalım ve çözülmelere uygun olarak, yaklaşık iki yüzyıl süren bu egemenliğin kendisinde de bunalım ve çözülmeler yaşandı. Felsefe uygulamalı bilimsel teknikler karşısında eski önemini yitirirken, bilim sayısı bilinmeyen araştırma tekniklerine dönüştü. Sanat ise klasik çağdan sonra ekol değerini yitirerek yığın endüstrisi halinde kaba bir metaya indirgendi. Sonuçta her üçü birlikte kapitalizmin, ulus-devletçiliğin ve endüstriyalizmin basit çıkar araçları haline geldi. Böylece felsefe, bilim ve sanat esas işlevleri olan hakikati araştırma ve ifade etme yeteneklerini kaybetti.

Batı'da bilim, felsefe ve sanatta yaşanan bu bunalım, Ortadoğu'da oryantalizmin gözden düşmesiyle anlam bulmuştur.

Bu temel perspektif ışığında baktığımızda, güncele ilişkin söylenebilecek ilk husus, genelde toplumsal soruna, özelde kriz ve kaostan çıkışa ilişkin hem geleneksel hem de modern hâkim güçlerin sunabilecekleri bir çözümlerinin olmadığıdır. İster dincilik ister milliyetçilik adına olsun, geleneksel tarihe sığınmak çözüm getirmez, çünkü bu güçlerin tarihi de çözümsüzlük tarihidir. Öte yandan modern güçlerin de sunabilecekleri bir çözümleri yoktur. Kendileri en sorunlu ve sık krizli bir sistemin inşacıları iken, nasıl çözüm olabilirler ki? Kastik sistemin son aşaması olan küresel kapitalist sistem özsel ve yapısal kriz yaşarken ve bir çıkış yolu bulamazken, Ortadoğu'nun temelleri kastik sistemin başına kadar uzanan ve modernitenin daha da içinden çıkılamaz hale getirdiği sorunları ve krizlerine hangi çözümü sunabilecektir? Güncelde yaşananlar ne denli büyük bir krizin ve çözümsüzlüğün yaşandığının ispatı olmaktadır.

5-Çözüm Bekleyen Bazı Tarihi-Güncel Çelişkiler

İdeolojik iktidar ve devlet tekelciliğinin güncellenmesini ve somut görünümlerini ifade eden bazı temel çelişkileri şöyle belirtebiliriz:

1-Cinsiyetçilik Ortadoğu'da aşılması en zor sorun ve en büyük özgürlük engelidir. Ortadoğu'daki sömürü ve sorunsallıkların çekirdeği, kök olgusu cinsiyetçiliktir. Özgür toplumsallaşma kültürünü bozan ilk sorunsallık alanıdır. Ortadoğu'da denilebilir ki, Sümerlerden bu yana her din, inanç, devlet ideolojisi cinsiyetçiliği hem felsefi-ahlaki olarak beslemiş hem de kurumsallaştırmıştır.

Cinsiyetçilik, Ortadoğu insanı için artık tartışmaya kapalı, doğal bir kabul halini almıştır. Sorunun aşılmasının önündeki en büyük engel budur. Çünkü aşılabilmesi için önce sorunun sorun olarak kabul edilmesi gerekir.

Ortadoğu insanı bugün içinde bulunduğu ekonomik, politik, toplumsal buhranların gerisinde cinsiyetçilik sorunu olduğu düşüncesinden çok uzaktır. Bu yönlü bir aydınlanma olmazsa olmaz bir ihtiyaçtır.

Cinsiyetçilik sorununun çözülmesi konusunda Ortadoğu toplumunun zorlukları çok fazladır. Çünkü sorun çok yönlü ve çok köklüdür. Buna karşı aydınlanma düzeyi zayıftır. Ama çok iyi bir avantajı da var. Kürtler Ortadoğu'nun en eski halklarından biridir. Ağırlıkta Sünni İslam inancına mensup bir toplumdur. Bu doku üzerinden Kürt Özgürlük Hareketi kadınerkek eşitliği, özgürlüğü temelinde geliştirdiği örgütlenmeyle bu sorunun aşılabileceğini gösterdi. Aşılmasına dair bir yol

açtı. Ayrıca kadın özgürleştikçe nasıl güçlü bir toplumsal özgürlük deneyiminin açığa çıktığı Rojava devrimi deneyiminde görüldü.

2-Ortadoğu, kabilenin hanedanlaşması yoluyla iktidarların geliştiği bir alandır. Kabile kültüründe çatışmalardan başarılı çıkmış, yani yenen kabile kutsallık düzeyini derinleştirir. Ne kadar yengi, o kadar derinleşen kutsallık.

Hanedanların daha da büyük iktidarlara dönüştüğü zamanlarda din tarafından kutsanma devam etmiştir. Koca ülke toprakları hanedanın malı-mülkü olarak görülmüştür. O günden bugüne kabile, aşiret, hanedan siyaset alanındadır. Hanedana dayalı rejimler yıkıldıktan sonra bile geniş aileler etkinliğini sürdürür.

Dinler aileyi, aile şahsında devleti kutsadı. Modern kapitalist sistem görece komünaliteye yakın geniş aileyi ortadan kaldırıp, "çekirdek aile" kültürünü kurumsallaştırdı. Dikkat edilirse, iktidarın ilk şekillenmesinden bu yana aile farklı isimler altında hep vardır ve iktidarın merkezindedir. Tüm iktidar sistemlerinin devlet inşasını aile inşasıyla iç içe örmüş olması bundandır. Bugün bile ailenin dağılması devletin dağılmasıyla eş görülür.

Ortadoğu, aile kültürünün en köklü olduğu bölgedir. Çünkü hem ilk iktidar modelinin temelidir hem din tarafından kutsanmıştır hem de her tür iktidar gücü tarafından savunulmuştur.

Ailenin sadece erkek egemenliği veya kadın sömürüsü üzerinden değerlendirilmesi dar bakışın ürünüdür. Aile, esas olarak ailenin tüm üyelerini iktidar rejimine göre şekillendirme kurumudur. Biraz derinliğine bakılırsa görülecektir ki, aile erkeği de en az kadın kadar sömürmenin aracı kurumudur. Louis Althusser'in aileyi, "devletin ideolojik aygıtlarından biri" olarak tanımlamış olması, çok doğru ve değerlidir. Aile, genellikle toplumsal bir yapı, hatta toplumsallığın temeli sayılır. Fakat aile toplumdan çok bir devlet-iktidar kurumudur. Kuşkusuz aile tümüyle ortadan kaldırılamaz. Bir ilişki formu olarak belli düzeylerde varlığını sürdürmesi gerekebilir. Fakat aile kurumuna dair bir bilinçsel aydınlanma ve ailenin adım adım demokratikleştirilerek komünal bir toplumsal yapıya dönüştürülmesi şarttır.

Ortadoğu'da aile demokratikleşmeden toplumun özgürlükçü demokratik kültüre kavuşması mümkün değildir. Aileye dair bilinç ve onu dönüştürme mücadelesi bir özgürleşme mücadelesi olarak ele alınmalıdır.

3-Tarihi olduğu kadar güncel bir sorun olmayı sürdüren Arap-Yahudi çelişkisi, tarihte uygarlık sistemi, güncel ve yakın tarihte ise kapitalist modernite tarafından üretildiği için iktidar ve hegemonik yaklaşımlarla çözülemez. İktidar ve devlet bağlamından kurtulmadıkça İslam ve Yahudilik asla barıştırılamaz. İktidar ve devlet gücü olmakta ısrar ettikleri müddetçe her iki güç tarihte olduğu gibi günümüzde de varlıklarını ancak birbirlerini yok etmede bulacaktır. Çünkü iktidar tarihleri öyle inşa edilir. Kapitalist modernite bu süreci daha da yoğunlaştırarak ve katılaştırarak sürdürdü. Kapitalist moderniteye göre çözüm, karşıtlardan birinin ezilmesidir. Kapitalist modernitenin beş yüzyıllık tarihi bu tarz çözümlerin sayısız örnekleriyle doludur. Yaklaşık yüz yıldır bölgeyi en çok olumsuz etkileyen, çok büyük acılara ve kayıplara yol açan bu sorunun, mevcut hâkim yaklaşımlarla daha da çürütücü etkilerde bulunarak sürmesi kaçınılmazdır.

Hiçbir örnek iktidarcı-devletçi uygarlık çözümlerinin gerçek kanlı yüzünü Arap-Yahudi sorunu kadar sergileyemez. 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Gazze'de olup bitenler bunu tüm açıklığıyla ortaya koymuştur. Daha da feci olanı ise, Yahudilerin bizzat inşasında büyük rol oynadıkları kapitalist modernite güçleri tarafından soykırıma uğratılmış olmalarıdır.

4-Türk egemen elitinin Kürt-Ermeni-Asuri-Rum-Yahudi çelişkisi de esas olarak kapitalist modernite kaynaklıdır. Kökleri eski uygarlıklara kadar uzansa da kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısının -kapitalizm, ulus-devlet, endüstriyalizm- bölgeye yayılmasıyla birlikte, Anadolu ve Mezopotamya tarihinde o güne değin tanık olunmayan sayısız etnisite ve millet kırımı yaşanmıştır. Bu halklar ve kültürler kapitalist modernitenin son iki yüzyıllık tarihinde birbirlerine aşırı düşmanlık besler hale getirilip karşılıklı kırımlara uğratılmıştır. Böylelikle binlerce yıllık kültürel birikimler tasfiye edilirken, bazı halklar da bölgeden sürülmüş, imha edilmiştir. Kalanlar ise çöl ya da dağ kabilelerine dönüştürülmüştür. Çelişki gerçekte Türkler ve diğer halklar veya halkların kendi arasında değildir. Çelişkileri inşa edenler kapitalist modernitenin hegemonik ulusal güçleridir. Bu güçler, bölgedeki konjonktürel çıkarları uğruna, bölgenin bu en eski halklarını birbirine kırdırtmaktan çekinmemiştir. Görünüşte birbirleriyle savaşan tüm bu halklar, özünde tekelci kapitalizmin iktidar ve sömürüsünün kurbanıdır. Ne acıdır ki, bu halklar birbirlerini imha ederken neye, kime hizmet ettiklerinin derinliğine farkında değildir. Bu çelişki kapsamında gerçekleşen kırımlar bile, tek başına kapitalist modernitenin tarihteki tüm uygarlık sistemlerinin en kanlısı olduğunu ispatlamaya yeterlidir. Ortadoğu genelinde uzun zaman 'halklar bahçesi' olan yerler, bugün sessiz bir 'halklar mezarlığına' dönüşmüştür.

5-Dincilik-mezhepçilik Ortadoğu'da mutlaka çözülmesi gereken sorunlardandır. Gerek İslamiyet-Musevilik, gerekse İslamiyet-Hristiyanlık, hatta Hristiyanlık-Yahudilik çelişki ve çatışmaları da proto-modernite bağlamında çözümlenebilir. Dinlerin kapitalist modernite öncesi çatışma nedenleri ve formları, olduğu gibi kapitalist moderniteye de yansımıştır. Özellikle Ortadoğu kökenli tek tanrılı üç dini ön-milliyetçilik olarak değerlendirmek gerekir. Bu dinlerin modernite milliyetçiliklerinden farkları, teolojik maske takmış olmalarıdır. Sonuçta hem iktidar ve devlet dini hem de kapitalist modernitenin ulus-devlet söylemi haline gelmiş anlatılar, aynı tekelci çıkarlara hizmet etmektedir. Tarihte olduğu gibi günümüzde de Avrupa ve Ortadoğu'daki mezhep savaşları devletçi uygarlık ve kapitalist modernite kaynaklı olup, hızından hiçbir şey

kaybetmeden aynı çıkarlar temelinde devam ettirilmektedir. İslam uygarlığında iktidar ve devlet güçleriyle toplumsal halk güçleri arasındaki çelişki ve çatışmalar daha Hz. Muhammed döneminde başlar. Hz. Muhammed'in vefatından sonra bu çatışmalar nedeniyle dört halifeden üçü öldürülür. Sonuçta İslam dünyası için aristokratik üst sınıfı temsil eden Muaviye, Muhammed'in ailesini temsil eden Ehlibeyt ve yoksul kabilelerin radikal kesimini temsil eden Hariciler şeklinde ilk toplum, sınıf ve devlet bölünmesi gerçekleşir. İktidar İslam'ı kendini sayısız küçük devletler ve imparatorluklar halinde pekiştirir, Sünni mezhep şeklinde normlaştırır ve meşrulaştırırken, iktidar karşıtı İslamî mezhepler kendilerini Hariciler ve Ehlibeytçiler olarak var kılmaya çalışır. İran'da şekillenen İslam ise dönüşen İslam'dır. Genel hatlarıyla Şia olarak adlandırılsa da özünde orta sınıfın Ehlibeyt İslam'ıdır. Kökeni iktidarcı İslam'ın daha ilk çıkışına dek uzansa da Şia-Sünni çelişki ve çatışmasının günümüzde aldığı biçim kapitalist modernite ile bağlantılıdır. Yakın dönemde yaşanan İran-Irak çatışması ulus-devlet formunda ve emperyalizmle bağlantısı içinde ele alınırsa doğru anlaşılmış olur. İmparatorluk tarzındaki gelişimi ve zengin kültürü nedeniyle İran'ın İslam'ı Arap toplum ve iktidar geleneğinden farklı olarak şekillendirmesi doğası gereğidir. Bunda Sünni İslam'ın İran'ı fethederken kullandığı sert yöntemler de etkili olmuştur. İran'da üst kesim imparatorluktan miras kalan iktidar alışkanlıkları nedeniyle İslam'ı hızla devletleşmeye taşıyarak yaşamak isterken; alt kesim tarih boyunca hep iktidar sahiplerinden neler çektiğinin bilincinde olarak İslam'ı bir sivil toplum biçiminde ve iktidar karşıtı yönüyle yaşamaya çalışmıştır. Bu yönüyle her zaman üst kesimlerle orta ve alt kesimlerin yaklaşımı farklı olmuştur. İslamî İran tarihinde de görülen budur.

6-Ortadoğu'daki demokrasi yoksunluğu, despotik iktidar ve devlet gerçekliği, bitmeyen savaşlar, bölgenin hegemon güçler ve onların işbirlikçileri tarafından sömürülmesi, artan yoksulluk, işsizlik vb. daha pek çok nedenden ötürü bölge çok yoğun bir iç ve dış göç yaşamaktadır. Her yıl Avrupa ve Amerika'ya doğru göç yollarında binlerce insan yaşamını yitirmektedir. Gelinen aşamada göç sorunu kürenin tümünü etkileyen en temel sorunlardan biri haline gelmiştir. Öyle ki başlangıçta ucuz işgücü bulabilmek için küresel kapitalist sistem tarafından teşvik edilen göç, günümüzde aynı güçler tarafından engellenmeye, önleyici tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Göç, bölge halkları için kendi ana yurtlarından, öz kültürlerinden kopma, başka diyarlarda en iyisinden ucuz iş gücü haline gelme anlamına gelirken; göçe maruz kalan Batı ülkelerinde ise sosyal yapıyı değiştirmektedir. Artan yoğun göç Batı merkezlerinde giderek göçmen karşıtlığının gelişmesini getirmekte, faşist partilerin daha etkili olmasına neden olmaktadır. Sorunun küresel kapitalizmden ve bölgesel despotizmden kaynaklandığı, çözümün ise ancak bölgede demokrasinin gelişmesi ve kurumlaşmasıyla mümkün olabileceği her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır.

7-Endüstriyalizm hegemonik metropoller için azami kâr sağlayabilir. Fakat bunun karşılığı kırsal alanların çölleşmesi, köylerin boşaltılmasıdır. Dolayısıyla sosyal ve ekonomik bunalımın derinleştirilmesidir. Ortadoğu coğrafyasında ve ekonomik yaşamında endüstriyalizm, belki de iktidar-devlet savaşlarından daha tehlikeli sonuçlar doğuran bir ideolojik-politik saldırı tekniğidir. Soykırımlar kadar tehlikelidir. İklim değişikliğinin, göller, sulak alanlar ve nehirlerin kurumasının esas sorumlu gücü olup, tahribatları bu hızda devam ederse yaşanacak bir dünya bırakmayacaktır. Endüstriyalizm sanıldığının aksine, ekonomiye ve topluma saldıran en temel araçtır. Gerçek sanayinin de yıkım gücüdür. Kapitalizmin azami kâr hırsıyla yürütülen endüstriyel kalkınmacılık ülkeleri refaha ve zenginliğe değil, yıkıma ve yoksulluğa götürür; krize sürüklemekten de öteye harabeye çevirir. Sadece Afganistan için yürütülen haşhaş endüstrisiyle Irak için yürütülen petrol endüstrilerinin bu alanları içine düşürdüğü harabe hal, gerçeği apaçık kılmaktadır. Harap olan sadece ülkeler değildir; aynı zamanda tarihsel toplumdur, kültürdür. Avrupa'nın kendisi için bile alarm zillerinin çalması anlamına gelen kapitalizm ve endüstriyalizm ancak reformlarla sürdürülebilirken, Ortadoğu toplumunda yaşanan tarihsel sorunları sınır tanımayan çatışma ve savaşlara taşırması kaçınılmazdır. Ortadoğu toplumunda kapitalizmi ve endüstriyalizmi derinleştirmek, toplumun kendisine ve çevresine karşı savaşı yoğunlaştırmak anlamına gelir. Hangi kılıflar altında sunulursa sunulsun, hep üçlü sacayağı biçiminde stratejik bir savaş aracı olan kapitalist modernitenin güncel somut hali bu yargıyı doğrulamaktadır.

Oryantalist paradigmayı parçaladığımızda göreceğiz ki, 'soğuk savaşın' sonu, Ortadoğu için 'sıcak savaşın' üst evreye sıçraması demektir. 1991'deki Körfez Savaşı'nın soğuk savaşın bitiminden hemen sonrasına denk gelmesi bu görüşü doğrulamaktadır. Ortadoğu için kapitalist modernite savaşı, Napolyon'un 1800'lerin başından itibaren Mısır'a adım atmasıyla başlamış; ulus-devletçikler yaratma, kapitalist acenteler oluşturma ve petrol başta olmak üzere tüm kaynakların endüstriyalizm tarafından talanıyla zirveye çıkarılmıştır. Kapitalist modernitenin bölgemiz açısından kalın çizgisel anlatımı budur. Gerisi ayrıntı ve bol döngülü kısa hikâyelerdir.

6-Bölgenin Yeniden Dizayn Çabaları ve Üçüncü Dünya Savaşı

Kapitalist modernite koşullarında Ortadoğu'nun yaşadığı kriz ve kaostan ziyade gerçek bir savaş halidir. Şüphesiz günümüz savaşları ne ilk ve ortaçağların savaşlarına ne de kapitalist modernitenin ilk iki dünya savaşına kadar yaşattığı savaş biçimlerine benzer. Özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile birlikte savaşlar kitleselleşmiştir. İkinci Dünya Savaşından sonra ise toplumsallaşmıştır. Üç ayaklı kapitalist modernite canavarının yürüyüşünde yaşanan savaşların iç ve dış ayrımlarıyla toplum dışında verilmesi döneminin sona erdiğini, kapitalist

modernitenin yeni döneminin ise iç ve dış savaşların toplum içinde birleşik olarak yürütülmesi anlamına geldiğini kavramak kapitalist modernitenin yeni özünün gereğidir.

Açık ki yeni ve farklı bir tarihsel aşamaya girilmiştir. Bu da 'Üçüncü Dünya Savaşı' olarak adlandırdığımız ve Birinci Körfez Savaşı ile başlayan süreçtir. Yürütülüşü, süresi bakımından ilk iki dünya savaşından farklı ve ideolojik-kültürel karakteri önde olan bu savaş, dünyanın değişik alanlarında yürütülmekle birlikte esas olarak Ortadoğu ve Kürdistan merkezlidir. Savaşın yürütücüleri olan küresel sermaye güçleri ve hegemonik güçler, daha fazla ekonomik çıkar elde etmek, ideolojik-siyasi-askeri hâkimiyet sağlamak için kendileriyle iş birliğine yanaşmayan, kapılarını küresel sermayeye ve kapitalist kültüre sonuna kadar açmayan tüm örgüt, yapı ve rejimleri düşürmeye, işbirlikçi iktidarları hâkim kılmaya çalışmaktadırlar. Bu kapsamda Kürt Özgürlük Hareketi ve Önderliğine dayatılan ise, bağımsız Kürt kimliği ve özgürlük çizgisinden vazgeçmek olmuştur. Bunun kabul edilmediği ve özgürlük çizgisinin Kürdistan'ın genelinde etkili olduğu görülünce, PKK ve Önderliğine yönelik 1990 sonrası NATO'nun Gladio savaşları yoğunlaştırılmıştır. İsrail Devletinin temel güvenlik aracı olarak Proto-İsrail Kürt ulus-devletinin Başur'da inşa edilmeye başlanması bu temelde gerçekleşmiştir. Hegemonik güçlerin bağımsız Kürt kimliği ve özgürlük çizgisini temsil eden Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'a yönelik tasfiye amaçlı 9 Ekim 1998 Uluslararası Komplo saldırısı Üçüncü Dünya Savaşı'nın yeni bir aşaması olmuştur.

Bu evreyi daha da derinleştiren ise, 11 Eylül 2001'de New York'taki İkiz Kulelere düzenlenen komplo olasılığı yüksek saldırıdır. NATO dolayısıyla dünya hegemonik sistemi tarafından Sovyet Rusya'nın 1990'lardaki çözülüşünden sonra yeni düşman olarak ilan edilen radikal İslam gerçekte ideolojik maske olarak kullanılmıştır. Özünde ise amaç, Birinci Dünya Savaşından sonra Ortadoğu'daki Müslüman kültürlü ülkelerde yarım kalan kapitalist hegemonyanın tam tesisini sağlamaktır. Özelde 'asi-eşkıya devletler' denilen İran, Irak, Suriye, Libya vb. devletleri sisteme tam entegre etmek, genelde de ABD'nin dünya hegemonyasını pekiştirmek temel amaçtı. Böylelikle Sovyet sisteminin çöküşünden sonra doğan hegemonik boşluk, ABD hegemonyasıyla doldurulmuş olacaktı. Ayrıca yeni rakip olan Çin'in yükselişinin de önüne geçilecekti. 11 Eylül 2001 sonrası Afganistan'a yönelik ilk hamlenin amacı, Orta Asya'da doğan hegemonik boşluğu Rusya ve Çin'in doldurmaması için acil davranıp inisiyatif almaktı. El Kaide ve Taliban bu amaçla kullanılan paravan araçlar oldu. Yapılan hazırlıklar doğrultusunda savaşın ilk hamlesi başarıyla geçti. Irak hamlesi teknolojik üstünlükle aynı hızla amacına ulaştı. Amaç Saddam Hüseyin rejimini düşürmekti. Bu amaç gerçekleşti ama asıl zorluk siyasi alanda baş gösterdi. Irak gibi asi bir rejim devrildikten sonra, uygarlık tarihi boyunca biriktirilen tüm kötülükler Pandora'nın Kutusu açılmışçasına bir bir dökülmeye başladı.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın Üçüncü Dünya Savaşı kapsamındaki bu gelişmelere ve uluslararası komploya verdiği cevap devletçi paradigmadan vazgeçiş; demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum paradigmasıyla demokratik özerkliklere dayalı demokratik konfederalizm sistemini Kürdistan'da, Ortadoğu'da ve dünyada geliştirmek oldu. Demokratik Modernite Kuramı olarak ifade ettiğimiz bu zihniyet çerçevesi, Arap Baharı ortamında, 19 Temmuz 2012'de Rojava Özgürlük Devrimi'ni doğurdu. Kadın özgürlükçü ve öncülüklü bu devrim, Kürdistan ve Ortadoğu'nun olduğu kadar Dünya'nın devrimi haline gelerek, kapitalist moderniteye alternatifin yolunu gösterdi.

Toplumun eşitlikçi ve özgürlükçü doğasına dayanan ve farklılıkların eşitçe birliği anlamına gelen demokratik ulus zihniyeti ve onun bedenleşmesi olarak demokratik konfederal sistem, Rojava Devrimi ile küresel düzeyde etkisini arttırdıkça, küresel sermaye güçleri bu gelişmeyi kendileri açısından tehlike olarak gördü. Kapitalist modernitenin hegemon güçleri bir taraftan ürünleri olan DAİŞ'e karşı mücadele gerekçesiyle uluslararası koalisyon adıyla devrimin içine sızarak onu öz güce dayanan çizgisinden saptırmaya çalışırken, diğer yandan TC'yi özelde Rojava Devrimi'ne genelde Kürt Özgürlük Hareketi'ne saldırttı. Küresel kapitalizmin kendisi açısından tehlike gördüğü bu devrimi kaynağında tasfiye ve yozlaştırma amacı ile tek amacı Kürt soykırımı olan TC'nin amaçları çakışınca, soykırımcı TC küresel kapitalizmin verdiği desteği çok büyük bir fırsata dönüştürerek 'Çöktürme Planı' adını verdiği soykırım planını seferberlik halinde devreye koyarak 24 Temmuz 2015 tarihinden itibaren saldırıya geçti.

Kürt Özgürlük Hareketi'ne yönelik soykırım saldırılarının sürdüğü bir dönemde, 7 Ekim 2023 tarihli İsrail'e yönelik Hamas görünümlü saldırı, Üçüncü Dünya Savaşı'nda bir başka evreyi oluşturmuştur. Bu tarihten sonra İsrail ulus devleti hegemonik güç olarak devreye girmiştir. Bu da Ortadoğu'daki güç dengelerini sarsmış ve yeni bir durum ortaya çıkarmıştır. Gazze'nin yerle bir edilerek Hamas'ın etkisizleştirilmesi, Lübnan Hizbullahı'nın güçsüzleştirilmesi, Suriye'de BAAS rejiminin tasfiyesi, Yemen'de Husilere vurulan darbeler ve İran'a yönelik sarsıcı askerî harekât siyasal dengelerde önemli değişiklikler yaratmıştır. Böylelikle Araplarla ilişkilerini yumuşatmayı amaçlayan İbrahimi Anlaşma ile İsrail'in askeri-siyasi etki gücü artmıştır. Hindistan'dan Akdeniz'e açılmaya çalışılan enerji yolunun önündeki engeller kaldırılarak yol güvenceye alınmıştır. İsrail-Kıbrıs-Yunanistan ittifakı temelinde Doğu Akdeniz'de TC'nin aleyhine bir güç yoğunlaşması yaşanmış, stratejik konumundaki zayıflama nedeniyle TC'nin bölgedeki etki gücü azalmıştır.

Tüm bu gelişmeler İngiltere'nin böl-yönet politikasıyla Ortadoğu'yu ulus-devletler şeklinde dizayn etme projesi olan Sykes-Picot düzenini çözmüştür. Mevcut durumda küresel kapitalist sistem Sykes-Picot yerine yeni bir düzen kurmaya çalışmaktadır.

Böyle bir ortamda hegemonik sistemin çekirdek gücü olarak İsrail ulus-devleti, bu durumdan yararlanarak sınırlarını genişletme çabasındadır. Ancak pek çok açıdan ciddi bir zorlanma yaşadığı, kriz halini aşamadığı da görülmektedir.

Suriye'de Baas rejimi tarihe gömülürken, yerine El Kaide kökenli, selefi HTŞ iktidar yapılmıştır. Diğer Ortadoğu ülkelerinde "Müslüman Kardeşler Örgütü" önderliğindeki iktidarlar çökmüş; siyasi İslam'a dayalı Yeşil Kuşak Projesi kimi yerlerde başarılı olsa da kısa sürede tümü derin kriz ve çöküş sürecine girmiştir.

Diğer Arap devletleri varlıklarını petrole borçlu olarak sürdürürken, petrolün olmadığı koşullarda varlıklarını tek bir gün bile sürdürmeleri oldukça zorlu hale gelmiştir.

İran İslam Cumhuriyeti, Rusya ve Çin ile ilişkilerine dayanarak varlığını sürdürmeye çalışsa da yeterli desteği alamamakta ve var olma tehlikesi yaşamaktadır. 7 Ekim 2023 tarihinden günümüze ülke dışındaki cephelerin tümünde büyük bir yenilgi almış olup artık ülke içinde savaşmak zorunda olan bir güç haline gelmiştir. Gerçekleşen halk serhildanları İran İslam Cumhuriyeti'nin halk desteğini çok büyük ölçüde kaybettiğini, meşruiyet sorunu yaşadığını, artık zorun gücüyle ayakta kalmaya çalışan bir devlet olduğunu tüm açıklığıyla göstermiştir. Küresel kapitalizmin saldırısı ve halk serhildanlarının bileşik etkisiyle rejimin daha ne kadar ayakta kalabileceği merak konusudur.

Tüm çabasına rağmen PKK'yi tasfiye edemediğini gören TC, 7 Ekim 2023 sonrası gelişmelerin kendisi açısından varlık sorunu yarattığını düşünerek Kürt sorununda yeni bir dönemin kapısını açma niyetini beyan etmiştir. Önder Abdullah Öcalan'ın buna cevabı, silahlı mücadele stratejisi yerine öz savunmaya ve bütüncül hukuka dayalı demokratik siyaset stratejisi ile ulus-devletçi sosyalizm yerine demokratik toplum sosyalizmini esas alan tarihi 27 Şubat 2025 Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı olmuştur. Kürt sorununun Kürdistan'ı sömürge halinde tutan devletlerle demokratik entegrasyon temelinde çözümünü içeren çağrı, başta TC olmak üzere ilgili devletler tarafından şimdiye kadar yeterli ve gerekli karşılığı bulmamıştır.

Katı bir ulus-devlet olarak kurulmuş ve böyle kalmayı var oluşunun şartı haline dönüştürmüş olan Türkiye Cumhuriyeti ulus-devlet çizgisindeki ısrarı nedeniyle derin krizler yaşamaktan kurtulamayacaktır. TC ya başta Kürt halkı olmak üzere tüm farklılıkların haklarını tanıyacak şekilde demokratikleşecek ya da benzer ulus-devlet yapılanmaları gibi derin kriz ve kaos halinde debelenmeye devam edecektir. Eğer demokratikleşme olmazsa küresel güçlerle ilişkilerinde de ya İsrail hegemonyasını kabul ederek küresel kapitalist sistemle uyumlu hale gelecek ya da benzer ulus-devletler gibi üzerinde farklı operasyonların gerçekleştirilmesine maruz kalacaktır. Zira Üçüncü Dünya Savaşı yeni bir enerji yolu oluşturma ve İsrail hegemonyasında Ortadoğu'yu yeniden dizayn etme amacını gütmektedir ki, bu iki hedef de Türkiye'nin stratejik konumunu tehdit etmektedir. Baştan beri enerji yolu projesinin dışında tutulduğu gibi, bölgesel düzeyde İsrail hegemonyasına boyun eğmek zorunda kalmaktadır. Çok açık ki yeni bölgesel yapılanma mevcut Türkiye'ye değişimi dayatmaya devam edecektir.

Görüldüğü gibi, Ortadoğu'ya ister laik ister İslami versiyonlarla olsun dıştan yapılan müdahaleler sonuç vermemekte, laik olanından İslamcısına kadar ulus-devlet modeli rejimler bir bütün halinde can çekişmekte, Ortadoğu tarihin en kaotik durumunu yaşamaktadır.

Öte yandan halklar ve demokratik güçler nezdinde kapitalist hegemonyanın bölge üzerindeki son iki yüzyıllık deneyimine karşı içten ve dıştan pek çok eleştiri ve direniş geliştirilmiştir. Arcak başarısızlık, bu direnişlerin ortak yanıdır. Radikal İslamcısından ılımlısına, komünistinden milliyetçisine, liberalinden muhafazakârına kadar çeşitli güçlerin bölgenin tarihini ve güncel durumunu çözümlemeleri ve sistem inşa etmeleri başarılı olmaktan uzaktır. Halklar açısından ulus-devletçi çözüm arayışlarının nasıl yıkıcı bir sonuç doğurduğu ise Gazze somutunda yeterince anlaşılmıştır. Nasıl ki ulus-devlet sosyalizmi 1990'larda Moskova'da bittiyse, ulus devletçi İslami ütopya da Gazze'de bitmiştir. Dolayısıyla Avrupa uygarlığından aktarılma oryantalist çalışmalarla tarihten her kesimin, her topluluğun çıkar ve meşrebine göre yaptığı aktarımlar ne felsefi bir sentez ne de başarılı bir özgür siyasi gelişme ve kuram sağlayabilmiştir.

Halbuki Ortadoğu, küresel sorunların çözümünde ve yeni uygarlık sentezlerinde Avrupa'dan daha zengin bir kültürel birikime sahiptir. Tarihsel merkezî uygarlık rolünü oynamış olan bölgenin sistemle kolay bütünleşmesi beklenemez. Sistemden tam kopuş da olası değildir. O halde çözüm yerel ve evrensel ilişkisini doğru kurmak kadar toplumsal doğaya uygun olmak durumundadır.

Ortadoğu'da liberalizmin hem merkez hem de sağ ve sol mezheplerinin etkisinden kurtulmuş ve oryantalizmi aşmış zihniyet devrimi büyük önem taşır. Unutmamak gerekir ki, zihniyet devrimi yaşanmadan hiçbir kalıcı toplumsal devrim yaşanamaz.

7-Demokratik Modernite Çözümü

Kapitalist modernite çözümleri iflas ederken ve halklar için savaş, kargaşa ve yıkımdan başka bir şey getirmezken; tarihsel toplum deneyimlerine dayanan, özgürlük potansiyeli ve değeri yüksek demokratik modernite kuramı yeni, kalıcı ve köklü bir çözüm ufku sunar.

Demokratik modernite, ulus-devlete karşı demokratik ulus modelini geliştirir. Ulusdevletin tekçi karakteri, Ortadoğu'nun çoklu tarihsel toplumsal gerçekliğiyle çelişki arz eder ki, bu da demokratik ulusun gelişmesine zemin sunmaktadır. Ulus-devletin milliyetçi, dinci, pozitivist ve cinsiyetçi zihniyetini reddeden demokratik ulus zihniyeti, toplumu tüm farklılıklarıyla birlikte yaşatma modelidir, bütünlüklüdür. Tekleştirici, homojenleştirici her türlü ideolojiyi

reddetmektedir. Ortadoğu gibi çok kültürlü, çok kimlikli bir coğrafyada başka bir çözüm seçeneği yoktur ve olamaz.

Demokratik modernite çözümünde komünalizme dayalı eko-ekonomi, endüstriyalizmin alternatifi olarak geliştirilmektedir. Bu ekonomi biçimi, Ortadoğu toplumsallığının komünal ekonomik geleneğine de uygundur. Geliştirilecek komünlerle hem yeraltı ve yerüstü kaynaklar topluma ait kılınacak hem de komünal paylaşıma dayalı üretim gerçekleştirilecektir. Böylece endüstriyalizmin toplumda ve ekolojik alanda yarattığı tahribatlar giderilecektir.

Demokratik modernite çözümü demokratik komünaliteye dayanmaktadır. Kapitalizm için toplum değil birey 'esas'tır. Kapitalizmin ideolojisi olan liberalizm toplumun inkarına dayanır. Sonuç, toplumun yok edilip bireylerle sınırlı bir topluluk oluşumudur. Halbuki tarihsel toplumun var oluş hali komündür. Komün toplumun yapısal karakteri, var oluş tarzı ve kök hücresidir. Komün özde özgürlüğü, eşitliği içerdiği gibi demokratik karakterdedir. Kapitalizm demokrasiyi yozlaştırıp toplum karşıtı bir araca indirgerken, komün demokrasiyle ayakta kalır. Demokratik toplum, klandan başlayarak günümüze kadar gelen toplumsal ilkelerin ve anacıl toplum özelliklerinin yeniden inşa edilmesidir. Komünalite, farklılıkları içeren, inanç veya etnik temelli ayrışmaları tercih etmeyen, öz yönetim ve öz savunmaya dayanan demokratik toplumsal sistemin adıdır. Kapitalizm Ortadoğu'nun tarihsel sosyolojik gerçekliğine karşıt iken, demokratik komünalite Ortadoğu tarihinin gerçekçi, en net ifadesi ve özgürlükçü çözüm perspektifi olarak sorun çözücüdür.

Günümüz küresel kapitalizminin dünya çapında ve daha derin olarak da Ortadoğu'da yaşadığı çöküş ve bunalıma karşı demokratik modernite temelli çıkış, reel sosyalizmin aşılması olarak da doğru ve olmazsa olmaz bir alternatiftir. Demokratik modernitenin sacayakları hem reel sosyalizmin aşılmasında hem de kapitalist modernitenin yarattığı krizlerden çıkışta çözümün pratik imkânlarını sağlamaktadır. Bu yönüyle demokratik modernite sadece bir teori ve program değil, günlük ekmek-su kadar pratik ihtiyaç haline gelmiştir.

Dönem tam da Demokratik Modernite'nin esaslarını uygulamanın zamanıdır. Tarihsel Filistin-İsrail sorununa çözüm adına uygulanacak tek seçenektir. Filistin, Kıbrıs, Libya ve tüm bölgede ulus-devletçi çözümler yerine farklı şekilde de olsa demokratik modernitenin sacayaklarına dayanan çözüm modellerinin devreye gireceği görülmektedir. Gelişmeler bu yönlüdür. Uluslararası bir komployla tasfiye edilmeye çalışılsa da demokratik ulus çözümü olarak Rojava Devrimi ideal bir çözüm seçeneği olduğunu ortaya koymuştur.

Çözüm, kaotik Ortadoğu ortamında, kapitalist moderniteye karşı demokratik modernite perspektifi temelinde, demokratik toplum içerikli bir siyasi program ve onun barış politikasını geliştirmektir.

Demokratik Modernite çözümünün Ortadoğu bölgesine somut yansıması ise "Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği" veya "Ortadoğu Demokratik Konfederalizmi" şeklinde formüle edilebilir. Bu projenin gerçekliğini belirleyen ise tarihsel arka plan ve kültürel temeldir. Komün ve devlet şeklindeki ana akışın istikametine bakıldığında böyle bir tarih ve ortak kültürel temelin oluştuğu görülecektir. Ortadoğu'nun birbirine çok yakın, adeta bir federasyon hükmünde olan tarihi de böyle bir modele imkân vermektedir.

Günümüzün kapitalist modernitesine kadar geçen sürenin bastırılan tüm kültürel birikimlerini temel alan demokratik modernite çözümü, milliyetçi olmayan bir ulusallık, dinci olmayan bir dinsellik, cinsiyetçi olmayan bir toplumsallık ve pozitivist olmayan bir bilimsellik zihniyetiyle yorumlanmak ve inşa edilmek durumundadır.

Bölgenin Arap, Türk, Kürt ve Fars ulusal toplumunu milliyetçilik hastalığından uzak tutup ulus-devlet kapanından kurtarmaya çalışarak, özgünlükleri kadar evrensellikleri olan büyük bir uluslar ulusu olarak inşa etmek temel tarihsel ve toplumsal bir görevdir. İslam'ı ve ümmetini demokratik modernitenin kapsamında gerçek bir reformdan geçirerek kanlı, fetihçi ve iktidarcı olan saltanat İslam'ın istismarından kurtarıp ulus-devlet ötesi demokratik, eşit ve özgür bir ümmet olarak yenilemek çok önemli diğer bir görevdir. Ermeniler, Asuriler ve Kafkas kökenli diğer halklar açısından da çıkış, demokratikleşme temelinde çalışmaları ve katılmalarıdır.

Kürtler ise Ortadoğu'yu demokratikleştiren ve barışa çeken temel halk gücü olma rolündedir. Ortadoğu'nun merkezinde olan bir halk olarak Kürtlerin soykırım saldırılarına karşı varlığını korumuş olması, Kürdistan'ı egemenliği altında tutan ulus-devletlere demokrasiyi dayatması ve Kürt Özgürlük Hareketi'nin demokratik modernite temelinde kendini yenilemesi Kürtleri ve Kürt Özgürlük Hareketi'ni Ortadoğu halklarının özgürlük umudu haline getirmiştir. Kürt Özgürlük Hareketi yeni dönemde demokratik toplum sosyalizmi temelinde gerekli dönüşümü yaşayacak, demokratik modernite temelinde Kürt demokratik toplumunu inşa edecek, Ortadoğu'nun yeniden inşasının öncülüğünü yapacaktır.

Demokratik modernite çözüm projesi kadın bakış açısını, özgür iradesini, öncülüğünü ve yaratıcılığını gerektiren demokratik toplum projesidir. Demokratik modernite kadın devrimi çağıdır ve kadın öncülüklüdür. İnsan toplumsallığının, dolayısıyla özgürlüğünün aldığı ilk darbe erkeğin kadına-anaya yaptığı saldırıdır. Kadın ve erkek arasındaki egemen-köle çelişkisi toplumsal tarihin en eski ve ilk çelişkisi, mücadelesidir. Tanrıça çağından bu yana geçen uzun yıllar, kadının elinden alınanları geri alamamak kadar köleliğin derinleştirildiği, kiminde ise gizlenerek örtük hale getirildiği yıllardır. Toplumun ve toplumu toplum yapan komün gerçeğinin parçalanması tarihidir. Bu tarihi yeniden komün ruhuyla birleştirmek, kadın ve erkek arasındaki derin yarılmanın, çatallaşmanın ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Bu da ilk kastik katilden bugüne kadar getirilen erkek egemenlikçi kültürün zayıflatılması, giderek yok edilmesi ve yerine

komün kültürünün yükseltilmesiyle olur. Bunun için özgürlüğün kaybedilmediği çağlara gidecek kadar bilinçli, güçlü ve iddialı olmak gerekir. Kadının özgür olması, erkeğin kadınla yaşama ilkelerini demokratik toplumcu sosyalizm temelinde yeniden kurması gerekir. Kadın, Tanrıça İnanna'nın elinden alınan değerleri yeniden kazanmak için komün inşasını her anlamıyla derinlikli gerçekleştirmek durumundadır. Erkek özgür ve anlamlı yaşamak için kadınla yaşamın ilkelerini bilmek, kişiliğini baştan aşağı sosyalistleştirmek, bunun için de doğaya, canlıya, emeğe, toprağa, dünyaya, ülkeye bakışını özgürleştirmek durumundadır. Bu yeni bir inşa demektir ve gerçekleşmesi de komün ile mümkündür. Evrensel tarihin ana damarı halindeki Ortadoğu'da tüm sorunların kaynağı olan egemenlik ve kölelik insan eliyle inşa edilmiş gerçeklerdir. İnsan eliyle inşa edilen, insan eliyle değiştirilebilir, yıkılıp yerine yenisi de kurulabilir. Gelecek olanı inşa edebilmek, hayal edebilmek, değişenin yerine neyin konacağını bilebilmek özgür toplum bireyi olabilmenin gereğidir.

Büyük özgür yaşam ütopyası olanlar açısından, Ortadoğu'da yoğunca görüldüğü gibi, hakikat savaşçısı olarak yaşamak esastır. Demokratik komünalist birey, kapitalist modernitenin üç mahşeri atlısına karşı demokratik modernitenin fikir-zikir-eylem birlikteliğiyle cevap olmak durumundadır. Demokratik modernite çağının hakikat savaşçısı bu kimliği kişiliğine kazıyan, yaşam mirasını özgürce yaşayan ve yaşatandır.

Altıncı Bölüm
KÜRT VE KÜRDİSTAN GERÇEĞİ

1-Kürt Varlığı ve Zamanı

Varlık ve bilinç, felsefenin en temel sorunudur. Varlık kavramının kendisi, halen en çok merak konusu olan felsefi kavramların başında gelmektedir. Bunun yanı başındaki ikiz kavram ise zamandır. İkisi birbirinden ayrılamaz. Varlık ne kadar zamansız olarak düşünülemezse, zaman da varlık olmadan olmayandır. Zaman, tamamen varlıkla ilgilidir. İkisi arasındaki ilişki, en çok oluş kavramıyla bağlantılıdır. Varlık ve zaman mutlaka oluşla gerçekleştirilir. Zaman, varlıkta oluşa zorlar. Daha doğrusu, varlığın sürmesi oluşla mümkündür. Oluş halindeki varlıktan bahsettiğimizde zaman doğmuş demektir. Yani oluş varsa, orada varlık ve zaman var demektir. Oluşun olmaması hem varlığın hem de zamanın yok olduğu anlamına gelir. Oluş, varlığın farklılaşma, formlaşma halidir. Oluşum halinde olmayan varlık, olmayan varlıktır, olmayan zamandır.

Oluşma, farklılaşma hali, potansiyel haldeki bilinçtir. Farklılaşma, belki de bilince giden yücelişin ilk adımıdır. Varlık zamanla oluşup farklılaştı mı, bilince ilk adımını atar. Ne kadar oluşum, form, biçim varsa o kadar bilinç var demektir. Evrensel anlamda bilinç farklılık, kategorik olarak bilinç ise farklılaşmadaki tüm bilinçlerin genel evrensel halidir. Fakat formlardaki sonsuzluk, bilinç hallerinin de sonsuzluğu anlamına gelir. Ne kadar farklı form varsa, o kadar farklı bilinç vardır. Hegel'de Tin kavramı, formdan önce gelir. Daha doğrusu formsuz, biçimsiz bilinç söz konusudur. Hegel, formu fizik doğadan başlatıp devlete kadar yükseltir. Bilinç, formlar yoluyla kendiliğindenli (formsuz) halden, kendisi için bilinç haline gelmek ister. Fiziki, biyolojik ve toplumsal formlarla bilinç, kendisini hem kanıtlar hem de tanır. İnsandaki bilinç, kendi farkına varmaya başlayan bilinçtir. Felsefi bilinç, bilincin en gelişkin hali olup kendi farkına varmış Tin olarak ilk haline döner; ama kendini fark etmiş olarak, yani Mutlak Tin olarak. Doğu toplumlarında daha çok dinsel inanışlarla, tasavvufla varılan bu düşünce tarzına, Batı toplumu bilim ve felsefe yoluyla varmıştır.

Kürtleri varlık, oluş ve bilinç halinde tanıtlamaya çalışmak, konunun köklü kavranması bakımından hayli aydınlatıcıdır. Yakın döneme kadar çoğu kesimler açısından Kürtlerin varlığı tartışmalı bir konuydu. Kürtler varlığını kanıtlamak için, son iki yüzyılda belki de başka hiçbir toplumsal varlığın yaşamadığı düzeyde şiddete, baskıya, inkâr ve imhaya maruz kaldı. Kültürel ve fiziki soykırımlardan geçti. Kürtlerin ana mekânı olan Kürdistan'da gerek fiziki parçalama, gerekse kültürel-zihinsel parçalama ve yok sayma temelinde, her türlü zor ve ideolojik araç devreye konuldu. Denebilir ki, kapitalist modernitenin soykırım dahil uygulanmayan hiçbir baskı ve talan mekanizması kalmadı. Kürtlük, bu açıdan benzeri olmayan bir olgudur.

PKK somutunda yaşanan mücadele de Kürtlerin varlık sorunu nedeniyle verildi. Bu mücadele bir anlamda Kürtler var mı yok mu sorusunu netleştirme mücadelesiydi. Taraflardan biri intiharvari biçimde 'vardır' derken, karşı taraf 'yoktur' diyordu. Daha da ötesi ve utanılası olan, PKK'den önceki altmış yılda da Kürt entelektüelliği açısından temel meselenin Kürtlerin varlığını kanıtlama uğraşı olmasıydı. Şüphesiz bir birey ve toplum için kendi varlığını tartışmak, çok tehlikeli ve alçakça bir konumu ifade eder ki, bu da yaşam ve ölüm arasındaki ince bir çizgiye işaret eder. Tarihte hiçbir toplumsal varlık, bu tür bir vahşete maruz kalmamıştır. Kürtler kadar hiçbir toplumsal varlık, kendiliklerinden utanır ve inkârı kabul eder hale getirilmemiş veya çok az sayıda toplumsal varlık böyle bir aşağılanmayı yaşamıştır. Kürt olmak demek, öz vatanı olmayan, değersiz, hiç para etmeyen, çoğunlukla işsiz kalan, kendisine verilecek en küçük bir

ücrete bile hemen razı olup çalışan, sürekli yaşam kavgası veren, sosyal-kültürel ihtiyaçlarını unutan, maddi ihtiyaçlarının temini için durmadan çalışan ve çabalayan, buğdayın ve ekmeğin yurdunda aç kalan insan demektir.

Bu bakımdan Kürt sorununun ve çözüm yollarının tartışılabilmesi için öncelikle Kürt'ün varlık sorunu hakkında aydınlanmak şarttır. Aydınlanmak, ilgili varlık konusunda hakikatle tanışmaktır. Hakikat ise, ancak uğruna büyük mücadeleler verilerek varılacak bir hedeftir. Hakikat, gerçek olmayıp gerçeğin bilince varmış halidir. Hakikatsiz gerçek, uyuyan gerçekliktir. Uyuyan gerçekliğin sorunu yoktur. Hakikat, uykudaki gerçekliğin uyandırılmış halidir. Kürtlere ilişkin uyku hali o denli derin ve ölüme yakındı ki, o yüzden hakikati uğruna verilen savaş da çok karmaşık ve zorludur. Nitekim ancak böyle karmaşık ve zorlu geçen bir savaş ve mücadelenin ardından, Kürt gerçeği ve sorununa ilişkin hakikatler ortaya çıkmaya başladı ve bir özgürlük umuduna yol açabildi.

Kürtlük, tarihte hep sabit duran bir gerçeklik değildir. Her toplumsal olgu gibi sürekli dönüşüm geçirerek varoluşunu geliştirir. Günümüzdeki dönüşümü çok daha hızlı ve kapsamlı yaşanır. Kürt olgusu, şu anda çok yönlü bir açıklanma süreci yaşamaktadır.

Gerçeğe yakın bir Kürt ve Kürdistan tarihini yazmaya çalışmaktayız. Neden olgusal Kürt gerçekliği? Bunu tarihsel sosyoloji çerçevesinde ele alma gereği var. Çünkü sosyoloji ve tarih olmadan ne önümüzü aydınlatabiliriz ne de çözüm diye bir şeyden bahsedebiliriz. Sosyoloji, bütün bêşeri bilimleri ifade eder. Bu da tarih olmadan anlaşılamaz. Dolayısıyla tarihsel sosyoloji perspektifine ihtiyaç doğar. Çünkü tarihsel sosyoloji olmadan Kürt ve Kürdistan olguları kavranamaz. Kavransa bile ne savaşta ne de barışta, eylem için yeterince yol gösterici olur. Bugüne geldiğimizde olgular bize artık bunun derin, kapsamlı kavramsal gelişmesini dayatmaktadır.

Tarihte Kürtler dediğimiz, Kürtlük dediğimiz gerçeklik nasıl ele alınmalı? Belli ki günümüzün egemen tarih anlayışı çerçevesinde Kürt gerçeğini düşünüp kavramaya çalışmak, aşırı zorlamadır. Bu yönlü denemeler zoraki tarih denemeleri olup, olgusal gelişmelerle pek ilgili değildir. Mitoloji ve destanlar kadar bile gerçekleri yansıtmazlar. Kültürel tarih yöntemi, olgusal gerçekliğe daha yakındır. Kültürel tarih, uygarlık ve modernite süreçlerini de kapsamına alır. Fakat uygarlık ve modernite, kültürün evrensel tarihini kapsamına almaz. Uygarlık ve modernite döneminin temel kategorileri olan devlet ve ulus, kültürel tarihin ancak sınırlı bir bölümü olabilir. Kültürel evrenselliği kapsayacak yetenekten yoksundur. Dolayısıyla Kürtlerin uygarlık ve ulus tarihlerinde pek yer bulmaması, tarihsiz oldukları anlamına gelmez. Kültürel tarih bağlamında ele alındığında ise, Kürtlerin binlerce yıllık başat bir tarihe sahip oldukları görülür. Bu kültürün temel niteliği, kabile ve aşiret formlarını güçlü yaşaması, tarım ve hayvancılık ekonomisinde devrimsel bir rol oynamasıdır. Verimli Hilal kültürünün insanlık tarihindeki rolüne denk bir rolü, Kürtler de halkların kültürel tarihinde oynamıştır. Yaklaşık ve tespit edilebildiği kadarıyla, Verimli Hilal merkezli on iki bin yıllık bir kültürel önderlik söz konusudur. İnsanlık tarihinde hiçbir kültürün bu denli uzun ve kapsamlı, güneş gibi aydınlatıcı, ısıtıcı ve besleyici bir rol oynadığına tanık değiliz. Varsa da rolleri sınırlı ve yüzeyseldir. Ontolojiden antropolojiye bir Kürt ontolojisi, bir Kürt antropolojisi gerekir. İkisi de birer disiplindir ve öğreticidir.

Kürt ontolojisi, yani Kürt varlık bilimi kavramı gerçekçidir. Varlık olarak Kürtler, çok kadim bir gerçekliktir. Belki de modern insanın ortaya çıkışının başlangıcıdır. Göbeklitepe olayı, bunun bulgularını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bir Kürt ontolojisi olarak düşünülebilir. Çünkü varlık kazanmıştır. Varlık; dil, kültür, kabile ve aşiret oluşumlarının hepsidir. Ontolojiden kasıt, varlık bilimidir.

Heidegger'in Almanlar için yazdığı "Varlık ve Zaman", o koşullarda Alman toplumunun yaşadığı varlık ve yokluk durumuna çıkış yolu açmak içindir. Almanlar o dönemde, bir varlıkyokluk halini yaşamaktaydı. Hegel, ulusal-devlet olmanın yollarını döşer, ulus-devletle Almanların varlık kazanmasını ister. Heidegger de ulus-devlet felsefesini geliştirir.

Kürtler için de böyle bir ontolojik olguya ihtiyaç vardır. Kürtlerde varlık güçlüdür aslında; tarihleri de bir yerde varlık tarihidir. Özgürlük tarihi değil, bir varlık tarihidir. Hatta belki de insanlığın başlangıcında gizlidir. Dili, anacıl toplumu -ki ikisi de iç içedir- ardından halen çok güçlü olan kabile toplumunu yaratırlar.

Bugünkü Kürtlerin kökenini, Hint-Avrupa topluluklarının kök hücresi olarak tanımlamak mümkündür. Kürt dili ve kültürü üzerindeki araştırmalar, bu gerçekliği ortaya çıkarmaktadır. Hem yaşadığı coğrafya hem de tarihi, bu gerçekliği daha da doğrulamaktadır. Göbeklitepe kanıtları, on iki bin yıl öncesine kadar giden en eski kabile ve din merkezliği, mevcut kültürün gücünü kanıtlayan önemli bir örnektir.

Antropoloji disiplini, insan türünü inceler. İnsanın bizzat kendisinden başlamak üzere, klan-kabileden modern insana kadar gelişimi antropolojinin konusudur. Kürt coğrafyasında yoğunca antropolojik inceleme yapılmıştır. Antropoloji üzerinden Kürtlere yaklaşmak, daha kapsamlı sonuçlara ulaştırır. İnsanın nasıl insan olduğu, nasıl dil kazandığı, mitolojik-dini bilince nasıl ulaştığı gibi sorular antropoloji kapsamına girer. Özellikle kabile varlığının nasıl oluştuğu ve geliştiği sorusu, antropolojinin temel sorularından biridir. Bunlar proto-Kürtlerde yoğun yaşanmıştır. Bugünkü Kürt varlığının kabulü PKK tarihiyle ilgilidir. Bundan öncesi inkâr edilmiştir.

Demek ki ontoloji disiplini, kabile ve aşiretin oluşumunu -ki kastik oluşumlar da buna girer- buradan incelemelidir. Kabilenin de kastik oluşumun da doğuş mekânı burasıdır. Göbeklitepe'dir. Yanısıra ona dayalı manevi kültür, mitoloji, din, devletleşme, şehirleşme,

bunların hepsinin çıkış yerlerini de ontoloji burada araştırmak durumundadır. Dolayısıyla iyi bir antropolojik ve ontolojik yaklaşımı, bu mekân hak eder. Körlüğe yol açan, burjuva pozitivizmindeki milliyetçilik yaklaşımı ile reel-sosyalizmin yaklaşımıdır. İkisinde de tarih yok. Birinde burjuva tarihi var, diğerinde ütopik bir işçi sınıfı, proletarya tarihi var. İkisi de hem gerçekliği ifade etmez hem de gerçekliğe karşıdır. Kürtler gibi Avrupa dışı toplumlara karşı kördürler. Bizler, aslında bu köreltici etkiyle yaklaşmışız. Gerek PKK'de gerek reelsosyalizmde ortaya çıkan netice, çözümsüzlük veya iflastır. Çözümsüzlük, tıkanma, ezber, dogmatizm yaşandı. Çünkü bakış açısı yanlıştır. Yöntem ve disiplinde yanlışlıklar var.

Kürt tarihine dair taslak düzeyinde bazı düşünceler şöyle belirtilebilir: Afrika'dan bir kol olarak ayrılan ilk insanlar, Doğu Afrika Rif'ini yol yaparak Filistin'e varırlar. Fakat orada barınma olanakları sınırlıdır, çöle bitişiktir, çok az insanı kaldırabilir. Ama Afrika'dan da sürekli -şimdi Akdeniz üzerinden yaşanan göç akını gibi- göçler gelir. İnsanlar akın eder. Göç eden insanların çok azı orada kalır, diğerleri ise Zagros-Toros zirve ve eteklerine geçer. Burası, ilk göçlerin yoğunlaştığı alandır.

İnsan türü Afrika'da, bir dile bile ulaşamamıştır. İşaret diliyle anlaşan -klan bile diyemeyeceğimiz- maymundan biraz uzaklaşmış, insanımsı topluluklar vardır. Mühim olan, burada uygarlık oluşturamamış olmalarının anlaşılmasıdır. Onun maddi koşulları yoktur. İşaret dilini aşamamışlardır. Düşüncede mimetik sınırları aşamamış, simgesel düşünceye yeterince ulaşamamışlardır. O temelde homo sapiense gelinmiştir. Milyonlarca yıl önce buralara gelirler. Gittikleri kültürel yerlerde homo sapiens dışında da türler var; Avrupa'da, Asya'da, Afrika'da böyle türler var. Fakat simgesel dili geliştirememişlerdir. Anlaşıldığı kadarıyla, insan topluluğu diyeceğimiz bir düzeye ulaşamamışlardır. Ancak Afrika koşullarından çıktıktan sonra Mezopotamya'da bir birikme, yoğunlaşma oluşur. İşaret dili, sesler birer kelimeye dönüşebilir. Koşulların ve iklimin burada belirleyici önemi var.

Mezopotamya, cennet kavramının tahayyül edildiği yerdir. Cehennem ise, o insanların geldikleri çöllerdir, sahra çölüdür. İşte burayı, o nedenle cennet gibi görürler. Sonuç olarak, 50-60 bin yıl önce -ki bu rakam, kaynaklara göre değişebilir- bu insanlar buraya gelir. Farklı bir insan türünün oluşması için gerekli olan; daha çeşitli bir beslenme koşulu ve kültür denilen olaydır. Böylelikle hayvandan veya maymundan kesin ayrılma süreci imkân dahiline girer. Aslında Neandertal denilen tür, burada daha önceki insandan, insansı türden ayrışır. Bu, daha düşünceli ve daha toplumsal. Bu tür, ilk defa burada oluşur ve buradan da dünyaya yayılır. Homo sapiens 50-60 bin yıl önce buraya ulaşır. Bugünkü modern insanın öncülleri, Afrika'da değil burada, Kürtlerin yaşadığı topraklarda ortaya çıkar.

Tahminen dil, ilk defa burada ve Ana-Kadın etrafında oluşur. Ana-Kadın kültürü, bu bölgede yoğunlaşmış. Bu sesler, burada Ma-Tanrıça etrafında dile dönüşür. Bu süreçte gelişen kelimeler, bugünkü dilimizde de halen mevcuttur. Demek ki, burada oluşmuşlar. Yaşıyoruz, halen kalıntıları var. "Ma" 'Ana' anlamına gelir. Karacadağ eteklerinde bir bitki kültürü oluşmuş, tıpkı koyun-keçi kültürü gibi. Bu, muhtemelen otuz binlerde epey gelişmiş. Güney Kürdistan'daki Şanidar mağarasında otuz bin yıllarına dair kalıntılar, tahıl kalıntıları, yün kalıntıları vardır. Bu yoğunlaşma, Ma-Tanrıça etrafında gelişen klan kültürünün yaratımıdır.

Mezopotamya'nın güneyinde Sami dil grubu var. Bu alan Afrika'ya çok yakın bir alandır. Burada bu dil, çok sonra oluşur. Kuzeyde ise Sibirya eteklerinde, Avrasya'da Ural-Altay dil grubu sonradan gelişir. Belli ki Aryen dil grubu veya diğer adıyla Hint-Avrupa dil grubu, bu coğrafyada oluşmuştur. Halen kullandığımız kelimeler, bu kültüre işaret eder. En yoğunlaştığı alan da Zagros-Toroslar'ın çizdiği yay, Dicle-Fırat-Zap vadileridir. Bütün arkeolojik keşifler, burada böyle bir kültürün oluştuğunu gösterir. Bunun kalıntıları günümüze kadar gelmiştir. G. Childe'ın önemi, Neolitik devrimden bahsederken buraya işaret etmesinden kaynaklanır. Biz, buna aristokrasiyi de ekledik. Bu kadar önemli bir yerdir. Aristokratik 'devrimin' sonuçları dünyaya yayılmış; hem de Neolitik kültürün izinden yayılmış. Bütün arkeolojik, etimolojik kanıtlar bunu gösterir. Sümerlerle birlikte, yazılı kanıtlar da elimize geçer. Bir de bundan otuz bin yıl önce yaratılan kadın heykelcikleri var; belli ki burada ana-kadın kültürü çok sistematiktir ve gelişmiştir. Dil ve kültür etrafında bir topluluk ve bu topluluk etrafında bir kültürlenme süreci başlar. Arkeolojik kalıntılar, burada ilk defa bir kültür gelişiminin olduğunu gösterir ve bunun "Ana" etrafında olması, işin doğası gereğidir. Erkeğin böyle bir yaratıcılık göstermesi mümkün değildir.

Aryen dil grubu ne Sami dil grubudur ne de Ural-Altay dil grubudur. Dilin kökenleri neredeyse kanıtlanmıştır. Bu doğrudur. Flora ve fauna denilen bitki ve hayvan kültürüne en elverişli koşullar buradadır. İklim uygun, yağmurlar düzenlidir. Yağmur mevsiminde ekersin, yaz geldi mi biçersin. Hayvan türleri yoğun, tahıl ve orman açısından zengindir. Özetle, envai çeşit bitki ve hayvan türünden oluşan cennet gibi bir mekândır. Sonuç toplumsal patlama olur ve bu patlama, neolitik devrime dönüşerek yeni bir kültür yaratır. Dil de sistem kazanan bu neolitik kültür içerisinde patlama yapar. Daha da önemlisi, ilk klandan kabile toplumuna geçiş burada başlar. Ve Kürt tarihi, halen bir kabileler tarihi olarak kendini ifade eder. İşaret dili Afrika'dan beri var. Fakat ses ve kelime uyumu, burada ortaya çıkar. Gerek klansal, gerek dilsel gelişmeyle birlikte "kabile" artık farklı bir oluşumdur. Klanın ömrü, belki de iki milyon yıl iken; kabile yeni bir formdur. Bu yeni form, dili gerekli kılar. Dil olmadan kabile oluşmaz. Bir yerde kabile varsa, orada dil de ortaya çıkmıştır. Bu ikisi çok önemlidir. Bu iki kavram oluşmadan, yazılı tarih olmaz. Demek ki yazılı tarih, boşuna Aşağı Mezopotamya'da oluşmamış. Kabile kültürü gelişir, yüzlerce insan bir araya gelmeye başlar.

Neolitik denen süreç de bu kültürle bağlantılıdır. İnsanlar gönüllü bir şekilde toprağa yerleşmez, tahıl ambarları, bentler inşa etmez. Böyle bir neolitik yoktur. Bunlar, bizim kastik dediğimiz unsurların Anacıl toplumu dağıtmasıyla gelişmiştir. Göçebe toplum hem özgür hem de refah içindedir. Böyle bir bataklığa özgürce sürüklenmez. Bu kültürün gelişmesi, derin bir köleleştirme gerektirir. Kim yaptı bunu? Bilinen avcı erkek gruplar yaptı. Bunlar Afrika'dan beri vardırlar. Zaten Afrika'da en çok avcı erkek grupları gelişir. Mezopotamya'da biraz daha örgütlenirler. Obsidyen silahını geliştirirler. Anacıl toplumu dağıtıp Aşağı Mezopotamya'da, köleliğe dayalı Sümer uygarlığını inşa ederler.

Sümer uygarlığı, yazılı tarihe giriş anlamına da gelir. Kast, maskeli halinden çıkıp kurumsallaşır. Kastik katil hem Afrika'da hem Mezopotamya'da vardır. Fakat sayısal olarak azdır. Sümerlerle beraber sayıları artar. Proto-aristokrasi veya tanrı-krallar dediğimiz unsurlar, kastik sınıflaşmalar gelir. Sonuçta bildiğimiz kentler oluşur. Uruk, ilk sitedir. Bu ilk şehir devletinin koruyucusu, Tanrıça İnanna'dır. Aynı dönemde bir de Eridu (erkek tanrının şehri) var. O da Enki'nin kentidir. Daha sonra bunların çatışması olur. Yazıya dökülmüş, destanlaşmıştır. İnanna'nın Eridu sarayına gidip Enki'nin çaldığı değerleri geri alması ve Uruk'a getirmesi; kadının, dönem itibariyle gücünü koruduğunu gösterir. İnanna, değerlerini "ME" şeklinde ifade eder. "Me" Tanrıça ananın yaratım ve icatları anlamına gelir. Bunları kastik grup temsilcisi Enki çalmıştır. Belli ki burada bir kültür yaratmışlar. Coğrafi elverişlilik, uzun süre burada kalma, anacıl toplumu besleyen kaynaklar, anacıl kültürün kalıntıları bunu kanıtlar.

Peki, Sümer nedir? Bazıları Orta Asya'dan geldiğini iddia eder. Sağduyulu bir yaklaşımın, bunun Yukarı Mezopotamya'dan aşağıya bir transfer olduğunu görmemesi mümkün değildir. Zaten arada bir orta bölge var, Hassuna. Orta Asya'dan gelse, Afrika'dan gelse bir kanıt gösterilmeli. Böyle bir kanıt yoktur. Ama Göbeklitepe'nin etrafı kanıt doludur. Demek ki her şey burada, Mezopotamya'da oluşmuştur. Nil'de, İndus'ta böyle kalıntılar yoktur. Sümer tarihi, en fazla 3000-4000 yıl geriye gider. Ama Göbeklitepe tarihi, şimdi bilinebildiği kadarıyla on iki bin yıl geriye gider. Demek ki burada oluşmuştur. Bu yüzden Göbeklitepe daha fazla önem kazanmaktadır.

Kastik topluluklar anacıl toplumun buluşlarını Aşağı Mezopotamya'ya götürür. Yine tanrı-krallar kadınları, çocukları, köleleri Aşağı Mezopotamya'ya götürürler. Onları zorla çalıştırarak, Sümer uygarlığını gerçekleştirirler. Fakat anacıl kültür de halen güçlüdür, İnanna bunu ifade eder. Babil çağına, M.Ö. 2000'lere geldiğimizde, anacıl toplum tamamen gücünü yitirmiştir. Yerine erkek egemenlikli devlet gelişmiş, kadına hiçbir şey bırakılmamıştır. Bu dönem böyle bir eşiktir. Bu, Babil destanında da rahatlıkla okunabilir ve hemen o tarihlerde yazılan Tevrat da bunu gösterir. Peki bunun Kürt ve Kürdistan tarihiyle ilgisi nedir? Açık ki bu kültür Yukarı Mezopotamya'dan gitmiştir. İlk dil grubu ve ilk kabileler burada teşekkül etmiştir. Bu kabileler grubu, M.Ö. 5000 civarında Hindistan'a ulaşmıştır. Çin'e M.Ö. 4000'de, Avrupa'ya M.Ö. 4000'de, Mısır'a M.Ö. 4000'de, Aşağı Mezopotamya'ya ise M.Ö. 6000'de ulaşmışlardır. Belki de en yakın yer olduğu için Kuzey Mezopotamya'daki neolitik, en hızlı oraya ulaşmıştır. Orada da ilk şehir devletini ya da uygarlığını kurmuştur. Böyle bir anlatım, son derece basit ve anlaşılırdır. Peki, bunun Kürtlerle ne ilişkisi var? Çünkü burada Kürtler var, Dicle-Fırat'ın yukarı kısımları Kürt yerleşimidir.

2-Tarihin Merkezinde Kürt ve Kürdistan Gerçekliği

'Ur-Uruk' tepe anlamına gelir. Üzerine kuruldukları kültürü yansıtırlar. En çarpıcı örneği Göbeklitepe'dir. Kabilelerin kullandığı dil de öyledir. Dağın zirvesindekiler, örneğin Yaresani ve Dimilkî Kürtler ortak kelimeleri kullanırlar. Hurrilerin ve Mitannilerin kullandığı kelime kökenleri aynıdır. Tanrıları da var. Buradaki tanrılarla ilişkileri rahatlıkla kurulabilir. Hindistan'a kadar, Tanrıların isimleri bile ulaşır.

Bu durumda Kürt merkezli bir kavramsal bağlam oluşturmakla suçlanabiliriz. Ama bunlar birer gerçektir. Bunu ilkin biz de bilmiyorduk. Fakat araştırmalarımız, bizi böyle bir zeminle buluşturdu. Buna "**Proto-Kürt Tarihi**" diyoruz. Yazılı tarihten itibaren Sümer uygar toplumuyla ilişkilerinde Kürtlerin prototipine sıkça rastlamaktayız. Sümerler, dayandıkları ana kaynaklar olmaları itibariyle Kuzey ve Doğu'daki dağlık bölge halkına halen de anlam ifade eden "**Kurti**", Batı'daki kabile halklarına ise "**Amoritler**" genel adlandırmasıyla karşılık verirlerdi. "Kurti" kelimesi 'dağlı topluluk' veya 'dağlı halk' anlamına gelir. Kürt deyince günümüzde de 'dağlılık', temel bir özellik olarak çağrışım yapmaktadır. Aslında Sümer döneminin Kurtileri ile günümüz Kürtleri arasında, belki de 'u' harfi üzerindeki iki nokta farkı kadar bir fark vardır. Binlerce yıllık kabile kültürlü Kürtler, halen de ağır basan kabile Kürtleridir. Şehirlisi, ovalısı, sınıf ayrışması yaşayanı, devlet işbirlikçisi, devlet karşıtı olanı bolca vardır. Ama ana gövde Kürtlük, soyunu güçlü yaşayan Kürtlük, geleneksel kabile özellikleri ağır basan Kürtlüktür. Ana Kürtlük, kabilesel Kürtlüktür. Şehirli, egemen sınıflı ve devletli Kürt, çoğunlukla ve geleneksel olarak Kürtlükten kopmuş, asimilasyona yatmış geçiş Kürtlüğünü ifade eder.

Burada dikkat çeken diğer önemli bir husus, Sümer uygarlık kültürüne karşı Kurtilerin hep direniş halinde olduklarıdır. Bunu özellikle Dağ Tanrıçası olan Ninhursag'ın mitolojik anlatılarından izlemek mümkündür. Yine Gılgamış Destanı, özünde Sümer uygarlaşmasına karşı direnen Kurtilerin varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama mücadelesini ifade eder. Destandaki ilk şehirli işbirlikçi Kurti olan Enkidu, belki de tüm şehirli, sınıflı ve iktidar işbirlikçisi

Kürti'lerin ilk atasıdır. Destandaki Humbaba, Dağ Kurti'sidir. Enkidu, ihanet ettiği Humbaba'yı öldürmesi için Gılgamış'a adeta yalvarır. Tıpkı günümüzdeki işbirlikçi Kürti'yi akıllara getirir.

Daha komünal ve eşitlikçi kabile kültürü ile sınıflaşmaya başlayan hiyerarşik kültür arasındaki ilişki ve çelişkiler, Hurrilerin oluşumunda önemli bir rol oynar. **Hurriler** de tıpkı Kurtiler gibi aynı kökenden (Sümercede 'Kur' ve 'Ur' kelimeleri 'Dağ' ve 'Tepe' olarak kavranabilir) gelmektedir. Toros-Zagros sistemindeki dağ ve tepeliklerde yoğunlaşan toplum adları, her iki kelimeden türetilen aynı toplulukları ifade etmektedir.

M.Ö. 2000'lerden itibaren Hurrilerin uygarlık yolunda önemli adımlar attıkları ve Gudea Hanedanlığı'yla Sümer kentleri üzerinde (M.Ö. 2150-M.Ö. 2050) hâkimiyet kurdukları tespit edilebilmektedir. M.Ö. 1600'lerden itibaren de İç Anadolu'da Hititler ve Yukarı Mezopotamya'da Mitanniler adıyla, iki komşu ve akraba imparatorluk tesis ettikleri görülür. Hitit ve Mitanni kültürü, Sümer kültürünün etkisindeki Hurrilerin tarihe geçen en önemli ve en güçlü uygarlaşma örneğidir. Her iki gücün özellikle dönemin Sümer kültürü üzerine kurulan Semitik kökenli Babil ve Asur güçlerine karşı birleştikleri, M.Ö. 1596'da Babil kentini işgal ettikleri görülmektedir. M.Ö. 1500-1200'lerde, Ortadoğu'nun en etkili uygarlık güçleri olarak, Mısır uygarlığı üzerinde de etkili olabilmişlerdir. Meşhur Nefertiti kimliği, bu etkinin ne denli güçlü olduğunu kanıtlamaktadır. Asurluların M.Ö. 1200'lerde yükselen gücü karşısında ise, Hurrilerin uygarlık gücü olarak dağıldıkları, döndükleri eski kabile kültürünü uzun süre yaşadıkları anlaşılmaktadır. M.Ö. 1200-850 yıllarında Nairi Konfederasyonu adıyla, gevşek kabile birlikleri halinde yaşadıkları tespit edilebilmektedir. Bu dönemlerde, imparatorluk gibi güç merkezileşmelerinin öncesinde ve sonrasında sıkça gevşek bazı konfederasyonlaşmaların kurulduğuna tanık olunmaktadır.

Sümer uygarlığının ilk iki bin yılında, Proto-Kürtlerin uygarlıkla ilişkileri çok yoğun olmuştur. İki yönlü bir ilişki, tüm gelişmelere damgasını vurmuştur. Birinci yönü, uygarlık kültürünün baskıcı ve sömürücü kent, sınıf ve devlet unsurlarıyla hep çatışmalı gelişmeler yaşamış olmalarıdır. Bazen Babil'in fethi, Ninova'nın yıkılışı gibi sömürü ve baskının merkezlerini istila etmeye kadar varan hamleler yaparken, güçleri yetmediğinde ise çoğu zaman dağların fethedilmez doruklarına çekilerek varlıklarını korumaya, bağımsız ve özgür yaşamdan vazgeçmemeye özen göstermişlerdir. Zagrosların güney eteklerinden Dersim'e kadar benzer lehçeleri konuşan kültür bu gelişmelerle yakından bağlantılıdır. Bu kültürün izleri bugün bile oldukça etkilidir. Dağ Kürt'ü denilen kesim, esas olarak bu hat üzerinde yaklaşık beş bin yıl boyunca yaşayan Hurri kökenli kabilelerdir. Hurrice bazı kelimelerin kökeniyle Dimilkînin birçok kelimesinin çakışması, bu gerçekliği yeterince izah eder.

İkinci yönü ise, uygarlık kültürüyle geliştirilen ilişkileri olumlu değerlendirip benimseme ve özümseme temelinde olmuştur. Kürt kültüründe uygarlığın bu yansımaları kentli, sınıflı ve devletli zihniyet ve kurumların oluşması biçiminde gelişmiştir. Birçok örnekte karşılaştığımız "Yenemiyorsan benzeş ve öyle yen" kuralı, burada bir kez daha karşımıza çıkar. Guti, Mitanni, Hitit, Urartu, Med, Pers ve Sasani örnekleri, kendilerine saldıran uygarlık güçlerine karşı kendilerini bizzat uygarlık olarak inşa edip benzeşerek yenmeyi ve ayakta kalmayı ifade eder.

Proto-Kürtler açısından İslamiyet'e kadar gelen iki bin yıllık uygarlık aşaması, kendi kentlerini inşa ettikleri, egemen sınıflarının oluştuğu ve devletlerini kurdukları dönemdir. Daha çok dağ eteklerinde ve ovalık alanlarda oluşan bu kültürün karma bir özelliği vardır. Benzeşmeye çalıştıkları uygarlıkların dil ve kültürlerini yaşayan yönetici aristokrasi ile alt sınıfları oluşturan ve kendi öz dil ve kültürlerini yaşayan kesimler vardır. Kürt coğrafyasının ağır etkisi altında oluşan bu kültürün ikili karakteri, çok az değişerek günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Gerek dağ ve ova kültürü biçimindeki ikili ayrışma, gerekse ova-kent kültüründeki sınıfsal ikili ayrışma temel karakteristik özelliklerdir. Üst tabaka yabancı, işgalci ve fetihçi sömürgenlere karşı hep muazzam bir uyum gücü gösterip kendi öz kabile-halk kültürünü işe yaramaz saymış, ikinci plana atıp iç ilişkilerinde çok sınırlı ölçüde kullanmakla yetinmiş, içinde rol oynadığı veya bizzat kurduğu uygarlıklara kendi dil ve kültürünü egemen kılmak için çaba göstermemiş veya çok az göstermiştir. Gutilerden Eyyubilere kadar, bu hep böyledir. Kentli ve devletli bu egemen zümre, belki de hiçbir toplumda olmadığı kadar geleneksel Kürt kültürel varlığına karşı olumsuz bir rol oynar. Yabancı dil ve kültürler içinde erimenin doğurduğu yüksek sınıfsal ve ailesel çıkarlar, şüphesiz bu olumsuzlukta belirleyicidir. Kendi içine kapanan Dağ Kürti'nin ve alt tabakanın çoğunlukla değişmeyen kabile ve aile kültürü ise binlerce yıllık varlığını ancak içine kapanarak erimekten kurtarabilmiş ve günümüze kadar taşıyabilmiştir. Bu iki kültürel kesimin arasında dağlar kadar bir uçurumun oluşması, gerçek Kürtlük-sahte Kürtlük biçiminde köklü bir ayrışmaya yol açmıştır. Kapitalist modernite döneminde güçlü bir milliyetçi Kürt burjuvazisinin oluşmamasının altında bu tarihsel gerçeklik yatar.

Hristiyan cemaati ve İslami ümmet, kabileler ve kabilelerden kopmuş avare insanlarla işsiz köleler ve kaçak askerlerin ortak inanç temelinde oluşturdukları yeni bilinç toplumlarıdır. Burada kabileyi aşan, sınıf temeli gelişmiş bulunan yeni bir toplum ve onun yeni inançları söz konusudur. Fakat bu yeni toplum koşullarında da kabile çok az değişikliğe tabi kıldığı varlığını güçlü bir biçimde sürdürmektedir. Söz konusu olan, krize girmiş kabile toplumunun yeni bir ideolojik ve toplumsal yapılanma temelinde dönüşümüdür; kabilenin kendi öz birimi içinde bulamadığı çözümü, dışarıda kabile demokrasisinin inkârı temelinde vücut bulan şehir, sınıf ve devlet kültürünün gelişimi içinde bulmaya çalışmasıdır.

Sayıları artan ve hacimleri büyüyen kabilelerin krize girmeleri söz konusudur. Kriz döneminde iki anlayış belirir: Birincisi, yoksul kabile tabanı bölünerek ve özgürlüğünde ısrar

ederek yaşamak isterken, kabile hiyerarşisi hâkim hanedan olarak kabilenin yoksullaştırılmış tabanından kopup, genellikle uygarlık dini dediğimiz ideolojik çıkışlarla kendini yeni devlet toplumu olarak örgütler. Burada eski kabile kültürü uygarlık kültürüne yenik düşmüştür. Bu dönüşümle iç içe olan gelişme kentleşme, sınıflaşma ve devletleşmedir. Uygarlığın kabile kültür krizine bulduğu temel çözüm budur. Tarihte çokça tartışılan ve Marksistlerin çokça paylaştığı düşünce, bu dönüşümün ileriye doğru atılan dev bir adım olduğudur. Uygarlaşma, hep ilerleme ve üstün yaşam biçimi sayılmıştır. Marks ve Engels bu dönüşüme tarihsel materyalizm perspektifiyle bir zorunluluk atfetmişler, tarihin ileriye yönelik dev bir adımı olarak değerlendirmişlerdir.

Oysa bu, kabile toplumunda yaşanan krizin zorunlu bir aşaması olarak değerlendirilemez. Yaşanan şey, hiyerarşik unsurların sınıfsal tercihidir. Kabile demokrasisi, özgürlüğü ve eşitliğinin geriletilmesi pahasına sağlanan bir değişim olduğu için, göreli olarak muazzam bir gerileme, insanlık için bir düşüş adımıdır. Tarih hep egemen zümrelerin ideolojik bakışlarıyla kodlaştırıldığından, bu değişime zorunlu, ilerletici, hatta devrimci gelişme denilir. Doğrusu, bunun zorunlu olmayan ya da zorunluluğu bulunmayan gerici, düşürücü ve devrim karşıtı bir adım olduğudur. Tarihin anlatılmayan diğer bir yüzü olan, kendi hiyerarşik hanedancı elitlerinin ihanetine karşı hep mücadele eden, kabilenin demokratik, özgür ve eşitlikçi yapısında ve bilincinde ısrar eden kültür ilerleme ve gelişmeyi temsil eden asıl güçtür. Tarihin bu kültür tarafından bilimsel olarak sistematik biçimde ifade edilmemesi, bir eksiklik olabilir. Ama bu gerçeklik, böyle bir tarihin mevcut olmadığını göstermez; tersine yazılmadığını, yazılsa bile bastırıldığını ve propagandasının güçlü yapılmadığını gösterir. İdeolojik sömürü tekellerinin geliştirdikleri uygarlık, krize çözüm olmamış; kendini hep toplumun sırtında kanser uru gibi büyüten kentleşme, sınıflaşma ve iktidarlaşmayla günümüze doğru en büyük kriz kaynağına dönüştürmüştür. İnsanlık eğer yaşayacaksa, tarihsel kriz toplumuna karşı kabile çağındaki demokratik, özgür ve eşitlikçi kültürü uygarlık boyunca kazanılan zihinsel ve kurumsal gelişmeler temelinde yeniden yaşamsal kılarak bunu başaracaktır.

Kabile kültürü, Botan'da ve Zagros'ta çok az değişiklik olsa da halen yaşanır. Demek ki, günümüze de gelmişler. İşgal edilmek istenmiş, işgal etmek isteyenlerin kendileri burada erimiştir. Başka bir dil egemen olamamıştır. Demek ki Kürtlük, köklü bir kültürdür. Kürt kültürü ve Kürdistan ortaçağa özgü kavramlardır. Yukarıda da vurguladığımız gibi, Sümerler bunlara Hurriler, Urlular der. Dağlılar anlamına gelir. Hurri, bir Sümer dönemi kavramlaşmasıdır. Babil ve Asurlular, bu kavramlaşmaya zenginlik katmıştır. 'Nairi' kelimesi Asurcadır, nehir anlamına gelir. Mada kelimesi, Asurca bir kelimedir. Güney Urmiye'de Madalarla savaşları var. Sargon'un bir Asur adlandırması var. Egemen bir güç olarak, Asurlar kavramsallaştırma yapmıştır. Sümerler kavramsallaştırmıştır. Buna Akatları da eklemek gerekir. Halen Babillerden kalma kavramlar var. Fakat esas itibariyle kendi yarattıkları dil olan Aryen dili, net bir dil grubudur. Sümer dilinin kaynakları araştırılmakta ve "halen bulunamadı" denilmektedir. Oysa gerçeğe en yakın kaynak burasıdır. Adlandırmalar da bunu gösterir. Proto-Kürt tarihi denilebilir buna. İsmini böyle koymuşlar ki, yanlış da değildir. Ne zamana kadar gelir bu tarih? Medler ve Persler dönemine kadar gelir. Belli ki çok güçlü bir kültürdür. Gerek şu anki Kuzey Amed dediğimiz bölüme gerekse Zagros bölümüne baktığımızda birçok kalıntı da vardır. Hepsi M.Ö. 10.000'e dayanır. Çok güçlü kanıtlardır. Araştırmalar bu yönlü derinleşirse, böyle bir proto-Kürt tarihinin gerçek olduğu kesinleşir.

Pers ve Medler'in ilişkisi zaten tarihe geçmiştir. Burada konuştukları dili bugün bile anlayabiliriz. Aryen dili konuşurlar. Asurlar'la savaşları çok açıktır. Yine Asur yenilgisi çok önemlidir. Dehak mitolojisi bununla ilgilidir. Med-Pers ilişkileri tarihe geçmiştir. Herodot bunu çok çarpıcı anlatır.

Grek kültürü, İskender üzerinden buraya hamle yapıp bu kültürü dağıtınca, Kürt tarihine ilişkin yeni bir adlandırma çıkar karşımıza. Ksenofon'un **Onbinlerin Dönüşü** adlı kitabında "Karduklar" diye geçer. Bugünkü "Kürt" kelimesinin köküdür. Ülkeye de "Kurdiyan" derler. Kurdiyan, Kardukların yaşadığı yer veya Kürtlerin memleketi anlamına gelir. Bu kavramsallaştırma da Grek kültürü tarafından yapılır. Onbinlerin Dönüşü zaten Kürdistan ile ilgilidir. Asurların "Nairi halkı" söylemi kaynaklarda vardır. Herodot da yazmıştır. Daha da ötesi, Kürtler burada yaşamıştır. Burada birileri var ki çatışmışlar. Birileri var ki "Bize kayalardan taş attılar, çatıştık" diyebilirler. Kimdir bunlar? Gılgamış destanı ciddi bir kaynaktır. "Dağlık alana geldik, Humbaba ile karşılaştık, onu öldürdük" der. Hikâye, çok açık biçimde burayı ifade eder. Bu da ciddi bir tarihsel kaynaktır. Gılgamış destanı, Asur anlatımları, Yunan anlatımları, daha sonra kendi tarihlerindeki anlatımları, Zerdüştlük adı altında öz inançları, öz düşünceleri yavaş yavaş yazıya geçer. Zaten Pers dönemi, tamamen yazıya geçer.

Dolayısıyla tarih biraz daha şekillenir ve bu tarih giderek Kürt kavramıyla da birlikte ele alınır. Med-Pers ilişkilerinin hikâyesi uzundur. Tarihçiler hep söyler; birinci sırada Persler, ikinci sırada Medler vardır. Esas askeri güç Medler. Esas büyük aileler, büyük soylar Med kökenlidir.

Önemli olan, komünaliteyi iyi temellendirmektir. En dikkat çekici komünleştirme, M.Ö. 500'lerdeki Eksen Çağı denilen komünleştirme çıkışıdır. Bunun beş büyük kolu vardır, merkezinde de Toros-Zagros sistemindeki kültür vardır. Buradan komünal bir ideolojiye ulaşmak mümkün müdür? Evet, bu gelişmiştir. Ne zaman? M.Ö. 500'lerde Zerdüşt bir peygamber olarak anlam kazanır. Aslında bu, bir tarihsel kültürdür. İslam'da olduğu gibi Zerdüşt de kendi ideolojisini, bir yarı-dine, yarı-felsefeye dönüştürür. Pers saraylarında bu ideoloji resmi bir dine dönüştürülür. Bu, komün özelliği taşıyan bir dindir. Nitekim Maglar, Pers kralına darbe yaparlar.

Zaten Med tarihi, özü itibariyle bir komün tarihidir. "Aşiret konfederasyonu" derler ki, bu doğrudur. Aşiret formu, kendi içinde komünü yaşar. Denilebilir ki, Med Konfederasyonu, bir komünaliteler federasyonudur. Bu durum, yüzlerce yıl sürmüştür. En son M.Ö. 580'lerde Persler tarafından yenilgiye uğratılır. Perslerle birlikte bir krallık, yani devletleşme dönemi başlar. Medlere karşı mutlak üstünlük sağlamalarını da buna borçludurlar. Nairi Konfederasyonu, Asurlara karşı direnir.

M.Ö. 500'lere gelindiğinde, çok daha zayıflamış kabilelere dönüşüldüğünü görmekteyiz. Federasyon niteliğini yitirmişler. Nairiler de Zap'taki Subarular ve Medler de öyledirler. Medler, 300 yıl boyunca Asurlara karşı direnmişler. Öncesinde Hurriler vardır; Bingöl, Bitlis, Amed bölgelerinde geniş bir kültür oluşturup yaşamışlar. Kalıntıları günümüzde de halen güçlüdür.

3- Eksen Çağında Kürtler

M.Ö. 500'lerdeki Eksen Çağı üzerinde daha derinlikli durmak gerekir. Burada bir ideolojik gelişme vardır. Artık klan-kabile varlığından, ideolojik temelli komünlere geçiş yapılır. Klan bağı yerine ideoloji geçer. Yani aşiret-kabile eksenli komünlerden, ideolojik temelli komünlere geçiş başlar. Maglar önderliğindeki bu süreç, yüzlerce yıl sürer. Pers kralı Mag rahiplerini kendine kalkan yaparak Zerdüştlüğü resmi bir ideoloji haline getirirken, Mag komünlerinin direnişleri de devam eder. Bu dönemde birçok "Ocak" vardır. Bunlar hep incelenmeye değer hususlardır. Bu durum Greklere de olduğu gibi yansır. Herodot tarihinde bunların izlerine yoğunca rastlanabilir. Mezopotamya'daki kavram ve inançlardan oldukça etkilenmişler. Belli bir değişikliğe de uğratmışlar. Bu değişiklikleri yapanlar da **Yedi Bilgeler** ve **Sokrates**'tir. Bilgeler daha çok doğa ile ilgilenirken, Sokrates ise toplumla yani ikinci doğa ile ilgilenir. Her iki tarafın da kavram ve kategorileri, ağırlıklı olarak Medya alanlarında üretilenlerin uyarlanmasıdır.

"Medea" tragedyası, direkt olarak Medlerle ilgilidir. Kökeni burasıdır. Apollo, bir Anadolu tanrısıdır. Hatta kavramın kendisi de Hititlerden alınmadır. Zeus, bildiğimiz "dev" kelimesinden gelir. O da Zerdüştlük zamanındaki Kürtçe'de kullanılan "daeva", "div" gibi karanlığa ait varlıkları işaret eden bir kelimenin uyarlanmasıyla oluşmuştur. "D" ile "Z" harflerinin dönüşümü, Ari dillerinin bir özelliğidir. Nitekim Zeus adının "Deus" şeklinde yazılışı halen de görülmektedir. Zeus, bir tanrı panteonunun başıdır. Bu sistem ve tragedyalar, üçüncü versiyon olarak anlaşılmalıdır.

Sokrates'in yaptığı yenilik, bu ideolojiyi felsefi olarak derinleştirmektir. Dikkat edilirse, baştan sona 'soru sorma ve cevap arama' üzerine kurulu bir yöntemi uygular. Bu, bildiğimiz "Sokratik yöntem"in özüdür. Bu, aynı zamanda bir kırılmadır da. Fakat kaynağı komün ideolojisidir. Platon ise bunu aristokratik yönetime uyarlar. Sokrates'i öldürenler de Atina aristokrasisidir. Bunlar demokrasiyi savunan ama özünde aristokratik yaşayan bir yapıdır. Öldürme gerekçelerini de "gençlerimizi zehirliyorsun" diye ifade ederler. Sokrates'in kadın danışmanı Aspasia, bir bakıma anacıl toplumu temsil eder. Sokrates'in tamamen bağlı olduğu bu kadın, bir nevi 'bilge kadın' durumundadır. Onunla yürüttüğü yoğun tartışmalar, felsefesine de yansır. Kâhinler dönemi anacıl toplumun komün halini ifade ediyorken, Aspasia da onun bilgesidir. Kâhinler, kadın bilgelerdir. Sokrates'in ölümü, bu kesime de büyük bir darbe vurmuş oldu. Sokrates'te, komünalitenin din ve felsefe kimlikli niteliksel bir dönüşümünü izlemek mümkündür.

Platon ise komün ideolojisini, aristokratik bir devlet modeli geliştirmek için değerlendirir. Sokrates devletçi değildir. Platon ise, kasttan aristokratik devlete dönüşün formülünü oluşturur; bunun felsefi ve ideolojik alt yapısını geliştirir. Platon devriminin özü budur. Sokrates, Platon ve Aristo'dan birçok felsefi ekol türemiştir. Marks'ın ilham aldığı Demokritos da o ekollerden birisini temsil eder. Demokritos, ezilenlerin felsefesini kurgular. Köken olarak Sokrates ekolüne dayanır.

İkinci ayak, Hint koludur. Hint kolunun merkezinde Budha vardır. Budizm, tipik bir komünal ideolojidir. Çok çarpıcıdır ve üzerinde durmayı gerektirir. Aryen aristokrasisinin Hindistan'da yaptıklarını çarpıcı olarak yansıtır. Komünal bir hareket olarak son derece ilkeseldir. Budizm, hızla Çin'e ulaşır ve bir süre sonra Çin hanedanlarının resmi inancı haline getirilir. Burada da aristokrasi tarafından devletçi ideolojinin bir versiyonu olacak şekilde dönüştürülür. Bazı Türk boylarında, Asya'da ve Güney Asya ülkelerinde oldukça yayılır. Muaviye'nin İslam'ı, Platon'un Sokratik felsefeyi aristokrasinin hizmetine sunması gibi, Hindistan'daki Aşuka kralı da Budizmi aristokrasinin hizmetine sunar. Çin'de Tang Hanedanı da benzer bir rol oynamıştır. Neden? Çünkü bu ideolojik yapılanmalar, kan bağına dayalı bir sosyaliteyi aşmış durumdadır. Mesela Hz. Muhammed, kan bağına dayalı bir ideolojiyi aşamazsa, o kabileleri birleştirmesi zor olacaktır. Arapları birleştirmek için kan bağına dayalı ideolojileri aşmak zorundadır. İslam, tüm kabileleri bağlayan ideolojik bir bağdır. Budizm de Çin'de, Hindistan'da böyle bir rol oynar.

Bu sürecin başlangıcı olan M.Ö. 500'ler, Medya'da Zerdüştlüğün geliştiği çağdır. Kürt varlığının gerçekleşmesinde Zerdüşt geleneği önemli bir rol oynar. Bu gelenek, tek tanrılı İbrahimi dinlerle totemik dinler arasında tarihsel geçiş halkasıdır. Kabile kültürlerinde egemen din anlayışı olan totemik yapıları ilk defa tabusal olmaktan çıkarıp ahlaki-kavramsal bir temele dönüştüren Zerdüştlük, ilk büyük dinsel-ahlaki devrimdir. Arap kabilelerine dayalı İslami çıkışa benzeyip onu önceler. Proto-Kürt Med kabilelerinden inanç ve ahlak temelli daha üst bir birlik ortaya çıkarmayı hedefler. Kabile toplum krizine, demokratik yanı ağır basan bir çözüm geliştirir.

M.Ö. 1000'lerde varlığını görünür kılan bu inanç sistemi, Zerdüşt ile etkili bir toplum sistemi geliştirir. Zerdüşt devriminde önemli olan, dar kabile ve hanedan birliklerini ilk defa aşıp, tüm Med kabileleri arasında ortak bir üst kimlik inşa etmesidir. 'Magi' denilen rahipler (bilge insanlar) yeni toplumun çok etkin güçleridir. Zerdüştlük muazzam bir toplumsal enerjiye yol açar. Bir araya gelmeleri çok zor olan kabileleri ortak dini-ahlaki inanç temelinde bir araya getirmeyi başarması, tarihin üzerinde yeterince durmadığı büyük bir devrimdir. İslamiyet ve Hristiyanlıktan daha az etkili değildir. Hatta İbrani kabile geleneğinin oluşumunda da temel kaynak rolündedir. Med Konfederasyonu'nu mümkün kılan temel harçtır. Pers Akhamenit Hanedanlığı, özünde daha demokratik muhtevalı olan Med Konfederasyonu'nu entrikalarla ele geçirmiştir. Bunun sonucunda Perslerin tarihin en büyük imparatorluğunu kurması da Zerdüşti toplumsal gelenekle yakından bağlantılıdır. Geleneğin saptırılıp demokratik özünden boşaltılması, İran merkezli uygarlık geleneğiyle sonuçlanmıştır.

Aryen imparatorluk geleneği, tarihte demokratik muhtevalı kabile kültürünü kendi yönetim çarklarında en çok kullanma ustalığına sahiptir. Demokratik muhtevayı uygarlık sisteminde eriterek tarihin en güçlü monarklarını yaratmakla övünür. Batı'da Atina demokrasisine karşıt bir Doğu despotizm geleneği olarak, günümüze kadar kendini pekiştirip sürekli kılabilmiştir. Atina demokrasisinin yol açtığı felsefi bilinç Batı uygarlığının oluşumunda temel kaynak rolünü oynarken, Pers saraylarındaki despotizmin içini boşalttığı Zerdüşt geleneği sadece İskender'in ordularına yenilmekle kalmamış, Doğu toplumlarının kültürel birikimlerini de heba olmaktan kurtaramamıştır. Tıpkı Osmanlı despotizminin geriye kalan İslami kültürel birikimleri kapitalist Batı uygarlığına karşı koruyamaması gibi. Êzidi Kürtlerinde neredeyse kurumaya yüz tutmuş bu tarihsel demokratik gelenek araştırılmaya değer önemli bir konudur. Êzidi Kürtlerle Alevi Kürtler yakından gözlemlendiğinde, özellikle kadınlarında temsilini bulan Zerdüşti kültürün demokratik, özgür ve eşitçi özellikleri rahatlıkla fark edilebilir. Tüm bastırılmışlıklarına rağmen, doğayla bütünleşmiş, açık sözlü ve cesur yanları dikkate değerdir.

Persler Zerdüştlüğü aristokrasinin hizmetine sunarlar. Ama güçlü bir molla geleneği de devam etmektedir. Mani, bunu biraz daha geliştirir. Mani bir Kürt'tür. Savunduğu da komünal ideolojidir. İslam'a kadar da Maniciliğin etkisi, bir klan-kabile ideolojisi olarak devam eder. Ancak Mani de aristokrasinin etkisine girmekten kurtulamaz. Aristokratlar, inancın içine girerler, inancı böler ve posasını tarikat, mezhep diye dağıtırlar. Êzidi, Alevi-Kızılbaş inançlarının Zerdüştlükten arta kalanlarla kendilerini ifade etmeleri gibi. Tabi bir deformasyona uğrayarak günümüze ulaşırlar.

Ermeniler, köken olarak bugünkü Yunanistan'ın kuzeyinden gelirler. Yunanistan'ın kuzeyinden bir Dor kolu Doğu'ya doğru gelip Ege adalarına, İyonya'ya giderken, Mezopotamya'ya da Ermeniler gelir. Urartu uygarlığı bunlardan etkilenmiş olabilir. Çünkü demircilik sanatında ve kent mimari sanatında Ermeniler ustalaşmıştır. Ermeniler, bu bölgede birçok kale yapmışlar. Maden ustalığı halen Ermenilerin elindedir. Burada önemli olan, bunun bir aristokratik kültür olmasıdır. Kürtler ne kadar kabilesel kültürse, Ermeniler de o kadar aristokratik bir kültürdür. Zaten Ermeniler, aristokratik karşı-devrimin bir koludur. Helenler, Hint-Avrupa dil grubunu kullanırlar. Bir aristokratik tabakadırlar. Frigler, Lidyalılar ve Dorlar da aristokratik savaş gruplarıdır. Tıpkı eski kastik gruplar gibi, bu gruplar da hem Anadolu'ya hem de Kürdistan'a hükmederler. Bunlar, aristokratik savaşçı gruplardır.

Hititler yıkıldıktan sonra M.Ö. 1000'lerden itibaren, bu aristokratik gruplar Anadolu'yu çepeçevre sararlar. Persler, Ermenilerin yaşadıkları bölgeleri bir eyalet yaparlar. "Armenya" kelimesini Persler de kullanır. Ama bunları çepeçevre Kürt kabileleri kuşatmıştır. Kürtler, bir kabile topluluğudur, bir türlü şehirleşemezler. Ovalarda madencilik, zanaat, ticaret üzerinden bir kentleşme gelişir. Ama Kürtler, kabile toplumundan vazgeçmezler.

Ermenilerin Kürtlerle yakın ilişki içerisinde olması gerekir. Çünkü Urartu'da yönetim Ermenilerin elindeyken; dağ, kabile, hayvancılık ve çobanlık Kürtlerin elindedir. Son zamana kadar da bu durum devam eder. Aristokratik kültür Ermenilerin gerilemelerini hızlandırdı, ama Kürt kabileciliği Kürtlerin hala burada yaşamasını mümkün kılmaktadır. Bu, önemli bir tespittir. Bu tarihsel gerçekler göz önüne alındığında Ermeni tarihinin aynı zamanda bir Kürt tarihi olarak da incelenmesi gerektiği anlaşılacaktır. Ermenilerin Anadolu ve Kürdistan'a ilk yerleşmelerinden başlayarak günümüze kadar yaşadıkları tüm süreçlerde Kürtler hep yanı başlarında olmuştur. Gerek paylaşım-ortaklaşma gerekse çatışma-gerginlik biçiminde hep ilişki içinde olmuşlardır. Dolayısıyla Ermeni tarihinde Kürt tarihinin derin izlerini bulmak hiç de zor değildir. Ermeni-Kürt ortaklaşması kültürde, dilde, folklorik öğelerde, destanlarda, giyim tarzında ve günlük alışkanlıklarda kolayca görülebilir. Gerçeklik böyleyken Ermeni tarihi ile Kürt tarihini birbirinden ayırmak tarihin eksik bir anlatımı olacaktır.

4-Arap Tarihinde Örtük Olan Kürt Tarihi

Arap kabilelerinden doğan bir din olarak İslam, bu kabileleri bir komün ideolojisiyle tanıştırır. Hz. Muhammed, peygamberlik geleneğinin son büyük komüncüsüdür. Ona "primitif sosyalist" denebilir. "Primitif" kavramını "gerici" anlamında kullanmıyoruz, ilklerden olması itibariyle böyle ifade ediyoruz. Ortadoğu'da halen bu kadar güçlü olması, kan bağına dayalı kabile ideolojisine ölümcül darbeyi vurmasındandır. Müthiş bir ideolojik hareket yaratmıştır. Güçlü bir komünal ideoloji olması nedeniyle de mevcut bütün krallıkları yerle bir edebilmiştir.

İslamiyet'in geleneksel kabile kültürü ve uygarlık sistemi üzerindeki etkisi devrimsel önemdedir. Belki de kabile kültüründe yüzyıllarca yaşanan krize verilen en etkili devrimsel yanıttır. Öncesinde Arabistan Yarımadasındaki Arap kabileleri, yüzlerce hatta binlerce yıl kendi aralarında bitmez tükenmez bir çatışma ortamına girmişlerdir. Kabile kültüründe büyük bir yozlaşma yaşanmaktadır. Kadın düşürülmüş, kız çocukları diri diri gömülecek kadar değersiz addedilmiştir. Bu kültür, çözüm olarak klasik toplumu besleyecek koşullardan yoksundur. Kısacası ne geleneksel kabile federasyonları ne de geleneksel köleci iktidar yapılanmalarıyla krizin önüne geçilememektedir. Hz. Muhammed'in oldukça pratik, ideolojik ve politik önerileri bu ortamda adeta ilaç gibi etkili olur.

Kabilelerdeki enerjiyi İslam ile birleştirerek müthiş bir patlama yapar. Her yere ulaşabilir. Ortaçağın başlangıcı olan M.S.600'lerde başlayan İslam, M.S.1600'lere kadar hegemonik bir ideoloji olmayı başarır. Bu Muhammedî devrimin temel özelliği, kabile toplumunun üstünde yeni bir topluma evrilmeden ve yanı başındaki Bizans ve Sasani İmparatorluklarının buyruğuna girmeden, ikisini de aşan yeni politik bir sisteme cesaret etmesi, kendini buna ehil ve yetkili kılmasıdır. Allah kavramını o kadar yüceltmesinin temelinde, İslam ümmet toplumculuğu ve politik kültürünün doğması yatar. "Allah" kavramının sosyolojik ve tarihsel çözümlemesi bilimsel bir temelde yapıldığında, bu iki olgunun önemiyle bağı daha net ortaya çıkacaktır. "Allah" kelimesinin taşıdığı doksan dokuz farklı anlam, aslında siyasal, sosyal ve hatta ekonomik manifestoyu dile getirmektedir. Zaten kendisini 'elçi', 'beyan edici' olarak tanımlaması, arkasındaki tarihsel ve toplumsal sentezin yeni kimliğini gayet iyi ve güçlü biçimde açıklamaktadır.

Uygarlık tarihinde her devrimin başına gelen ikilem, İslam devriminde de güçlü biçimde yaşanır. Gerçekleşmesinden kısa bir süre sonra, devrimin demokratik doğrultuda mı, yoksa iktidar-devlet doğrultusunda mı yaşanacağı temel sorun haline gelir. İslamiyet'in doğuşundan itibaren her iki eğilim de kendisini güçlü bir biçimde hissettirir. Kabile üst tabakası ve iktidar heveslileri, devrimi hızla İslamî saltanat haline getirmeye çalışırken; kabile alt kesimi ve köle unsurlar, demokratik doğrultuda geliştirmeye büyük çaba gösterirler. Hâkim kabile olan Kureyş'in üst tabakası, Muaviye önderliğinde, İmam Ali'nin daha çok orta yolcu nitelikteki demokratik çıkışını önlemeye çalışır. Muhammed'in ölümünden sonra ilk üç halife olan Ebubekir, Ömer ve Osman, İmam Ali ile aralarındaki çelişkiden ötürü geçiş aşamasında (M.S. 632-656) halifeliği sırasıyla üstlenmek durumunda kalırlar. Bu dönemde demokratik (şabiye) gelenekle iktidarcı gelenek (sulta) arasında yoğun bir çatışma yaşanır.

İslam'da yaşanan kırılmanın başlangıcı Muaviye'dir. Buna karşı-İslam denilebilir ve özü de aristokrasinin İslam'ı fethetmesidir. Somut uygulaması da Kerbela olayıdır. Bin yıldan fazla bir süredir, halen İslam'da bir Kerbela vakası yaşanmaktadır. İslam'ı doğuran Ehlibeyt'in tüm fertleri, Kerbela'da katledilir. Bundan sonra İsmaililer, Zeydiler, Fatımiler, Karmatiler gibi pek çok mezhep ve tarikat bu olayın üzerinden ayrışırlar. Aristokrasi kendi gücünü korurken, toplum birkaç gruba ayrılır. Bir kısmı çöl kabilelerinden aristokrasiye dönüşürken, bir kısmı da mezheplere, tarikatlara bölünerek muhalif kalırlar. Abbasilerde aristokrasiye hizmet etme devam eder.

Kürt kültürel varlığı da yanı başındaki İslami çıkıştan şiddetle etkilenir. Daha çok da Saltanat İslamı'nın yıkıcılığıyla karşılaşır. Emevi hanedanlık ve sultanlık rejimi, İskender'in fetih ve tahrip tarzına çok benzer bir biçimde giriştiği kanlı fetih savaşlarıyla Kürt topraklarını kısa sürede sultası altına alır. Özellikle Zalim Haccac gibi komutanlar, eli kılıç tutan tüm Kürtleri katledip, kadınlarına ve çocuklarına toptan el koyarlar. Kürtlerin karşılaştığı bu tip istilaların tarihte bilebildiğimiz ilk örneği, Gılgamış'ın destana konu olan bugünkü Irak'ın kuzeyinde ve doğusundaki ormanlık ve dağlık sahaya dönük, işbirlikçisi Enkidu'yla birlikte gerçekleştirdiği ve kan döktüğü seferdir. Kürtlerin saltanat İslamı'na karşı tavrı, derinden bir ikileme yol açan tarzda olmuştur. Geleneksel aşiret hiyerarşisi, bağlı olduğu İran-Sasani İmparatorluğu'nun yenilip çözülüşüyle birlikte, yeni efendilerine sadakat göstermekte gecikmedi. İktidar denince, hep işgalci efendiye uşaklığı aklına getiren Kürt işbirlikçi zümresi, süreç içinde Emevi Hanedanlığı'yla önce bütünleşti, daha sonra giderek Araplaştı.

İktidar işbirlikçisi Kürt elitinin Araplaşma öyküsü hayli ilginçtir. Binlerce yıl iş birliği ettiği ve etnik açıdan akraba olduğu İran imparatorluk kültürü içinde dil ve kültür varlıklarını önemli oranda koruyan bu kesimin hızla Araplaşmayı seçmesi, sınıfsal oluşumuyla yakından bağlantılıdır. Araplaşma öncesi Kürt hiyerarşik önderleri, kabile kültürüyle hala yakın bağ içindeydiler, aynı kabile ve aşiretin mensuplarıydılar. Dolayısıyla sınıflaşma zayıftı. Çıkarları, sınıflaşmaktan ziyade, kabile ve aşiret içerisinde hiyerarşinin üst tabakası olarak kalmalarını daha yararlı ve gerekli kılmaktaydı. Aşiret kültürel bağlarını yitirip, yalnız birey veya aile olarak yabancı hâkim hanedanlık kültürü içinde erimeleri, çıkarlarına uygun değildi. Böyle bir durumda her şeylerini yitirebilirlerdi. Önlerinde bunu kanıtlayan çok sayıda tarihsel örnek vardı. Kürt kabile ve aşiret gerçekliği, kendi kültürüne çok katı bir biçimde bağlı olup dış güçlerle bütünleşmeyi ve asimilasyonu olanaksız veya istisnai kılmaktaydı. Bunun yanı sıra, tarihsel olarak sınıflaşma koşullarının maddi açıdan fazla gelişmemiş olması (kent ve devlet kültürüyle az karşılaşmış olmaları) ve en önemlisi de dıştan kaynaklı işgalci, fetihçi ve sömürgen istilalara karşı sürekli mücadele içinde olmaları bunda önemli rol oynamıştır.

Arap Emevi Hanedanlığı'ndan kaynaklanan işgal döneminde hem tarihsel hem de toplumsal bakımdan bir farklılaşma yaşanmaktaydı. İslami sultayla birlikte Arap kabile üst tabakası, kendi kabilesinin alt tabakasından koparak hızla yeni bir egemen sınıf haline geliyordu. Derin bir

sınıflaşma söz konusuydu. Emeviler döneminde çok güçlü bir İslam-Arap aristokrasisi oluşmuştu. Ortadoğu kültüründe ilk defa geleneksel köle-efendi ilişkisini aşan ve Avrupa'da daha sonra gelişecek olan serf-senyör ilişkisine benzer, yeni türden bir bey-maraba ilişkisi oluştu. Klasik köleliğe nazaran daha katlanılabilir sınıfsal ilişkilerin oluşumu, İslami sultanın en önemli çıktısıdır. İslami iktidarın yeni sınıf düzeni söz konusudur. Bunun önderliğini yapan güç, Emevi Hanedanlığı'dır. Emevi hanedanları kendilerine hizmet etmeleri için kısa süre içinde saraylarını Bizans ve Sasani saltanat artığı bürokratlar ve sınıfsal işbirlikçilerle doldurdular. Fethettikleri tüm kültürlerin üst tabakaları, bu tarihsel toplumsal yeni sınıflaşmayı kendi çıkarlarına son derece uygun bularak, işbirlikçi temelde de olsa hızla aristokratlaştılar. Bunlar hâkim hanedan aristokrasisi ile çok sayıda evlilik bağı kurdular. Çocuklarını resmi Arap dil ve kültürüyle eğittiler. Kendi kabile dil ve kültürlerinden hızla uzaklaştılar. Eskiden çıkarlarına aykırı olan bu durum, yeni İslami aristokrasi koşullarında son derece uygun düşmekteydi. Kaldı ki, tarihte de benzer örnekler çokça yaşanmıştı.

Resmi Akadca, Aramice ve Süryanice, Arapçadan binlerce yıl önce, klasik köleci imparatorlukların ortak dil ve kültürleri konumundaydılar. Batı'da Grekçe ve Latincenin oynadığı rolü, çoktan oynamaktaydılar. Arapça ilk defa İslamiyet'le birlikte Ortadoğu kültürünün yaygın ortak dili konumuna yükselmekteydi. Hanedanlık kültürü de Arapça ile ifade edilip tüm Ortadoğu İslam aristokrasisinin ortak yaşam kültürü olmaktaydı. Kökenini Arap hanedanlıklarına bağlamayan Ortadoğulu aristokratik aile yok gibiydi. Her işbirlikçi aristokratik aile, kökenini bir Arap hanedana, özellikle Ehlibeyt'e bağlamaya büyük özen göstermekteydi. Bu kervana yeni ulema ve asker sınıfını da eklemek gerekir. Hepsi eski kökenlerini inkâr etmeyi ve yeni sülale unvanları taşımayı alışkanlık haline getirdiler. Binlerce yıllık Fars kültürü bile Arap dili ve kültürü içinde yoğun bir asimilasyonu yaşamaktan kurtulamadı. Daha zayıf dil ve kültürler, kolayca yutuldu. Eski Akadca önemini tamamen yitirirken; Aramice ve Süryanice, gücünden çok şey kaybetti.

Kürt kabile ve aşiret üst tabakası da bu hızlı bütünleşme ve asimilasyondan payını aldı. Eski Zerdüşti geleneği sürdürmek, kendileri için yarardan çok zarar getirmekteydi. Bu kültürde ısrar, varlıklarını yitirmek anlamına gelmekteydi. Kısa bir darp döneminden sonra, tarihte egemen sınıfların yatkın oldukları çıkar temelli yabancı dil ve kültür içinde erimeyi hızla benimsemeleri, varlıklarını sürdürmelerinin bir gereğiydi. M.S. 7. ve 10. yüzyıllar arasında, Arap aristokratik dil ve kültürü içinde eriyip bütünleşen çok güçlü bir işbirlikçi Kürt üst tabakası oluştu. Bu kesimler şeklen Kürt sayılsalar da, dil ve kültürce resmi Arapçanın birer bendesi durumundaydılar. Bu yeni dil ve kültürle yaşamayı, seçkinlik işareti sayıp gurur duymaktaydılar. Kendi dil ve kültürlerini en erken terk edenler, bu kesimlerdi. Kürdistan'da halen bunlardan kalma güçlü kalıntılar var.

İslam'da birkaç muhalif Şia mezhebi doğdu. Bunun Kürtlere yansıması ise Ebul-Vefa el Kurdî çizgisi oldu. Bu, İslam'da önemli bir kırılma yarattı ve komünleşmeye yol açtı. Kürt komünleşmesi, Ebul-Vefa'nın ortaçağda geliştirdiği "Vefailik"te ifadesini buldu. Ebul-Vefa, bunu bir komün ideolojisine dönüştürdü. Bu komün ideolojisinin, bildiğimiz bugünkü Alevilere kadar dönüşüm yaptığını söyleyebiliriz. Ancak kökeni İslam'dır. Muhaliftir, dağlık alanlarda taraftar bulur. Ehl-i Haq denilen ve Yaresani inancında halen devam eden muhalif inanca da farklı bir versiyon olarak yansır. Êzidiler, bambaşka bir gruptur. Kadiriler ve Nakşiler de değişik versiyonları olarak doğarlar. Nakşilik, daha çok modernite tarikatı olarak gelişir ve sultanlara, şahlara dayanır. Şialığın temeli komünal olmasına rağmen, Safevilere dayanarak bir hanedanlık ideolojisine dönüşür.

Bunların neredeyse hepsinin başını çekenlerin Kürt olması da ilginç bir durumu ifade eder. Safiyüddin bir Kürt'tür. Abdulkadir Geylani hakeza Kürt'tür, Kürdistanlıdır. Nakşibendi tarikatının 19. yüzyıldaki temsilcisi, Caf Aşiretinden Mevlâna Xalit Süleymaniyeli bir Kürt'tür. Bunların hepsi de ideolojilerini sultanların, şahların hizmetine sunarlar. Talabani Kadiri tarikatından iken, Barzani Nakşi tarikatındandır. Bunlar, bu tarikatların etkisini kullanarak modernleşir. Modern ideoloji denilen, milliyetçiliktir. Muhalif kesim ise sosyalizme kadar gelir.

5-Tarihte Kürt-Türk İlişkileri

Öncelikle şu noktanın altını kalın çizgilerle çizmeliyiz: Türklerin Ortadoğu serüveni Kürtlersiz olmaz. Bunu çok derinden anlamak gerekir. Türkler ne inşa ettilerse, Kürtler üzerinden inşa ettiler. Bunu, komuta ilişkisi temelinde yapmışlar. Maalesef Harpagos'tan beri Kürtler, hep başka komutanların askeri olmuştur. Çok geleneksel bir Kürt özelliğidir. Komutan, hep başkasıdır. Tarihi Med Konfederasyonu, Harpagos tarafından ihanete uğrayıp sona erdirildiğinden bugüne kadar Kürtlerin en nitelikli askerleri, hep başka komutanların askerleri olmuştur.

Türkleri biraz daha açıklayacak olursak; Türkler bu coğrafyaya İslam'ın askeri olarak gelmişlerdir. O dönem Abbasi halifesi, bir Kürt hanedanlığı olan Büweyhilerin kuşatması altındadır ve işlevi de bir dini görevlinin yetkileriyle sınırlandırılmıştır. Fatımiler Dicle-Fırat sınırlarına dayandıklarından, neredeyse halifeliğin sonu gelmek üzeredir. Böyle bir ortamda Abbasi halifesi, Tuğrul Bey'i yardıma çağırır ve ona sultanlık verir. Temel şartı da Büweyhilerin etkisinin kırılmasıdır. Tuğrul Bey, askeri ihtiyacını karşılamak için, Şia Büweyhilere rakip olan sünni Kürtlerle ittifak yaparak, Kürt-Türk ilişkilerinin de temelini atmış olur. Nitekim sünni Kürtlerin desteğini alan Tuğrul Bey, Büweyhileri yenilgiye uğratır ve böylece halifeliği de yok

olmaktan kurtarır. Tuğrul Bey, Şeddadi miri Manuçehr ile ittifak kurarak iki gücü birleştirir ve Ermeni krallığına karşı saldırı başlatır. Ani'den Kars'a tüm alanlarda hâkimiyet sağlayan Tuğrul Bey, Manuçehr ile kurduğu ittifakın gereği Ani kentini Manuçehr'e verir, Kars bölgesini ise kendisi yönetir.

Tuğrul Bey ile Manuçehr ittifakı Ermeni krallığını yenilgiye uğratırken, Tuğrul Bey güçlenir ve 1055'te Abbasi halifesinden "sultanlık" payesini alır. O dönemde Kürt mirlikleri, bölgede hayli etkin durumdadır. Bugünkü Azerbaycan merkezli Kürt Şeddadi Mirliği, alanın hâkim gücüdür. Farqin merkezli Mervaniler, Van'dan Urfa'ya uzanan hat üzerinde hâkim güç konumundadır. Eğil merkezli Mirdasiler, Adıyaman ve Malatya'ya kadar bir bölgeyi kontrol etmektedirler. Coğrafyanın bazı bölümleri, Hesenweyhi Mirliğinin denetimi altındadır. Bunlar gibi irili-ufaklı mirliklerin statüsü, Selçuklu içindeki bağımsız birlikler biçimindedir.

Kürt-Türk ilişkisi, tarihteki Med-Pers ilişkisine benzer. Medler olmadan Persler, Persler olmadan da Medler ayakta kalamamıştır. Pers İmparatorluğunun etkili askerleri büyük oranda Kürtlerden oluşurken, komutasında Persler vardır. Güncel dile çevirirsek, Kürtsüz İran olmaz. Nitekim bugün de bu yarı-stratejik, yarı-taktik ilişki devam etmektedir. Türklerin Ortadoğu serüveninde de komutanın Türklerden, önde gelen askerlerin ise Kürtlerden olduğunu görürüz. Tıpkı Med-Perslerde olduğu gibi. Günümüzün kavranması açısından bu önemli bir tespittir. Bunu, bütün detaylarıyla anlamak gerekir. Başka türlü kaybetmekten kimse kurtulamaz.

Tuğrul Bey, halifeden sultanlık ünvanını aldıkları sonra merkezini tarihsel olarak Medlerin başkenti olan Hemedan'da kurar. Bu merkezde zamanla Büyük Selçuklu Devleti'nin de temelleri atılır. Selçuklu ileri gelenleri bütün ailelerini Hemedan'a getirir ve burayı kendilerine mesken seçerler. Kürtler ve Selçuklular Sünni olduklarından birlikte hareket etme zeminini bulurlar. Bir Kürt alim olan Abdulkadir Geylani'nin bu dönemde devletin hukuksal temelinin teorik alt yapısını oluşturmak için fıkıh çalışmasına başladığı da belirtilmelidir. Devlete akıl hocalığı yapan Kürt uleması geleneği Nizamülmülk, İdrisi Bitlisi gibi isimlerle yüzlerce yıl devam edecektir. Kürtlerle Türkler arasındaki ittifak, sadece askeri alanda değil, devlet aklının oluşumunu teşkil eden diğer alanlarda da gerçekleşmiştir.

1100'lerden sonra Kürt mirlikleri adım adım Selçuklu sultanlarına tabi olmaya başlar. 1000'lerden 1100'lere kadar Kürt mirliklerinin bağımsız statüleri, Selçuklularla kurdukları eşit ilişki ve ittifaka dayanır. Selahaddin Eyyubi'de görüldüğü gibi bazen Kürt komutan önderlik eder, bazen de Türk komutan. O koşullarda Kürt-Türk ittifakı her iki halkın varlıklarını korumaları için olmazsa olmaz kabilindedir. 1100'lerden sonra bu denge adım adım değişirken, komuta Türklere geçer. İdeolojik alan büyük oranda Kürt molla kısmında kalır. Kürtler ise sosyal ve kültürel alanda ağırlıklarını sürdürürler.

Selçuklu aile geleneği, Ortadoğu'da devlet yöneticisi konumunda sultan, prens olarak varlığını sürdürür. Devlet yöneticiliği ve beylik dışında bir konumu kabul etmeyen Selçuklular, Ortadoğu'nun yeni hâkim gücüdürler artık. Hanedanlığa, beyliğe kabul edilmeyenler ise Türkmenleşirler. Türkmenler, aslında hanedanlıktan atılmış kişilerdir. Türkmenler, baskılara karşı isyan ederken Irak'taki ve Suriye'deki çöllere sürülmüş; diğer yandan Anadolu'nun, Karadeniz'in, Torosların doruklarına sığınmış kabilelerdir. Bugünkü Yörükler, Çepniler, Tahtacılar bunlardır. Ki bunlar "Etrak-ı bi-idrak" yani "İdraksiz Türkler" diye geçmektedir. Hanedanlık kesimi ise kendilerini bunlardan saymazlar. Gerek Osmanlı gerek Selçuklu beyleri hem din değiştirmişler hem törelerine yabancılaşmışlar. Bir yönetici kliktirler. Onlar için kan bağı hiç önemli değildir. Bunlar tamamen devlet ve iktidar kesilmiş bir kesimdir. Bunların esas kültürel, ideolojik zeminini ise Kürtler oluşturur. Kürtler de Perslerden beri, iyi asker olmaya ve dağlarda yaşamaya alışmışlar. Yardımcılıkta da üstündürler.

Osmanlı hanedanları Sünni Müslüman olurken, Türkmenler büyük oranda muhalif mezhep, tarikat ve inançlara sahip olmuşlar. Osmanlı beyleri için kan bağlarının hiçbir anlamı yoktur. Tamamen iktidara ve devlete odaklanmış aristokratik bir gücü temsil ederler.

Kürt-Türk ilişkisi, Türk-Yunan ilişkisi gibi değildir. Bin yıldan bu yana birbirini var etmiş bu ilişki diyalektiği, şimdiye kadar Kürt tarih yazıcıları tarafından "Türklerin Kürtleri kullanması" biçiminde yorumlanmıştır. Gerçekte bu ilişkiden Kürtlerin de kazandığı değerler vardır. Kürtler tek başına yapamadıklarını, Türklerle birlikte yaparlar. Bunun en somut örneği Malazgirt Savaşıdır. Hemedan'daki Sünni Kürtler, Selçuklularla ilişki kurmazlarsa emirliklerinin elden gideceğini gördüklerinden, her ikisinin menfaatine olan bir ilişki geliştirmek zorunda olduklarını anlarlar.

Zagroslarda var olmak, ittifak kurmakla mümkündür. Bu gerçeği yakından deneyimleyen Kürtler ve Türkler, arada bir birbirleriyle çatışmış olsalar da genel olarak hep ittifaktan yana karar kılmışlardır. 1070'lerde Bizans kralı bugünkü Gürpınar'a kadar gelir. Hakkari'yi bile alabilecek durumdadır. Mervani Mirliği de tehdit altındadır. Daha kuzeyde Ermeniler, Bizans ile iş birliği yaptığından, Şeddadileri de denetim altına alma tehlikesi kapıdadır. Bu nedenle Kürt mirleriyle Sultan Alparslan ittifak yapma gereği duyarlar. Kürt mirleri Türklerle ittifak kurmazsa, süreç içinde Gürcü prenslikleri Ermeni Krallığıyla ittifak yapabileceklerdir.

Neticede bu tehlikeleri gören Kürtler ve Türkler ittifak gerçekleştirip Bizans'ı Malazgirt'te ağır bir yenilgiye uğratırlar. Malazgirt dahil Kars, Muş, Silvan hepsi Bizans'tan kurtarılır. Bu ittifak hem Kürtlere hem de Türklere kazandırdığı içindir ki, sonraki bin yıl boyunca, içinde gelgitleri barındıran ama mutlak surette birbirine dayanan bir ilişkinin zemini atılır. Türk-Rum, Türk-Yunan ilişkisi gibi olsaydı ve birbirleriyle savaşsalardı, Türkler Anadolu'yu Kürtler

Mezopotamya'yı kaybederdi. Ne Türk kalırdı ne de Kürt. Bu 1000'li yıllarda böyleydi, 1500'lerde de böyleydi, şimdi 2025'te de halen geçerlidir.

Kardeşlik dediğimiz olgunun böyle objektif bir temeli olsa da sübjektif yönü eksik kalmıştır. Miras kavramına başvurarak da anlatabiliriz. Öncülerimiz bize bir tarih bırakarak tarihe mal oldular. Zagroslardan Kafkaslara kadar Kürt mirlikleri hâkimdi. Kültürel zeminleri de son derece güçlüydü. Kürtler yerleşiktir ve bütün ilişkileri eşittir. Savaşçı topluluklar olan Selçuklular, Kürt coğrafyasına geldiklerinde pek çok Selçuklu prensi, Kürtçeyle ortak bir dil olan Farsça'yı kullanmaya başlar. Giderek kabileler de Farsça ve Kürtçe dilini tercih ederler. Selçuklu saraylarında Türkçe değil Farsça kullanılır. Mevlana'nın yanındakiler Kürt'tür. Bu düzeyde iç içe geçen bir ilişkinin sonucunda Bizans yenilgiye uğratılır ve Malazgirt, Silvan, Urfa ve diğer yerler Bizans'tan alınır.

Başlangıçta eşitliğe yakın bir ilişki vardır. Böyle yakın bir ilişki kuran Kürtler ve Türkler, yüzyıllarca bu ilişkiyi sürdürmeyi başarırlar. Çaldıran savaşı döneminde Yavuz Sultan Selim Kürt beylerine "kendi aranızda birleşip bir beylerbeyi seçin, ben onu muhatap alayım" der. Mustafa Kemal de Kürtlere, zorla "benim askerim olacaksınız" demez. Onları ikna etmek için konjonktürel durumu açıklar. Kürtler de işbirlikçi elit kesimin peşinden gitmez, Mustafa Kemal'le ittifak kurarlar. İlişki gönüllü temeldedir. Bu eğilimle kurulan ittifak, ulusal kurtuluş savaşını kazandırır. Ulusal kurtuluş savaşı, gerçekten kardeşliğin savaşıdır. Zaten onun anayasası olan Teşkilat-ı Esasiye'de, Kürtlere yer verilmiştir. Bu konuda Mustafa Kemal'in demeçleri de vardır. 16-17 Ocak 1923 İzmit basın toplantısında yaptığı konuşmada bunlar mevcuttur. Kürtlere muhtariyet verilmesi gerektiğini söyler. Daha sonra tehlikeyi görüp geri dönüş yapar.

O günden bugüne geriye ne kaldı? Kemalistler pozitivisttirler, burjuvadırlar. Kendi iktidarlarına karşı tehlike teşkil edecek her şeyi ortadan kaldırırlar. Talat Paşa çizgisi ise soykırımcı bir çizgidir. "Ermenileri yok ettim" der. "Zozoları yok ettik, sıra Lololarda" der. 1915'te bunları söyler. Savaşı kaybetmese, asıl soykırımı o zaman yapacaktı. Kürtleri boğacaktı. Mustafa Kemal, biraz gerçekçi olduğu için bu kadar radikal hareket etmez. Çünkü Kürtlerin, kendisi için hayati önemde olduğunu anlar. Talat Paşa politikasını yürütmez.

Bin yıllık Türklerle Kürtler arasındaki tarihe bakıldığında kültürel geçişkenliğin oldukça yoğun olduğu görülür. Germiyanoğulları Anadolu'da bir Kürt beyliğidir. Artukoğulları Kürdistan'da bir Türk beyliğidir ama tebaası Kürt'tür. Kendisi de Kürtleşmiştir. Sadece Kürt ve Türkler değil, Mezopotamya ve Anadolu topraklarında kimlikler, kültürler, inançlar büyük oranda ittifak halinde yaşarlar. Tek başına Türk yoktur, tek başına Kürt de yoktur; tek başına Arap ya da Fars da yoktur. İç içe geçmiş bir tarih ve kültür vardır.

Ermeniler bir etnisitedir. Büweyhiler bir hanedanlıktır. Türkmenler bir milliyettir, Kürt aşiretlerinden farklıdırlar. Yahudiler bir milliyettir, farklı bir dine mensupturlar. Süryaniler ayrı bir milliyettir, ayrı bir dine mensupturlar. Onlar da Kürdistanî bir topluluktur. Demokratik bir Kürdistan'da, tüm bunların demokratik birer topluluk olarak inşa edilmeleri gerekecek. Daha önce "Aşiretçilik geridir, hemen ortadan kaldıralım" diyorduk. Oysa binlerce yıllık bir kültürdür. Pozitif yönleri de vardır. Onu demokratikleştirmek, çağdaşlaştırmak gerekir. Demokratik Ulus kavramı da bunlarla ilgilidir. Bütün bu etnisiteleri, tarikatları, mezhepleri, hatta dinleri kapsayacak bir derinlik ve genişliktedir. Kürdistan hem Yahudiliğin hem Hristiyanlığın doğduğu coğrafyadır. Müslümanlığın başarıldığı yerdir. Bunları inkâr etmek yerine, demokrasi ve barış içinde kendilerini ifade etmelerine ve birleşmelerine imkân açmak gerekir. Bunlar birleşince, muazzam bir demokratik ulus enerjisi açığa çıkar. Demokratik ulusun büyük gücü, buradan gelir. İçinde her türlü mezhep, din, kültür ve etnisite vardır. Bir nevi konfederal biçimde yaşarlar. Demokratik konfederalizm dediğimiz budur.

Türklerde boy ve kabilelerden oluşan Türkmen kitlesinin oluşması, tarihsel açıdan sınıfsal bir yarılmayı ifade eder. Aynı şekilde Kürtlerde de kabile ve aşiret dışı kalmış kesimler, Kurmanc kesimini oluşturur. Bu sosyolojik ayrışma, ortaçağın sonlarında karşımıza çıkar. Başka bir ifadeyle Türkmenleşme ve Kurmanclaşma, bir halklaşma sürecini ifade eder. Türkmenler Türk beylikleri karşısında, Kurmanclar da Kürt beylikleri karşısında yeni bir sosyal kimlik olarak var olurlar. Tarihsel sosyoloji bağlamında bu gelişmeyi değerlendirme ve yorumlamaya ihtiyaç vardır. Bu sosyolojinin bizdeki ifadesi, Önder Abdullah Öcalan'ın "Tarih günümüzde gizli, biz tarihin başlangıcında gizliyiz" biçimindeki tespitidir.

Kurmanclaşma öncesi Kürt egemen kesimleri aristokratik bir yapının içindeyken, halkın büyük bir bölümü ise kabile kültürü altında yaşamaktadırlar. Kurmanclaşma, tıpkı Türkmenleşme gibi İslami dönemin sosyolojik ürünü olarak ortaya çıkar. Kurmanc'ın ana özelliği, artık kabile ve aşiret bağları düşmüş, kentleşme sürecine girmiş insanlardan oluşmasıdır.

Mirlikler ise kaldıkları bölgede hâkim olan kimlik hangisiyse, onunla benzeşerek varlıklarını sürdürürler. İran'da Pers, Arap yarımadasında Arap, Anadolu'da Türk kimliğine bürünürler. Askeri sahada da benzer bir yaklaşım görülür. Harpagos, Pers imparatorluğunu Ege kıyılarına kadar genişleten Kürt komutandır. Osmanlı'da Bayezid Paşa, Abbasilerde Ebu Müslim Kürt'tür. Benzeşme yaşayanlar, başka kimlikleri kendi halk kimliğine tercih ederler. Benzeşmeye çalışmak, mirliklerin bir tercihi olarak bugün de devam etmektedir.

Kurmanc, ilk defa kabile-aşiret dışı sosyo-kültürel bir varlık olarak gelişirken hem bu başkalaşma döngüsünü kırar hem de milliyetin ve halklaşmanın temelini oluşturur. Milliyet, ulustan önceki kategori veya aşamadır. Ulus olmak, siyasal yönetimle ilgili bir durumdur. Kürtleri bir ulus durumuna gelmiş olarak tanımlamak abartı olacaktır. Ama Kurmanclaşma söz

konusudur. Kurmanclık sürekli gelişmesine ve büyümesine rağmen, kendi içinde bir öz siyasi yönetim oluşturamadığı için siyasal olarak varlığını gösterememiştir.

Bir başka deyişle, Kürt kabile ve aşiret kültüründen çıkışla gerçekleşen halklaşma olgusuna Kurmanc denilmektedir. 'Kürt insanı' anlamına gelmektedir. Türklerde Türkmen, Araplarda Bedevi, İran'da Acem aynı anlamı içermektedir. Kurmanc aşiret ve kabile bağlarından tümüyle sıyrılmasa da, günümüze doğru hız kazanan kentleşmeyle birlikte gittikçe gelişen bir kategoridir. Tüm aşiretler ve kabilelerden çeşitli nedenlerle kopan ailelerin kalabalık köy ve kentlerde bağımsızlaşarak güçlenmesi, Kürt halklaşmasının temel gücünü teşkil etmiştir. Bu tarzda Kürtler halk olarak gelişir ve yeni demokratik uluslaşmaya doğru yol alırken, aşiret üst tabakasının zayıf milliyetten millete, ulusa geçiş yapması aynı yoğunlukta ve hızda gerçekleşmemiştir. Bu tabakanın devlet ulusu haline gelmede yaşadığı başarısızlık, demokratik uluslaşmanın Kürtlerin şansı haline gelmesine yol açmıştır. Demokratik uluslaşmayla devlet uluslaşması arasında köklü farklar vardır.

Ulusçuluğun tarihi son iki yüzyılın inşasıdır, ama Türk ile Kürt'ün kardeşliği bin yılı aşar. Nitekim Batı ulusçuluğunun gelişmesinde Hristiyanlık büyük rol oynamıştır. Kürtlerde ise İslamiyet ve din, uluslaşmanın önünde bir engel konumuna gelir. Şah İsmail, buna açık bir örnektir. Bir Kürt olmasına rağmen hem Farslaşır hem Türkmenleşir. Fars milliyetçiliğinin temeli de Şah İsmail'e dayandırılır. Şah İsmail'de, Kürtlüğe dair değerler yitip gitmiştir. Osmanlı ulemasının içinde kendine yer bulan Kürtler de Kürtlüklerinden uzaklaşmışlardır. Ahmedê Xanê'nin daha 1700'lerde ifade ettiği "Bizim de bir krallığımız olsaydı, ulusal birliğimizi sağlasaydı ne Acem'in, ne Rum'un, ne Arap'ın kölesi olurduk" tarzındaki özlemi, buradan kaynaklanır.

6- Kürt Gerçeği

Kürdistan ve Kürt tarihinin gerçeğe yakın bir biçimde incelenmesi için tarihi, tarihsel sosyoloji çerçevesinde ele alma gereği vardır. Varlık problemi doğru bir özgürlük mücadelesi açısından sorunsallaştırılmak zorundadır. Çünkü bir sorunu yok saymak, inkâr etmek, görmezden gelmek veya faşizmin yaptığı gibi mutlaklaştırmak çözüm üretmez. Kürtleri ayrı bir topluluk yapan temel özellikleri nelerdir sorusu hem Kürt toplumunun bugününü anlamak ve yarınını kurmak bakımından hem de toplumsal tüm alanlara cevap verecek düzeyde irdelemek açısından önemlidir. Kürtlerin bir toplum olarak kendilerini yeniden güçlü biçimde tanımlamaları, olay ve olgulara kendi toplumsal farkını yaratan öz kültürleriyle yaklaşıp öyle görmeyi başarmaları, bu sorulara verilecek cevapların doğruluğu ve derinliğiyle yakından bağlantılıdır.

Kürt gerçeğini anlamak için, Kürt tarihinde şöyle bir sınıflandırma yapabiliriz: Önce M.Ö. 30000 - M.Ö. 580 arasında uzun süreli bir "Proto-Kürt Tarihi" yaşanmıştır. M.Ö. 30000'lerde anacıl toplum ile başlayan proto-Kürt tarihinin ana yurdu Toros-Zagros havzasıdır. Klandan kabileye, kabileden aşirete kadar uzanan bu sosyo-kültürel yapı, M.Ö. 670'lerde Hemedan merkezli Med Konfederasyonu ile zirveye ulaşmıştır. M.Ö. 580'lerde Med ordu komutanı Harpagos'un iç ihaneti sonucu Med Konfederasyonu Pers İmparatorluğuna dönüşmüştür. Bu darbeyle birlikte proto-Kürt tarihi sona ermiş ve "Örtük Kürt Tarihi" başlamıştır. M.Ö. 580'lerde başlayıp M.S. 1800'lere kadar devam eden bu süreç Kürt tarihinin Arap, Pers ve Türk örtüleriyle örtüldüğü bir tarihtir. Anlatılan tarihin içinde Kürtler bir gölge gibi, üzeri kalın örtülerle örtülmüş hayali bir varlık gibi görünmektedir. Her gelişme Türk, Fars veya Arap tarihi olarak anlatılırken, Kürtlerin varlığı adım adım yok edilmek istenmiştir. Oysa Kürtler sadece halk olarak değil, aynı zamanda sultanlar, komutanlar, ulemalar, vezirler olarak da bu tarihin içinde rol oynarken, yazılı tarihte ikincil derecede bile bir yer alamamışlardır. Kürt tarihçiliğinin en büyük görev ve sorumluluğu bu örtünün kaldırılması çalışmasını yapmak olmalıdır. Son iki yüz yıllık süreci ise örtük Kürt tarihinden "İnkâr Tarihine" geçiş olarak tanımlayabiliriz. Bu süreçte, artık "Kürt yoktur" tarihiyle karşı karşıyayız. Buna "yokluk tarihi", "asimilasyon tarihi", "soykırım tarihi" de diyebiliriz. Moderniteyle birlikte, böyle bir süreç başlar. Tarihsel sosyolojiye göre Kürt tarihi böyle tanımlanabilir. Belli ki Proto-Kürt tarihi çok problemlidir. Adına 'Örtük Tarih' dediğimiz orta dönemde ise problem daha da derinleşir, Kürt gerçeği hasta ve yaralı hale gelir. Son iki yüz yıllık modernite döneminde ise hasta artık ölmek üzeredir. Kürt gerçeği dediğimiz budur.

Kürt varlığı ve yaşamı esas olarak komünaldir. Bunun üzerinden tarih anlatılırsa, söylenecek çok fazla söz olur. Ama komün anlatımını eksik bırakırsak, bir şey anlatmış olmayız. "Sınıf" dersek, bu bize bir şey anlatmaz. "Komün, Kabile, Kabileler konfederasyonu" dersek, Kürdistan tarihinde çok şey görürüz, çok şey buluruz. Doğru yöntem budur ve buna tarihsel sosyoloji diyoruz. Bu yöntem uygulandığında bambaşka bir Kürt tarihi karşımıza çıkar. Doğru tarih budur.

Bir toplum tarih ve coğrafyanın ne kadar uzun süreli ve derinliğine etkisi altında kalmışsa, o toplumun yerelliği de o denli güçlü ve kalıcı olur. Bu güçlü ve kalıcı etkiler, toplumun daha sonraki tarihini de tutucu kılar. Kürtlerin otantik, yerel olma özellikleri halen gözlemlenebiliyorsa, bu gerçekliğin temelinde hep güçlü ve kalıcı etkilenmelerin yattığını görmek gerekir. Burada kabile toplumunun doğuşuna tanık oluyoruz. Klan toplumuna göre kabile toplumu büyük bir devrimsel gelişmedir. Kabile toplumunda dil-kültür farklılaşması, göçerlik-yerleşiklik ilişkileri gelişmeye başlamıştır.

Dinin ve kabilenin halen etkili olan gücü değerlendirilirken, arkasındaki tarih ve coğrafyanın belirleyici konumda olduğu açıktır. Göbeklitepe, kendi döneminde binlerce yıl göçerlik ve yerleşikliği iç içe yaşayan kabilelerin ortak dini merkezi durumundadır. Özelde Urfa'da, genelde

Kürtlerde din duygusunun halen güçlü olmasında, bu gerçekliğin payı küçümsenemez. Sümer şehir uygarlığından binlerce yıl önce oluşmuş ve binlerce yıl sürmüş güçlü bir kültürün varlığı söz konusudur. Dikilitaşlarda ilk harf ve hiyeroglif öncesi yazı örnekleri vardır. On iki bin yıl öncesinde o taşları yontmak ve simgesel dili hiyeroglif benzeri bir yazıya dönüştürmek, tarihsel değeri büyük bir aşamadır.

Sümer ve Mısır şehir toplumu kendiliğinden doğmamıştır. Bu örneklerin de kanıtladığı gibi, kaynağını Yukarı Mezopotamya'daki kültürden almaktadır. Böyle bir tarihsel arka plana dayanmaktadır. İbrahim Peygamberin Mısır seferi, Verimli Hilal'deki tarihsel diyalektiğin nasıl geliştiğine dair çok önemli bir diğer kanıttır. Mısır ve Sümer uygarlığını doğuran kültür, Toros-Zagros dağ sistemindeki bu kültürdür. En önemlisi de toplumsal tarihte etkileri hala sürmekte olan çok büyük bir kültür aşamasının varlığıdır. Bu kültürel merkezin izleri halen yoğun biçimde yaşanıyorsa ve bu halk, halen bu coğrafyanın en eski yerleşik halkı olarak varlığını sürdürüyorsa, bu durumda Kürt gerçekliğinin oluşumunu bu kültüre dayandırmak kaçınılmazdır. Yaklaşık on dört bin yıl önce kabile toplumu, Toros-Zagros coğrafyasında belirginleşmeye başlamıştır. İlk davul ve zurnasıyla, ilk kavalıyla, ilk evrensel sanat ve müzik yaratıcılığıyla varlığını haykırır gibidir.

Kürt gerçekliği hem bu büyük tarihsel aşamanın bir ürünüdür ama hem de bu kültürde çakılı kalmanın güçlü belirtilerini taşır. Bir kültürel kabileler halkı olarak kalmadaki ısrarı, salt uygarlık güçlerine karşı savunma durumunda kalmasıyla izah edilemez. Kültürün kendisi, çok derin köklere sahip olmazsa ya kendisi bizzat uygarlaşır ya da oluşumuna yataklık ettiği uygarlıklar içinde erir. Bu biçimde eriyen binlerce kabile toplumuna tanıklık etmekteyiz. Kürtler bu yönüyle örneği olmayan bir halk topluluğudur. Bütün tarihsel veriler, sadece üç yüz bin yıllık Homo Sapiens devriminin değil, yaklaşık on dört bin yıllık tarım devriminin de yerleşik Kürt kültüründe kalıcı etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Genetik haritalar hem Homo Sapiens türünün hem de tarım devriminin bu kültür merkezinden çevresine ve dünyaya yayıldığını kanıtlamaktadır.

Kürtlerin kendi varlıklarını güncel olarak halen kültürel karakterleriyle korumaları, dayandıkları tarihsel kültürün gücünden ileri gelir. Kültürel yaşamı uygarlık yaşamına tercih etmeleri, basit bir gericilik veya ilkellikle izah edilemez. Yaşadıkları kültür, bir kent, sınıf ve devlet kültürü değildir. Kendi içinde otoriterleşmeye, sınıflaşmaya yer vermeyen ve kabile demokrasisinde ısrar eden bir kültürdür. Kürtlerin kolay zapturapt altına alınamamaları, bu kültürel demokrasileriyle ilgilidir.

Kürtlere ilişkin tüm ayrıksı ve marjinal düşüncelerin, sübjektif önyargıya dayandığını özenle belirtmek gerekir. Günümüzde ne kadar evrensel tarih ve toplumun dışında bırakılmış olurlarsa olsunlar, Kürtler klan toplumunun aşılmasından itibaren başlayan ve kentli, sınıflı, devletli uygar toplumun gelişmesine kadar süren evrensel tarihin ve toplumun tüm evrelerinde başat rol oynayan kabile toplumunun temsilcisidirler. Kabile tarzı bir toplumsal örgütlenme ve yaşam kültürünün hem inşa edilmesinde hem de sürdürülmesinde başat unsurdur. Kabile kültürünün kurucu öznesidir.

Kürdistan gerçeği, öz olarak dağlık coğrafyadır, bir savunma alanı ve kültürüdür. Bu da sorunlardan ibarettir. Dolayısıyla özgün bir Kürt tarihi olamadı. Tanrı-kralları pek yoktur. Çünkü tanrı-krallara karşı hep bir savaş yürütmüşler. Komünü doğurmuş, kabileyi doğurmuş ve hep bir savaş halini yaşamışlar. Ortaçağda tanrının gölgesi olan sultanlarla, şahlarla karşı karşıya gelmişler. Toros-Zagros silsilesinde, boydan boya bir savaş durumu yaşamışlar. Sürekli varlık-yokluk savaşı içinde geçen bir tarihin sahibi olmuşlar.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Kürt tarihinin önemli ve uzun bir kesiti örtük tarihtir. Kürt tarihi üzerindeki bu örtü artık kaldırılmalıdır. Tarihte Pers-Kürt ilişkilerini Proto-Kürt Tarihinden Örtük Kürt Tarihine geçiş olarak tanımlamaktayız. Örtülü Kürt tarihi derken; M.Ö. 500'lerden itibaren yaşanan ideolojik bir dönüşümden söz etmekteyiz. Yani kan bağı temelli oluşumdan, ideolojik temelli bir oluşuma geçiştir. Önce proto-Kürt olarak Medler vardır. Persler, bu dönemin sonunu getirdiğinde hem komünalitede bir dönüşüm var -ideolojik temelli komünler gelişiyor- hem de Persler hep önde, Medler ise hep arkadadır. Dolayısıyla Kürt-Pers tarihi, aslında bir Kürt tarihi olmaktadır. Örtülü dediğimiz budur. Kürtler hep ikincil iken, Persler hep birincildir. 2500 yıldan beri İran sahasında olup biteni bu gerçeklik ifade etmektedir. Kürt tarihi burada Pers tarihi içinde vardır. Hatta İran'da Partların, Sasanilerin olması, Kürtlerin sayesindedir. Nasıl ki günümüzde Türk tarihi Kürtlersiz yazılamıyorsa, aynı durum İran için daha fazla geçerlidir. Dolayısıyla Pers tarihi eşittir Kürt tarihidir. Kürt tarihinin izlerini Pers tarihinde bulabiliriz.

Ortaçağda Arap İslamı ortaya çıkar. Kürtler, Emevilerle başlayıp Abbasilerle devam eden Arap İslamının ve sultanlığının örtüsü altında, yaklaşık beş yüz yıl boyunca varlığını devam ettirir. Saraylara doldurulmuşlar, Araplaşmışlar ama özünde Kürt'türler. Ulema dediğimiz kesimin ezici çoğunluğu Kürt'tür ve bu durum günümüze kadar devam eder.

En önemlisi de Türk sultan ve egemenleri dediğimiz kesim, Ortadoğu'ya ve Anadolu'ya ilk geçişlerinde Kürt ittifakına dayanırlar. Birisi binlerce yıllık kendi yurdunda yoğunlaşmış, diğeri Anadolu'da Hristiyanların yerini almıştır. Ancak Kürt desteği olmadan bunu yapamazdı.

Alparslan, bir Kürt emiri veya Kürt sultanı olarak tanınır. En azından, bu tarihin eşit değerde bir tarih olduğunu söyleyebiliriz. Bu tarihin üstü örtülmüştür. Alparslan, Anadolu'nun kapılarını açmak için Kürdistan'da müttefik bulma peşindeydi. 1071'de Malazgirt Savaşına hazırlanırken, dönemin güçlü Kürt beylikleri ve aşiretleriyle ilişkiler geliştiriyordu. Bunun sonucunda Meyafarqin (Silvan) merkezli Mervani Sultanlığı'nda aradığı müttefikleri buldu. Yörenin birçok aşiretinden de kendi kabile güçlerine denk bir kuvvet derledi. Sanıldığının aksine, Bizans

İmparatorluğu'na karşı verilen Malazgirt Savaşı, sadece Türk boylarından derlenen güçlerle değil, en az onlar kadar Kürt aşiret ve beylik güçleriyle verilen ve kazanılan bir savaştır. Malazgirt Savaşını doğru çözümlediğimizde, Kürt-Türk ilişkilerindeki temel stratejik mantık da anlaşılacaktır. Durum özce şöyledir: Kürtler batıdan ve kuzeyden gelen saldırılara karşı varlıklarını korumak ve geliştirmek için güçlü müttefiklere ihtiyaç duymaktaydı. Arap-İslam güçlerinde bu imkânı gördüler. Türk boylarının bölgeye gelişine kadar, Arap güçleriyle geliştirdikleri ilişkiler temelinde hızla İslamlaşmalarının temel nedenlerinden biri, bu güvenlik ihtiyacıydı. Türk boylarının yeni yurt ihtiyacı, onları ya Kürtlerle savaştırıp işgalci güç konumuna düşürecekti ya da bu mümkün olmazsa ittifak kurup Bizans İmparatorluğu'nu daha da batıya sürerek kendilerine yerleşkeler kuracaklardı. Her iki taraf da Malazgirt Savaşı'na bu stratejik mantıkla girdi. Bu savaş, kesinlikle Bizans İmparatorluğu'na karşı Kürtlerle Türklerin ortak savaşıydı.

Bu savaşın sonuçları açıktır: Türk boyları için Anadolu'nun kapıları açılmış, tarihi bir dönem başlamıştır. Kürtler ise kendilerini yüzyıllardan beri sürekli baskılayan ve geriye iten engelleyici bir güçten kurtulmuştur. İslam, bu ilişkide harç görevi görmüştür. İslami örtü altında verilen ortak savaş, aslında kabile ve aşiret özellikleri ağır basan iki halkın, varlığını koruma ve geliştirme amaçlıydı. Başarısızlık, daha o zaman her iki halk için varlıklarını yitirme ve gerileme anlamına gelecekti. Resmi tarih, Malazgirt Savaşını hep Türk Sultanının büyüklüğüne bağlayıp esas özünü gizler. Malazgirt Savaşı, en az Türkler kadar Kürtlerin de savaşıdır. Resmi tarihte yazılmış olmaması, bu gerçeği ortadan kaldıramaz.

Zaman zaman çatışmalarla bozulsa da Kürt-Türk ilişkilerindeki bu mantık, günümüze kadar geçerliliğini sürdürecektir. Türklerin Anadolu içlerine yerleşmeleriyle birlikte, bu yeni strateji geçerliliğini hep koruyacaktır. Tarihin kritik anlarında, her iki güç ancak birlikte davrandıklarında başarılı olabileceklerini hatırlayacaklardır. Kürt Eyyubi Hanedanlığı'nda, birçok Anadolu Beyliğinde ve Osmanlılar döneminde bu mantık hep işleyecektir. Tarihin derinliklerine uzandığımızda Hitit-Mitanni ilişkilerinden beri, Anadolu ve Mezopotamya'daki güçler arasında benzer bir stratejinin işlediğini görmekteyiz. Hem halk ve sivil güçler olarak hem de iktidar güçleri olarak, bu iç içelik yaşanacaktır. Sadece batıdan değil, doğudan ve güneyden gelen tehditlere karşı da bu ortak savunma stratejisi işleyecektir. Osmanlı Sultanı Birinci Selim, İran Safevi Hanedan İmparatorluğu'nun yayılmasını, yine benzer bir ittifak anlayışıyla durdurmuştur. Aynı tarihlerde güneyden gelen Mısır merkezli Memlûk Sultanlığı da İdris-i Bitlisi öncülüğünde kurulan ittifakla durdurulmuş, daha sonra yıkılmıştır.

İran Safevi Hanedan İmparatorluğu'nun yayılmasına karşı verilen Çaldıran Savaşında, Yavuz Selim'in ordusunda yeniçerilerden daha fazla Kürt beylik ve aşiret kuvvetleri vardır. Savaş askeri bakımdan Osmanlı-Kürt ittifakıyla (Amasya'da 28 Kürt Beyi ile Yavuz Selim arasındaki protokol) kazanılmıştır.

Memlüklerin Urfa ve Mardin'deki hâkimiyetini göz önüne getirdiğimizde, Mercidabık (Kuzey Suriye'de Halep'e yakın bir yer) Savaşının da benzer karakterde olduğunu görürüz. Her iki savaşın da stratejik olarak Kürtlerin varoluş ve bağımsızlığında önemli bir rol oynadığını belirlemek, son derece gerçekçi ve gereklidir.

Haçlılara karşı direnişin kaynağındaki Eyyubi Devleti de bir Kürt-Türk ittifakının sonucudur. Arapların direnecek gücü yoktur. Sembolik hale gelmiş bir halifelikten başka bir güçleri yoktur. Dolayısıyla Selçuklu, Eyyubi ve Osmanlı Hanedanlık dönemlerinde, Kürdistan coğrafyasında verilen savaşları, ağırlıklı olarak Kürtlerin işgalci güçlere karşı verdikleri savaşlar olarak değerlendirmek en doğrusudur.

Kürtlerin Türk kavimleri, beylik, sultanlık ve boylarıyla kurduğu ilişkilerin mahiyeti doğru kavranmadan, her iki toplumun varoluş tarihleri doğru yazılamayacaktır. Kürtlerin, Türklerle stratejik bir ilişki ve ittifakı benimsemelerinin, varlıkları askeri zorla veya asimilasyonla tehdit altına alınsın diye değil, tersine her iki varlığın da daha güçlü korunması ve geliştirilmesi temelinde olduğunu çok iyi anlamak gerekir. Çünkü Kürtsüz Türk, Türksüz Kürt Ortadoğu'da yaşayamaz. İkisini ayırmak demek, varlıklarını imhaya ve yok etme amaçlı saldırılara açık hale getirmek demektir. Kürtsüz bir Türk tarihi, uydurma, yalan ve tarihsel gerçekliğe aykırı bir çarpıtmadır. Kürtsüz bir Türk varlığından söz edilemez. Bizim mücadelemiz, bir varlık problemini çözmek içindir ama bu mücadeleyi yürütürken, Türk-Kürt ilişkilerini reddetmeden, inkâra veya milliyetçiliğe düşmeden, tarihsel gerçekliği gözeterek yürütüyoruz. Zayıf Kürt, zayıf Türk'tür. Kürtlerle doğru bir ittifak kurmadan, bölgede etkin güç olunamaz.

Ziya Gökalp bu tarihsel gerçekliği anladığı için Kürt-Türk ilişkisine özel vurgu yapar. Kürt-Türk ittifakı hem Bizans'ın yayılmacılığını durdurur hem Haçlı Seferleri'ni önler hem de Türkmenlerin Anadolu'ya yerleşmesini, devletleşmesini, imparatorluk halini almasını sağlar. Bu güçlü tarihsel arka plan gerçeğini bilerek, Kürt-Türk ilişkisini yeniden ve demokratik temelde düzenleyip, bunun hukukunu geliştirmek gerekir.

Türklerin tarihsel derinliği olan zihniyetlerinde de aynı stratejik mantık geçerlidir. Objektif olarak Batı ajanlığı anlamına gelen 'Beyaz Türk faşizmi'nin son yüz yıldan beri, bu stratejik mantığı ve tarihsel işleyişi inkâr eden tavrının temelinde ise her iki toplumsal kültüre karşı, komplocu niyet ve uygulamaları vardır. İnşa edildiği ilk dönemlerden beri özü itibariyle bu temelde olan ilişkilere inkâr, imha, asimilasyon ve soykırımı dayatmak, her iki toplumsal kültüre en büyük ihanet olup birlikte kaybetmelerine neden olacaktır.

Mustafa Kemal rasyonel bir insandı. Anadolu ve Kürdistan'ın milliyetçiliğine sarıldı. Hatta bu nedenle İttihatçılarla bazı çatışmalar da yaşadı. Cumhuriyeti de bu temelde kurdu. Bunun

daha rasyonel ve gerçekçi olduğu ortaya çıktı. İttihatçılar, yapay ve sahte bir Turancılık söylemiyle bir İmparatorluğu çökerttiler.

Mustafa Kemal, İngiliz liberalizmini, İngilizlerin kapitalizm anlayışını, Fransız pozitivizmini ve sosyolojisini, Alman devletçiliği ve militarizmini birleştirip kendi siyasetini geliştirdi. İngiliz kapitalizmi, Fransız Jakobenizmi, Alman idealizmini harmanladı. Cumhuriyet, bu karışımın ürünüdür ve devlet kapitalizmini geliştirmiştir.

1925'te İngilizlerin Kürt politikası ile Stalin'in Kürt politikası örtüşmekteydi. Her ikisi de Kürtleri bir araç olarak görür ve kırım uygulamalarına, Kürt olgusunu yok etme politikasına ilgisiz kalmaktaydı. Birbirine düşman olan bu iki gücün üzerinde anlaştıkları ender konulardan biri budur.

Türkiye'de kurulan rejimin adı cumhuriyettir ama özü itibariyle cumhuriyet sistemi veya devlet sistemi değildir. Devletin bağlı olduğu kurallar, kurumlar ve bir aklı olur. Onu bağlayan ve sınırlayan bir hukuku olur. Ancak Türk devlet sistemi, Kürt kırımı üzerine kurulmuş bir savaş rejimidir. Kuruluş ilkesinin başında Kürt kırımı gelir. 1925'te Şêx Said'i idam ettikten sonra, Hasan Hayri ve benzer düşüncede olanlara yöneldi. Oysa bunları hedef haline getiren şey, radikallikleri değildir. Bunlar, Kürtler arasında birliği hedefliyorlardı. Hedeflenmeleri, bu düşünceyi taşımalarındandı. Seyit Rıza asılmadan önce, Mustafa Kemal ile görüşür. Bu görüşmenin amacı 'pişman olduğunu söyletmek ve ardından asmak'tır. Pişmanlığı itiraf ettirip öyle idam ettirmek ister. Seyit Rıza'nın son sözleri bilinir. Gizlice Elazığ'a götürülüp tren garında görüştürülür. O'na şu dayatılır: "Kürtlükten asla söz etme, Dersim'in Türk yurdu olduğunu kabul et, seni affedelim" denilir. Kendi öz varlığına ihanet edip inkara sığınırsa, affedileceğini söylerler. Seyit Rıza bunu kabul etmez ve öz varlığından geri adım atmaz. O nedenle idam edilir. Aslında aynı yaklaşım Hasan Hayri ve Şêx Said'de de söz konusu olur. O yüzden Şêx Said ve Seyit Rıza'yı mezhepçiliğe hapsetmek, onların onurlu tavrına ihanet etmek demektir. Onlar 'Nakşi', 'Alevi' gibi kimliklerle sınırlandırılıp çarpıtılamaz.

Kürtlerin son iki yüz yıllık felaket, katliam ve kırımlarında İngilizlerin rolü başattır. Mustafa Kemal'in önünün açılmasında da İngilizler rol oynar. İngilizler, Şêx Mahmut Berzenci heyeti ile Ankara hükümetinin görüşerek Kürt-Türk ortaklığı ve ittifakı temelinde bir birlikteliği yakalayabileceklerini ve bu durumun kendi bölgesel çıkarlarını tehlikeye atabileceğini görünce, 1922'de Kemalistlerle görüşüp yeni cumhuriyet rejiminin önünü açtı. Musul-Kerkük, hatta Hindistan yolu gibi çıkarları için, Sevr planından vazgeçti. İngilizler o zamana kadar Sevr planına bağlı kaldığı halde, Kürt-Türk yeni bir ilişkinin yol açacağı sonuçların kendi çıkarlarını riske sokma ihtimalini görünce, o anlaşmayı rafa kaldırdı ve hemen Yunan desteğini çekti. Zaten desteği çekince Yunanlılar yenildi ve geri çekildi. Tabi o zamana kadar Şerif Paşa'nın Avrupa'da girişimleri vardı. İstanbul başkonsolosu, Kürt Teali Cemiyeti'nden Seyit Abdulkadir ile görüşür; özerklik, federasyon veya küçük bölgesel Kürt devleti tartışmaları yürütür. Mustafa Kemal, tüm bu durumları görür ve buna karşılık Berzenci ile görüşmeler yürütür. Kürtlerle çeşitli düzeylerde, kendi amaçlarına göre ilişkiler geliştirir. Yine Sovyetler'le anlaşmalar yapar, ilişkiler geliştirir. Fransızlarla da anlaşma imzalar. İngilizler bu durumu görünce hemen Kürt, Yunan, Ermeni ilişkisini sonlandırır ve Mustafa Kemal'le anlaşır. Böylece Kürt kırımına tümüyle göz yumar. Bunun karşısında, kapitalizme sonuna kadar açılmış bir cumhuriyete, padişahlık ve hilafetin tasfiyesi de dahil olmak üzere, onay verilir. Böylelikle Musul ve Kerkük'ü de garantiye almış olur.

Günümüz mevcut iktidarının, Kürtlere yaklaşımında hiçbir felsefi-rasyonel yön yoktur. Kürtleri kendi iktidarı için bir oy potansiyeli, bir araç olarak görmektedir. Yüzeysel, pragmatik, günübirlikçi, hesapçı bir yaklaşımı var. Aslında bu olguyu ne yapacağını ne yapması gerektiğini kendisi de bilmemektedir. "Kürt ne bilir bayramı, hor hor içer ayranı", "çingene çalar, Kürt oynar" söylemleri aslında bir doktrin, bir bakıştır. İçeriği olmayan kof, bitmiş bir şey olarak tanımlar. Kürde yaklaşımları budur. Oysa Kemalizm'in bir mantığı, bir rasyonalitesi ve kendi içinde bir politikası vardı. Elbette eleştirilecek yönleri olmakla birlikte, Batı modernitesine dayalı bir mantığı vardı. Kemalizm, bugün aşılmaktadır. Neo-Kemalist arayışlar var, ama bir çözüm üretebilirler mi belli değildir.

Kürtlerde burjuva milliyetçiliğini doğuracak bir sosyo-ekonomik veya sınıfsal zemin gelişmedi. İngilizler bu zemini gördü ve Kürtlerden hem desteğini hem umudunu kesti. Araplarda, Türklerde ve hatta Afrika'da bunu başarmalarına rağmen, Kürtlerin içinde bunun gelişemeyeceğini görüp anladılar. Kürtlerin bir ticaret grubu, bir orta sınıfı gelişmedi, yoktu. O nedenle isyanlar sürecinde bir milliyetçilik de gelişmedi. Daha çok aile, aşiret çıkarları riske girince ayaklanan bir gerçeklik söz konusuydu. Ayrıca egemen kesim, kendini Kürt olarak görmez, daha doğrusu kendini inkâr temelinde varlıklarını korurdu. Kendilerini Fars, Arap ve Türklüğe bağlarlar. Önce çıkarları riske girince isyan ederler, ardından isyan ettiklerine çok çabuk yaklaşıp onların iş birliğine yatarlar. O yüzden de bir Kürt sosyal sınıfı, ticaret sınıfı, bir aydın sınıfı oluşmadı. Ciddi bir önderlik sorunu vardı.

Kürt olgusu etrafında bugün büyük gelişmeler yaşanır ve bu sorunun çözülmesi gerektiğini artık herkes bilmektedir. Çözüm modeli olarak dört yaklaşımdan bahsedilir: 'Ulusların kendi kaderini tayin hakkı (UKKTH)', 'bireysel özerklik', 'bölgesel özerklik' ve 'kültürel özerklik'. Bunlardan bir çözüm projesinin, bir sentezin çıkması gerekir. Felsefe, tam da bunun için vardır.

Tarih ve sosyoloji, bu amaçla vardır. Kürt olgusunun ne durumda olduğunu en iyi İngilizler anlarlar. Ayrıca bu sorunun mahiyetini ve kapsamını en iyi onlar bilir, bunun farkındalar. Bugün kırılan 'İngiliz çemberi' -ki yüz yıllık çember ve kapandıryeniden güncellenmek istenir.

Kürtlere karşı yürütülen savaşın asıl unsuru İngilizlerdir. Bu sayede perde arkasında kalır ve son 15-20 yılda sadece faiz olarak Türkiye'den 500 milyar dolar parayı Londra'ya çektikleri de bilinir. Geçen yüzyılda yaralı kalan Kürtlerin, bu yüzyılda da yaralı bırakılacağı bir modeli geliştirmek istemektedirler. Türkiye'deki iktidarı savaşa sürerek, Suriye'deki İhvan planları gibi projelerle bunu başarmak isterler. Bir Erbil emirliği bu amaçla öne çıkarılır.

İhanetçi-işbirlikçi Kürtlük bir truva atıdır. Kendileri dışında tüm Kürdistani hareketlerin hem varlığını hem çalışmasını ortadan kaldırmaya çalışır. Kürtlerdeki önderlik boşluğunu bu sahte öncülüklerle doldurmak istediler. Geleneksel işbirlikçi, ilkel milliyetçi, feodal egemen sınıfı dayatırlar. Bunlar, faşist devlet denetiminde, cebini dolduracağı bir ulus-devlet ister. Bunların varlık, özgürlük sorununa çözümleri yoktur.

Malbati, kendi kendini tüketme ve kırıma uğratma kurumudur. Judenrat'ın bizdeki karşılığıdır. Biyolojik sınırlarda seyreden bir kurumdur. Kendi kendini tüketen, yok eden bir yapıdır. Malbati kültürü, Kürdistan'da ekonomiyi ve diğer her şeyi yutmuş. Malbati, büyük ailedir. Normal aileyi de içerir ama ona indirgenemez. Malbati tüm gücü, sömürüyü elinde tutar. Sınıflaşmanın gelişmesini engeller, aile kurumuna dayanır. Ulusallaşmayı engeller. Malbatilik, bir ideolojidir; tutucu-gerici bir ideoloji ve zihniyettir. Her malbati, kendi iktidarını kurar. Yunanlılar da gittikleri yerde, site/polis devletini kurar. Fakat malbatilikte büyük siyasi organizasyona gidilmez. Daha çok dar aile çıkarları her şeyin üstünde tutulur. Bu ailecilikle bir şeyin kurtarılamayacağı açıktır. Bazıları ailecilikte çakılıp kalmışlar. Çakılan bir kimlikten, yaratıcılık çıkmaz.

Gelinen aşamada Kürt halk ve ulus gerçekliği, tarihte ilk defa en gelişkin bilinç aşamasını yakalamış durumdadır. Burada söz konusu olan, yeterli veya yetersiz gerçekliğin, bir elit grup veya parti bilinci dahilinde olmayı aşmasıdır. Gerçekliğin ana kütlesi, halk ve ulus olarak kendi gerçekliğinin bilincine varmıştır. Artık kendi bilincine varan bir ulus veya halk var. Ulusun kendisi, kavram olarak bir zihniyet durumunu ifade eder. Kürtler açısından bu zihniyet durumu gerçekleşmiştir. Fakat aynı hususu bedenleşme için söyleyemeyiz. Salt zihinle yaşanmayacağına göre, bedenleşme de önemli bir gerçekleşmedir; dolayısıyla bir hakikat durumunu ifade eder. Sonuç itibariyle ortaya çıkan ve kendi farkına varan bu gerçekliğin, kendisini demokratik ulus temelinde inşa etmesi; bunun için gerekli olan demokratik siyaset mücadelesini, bütünlüklü bir hukuk zemini üzerinde ve öz savunma temelinde yürütmesine ihtiyaç doğmuştur. Yürütülmekte olan güncel pratik çabaların temel amacı budur.

7- Kürt Dirilişi

1970'lerden günümüze kadar devam eden son elli yıllık mücadele ile ortaya çıkarılan gerçeklik, Kürdistan tarihinin yeni bir safhasıdır. Bu tarihsel sürece "Çağdaş Kürt Tarihi" de denilebilir. PKK ile başlayan bu tarihsel süreci kendinden öncekilerinden ayıran temel özellik; inkâr, imha ve asimilasyon politikaları ile var olma savaşımının iç içe geçmesidir. PKK, yok edilme sürecine devrimci radikal bir müdahalede bulunarak bu süreci tersine çevirmiştir.

1970'lerde Kürtlerin yaşadığı gerçeklik kendine, kimliğine, kültürüne, tarihine sahip çıkmaktan kaçan bir hale gelmiş olmasıdır. Son iki yüz yıldaki tüm isyanların ağır katliamlarla, sürgünlerle, baskılar ve cezalandırmalarla sonuçlandırılması, ardından Kürdistan coğrafyasında ekonomik çökertme politikasının devreye sokularak Kürtlerin açlığa mahkum edilmesi Kürdistan'daki toplumsal dokuyu parçalamış, insanların kendi ailelerini geçindirmekten başka bir şey düşünemez hale gelmelerine neden olmuştur. Kürt halkını bu tablodan kurtarmak, tekrar kendi varlığına, diline, kültürüne sahip çıkmasını sağlamak zorlu bir mücadeleyi gerektirmekteydi. Bugünkü duruma ulaşmak zindandaki direnişlerle, gerillanın kahramanca mücadelesiyle, toplum sathına yayılmış serhildan direnişiyle sağlanabildi.

Kürt Özgürlük Hareketi Önderliğinin 52 yıllık mücadelesiyle Kürtlerde gelişen kendi varlığından kaçış pratiği tersine çevrildi ve yeni bir tarihsel süreç başlatıldı. Kürtlerin kendi varlıklarını sahiplenmelerinin yanında, bunu tüm dünyaya kabul ettirmeleri de yine bu mücadele sayesinde oldu. Bu mücadele süreci, Kürtlerin ulusal bir topluluk olarak yeniden aynı ortak değerlerde buluşmalarını sağladı; Kürt toplumunun bundan sonraki mücadelesini sürdürmesine zemin teşkil edecek tarihsel bir miras oluşturdu. PKK Kürt varlığının kabulünü sağlarken, bununla birlikte demokratik siyasetin de yolunu açtı ve bütüncül bir demokratik mücadele için önemli bir toplumsal birikim sağladı.

Dikkat çekilmesi gereken en önemli husus şudur: PKK Önderliği bu mücadeleyle tarihte ilk defa bir 'Kürt Aklı'nı yarattı. Kürt toplumunda neredeyse tamamen dağıtılan ve ortak hafızadan silinen toplumsal akıl, PKK Önderliğinin yürüttüğü mücadeleyle ortak Kürt aklı olarak yeniden şekillendi. Kültürel geleneği yeniden yorumlamak, toplumsal sorunu doğru tespit etmek, toplumun yeniden ayağa kalkmasına ve bir toplum olarak birleşmesine yol açacak ortak değerleri tespit etmek ve çağdaş dünyada toplumun ihtiyacı olan politiktoplumsal strateji, taktik ve amaçları oluşturup topluma kabul ettirmek gibi zorlu görevler başarılmadan Kürt aklının oluşturulması imkânsızdı. PKK Önderliği çok yönlü çabayla, derin ve kapsamlı çözümlemelerle hem ideolojik bir çizgi hem de ortak Kürt aklını yaratmayı başardı.

Tarihsel birikimin zenginliği, komünal anlayış, kültür ve değerler Kürt varlığında yaşamaya devam eden zenginliklerdir. Kabile ve aşiret formu tarih boyunca hep komünal bir şekilde varlığını devam ettirmiştir. Kabile formunda sosyal dayanışmacılık, eşitlikçilik ve öz savunmacılık temel davranış biçimleri olarak varlığını korumuştur. Kabile-aşiret formunda

dağlara sığınma, Kürt toplumunu kapitalist modernitenin etkilerinden en az etkilenen halklardan biri haline getirmiştir. Med Konfederasyonunun dağılmasından bugüne Kürtlerin siyasal birliğini sağlayacak bir öncülüğün çıkmamasına rağmen, kabile-aşiret formunda kendilerine özgü bir öz savunma biçimi oluşturarak varlıklarını büyük oranda korumayı başarmaları, Özgürlük Mücadelesi için en önemli miras olmuştur.

PKK'nin mücadelesiyle varlık kazanan Kürtler, şimdi o varlığın özgürlüğünü sağlama yükümlülüğüyle karşı karşıyadırlar. Varlığın özgürlüğü ulus-devlet haline gelerek sağlanamaz. Ulus-devlet Kürt özgürlük mücadelesinin demokratik komünal ve demokratik ulus çizgisine aykırı olduğu gibi, Kürt toplumunun tarihsel kültürü ve karakteriyle de uyumsuzdur. Kürtler tarih boyunca devletçi zihniyet ve yaşam tarzından hep uzak durmuşlardır. Kabile-aşiret formu büyük oranda komünal yaşamı bünyesinde barındırdığı için Kürt toplumunda binlerce yıldır varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla toplumun yeniden birleşmesi ve kendi varlığına ulaşmasında da komünalite yine başat rolünü oynayacaktır.

Kürt tarihi bugünden sonra demokratik komünalite ile demokratik ulusun inşasının tarihi olacaktır. Bu, hem Ortadoğu'nun tarihine, kültürüne ve sosyal dokusuna hem de Kürt halkının toplumsal karakterine en uygun olan yoldur.

Yedinci Bölüm
PKK'NİN TARİHTEKİ YERİ VE ROLÜ

Kürdistan'ın özgürlüğü ve bağımsızlığı için yola çıkan bir hareket olarak, ilk ideolojik grup döneminde "Kürdistan Devrimcileri" ve "Apocular" gibi adlandırmalar olsa da resmi kuruluştan itibaren PKK (Partiya Karkerên Kurdistan) ismini kullandık. Yani kendimize Kürdistan İşçi Partisi dedik. Halbuki aslında böyle bir sosyoloji, böyle bir sosyal olgu yoktu. Ama ismimizi işçi partisi koyduk. Neden? Çünkü, reel sosyalizme göre her halkta, her ulusta böyle bir parti vardı; Vietnam'dan Küba'ya, Rusya'dan Çin'e kadar her ülkede böyle bir işçi veya komünist partisi kurulmuştu. Biz de onlardan etkilendik ve onlara özendik. "Madem biz de bir ulusuz, bizim de bir partimiz olmalı" dedik. Ulusların kaderini tayin hakkı böyle bir partiyi ve ona dayalı ulus-devleti gerektirmekteydi. Biz de her şeyi aynen bu kavramlarla izah ettik.

Bilindiği gibi, bu tür partilerin bir sınıf temeli, bir ilkesi, bir amacı, bir programı, bir de savaş metodu olur. İşte ulusal kurtuluş savaş stratejisi budur. Reel sosyalist teoride bunların hepsi vardır; yani biz bunlardan hazır aldık. Bizim tek yaptığımız, bu gerçekliği Kürdistan'a uyarlamaktı.

Kürdistan'da bunu denemek isteyen başka kişi ve örgütler de vardı. Örneğin DDKO vardı, ama bir türlü "Kürt" ismini kullanamadı. Ayrıca 1970'Ier ortamında parti kurmak cesaret isterdi. KDP'nin Bakur'da bazı uzantıları vardı ancak etkili ve başarılı olamadılar. İlk sekreteri Faik Bucak kim vurduya gitti; diğer iki sekreteri Sait Kırmızıtoprak ile Sait Elçi birbirlerine vurdurtuldular. Bu tür örgütlere bulduğumuz isim "ilkel milliyetçiler" veya "küçük burjuva milliyetçileri" idi. Kısaca "Biz onlar gibi olmayacağız" diyerek yola çıktık. Tüm amaçlarımızı gerçekleştiremediysek de PKK, Kürt varlığını kesinleştirerek tarihe damgasını vurdu. Tarih PKK çıkışını doğruladı.

1-PKK ile Kürt Varlığına Geçiş

1970'Ier ortamı Kürtler açısından iyi anlaşılmak durumundadır. İnkâr ve kendinden kaçış çok ileri boyuttaydı. DDKO aslında bir kaçış içindeydi; 'Kürt' adını bile kendisine koymaktan kaçınmaktaydı. Büyük çoğunluğuyla sol, zaten Kürt varlığını hiç ağzına bile almazdı; "Zamanı gelmemiştir veya sosyalizm kurulduktan sonra düşünürüz" derdi. Çözüm formülleri buydu. Sol güya "bu işte varım" diyenlerden oluşmaktaydı. İlkel milliyetçi örgütlenmelerin ise nerede oldukları bile belli değildi; arasan bulamazdın. Hele bizim gibi devrimcilere hiç barınacak ortam yoktu. İlkel milliyetçi örgütler, yarı-aşiret, yarı-feodal yapılardı; onlara gidecek halimiz yoktu. Sözde sol örgütler de sosyal-şovendi; Kürtlerin adını bile ağızlarına almak istemezlerdi.

PKK Kurucusu Abdullah Öcalan, işte bu koşullarda 1970'lere etkili bir giriş yapmak ve tarihsel bir dönüşümü gerçekleştirmek istedi. 1969'da **Sosyalizmin Alfabesi** kitabını okuduktan sonra "Muhammed kaybetti, Marks kazandı" demişti. Ama henüz grup kurma, sola veya milliyetçiliğe kayma durumunda değildi. Sadece 1970'Ier dünyasına giriş yapabilecek kadar bir donanımı vardı. İki tarafla da ilgilenmekteydi. Ama ortam inkârla örülmüştü. Adını bile söylesen, her şeyi kaybettin demekti. Memur olduğunu da düşünürsek, böyle bir işe kalkışması mümkün değildi. Amed'de geçirdiği bir yıl içinde etkilenmişti ama henüz Kürt hareketine katılma düzeyinde değildi.

İstanbul'a gittikten sonra DDKO'ya giderek ilk hamlesini yaptı ve "Kürt" kavramını burada kullandı. Musa Anter'i de ilk kez orada gördü. Musa Anter'in öğüdü, "Devletle sol birbirine girmiş, biz bu ortamdan faydalanarak aradan sıyrılıp gelişme sağlayabiliriz, sağ-sol çatışmasından dolayı biz kendimiz için bir çatlak bulup aradan sıyrılalım" biçiminde olmuştu. O gerçek bir yurtseverdi. Zaten öyle olduğu için kontralar tarafından katledildi. Nusaybin onun

anısını yaşatır ve bu çok değerlidir. Belki de İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tek ciddi yurtseverdi. Tek başına bir parti gibi hareket etti. Yarım asır bir tek parti gibi davrandı. O zaman söylediği, "bu tehlikeli işlere bulaşmayın, kendinizi koruyun" sözü değerliydi. Parti kurmamış, fakat Kürtler için edebiyat yoluyla bir şeyler söylemeye çalışmıştı.

Dikkat edilirse, inkârdan ve kaçıştan başka bir şey yoktu. Devlet her şeye hâkimdi. İki Sait'in ölüm haberlerinin geldiği Güney'den umut edilecek hiçbir şey yoktu. Doğu Kürdistan'da Qasimlo vardı, onlar da benzer çaresiz durumu yaşamaktaydı. O dönemde Kürtlüğün yanına bile yaklaşılmamaktaydı.

Önder Abdullah Öcalan ise, mevcut koşullara rağmen adım atmak istedi. Bu yüzden ilk defa Mahir Çayan'ın konuşmacı olduğu toplantıda bulundu. Mahir Çayan, "Kürt sorunu vardır. Ayrı devlet kurma hakkı dâhil, her hakka sahip olduklarını kabul etmeliyiz" demekteydi. Burjuva kuyrukçusu, revizyonist politika uygulayıcılarına karşı çıkıp "Bizim burjuva revizyonist politika değil, devrimci tarzda yaklaşım sergilememiz lazım" diye değerlendirme yapmaktaydı. Önder Abdullah Öcalan, Mahir Çayan'ı dinledikten sonra, "devrimci dediğin böyle olur" dedi ve Onun cesur tavrı kendisinde çok derin bir iz bıraktı. Mahir Çayan'a sempatisi de böyle gelişti.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, 1971'in sonu 1972'nin başında İstanbul'dan Ankara'ya geldi ve İstanbul Hukuk Fakültesi'nden Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne yatay geçiş yaptı. O zaman böyle yapılabiliyordu ve Mahir Çayan ile Hüseyin Cevahir de benzer bir yol izlemişlerdi. Kuşkusuz Siyasal Bilgileri tercih etmesinin sebebi siyasete duyduğu ilgiydi.

1972 Martında Mahir Çayan ve arkadaşları, bazı THKO'lu kadrolarla birlikte önemli bir eylem gerçekleştirdi. Bu eylemin amacı, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamını durdurmaktı. Deniz kendi örgütünden olmadığı halde, Mahir eylem yaparak idamı durdurmak istedi. 30 Mart'ta Mahir ve arkadaşları Kızıldere'de şehit olunca, Önder Abdullah Öcalan öncülüğünde Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde boykot eylemi yapıldı. Bu eylemde Önder Abdullah Öcalan tutuklandı ve yaklaşık yedi ay Mamak Cezaevi'nde tutuklu kaldı. Söz konusu tutuklanma sürecinde devrimci gerçekliği biraz daha yakından tanıdı.

1972 Kasımında delil yetersizliği nedeniyle tahliye olduktan sonra Ankara'da Anıtkabir'in dibinde bir ev tutarak iki arkadaşıyla birlikte kalmaya başladı ve burada da Kürt meselesi üzerine düşünsel yoğunlaşmalarını sürdürdü. Bu temelde "sömürgecilik" fikri giderek olgunlaştı.

Önder Abdullah Öcalan, daha sonra Haki Karer ve Kemal Pir yoldaşlarla tanışarak, onların kaldığı Bahçelievler'deki eve geçti. Kendisinde giderek netleşen bir düşünce olarak "Kürdistan sömürgedir" tezi son raddeye gelmişti. Biraz okumuş ve pratik tecrübe de kazanmıştı. Bu temelde "ben bu düşünceyle, bu uğraştığım meseleyle yola çıkacağım" kararlılığına ulaştı. Unutmayalım ki Kürt sorunu o zaman hiç kimsenin ağzına almadığı, bundan kaçındığı bir meseleydi.

Önder Abdullah Öcalan DDKO'ya üye oldu, ancak Dev Genç'e üye olmadı. DDKO'nun son kongresine katıldı ve ilk kez bir kongrede konuşma yaptı. DDKO'ya ilk gittiğinde Hikmet Bozçalı başkandı. Necmettin Büyükkaya ve Mehmet Tüysüz de sırayla başkan oldular. Önder Abdullah Öcalan, DDKO kongresindeki konuşmasında "Doğu değil de Kürt diyelim" dedi ve şüpheyle karşılandı, kuşkulu bulundu. Çünkü Kürt kelimesi yasaktı, 'ancak provokatörler kullanabilirdi'. Ama Önder Abdullah Öcalan cesurca bu kavramı kullandı.

DDKO'nun kongresine Dr. Hikmet Kıvılcımlı bir mesaj göndermişti. Orada "Mezopotamya'nın kahraman evlatları" diyordu. Önder Abdullah Öcalan, bu kavramı da dikkate alarak "Kürdistan sömürgedir" diye bir tanımlama yaptı. O zaman herkes "Doğu Anadolu" gibi kavramlar kullanılmaktaydı. Ama Önder Abdullah Öcalan, hiç kimsenin kullanamadığı açık bir isimlendirmede bulundu.

Ankara'ya geldikten sonra oluşan Önder Abdullah Öcalan ile Haki ve Kemal yoldaşlar arasındaki ilişki çok samimi, can kardeşliği gibiydi; sol birlik gibi bir ilişkiydi. Ulaştığı düşünce netleşmesini kendileriyle paylaşmak istedi. Fakat bu paylaşımı bir Kürt genciyle yapmanın daha doğru olacağını değerlendirdi ve o zaman yanlarında kalan Dersimli İbrahim'e, "ne de olsa katliama uğramış bir zeminden geliyor, herkesten çok bu yardımcı olur" diye düşünüp "Kürdistan sömürgedir" dedi ve adeta baygın düştü. Daha sonra başka arkadaşlara da düşüncesini açıklayarak bu temelde grup çalışmasını geliştirdi.

Önder Abdullah Öcalan'ın kendine özgü bir gizlilik anlayışı vardı. Tüm yaşamda olduğu gibi, bu konuda da son derece titizdi. Herkesle tek tek ilişki kurar ve düşüncesini bu temelde açıklardı. Başkaları duyarsa her şeyin biteceği yargısını taşımaktaydı. Bu nedenle, adeta kulaklara üfler gibi konuşurdu. Apocu grup beş yıl boyunca hiçbir yazılı belge tutmadı, sadece sözlü söylemle yetindi. Bu tarz sayesinde grup, 1977 yılına kadar MİT tarafından izlenmeye alınamamıştı. Tam beş yıl boyunca devlet, Önder Abdullah Öcalan'ın bir grup kuracağını öngörmemişti.

Önder Abdullah Öcalan, bütün kritik evrelerde daha çok sezgi yoluyla hareket ederek, öngörülmeyen adımlar atmaktaydı. Sezgileri kendisine beş yıl kazandırdı. Başka hiçbir yöntem Apocu Grubun çıkışını böyle başarılı kılamazdı. Grup dergi çıkartsaydı, yazılı belge bıraksaydı, kesinlikle erkenden tasfiye olurdu. Bu nedenle yöntem sorunu önemlidir. Karanlık bir yerdeysen, o zaman atacağın adımı doğru atacaksın. Yani atacağın adımı kendin belirleyeceksin. Çıkarılacak en çarpıcı sonuç budur.

Burada dar bir illegaliteden bahsedilmemektedir; bu tarz doğru yürüme, doğru bir doku büyümesi gibi anlaşılmalıdır. Bu, bir tohumun fide haline gelmesi, yeşermesi gibi olur. Bir şeyi kuluçkaya yatırmadan doğurtamazsınız. Çoğu kadrodaki tarz, doğurtma değil, çürütmedir. Önder Abdullah Öcalan'ın tarzı çürütücü değildir. Bu tarz çok iyi izlenmemektedir. Örneğin bir tasarı,

bir proje varsa, önce onu olgunlaştırmak gerekir. Önce proje üretmek ve o projeyi hafızaya geçirecek kadar fidelikte büyütmek, ondan sonra toprağa vermek gerekir. Nitekim PKK kurulurken de "Acaba gençlik örgütü mü olsun, yoksa parti mi olsun" diye tartışılmıştır. Hiçbir şeye öyle bir anda ve kolayca karar verilmemiştir.

Önder Abdullah Öcalan, 1974'te Ankara'da yüksek öğrenim gençliği örgütlenirken ADYÖD (Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği) Başkanı seçilmişti. Orada KürtTürk ayrımı yoktu ve Dev-Genç adayı Abdullah Öcalan yoldaştı. Diğer aday ise Taner Akçam'dı. Galiba Önder Abdullah Öcalan'ın fedakârlığı ve dürüstlüğü öğrencilerde karşılık bulmuştu ki tercih etmişlerdi. Bir de Önder Abdullah Öcalan Siyasal Bilgiler Fakültesi adayıydı, Taner Akçam ise Ortadoğu Teknik Üniversitesi adayıydı. Sonuçta Önder Abdullah Öcalan kazandı. ADYÖD içinde Apocular, "Kürdistan sömürgedir" diyen küçük bir sol grup olmuştu. Önder Abdullah Öcalan görüşlerinin doğruluğundan emindi.

Apocu Grup 1973 Newrozunda Çubuk Barajı toplantısı ile kurulmuştu. Bu, grubun ilk teşekkülüdür. Orada hiçbir yazılı belge olmaması için tedbir alınmıştı. O günün tedbiri, kalem-defter olmamasını sağlamaktı. Katılanlar toplantının olacağını da bilmiyordu. "Bugün Newrozdur, haydi Çubuk Barajı'na gidelim" denerek gidilmişti. Bu da bir tedbirdi. Çubuk'ta bir grup kurmak için toplantı yapılacağını, Önder Abdullah Öcalan dışında hiç kimse bilmiyordu. Ve Çubuk Barajı'nda buluşup toplantı yaptıktan sonra bir grup olduğumuz açıklandı. Yazılı belge olmadığı için hiç kimse grup olduğumuzu ispat edemezdi. Hiç kimse "siz Kürt grubu kurmuşsunuz" diyemezdi. Çünkü belgesi ve ispatı yoktu.

PKK Fis Köyünde kurulurken de "Acaba gençlik örgütü mü olsun, yoksa parti mi olsun" diye tartışılmaktaydı. Sonuçta parti olmakta karar kılındı. Tabi kongre için Kürdistan'ın değişik bölgelerinden delegeler seçilmiş ve Amed gibi bir merkezin Lice gibi kırsal alanında toplanılmıştı. Yine Program Taslağı ile Kürdistan Devriminin Yolu Manifestosu hazırlanmıştı. Program Taslağı Haki yoldaşın şehadetine cevap olarak yazılmıştı. Bunlardan önceki tek yazılı belge, Önder Abdullah Öcalan'ın 1975-76 kışında Hayri Durmuş yoldaşa yazdırdığı taslaktı. Ancak daha sonraki düşünsel faaliyetlere yön veren bu taslak gizli tutulmuş, yazılı bir materyal olarak basılmamıştı. Fakat bu taslaktaki düşünceler çerçevesinde 1977 yılının baharında Kürdistan'ın bütün temel merkezlerinde kadro adaylarının katıldığı toplantılar yapılmıştı. İrili-ufaklı elli civarındaki toplantıyla örgütsel yapı hazırlanmaya çalışılmıştı. Bunlar temelinde 26-27 Kasım 1978 tarihinde Fis Köyünde yapılan toplantıyla parti olmaya karar verildi. Nasıl bir örgüt olunacağı ve parti ismi bir süre tartışıldıysa da sonuçta Kürdistan İşçi Partisi (PKK) isminde karar kılındı. O da Vietnam'dan etkilenmeydi. Parti ismini somutlaştırma ihtiyacına cevaptı. Çünkü çok katı bir inkâr vardı.

Nitekim resmi parti kuruluşu daha birinci ayını doldurmamıştı ki, Fırat'ın batısını Kürtsüzleştirmeyi hedefleyen Maraş katliamı gerçekleştirildi ve buna dayanılarak Kürdistan'da sıkı yönetim ilan edildi. PKK bir parti olarak kendini yeterli örgütlülüğe kavuşturmadan yeni bir askeri darbe adım adım hazırlanmaktaydı. Mayıs 1979 Elazığ tutuklamaları ve Şahin Dönmez'in ihanetinin yarattığı ağır baskı ortamında Önder Abdullah Öcalan, Temmuz 1979 başında sınırı geçerek Suriye topraklarına ve sınırdaki Kürt olan Kobani kentine gitmek durumunda kaldı. Maraş katliamı ile ilk adımları atılan yeni askeri darbe de 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleşti.

Önder Abdullah Öcalan, 12 Eylül 1980 faşist-askeri darbesini Ortadoğu'da, LübnanSuriye sahasında Filistin örgütleriyle geliştirdiği ilişki zemininde karşıladı. Darbeye karşı kadroları geçici geri çekme, toparlama ve eğitip hazırlayarak yeniden ülkeye seferber etme taktiğini benimsedi. Ülkede Mazlum Doğan, Kemal Pir, Hayri Durmuş ve Sakine Cansız yoldaşlar öncülüğünde 1981-82 Büyük Zindan Direnişi yaşanırken, Ortadoğu sahasında PKK 1. Konferansı ve 2. Kongresi temelinde 12 Eylül Darbesine karşı mücadelenin teorik ve stratejik çizgisini geliştirerek yoğun bir kadro-savaşçı eğitimi yürüttü. 12 Mart 1971 askeri darbesi ardından Ankara'da devrimci gençliğin toparlanma çalışmalarına öncülük etmesine benzer bir biçimde, 12 Eylül 1980 askeri darbesi ardından da Ortadoğu'da Türk ve Kürt örgütlerini toparlayarak anti-faşist cephede birleştirme çalışmalarını öncülük düzeyinde yürüttü. Ortaya çıkardığı birikimi 1982 Güzünden itibaren ülkeye sevk ederek, 12 Eylül Cunta yönetimine karşı gerilla direnişine yöneltti.

Pratikteki her türlü geri çeken hatalı tarzlara rağmen, Önder Abdullah Öcalan'ın bu yeni yönelimi 15 Ağustos 1984 Eruh ve Şemdinli eylemleriyle tarihi bir gerilla direnişini ortaya çıkartıp pratikte ete-kemiğe kavuştu. Komutan Agit (Mahsum Korkmaz) öncülüğünde bütün zorlukları yenip engelleri aşarak gelişen bu direniş, kısa sürede halkı etkileyerek cepheleşmenin ve gerillalaşmanın zeminini döşedi. Önder Abdullah Öcalan'ın doğrudan yönettiği Mahsum Korkmaz Akademisinde yürütülen yoğun teorik, ideolojik ve askeri eğitim ve mücadele ile her türlü çeteciliği aşan Kürdistan Özgürlük Gerillası, 1990 yılından itibaren halkın serhildana kalkışını ve ulusal diriliş devriminin gerçekleşmesini başardı. Kadın öncülüğünde yaşanan Kürt halk serhildanı, aynı zamanda kadın özgürlük devriminin başladığını da ilan ediyordu.

1990'ların başında yaşanan Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve Körfez Savaşı ardından EkimKasım 1992 Güney Savaşının sonuçlarını değerlendiren Önder Abdullah Öcalan, Türkiye Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yaklaşımlarını da dikkate alarak 17 Mart 1993 tarihinde ilk kez ateşkes ilan etti ve Türkiye yönetimini sorunları siyasetle çözmeye çağırdı. Bazı bakımlardan siyasi çözüm zemini vardı ve pratik-askeri durum böyle bir çözümü kaldıracak düzeydeydi. Ancak içteki ve dıştaki savaş rantçısı çevreler ve çeteci güçler, çeşitli provokasyonlarla siyasi çözümün önünü kapatarak, Türkiye'deki siyasi çözüm yanlısı güçleri de hedefleyen planlı bir

topyekûn özel savaş saldırısını gündeme getirdi. Çok açık ki bundan sonrası bir tekrar ve çatışmalı durumun giderek daha da ağırlaşması olacaktı.

Önder Abdullah Öcalan, başlayan bu yeni saldırı sürecinde bir yandan demokratik siyasi çözüm taleplerini sürekli yinelerken, diğer yandan da gerillayı ve halkı hedefleyen ağır imha saldırılarını kırabilmek için çok yoğun ve yaratıcı bir mücadele içinde oldu. Buna karşı gerillayı ezemeyen ve siyasi çözüme de gelmeyen iç ve dış rantçı çevreler, 1998'de yaşanan tekrar ve pata ortamından da yararlanarak 9 Ekim 1998 uluslararası komplosunu örgütleyip dayattılar. Roma'ya kadar gitmeyi başaran Önder Abdullah Öcalan'ın Kürt sorununun siyasi çözüm talebini reddederek, 15 Şubat 1999 komplosunu planlayıp İmralı sistemini ortaya çıkardılar.

Önder Abdullah Öcalan, uluslararası komplo saldırısına ve İmralı soykırım sistemine, tarihi paradigma değişimiyle cevap verdi. İktidar ve devlet sisteminin ortaya çıkardığı ve kapitalist modernite düzeninin daha da derinleştirerek ağırlaştırdığı toplumsal sorunlar için demokratik modernite paradigmasıyla demokratik toplumcu çözüm yollarını geliştirdi. PKK'yi iktidarcı ve ulus-devletçi bir parti olmaktan çıkartarak, kadın özgürlüğüne ve toplumsal ekolojiye dayalı demokratik toplumcu bir parti haline getirdi. Kürt sorununun demokratik ulus çözümünü programlayarak, demokratik özerkliğe dayalı demokratik konfederalizm sisteminin örgütlenmesi ve bu temelde çözümlerin geliştirilmesi görevini netleştirdi. Bu biçimde ulus-devletçi çözümsüzlüğü aşıp demokratik ulus çözümü için mücadeleyi öngörerek, kapitalist modernite sistemini yargıladı ve komploya karşı mücadelenin strateji ve taktiklerini ortaya çıkardı.

Bu biçimde yaşanan yirmi yıllık mücadele ve son on yıllık amansız savaş, bir yönüyle 1993'ten itibaren yaşanan tekrarın bir devamı olduysa da aynı zamanda yeniden bir değerlendirmeyi de gerekli kıldı. En başta yaşanan savaş ne zafer ne yenilgi çizgisini aşamayan pata durumunu ve bu temeldeki tekrarı devam ettirerek çözümsüzlüğü daha da derinleştiren bir etken haline geldi. Bu duruma yol açan teorik, ideolojik, örgütsel, stratejik ve taktik durumların yeniden değerlendirilmesi, ideolojik ve stratejik olarak ulusal kurtuluş çizgisinden tam olarak kopmayı, amaç-araç uyumunu tam olarak sağlamayı, bu temelde yeni bir değişim, dönüşüm ve yeniden yapılanma süreci yaşamayı gerektirdi. Bu da pratikte komün ve devlet ayrımına ve yok edilmek istenen kadın komüncülüğü ile kastik erkek egemen yapılanması arasındaki çelişkiye dayalı tarihsel gerçekliği daha derinden anlamayı, PKK'nin örgütsel yapısı ile silahlı mücadele stratejisini sona erdirmeyi gerekli kıldı.

Tüm hata ve eksiklerine rağmen komploya karşı yirmi altı yıllık gerilla ve halk direnişi, Türk Devletinin tüm inkârcı ve imhacı saldırılarını kırmayı ve boşa çıkarmayı başardı. 'Çöktürme Eylem Planı' temelindeki saldırılar başarısız kılınarak sahiplerini zora sokar bir duruma geldi. İçteki bu durumun, Ortadoğu'da yaşanan Üçüncü Dünya Savaşının Türkiye sınırlarına dayanması ve Türkiye'yi de tehdit eder hale gelmesi sonucunda beka tehdidi ile yüz yüze gelen Türk Devleti, Ekim 2024'ten itibaren Devlet Bahçeli üzerinden yeni bir yaklaşım ve söylem geliştirmeye başladı. Buna Önder Abdullah Öcalan da 27 Şubat 2025 Barış ve Demokratik Toplum Çağrısıyla cevap vererek yeni bir süreç başlattı ve süreci kimliğine kavuşturdu. Söz konusu Çağrı temelinde Kürt halkının varlık ve özgürlük mücadelesinin PKK ismiyle yürütülen süreci sona erdirilerek, Demokratik Komünler Birliği temelindeki yeni tarihi dönemi başlatıldı.

2-PKK, İnkârcılığa Karşı Kürtlüğü Diriltme ve Kesinleştirme Hareketidir

Bu değerlendirmede geliştirilen "Proto-Kürt Tarihi" tanımlaması son derece yerindedir. Hakeza "Örtük-Kürt Tarihi" dönemi de öyledir ve ortaçağı ifade etmektedir. Moderniteyle birlikte "Yok Oluş Tarihi"ne, "İnkâr ve İmha Tarihi"ne bir giriş vardır. Bu dönemde çöküş oldukça hızlanmıştır. Kabile ve aşiret sistemi belki Kürtlüğü biraz yaşatmaktaydı. Fakat Kurmanc biçimindeki dağılma da hız kazanmıştı. Burada Kurmanclaşma olayını daha iyi anlamak gerekir. Aslında PKK çıkışı esas olarak Kurmanca dayanır ve bu önemlidir. Ne bir aşiret ne bir mezhep ne zengin bir aile ile ilgisi vardır. Önder Abdullah Öcalan dahil PKK kadrolarının önemli bir kısmı zorbela ayakta kalmaya çalışan Kurmanc ailelerden gelmektedir.

Peki bu tip ailelere sosyal birim denebilir mi? Bunların sınıf olmadığı çok açıktır, yine toplum ve aşiret olmadığı da çok açıktır. Birkaç akraba var ama onlar da birbirine karşıttır. Aile tamamen kendi içinde dağılmıştır. Örneğin Önder Abdullah Öcalan'ın aşireti Berazi aşiretidir ama adı var kendisi yoktur. Çoktan dağılmış, herhangi bir aşiret ilkesi, kuralı kalmamıştır. Aynı zamanda kabile de öyledir. Kendilerine "Mala Ocê" denmektedir. 'Ocê'ler bir kabile olabilirler ama o da sadece isim olarak vardır. Büyük ihtimalle eskiden Berazi aşiretinin bir kolu olabilirler. Baba böyle bir ailedendir. Ana ise, ana tarafından Türkmen geleneğinden gelmektedir, ama Kürtleşmiştir.

Açık ki bunlar önemlidir, ama bunların Önder Abdullah Öcalan üzerinde sosyal yansıması yoktur. Önder Abdullah Öcalan'ın aile çözümlemesinde ulusallık yok olmuştur. Klan-kabile kültürü de yoktur. Geriye "Malbatî" kalır ama, aslında o da çökmüş durumdadır, ismi var kendisi yoktur. Türkmen denilince belki kalıntı şeklinde anada yaşamaktadır ama o da Kürtleşmiştir. Daha doğrusu tam bir karmaşa söz konusudur.

Dikkat edilirse, babada kabile-aşiret kültürü neredeyse tamamen bitmiştir. Dolayısıyla bu kültürlerden çocuğa yansıyan hiçbir şey yoktur. Geriye kalan bir ailedir ki, o da derme-çatma haldedir ve çocuk için de engeldir. Demek ki böyle bir köyün Önder Abdullah Öcalan'a vereceği herhangi bir değer yoktur. Ortada hiçbir şeyden haberi olmayan bir köy vardır. Bu köyün

herhangi bir sosyal gerçekliği de yoktur. Ne kabile ne aşiret köyüdür; kendi kendini unutmuş köy demek daha doğrudur.

Peki bu durumda Önder Abdullah Öcalan'da yaşanan patlamaya ne yol açtı? Önderlik gerçeğini ortaya ne çıkardı? Bunu doğru çözmek gerekir. Neticede PKK tamamen Önder Abdullah Öcalan'ın iradesiyle gerçekleşmiştir.

Çok açık ki burada bir sosyal temel aramak zordur. Dine ilişkin arayışları vardır ve pek çok dua ezberlemiştir. Ama dua ezberlemek yaşanan önderliksel çıkışı tarif edemez. Yine köyün gelenekleri vardır ama bunlar da hiç ilgilenmediği hususlardır. Köy terbiyesinin ve de cemaatin yanından bile geçmemektedir. Ailede de baba der "beni bu kadından kurtar"; ana der "beni bu adamdan kurtar". İkisi de büyük bir problemdir. Yine de bunlara rağmen bir şeyler yapılmıştır.

Tabi ki okul süreci de önemlidir. Okulda biraz tablo değişir, Kürtlük ilk defa sorun olarak öne çıkar. Okuyup memur olmak istenir ama "Kürtlük engel olabilir mi?" diye de korku ve endişe yaşanır. Okulda iyi derece alınıp yükseliş imkânı yaratılsa da diğer yandan asimilasyon kişiyi kendi olmaktan çıkaracak bir şeydir. İnsanı geliştirmezse tamamen silecektir. Tüm Kürt gençlerinin yaşadığı bu durumu Önder Abdullah Öcalan da çok yoğun bir biçimde yaşamıştır. Ortaokuldan sonra Ankara'nın göbeğindeki Tapu Kadastro Meslek Lisesi'nde okumuştur.

Şüphesiz Ankara ortamı asimilasyon kültürünü daha da derinleştirecek yapıdadır. Eğer 1970'lerin devrimci ortamı olmasaydı, Dev-Genç olmasaydı, burada çıkış yapma durumu olmayabilirdi. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, Komünizmle Mücadele Derneği'nden Ülkü Ocakları'na kadar Ankara'da her ortama gitti ve buralarda bir şeyler aradı, ama bulamadı. Dev-Genç ile ilgili gözlemleri kendisini daha çok etkiledi ve sola yönelmesini geliştirdi. Fakat bunlar henüz bir örgüt kuracak düzeyde etkileyen hususlar değildi. Tapu Kadastro Meslek Lisesi'nden sonra Diyarbakır ve İstanbul'da memurluk yaptı ve arkasından Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okumak için tekrar Ankara'ya geldi. Tüm bu süreç Dev-Genç'e yönelik güçlü bir ilgi oluşturdu. Demek ki Türkiye Devrimci Gençlik Hareketi olmasaydı, belki de **Apocu Önderliksel Çıkış** da olmazdı. Bu husus çok önemlidir. 1970'ler Türkiye'sinin ve Dev-Genç'in adeta belirleyici etkisi olmuştur. 1968 dünya devrimci gençlik kuşağı Apocu çıkışı yaptıran en önemli etkenlerdendir. Bu da şimdi DEM Parti geleneğinde yaşayan bir hususdur. Önder Abdullah Öcalan, 2013'te HDP kurulurken "Mahir'in mirasını sizlere devrediyorum" demiştir. Tam kırk yıl boyunca taşıdığı Mahirlerin mirasını HDP'ye devretmiş ve "Devrettiğim bayrağı yükseklerde tutun" diye uyarmıştır.

Türkiye Solunun HDP'de kuruluşundan itibaren yer alması işte bu mirasla bağlantılıdır. Daha 1974'te devrimci gençlik ADYÖD'de birleştirilmiş, 1981-82'de de devrimci hareketi birleştiren Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi (FKBDC) kurulmuştur. Mihri Belli, Teslim Töre ve Taner Akçam gibi liderler de bu cephe içinde yer almıştır. Ama onlar Avrupa'ya gitmiş, Önder Abdullah Öcalan ise gitmeyerek ısrarla ülkede devrimci mücadeleyi geliştirme seçeneğini denemiştir.

Demek ki 1973-75 grup aşaması, sola açılmamızla bağlantılı bir Dev-Genç mirasıdır. Dev-Genç'in 1970'lerdeki çıkış pratiğinin sonucudur. Onun da önder kişiliği Mahir Çayan'dır. PKK'nin en temel bir dayanağının bu olduğu ortaya çıkmaktadır. 1972-73'te gruplaşmaya yönelmede Mahir'in anısı önemlidir. Bu şehadetler yitip gitmemiş, anılarına Apocu Gruplaşmayla cevap verilmiştir. Kaldı ki bu harekette öncü düzeyde yer alan Ömer Ayna ve Hüseyin Cevahir gibi Kürt gençleri de vardır, yani bir Kürt-Türk birlikteliği söz konusudur. Kemal Pir ve Haki Karer ile bu birliktelik Apocu Gruba da taşınmış, bir KürtTürk birlikteliği olarak grup oluşturulmuştur.

Bilindiği gibi, bu grupla 1978'de partileşme adımı atılmıştır. Buradaki esas nokta, "Bir adım da olsa PKK doğsun" yaklaşımıdır. Bu temelde "Biz fideliğimizi ektik, artık büyür" diyoruz. Bu noktada biz yaşayacak mıyız, yaşamayacak mıyız, hiç umurumuzda değildir. 1973 Newrozunda Çubuk Barajı'nda bir tohum ekilmiş; o fide olmuş, 1978'de o fide toprağa verilmiştir ve 'artık büyümesi gerekir' yaklaşımı hâkimdir.

Şüphesiz Önder Abdullah Öcalan'ın Ankara'dan çıkışında Kesire Yıldırım ile olan ilişkisi de önemlidir. Bu, Ankara'da içine girilen bir ilişkiydi. Duygusal boyutu yanında, gelişen örgütte karşı cinslerin nasıl birlikte var olacağı sorusuna cevap oluşturmak açısından da önemliydi. Aynı zamanda çözmekte herkesin zorlanacağı, kimsenin çözme gücü gösteremeyeceği bir ilişkiydi. Kesire'nin ailesinin Dersim'de ihanet içinde olan bir aile olduğu duyulmuştu ve bilinmekteydi. Yöre olarak MazIum Doğan arkadaşla birbirlerine yakındılar. Her ikisi de ilgilenmeyi ve kazanmayı gerektiren özelliklere sahiptiler. Mazlum arkadaşı kazanmak zor olmadı ama Kesire temkinliydi. Görünüş itibariyle Kurdi özelliklere sahip bir kadındı. Bu nedenle, Önder Abdullah Öcalan'ın kazanmak istediği açıktı. Yaklaşımlarında herkesin yaşayabileceği bir duygusallık da vardı. Kesire ile yaptığı konuşmada, "Tamam sen de gruba dahil olabilirsin, ama nişanlılık gibi bir şey yapabilirsin, bu ben de olabilirim, başkası da olabilir" dedi. Aksi halde grup içinde dağıtıcı olabileceğini düşünmekteydi.

Kesire'nin önce Dersim'de olan ailesi sonradan Ankara'ya gelmişti. Önder Abdullah Öcalan'ın en ciddi girişimlerinden biri, bu aile ile temas kurmaktı. 1976-77 yıllarında neredeyse iki yıl bunun için çok uğraştı. Baştan beri problemli bir ilişkiydi. Ne kabul etme ne de reddetme vardı. Tam bir problemdi. Babası Ali Yıldırım, direkt İsmet İnönü ile ilişki kurmuş olan biriydi; Dersim'de Kemalistlerle birlikte hareket etmişti. Önder Abdullah Öcalan için, "Biz bu adamı evimize aldık, onu bu tehlikeli işlerden alıkoymak için" demişti. Fakat Kesire'nin ne kadar bilinçli hareket ettiği belli değildi. Önder Abdullah Öcalan'ı bu ilişki üzerinden etkisiz kılmayı

üst düzey bir karar olarak vermişlerse, bunda Kesire'nin bir rolünün olup olmadığı netleşmiş değildir.

Ali Yıldırım, Kesire'nin içine girdiği bu ilişkiye baştan itibaren olumlu bakmamış, istemediğini de açıkça söylemişti. Kesire ile olan evlilik zaten sembolik bir şeydi. Önder Abdullah Öcalan'ın da bu ilişkide bazı amaçları vardı; çok bilinçli olmasa da adeta kendi içinden "bu ilişki bana gereklidir" demekteydi. İşte birçoklarının anlayamadığı nokta burasıdır. Oysa bu ilişkiler Önder Abdullah Öcalan için olmazsa olmaz niteliğindedir. Kuşkusuz "Bir devlet ailesidir, onu kullanacağım" gibi bir düşüncesi yoktur. Mesele vazgeçilemeyecek duygular da değildir. Ama oluşan yeni Grup için böyle bir ilişki gereklidir. Önder Abdullah Öcalan böyle bir ihtiyacı derinden hissetmektedir. Nitekim PKK olayında bu ilişki kritik bir yere sahiptir.

Fakat Kesire, baştan itibaren adeta Önder Abdullah Öcalan'ı çökertmek için inanılmaz davranışlar göstermiştir. Acaba gerçekten çökertmek için mi, yoksa 'bu ilişkinin neden olamayacağını' göstermek için mi öyle davranmaktaydı? Bu durum şimdiye kadar gerçek anlamda çözülemedi. Kesire ile geçirilen on yıl adeta bir ölüm-kalım on yılıydı. Fakat 197787 arasında PKK, bu ilişkiyle ayakta kaldı. O kadar zorlayıcı bir ilişkiydi ki, bu durumu gözleyen Cemil Bayık ve Kemal Pir arkadaşlar "Önderliği bundan kurtaralım" diyerek cezalandırma kararı almış; sonra da "Önderliğin mutlaka bir bildiği vardır" diyerek vazgeçmişlerdir. Önder Abdullah Öcalan için işte bu kadar zorlayıcı bir ilişkiydi.

Harpagos'tan beri Kürdistan tarihinden gelen bir anlayış söz konusudur. "Harpagosluk" demek, başkalarına bütün gücüyle hizmet etmek demektir. Bu anlamda bir Harpagos çelişkisi vardı. Buna "Harpagos Sendromu" da diyebiliriz. Belli ki yaşanan da böyle bir Harpagos Sendromuydu. Peki bundan nasıl kurtulunabilir? İşte esas mesele budur. Bu, Kürt tarihine çok ciddi bir zarar vermiştir. 2500 yıllık bir sendrom ve ciddi bir hastalıktır.

Şüphesiz bütün bunları, PKK tahlilini yaparken dürüstçe tam bir anlamlılığı sergilemek için belirtiyoruz. Bazı yanılgıları ortadan kaldırmak, bazı yetersizlikleri aşmak için ifade ediyoruz. Belli ki bu ilişki olmayabilirdi; ama oldu. Neden? Çünkü bunlar Kürdistan'ın hâkimiydi. Kendilerini böyle görür ve egemenliklerini başka kimseye de vermek istemezlerdi. Bunlar göz ardı edilerek ve de mücadeleyle aşılmadan PKK kurulamazdı. Kurulsa da eksik ve yanlış olurdu.

Burada çözülmesi ve aydınlatılması gereken husus şudur: Bu ilişki mutlaka bizi bulacaktı. Duygusal boyutu da dahil bir biçimde yaşanacaktı. Bu noktada yaşananın erken olduğu söylenebilir, "Tehlikeli bir biçimde gelişti" denebilir, yine "Grup, parti hazır değildi" denebilir. Belli ki bütün bunlar ve benzerleri söylenebilir. Ama böyle bir ilişkinin yaşanma zorunluluğu inkâr edilemez. Çünkü Kürt haritası, Kürt mantalitesi bunsuz olmaz. Yani "buranın egemeni biziz" der. "Parti olursa bizsiz olmaz" der. "Önderlik diyorsan, önderlik biziz. Sen de kimsin?" der. Kesire, Şahin Dönmez için, "Bizim evin önündeki köpekler gibiydi, ona kemikleri veriyorduk" der. O kesimin kendisini konumlandırdığı yer burasıydı.

Zaten bu işbirlikçi kesimler, "Bu toprak demek biz demektir, toplum demek biz demektir" demekteydi. Kendilerini ajan olarak da görmezler. Aristokrasi tam da budur işte. Tarık Ziya Ekinci'nin Lice beyleri için söylediği, "Bu beyler kendilerini Kürt görmüyorlar. Onlara göre Kürt demek çalıştırılan, hizmete koşturulan köle demektir. Bu tabakaya göre Kürtler onların önünde bekleyen köpekler gibidir" sözleri anlamlıdır. Önder Abdullah Öcalan'ın 1977'den 1987'ye kadar yürüttüğü mücadele, katlandığı zorluklar, tahammülü zor davranışlar, bunların hepsi bu kesimin gerçek yüzünü açığa çıkartmak içindi.

Önder Abdullah Öcalan, işte bu kesime karşı çok büyük bir mücadele yürüttü. Bu mücadelenin önemini ve büyüklüğünü tüm kadroların, Dersimlilerin ve kadınların çok iyi anlaması gerekir. Kemal ve Cemil arkadaşların "Yirmi dört saat tahammül edilemez" dedikleri ilişkiyi, Önder Abdullah Öcalan tam on yıl nasıl idare etti? İşte doğru anlaşılıp cevaplandırılması gereken soru budur. Son ayrılma sırasında da Önder Abdullah Öcalan'a, "Ben senin için bir karayılanım değil mi? Korkma, seni zehirlemem" demiştir. Zaten Kesire'nin genel duruşu böyledir. Bu ifadeden kırk beş gün sonra da Atina'da kaybolup gitmiştir.

Bu ciddi olay büyük bir savaş, müthiş bir psikolojik savaştı. Önder Abdullah Öcalan ile Kesire arasındaki mücadele bir önderlik savaşıydı. İşte bu gerçeğin doğru anlaşılması gerekir. Kesire, Önder Abdullah Öcalan'a "Sen bizim bu ilişkiyi kullanarak PKK'yi yönetemezsin" demekteydi. İşte mücadelenin içerdiği çıplak gerçek bu. Çok açık ki, bu savaşı Önder Abdullah Öcalan kazanamadan Dersim olmazdı, Dersim toptan biterdi. Haksızlık şurada: "Dersim'e bu kadar haksızlık etmiş bir aileyi neden tercih ettin" denerek Önder Abdullah Öcalan eleştirilmektedir! Halbuki kabul ettiği ve savaştığı bu gerçeklik, esas olarak Önder Abdullah Öcalan'ı önder yapan gerçekliktir. PKK'nin kuruluşundan 1987'ye kadar önderlik savaşı böyle sürmüştür. Kaçtığı an Önder Abdullah Öcalan üzerindeki büyük yük ortadan kalktığı için ciddi bir ruhsal hafifleme yaşamıştır.

Önder Abdullah Öcalan, benzer bir hafiflemeyi de şimdi PKK'nin yaşadığı çıkmaz halinden kurtulduğu için yaşamaktadır. Çünkü Kesire'nin yürüttüğü savaş, gerçekten de çok yıpratıcı bir savaştır. Kesire on yıllık savaş sonrasında kaçınca, işbirlikçilik de onunla birlikte tarihe gömülmüştür. Şimdi PKK olayında da reel-sosyalizm ve burjuva ilişkisi tarihe gömülmektedir. Kuşkusuz bu değerlendirmeler çok önemlidir. PKK'nin neden ve nasıl doğduğuna ilişkin değerlendirmeler son derece öğretici olmaktadır.

Kürtler inkâra uğramış bir halktır. Kendimize PKK diyerek hem Kürtlere ad verme hem parti kurma ve hem de bunları sosyalist olarak yapma gerçekleşmiştir. Böyle bir parti ile sağlanan Kürt kimliğinde hem varlık ve hem de özgürlük iç içedir. Mücadele neticesinde varlık kazanılır,

ama sosyalizm yani özgürlük kazanılamaz. Sosyalizmin kazanmaması, reelsosyalizmin iç özelliklerinin etkisi sonucu çökmesi ile bağlantılıdır. Çünkü Rusya'da da çöktü, Çin'de de çöktü.

Burada, tamamen inkâra uğramış bir Kürtlük olayı söz konusudur. Hem sosyalist ve hem de Kürdistanî bir parti ile inkâra karşı varlığı bu ontolojiye, antropolojiye ve sosyolojiye dayandırıyoruz. Dikkat edelim, PKK ve Kürtler olayında hangi Kürtleri esas aldık? Kuşkusuz Kurmanc Kürtleri. İşte bu çok önemlidir. Dikkat edilirse, ontolojik, antropolojik ve sosyolojik bir temel var. PKK'nin ilanı bunu kapsar. Bu kavramları biraz açarsak görürüz ki, Kürt varlığını kesinleştirdik. Yani Kürtler vardır ve varlığı kesindir. Bu, PKK'nin zafer niteliğindeki başarısıdır. Antropolojik kazanımıdır, ontolojik kazanımıdır, ancak daha sosyolojik kazanım olmadı; yani özgürlük kazanımı olmadı. Neden? Çünkü reel-sosyalizmle özgürlük kazanılmaz. Böyle olduğu için de iç nedenlerle reel-sosyalizmde çöküş yaşandı.

PKK ise Kesire ile savaşla varlığı kazandı. Bütün Kürtler kadın gerçeğinde kaybederken, tam tersine Önder Abdullah Öcalan'da varlık kazanmıştır. Burada tekrar Mem û Zîn ve Derwêş û Edulê hikâyelerine gelelim. Aslında bu hikâyelerde bir sosyolojik olay var, bunu izah etmeye çalışmaktayız. Bu sosyoloji bilinmemektedir. Bu "Ölüm sosyolojisi" demektir. Belli ki sosyolojiyi canlandırmadan Kürt inkârı aşılamaz, Kürt dirilemez, Kürt yuvası sağlığına kavuşamaz. Tabi bu durum sadece Kürtlere mahsustur. Yahudilikte "Soykırım benzersizdir, bunun başka bir örneği başka bir halkta yoktur" denilir. Bunun anlamı, tekil bir olay olmasıdır. Nasıl ki bunun başka bir örneği yoksa, bu Kürt sosyolojisi de tekildir ve hiçbir kitapta karşılığı yoktur.

İşte bunu PKK Önderliğinin çözmesi gerekirdi. Bu 'PKK Önderliği' denen kurum, bunu çözmeden asla gerçekleşemezdi. Bu kördüğüm PKK kadrosunun da aşamadığı kördüğümdür. Belli bir çaba var, ama çözüm yoktur; kadronun yaşadığı kördüğüm noktası burasıdır. Ama bunun çözülmesi gereklidir. Önderlik gerçeği çözüm demektir. Bunu iliklerine kadar yaşamadan kadronun başarması mümkün değildir. Zihinlerde, hafızalarda böyle bir şey yoktur. Yaşanmadığı için anlaşılamamaktadır. Ama Önderlik gerçeği de der ki, bütün Kürt antropolojisi ve ontolojisi tarihi, hatta kültürel gelişmeler, bu nedenle ihanete uğramıştır. Bu çelişkiden ötürü Kürtlük Kürtlük olmaktan çıkmış, bir kadavra gibi yaralı-bereli hale gelmiştir.

1970'Iere doğru gelindiğinde inkâr mutlak hâkimdir. İşte bunu PKK Önderliği delmiştir. Buna destan mı, teori mi, sosyalizm mi, yurtseverlik mi, ne denirse densin, PKK Önderliği bunu gerçekleştirmiştir. Demek ki PKK, yaşanan zıtlıklara ve olumsuzluklara rağmen, büyük bir harekettir. İnkârdan varlığa çıkış yaptıran tarihi bir iş yapmıştır. Bu çok zor bir iştir. Daha önceki Kürt Önderlikleri bunu yapamamıştır. Her önderliksel çıkış iki ayda çökmüş, bıraktıkları miras daha da çökertici olmuştur. Her direniş ve peşinden gelen yenilgi, bir parçayı daha yok etmiş, sonuçta Kürt diye bir şey kalmamıştır. İstendiği kadar mirlik tarihi, aşiret tarihi incelensin, belirtilen bu sonuca ulaşılması kaçınılmazdır. Kürt tarihi denen işte budur. PKK Önderliği bununla savaşmış ve sonuçta bir yol bulmuştur. Şüphesiz "Herkes bir yol bulsun" denmemektedir. Çünkü bu tekil olarak başarılan bir husustur. Önder Abdullah Öcalan'ı önder yapan da budur.

Önder Abdullah Öcalan, Kesire ile on yılı böyle yaşamıştır. Gruptaki iki değme başyardımcının bulduğu çözüm cezalandırmaktır! Peki öyle yapılsaydı ne olurdu? Grup belki de o zaman biterdi. "Olumsuz olan herkesi öldürelim!" demek çözüm değildir. Bunun da yol olmadığı zaten tarihin kendisinden bellidir. Öldürmek gibi kovmak da çözüm değildir. Sonuçta PKK'nin varlık savaşı, Önder Abdullah Öcalan'ın tarzıyla kazanıldı. Ancak reelsosyalizmle özgürlük sağlanamadı. Özgürlüğün sağlanamaması, tamamen reel-sosyalizmin özüyle ilgili bir husustur.

Şüphesiz Kesire ile yaşanan savaşımın diğer bir boyutu da kadın özgürlük hareketi ve mücadelesi ile ilgilidir. Bu da en az önderlik savaşımı kadar önemlidir. Zaten kadın özgürlük mücadelesi ile önderlik savaşımı iç içe gelişen bir olaydır. PKK'de önderliksel gerçekleşmenin ayırt edici özelliği kadın özgürlük çizgisini ve mücadelesini geliştirebilmesi olmuştur. Bu da Kesire ile yürütülen mücadeleye bağlı gelişmiştir. Kesire'nin işbirlikçi, aristokrat ve boğucu anlayış ve tarzına karşı mücadele PKK Önderliğini geliştirmiş, önderliksel gelişme de kadın özgürlük çizgisini ve mücadelesini ortaya çıkartmıştır. PKK Önderliğinin yenilmezliği kadın özgürlük hareketinin öncülüğü ile sağlanmıştır.

Aslında en çok üzerinde durulup doğru anlaşılması ve geliştirilmesi gereken husus budur. Nasıl ki Kesire ile mücadele doğru yürütülüp başarılmadan PKK Önderliği gerçekleşmez idiyse, aynı biçimde böyle başarılı bir mücadele yürütülmeden kadın özgürlük çizgisi ve mücadelesi de gelişip bugünlere ulaşamazdı. Bu da PKK'nin mevcut değişim ve dönüşümü yaşama gücüne ulaşamaması anlamına gelirdi. Belli ki özgür kadın hareketinin, varlığı kazanma ve paradigma değişimini gerçekleştirmede oynadığı temel rol hiçbir zaman azalmayacak, bundan sonraki özgürlüğü kazanma mücadelesinde de öncülük pozisyonunda devam edecektir.

3-PKK ve Modernite

PKK'nin çıkış yaparken dayandığı sosyal temel Kurmanclardır. Kurmanc, aşiret, sınıf, aristokrasi, burjuva veya küçük-burjuva değildir. PKK, darmadağın edilmiş, çökmüş bir Kurmanc ailesinin içinden çıkmış birisinin teşebbüs ettiği bir harekettir. Gelişim sürecinde de Kurmanc'ı esas almıştır. PKK kabile ve aşiretlerde değil, kent varoşlarında, ırgatlar içinde, metropollerdeki göç kitlesinin içinde gelişmiştir. Aşiretler içinde daha sonra gelişme

göstermiştir. 1990'Iarda güç haline gelince, o zaman aşiretlerin içinde de karşılık bulmuştur. Güneşin gezegenleri çekmesi gibi tarif edilebilir.

Burada cevaplanması gereken soru şudur: PKK modern bir hareket midir ya da ne kadar moderndir? Reel-sosyalizm çizgisini esas alması, kesin olarak PKK'nin modern karakterli olduğunu gösterir. Çünkü PKK bu çizgiye dayandı, tüm temel kavramları reel-sosyalistti. Çizgi olarak moderndir; fakat içi proto-Kürt, örtülü Kürt, inkâr Kürdü ile doludur. Tarihsel aşamalardaki ne kadar Kürt varsa hepsi içindedir. Yani Nuh-u Nebi'den kalma bütün Kürtler PKK'nin içindedir. Elbette bu da PKK içinde savaşa yol açmaktadır. PKK'nin iç savaşı özü itibariyle budur.

Demek ki PKK'deki iç çatışmanın basit bir çatışma olmadığı anlaşılmaktadır. Semir'den Kesire'ye, Şemdin'den Botan'a kadar böyle yaşanmış yüzlerce örnek vardır. Belli ki Kürt varlığındaki tüm hastalıklar PKK'ye taşınmıştır. İnkârcılık da buna dâhildir. Dışarıdaki bütün hesaplaşma PKK'nin içine alınmıştır. Açık ki çok büyük bir boğuşma yaşanmış ve bu boğuşmadan da sağ çıkılmıştır. Benzer durum Çin tarihinde de vardır. Mao da "Çin tarihinde ne kadar çelişki varsa hepsi Komünist Parti'ye taşırılmıştır. Ve bu savaş yüzyıllarca sürer" demiştir. Mao'nun bu tespiti doğrudur, aynen katılıyoruz.

Reel-sosyalizmden çıkarılması gereken bir sonuç da sınıf savaşının bitmediği gerçeğidir. Biz bunu Kürt somutunda böyle çarpıcı olarak yaşadık. Bizde şiddetli, çok alçakça ve ihanet biçimlerine kadar varan her türlü özgürlük dışı anlayış denendi; fakat hiçbiri başarılı olamadı. Sonuçta kendi irademizle PKK'nin örgütsel varlığını sona erdirme noktasına geldik; bunun adı başarıdır. Belli ki PKK'nin feshi olayına bir isim konulabilir. Biz buna "Ömrünü tamamlama" ya da aynı anlamda "Miadını doldurma" diyebiliriz. Çünkü ısrar edersek, bu çıkmaz bizi boğabilir. Bir de kazandığımız bir şey varsa, onu bile kaybedebiliriz. Bu, çok önemli bir tespittir. Miadını doldurmuş bir şeyde ısrar etmek, kazanılanı da kaybettirebilir.

Aslında 1990'Iarın ortalarında noktayı koymamız gerekirdi. Modernite ilişkisi de böyledir. Biz kapitalist modernite ile savaştık, onun inkâr tarzı ile savaştık. Bu savaşta varlığımızı kazandık. Açık ki bu büyük bir kazanımdır. Mevcut araçla bundan fazlası da kazanılamaz. Bu da nettir. Şimdi yaptığımıza ister fesih ister ömrünü tamamlama, ister miadını doldurma diyelim; bununla hiçbir şey kaybetmiyoruz. Tersine bir yükten kurtuluyoruz. Bu yük boşuna kan akıtıyor, boşuna moral tüketiyor, alan kaybettiriyor. Tıpkı Mao'nun "Kültür Devrimi" ile yaptığı gibi, sonuçta var olanı bitirme ve kapitalizme teslim etme ortaya çıkabilir. Devam edersek bizi de o son bekliyor. Bu açıdan PKK'nin feshi önemlidir.

4-PKK'nin Kazanımları

PKK'nin Kürt varlığını kazanmada temel rol oynadığını yukarda izah ettik. PKK mücadelesi herkese "Evet, Kürt vardır" dedirtti. Modern çağda Kürtlerin varlığının kanıtlanması da, gerçekleştirilmesi de, inşa edilmesi de PKK'nin mücadelesi sayesinde olmuştur. Bu, PKK'nin en tarihi kazanımıdır. Bunu başardı ve başarıya da imzasını attı. PKK bunun için artık tarihe mal olmuştur.

PKK, modern çağdaki Kürt inkârını yerle bir eden örgüttür. PKK'de Kürt varlığı tarihi anlamını buldu. PKK'nin tarihi, Kürt varlığının kanıtlanmasının ve inşa edilmesinin tarihidir. PKK mücadelesinin anlamı budur ve başka bir anlam asla çıkarılamaz. Peki ne kadar özdeşlik kurdu? Yani Kürt eşittir PKK oldu mu? Çok açık ki bu da anlamlıdır ve söz konusu özdeşlik ilişkisi başarılı bir biçimde kurulmuştur. Varlık bilinci edinilmiş ve kazanılmıştır. Bu doğruluk modern Kürt tarihini ve bilincini doğurabildi mi? Evet, doğurdu. PKK'nin tarihi mirası, Kürt varlığının kazanılmasıdır. Bunun derinleşmesi ve tarihte de bu biçimde yer alması önemlidir. PKK tarihi, bir varlık olarak Kürt tarihinde en anlamlı yeri tutmuştur. Hem inkâra, asimilasyona, yok edilmeye ve hem de soykırıma, toplum kırıma karşı kazanılmış bir varlık tarihidir.

PKK ömrünü tamamladığı için feshedilmek durumundadır. Biz de buna kani olduk. Bu gereklilik, hem reel-sosyalizm gerçekliğinin ve hem de Kürdistan'daki inkârcılık ve kırımcılığın aşılması gereğidir. Devlet sosyalizmi odaklı paradigmanın iflası ve çöküşü, olduğu gibi PKK'de de karşılığını bulmaktadır. Demek ki PKK'nin dayandığı bu temel, yani ulus-devletçi sosyalizm, doğru bir sosyalist ilke değildir. O halde ideolojik temeli doğru olmadığı ve çöküşe yol açtığı için değiştirmek zorundayız. Bunun da anlaşılmayan bir yanı yoktur.

PKK Kürt kimliğini ispatlama savaşını verdi ve sonuçta varlığı kanıtladı. Aslında ağırlıklı olarak bu yapılabildi. Peki özgürlüğü sağlayabilir miydi? Hayır! Çünkü reel-sosyalizm, özgürlüğü sağlayacak bir sosyalizm değildir. PKK de bir reel-sosyalist örgüt olduğu için, doğal olarak özgürlüğü sağlayamaz. Ve zaten sağlayamadığı da ortaya çıktı. Ama kimliği sağlayabilirdi ve pratik olarak sağlayabildi de. Bu da PKK'nin pozitif tarihe katkısıdır. Bu nedenle artık PKK'nin hem içerik hem biçim olarak aşılmasında hiçbir sakınca yoktur. Hatta daha önce 1990'Iarın ortalarında bunun yapılması gerekirdi; fakat çeşitli nedenlerle yapılamadı. Belli ki bugün yapmak biraz geç oldu, ama anlamlı oldu. Biz bunda herhangi bir sorun görmüyoruz. Fakat bazıları PKK'nin aşılmasını sevinçle karşılayarak adeta havaya uçuyorlar. Bu sevinç boş bir hayal ve kuruntudan ibarettir.

Silahlı mücadele dediğimiz olayı da biz sıfırdan başlattık ve Kürtleri bunun içine çektik. Bunu da inkâr etmiyoruz. Ama elbette bunun da nedenleri vardı. Böyle bir temel yöntem, çıkış döneminde genelde gerekliydi. Çünkü ulus-devlet amaçlı bir stratejiye dayalı ulusal kurtuluş mücadelesi hâkim yöndü. Aslında bu stratejide silahlı kurtuluş da var. Yeni dönemde ulus-devleti

terk etme, kendisiyle birlikte silahlı ulusal kurtuluş savaşının terkini de beraberinde getirir. Çünkü ulus-devlet temelli parti programı bir açmazı yaşıyor. Bu nedenle, o programın temel yöntemi olan ulusal kurtuluş savaşı veya silahlı mücadele stratejisi de aşılmak zorundadır. Amaç-araç uyumu ve birlikteliği gereği, amaç terk edilince aracı da terk etmek zorunludur. Dolayısıyla silahlı mücadele stratejisini de terk ediyoruz.

"Parti" kavramı sorgulanması gereken bir kavramdır. Kaldı ki parti sınıfsal bir kavramdır, sınıfın iktidara taşınması için inşa edilmiştir. Yani iktidarla sınıf arasındaki köprüdür. Şimdi bu kavramı derinleştirmeye, eskisi kadar taraftar değiliz. Parti sınıfsal bir olay ve sınıfı derinleştirir. Dolayısıyla bu sınıf-parti anlayışından vazgeçeceğiz. Hem geçmişin eleştirisi kapsamında ve hem de önümüzdeki döneme ilişkin perspektif çizerken, "yeni bir parti kuralım" diye bir önerimiz olmayacaktır. Parti yerine başka bir şey düşünmek gerekir. Partiyi, toplumu sınıfsal temelde zorlayan, baskı aracı olarak çıkmazı derinleştiren bir olgu olarak ele almamız gerekmektedir. Mevcut parti aracı, reel-sosyalizmin çözülüşünün temel nedenidir. Bilebildiğimiz kadarıyla bu tespiti başka düşünce insanları da yapmış fakat onlar bir çözüm geliştirememiştir. Biz sınıf temelli partiyi hem eleştireceğiz ve hem de yerine neyin konulacağını tartışacağız.

Sınıf temelli örgüt anlayışı, reel-sosyalizmin çözülüşü ve başarısızlığındaki en önemli etkenlerden birisidir. Marksizm'in en önemli sorunsalıdır. Aynı zamanda Marksizm'in sınıf kavramı da problemlidir. Yani sadece parti kavramı değil, sınıf kavramı da teorik olarak problemlidir. Zaten sanayi proletaryası en çok da faşizme yaradı. Hitler, Alman işçi sınıfını en çok kullanandı. Bu işçi sınıfı dediğimiz, sosyalizmden çok faşizme taban teşkil etti. Halen yeni sağ bu kesime, işçilere dayanır; sanıldığı gibi öyle burjuva sınıfa filan dayanmaz. En çok da bunlar 'yeni sağ'ı desteklerler. Bunu iyi çözmek gerekir. Kaldı ki Türkiye'de de işçileri en çok burjuva partileri ve AKP örgütledi. Türkiye'nin neredeyse yarım yüzyılı aşan pratiği ortadadır. Bunların hepsine "propaganda" deyip geçemeyiz. Peki sınıf örgütü niye gelişmiyor? Hata nerede yapılıyor? Açık ki hiçbir yerde işçi partisi gelişemedi. Almanya'da gelişti, ama o da burjuva partisiydi, işçi sınıfı partisi değildi. Bolşeviklerde de pratik böyledir; işleri küçük bir elit grup götürdü, işçi kitlesinin partisi olamadı. Bu Marksist olguyu tamamen gözden geçireceğimiz açıktır. Marksizm'deki sınıf kavramı aşılacaktır. Biz reel-sosyalizmdeki parti uygulamasına "proto-devlet" dedik. Parti bir proto-devlet organizasyonu oldu. Bu durum üç yüz yıldır böyle gelişti. Belli ki bunun eleştirisi gerekir.

Reel-sosyalizmin hepsi, 1848'deki deneme, 1871'deki Paris Komünü, I. Dünya Savaşı'nın içinde ortaya çıkan Rus Devrimi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleşen Çin Devrimi, sonrasındaki Vietnam Devrimi, bunların hepsi savaş temellidir. Hepsi de kapitalist sistemi geliştirdi. Ne kadar zora dayalı sosyalizm zaferi ilan edildiyse, hepsi de kapitalizmi doğurdu. En başta da Çin, büyük bir savaş kazandı, ama şu anda en ileri kapitalist ülkedir. Çin'i kimse dışarıdan kapitalizme çekmedi; tersine bizzat Komünist Parti öncülük etti. Halen de bu rolünü sürdürmektedir. Kuşkusuz bunlar tesadüf olamazlar.

Fakat bunların bir alternatifi de elbette vardır. Bir alternatif olarak biz, ulus-devlet sosyalizmi yerine demokratik toplum sosyalizmine geçiş yapıyoruz. Belli ki bu yeni bir programdır, Demokratik Toplum Sosyalizmi programıdır. Bu yeni program**, Demokratik Toplum ve Demokratik Sosyalizm programıdır**. Bunun stratejisi açık ki ulusal kurtuluş savaşı stratejisi olmayacaktır. Biz ulusal kurtuluş savaş stratejisini bıraktık. Onun yerine **demokratik siyaset stratejisini** koyacağız. Demokratik siyaset bir stratejidir, demokratik toplumun olmazsa olmazıdır. Demokratik toplumun, demokratik siyaset stratejisi ile bağlantısı vardır. İster anayasada isterse yasalarda, nerelerde ne gerekiyorsa ifade kazandırılacaktır. Tabi bu stratejinin iki temel dayanağı da olacak. Demokratik siyaset stratejisi, bütüncül hukuk ve öz savunmaya dayalı olarak uygulama gücü kazanacaktır. Elbette bu strateji yaratıcı ve çok yönlü taktiklerle hayata geçirilecektir. Bunu gerçekleştirecek olan da hukuk olacaktır. Bu, şu anlama gelir: PKK mirasından geriye kalan ne varsa, bu yeni demokratik siyaset stratejisi altında hukuki nitelik kazanacaktır.

Devletlerle yürütülecek müzakere sonucunda anti-demokratik yasalar kalkacak, hukuki reformlar gerçekleşecektir. Bu, yıllara yayılmadan makul bir süre içinde gerçekleşmelidir. Yukarda çerçevesini belirlediğimiz hukuki reformlar gerçekleştirilmezse, o zaman çatışmalı ortam ister istemez yeni biçimlerde devam edecektir.

Yeni tarihi dönemde barış ve demokratik toplum aşamasına geçiş için PKK'nin feshi gereklidir. Feshi yeni bir döneme geçmek için yapmaktayız. Devletteki bazı dinamikler, bunu kendimizi yok etmek olarak algılamaktadır. İçimizde bazıları da PKK'nin feshini, kendimizi savunmadan yoksun hale getirmek olarak anlamaktadır. Ama biz, gerçekte bir açmazdan kurtulmaktayız. Fesih bir son değil, yeni örgütlenme ve mücadele sürecine geçiştir. Yeni mücadele süreci savaş değil barış, ulus-devlet değil demokratik toplumu inşadır.

Bunun da formülasyonu nettir. Birinci dönemin alternatifi olarak, önce bir kongreyle PKK'yi sonlandırmak, sonra da alternatif olarak demokratik toplum programını oluşturarak hem program hem strateji hem de onun hukuku için gereken kararları almaktır. Kuşkusuz bu temelde alınacak kararlar tarihi nitelikte olacaktır.

Kürtlerin özgürlük ve demokrasi ihtiyacı çok günceldir. Artık varlık sorunumuz esas olarak çözülmüştür. Herkes Kürt varlığını şu ya da bu düzeyde kabul etmektedir. Dolayısıyla varlık savaşı artık verilemez. Şimdi mesele özgürlük ve demokrasidir. Örneğin Kürtler nasıl demokratik bir toplum olacak? Nasıl özgür olacaklar? İşte kadro öncülüğü burada büyük bir yer tutacak ve

Komünalist Yoldaşlık Hareketimiz esas olarak bu sorular temelinde yoğunlaşacaktır. Komünal demokrasi, üzerinde kıyamet koparacağımız temel konu olacaktır.

Kadın özgürlüğü temelinde komünal demokrasi, bir bütün olarak komünalizmdir. Varlıktan özgürlüğe ve demokratik komünalizme ulaşma sağlanacaktır. Açık ki Demokratik Toplum, Demokratik Siyaseti ve Demokratik Hukuku gerektirir. Teorik konular bu ana başlıklar etrafında yoğunlaşacaktır. Bunun örgüt modelini de ortaya koyacağız. PKK gidiyor, peki oluşan boşluğu nasıl bir örgütlenme modeli dolduracaktır? Genelde örgüt ve örgütlenme modeli, barış ve demokrasi eksenli olacaktır.

Toplumsal barış önemlidir; demokratik sosyalizmi inşa edebilmek için toplumsal barış sorununun çözümlenmesi gerekir. Toplumsal barış, savaşla olmaz. Reel-sosyalizmin çözülüşünde de böyledir. Reel-sosyalizm savaşa dayalı olduğu için çöktü. Bilindiği gibi Mao, "İktidar namlunun ucundadır" der. Ama namlunun ucunda sosyalizm kurulamaz. Namlunun ucunda devlet kurulur, ulus-devlet kurulur ki, bu da sosyalizm olmaz. Zaten bu tür denemeler iflas da etmiştir.

Şüphesiz öz savunma her zaman gereklidir. Öz savunma hukukla olur, demokratik siyasetle olur. Herhangi bir güç tarafından varlığın imhasına yönelik saldırı olduğunda, varlığın isyan hakkı doğar. Toplumsal barış için de bu ilke önemlidir. Bu ilke tüm müzakerelerde savunulacaktır. Demokratik Sosyalizm açısından da öz savunma önemlidir.

Bu, yeni örgütlenme modelinin politik kısmıdır. Kürdistan geneli için birlik nasıl olacak? Dört parçadaki birlik nasıl sağlanacak? Bunlar için ayrı kongreler, ayrı programlar gerekecektir. Suriye'deki, Irak'taki, İran'daki, Türkiye'deki programlar ayrı olacaktır. Hatta farklı parti adları gerekir. Bunlar Kürtlerin birliği üzerine kurduğumuz değerlerdir.

Miadını dolduran bir örgüt yerine, bundan sonra "**Kürdistan Demokratik Komünler Birliği**" adını kullanacağız. Tüm bu anlatımlar, sonuçta yaratıcı bir kadro oluşturmak ve komünalist yoldaşlık hareketini geliştirmek içindir. Hem heyecan vericidir ve hem de son derece yaratıcılık gerekecektir. Komünalizm nedir? Komünler nasıl kurulur? Ne kadar komün lazımdır? Gece-gündüz bu soruların cevabı üzerinde çalışılacaktır. Kadronun bir anı bile boş geçmemelidir. Ortada çok ağır bir sorumluluk vardır. Yatarken bile teori ve pratik düşünülecektir. Bu rutin bir bürokrasi işi değildir; yaratıcılık isteyen bir iştir. Bu teorik çözümlemeler temelinde pratiği geliştirmek yaratıcı kadronun işi ve görevidir.

Sekizinci Bölüm
YENİ DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ VE GÖREVLERİ

PKK ilk ortaya çıktığında çok katı bir inkâr ortamında iki kelimelik bir sloganla tarih yaratmaya, gerçeklik oluşturmaya yöneldi. İnkâr, imha ve asimilasyon ortamında Kürtlerde gelişen kendi varlığından kaçış pratiğini 52 yıllık mücadelesiyle tersine çevirdi ve yeni bir tarihsel süreç başlattı. Bütün donanım yetersizliklerine rağmen temel hakların karşılanması için silahlı mücadele stratejisi temelinde etkili ve sarsıcı bir savaşım verdi. Geliştirilen gönüllü köleliğe ve gönüllü inkâra büyük darbeler vurdu. Sonuçta PKK tarihsel görevini yerine getirerek 'Kürt varlığı' dediğimiz gerçekliği hem kanıtladı hem de bu gerçekliğin kabul edilmesini sağladı. Adına ulusal varlık veya Kürt varlığı dediğimiz gerçeklik bu biçimde gün yüzüne çıktı. Gelinen aşamada Kürt halkı artık inkâr edilemez bir tarihsel olgu haline gelmiştir. Varlık olma aşamasını tamamlamış, özgürlüğü sağlama dönemine girmiştir.

PKK Kurucusu Önder Abdullah Öcalan, iktidarcı ve devletçi paradigmayı değiştirip demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum paradigmasını geliştirerek PKK'de köklü değişimin önünü açmıştır. 27 Şubat 2025 tarihli "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı" ile de reel-sosyalist programa sahip partiye ve onun esas aldığı ulusal kurtuluş savaşı stratejisine son vermeyi uygun görmüştür. Bu çağrıya cevap temelinde 5-7 Mayıs tarihlerinde toplanan PKK 12. Kongresi, örgütsel yapısını sonlandırarak PKK dönemini kapatmış, PKK'nin tarihe mal olmasını sağlamıştır. Bu, tarihin yeni bir aşamasına geçiş, yepyeni bir başlangıç anlamına gelmektedir. Ulus-devletçi reel-sosyalist teori ve program ile ulusal kurtuluş savaş stratejisi aşılacak; yerine demokratik modernite teorisi ile demokratik toplum programı ve demokratik siyaset stratejisi geliştirilecektir. Yeni dönemin teorik, programsal ve stratejik karakteri böyledir.

Geçen dönem, ulusal kurtuluş savaşı stratejisi ile esas olarak yıkıcı eylem biçimlerini esas almış, devrimin yıkıcı dönemini oluşturmuştur. Yeni dönem, demokratik siyaset stratejisi ile esas olarak pozitif eylem biçimlerini esas alacak ve devrimin yapıcı, inşa edici dönemi olacaktır. Bu anlamda yeni süreç, demokratik inşa sürecidir. İmha saldırıları karşısında meşru savunma dışında tüm eylem ve örgüt biçimleri yapıcı, inşa edici karakterde olacaktır. Buna devrimin pozitif aşaması veya 'pozitif devrim' diyoruz.

İnşa sürecinin yeni ve en önemli bir kavramsallaştırması söz konusu pozitif devrimdir. Bu, yeni bir devrim anlayışıdır. Yıkım teorisi değil, inşa teorisidir. Genelde devrimlerin tümü yıkıcıdır. İktidar ve devleti ele geçirerek inşa etme esastır. Pozitif devrimin farkı, iktidara ve

devlete bulaşmadan komünalizme dayalı demokratik toplum ve demokratik ulusu inşa etmektir. Yani kendi dünyamızı inşa edeceğiz. Devletin aşılması yıkmakla değil, komünalizmi inşa ederek devletin alanını daraltmakla gerçekleşir. Sosyalizm, Ortadoğu'nun bir gerçekliğidir, kökü buradadır. Demokratik komünalizm veya demokratik sosyalizm ancak burada yeşerir.

Pozitif devrim denilen inşa gerçeği demokratik moderniteye dayanır. Demokratik sosyalist modernite, kastik katilin günümüzdeki versiyonu olan kapitalist moderniteye karşı komünal yaşam değerlerinin korunması ve savunulması temelinde yapılanmış toplumsallıkları ifade eder. Kapitalist modernitenin üçlü sacayağı karşısında demokratik modernite veya komünalitenin de üç temel ilkesi vardır: Ulus-devlete karşı demokratik ulus, kapitalizme karşı demokratik komünalizm ve endüstriyalizme karşı eko-ekonomi. Soygun ve talan düzeni olan kapitalizmin korkunç yok edici gücüne karşı toplumu komünalite ile savunmak, yeni dönemin varoluşsal bir gerekliliğidir. Demokratik komünalitede ısrar her zamankinden daha fazla insan olmakta ısrardır.

Demokratik toplum sisteminin kök hücresi komündür. Komün, temel paradigma, çekirdek düşünce, kendi kendini yöneten toplum demektir. Devletin nasıl bir tarihi varsa komünün de bir tarihi vardır. Ulus-devlet nasıl ki kapitalizmin silahı ise, halkların kurucu ilkesi ve silahı da komündür. Esas devrim komünün inşa edilmesidir. Her şey, her adım, her politika komün eksenli geliştirilmelidir. Halkların özgür yaşamı komünle mümkün olacaktır. Sosyalizmin doğası komünlere dayanır. Yeni dönemin eksenini demokratik komünal toplum inşası oluşturacaktır.

Politik alanda iktidarcılığı aşıp demokratik yönetime geçmek, sosyalizm için hayati bir ilkedir. Bu ilke, ulus-devlet anlayışından demokratik ulus anlayışına ve onun politik araçlarına geçişin ifadesi olacaktır. Sosyalizm için ölüm çukuru demek olan iktidarcılık ve devletçilik hastalığına karşı tedbir komünalitedir. Komünaliteyi hayata geçirmek, sosyalizme bulaştırılmış iktidarcılık ve devletçilik hastalıklarını temizlemek ve sosyalizmi gerçek anlamda demokratik özüyle buluşturmaktır.

Komünal yaşam, bireyi aileci ve devletçi ilişkilerden kurtarıp genelleştiren ve insanlık ailesinin bir üyesi yapan yegâne yaşam biçimidir. Milliyet, ulus-devlet ve onun versiyonları insanlığı gruplara bölüp, kastik katilin eliyle başlatılan yarılmayı derinleştirirler. Komünal ilişki ise toplumun yeniden kendi öz değerleriyle buluşmasının yolunu açar. Toplumsal sorunların çözümü en iyi komünalite üzerinden tanımlanabilir.

Komünalist kişilik yaşadığı hayattan zevk alan bir kişiliktir. Gittiği her yerde bir komün oluşturmayı veya var olan komüne katılmayı görev edinir. Komünalist ruhu ve havayı kendinde yaşatan kişilik, insanları ruhsal ve zihinsel olarak bir komün etrafında örgütlemeyi de başarabilir. Devletin alanı daraltmasını gerekçe olarak ileri süren kişilik gerçek anlamda komünar olamamıştır. Devlet komün alanını daraltmaya çalıştıkça, komünar o alanı genişleterek devletin alanını daraltmayı hedefler. Bunu özümseyen bir komünar, komünalizmi yeniden toplumun gündemine sokup yaşamsallaştırmayı kendine görev edinir.

Komünün inşası demokratik komünalist kişiliğe bağlıdır. İktidarcı ve devletçi orta sınıf anlayışı, yaşam tarzı ve kişiliği tümden aşılmak durumundadır. Demokratik komünalist kişilik devrimi gerçekleştirilmeden komün inşa edilemez. Bu nedenle ilk önce kadronun baştan aşağı kendisini değiştirmesi ve dönüştürmesi gerekir. Bu anlamda yeni dönemde kadronun demokratik komünalist çizgide sahici bir eleştiri ve özeleştiri ile kendini değiştirip yenilemesi ve komünalist yoldaşlık hareketinin tutarlı ve başarılı bir mensubu haline getirmesi gerekir. Demokratik komünalizmin zihniyetine, kişiliğine ve pratik politikasına göre olur. İmkân aramaz, lazım olan imkânı kendisi yaratır. Özü, sözü ve pratiğiyle bir olur. Kolektif kişiliği yakalar, birlikte yol yürüdüğü yoldaşını dışlamaz. Kendini en doğru görmez, her an sorgulayıp özeleştiri konumunda tutar ve mütevazi olur. Şikâyet ve havale etmez, ne gerekiyorsa onu yapar. Hem kendisi çalışır hem de çalışmaları yoldaşlarıyla paylaşır. Baştan sona etik ve estetik olmayı esas alır. Soykırım kıskacını bir an bile aklından çıkarmadan çalışmalara yüklenir. Sade ve komünal yaşar, basit yaşam alışkanlıklarına ve maddiyata tenezzül etmez. Her türlü bireyciliğe karşı mücadele eder.

Yeni mücadele döneminde toplumsal yaşamın her alanında komünler oluşturulur. Toplumun kendi öz dinamikleri üzerinde yükselebilmesinde örgütlenme temel bir koşuldur. Bu örgütlerin sağlık, ekonomi, diplomasi, politika, öz savunma gibi tüm demokratik ulus unsurlarına kadar genişlemesi gerekir. Demokratik ulus çatısı altında aynı tarihsel-toplumsal kaderi paylaşmış farklı milliyetler, inançlar, tabakalar ve cinsler ekonomiden siyasete kadar yayılan bu komünlerde örgütlenirler. Komünler demokratik ulus ilkesine göre örgütlenir ve tabandan başlayarak binlerce komünün örgütlenmesi matruşka gibi, komün içinde komün şeklinde olmalıdır. Matruşkaların her biri bir komün iken, hepsi iç içe başka bir komünü oluşturur. Komünalite sistemi, böyle bir ağın örgütlendirilmesiyle gerçekleşecektir.

Demokratik modernitenin ana ve kurucu unsuru kadındır. Tarih boyunca komünal toplumun öncü gücü olarak kadın rolünü oynamıştır. Toplumsallaşmanın temeli olan anacıl toplum bu topraklarda neşet etmiş, kendini gerçekleştirmiştir. Toplum tarihinde ilk sömürü cinsiyet alanında gerçekleşmiştir. İlk ve temel kaybediş noktası olan cins kırımı, özgür toplumsallaşma kültürünün kadın şahsında kırıma uğratılmasıdır. Kadın, PKK'nin yarattığı mirasla ve kadın özgürlük mücadelesiyle öncü güç olmuş; dikkat çekici biçimde kendini ulusal, bölgesel ve küresel düzeye taşımıştır. Yeni dönemde özgürlüğün inşasında da başat güç haline gelen kadın öncülük yapmaya devam edecektir.

Komünalite kadının emeğiyle ve çabasıyla kurulacak ve onun eşitliğini garantiye alacaktır. Kadın irade haline geldikçe, erkeği de komünal yaşamın esaslarına çekecektir. Kadın güçlenmedikçe erkeğin toplumsal inşaya katılımı komünal değerlere göre olamaz. Toplumsal

inşaya katılım özgür, bilinçli ve iradeli olmayı gerektirir. Kadın komünaliteyi geliştirerek hem doğru bir kadın-erkek ilişkisinin temellerini atacak hem de kendi doğasına yeniden kavuşacaktır. Demokratik komünalitede erkek, egemen erkeklikten; kadın, geleneksel kadınlıktan çıkacak ve özgür eş yaşam ilkesine göre hareket edecektir.

Gençlik fiziki bir olgu olmayıp toplumsal bir kimliktir. Dinamizmiyle destanlar yazabilecek bir ataklığa sahiptir. Yenilikçi, yaratıcı, değişim dönüşüme açık ve devrimci karakteri itibariyle toplumun yürütücü gücüdür. Amaç ve yöntemli yaşamı temel disiplin olarak görüp seferber olduğunda, sabır ve inadı eksik etmediğinde tarihsel davalara öncülük edecek bir güce sahiptir. Kürdistan'da gençlik mücadelesiyle oluşan eşsiz miras öncü bir gençlik kuşağının oluşmasına yol açmıştır. Komünalitenin inşa çalışmalarında da gençliğin öncülük rolü ve sorumluluğu belirleyici olacaktır. Gençliğin öncülük ederek ruh kattığı, dinamizmiyle yön verdiği, yaratıcı duruşuyla sürüklediği ve bitmek bilmez enerjisiyle çözümü geliştirdiği toplumsal mücadeleler kesinlikle başarırlar. Gençlik bu bilinç, irade ve inançla yeni döneme öncülük etmeyi de bilecek, başarının yön belirleyicisi olacaktır.

Ulus-devletlerle ilişkilerimize yön verecek olan ilke demokratik entegrasyondur. Buna entegrasyonist çözüm de denebilir. Önder Abdullah Öcalan savunmalarında bunu 'devlet artı demokrasi' biçiminde de formüle etmiştir. Ulus-devletten vazgeçmek, onun yerine demokratik ulus programını ikame etmek yoğun, sürekli ve azimli bir mücadele gerektirir. Her sosyalist böyle bir mücadele tarzına sahip olmalıdır. Demokratik entegrasyon, sosyalizm teorisinde yeni bir yorum geliştirecektir. Özellikle devlet-toplum ilişkilerinde, çatışmalı süreçlerin çözümünde ve toplumsal inşada temel bir kategori olarak yerini alacaktır. Aynı zamanda bir bölge çözümü de olacaktır. Bugün Ortadoğu'da yaşanan kan ve vahşet düzeyine ulaşmış savaş ve çatışma ortamının sona erdirilmesi için de bir çözüm modelidir.

Demokratik entegrasyon çözümü demokratik müzakere yöntemine dayanır. Müzakere, ahlaki ve siyasi bir sorumluluğun gereğidir. Diyalog ve müzakere, güvensizliğin ve önyargıların azalmasını sağlar, karşılıklı anlayışı geliştirir, ayrılıkları azaltır, çatışmaların nihayete ermesi için zemini hazırlar. Ortadoğu gibi sorunları şiddetle bastırmaya çalışan bir coğrafyada her türlü sorunun demokratik müzakere ve demokratik uzlaşı ile çözülmesi gerektiği açıktır. Yeni dönemde sosyalistin sorun çözme yönteminden biri demokratik müzakere yöntemidir.

Yeni dönemin teorisi demokratik modernitedir. Bunu demokratik sosyalist ya da komünalist modernite olarak da ifade edebiliriz. Yeni dönemin politik programı demokratik toplum ya da demokratik ulus inşasını gerçekleştirmektir; stratejisi, bütüncül hukuka ve öz savunmaya dayalı demokratik siyasettir; taktik çerçevesi, demokratik siyaset stratejisinin başarısına hizmet eden ve çok büyük çoğunluğu pozitif olan her türlü demokratik, toplumsal, siyasal ve kültürel eylem biçimlerinden oluşur.

Politik program, toplumsal hareketin gerçekleştireceği görevleri belirler. Strateji, bu görevleri başarmayı sağlayacak en kısa yolu ifade eder. Taktikler ise stratejinin başarısı için bu yolda atılacak her adımı içerir. Bunlar temelinde demokratik komünler hareketinin gerçekleştireceği politik görevleri ve bunları başarmanın strateji ve taktiklerini kısaca izah etmek yararlı olacaktır.

1-Program

Bizim yeni dönemdeki politik programımız demokratik toplum ya da demokratik ulus inşasını gerçekleştirmektir. Anlaşılır olması için demokratik toplum inşasının temel hedeflerini başlıklar halinde ele alacağız.

e) Siyasi Hedefler

Siyasi hedef ile kastedilen, demokratik toplumun yönetim biçimidir. Temel sloganımız şudur: "Ulus-devlet sosyalizmi yenilgiye, demokratik toplum sosyalizmi başarıya götürür!" İlgili bölümlerde belirttiğimiz gibi reel-sosyalizm bizi ulus-devlet fikrine taşıdı ve bu biçimde bir açmaza girildi. Biz bu açmazdan "Demokratik Toplum" programı ile çıkıyoruz. Burjuva ulus anlayışından, demokratik ulusa doğru yol alıyoruz. Devlet iktidarının değil, demokratik ulusun, demokratik toplumun siyasal alanının inşasından bahsediyoruz.

Demokratik modernitenin zihniyeti demokratik ulus ise bunun bedenleşmesi, siyasi hedefleridir. Buna komünler komünü, komünalite, komünler birliği, komünler topluluğu diyebiliriz. Fakat bunu devlet kavramıyla karıştırmamak gerekir. Komünler, toplumun temel ihtiyacıdır, özyönetimidir. Komün, demokratik ulusun kök hücresidir. Hücre sağlam olmazsa, beden de sağlam olmaz. Bu açıdan komün hayatidir.

Bir toplum için en hayati, ahlaki, bilimsel ve estetik görev öz yönetim gücüne kavuşmaktır. Bu görevi başaramayan bir toplumun ahlaki, bilimsel ve estetik gelişimi mümkün olmadığı gibi, siyasal ve ekonomik kurumlaşması, gelişmesi de mümkün olmaz. Öz yönetimlerine kavuşamayan toplumların sömürgeleşmesi, asimilasyon ve soykırım politikaları sonucu tükenmesi kaçınılmazdır.

İktidar yönetimi toplumda ne denli anti-demokratikse, öz yönetim de o denli demokratiktir. Saf iktidar yönetimleri ne kadar demokrasi karşıtlığını ve toplumun yönetimden uzaklaştırılmasını ifade ediyorsa, öz yönetimler de toplumu yönetime kattıkları oranda demokratikleşmeyi ifade ederler. Bu açıdan demokrasi, toplumun katılım sağladığı öz yönetim

olarak tanımlanabilir. Öz yönetimin doğasında demokrasi vardır. En küçük klan toplumundan en geniş ulusal toplumlara kadar yaygınlaşan ve sürekliliği olan bir erki ifade eder.

Kapitalist modernite koşullarında her ulusun yönü ulus-devlete verilir ve ulus olabilmek için devletleşmek gerektiği evrensel bir kanunmuş gibi ele alınır. Buna karşı demokratik ulus inşası, ulus-devletle değil öz yönetimle olur. Burada önemli olan toplumun dış veya egemen bir güç tarafından değil, bizzat kendisi tarafından yönetilmesidir. Demokratik ulusta yabancı yönetim değil, öz yönetim esastır.

Kürdistan'da demokratik ulusun öz yönetim temelindeki bedenleşmesi ise "**Kürdistan Demokratik Komünler Birliği**"dir. Komün doğrudan demokrasinin, öz yönetimin gerçekleştiği temel birimdir. Kürdistan Demokratik Komünler Birliği köy ve sokaktan başlamak üzere toplumsal yaşamın olduğu her yerde ve ihtiyaç duyulan her yaşam alanında kurulacak sayısız komünün konfederal bütünlüğüdür. Bu durum demokratik konfederalizm olarak da ifade edilmiştir.

Komün öz yönetimin, doğrudan demokrasinin gerçekleştiği en küçük meclistir. Bir köyü kentten, kenti bölgeden, bölgeyi ülkeden, ülkeyi de dünyadan kopuk ele almak mümkün olmadığına göre, komünler de birbirine bağlı ve birbiriyle ilişkide olur.

Demokratik toplum genel bir ifadedir. Demokratik toplumun üç biçimi var: Liberal temelli demokratik toplum, sınıf temelli (reel-sosyalist) demokratik toplum, bir de bizim yeni geliştirdiğimiz komünal temelli demokratik toplum. Komünal temelli demokratik toplumun reel-sosyalist oluşumlardan çok farklı olduğunun altını özellikle çizmek gerekir.

Bütün bunlar iktidarcılık, devletçilik hastalığına karşı tedbirdir. Komünalizm, iktidarcılık ve devletçilik hastalığının en büyük ilacıdır ve tehlikeleri boşa çıkarmak içindir. Komünalite, tarih boyunca halkların yaşadığı bir gerçekliktir. Biz bunu demokratik modernite sistemiyle buluşturarak çağdaş demokratik toplum haline getirmek istiyoruz.

f) Sosyal Hedefler

Demokratik komünal toplum manifestosunun politik programı, toplumun kendi ihtiyaçları doğrultusunda örgütlenmesini ve demokratik tarzda varoluşunu hedefler. Sosyal hedef demokratik toplumun inşasıdır. Demokratik toplumun sosyal alanının oluşumunu kapsar.

Toplumsallık da nihayetinde bir evrendir, buna 'ikinci doğa' diyoruz. İkinci doğanın çekim merkezi hafızasıdır, etik karakteridir, estetik ölçüleridir, politik iradesidir. Bu bir Kürt sistematiğidir ve bu sistematik, demokratik toplum sistematiğidir ve önemlidir. Yerli yerinde, toplumsal sistemin bir birimi olarak çalışmayı bilmek gerekir. Toplum öyle sert kanunlarla çalışmaz. Toplumsal doğada yasalar değil, eğilimler vardır. Toplumsal çalışmalar, zekâyla, akılla, politik esneklikle yürütülür. Kendine özgü kuralları vardır, buna ahlak diyoruz. Kendine yönelik kütlesi, hacmi var, buna da Kürt varlığı diyoruz, hafızadır bu. Buna bir de akıl merkezini, analitik aklı eklemek gerekir. Bütün bunları derleyip toparlamak ve güçlü bir demokratik toplum merkezi oluşturmak gerekir.

Komünal toplumun en yaygın biçimi sosyal alanda yaşanacak. Sosyal alanın tüm boyutlarında komünler oluşacaktır. Sosyal alanın kök hücresi komüne dayanır. Komün, toplumsallık demektir. Sağlık, eğitim, dil, kültür, tarih, spor vb. alanların tümünde komünler oluşturulur. Toplumsal ihtiyaç temelinde dil, tarih ve felsefe komünleri kurulabilir.

Önemle üzerinde durulması gereken bir konu da demokratik komünlerin tüm farklılıkları kapsayacak şekilde olması gerektiğidir. Kürdistan'da bulunan tüm farklı kimlikler, inançlar, mezhepler, sosyal gruplar komünal çalışmaların öznelerini oluşturmalıdır.

Ekonomi alanında hedef, komünal ekonomidir. Ekonomik alandaki çalışmalar kolektivite esaslı geliştirilecektir. Avrupa sosyal bilimi ekonomik alanı ayrıştırır. Oysa ekonomi de sosyal alan içinde ele alınmalıdır.

c) Ortadoğu'da Kürt Sorunu Ve Demokratik Entegrasyon Çözümü

Entegrasyon, birlikte yaşanılacak ulus devletlerle bağı ifade ettiğinden önemlidir. Kürdistan ile doğrudan ilgili olan dört ulus devlet bulunmaktadır. Dört devletle demokratik entegrasyona dayalı bir yaklaşımla bütünleşeceğiz.

Kelime olarak "bütünleşme, birleşme, farklı birimlerin birlik ilişkisi" anlamına gelen entegrasyon, demokratik toplumun ulus-devletle demokratik birliğini ifade eder. En doğru tanımı budur. Buna göre toplum, kendini bir devlet olarak örgütleyip diğer devlete bağlamaz. Kendini demokratik toplum olarak örgütleyip demokratik cumhuriyete entegre eder. Demokratik entegrasyon aynı zamanda eşitliği de içerir. Demokratik müzakere ile tesis edilir ve demokratik müzakereyi zorunlu kılar. Demokratik müzakere, demokratik toplum ile ulusdevletin bütünleşmesini sağlar.

Ulus-devlet şu an asimilasyon uygulamaktadır. Oysa entegrasyon, asimilasyonun tersidir. Asimilasyon, ulus-devlet içinde erimeyi, çatışmayı yaratırken; demokratik entegrasyon kendi iradesiyle birleşmeyi yaratır. Asimilasyon, iki tarafın düşmanlıklarını büyütürken, demokratik entegrasyon barışı ve kardeşliği inşa eder. Entegrasyonu reddeden, bunun için müzakereye oturmayan ulus-devletin asimilasyonda ısrar edeceği açıktır.

Demokratik entegrasyon ulus-devlet çözümünü kabul etmemedir. Ulus-devlet inkâra, asimilasyona ve imhaya dayalıdır. Entegrasyonu kabul etmiş ve bunun için müzakereye oturmuş bir ulus-devletin bu özelliklerinden uzaklaşacağı açıktır. Dolayısıyla ulus-devletin bölgemizde

yol açtığı tahribatın giderilmesi ve yeniden halklar ortaklığının yaratılması için entegrasyonu temel çözüm olarak görmek gerekir.

Demokratik entegrasyon, demokratik müzakereyi gerektirir, başka türlü olmaz. Bundan sonrası için yapılan müzakerelerin niteliği, bir "Kardeşlik Hukuku" niteliğindedir. Bunun da ötesinde bir kardeşlik hukuku arayışının ifadesi olarak değerlendirilmelidir. "Devlet güçlüdür, devlet her şeyi dayatır, baskıyla uygular" yaklaşımı kabul edilemez. Bütün bunlar faşist yaklaşımlardır. Hepsi reddedilmek durumundadır. Yapılması gereken demokratik müzakere ile demokratik toplumun ulus-devlete entegrasyonudur.

Kürtler, Ortadoğu'da en ağır sorunu yaşasa da çözüm için en ideal konumda bulunurlar. Kürt-Türk çözümü, Ortadoğu çözümüdür. Bu kadar önemlidir ve buradaki çözüm öylesine aciliyet arz eder ki, tüm Ortadoğu'yu da çözüme götürebilir. Dolayısıyla Türk-Kürt çözümü öyle sıradan, yerel bir çözüm değil, dar anlamda bir sorun çözümü de değildir. Kesinlikle bir Ortadoğu çözümüdür. Ve hatta dünya çapında etkisi olacak bir çözümdür.

Kürtlerin, komşu dört devlet ile de çatışmaları var ve bu durum hala devam etmektedir. Henüz hiçbir güçle müzakere aşamasına gelinmiş değildir. Bölge ulus-devletlerini müzakere aşamasına getirmek, barış ve demokratik toplumun inşası için uygun bir çerçevedir. Bu çerçeveyi biraz daha geliştirmenin yolu Kürdistan'ı aralarında paylaştıran ulus-devletlerle demokratik entegrasyon çözümüdür. Buna "Ortadoğu'da Kürt Sorunu ve Demokratik Entegrasyon Çözümü" diyebiliriz. Reel-sosyalizm ve ona dayalı ulus-devlet perspektifi er ya da geç bir çatışma üretir. Ulus-devletçi perspektif kalıcı barış olasılığını barındırmaz. Aksine aynı topraklarda beş devletin sürekli didişme halinde olacaklarını gösterecektir.

Dolayısıyla entegrasyon çözümü için ulus-devletlerin de demokratik değişimden geçmesi gerekmektedir. Ulus-devlet programına sahip olmak ne sosyalist düşünceye uygun bir amaç olabilir ne de pratik, realist bir çözüm yaratabilir. Gerçekleşse de çok kanlı olur. Bu, bir sosyalistin kabul edemeyeceği bir şeydir. Dolayısıyla biz "demokratik ulus" çözüm önerisini geliştirdik. Sosyalizme yakışır olan çözüm, demokratik ulus çözümüdür. "Sosyalizm demokrasisiz olmaz" anlayışı ile "demokratik toplum programını" geliştirmek, her koşulda hayata geçirilmesi gereken bir ilkedir.

Ulus-devletlerle ilişkilerimize yön verecek olan da bu ilkedir. Buna demokratik entegrasyon çözümü de denebilir. Ulus-devletten vazgeçmek, onun yerine demokratik ulus programını ikame etmek yoğun, sürekli ve azimli bir demokratik mücadeleyi getirecektir. Her sosyalistin hazır olması gereken de bu mücadele tarzıdır. Entegrasyon, geçmişin çatışmalı, illegal ve gelgitli mücadele tarzlarından farklı olarak bizlere sürekli yoğunlaşmayı ve örgütsel kurumlaşmayı dayatmaktadır. Ulus-devletlerle kurulacak ilişki tarzında bu ilkeye göre hareket etmek hayati önemdedir.

Yüz yılı aşkın bir zamandır Kürtler asimilasyon, imha ve inkâr politikalarıyla eritilmek ve yok edilmek istenmiştir ve hala da istenmektedir. Buna karşın Kürtlerin tepkisi, kendi ulusdevletlerini arama, oluşturmak için mücadele etme ve bedel ödeme tarzında olmuştur. Bölge ulus-devletleri Sadabat Paktı'ndan Bağdat Paktı'na kadar Kürtleri asimilasyon politikalarıyla eritmek için her yola baş vurmuşlardır. Dört ulus-devletin de temel amacı, ortak bir politika oluşturarak Kürtleri adım adım yok etmektir. Bu anlaşmalar günümüze kadar da fiilen devam etmektedir. İran'ın bir İslami Cumhuriyete dönüşmesi, Irak ve Suriye'nin çözülmesi, bu dörtlü gizli ittifakı parçaladı ancak halen resmi olarak imha, inkâr ve asimilasyon politikalarından vazgeçtiklerine dair bir beyanat olmamıştır. Fırsat bulurlarsa bu dört devlet birleşip asimile etmekten hatta imha-kırım hareketleri düzenlemekten geri durmayacaklardır.

Entegrasyonu ülkemizde ve bölgemizde yegâne çözüm modeli olarak tespit ederken, bunu aynı şekilde doğal, zorlama olmadan ve karşılıklı hukuki zeminler oluşturarak hayata geçirmemiz gerektiği de belirtilmelidir. Politik süreçler hukuki sözleşmelerle güvence altına alınır, ardından bunun bir toplumsal sözleşme olması için taraflar politik güçlerini, etkilerini ve olanaklarını kullanırlar. Hukuki güvenceye kavuşturulmamış bir entegrasyon projesi, olsa olsa hatır-gönül ilişkileriyle hayata geçirilmeye çalışılan trajikomik bir barışı getirir. Böyle süreçlerin de kısa sürede çok daha kanlı çatışmalara yol açtığını dile getirecek kadar tarihsel ve toplumsal deneyim mevcuttur.

Hukuki güvenceye alınmış bir entegrasyon her şeyden önce eşitliği ve kardeşliği içerecektir. Taraflar hukuk önünde eşit olacak, birbirlerinin varlığına ve değerlerine saygılı davranacak, kaynaklardan ve fırsatlardan eşit düzeyde yararlanacak ve eşit görev ve sorumluluklara sahip olacaklardır.

Entegrasyon karşılıklı adımları mecbur kılar. Kendi başına bir tarafın karar vermesiyle, bir tarafın diğer tarafa dayatmasıyla entegrasyon olmaz. Entegrasyon olması için temel şart, bunun bir müzakere süreci ile hayata geçirilmesidir. Müzakere, tarafların birbirlerine saygı gösterdiklerini, birbirlerinin acılarını anladıklarını, birbirlerinin taleplerine kulak verdikleri bir sürecin var olduğunu gösterir.

Demokratik entegrasyonun temel ilkesi, bir arada yaşamak ama birbirinin içinde erimemektir. Ayrılıkçılık, yeni bir ulus-devlet arayışı gibi 20. yüzyıl reel-sosyalist doktrinini terk etmek sosyalist anlayışın bir gereğidir. Ancak bu, temel hak ve özgürlüklerimizden vazgeçeceğimiz anlamına gelmemektedir. Entegrasyon, bundan sonra halklarımızın aynı coğrafyada, birlik içinde ve kendi öz kimlik ve kültürlerine bağlı kalarak yaşamalarının yolunu açacaktır.

Bölge ulus-devletleri entegrasyona gerçekten varlar mı? Ya da entegrasyondan ne anlıyorlar? Asimilasyona gerçekten karşılar mı? Bu gibi soruların cevabı için müzakere süreçleri ve diyalog esastır. Eski önyargılarla, yaşanan acıları tartışmaların önüne koyarak çözümler üretilemez. Demokratik, sosyalist muhalif güçlerin sosyalizmdeki doktriner açmazları ve hataları cesurca tartıştığı gibi, ulus-devlet ideologlarının ve politika merkezlerinin de iki yüz yıldan fazla bir süredir devlet adına işlenen suçlar ve hatalarla aynı samimiyetle yüzleşmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla entegrasyon bir tarafın uygulayacağı bir politika değil, iki gücün karşılıklı olarak kendi hatalarından arınacağı ve yaptıklarıyla yüzleşmeyi öğreneceği bir süreçtir. Zayıf tarafın güçlü tarafa tabi olması entegrasyon değil, yeni bir asimilasyon politikasında ısrar anlamına gelir. Ki, bu da yepyeni dinamiklerle donanmış bir çatışma ortamının alevlendirilmesi demektir.

Bu topraklarda bin yıldır tesis edilmiş olan kardeşlik canlandırılmak isteniyorsa, bunun hukuki altyapısı oluşturulmalıdır. İç cephede barışı sağlamanın yolu entegrasyon hukukunu kabul etmekten geçer. Entegrasyon, bir arada ve aynı coğrafyada yaşayan halkların, kimliklerin, inançların ve sosyal-siyasal grupların yasalar karşısında eşit bir konumda bulunmaları demektir. Temel nokta budur. Hukuki temellerle oluşturulmuş entegrasyon politikaları hem ulus-devletin çözümsüzlüğüne hem de asimilasyonist eritme politikasına karşıt bir hamledir.

Entegrasyon çözümü Kürtlerin demokratik kurumlaşmasını gerektirir. Demokratik kurumlaşma olmadan entegrasyon, Kürtlere yeni bir asimilasyonist politikanın dayatılması demektir. Demokratik kurumlaşma sadece Kürtlerin kendi varlıklarını garantiye almaları demek değildir; en az bunun kadar önemli olan, bundan sonra Kürtlerin, varlıkları tehdit edilmedikçe, kendi demokratik hakları için silaha, şiddete başvurmayacakları demektir. Entegrasyonun yasalarını oluşturmak, asimilasyondan vazgeçmektir. Çatışma ortamı sona erdiği oranda demokratik taleplerin hukuki güvenceye kavuşması da kaçınılmaz olacaktır.

Bütünleşme teorisinin veya entegrasyonun temel özelliği, demokrasisiz olamayacağıdır. Diktatoryal, monarşist veya faşist bir hükümet demokratik bir programı uygulayamaz. Bu durumda entegrasyon gibi tamamen müzakereye dayalı bir programı da uygulayamaz demektir. Kürtlerin içinde bulundukları statüsüzlük durumunu ve ilişkide oldukları ulusdevletlerin mevcut politikalarını göz önüne getirdiğimizde, yapısal olarak değişim ve dönüşümün her iki taraf için de elzem olduğu anlaşılacaktır. Aksi durumda çözümsüzlükte ısrar, her iki tarafın da "Kürt Kapanı"nı hazırlayan güçlerin değirmenine su taşımaları anlamına gelir.

Demokratik kurumlaşma hem Kürtlerin ilişkide oldukları ulus-devletlerle doğru bir birliktelik kurmalarına hem de kendi aralarında bir ulusal barış ve birliğin temellerini atmalarına yol açacaktır. Ulus-devletler Kürtlerin demokratik haklarına saygılı olmalı, Kürtler de bu devletlerin egemenlik haklarına karşı doğru bir duruş sahibi olmalı. Ulus-devlet demokratik dönüşümü önüne bir hedef olarak koymayacaksa, bir entegrasyon politikasını yürütmesi de imkânsızdır.

Demokratik toplum kurumlaşmasının anlamı şudur: Kürtler ve bölgede yaşayan tüm halklar, inançlar ve sosyal gruplar toplum olarak kendi kaderlerini kendileri tayin etmek hakkına sahiptirler. Devletin tayin ettiği bir kaderi yaşamaya veya ulus-devletin izin verdiği sınırlarda yaşamaya mecbur bırakılamazlar. Devlet, ancak bu grupların üzerinde ve onlarla müzakere halinde genel demokratik koordinasyonu sağlamakla mükelleftir. Devleti demokratikleştirme gibi bir hedef sosyal bilime uygun değildir; esas olan devletin demokrasiye duyarlı hale gelmesidir. Müzakere halinde, karşılıklı tartışarak demokratik kurumlaşmanın nasıl olması gerektiği somutlaştırılabilir. Bu durumu her iki taraf da bir taviz biçiminde değerlendiremez.

Bunlar demokratik yaşamın esaslarıdır. Demokratik tartışmalarda işin esasına bağlı kalındığı müddetçe, iki tarafın da üzerinde uzlaşacağı kavramları, ifadeleri ve prensipleri tespit etmek zor olmayacaktır. Nihayetinde aynı coğrafyada, aynı kültürel ortaklık altında bin yılı aşkın bir birliktelikten söz ediyoruz. Dolayısıyla demokratik bir kurumlaşma hedefinde samimi olunursa, bunun için uygun yolların bulunması mümkündür. Her durumda, demokratik toplum inşa etmek demokratik toplum olma ve demokratik ulusu inşa etme hakkımızı da barındırır. Genel bir formülasyon olarak Kürtler ulus-devletlerle ilişkilerini demokratik entegrasyon modeli ile düzenleyeceklerdir. Rejimlerin demokrasiye duyarlı olması durumunda demokratik uzlaşının sonuç almaması düşünülemez.

Entegrasyon ilkelerine bağlı olarak yapılacak örgütlenme demokratik ulus perspektifiyle olacaktır. Demokratik ulus bir zihniyettir; demokratik komünalizm, demokratik federalizm veya demokratik konfederalizm onun bedenleşmesidir. Zihniyetle ilgili olmasının anlamı şudur: Demokratik ulus bir kavram, bir teoridir; o teorinin somutlaşması demokratik komünalizm, demokratik federalizm veya demokratik konfederalizmdir. Bu kavramlar ihtiyaca göre değiştirilebilir. Demokratik özerklik de denilebilir. Ayrım şudur: Madde-enerji ilişkisinde enerji maddede form bulur. Bu, evrensel bir hususturu. Ulusun da bir enerjisi ve bir de formu vardır. Form kazanma veya bedenleşme ulus-devlette ayrıdır, demokratik ulusta ayrıdır. Demokratik ulusun zihniyeti farklı, ulus-devletin zihniyeti farklıdır. Dolayısıyla formları da birbirinden farklıdır.

Bu noktada entegrasyon demokratik ulusun somutlaşmasının ifadesidir. Ulus-devlet bütün toplumu ulus-devlet olarak organize etmiştir. Zihniyet, duygu dünyası, bilinç, tepkiler ve hedefler hep ulus-devlet mantığına göre olmaktadır. Entegrasyon yasaları ise yepyeni bir dil ve bilincin geliştirilmesi anlamına gelir. Bu da ancak demokratik ulus bilinci, kültürü ve teorisinin oluşmasıyla sağlanabilir. Bir arada yaşanmak isteniyorsa demokratik müzakerelerin kabul

edilmesinden başka bir seçenek yoktur. Ulus-devletin her şeyi belirleme çabasına, demokratik ulus güçleri de her şeyi ulus-devlet tekelinden çıkarıp özgürleştirme çabasıyla cevap vermeliler.

Demokratik ulus güçleri entegrasyon imkânı kazanacaktır. Çünkü entegrasyon uçurumda siyaset değildir. Müzakere ve karşılığında ise hukuki güvenceye kavuşan bir legal çalışmaya ulus-devletlerin sürgit şiddet ve yok saymayla karşılık vermeleri mümkün değildir. Esas olan teorik kısmın oluşmasıdır. Buna politik anlam kısmı da diyebiliriz. Bu oluştuktan sonra yapılacak şey teoriyi pratikleştirmektir. Onun da somut ifadesi demokratik siyaset ve hukuktur.

Bu noktada demokratik ulus güçlerinin bu zihniyet formuna, bu teorik çerçeveye göre hareket edip etmeyecekleri önem kazanır. Nereden, nasıl başlanacağı, müzakerelerde nasıl bir tutum alınacağı, kurumsal inşada, teoriyi yaşamsallaştırmada nasıl bir dil, üslup ve yöntemin uygulanacağı gibi konular da en az teorik çerçevenin oluşturulması kadar önemlidir. Nice teorik doğrular vardır ki, uygulama zemini veya gücü bulamadıklarından unutulup gitmişlerdir. Bir toplumsal sorunda inşanın doğru anlaşılamaması ve doğru oluşturulamaması beraberinde onulmaz acıların yaşanmasını getirecektir. Bu nedenle teorik çerçeveyi özümsemiş ve onu yaşamsallaştırmaya aday bireylerin her koşul altında buna uygun bir yaşam ve çalışma tarzından taviz vermemeleri önemlidir. Demokratik entegrasyonu kurumsallaştırmaya aday bireyler akademilerde yetişmez; oralarda ancak teorik çerçeve öğrenilebilir. Esas olarak sahaya indiğinde, pratikleştirmeye giriştiğinde niteliği açığa çıkar. Duygularıyla, bilgisiyle, eğitimiyle; bunların yetmediği yerde öngörüleri, sezgileri ve pratikte edindiği deneyimleriyle hareket etmeli, tehlikenin ve fırsatın adeta kokusunu almalıdır.

Demokratik entegrasyonun en temel özelliği, demokratik toplumun komünaliteye dayanmasıdır. Bu da yaşamın her alanında komünal örgütlenmeyi gerekli kılmaktadır. Bu komünal örgütlenme boyutlar temelinde somutlaşmaktadır. Bu noktada göz önünde bulundurulması gereken husus, boyutların birbirinden kopuk olmadığıdır. Tüm boyutlar, tıpkı demokratik toplum gibi canlı organizmadır ve iç içedirler. Demokratik entegrasyonun boyutları şöyle ifade edilebilir:

1.Özgür Yurttaş: Demokratik toplumun özgür yurttaşı, demokratik komünalizme bağlı olarak varlık kazanır. Ulus-devlet vatandaşlığı kapitalist bireyciliği esas alırken, özgür yurttaş komünalisttir; demokratik komünalizm ile var olur. Dolayısıyla etik ve politik olarak demokratik topluma karşı sorumludur.

Demokratik toplumun yurttaşı özgür olduğu kadar komünal olmak durumundadır. Kapitalist bireyciliğin topluma karşı kışkırtılmış sahte özgür bireyi özünde en derinleştirilmiş köleliği yaşar. Fakat liberal ideoloji öyle bir imaj oluşturur ki, birey sanki toplumda sonsuz özgürlüklere sahiptir. Gerçekte ise tarihin hiçbir döneminde gerçekleştirilemeyen azami kâr eğilimini gerçekleştirip hegemonik sisteme dönüştüren ücretli emek kölesi birey, köleliğin en geliştirilmiş biçimini temsil eder.

Buna karşılık demokratik toplumun yurttaşı, kendi özgürlüğünü toplumun komünalitesinde, yani daha işlevsel küçük topluluklar halindeki yaşamında bulur. Özgür ve demokratik komün demokratik toplum yurttaşının gerçekleştiği temel okuldur. Komünü olmayanın, komünal yaşamayanın bireyselliği de gerçekleşemez. Yurttaş komüne karşı sorumluluğunu ahlaki olmanın temel ilkesi sayar. Ahlâk komünal yaşama saygı ve bağlılık demektir. Demokratik olmayan komün politik olamaz. Politik olmayan komün ise özgür olamaz. Demokratik toplum olmanın ilk koşulu yurttaşın özgür olması ve bu özgürlüğünü bağlı olduğu komünle birlikte demokratik politika temelinde gerçekleştirmesidir.

Öte yandan özgür yurttaş, ulus-devlet ile aynı siyasi çatı altında yaşadığından ulusdevletin anayasal vatandaşlık boyutu da vardır. Bu boyut, ulus devletin, demokratik toplumun statüsünü demokratik entegrasyonla tanımasıyla ortaya çıkmaktadır.

2.Öz yönetim: Öz yönetim, demokratik entegrasyon ile bağlantılı olduğu için saf bir yönetim değildir. Ulus-devletle aynı siyasi çatı altındadır. Bu yönün göz ardı edilmemesi gerekir. Ulus-devlet sınırları içinde demokratik toplumun öz yönetimle kendi kendini yönetmesidir.

Öz yönetimsiz demokratik toplum düşünülemez. Genelde tüm ulus biçimleri, özelde demokratik uluslar kendi öz yönetimleri olan toplumsal varoluşlardır. Bir toplum kendi öz yönetiminden mahrum olursa ulus olmaktan çıkar. Çağdaş toplumsal gerçekliklerde yönetimsiz ulus düşünülemez. Gelinen aşamada Kürtler yoğun politikleşen toplum olmak kadar, bu politik gerçekliği demokratik toplum olma doğrultusunda örgütleyen bir konumu da yoğunca yaşamaktadır.

Öz yönetim, toplumsal varoluşun temel niteliklerindendir. Toplumsal beyne öz yönetim demek yerinde bir tanımlamadır. Öz yönetim toplumsal doğadaki erki düzenler, denetler, korur ve sürekliliğini sağlar. Öz yönetim toplumun doğrudan katılımıyla gerçekleştirilir.

3.Sosyal Yaşam: Demokratik toplumun inşası, aynı zamanda sosyal yaşamda dönüşüm anlamına gelmektedir. Gerçekleştirilecek dönüşümün adı, demokratik komünalizmdir. Bu bağlamda sosyal yaşam, komünal yaşamdır.

Devlet ve kapitalizm olmadan önce de toplum vardı. İnsan toplumla insan oldu. Toplumu geliştiren kent, sınıf, devlet ve uygarlık değildir, tersine bu olguların hepsini gerçekleştiren varlık toplumdur. İnsan yaşamında hiçbir şey toplumun yerini tutamaz. Toplumdan vazgeçmek, toplum olmaktan çıkmak insanlıktan vazgeçmek ve insan olmaktan çıkmak demektir. Demokratik

toplum öncelikle toplum olarak kalmakta ısrarlıdır; kapitalist modernitenin karşısına "ya toplum ya hiç" şiarıyla dikilir.

Demokratik toplum toplumsal hiçleştirmeye karşı alternatif toplumdur. Eşitsizliğin ve köleliğin her biçimiyle uygulandığı ve içselleştirildiği toplumsal tüketilişe karşı özgürce ve eşitçe varoluşa kavuşan toplumdur. Demokratik toplum sağlıklı toplum halinde yaşamanın başta gelen koşuludur. Ulus-devletin tükettiği toplumu yeniden aslına iade eder. Sağlıklı toplum sağlıklı birey yetiştirir. Zihinsel ve ruhsal sağlığına kavuşan bireyin fiziki hastalıklara karşı direnci daha da artar ve hastalıklar azalır. Demokratik toplumun eğitim anlayışı toplumsallığı ve özgür yurttaşı hedef aldığından, bireyin toplumla ve toplumun bireyle gelişme diyalektiği yeniden kurulur. Bilimlerin toplumsallaştırıcı, özgürleştirici ve eşitleştirici rolü yeniden ortaya çıkar. Demokratik toplum, varoluşu hakkında doğru bilinç kazanmış toplumun toplumsallığıdır.

Tarihsel ve güncel anlamda ailecilik ve devletçilik, sosyal yaşamı adeta boğmuştur. Kapitalist moderniteyle ailecilik ve devletçilik toplumu çılgına çevirmiş durumdadır. Her iki olgu da anacıl komünal toplumun ikiye yarılmasıyla gelişti. Ailenin ve devletin tümden reddi veya tümden kabulü mümkün değildir. Devletçilik sorun çözmez, tersine sorun üretir, sorunun kaynağı durumundadır. Ailecilik de bugün durmadan yeni sorunlara zemin oluşturuyor. Kürtlere sadece aile zemini bırakıldığı için, aileciliği korumayı en temel görev olarak görülür. Bütün devletler Kürtlere aileyi koruma, çocuk doğurma, ırgat ve asker ihtiyacını karşılama görevi verir. Ailecilik Kürtlükten çıkmadır, toplum olmaktan çıkmadır. Bunlar aşılmadan demokratik topluma ulaşılamaz. Demokratik komünalizmle inşa edilecek sosyal yaşam, özünde ailecilik ve devletçiliğe karşı güçlü bir demokratik mücadeleyi gerektirmektedir. En büyük inşa çalışmasının ve mücadelenin bu alanda verileceği akıldan çıkarılmamalıdır.

Büyük zihniyet devriminin, kadın özgürlüğü ve eko-ekolojik toplum temelinde dönüşümlerin yaşanacağı alan sosyal yaşamdır.

4.Özgür Eş Yaşam: Günümüzde temel çelişki ve sorunlardan en önemlisi kadın etrafında yaşanmaktadır. Kastik katilin anacıl toplumu yarmasıyla başlayan toplumsal sorunların temelinde erkek egemen zihniyet ve sistem yatmaktadır.

Demokratik toplumun da önündeki en temel sorun, egemen erkek ve köle kadın sorunudur. Bu sorunun ailecilikle çözülemeyeceği açıktır. Hatta ailecilik, sorunun kaynağıdır. Özgür eş yaşam tam da bu noktada temel çözüm gücü ve formülasyonu olarak geliştirilmiştir. Demokratik komünalizm ile kadın ve erkek komünalizme çekilerek, düşürücü rollerinden arındırılarak özgür iradeye dayalı özgür eş yaşam ile kadın özgürleşebilir.

Demokratik toplum sürecinde kadın özgürleşmesi büyük önem taşır. Özgürleşen kadın özgürleşen toplumdur. Özgürleşen toplum ise demokratik toplumdur.

Bu noktada yapılması gereken, cinsiyetçi erkek egemen zihniyetin aşılmasıdır. Cinsiyetçilik, erkeğin temel sorunsallık alanıdır. Her iki cinsi de kölelik konumuna düşüren en temel etkendir. Dolayısıyla özgür eş yaşam için temel mücadele alanı cinsiyetçilik olmak durumundadır. Özgür kadın ve erkek, erkek egemenliğinin bu köleleştirici olgusuna karşı radikal bir mücadele ile ortaya çıkabilir. Bu da ancak aileciliği aşmış demokratik komünalist kişilikle mümkündür.

5.Eko-ekonomi: Kapitalist modernite endüstriyalizme dayalı bir talan düzeni kurmuştur. Ücret köleliği ve işsizlik, bu talan düzeniyle bağlantılıdır. Bu düzenden kurtuluşun yolu, demokratik toplumun komünaliteye dayalı kendi eko-ekonomisini geliştirmesidir. Ekonomik sorun az ücret veya herkesin ücretli köleliğe alınmasıyla sınırlandırılamaz. Esas olarak ekoekonominin toplumun elinden alınması ve temelde ekolojik ve ekonomik işgalin gerçekleştirilmesi, ekonomik sorunların kaynağıdır.

Ekonomik işgal, işgallerin en tehlikelisidir. Ekonomik işgal bir toplumu düşürme, çökertme ve çözmenin en barbar yöntemidir. Kürt toplumu, üzerindeki ulus-devlet baskısı ve zulmünden çok, ekonomik araçlarına el konularak, ekonomik yaşamı kontrol altına alınarak nefessiz hale getirilmiştir. Ekonomik tutsaklık kimlik inkârcılığının ve özgürlükten yoksunluğun en etkili aracı kılınmıştır.

Demokratik toplumun ekonomik sistemi sadece bu barbar uygulamaları durdurmakla kalmaz, toplumun ekonomi üzerinde yeniden denetim kurmasını esas alır. Ekolojik endüstriyi ve komün ekonomisini esas alır. Endüstriye, kalkınmaya, teknolojiye, işletmelere ve mülkiyete biçilen sınır ekolojik ve demokratik toplum olma sınırıdır. Komünal ekonomi, kâr ve sermaye birikiminin asgariye indiği bir modeldir. Paradan para kazanmayı en zahmetsiz sömürü tipi olarak kabul eder ki, demokratik toplumun ekonomik sisteminde bu sömürü tipi kendine yer bulamaz. Ekolojiyi, verimli toprağı ve tarihi dikkate almayan hiçbir baraja müsaade edilemez, hatta inşa edilenler ömrünü doldurunca yerlerine yenileri inşa edilmez. En büyük toplum ve canlı düşmanlığı olan ormansızlığa ve erozyona tam bir seferberlik ruhuyla karşı durur. Toprağı koruma ve çevreyi ormanlaştırmayı en kutsal emek türleri olarak ilan eder ki, kendi başına bu iki alandaki çalışmalar işsizliği yüzyıllarca ortadan kaldırmaya kâfidir. Toprağa, orman faaliyetine, ekolojik tarıma ve gıdaya dönüş sadece işsizliğe temel çare değildir; tüm kapitalist modernite ve kent hastalıklarının da panzehiridir.

Demokratik toplum tam da eko-ekonominin bu can alıcı noktalarından sorunu ele alıp çözüm geliştirmelidir. Bu da komünal ekonomiye dayalı eko-ekonominin topluma hâkim kılınmasıyla mümkündür. Demokratik toplum, adım adım komünal ekonomiyi geliştirerek, alternatif üretim ve paylaşımı gerçekleştirerek toplumu kapitalist modernitenin talan düzenine muhtaç olmaktan çıkarabilir. Demokratik toplumun olmazsa olmazlarından biri de kendi ekoekonomisini geliştirmesidir.

6.Hukuk: Demokratik hukuk çeşitliliğe dayanan hukuktur, hukuk düzenlemesine az başvurur ve basit yapılıdır. Demokratik toplumlar büyük ölçüde ahlaki ve politik düzenlemelerle sorunlarını çözmeye çalışır. Ahlaki ve politik kurallarla yönetmek yerine yasalarla yönetmek daha çok kapitalist moderniteye özgüdür. Egemen ulus-devlet tarih boyunca hukuki düzenlemeleri en çok geliştiren devlet biçimidir.

Ulus-devletin mevcut hukuku tek yanlıdır. Toplumun hücrelerine kadar kendini dayatan ve her şeyiyle merkezileşen bir hukuktur. Bu durum, ulus-devlete de ağır bir yük yüklemektedir. Anayasal ve yasal reformlarla bu tek yanlı ve merkezi hukuk yeniden düzenlenmelidir.

Demokratik ulus hukuka, özellikle anayasa hukukuna karşı duyarlıdır. Demokratik ulus, hukuk ulusundan çok ahlaki ve politik ulustur. Ulus-devletlerle ortak bir siyasi çatı altında uzlaşarak yaşama esas alındığından hukuka ihtiyaç duyulur. Bu durumda ulusal yasalar ve yerel yönetim yasaları ayrımı önem kazanır.

Hukuki düzenlemenin temel noktası, genişletilmiş ve derinleştirilmiş yerel yönetimler hukukudur. Böyle bir hukuk ile yerelde ve genelde demokratik toplum ve ulus-devletin ilişkileri düzenlenecektir. Demokratik toplum varlığının tanınması bu hukuktaki en önemli husustur.

7.Dil ve Kültür: Demokratik entegrasyon, demokratik toplumun dili ve kültürü ile varlık olarak tanınmasıdır. Demokratik toplum, özünde demokratik ulustur. Demokratik ulus, tekçi ulusçuluktan farklı olarak; farklı uluslardan olan ama aynı zihniyeti paylaşanların oluşturduğu ulustur. Ortak zihniyet ve kültür dünyasıdır.

Bağlantılı olarak, demokratik ulus kendi içinde farklı ulusların demokratik özgünlüğünü de ifade eder. Demokratik toplum bu farklı demokratik ulusların ifadesidir. Bu nedenle her ulusun kendi varlığını özgürce örgütleme ve ifade etme hakkı vardır. Bunun bir yönü de dil ve kültürde somutlaşmaktadır.

Demokratik entegrasyonda demokratik ulus, özgürce ana dilde eğitim ve kültürel gelişim için her türlü kurumsallaşmasını geliştirme hakkına sahiptir. Varlık, dil ve kültürde somutlaştığına göre varlığın tanınması, dil eğitimi ve kültürel gelişim engellerinin kaldırılmasını gerektirir. Demokratik ulusun inşasının temel yönlerinden birini de bu boyut oluşturmaktadır.

8.Öz savunma: Evrensel var oluşun temel niteliklerinden biri de öz savunmalı oluşudur. Evrendeki her canlının kendine özgü savunma sistemi vardır. Her varlık kendini savunmak için öz savunmalı direniş içindedir. Bu nitelik insan toplumu için daha da geçerlidir. Bu hususta doğru anlaşılması gereken nokta öz savunmanın sadece öz savunma güçlerini kapsamadığıdır. Zihniyetten eğitime, ekonomiden sağlığa, ekolojiden kadın özgürlüğüne ve örgütlenmeden demokratik siyasete kadar yaşamın her alanında demokratik toplumu inşa etmek temel öz savunmadır. Bu temelde derinliğine ve genişliğine öz savunmasını oluşturan demokratik toplumu hiçbir güç dağıtamayacaktır. Bu esas üzerinden geliştirilecek öz savunmanın temel ilkesi şudur: "Tüm dünyayı yenecek gücümüz olsa da kimseye saldırmayacağız, tüm dünya bir olup üzerimize gelse de kendimizi savunacağız!"

9.Diplomasi: Diplomasi ulus-devletler arasında kârlı savaş oyunlarının bir manipülasyon aracı haline getirilmiştir. Barışın değil, savaşların hazırlayıcı aracına dönüşmüştür. Demokratik toplumun diplomasisi, komünal toplumun geleneğini güncellemektedir. Buna göre diplomasi, tüm iktidar-devlet dışı toplumun dayanışmasını ve barışını geliştirecektir. Bu temelde diplomasi; savaşın değil, farklı toplumların karşılıklı yararlarına göre dostane ilişkilerini geliştirir, parçalanmış ilişkileri bütünlüklü hale getirir.

Kürtlerin tarihinde olumlu veya olumsuz yönde çok sayıda diplomatik ilişki süreci varlığını hep sürdürmüştür. Varlıklarını korumada ve özgürlüklerini sağlamada olumlu diplomatik faaliyetlerin büyük rolü vardır. Kapitalist modernite sürecinde belki de dünyada en çok diplomatik oyunlara kurban edilen halk Kürtler olmuştur. Ortadoğu ulus-devlet diplomasisinde Kürtlere biçilen rol hep piyonluk olmuş ve bu durum çok ağır sonuçlar doğurmuştur. Günümüzde Kürtler gerek kendileri ile komşuları arasında gerekse küresel çapta anlamlı bir diplomasiye şiddetle ihtiyaç duymaktadır. Özellikle Kürtler arasında bütünsel bir diplomasiyi geliştirmek temel ulusal görevlerdendir.

d) Kürtler Arası Birlik

Demokratik ulusa yabancı olan siyasi çevrelerin öncelikle Kürtler arası birlik anlayışıyla kazanılması temel hedef olmalıdır. Kürtler arası müzakere, en az ulus-devletlerle yürütülecek müzakereler kadar çetin ve çok yönlüdür. Temel amaç konfederal bir yapı etrafında, bir kongre çatısı altında bir araya gelme ve ulusal konularda ortak tavır sahibi olma biçiminde somutlaştırılabilir. Ulus-devletlerle yürütülecek her türlü müzakerede birbirinin aleyhine olacak antlaşma ve birliklerden kaçınma, öteden beri ulusdevletlerin ayrı parçalardaki Kürtleri birbirlerine karşı kullanma stratejilerine karşı uyanık olma bu müzakerelerin ilkesel boyutudur. Kürtler arası birliğin içeriği demokratik kurumlaşma ve demokratik ulus zihniyeti ile doldurulmalıdır.

Ulus-devletlerden etkilenmiş Kürt siyasal çevreleri buna direnebilirler, fakat bizler demokratik toplum programından ve stratejisinden vazgeçmeyeceğiz. Dolayısıyla bu, aramızda yoğun bir müzakereyi gerektirecek. Önemli olan bu müzakerenin çatışmayla değil, tartışarak ve uzlaşma yollarını arayarak devam edebilmesidir.

Buradaki demokratik çözüm, Kürdistan'daki herhangi bir bölgeye bir ulus-devletin saldırması halinde ortak bir refleksle karşı koymayı ve öz-savunma ilkesi çerçevesinde

direnmeyi esas almadır. Bu güvence gelişinceye kadar silahlı öz-savunma da dahil, her türlü direnme hakkının korunması şarttır. Silahlar, ancak bir demokratik ulus birliği temelinde çözüm sağlandıktan sonra tamamen terkedilebilir.

Kürdistan Ulusal Kongresi, bütün Kürtleri kapsayan bir kongre olarak, Kürtler arası birliğin kurumsal gücü olacaktır. Filistin'de FKÖ, Güney Afrika'da ANC'nin oynadığı role benzer bir rolün böyle bir ulusal kongreye verilmesi birliğin temeli için esastır. Bunun adının ve çalışma esaslarının da demokratik müzakere çerçevesinde belirlenmesi gerekir. Bütün Kürtleri kapsayan bir yürütmesi olur; bu yürütme de bütün müzakereleri kendine bağlayabilir. Uzun vadede böyle bir kurumlaşmaya ihtiyaç olacaktır.

Bu örgütlenmeyi Kürtler için bir çatı örgütü olarak düşünmek gerekir. Ulusal kongre her yıl toplanabilir, kendi tüzüğü, programı ve amacı olur. Kongre demokratik ilkeler çerçevesinde kendi amaç ve tüzük maddelerini belirledikten sonra bir de yürütmesini seçer. İcra organı olarak yürütme, bütün Kürdistanî toplulukların taleplerinden yola çıkılarak seçilebilir. Kürtlerin iç birliğinin somut siyasi ifadesi bu olacaktır.

Kongrenin öz savunmasının demokratik olması gerekir; aile, hanedan veya siyasi kliklerin güdümünde olacak bir kongrenin ulusal davranamayacağını dünya tarihsel örnekleri bize göstermektedir. Böyle bir kurum Kürtlerin genelinin öz savunmasını üstlenebilir. Bu, bir ulusdevlet ordusu değil, bir öz savunma gücüdür. Ulusal tehlike olduğu sürece varlığını korumalıdır.

Bu güç, dışarıdan gelen bir tehlikeye karşı, içeride halka yönelik saldırılara karşı caydırıcı, önleyici bir güç olarak halkın yanında yer alacaktır. Yeniden bir gücün egemenlik arayışına, toplumu baskılama politikalarına karşı bir öz savunma hattı oluşturacaktır. Bir toplum için öz-savunma hayatidir. Entegrasyon müzakereleri sürecinde hem ulus-devletlerle hem de Kürdistanî güçlerle yapılacak tüm görüşmelerde öz-savunma ve onun niteliği temel bir gündem olmaya devam edecektir.

İlkesel olarak öz savunma gücü, ulus devletlerin ordusu olmayacağı gibi bir Kürt ulusdevlet gücü olmayacaktır. Zabıtadan daha büyük ama ulusal devlet ordusundan daha küçük, kesinlikle sosyalizmin de ruhuna uygun olan bir öz savunma gücü olacaktır. Hangi güç, ulusal imhaya, ulusal inkâra veya aşiretçi çatışmalara zoraki yol açarsa ona karşı kullanılacak bir güç olacaktır. Bu genel bir nitelemedir. Ulus-devletlerin böyle bir öz savunma ihtiyacını kabul etmeleri toplumsal barış için de gereklidir.

Her parçada Kürt Birliğinin bir öz savunma gücü kalacaktır. Demokratik birliğin öz savunma gücü diğer Kürdistanî güçlerle ortak bir oluşuma gitmeyi esas almalıdır. Bu olmazsa, birlikte hareket etmenin olanaklarını artırma yoluna gitmelidir. Bu durum Kürdistanî güçler arasında tarihi bir ittifakın gelişmesi ve çatışma dinamiklerinin ortadan kaldırılması demektir. Kürtlerin öz savunmasının düğüm noktası ulus-devletlerle yürütülen entegrasyon müzakerelerinin sonucunda çözülecektir. Ulus-devletlerin kendi cumhuriyetlerinde de demokrasiyi gerçek kılması ve Kürtlerin öz savunmasına hukuki zemin oluşturması gereklidir.

Kongre Kürtlerin ekonomik, sosyal, kültürel, tarihsel, dilsel vb. kurumlaşmalarının da merkezi olacaktır. Buna genel itibariyle **Kürtlerin Demokratik Birliği** diyoruz. Kürtler arası çözüm ve müzakerenin temel hedefi budur. Bir ulus-devlete ihtiyacımız yoktur ama demokratik topluma ve Kürtlerin iç birliğine olmazsa olmaz kabilinden ihtiyacımız vardır. Mevcut Kürt siyasal kurumlarının da demokratik toplum anlayışı gereği hem bu sürece katılmaları hem de Kürtler arası birliğe destek vermeleri gerekir. Kürtler arası müzakerenin amacı, ulusal birlikten yana olan hiçbir Kürt siyasal yapısının kongre dışında bırakılmamasıdır.

Binlerce yıldır Kürtlere dayatılan aşiretçi, hanedancı, aileci çözümler bugüne kadar kendi dar çıkarları için bütün Kürdistan'ı feda eden bir pozisyonda oldular. Oynadıkları rol, Alman faşizmi sırasında toplama kamplarında oluşturulan Judenrat Yahudi komitelerinin oynadığı role benzer. Tabi ki bunların aşılması ve demokratik ulus esasları çerçevesinde bir araya gelinmesi gerekir. Ulus-devletlerle entegrasyon temelli bir sürece hazırlanıldığı gibi, Kürt güçleri içinde de mevcut güçlerin bu uğursuz rollerinden uzaklaşmaları ve demokratik ulus temelli bir inşa sürecine girilmesi için çaba sarf edilecektir.

e) Ortadoğu'da Toplumsal Kriz ve Demokratik Modernite Çözümü

Ortadoğu'nun yaşadığı sorunlar tarihseldir. Ortadoğu toplumları tarih boyunca büyük sorun ve krizler yaşamıştır. Bunun esas nedeni tarihsel olarak kastik katil, aristokratik sınıf ve iktidarcı ve devletçi sistemin bu topraklarda gelişmiş olmasıdır. Bölge yaklaşık olarak on beş bin yıldır bu temel nedenlerden dolayı sorun ve bunalımlarla boğuşuyor. Dünyanın başka herhangi bir bölgesinde, bu denli uzun süre sorunla boğuşan başka bir toplum yok gibidir.

İlk anacıl toplumun çıktığı bu coğrafya, aynı zamanda ilk toplumsal sorun ve çelişkilerin de çıktığı mekândır. İlk toplumsal sorun ve çelişki, kastik katilin kadını köleleştirmesi ile başlamıştır. Kadının köleleştirilmesi ile toplumun köleleştirilmesi atbaşı gider. Bilinenin aksine köleleşme, devletin ortaya çıkması ile değil, kastik katilin kadını köleleştirmesi ile başlamıştır.

Gelişen bu çelişki ve toplumsal sorun, komünün yarılması ile ortaya çıkan devlet ve aile sorunsallığında ifadesini bulmuştur. Temel sorun olarak ailecilik ve hanedanlık yapıları, en köklü sorun olma karakterindedir. Ortadoğu'da bu iki kurumun halen en güçlü yapılar olmasının nedeni, bu köklü tarihsellikten beslenmeleridir. Ortadoğu'daki sorun, tarihsel temelleriyle güncelin bağlantısı kurulmadan anlaşılamaz. Sosyolojik, antropolojik ve ontolojik bakış açısı ile

çözümlenmeden de çıkış sağlanamaz. Çünkü ailecilik ve hanedanlık ideolojisi, kurulan tüm egemen sistemlerin temelidir. Bu yönüyle iktidar ve devletin prototipidirler.

Toplumsal sorunların diğer bir kaynağı ise dinciliktir. Toplumsal inanç ile dinciliği karıştırmamak önemlidir. Dincilik esas olarak, inancın veya dinin katılaşarak iktidar-devlet ideolojisi haline getirilmesidir. Dincilik, Ortadoğu'daki farklı kimliklerin çatışmalı kimlikler haline gelmesine neden olduğu gibi, demokratik inanç ve demokratik toplumun gelişmesine de engel olmuştur.

Diğer bir sorunsallık alanı da ulus-devlettir. İngiltere hegemonyacılığı ile geliştirilen ulus devlet daha da kaotik bir durum yaratmıştır. Kapitalist modernite güçleri, işbirlikçi kıldığı egemen kesimi ulus-devletin bekçisi olarak konumlandırmıştır. Gelinen aşamada sürekli kriz üreten bir yapı olarak ulus-devlet iflas etmiştir.

Ortadoğu'daki ulus-devletler, karşı-İslam'ı en büyük örtü olarak kullanmaktadır. Bunun son versiyonu da faşist İslam'dır. Radikali, ılımlısı ayırt edilmeksizin günümüzdeki siyasal İslam tipi, faşizmdir.

Ortadoğu'da bugün yaşanan ekonomik-politik sorun ve bunalımlar, Avrupa uygarlığının son iki yüzyıllık hegemonyası ile bağlantılıdır. Kapitalist modernitenin 1. ve 2. Dünya Savaşlarıyla Ortadoğu'ya ulus-devlet statükosu ile müdahalesi, bölgeye savaş ve yıkımlardan başka bir şey getirmemiştir.

Çünkü Ortadoğu çok kültürlü, çok kimlikli bir toplumsal dokuya sahiptir. Bu kültürel ve politik dokuya tek tipçi ulus-devlet modelinin dayatılması, bir iktidar projesidir. Ulus-devlet projesi, Ortadoğu'ya dışarıdan dayatılmış sorunlu bir projedir. Ortadoğu'ya ulus-devletin dayatılması, Ortadoğu halklarının ortasına bomba bırakılması gibi bir şeydir. Nitekim yüz yılı aşan bir süredir ulus-devlet, Ortadoğu'ya kan ve yıkımdan başka bir şey getirmemiştir.

Bunun sonucu olarak Ortadoğu halkları büyük bir iflasın ve intiharın eşiğine gelip dayanmıştır. Gelinen aşamada kapitalist modernitenin Ortadoğu'nun kültürel bütünlüğüne uygun olmayan ulus-devlet sistemi, çökmüş durumdadır. Şia milliyetçiliğinin temsilini yapan İran İslam devrimi Ortadoğu'da hegemonya peşinde koşarken, ulus-devlet sistematiği nedeniyle çöküşle karşı karşıyadır. İsrail de 7 Ekim süreci ile birlikte hegemonik bir güç olarak devreye girmiştir. Bu da Ortadoğu'daki güç dengelerini sarsmış ve yeni bir durum ortaya çıkarmıştır.

Mevcut haliyle İran İslam Devriminin çöküşü yaşanmaktadır. Yine İsrail ulus-devleti siyonist olarak Gazze somutunda büyük bir çöküş, çelişki yaşamaktadır. Bunlar güncel çarpıcı örneklerdir. Daha da derinleştirirsek; son Sykes-Picot'dan beri sınırları çizilen Ortadoğu'da, yani İngilizlerin böl-yönet politikası ile çizdiği ulus-devlet sınırlarında, büyük bir çatırdama hatta ondan da öteye bir çöküş vardır. Ortadoğu'da en temel durum budur.

Sykes-Picot düzeni çözülmektedir. Sykes-Picot anlaşması, İngilizlerin böl-yönet politikasıyla Ortadoğu'yu ulus-devletler şeklinde dizayn etme projesiydi. İngilizler büyük ihtimalle bugünkü çözülüşü çok önceden gördükleri için, 2010 yılında başlayan Arap Baharı sürecinde Ortadoğu'yu yeniden dizayn etmek istediler. Arap Baharı sürecinde deneme yaparak Sykes-Picot yerine yeni bir düzen kurmak istediler. Bunda bir mesafe aldılar ama Rusya'nın ve İran'ın müdahalesi ile Esad rejimi üzerinden bu müdahale durduruldu. Bunun üzerine İngilizler, Esad yani Baas önderliğini yıkmak için Türkiye'de AKP rejimi ile çok keskin bir ittifak yaptı.

Son olarak Baas rejimi Suriye'de de tarihe gömüldü. Kendini resmen kapattı. Şimdi var mı, yok mu bilemiyoruz. Diğer Ortadoğu ülkelerinde de Müslüman Kardeşler Örgütü önderliğindeki devrimler çöktü. İran İslam Devriminin durumu da ortadadır. İslam'a dayalı devlet projesi Sykes-Picot çözülüşünün alternatifi olarak geliştirilmişti, adına da 'yeşil kuşak anlaşması' denilmişti. Bu proje, kimi İslam devrimlerini doğurdu. Şu anda onların da hepsi büyük bir kriz içindedir. Ulus-devlet, laik modelinden İslamcısına ve molla rejimlerine kadar derin bir açmaz içindedir.

İsrail bundan yararlanarak sınırlarını genişletmek istemektedir. O da bunu başaramamakta, bir kriz halini yaşamaktadır. Karmaşanın giderek daha da derinleşeceği anlaşılmaktadır. Klasik ulus-devletin çöküşü sonrası onun yerine getirilen İslami içerikli ulusdevlet veya siyasal İslam da iflas etmiştir. Son kırk yılda başta İran olmak üzere diğer bütün ülkelerde onun da çöküşü yaşanmaktadır. Ancak petrol ile ayakta kalabilmektedirler. Petrol olmazsa yirmi dört saatlik ömürleri kalmaz. Petrole dayalı ne kadar yaşanabilir ki?

Sonuç kaosun derinleşmesidir. Halklar özgür yaşamak ister ve bunun için mücadele eder. Filistin Hareketinin yanlışlıkları oldu. Ulus-devletçi çözüm ilkesi, iki devlete dayalı çözüm arayışında ısrar, Gazze somutunda Filistinlileri bitirdi. Nasıl ki ulus-devlet sosyalizmi 90'Iarda Moskova'da bittiyse, ulus-devletçi İslami ütopya da Gazze'de bitti. Türkiye'de ise CHP, yani Kemalist ideoloji, 90'lardan itibaren katı ulus-devlette ısrar ettiği için bitti. İran, Sovyetler ve Çin'in desteği olmasaydı çoktan bitmişti. Diğer Arap devletleri ise petrol ile yaşamaktadır. Bu, Ortadoğu'yu tarihin en kaotik durumuna sokmuştur. Dıştan ne kadar müdahale edilse de kurtarılamayacakları ortaya çıktı, laik versiyon da çoktan bitti. İslami versiyon da can çekişmektedir.

Tarihsel sosyolojinin temel konusu olan toplumsal yarılmanın bir ucu olan komünal toplum, Ortadoğu'da temel bir varlık ve direniş gücüdür. Toplumun direniş dinamiği olan kabile, aşiret, devlet dışı inanç, mezhep ve tarikatlar tortu halinde de olsa günümüzde varlığını korumaktadır. Demokratik komünalizmin dayanacağı temel toplumsal unsur bunlardır.

Ortadoğu'da demokratik modernite teorisiyle kendini yenileyen Kürt Özgürlük Hareketi, bütün geleneksel imha siyasetlerine ve kırım hareketlerine rağmen alternatif bir güç olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın önderlik gerçekliği dünya çapında

kuşatmaya uğramasına rağmen; PKK, kendi varlığını sürdürebilmiştir. Hem hareket olarak hem de Önderlik olarak günümüze kadar kendini taşıyabilmiştir. Somut sonuç olarak Kürt varlığı ve Kürt ulusal kimliği kesinleşmiştir. Ortadoğu'nun merkezinde güçlü bir Kürt varlığı söz konusudur. Bu, inkâr edilemez bir gerçekliktir.

Yeni hegemonik güç olarak yükselen Çin'e dayalı bir Ortadoğu pek mümkün gözükmemektedir. Elini bile atacak durumda değildir. İslami seçenek ise gerçekçi değildir. Böyle bir seçeneğin hiçbir diriltici özelliği yok, hayatiyeti de yok. İşte Kürdistan'daki durum bu açıdan önemlidir. ABD ve Rusya gibi bölgeyi kontrol altında tutan güçlerin Kürt Hareketi'nden bir türlü vazgeçmeyişi, üzerinde önemle durmayı gerektirir.

Günümüzde Ortadoğu'daki halkların özgürlük umutları Kürdistan'daki özgürlük hareketinin sürdürülmesine bağlıdır. Bunun teorik çerçevesi demokratik modernitedir. Kapitalist modernite kesinlikle iflas etmiştir, verebileceği hiçbir şey yoktur; kargaşa üretmektedir, savaş ve yıkım üretmektedir. Demokratik modernite ise yeni bir çözüm ufku sunar. Esaslarını uygulamanın tam zamanıdır. Kapitalist modernite kaosu derinleştirirken, demokratik modernitenin bir çözüm imkânı olarak gün yüzüne çıktığı gerçeği, giderek daha iyi anlaşılmaktadır. Kürt Hareketi'nin ideolojik ve politik örgütlenme perspektifi demokratik ulus formülasyonu olarak İran, Irak, Suriye ve diğer Ortadoğu ülkeleri için özgürlükçü bir seçenek olarak kendini göstermektedir.

PKK'nin feshi bu bağlamda ele alınmalıdır. Bu fesih, kaotik Ortadoğu ortamında kapitalist moderniteye karşı demokratik modernite perspektifi temelinde, demokratik toplum içerikli bir siyasi program ve onun barış politikasını geliştirmek içindir. Silahlarla değil; barışla ve strateji olarak da demokratik siyasetle bir alternatif geliştirmek amaçlıdır. Barış, demokratik siyasetin gereğidir. Hukuk bunun güvencesini oluşturacaktır. Demokratik siyaset, ahlaki temelli siyasettir. Demokratik siyaset eşittir etik politikadır. Ama hukuk da bu işin olmazsa olmazıdır. Kürt sorununa bu temelde çözümle önderlik etmek için PKK'nin feshi söz konusudur. Bunun yerine ikame edilecek olan da demokratik modernitenin sacayaklarıdır.

Demokratik modernite, ulus-devlete karşı demokratik ulus modelini geliştirir. Ulusdevletin Ortadoğu'nun tarihsel toplumsal gerçeklikleriyle çelişki arz etmesi, demokratik ulusun geliştirilmesine zemin sunmaktadır. Demokratik ulus; farklılıklara açık, esnek bir toplumsal örgütlenme modelidir. Ulus-devletin milliyetçi, dinci, pozitivist ve cinsiyetçi zihniyetini reddeden demokratik ulus zihniyeti, toplumu tüm farklılıklarıyla birlikte bütünlüklü yaşatma modelidir. Bu temelde tekleştirici, homojenleştirici her türlü ideolojiyi reddetmektedir. Ortadoğu gibi çok kültürlü, çok kimlikli bir coğrafyada başka bir çözüm seçeneği yoktur, olamaz.

İkinci ayak dediğimiz komünalizme dayalı eko-ekonomi, endüstriyalizmin alternatifi olarak geliştirilmektedir. Bu ekonomi biçimi, Ortadoğu toplumsallığının komünal ekonomik geleneğine de uygundur. Geliştirilecek komünlerle hem yeraltı ve yerüstü kaynakları topluma ait kılınacak hem de komünal paylaşıma dayalı üretim gerçekleştirilecektir. Böylece endüstriyalizmin toplumda ve ekolojik alanda yarattığı tahribatlar da giderilebilecektir. Mevcut kent politikaları, kültür politikaları, ekonomi politikalarının hepsi toplumu tanınmaz hale getirip muazzam bir yıkım yaratarak, Ortadoğu'nun tarihsel sosyolojik gerçeğine karşıtlık oluşturmaktadır. Ona karşı da demokratik komünalite ilaç gibidir.

Demokratik komünalite, Ortadoğu tarihinin en net ifadesi, gerçekçi ve en özgürlükçü perspektifidir. Günümüz kapitalizminin dünya çapında çöküşü ve bunalımı, genelde yaşandığından daha derin haliyle Ortadoğu'da yaşanmaktadır. Bu derin çöküşe karşı da demokratik modernite temelli çıkış, reel sosyalizmin aşılması olarak da doğru ve olmazsa olmaz bir alternatiftir. Yine demokratik modernitenin sacayakları, hem reel sosyalizmin aşılmasında hem de kapitalist modernitenin yarattığı krizlerden çıkışta çözümün pratik imkânlarını sağlar. Sadece teorik bir program değil, günlük ekmek-su kadar pratik bir ihtiyaç haline gelmiştir.

Kürdistan demek, Ortadoğu demektir. Dile getirdiğimiz Demokratik Komünalizm Çözümü, Ortadoğu çözümüdür; Ortadoğu tarihsel çözümüdür. Ortadoğu, tarih boyunca komünalitedir. Kabileler düzeni Ortadoğu'dadır. Kabile birlikleri, mükemmel bir komünalite alanıdır. Ortadoğu'dan çıkan üç büyük Tek Tanrılı din komünaldir. Dinlerin içinde gelişen devletleşmeye karşı direnen isyancılar, Hariciler, Hürremiler, Karmatiler vb. tümü komünaldir. Demokratik Komünalite, bir Ortadoğu sistemidir. Entegrasyon projesi demokrasinin, sosyalizmin bir projesi olarak bölgede gerçek tarihsel bir çözüm imkanı sunmaktadır. Hatta bu yaklaşım, küresel karakterdedir. Burada gerçekleşen çözüm, Komünalist Enternasyonale sunulacak çözümdür.

Özetle, bu modelin Ortadoğu bölgesine yansıması "**Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği**" veya "**Ortadoğu Demokratik Konfederalizmi**" şeklinde formüle edilebilir. Tıpkı Avrupa Birliği veya Rusya'daki Bağımsız Devletler Topluluğu gibi.

f) Enternasyonalist Hedefler

Eskiden hem kapitalist hem sosyalist sistemi esas alanlar ulus-devlet modelinde ortaklaşmışlardı. Lenin bile ulus-devlet modelini aşamamıştır. Lenin, Rusya'da; Mustafa Kemal, Türkiye'de aynı tarihlerde benzer yöntemlerle kendi toplumlarını örgütlemeye çalıştılar. Anglo-Saksonlar ve Fransızlar liberal ulus-devlet modelini uygulamaya çalışırken, Almanlar faşist yöntemle bir çıkış yarattılar. Gelinen aşamada hem sosyalist hem liberal hem de faşist ulus-devlet yöntemlerinin krize girdiği bilinmektedir. Ulus-devlet her alanda çözülmektedir. Yeni sağın yükselişi, bu sistemin çözüldüğünü göstermektedir. Bu tespitler, kapitalizmin bir icadı olan ulus-devletlerin genel durumunu anlatmaya yetmektedir.

Ulus devletlere dayalı Birleşmiş Milletler de iflas etmiştir. Yerine, "Ulus-devletler ve Demokratik Uluslar Birliği" tarzında yeni bir örgütlenme modeli düşünülmelidir. Demokratik Uluslar Birliği, sadece ulus-devletleri değil, devleti olmayan ulusları da kapsamına almak durumundadır. Birleşmiş Milletler yanlış bir isimlendirme değil ama ulus devletleri kapsarken, demokratik ulusları dışında bırakmaktadır. Demokratik ulusları da bu birliğe dahil edecek bir düzenleme gerekir. Beş hegemon gücün sultasından kurtulmanın yolu, devlet olmayan ulusları da dahil ederek BM'yi daha demokratik bir yapıya kavuşturmaktan geçer.

Mevcut durumda BM'de "gözlemci üye" statüsü, demokratik ulusların katılımını sağlamak için yeterli değildir. Devlet olmayan ulusların, BM'ye gözlemci değil, asli üye olarak katılması gerekir. "Dünya Demokratik Uluslar Birliği", bu haksızlığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunabilir.

Bir ilke olarak, demokratik olmayan, diktatoryal rejimlere de sınırlama getirilebilir. Bunu yapabilirler mi? Ütopik bir beklenti gibi görülse de anlamlı bir milletler birliğinin kurulması için düşünülebilir. Ulus devletler ortadan kalkmayacağına göre, demokratik bir dönüşüm yaşamalarının yol ve yöntemleri tartışılmalıdır. İşte demokratik ulus paradigması, ulusdevletlerin demokratik dönüşümü tartışmalarına sosyalizm cephesinden bir katkıdır. **Demokratik Uluslar Birliği** de bunun genel ifadesi olacaktır.

Kürtler'in dört komşu ulus-devletle birliğini demokratik entegrasyonla ifade ederken; diğer dünya uluslarıyla ilişkilerine de **Komünal Enternasyonal** diyoruz. Diğer uluslarla ilişkiler, komünal demokratik ulus adına geliştirilir. Sosyalizme dair geliştirdiğimiz yeni teorik, kuramsal açılımların, tarih-toplum analizlerimizin ve bir bütün olarak Demokratik Modernite Paradigmamızın dünyanın farklı alanlarında yaşanan arayışlarla ve mücadele deneyimleriyle buluşması, bu çalışmaların yeni örgütlenmeleri geliştirmesi, sosyalist ideolojinin ve mücadele stratejisinin gelişimine önemli katkılar yapacaktır. Yanı sıra bölgesel ve küresel sosyalist çevreler arasında bir iletişim ve dayanışma sağlanmasına, sosyalizmin inşasına güç verecektir.

Bu amaçla uluslararası muhalif ve sosyalist çevrelerin katılımıyla **Birinci Komünal Enternasyonal**'in toplanması, önemli bir ihtiyacı karşılayacaktır.

2-Strateji ve Taktikler

Her program bir stratejiye dayanır. Demokratik toplum programının stratejisi de bütüncül hukuka ve öz savunmaya dayalı demokratik siyasettir. Stratejiyle program arasında sıkı bir bağ vardır. Demokratik toplum, demokratik siyasetin yapılmasıyla doğar. Bütüncül hukuk ve öz savunma ise demokratik siyasetin niteliğini belirleyen iki temel boyuttur.

Demokratik siyaset komünal toplumun her türlü bilinçlenme, örgütlenme ve eylemsel faaliyetini (seçimler de dâhil) geliştirir. PKK feshedilirken, ulusal kurtuluş savaşına dayalı stratejisi de feshedilmiş olmaktadır. Ulusal kurtuluş savaşı stratejisi, silahın en temel araç olarak kullanılmasını gerektirir. PKK'nin feshiyle birlikte, bu strateji de sona erdirilmektedir.

Ulusal kurtuluş savaşı stratejisi yerini demokratik siyasete bırakmıştır. Artık silah değil, demokratik siyaset stratejisi ikame edilmektedir. Mühim olan her türlü propaganda, örgütlenme çalışması ve her alanda komünlerin kurulmasıyla bunun içini doldurmaktır. Artık elde silah yok, siyaset silahı vardır. Clausewitz, askeri savaşı politikanın yoğunlaşmış hali olarak tanımlar. Savaşı bir siyaset aracı olarak değerlendirme anlayışından uzaklaşıyoruz. Siyasetin en iyisi demokratik siyasettir. Toplumun siyasileştirilmesi, komünleştirilmesi için yapılan her türlü bilinçlendirme ve örgütleme faaliyetine demokratik siyaset diyoruz. Bu son derece önemli bir stratejidir.

Demokratik siyaset, demokratik cumhuriyet içinde icra edilecektir. Türkiye Cumhuriyeti ile demokratik siyaseti entegre edeceğiz. Bu, demokrasinin garantisi olur. Demokratik siyaset, demokratik toplumu şart kılar. Ama demokratik cumhuriyeti de gerektirir. Eğer cumhuriyet demokratik olmazsa entegrasyon olmaz. Faşist bir cumhuriyetle entegrasyon gerçekleştirilemez. Dolayısıyla demokratik siyasetin karşılığı demokratik cumhuriyettir. Onunla entegrasyon yapılmakta, onunla bütünleşilmektedir. Bu çok önemlidir ve amacımızı karşılamaktadır.

Demokratik siyasetin partisi de olacak. Demokratik siyaset alanında var olan parti ve örgütlerin kendilerini yeni baştan konumlandırmaları elzemdir. PKK'nin kendini feshetmesinden sonra, demokratik siyasal kurumlar tüm cumhuriyet sınırları içine yayılarak, tüm toplulukların, tüm kesimlerin partisi haline gelecek, yeni bir programa kavuşacak ve bu donanımla entegrasyon siyasetini yürüteceklerdir. Bu alanda kurulacak partiye "**Demokratik Cumhuriyet Partisi**" demek uygun olabilir.

Stratejinin siyasetteki gerçekleşmesi hukukla olur. Hukukun temeli haktır. Hak mücadelesi insanlık mücadelesidir. Devlet yetkilileri her gün "Türk-Kürt kardeştir, bu bin yıllık bir kardeşliktir" demektedirler. Peki, Türk-Kürt kardeşse neden Kürt'ün hukukunu tanımıyorsunuz? Arap'ın, Türk'ün, Acem'in hukuku varsa Kürt'ün de hukuku olacaktır.

Demokratik entegrasyon, demokratik toplum ve demokratik siyaset alanlarının tümü hukuki temel gerektirir.

Hukuk, varlığın somutlaşması, yasal güvenceye kavuşarak statüleşmesi için zorunlu koşuldur. Hukuk olmadan varlık somutlaşıp bir statüye kavuşamaz. Hukuki güvence olmadan demokratik mücadeleden bahsedilemez. Çünkü demokratik siyasal mücadeleyi mümkün kılan, ona güvence ve zemin sunan şey hukuktur. Dolayısıyla demokratik siyaset stratejisinin uygulanabilmesi için hukuk vazgeçilemez bir karakterdedir.

Hiçbir halk statüsüz olmaz. Statüyü, ulus-devlet veya ulus-devlet bağlantılı federasyon, özerklik gibi yapılarla sınırlayan anlayış çözüm üretemez. Ulus-devlete dayalı çözümler ideolojik-politik bakımdan da demokratik ve özgürlükçü bir çözüm olamaz. Asıl olan demokratik toplumun varlık ve kimliğinin güvenceye alınmasıdır. Biz statüyü, demokratik toplum kurumlaşması olarak görüyoruz ki bunun yolu yasal ve anayasal hukuktur. Bu hukuk, Kürt halkının kendi kimlik ve kültürünü yapılandırıp geliştirmesine güvence olacaktır.

Hukuk, aynı zamanda bir öz savunma alanıdır. Bu nedenle hukuki alt yapı ne kadar güçlü olur, kimlik ve kültürlerin varlığı ne kadar hukuki güvenceye alınırsa, ulus-devletin varlığı ortadan kaldırmaya yönelik politikaları da o kadar sınırlanmış olur.

Hukuk derken bütünsel hukuktan bahsediyoruz. Bu, kimlik ve kültür haklarını yasal ve anayasal düzeyde bütünsel olarak ele alan hukuktur. Yasa ve anayasa bağlamında birbirini tamamlayan hukuk da diyebiliriz.

Demek ki hukuk varlıkla ilgilidir. Dolayısıyla yasal, anayasal temel olmadan sosyal varlıktan da siyasal yaşam ve mücadeleden de bahsedilemez.

Diğer yandan öz savunma, çok hayati bir konudur. Öz savunma anlayışı ve bilinci sadece araçlara indirgenemez. Öz savunmanın temeli kendini yeterli örgütlemekten geçer. Kendini günün her anında tam olarak örgütleyen bir güç öz savunmasını her yönüyle karşılamış demektir. Öz örgütlenmesi olmayan bir toplum, kendini savunamaz. Tüm yönleriyle kendisini örgütlemiş bir toplum şiddete gerek duymadan da kendini savunabilir. Demokratik siyaset ile bunu sağlar. Örgütlü bir halkı hiçbir güç yıkamaz, susturamaz.

Silahlı mücadeleden ve ona dayalı strateji ve taktiklerden vazgeçmek, öz savunma hakkından da vazgeçmek anlamına gelmez. Kürt varlığı, demokratik toplum olarak garantiye alınmadan öz savunma hakkından vazgeçmek kendi mezarını kazmak demektir. Kürt halkının silahlı mücadeleye başvurması, varlığını korumak içindir. Mevcut durumda varlık üzerindeki tehdit devam etmektedir. Kürt varlığının karşı karşıya olduğu tehlike soykırım derecesindedir. Bu tehdidi ortadan kaldırmak ve varlığını garantiye almak için silaha sarılan halk, varlığı garantiye alındığında elbette ki mevcut silahlı düzeni sürdürmeyecektir.

Kürt halkı çok büyük bedeller vererek varlığını yeniden inşa etti. Dolayısıyla kendi varlığının yeniden tehdit altına alınmasına sessiz kalmayacaktır. Çatışmalı sürecin sona erdirilmesi isteniyorsa, öz savunmaya dayalı yasal ve anayasal düzenleme zorunludur.

Öz savunmadan yoksun toplumlar kimliklerini, politik özelliklerini ve demokratikleşmelerini yitirme tehlikesiyle yüz yüze kalırlar. Demokratik toplum, ancak kendini savunabiliyorsa; kimliğini koruduğundan, politikleşmesini sağladığından ve demokratik siyaset yapabildiğinden bahsedebilir. Ahlaki ve politik toplumun günümüzde yaşadığı gerçeklik yani öncelikli sorunu özgürlük, eşitlik ve demokratikleşmenin de ötesinde varoluşsaldır. Çünkü varlığı tehlikededir. Demokratik toplum buna karşı her şeyden önce varlığını savunmayı öncelikli kılar.

Öz savunmada temel bir ilke olarak şunu ifade ettik: Varlığı reddedilmedikçe, üzerine imha amaçlı gelinmedikçe silahlı mücadele bir yöntem olarak esas alınmayacak, öncelik verilmeyecektir. Varlığa imha amaçlı saldırılar, seferler düzenlenirse, silah da dahil her türlü yöntemle meşru savunma hakkı doğar. Varlığa imha amaçlı saldırı bir savaş gerekçesidir. Nerede, ne zaman, hangi devlet tarafından yapılırsa yapılsın, imha amaçlı saldırılara karşı bu hak kullanılacaktır. Varlığa saldırı diyoruz, buradaki ayrım önemlidir. Bu, esas olarak varlık sorunuyla ilgili bir meseledir; özgürlükle ilgili bir mesele değildir.

Toplumu savunmadan demokratik siyaset yapılamaz. Demokratik siyaset, demokratik toplumu geliştirirken; öz savunma onu, iktidarın kendi varlığına, özgürlüğüne, eşitlikçi ve demokratik yapısına yönelik saldırılarına karşı korur.

Demokratik toplumun öz savunma çizgisi farklıdır. Ulusal kurtuluş stratejisi silaha ve zora dayanır ama komünlerde bu çizgi öz savunmaya dayanır. Faşizmin gelişiminde komünistlerin ve sosyalistlerin doğru öz savunma geliştirememeleri, devlet içinde doğru bir ittifak geliştirememeleri, norm devleti ile hukuk dışı devleti ayrıştıramamalarının payı büyüktür. Demokratik toplum öz savunmasını esas olarak halkın demokratik ve toplumsal varlığını hedefleyen her türlü hukuk ve norm dışı güçlere karşı yapar. Ormanların, suyun, çevrenin, toplumun ve demokratik yapıların suistimali ve bunlara karşı geliştirilen sistematik saldırılar meşru öz savunma temelinde ele alınır.

Biz ulus-devleti bırakırken, öz savunmayı bırakmadık. Ulus-devlet aslında bir savunma zırhı olarak düşünülmüştü. Fakat toplumun bu biçimde savunulamayacağını gördük. Buna karşın öz savunma hakkı, hukuk veya farklı bir güvenlik sistemi ile güvenceye alınması gereken vazgeçilmez bir gerekliliktir. Kürtlerin varlığı ve özgürlüğü öz savunmasız olamaz. Aynı zamanda bu görev de bazı kişi veya gruplara bırakılamaz. Bu görev demokratik ulusun tüm özgür yurttaşlarının, tüm komün ve örgütlerinin asli görevi kapsamındadır. İşin özü budur.

Strateji düşünce, taktik uygulamadır. Bütüncül hukuk ve öz savunmaya dayalı demokratik siyaset stratejisinin taktik çerçevesi pratikleşme yöntemlerini içerir.

Demokratik toplum inşası, demokratik siyaset stratejisi ekseninde yürütülecek örgütlenme ve mücadele yöntemleriyle gerçekleşecektir. Buna taktik alan denmektedir.

Demokratik komünal toplum inşasının taktik alanı son derece geniş ve yöntemleri zengindir. Bu bakımdan demokratik siyaset stratejisinin pratikleşme imkânları fazladır. Tüm toplumsal, siyasal ve demokratik mücadele biçimlerini bu kapsamda ele almak gerekir. Her türlü sivil itaatsizlik eylemleri, protestolar, gösteriler, grevler, kitlesel etkinlikler, mitingler, yürüyüşler,

seçimler, örgütlenme ve inşa faaliyetleri bu kapsama girmektedir. Örgütlü toplum duruşuyla demokratik kitle eylemliliği içerisinde olmak ve sonuç alıncaya kadar mücadele etmek, gerektiğinde hukuki yöntemleri kullanıp öz savunmaya baş vurmak yeni dönemin taktik eylem duruşunu ifade eder.

SONUÇ

Demokratik komünal toplum manifestosu ile, ekseninde komünün ve kadının olduğu tarihsel bir yolculuk yaşanmaktadır. Bu komün anlayışı, komünar olma kararlılığındaki her bireye önemli bir toplumsal sorumluluk yüklemektedir. Bu çağda ve bu coğrafyada yaşadığının bilincinde olan her komün üyesi bu sorumluluğu üstlenmeyi bir varoluşsal bilinç temelinde ele almaktadır. Komünalitenin ruhunu yaşamak demek, kendinde geleceği inşa etmek demektir; topraklarına, halkına, tarihine, kültürüne bağlılık demektir.

Komünalite etik-estetiği içinde barındırır. Etik, komünalitenin özgür bilinci ve iradesidir. Komünalite, güçlü bir özgürlük bilinci ve iradesini gerektirir. Özgürlük bilinci ve iradesi edinilmeden komünalist olunamaz ve demokratik toplum inşa edilemez. Demokratik toplum özgür ve iradeli toplumdur. Etik-estetik komünalitenin yaşam ilkeleridir. Komünalitenin estetiği toplumsallığıdır, toplumsal formudur. En iyi, en güzel, en doğru yaşam, komünal yaşam ve demokratik toplum olarak ifadeye kavuşandır.

Kadın, Tanrıça İnanna'nın elinden alınan değerleri ancak demokratik komün ile yeniden kazanabilir. Özgür kadın, komünsüz olmaz. Her yere kadın komünleri inşa edilebilir. Yaşamın olmazsa olmaz değeri komündür. Kadın eşittir komünalliktir.

Komünal yaşamın özü Toros-Zagros dağlarındadır. Bu dağlarda insanın büyülenmemesi için hiçbir neden yok. Bunun etrafında komün örgütlemek şiir gibi bir yaşamı inşa etmektir. Özgürlük arayışçıları bu dağlarda elli bine yakın şehit verdi. Anılarını sürekli ve canlı kılmanın yolu, en iyi komünü inşa etmekten geçer. Tarihte insanlaşmanın, toplumsallaşmanın ve komünal yaşamın beşiği olan bu bölgenin bugün de aynı rolü oynamasının önünde hiçbir engel yoktur.

Buraya kadar doğa ve tarihsel toplum üzerine yaptığımız çok yönlü değerlendirmelerle ulaştığımız temel hakikatler şöyledir:

Hakikat 1: 'Evrende değişmeyen tek şey değişimdir' tespiti doğru ama yetersizdir. Değişim var, ama dönüşüm de vardır. Dolayısıyla doğru olan değişim ve dönüşümdür. Dönüşüm olmasaydı, evrende bu kadar çeşitlilik ortaya çıkmazdı. Bu bakımdan, evrensel hakikati ifade etmek açısından "değişim ve dönüşüm yasasını" tespit etmek gereklidir.

Hakikat 2: Toplumsal doğa insana dayalı gelişir. Fiziki doğaya birinci doğa dersek, toplumsal doğaya da ikinci doğa demek doğrudur. İkinci doğa farklı karakterdedir; bu farkındalık insan türeyişiyle ve toplumsallığıyla ilgilidir. Toplumsal doğanın en belirgin vasfı insana dayalı olarak gelişmesidir. İnsanın en temel vasfı da bilince ve düşünceye dayalı olarak gelişen toplumsallık özelliğidir. İnsan toplumsallığı "komün" temelinde ortaya çıkar. Komün temelinde ortaya çıkmak, düşünsellikle, zihin durumuyla ilgilidir. Zihin, insanı diğer türlerden ayırır. İnsan toplumsallığını klan ve komün olarak değerIendirmek gerekir.

Hakikat 3: Tarih komünalite ile devletli uygarlığın savaşıdır. Ana kadın toplumsallığı, toplayıcılığın klan toplumunu oluşturma karakterindedir. Erkek cinsiyetinin ayrışması ve avcılık temelinde bir toplumsallığı geliştirmesi, onu hegemonik bir kimliğe büründürmüştür. Bu kimlik, ana-kadına dayalı toplumsallaşmayı gasp etmiştir, talan etmiştir, köleleştirmiştir. İnsana dair yapılan tüm antropolojik, arkeolojik ve etimolojik araştırmalar, gerçeklikler ve hakikatler, böyle bir darbenin, dolayısıyla sorunsallığın mevcudiyetini açıkça ortaya koymaktadır. Bu sorunsallık, ana kadına dayalı klanı veya komünleşmeyi ikiye yarmıştır.

Toplumda büyük yarılmayla ortaya çıkan ilk sorunsallık, avcı kulübü diyebileceğimiz bir erkek egemen klik, çete veya daha toplumsal ve bilimsel bir ifade ile "kastik katil" grubun ana kadın etrafında oluşan toplumsallık karşısında konumlanması ile gerçekleşmiştir. O günden beri bu çatallaşma derinleşmektedir. Çatallaşmanın bir tarafında egemenlik kuran, köleleştiren, sömüren bir gerçeklik yer alırken; diğer tarafında ezilen, baskıya uğrayan, sömürülen ve soykırıma uğratılan öteki gerçeklik yer alır. Bu da insanlığı farklı bir evreye taşımaktadır.

Bir tarafta kent, sınıf ve devletleşmeye dayalı erkek egemen güç, komünün gaspına dayanan ve sürekli onun üzerinde yükselen devlet aygıtı vardır. Ki devlet, kendini tanrı kral ilan eden, ideolojisini oluşturan, kentte yoğunlaşan, sınıfsallaşan, efendileşen ve bunu da çeşitli düşüncelerle kamufle eden, kendini ulaşılamazlığa, bilinemezliğe büründüren bir aygıttır. Diğer tarafta gittikçe kırsallaşan, ezilen, sömürülen, kendini yaşatmak için çöllere ve dağlara sığınan bir ezilen kesim vardır. Esas olarak komün karakterinde olan, komününü hiç yitirmeyen ama dağıtılan, parçalanan, çöllerde ve dağlarda güçlükle varlığını koruyan, komün dediğimiz toplumsal yapı var. Bütünleyici bir isimlendirme temelinde belirtirsek, bir tarafta "devletli uygarlık" varken bunun karşısında yer alan toplumsal örgütlenmeye de "komünalite" diyebiliriz. Devletli uygarlık ve komünalite bir ikilem oluşturmuş ve bu ikilem toplumsal yarılma yarattığı insanlığı karşı karşıya getirmiştir. Tarih sınıfların savaşı değil, komünaliteyle devletli uygarlığın

savaşıdır. Tarihi bu biçimde bir ikileme tabii kılmak, bu ikilemin tarih boyunca işlediğini ortaya koymak daha gerçekçidir ve hakikati ifade eder.

Bütün tarih biliminden, onun antropolojik, hatta sosyolojik yorumundan yararlanarak bu sonuca ulaştık. Eksen çağında yaşanan komünalist ideolojilerin yükseliş süreçlerinde bu hakikat net olarak ortaya çıkar. Kapitalizme karşı da ütopik veya reel-sosyalizmin yükselişiyle kendini daha da gün yüzüne çıkaran bu mücadele, "komün ve komünalite güçleri" ile "devletli uygarlık ve kapitalist modernite güçleri" arasındaki savaş olarak kendini görünür kılar.

Reel-sosyalizmdeki gerçekçi olmayan ve gerçekçi olmadığı da iç nedenlerle çöküşüyle birlikte ortaya çıkan bu sınıf çelişkisine dayalı sosyalist anlayışa karşı; daha gerçekçi, tarihsel yürüyüşü doğru ifade eden, komünalite ve devletli uygarlık yarılması biçiminde günümüze kadar gelen; günümüzde de adına kapitalist modernite ve demokratik modernite karşılaşması dediğimiz hakikat ortaya çıkar.

Hakikat 4: Kürt gerçeği ve Kürtlerin yerleştiği topraklar yüz binlerce yıllık birikimin ürünü olan proto-modern bir aşama yaratmıştır. Bu aşama, Afrika'da vücut bulan insan türünün dünyaya yayılışında ikinci büyük durak olan Toros-Zagros kavisinin içinde ve dışında, eteklerinde ve ovalarında en az 300 bin yıllık bir tarihi birikimin ürünüdür. Milyonlarca yıl Afrika'da iki ayak üzerinde yürünmüş, bazı sesler ve işaretler ortaya çıkmış ama asla bir kalıcı kültüre ulaşılmamıştır. Bu insan türü Mezopotamya'ya gelince, anacıl toplumun dil ve kültüründe büyük gelişme yaşanmıştır. 300 bin yıllık birikim burada büyük bir yoğunluk oluşturmuş ve bunu bugüne ulaştırmıştır.

Arabistan yarımadasında ve Afrika'nın kuzeyinde Sami dil grubu, Asya'nın kuzeyinden Doğu Avrupa'ya Ural-Altay dil-kültür grubu gelişmiştir. Ancak her ikisi de hem komünalitede hem de uygarlaşmada ciddi bir gelişme ortaya koyamamıştır. Tersine ikisinin arasında yükselen büyük uygarlaşmanın ve komünalitenin yaratıcısı olan Aryenler'in ya etkisi altında kalmışlar ya da zaman zaman saldırarak Aryenler'in gelişimini engellemeye çalışmışlardır.

İnsanlık tarihinin esas gövdesi "Verimli Hilal" denilen bölgede gelişmiştir. Verimli hilalde yükselen kültürün izleri hala ayaktadır. Karahantepe ve Göbeklitepe'de açığa çıkanlar, bu kültürün, günümüze kadar ulaşan izleridir. Ki Göbeklitepe benzeri iki yüze yakın yer olduğu tespit edilmiştir. Bu topraklar ilk kentleşmenin, ilk köyleşmenin, kültürleşmenin yaşandığı yerlerdir. Hem ana kadın eksenli gelişen komünalite, hem onu baskı altına alan erkek egemenlikli kültür burada zirve yapmıştır.

Bu gelişmelerin merkezinde de ilk kültürlenmeyi gerçekleştiren Proto-Kürt dediğimiz gruplar yer almıştır. Bunun tarihi en az 15 bin yıl öncesine dayanır. Etimolojik çalışmalar, bizzat coğrafyadaki nüfusun durumu, hala yaşayan kabile gerçekliği, üretim gerçekliği, dil ve kültürel unsurların mevcudiyeti bunu ortaya koyar. Eğer Kürtler için bir ön tarih aranacaksa, bu gerçeklikte aranmalıdır. Sümerlerin başlattığı yazılı tarih dönemine kadar böyledir. Sümerlerden günümüze ulaşan yazılı kaynaklarda da Proto-Kürt oluşumun izleri görülür. Sadece bir kelimeyi çözmek dahi hakikati apaçık ortaya çıkarmaktadır. "Ninhursag" Sümerlerin baş tanrıçasıdır ve kelimenin kökü Kürtçedir. Ninhursag, Proto-Kürtçe bir kelimedir. "Nin" kelimesi "kadın" demektir. "Kur" "dağ" demektir. "Sag" ise "parça-bölge" anlamındadır. Ninhursag "dağ bölgesinin kadın tanrıçası" anlamına gelir. Hurriler bu kültüre dayanır, Urartular buna dayanır. Ve hepsi bu coğrafyayı ifade eder. Sümerlerin etimolojik olarak bu dağ Kürtlerini esas aldıkları, belki de onlar olduğu gerçeği, tek bir kelimeyi dahi çözdüğümüzde kendini ele verir.

Sümer sonrası, Persler de aynı etkileşim içindedir. Perslerin, Proto-KürtIerle geliştirdiği ilişki ve kültürel etkileşim, dünyanın ilk imparatorluğunun ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Yazılı kaynaklar da vardır, Dara (Darius) antik kentindeki sütunlarda da bu kendini gösterir. Son Asur-Med çarpışmasının yüz yıllarca sürdüğü tüm tarihi kaynaklarda ayrıntılı olarak yer alır.

Grekler "Kurdiyan" kelimesini kullanırlar. "Kurdiyan" veya "Kurti" kavramı Kürt kelimesinin kökenidir; Grek edebiyatında epey karşımıza çıkar. Herodot tarihinin dörtte üçü Toros-Zagros kavisinde yaşanan gelişmelerle ilgilidir. Proto-Kürt dediğimiz de işte bu anlatılara konu olanlardır.

Ortaçağa geldiğimizde İslami çıkışla birlikte Kürtler "Ekrad" olarak tarih sahnesine çıkar. Ortaçağ Arap edebiyatında açık ifade edilir. Türklerin Ortadoğu'ya gelişiyle Selçuklular bizzat "Kürdistan" kavramını, bir eyalet, bir ülke anlamında kullanmıştır. Aryen dilinden yararlanarak, biraz da Aryenleşerek, Aryen dil ve kültürüne dayanarak Kürdistan kavramını kullanırlar.

Osmanlı'da bu daha kapsamlı bir biçimde eyaletler, vilayetler, hükümetler, ocaklar olarak ifade edilir. Bir Kürdistan hakikati vardır ve o da "Kur" kelimesinden gelmektedir. "Kur" "dağ ülkesi" demektir. Sonuçta Kürt kelimesinin karşılığı da "Dağ halkı" anlamı içerir. O gün bugündür dağlarda sıkışmış olarak varlıklarını korurlar. Uygarlıklar ovalarda teşekkül eder. Ovada yükselen Sümerlerde tanrı-krallar tarafından, daha sonra bizzat tanrının elçisi olduğunu iddia eden Şahlar, Sultanlar ve değişik isimlerle kurulan erkek egemen güçler tarafından sürekli sıkıştırıldıkları için, dağlarda, kendi küçük komünlerinde, kabilelerde kendini yaşatmaya çalışan bir tarihi gerçeklik vardır. Bu gerçeklik günümüze kadar varlığını sürdürmektedir.

İnsanlık tarihi komünalite ve devletli uygarlık ikilemi ekseninde gelişmiştir. Toplum esas olarak komünaldir. İkinci doğa ancak komünalite ile tanımlanabilir. Proto-Kürtler de komünaliteye, komüne dayalı olarak vücut bulmuşlardır. Kabile ve aşiret gerçekliği komünaliteyi ifade eder. Kürtler komün-kabile ağırlıklı bir toplumdur. Kentleşen, sınıflaşanlar ise devletli uygarlıkları ifade eder. Komün ile devletli uygarlıkların sürekli çekişmesi bir gerçekliktir. Kürt tarihini bu bağlamda değerIendirmek daha ufuk açıcıdır ve gerçekliği daha iyi ifade eder. Genel

hatlarıyla ortaya konulan bu tarihsel hakikat günümüz sorunlarına olduğu kadar çözüm olanaklarına da ışık tutmaktadır.

Hakikat 5: PKK ve ona dayalı hakikatler beşinci büyük hakikati oluşturur. PKK, var olmayan ama inşa edilmesi gereken bir Kürt gerçekliğini, bir Kürt tarihini var etme temelinde vücut bulmuştur. PKK ortaya çıkarken modern çağın bazı kavramlarıyla; "ulus", "sınıf", "ulus-devlet", "sosyalist düzen" gibi kavramlarla kendisini ifade etmeye çalışmıştır. "Sömürge", "anti-sömürge", "emperyalizm", "ezilen ulus" gibi kavramlarla yola çıkmıştır. Başlangıçta çok sınırlı bir tarih bilinci vardır. Ve tarih bilinci bizzat kurucusu Önder Abdullah Öcalan tarafından "Sömürge Kürdistan" kavramı ile temellendirilmektedir. Bu kavramda oldukça açılmaya müsait bir hakikat gizlidir. Dönemine göre "sömürge" kavramı ve Kürdistan'ı sahipleniş çok açımlayıcıdır, geliştiricidir. Mücadele geliştikçe, özellikle ideolojik mücadele yoğunlaştıkça, karşı karşıya olunan güçlerle ideolojik, politik ve askeri savaşım arttıkça, tarih bilinci daha fazla kendini hissettirmeye ve açığa çıkmaya başlar.

Kürt tarihinin birinci aşaması olan Proto-Kürt tarihi, geniş bir coğrafyada ve genel olarak insanlık tarihinde önemli bir yere sahiptir. Kürt tarihinin ikinci aşaması olan "örtük tarih" yükselen uygarlık güçlerine karşı özgünlüğünü yitiren ve onların gölgesi altında varlığını sürdüren bir tarihi anlatır. Perslerden itibaren, hatta öncesi de olan örtülü bir tarih vardır. Bunu Sümerlere kadar uzatmak mümkündür. Hangi komşu uygarlık araştırılsa içinden örtülü bir Kürt tarihi çıkar. Perslerde bu çok somuttur. Asur, Babil ve Sümer'de de bu vardır. Helenistik tarihte resmen bir "Kurdiyan" tabiri ortaya çıkmıştır. Tarihin babası addedilen ilk tarih yazarı Herodot'ta bolca vardır. Herodot tarihi temel alınarak, Kürt tarihi bilimsel ölçülerle ortaya konabilir. Ancak bu da yine oldukça örtük bir tarih olacaktır.

Ortaçağda da Arap tarihiyle bağlantılı, İslam tarihi içinde çok gizlenmiş ama çok yaygın örtülü Kürt tarihi var. Diğer taraftan, 1000'Ierden itibaren İslam tarihiyle birlikte Türk tarihi içinde, zaman zaman başat ama büyük kısmı da örtülü olarak kendini sürdüren bir Kürt tarihi vardır ki, bu da 19. yüzyıla kadar gelen bir tarihtir.

19. yüzyıldan itibaren farklı bir tarih ortaya çıkar. O da örtük tarihin işbirlikçilerinin, eski statülerini arayan, kapitalist modernite nedeniyle elinden bu imkân çıktığı için buna isyan eden mirlik ve şeyhlik önderlikli isyanlar dönemidir. Hepsi de felaketle sonuçlanır. 1806'da Süleymaniye'de başlayan Babanzadelerin ilk isyan denemeleriyle birlikte bir yokluğa doğru gidilir, tam inkârla sonuçlanan bir döneme girilir. "Örtük Kürt tarihi" gider ve "imha ve inkâr tarihi" dönemi başlar. 19 ve 20.yüzyıl isyanları boyunca imha süreci yaşanır.

İkinci dünya savaşından sonra da neredeyse ölüm sessizliğine bürünme dönemi vardır. 20.yüzyılın birinci dönemine "imha dönemi", ölüm sessizliğinin hâkim olduğu ikinci dönemine "inkâr dönemi" denilebilir. Artık "Kürt ve Kürdistan" yoktur, tarihe gömülmüştür. Gömülüp üzerinin betonlandığı sözleri de bu dönemde ortaya çıkmıştır. Her parçada aynı durum yaşanmıştır. 20. yüzyılın ikinci döneminde PKK ortaya çıkmış, böyle katı inkâr ortamında iki kelimelik bir sloganla tarih yaratmaya, gerçeklik oluşturmaya çalışmıştır. "Burada milli bir gerçeklik var, burada bir ulus var ve ezilmiştir" denilerek tarih sahiplenilmiştir. PKK'nin yürüttüğü elli yılı aşan bir mücadele ile Kürt varlığı kanıtlanmıştır. "Kürtler tarih boyunca vardır ve bir ulustur. Temel hakları gasp edilmiştir ve dolayısıyla hak talepleri karşılanmalıdır." denilerek silahlı mücadele stratejisine başlanmıştır. Ne kadar ilkel donanımlı olursa olsun bu savaşım verilmiştir ve sonuçta işgal eden, sömürgeleştiren, kırıma uğratan güçlerden daha fazla Kürtlerin kendisine bu bilinç kabul ettirilmiştir. Geliştirilen gönüllü köleliğe ve gönüllü inkâra büyük darbeler vurulmuştur. Bu etkili ve sarsıcı olmuştur. Sonuçta Kürt ulusal varlığı dediğimiz gerçeklik kabul görmüştür. İşte bu döneme "PKK gerçeklik dönemi" diyebiliriz. İnkâr ve imha dönemi iki yüz yıllık bir tarihe sahipse; PKK Kürt gerçekliği de elli yıllık bir tarihe sahiptir. Bu da ciddiye alınması gereken, önemli bir tarihsel dönemdir.

Kürt varlığının bir realite olarak kabul edilişinde, PKK'nin dayandığı ideolojik zemin önemli bir rol oynamıştır. Hatta ideolojik arka cephesinde yer alan reel-sosyalist gerçekliğin payı inkâr edilemez. Kürt varlığı ulusal kurtuluş savaş stratejisiyle realize edilmiştir. Ama bundan daha öteye gitmek istediğinde, bir ulus-devlet olmaya doğru gittiğinde büyük bir çıkmazla karşılaşmıştır. Reel-sosyalist gerçekliğe baktığımızda bu çıkmazın iç nedenlerinin olduğu görülmektedir ve bizzat reel-sosyalizmin çözülüşünde bu nedenler rol oynamıştır. PKK de benzer bir durumdan kurtulamamıştır. Demokratikleşememe ve burjuva ulus anlayışından kurtulamama yaşanmıştır. "Bağımsız birleşik bir ulus" denmişse de bunun sosyal ve tarihsel temeli olmadığı gibi konjonktür de buna müsaade etmemiştir. Yaşanan aşırı tekrar ve çıkmazdan kurtulmak gerektiği fark edilse de bu gerçekleşmemiştir. Bu temelde derinliğine yapılan tartışmalar PKK'nin varlığını sonlandırmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Varlık tamamlanmış ve yeni bir aşamaya geçiş kendini dayatmıştır.

Hakikat 6: Önder Abdullah Öcalan 27 Şubat 2025 tarihinde "Barış ve Demokratik Toplum Çağrısı" ile hem PKK'nin varlığına son vermeyi hem de geleceğe ilişkin perspektif vermeyi amaçlamış ve bunu tüm dünyaya duyurmuştur. Bu çağrı, reel-sosyalist bir programa sahip partiye ve ulusal kurtuluş savaşı stratejisine son vermeyi öngörmüş, PKK dönemini kapatmıştır. Çağrı tek taraflı bir iyi niyet ifadesidir. Sadece bir ilan değil, uygulanmasının da tarihi önemde olduğu bilinerek, geleceğimize ışık tutan bir hakikattir.

Bu çağrı, yansıtılmak istendiği gibi dıştan bir baskıyla, devlet baskısıyla veya içten çıkmazı derinleştirmek isteyenlerin etkisiyle değil, bizzat Önder Abdullah Öcalan şahsında derin bir çözümlemeye tabii tutularak, tarihsel sosyolojiye ağırlık verilerek alınması gereken bir tarihsel

inisiyatif sonucu gerçekleşmiştir. Bu inisiyatif temelinde geleceğe ilişkin perspektifler oluşturulmuştur.

Kürtlerin varlık olma aşaması tamamlanmıştır. Ama demokratik kuruluş ve kurumlaşmalar yetersizdir. Siyasi ve hukuki ifadesi yoktur. İyi niyetli çabalarla yapılmak istenenler olsa da kalıcılığı garantiye alınamamıştır. Bu muğlaklığı ve hatta bu kaotik durumu ortadan kaldırmanın hayati önemi vardır. Demokratik değişim ve dönüşüm hayati önemde bir görev olarak karşımızdadır.

Anlamlı bir sonuca vardırılmak isteniyorsa bugüne kadar yaşanan dört aşamalı büyük tarih aşılarak, yeni bir tarihsel sürecin başlatılması, geliştirilmesi ve gerçekleşmesi gerekmektedir. Hepsinin içinden adeta bir çiçeklenme, ürün verme, yaşam kaynağı olma dönemini kendi içinden üretmek ve yeşertmek gerekmektedir. Başlangıcını yaşadığımız bu gerçekleşmenin adı demokratik uluslaşmadır. Kürtler herhangi bir ulus-devlet olmayacak, ancak ulussuzluk da yaşamayacaktır. Ulus olacaklar ama demokratik ulus olacaklar.

Proto-Kürt tarihi, komünal Kürt tarihi, örtük de olsa aşiret kabileler tarihi, imha ve inkâr tarihi ve hepsinden sonra yaşanan PKK tarihi, Kürtlerin demokratik ulus olmalarını zorunlu kılar. Reel-sosyalizmin ulus-devletçi zihniyetinin çökmesi de konuyu daha öncelikli kılmıştır. Reel-sosyalizmin ancak demokratik ulusla yenilenebileceği, kendi tarihi çıkışını devam ettirebileceği açıkça görülmüş ve gösterilmiştir. Bunun önde gelen bir uygulayıcı halkı Kürtler olacaktır; uluslararası, küresel veya evrensel düzeyde etkisi de olacaktır.

Bölgede yaşanan tıkanmış aşiretçi, mezhepçi çatışmalar, demokratik ulus anlayışıyla çözüme kavuşabilir. Ulus-devletlerin yarattığı büyük keşmekeşlik son yüz yıldır Ortadoğu'yu çöplüğe çevirmiştir. Bu çöplükten çıkmanın yolu, demokratik ulus enternasyonalizmi olacaktır. Bu enternasyonalizm gelişmeden Ortadoğu halkları ve ulusları çöplük olmaktan kurtulamazlar. Altıncı büyük hakikatin birinci ilkesi kapitalizmin ulus-devletine karşı demokratik ulus iken, ikinci ilke de kapitalizmin alternatifinin komünalizm olması gerçeğidir, üçüncü ilkesi de endüstriyalizmin alternatifinin de eko-ekonomi olmasıdır.

Kadın bu topraklarda tarih boyunca komünal toplumun öncü gücü olarak rolünü oynamıştır. Toplumun kurucu öğesi olan anacıl toplum bu topraklarda yeşermiş ve kendini gerçekleştirmiştir. Komünal toplumun öncü gücü olan kadından geriye bir tortu kalmıştır. Adı var kendisi yok konumunda olan kadının özgürlük sorunu vardır. İnkâr ve imha süreci kadın sorununu yakıcı olarak bugünlere kadar taşımıştır. PKK yarattığı mirasla, kadın özgürlük mücadelesiyle kadını öncü güç yapmıştır. Aynı topraklarda varlık bulan PKK, geriye sadece tortusu kalan anacıl kadın toplumunu diriltmiş ve kadının özgürlük mücadelesini çok dikkat çekici biçimde ulusal, bölgesel ve küresel düzeye taşımıştır. Kadın hem PKK'de hem de sonrasında başat bir güç haline gelerek özgürlük inşasında rol almaya devam edecek öncülüğü üstlenmiştir.

Komşu ulus-devletlerle ilişkiler demokratik entegrasyon anlayışına uygun olacaktır. Demokratik siyaset önündeki tüm engellerin kaldırılması gereklidir. Kendi öz diliyle, kültürüyle eğitiminin yapılması, temel ihtiyaçlarını giderecek ekonomisinin geliştirilmesi, bizzat bir eko-endüstriyel ekonomik inşanın oluşturulması, kendi dil ve tarih çalışmalarının başlatılması da demokratik siyaset kapsamında komün toplumuna dayalı olarak geliştirilecektir. Yeni dönemde kendini yeniden yapılandırma demokratik siyaset etrafında programlanacaktır.

Hakikat 7: Demokratik çözüm için demokratik müzakere gerekmektedir. Demokratik siyaset ve demokratik toplum inşasının gerçekleşmesindeki en temel sorun imha siyasetinin sürdürülmesi ve bu zihniyetin değişime direnmesidir. Geliştirilen iyi niyet çağrıları bu duruma da dikkat çekerken çözüm alternatifleri sunmaktadır. Silahlı çatışma bırakılmış, ulusal kurtuluş savaşı temel çözüm yolu olmaktan çıkarılmıştır. Bu yolla "kaybet-kaybet" çizgisindeki savaşa son verme çağrısı da yapılmış, bunun yerine demokratik toplum perspektifli ve komşu devletlerle de "kazan kazan" temelli bir demokratik çözüm politikası ve stratejisi esas alınmıştır. Bununla başta Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere İran İslam Cumhuriyeti, Irak Cumhuriyeti ve Suriye Cumhuriyeti ile demokratik uzlaşma sağlanmak istenmiştir.

Demokratik uzlaşının gereği demokratik entegrasyondur. Türkiye Cumhuriyeti bağlamında ifade edersek; cumhuriyetin, demokratik hukuk devleti, sosyal devlet, laik devlet niteliklerinin soyut olmaktan çıkarak somut olmaya doğru gelişmesi gerekir. Buna "Demokratik Cumhuriyet" diyoruz. Devletin böyle bir dönüşümle karşımıza çıkması gerekir. Kürtlerin federe, bölgesel ya da kültürel bir kategori yerine bir "demokratik toplum kategorisi" olarak demokratik cumhuriyete entegre olması önemlidir.

Kürtlerin kendi içinde birlik sorunu da demokratik ulus temelinde çözümlenmesi gereken sorunlardandır. Bir yandan "judenrat ekibi" dediğimiz çok kötü tarihi bir işbirlikçi ekibin zarar verici imha pozisyonundan çıkarılması gerekir. Diğer yandan da küçük burjuva kökenli "çeşitli Kürt milliyetçi gruplar" ile demokratik birlik esprisi temelinde demokratik toplum ittifakı gerçekleştirilecektir. Bu, bütün Kürdistan'ı kapsayan "**Demokratik Kürdistan Birliği**" adıyla olabilir.

Bütün Kürdistan'ı kapsayacak şekilde demokrasiye dayalı bir "**Demokratik Komünler Birliği**" geliştirmek doğru bir yaklaşım olacaktır. PKK feshinden sonra kalan güçlerin yeniden bir ideolojik-politik birliğe yönelmek temelinde, Demokratik Komünler Birliği'nin her parçada, her yerde belli sürede yoğunlaşarak yeni bir yapılanma oluşturması da tarihin seyri gereğidir.

Kürdistan parçalarında kurulmuş legal partilerin de “Demokratik Cumhuriyet Partileri” olarak kendilerini değiştirme, yeni döneme uyarlama temelinde yeniden yapılandırılmaları ihtiyacı vardır.

Birinci ve ikinci doğadan başladık, üçüncü doğayı hedefleyen bir perspektife kadar yol aldık. Birinci doğanın tam ifadesiyle ikinci doğanın tam ifadesi birleştiğinde, bu üçüncü doğa olarak karşımıza çıkar. Reel-sosyalizmdeki komünizm aşaması ile kapitalizmdeki mutlak liberalizm çağına alternatif olarak bizde de üçüncü doğa, tam gerçekleşmiş komünalizm çağı olabilir. Bu da demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum çağıdır.

ULUS-DEVLET SOSYALİZMİ BAŞARISIZLIĞA,
DEMOKRATİK TOPLUM SOSYALİZMİ
BAŞARIYA GÖTÜRÜR!

ULUSAL VARLIK BAŞARILDI SIRA DEMOKRATİK KURTULUŞTA!

OCAK 2026